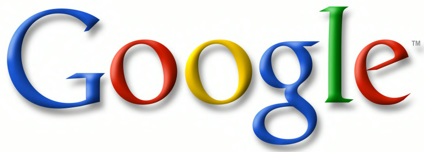
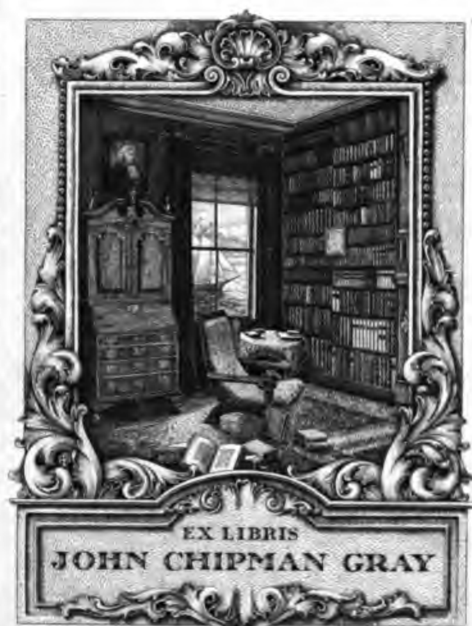
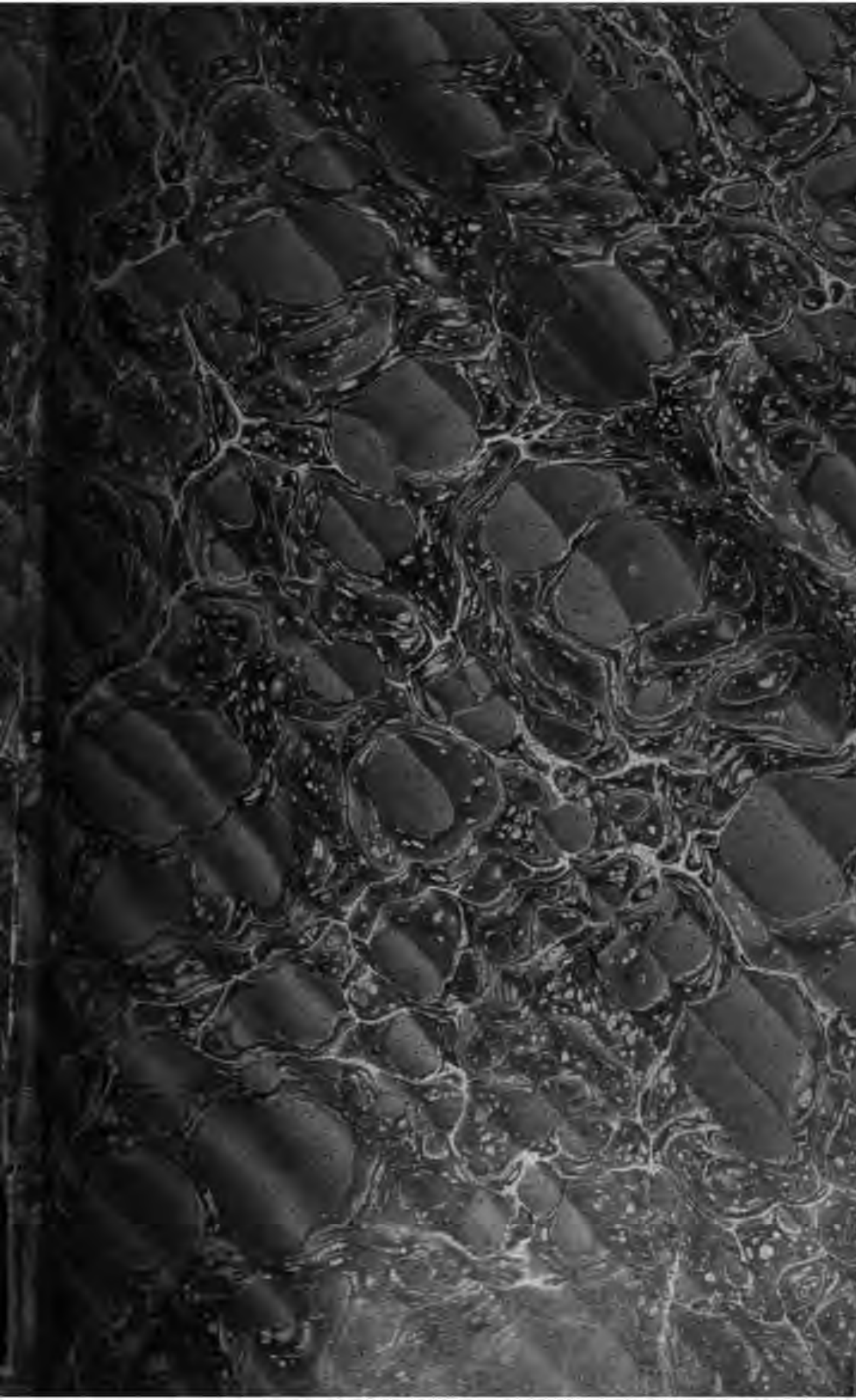

EX LIBRIS
JOHN CHIPMAN GRAY

THEOLOGIA

MORALIS

ILLUSTRISSIMI AC REVERENDISSIMI

D. ALPHONSI DE LIGORIO,

OLIM EPISCOPI S. AGATHÆ GOTHORUM,

ET RECTORIS MAJORIS CONGREGATIONIS SS. REDEMPTORIS, A PIO VII, 15 SEPTEMBRIS ANNI 1816 BEATORUM FASTIS ADSCRIPTI, ADJUNCTA IN CALCE PERUTILI INSTRUCTIONE AD PRAXIM CONFESSARIORUM, UNA CUM ILLUSTRISSIMI AC REVERENDISSIMI JOANNIS DOMINICI MANSI ARCHIEPISCOPI LUCENSIS EPITOME DOCTRINÆ MORALIS ET CANONICÆ EX OPERIBUS BENEDICTI XIV.

EDITIO CÆTERIS CORRECTIOR.

TOMUS QUINTUS.

Continens Tractatus de Eucharistia, Missæ Sacrificio et Pœnitentia.

ANTVERPIÆ,

È PRELO JANSSENS ET VAN MERLEN, IN PLATEA CORIARIORUM.

1822.

THEOLOGIA MORALIS.

TRACTATUS III.

DE EUCHARISTIA.

CAPUT I.

DE ESSENTIA EUCHARISTIÆ.

DUBIUM I.

Quid sit Eucharistia?

189 *In quo constituatur, sivè consistat essentia Eucharistiæ?*
190 *Vide Resolutiones apud Busem. circà rationem specificam, et numericam hujus Sacramenti.*
191 *Qu. 1 An tota ratio specifica Eucharistiæ salvetur in alterutra specie? Qu. 2. Undè sematur unitas numerica Eucharistiæ?*
192 *An Eucharistia sit necessaria ad salutem necessitate medii?*
193 *An Eucharistia sit necessaria Adultis ad vitam spiritualem conservandam?*

« Resp. est Sacramentum corporis, et Sanguinis 189
» Christi sub speciebus panis, et vini, ad spiritua-
» lem Animæ refectionem divinitùs institutum. Ità
» communiter *Scholastici*.

Undè resolves sequentia.

» 1. Tàm species consecratæ, quàm corpus, et
» sanguis Christi, intrinsecè, et essentialiter consti-
» tuunt hoc Sacramentum: ideòque falsum est,
» quod docuit *Waldensis*, corpus et sanguinem
» Christi esse totum Sacramentum. Ratio est, tum
» quia *Trident.* docet, corpus, et sanguinem conti-

» neri hoc Sacramento : tum quia, quatenùs continetur, non est sensibile. Item falsum est, quod » docent *Marsilius*, *et Sotus*, solas species constituere hoc Sacramentum ; tum quia Eucharistia est » cibus cælestis ; tum quia adorari debet latriâ, ùt » docet *Trident.* »

Hîc prænotandum, quod in omnibus Sacramentis tria distinguantur, nempè Sacramentum tantùm, res tantùm, et Sacramentum ac res. *Sacramentum tantùm* est illud, quod significat; *Res tantùm* est id, quod significatur, sivè effectus Sacramenti; *Sacramentum ac res* simùl est id, quod significatur ab uno, et significat aliud. In hoc autem Eucharistiæ Sacramento, *Sacramentum tantùm* sunt species consecratæ, quæ tantùm significant Animæ refectiones : *Res tantùm* est ipsa refectio ; *Res et Sacramentum* est corpus Christi, quod significatur speciebus, et gratiam significat. Hinc magna oritur quæstio inter DD. nempè, in quo consistat essentia Eucharistiæ? Plures sunt sententiæ, sed duæ sunt magis receptæ. *Prima* sententia, quam tenet *Gonet Man. t.* 7 *p.* 185. *Petrocor. t.* 3 *p.* 291 *q.* 2 *et Salm de Euchar. c.* 1 *ex n.* 18. *cum Soto*, *Gonz. Henr. etc.* dicit, quod essentia sivè ratio Sacramenti consistat in recto in solis speciebus : corpus autem Christi pertineat ad Sacramentum tantùm in obliquo, idest tamquàm quid extrinsecè connotatum. Probant 1. ex *cap. Cum Marthæ*, *de Celebr. Miss.* ubi sic dicitur : *Forma* (idest species) *est panis et vini ; veritas, Carnis et Sanguinis ; virtus unitatis et charitatis. Primum* (idest species) *est Sacramentum, et non res. Secundum* (idest corpus Christi) *est Sacramentum, et res. Tertium* (idest effectus) *est res, et non Sacramentum.* Cùm igitùr textus dicat, species esse Sacramentum, et distinguat Sacramentum à re simùl et Sacramento, quod ait esse corpus Christi ; Ergò (ut dicunt) totam rationem Sacramenti textus refundit solis speciebus. Probant 2 ex Trident. *sess.* 13 *Can.* 1 ubi habetur : *Si quis negaverit, in SS. Eucharistiæ Sacramento contineri verè, realiter, et substan-*

tialiter corpus, et sanguinem.... Dom. N. Jesu Christi.... anathema sit. Ergò, si corpus Christi continetur in Sacramento, sequitur quod species sint Sacramentum continentes corpus Christi, ne dicatur corpus Christi contineri seipso.

Secunda verò sententia, quam tenent cum *Bus.* 199
Suar. D. 42. *sect.* 3. *Contin. Tourn. to.* 5 *pag.* 134 item *Vasq Conc. Val. etc. apud Salm. l. c. n.* 29. dicit, Sacramentum Eucharistiæ consistere in recto sivè essentialiter æquè in speciebus ac in Corpore Christi. Ratio, quia ex corpore Christi æquè ac speciebus unum fit Sacramentum. Christus autem continetur in Sacramento tamquàm pars in toto, ut ánima in homine, non verò tamquàm aliquid extrinsecum à ratione Sacramenti. Et sic respondetur textui, quem opponunt Tridentini. Hæcque ratio confirmatur à D. Augustino relato in *cap. Hoc est.* 48 *D.* 2 *de Consecr.* ubi docet, hoc Sacramentum *duobus constare, visibili elementorum specie, et invisibili Dom. N. Jesu Christi carne et sanguine, sicut Christi Persona constat ex Deo et homine.* Ad textum autem in *c. Marthæ:* respondet *Lugo de Euchar. D.* 1 *n.* 27. (qui diversam sustinet sententiam, nempè quod essentia Eucharistiæ in recto consistat in corpore Christi, et in obliquo tantùm in speciebus) quod Pontifex, dicendo species esse Sacramentum, non intendat dicere, quod solæ species sint Sacramentum, sed quod species in Eucharistia non habeant aliud munus quàm Sacramenti; significant enim et non significantur; ad differentiam corporis Christi, quod est Sacramentum simùl et res, nempè quod significat gratiam, et significatur à speciebus; non autem textus excludit, quod corpus Christi pertineat ad essentiam Sacramenti. Utraque sententia est probabilis.

2. Usus sivè sumptio Eucharistiæ non est propriè ipsum Sacramentum, neque aliud Sacramentum ab eo distinctum, ut vult *Gabriel;* nec pars illius, sivè essentialis, sivè integralis, ut *Aureolus;* sed tantùm applicatio, sivè conditio, ut Sacramentum operetur.

Omnia alia Sacramenta, ut sub initio hujus *lib.* 6 notavimus, dicuntur *transeuntia*, quia tum solum sunt Sacramenta, cum conficiuntur et applicantur; hoc tantùm Eucharistiæ Sacramentum dicitur *permanens*, quia consistit in re permanente, et sic Corpus Christi post Consecrationem existens sub speciebus panis est verè et propriè Sacramentum, sivè sumatur, sivè in Sacrario servetur, ut habetur definitum in Trident. *sess.* 13. *Can.* 4 ubi: *Si quis dixerit, peracta Consecratione, in admirabili Eucharistiæ Sacramento non esse Corpus, et Sanguinem D. N. Jesu Christi, sed tantùm in usu.... anathema sit.*

« 3. Etsi quælibet species, imò quævis pars speciei, sit integrum et essentialiter perfectum Sacramentum, ideòque Sacramentum Eucharistiæ, sub speciebus panis et vini, physicè et materialiter specie differat; moraliter tamen, et in ratione Sacramenti est unum specie infimâ Sacramentum: tum quia est unum signum rei sacræ: tum quia ordinatur ad unum specie infimâ finem. Vide *S. Thom. qu.* 73 *art.* 1.

» 4. Etsi physicè loquendo, tot sunt numero Sacramenta, quot numero species, vel etiàm partes specierum: moraliter tamen unum numero Sacramentum est; quod per modum unius proponitur, et sumitur; quia id ad unum finem, scilicet ad unam refectionem spiritualem, refertur.

» 5. Hostiæ in diversis altaribus rectè concipiuntur ut distincta Sacramenta; contra verò, si Sacerdos unam Hostiam in plures partes dividat, vel plures Hostias simùl sumat (eadem est ratio plurium specierum diversæ rationis), non ideò dicitur accepisse plura numero Sacramenta. »

Super his antè omnia prænotandum id, quod habetur in Tridentino *sect.* 13 *cap.* 3 *Corpus* (existere) *sub specie panis, et Sanguinem sub vini specie ex vi verborum; ipsum autem Corpus sub vini specie, et Sanguinem sub specie panis, Animamque sub utraque, vi naturalis illius connexionis, et concomitantiæ....*

Divinitatem porrò propter... ejus cum Corpore et Animæ hypostaticam unionem. Item *sess.* 21 *c.* 3 habetur: *Quàmvis Redemptor noster...hoc Sacramentum in duabus speciebus instituerit... tamen fatendum est, etiàm sub altera tantùm specie totum, atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi, ac propterea quod ad fructum attinet, nullâ gratiâ necessariâ ad salutem eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt.* Sed quæritur 1. an tota ratio specifica hujus Sacramenti salvetur in sola specie panis, aut vini, seorsim sumpta? *Prima* affirmat, quam tenent *Bellar. l.* 4 *de Euch. c.* 22 *et Gonz. Nunnus, et alii apud Salm. cap.* 2 *n.* 16. Ratio, quia quælibet species rationem habet integri convivii, cum per concomitantiam Sanguis veniat sub specie panis, et Corpus sub specie vini. Idque arguunt ex illis verbis Tridentini, ut suprà: *Sub altera tantùm specie verum Sacramentum sumi. Secunda* verò probabilior sententia dicit, totam rationem specificam Sacramenti non salvari, nisi in utraque specie. Ità *Lugo de Euch. d.* 2. *sect.* 1. *Tournely in Prælect. Theolog. t.* 8 *p.* 151 *ac suus Continuator to.* 5 *pag* 134 *et Salm. cap.* 2 *n.* 17. *cum Ledesma, Cornejo, etc.* Ratio, quia, licet per concomitantiam Corpus Christi veniat sub specie vini, et contra: quod sufficit quidem ad totum assequendum fructum Sacramenti, ut docet Concilium; hoc tamen per accidens evenit, quia nunc Sanguis non potest à Corpore separari; sed non per se, nam si in triduo Passionis Apostoli celebrâssent, utique Sanguis non venisset sub specie panis. Undè, cum sub altera tantùm specie vi verborum et per se ponatur tantùm Corpus, vel Sanguis, non potest per se significari per alterutram speciem tota refectio cibi et potûs, in qua consistit ratio specifica hujus Sacramenti. Et pro hac sententia videtur expressè esse *D. Th.* 3 *p. q.* 73 *art.* 2 *ad* 2: cum ibi sic dicat: *Panis et vinum materialiter quidem sunt plura signa, formaliter verò, et perfectivè unum, in quantùm ex eis perficitur una refectio.* Ergò formaliter, seu quòad rationem specificam Sacramenti, non perfici-

tur in ratione significandi refectio, nisi in utraque specie.

Quæritur 2, undè sumatur unitas numerica hujus Sacramenti? Alii dicunt, eam sumi ab unitate Corporis Christi, ut *Lugo et Suar.* Alii à physica continuatione partium ipsarum specierum, et ità dicunt tot esse Sacramenta, quot sunt species panis vel vini physicè discontinuæ, ut *Vasq. etc.* Alii à morali conjunctione specierum inter se, ut *Salm. c. 2 n. 46. cum Soto, et Bellarm.* qui tenent, quod plures species consecratæ, etsi discontinuæ, et licet physicè sint plura Sacramenta, moraliter tamen unum sint Sacramentum ex morali conjunctione, quam habent, dum per modum unius proponuntur, aut sumuntur; et hæc sententia videtur probabilior *cum Busemb. ut suprà.*

191 Quoad species igitur hujus Sacramenti concludendum, quod, licet quælibet species sit materialiter diversa, moraliter tamen utraque constituat unum Sacramentum, cum utraque significet unum convivium ex cibo et potu constans. Quoad numerum verò, dicendum, quod numerus sumatur ex multiplicitate sumptionum. Undè, si una species, vel una Hostia distribuitur pluribus, vel eidem personæ diversis vicibus moraliter distinctis, diversa sunt numero Sacramenta. E converso, si alicui eodem tempore ministrarentur ambæ species, vel plures partes ejusdem speciei; unum esset Sacramentum. Sic pariter, si diversæ species consecratæ eodem tempore, et in eodem Altari proponuntur, unum erit Sacramentum; si verò eædem species dividuntur, et in diversis proponuntur Altaribus, diversa erunt Sacramenta.

192 Quæritur 3. An Eucharistia sit necessaria ad primam justificationem obtinendam? Supponitur ut certum cum *S. Th. p. 3 q. 80 ar. 11*, Eucharistiam esse ad salutem necessariam necessitate Præcepti, non solùm Ecclesiastici, sed etiàm Divini, ex *Luc. 22. Hoc facite in meam commemorationem.* E contrario certum est, non esse necessariam necessitate Medii, secundùm realem susceptionem, ut asserunt *Salm. c. 3 n. 6* com-

moniter contra Hæreticos. Dubium est, an sit necessaria saltèm in voto, necessitate Medii? *Prima* sententia negat cum *S. Bon. Suar. Vas. Caj. Lay. Bon. etc.* apud *Salm. ib. n.* 14. Ratio, quia hoc Sacramentum non est institutum ad causandam primam Gratiam : Et ideò Concilium Trid. *sess.* 13 *c.* 6 damnat dicentes, præcipuum fructum hujus Sacramenti esse remissionem peccatorum. *Secunda* tamen probabilior sententia, quam tenent *Conc. p.* 317 *n.* 6 *Sot. Led.* et plures cum *Salm. n.* 16. docet votum saltèm virtuale, et implicitum Eucharistiæ, respiciens hoc Sacramentum ut finem vitæ spiritualis, esse necessarium necessitate Medii ad salutem tàm adultis, quàm parvulis : Adulti autem tale votum habent, dum Sacramenta Baptismi, aut Pœnitentiæ suscipiunt; voluntas enim ipsorum omnia Præcepta implendi, hoc etiàm præceptum Eucharistiæ saltèm implicitè comprehendit : Parvuli verò votum habent, non ex voluntate propria, sed ex voluntate implicita Ecclesiæ, quæ pueris applicatur, sicùt applicatur voluntas suscipiendi Baptismum. Et hanc docet *S. Thom. p.* 3 *qu.* 79 *ar.* 1 *ad* 1. ubi ait : *Hoc Sacramentum ex seipso virtutem habet Gratiam conferendi, nec aliquis habet Gratiam antè susceptionem hujus Sacramenti : vel nisi ex aliquo voto ipsius.... sicùt adulti, vel voto Ecclesiæ, sic ùt parvuli.* Et probatur primò ex *Joan.* 6 *v.* 54. *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, etc. non habebitis vitam in vobis.* Probatur secundò ratione, quia Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ, quæ certè sunt necessaria necessitate Medii, saltèm in voto, ad primam Gratiam obtinendam, non conferunt Gratiam, nisi respiciendo ad Eucharistiam, ut ad finem omnium Sacramentorum.

Quæritur 4. An Eucharistia in re, vel in voto sit medium necessarium Adultis ad vitam spiritualem conservandam? Negant *Suar. Vasq. Durand. etc.* apud *Salm. c.* 3 *n.* 34. dicentes ad hoc alia adesse media. Sed communius et verius affirmant *Soto, Gonz. et Salm. n.* 36. cum *S. Thom. p.* 3 *q.* 80 *art.* 193

11 *ad.* 2. Ratio, quia sicùt vita corporis diù non potest conservari sine cibo materiali, ità vita Animæ sine hoc cibo spirituali, saltèm in voto, et quidem explicito in eo, qui necessitatem hujus Sacramenti advertit.

Hinc tenent *Salm. n.* 42. cum *Cornejo. etc.* non excusari à peccato, etiàm qui semel in anno Eucharistiam sumunt, si norint, Communionem tàm raram eis non sufficere ad perseverandum, habitâ ratione propriæ infirmitatis. Vide dicenda *n.* 295. *Dub.* 1.

DUBIUM II.

Quæ Materia Eucharistiæ?

194 *Quæ sit Materia proxima hujus Sacramentis?*
195 *De obligatione consecrandi sub utraque specie; Vide quæ habentur apud Busemb.*
196 *Dub.* 1. *An hæc obligatio sit de jure Divino, vel Ecclesiastico? Dub.* 2. *An Papa possit in ea dispensare? Dub.* 3. *An sit valida Consecratio unius speciei sine altera?*
197 *An aliquandò per accidens possit una species sine alterâ consecrari?*

194 « Nota; sicùt in aliis Sacramentis est duplex materia, proxima, et remota, ità etiàm hîc, sed ordine inverso: nam in aliis, materia remota est res permanens; proxima verò ejus usus, qui transit: hîc verò remota transit, et proxima manet, scilicet species panis, et vini. Quæritur ergò tantùm de remota, illâ scilicet, quæ factâ consecratione transit in Corpus, et Sanguinem Christi.

» Resp. Materia Eucharistiæ est tantùm panis, et vinum. Est de Fide, et probatur ex institutione Christi, *Matth.* 26 *et Luc.* 22. Et quidem utraque materia, panis, et vinum, est ità necessaria ad hoc Sacramentum conficiendum, ut per se numquàm licitè possit una consecrari absque alia: quod patet tum ex facto Christi 22. *Luc.* tum ex *Trid. sess.* 22.

Undè resolves.

» 1. Consecratio utriusque speciei est juris Divini, 195
» quia ratio sacrificii, sine quo non fit, exigit utramque.

» 2. Non licet alteram tantùm speciem consecrare, » in necessitate etiàm gravi, v. gr. ut moribundo » detur Viaticum. *Suar. etc. comm.*

» 3. Nec Pontifex in eo potest dispensare ullo casu. » Ità *commun. Suar.* 3 *p. d.* 55 *sess.* 4 *etc.* contra » quosdam. »

Certum est, necessarium esse de necessitate præcepti 196
consecrare Eucharistiam sub utraque specie, ut docet *D. Th.* 3 *p. qu.* 80 *art.* 12 *ad* 3 cum aliis communiter, ex *c. Conferimus. D.* 2 *de Consecr.* et ex *Trid.* ut mox infrà : Undè commune ac certum est apud omnes, nec etiàm in articulo mortis licitum esse consecrare unam speciem ad Viaticum infirmo porrigendum ; Vide *Salm. cap.* 4 *n.* 37. *Bon. D.* 4 *q* 2 *p.* 3 *n.* 9. et alios passim. Sed dubitatur 1. utrùm præceptum hoc sit Divinum, an Ecclesiasticum ? *Navarr. Man. c.* 25 *n.* 92 *et Adrian. Major, etc: apud Contin. Tourn. t.* 5 *p.* 723 dicunt esse Ecclesiasticum. Sed omninò tenendum esse Divinum cum *Suarez dist.* 43 *sess.* 3. *Tourn. in Prælect. t.* 4 *p.* 376. *Conc. t.* 8 *p.* 425 *n.* 8. *et Bon. d.* 4 *q.* 2 *p.* 3 *n.* 5 *cum Caj. Soto, Palud. Reg. Vill.* et aliis communiter. Idque patet ex Trid. *s.* 22 *c.* 1 ubi habetur, Christum præcepisse Sacerdotibus, ut Corpus suum offerrent non aliter quàm sub utraque specie ; en verba Concilii : *Christus Corpus, et Sanguinem suum sub speciebus panis et vini Deo Patri obtulit, ac sub earumdem* (nota) *rerum symbolis Apostolis.... ut sumerent, tradidit, et eisdem eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerrent præcepit per hæc verba : Hoc facite in meam commemorationem ; uti semper Catholica Ecclesia intellexit, et docuit.*

Dubitatur 2 an Pontifex possit in hoc præcepto

dispensare? Affirmant plures graves DD. ut *Azor. Alanus*, *Gabr. Henr. etc. apud Salm. l.* 4 *n.* 41. idque probabile putant *Sanch. de Matr. l.* 8 *d.* 6 *n.* 6. *et Cont. Tour. t.* 5 *p.* 725. *Concl.* 2 *cum Ysamberto.* Et probant ex Trid. *s.* 21 *c.* 2 ubi dicitur: *Hanc potestatem perpetuò in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione salva illorum substantia, ea statueret vel mutaret, quæ suscipientium utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi... magis expedire judicaret.* Sed negant communiter *Suar. d.* 43 *s.* 4. *Lugo de Euchar. d.* 10 *s.* 8 *Conc. p.* 425 *n.* 8. *Salm. c.* 4 *n.* 44. *cum Gon. Cajet. Soto, Sylvest. Val. etc.* Ratio, quia Ecclesia, etsi potest immutationes facere circà administrationem Sacramentorum, ut loquitur Concilium, non autem potest circà ea, quæ in Sacramentis administrandis sunt de præcepto Divino, proùt est Consecratio utriusque speciei, ut mox suprà probavimus. Sed hæc ratio non omninò convincit, nam ut dicemus *de Matr. n.* 1117. juxtà plurium sententiam, probabiliter potest Papa etiàm in præceptis Divinis dispensare ex justa causa in aliquo casu particulari, vel saltèm tunc interpretari Divinum præceptum. Hoc tamen non obstante, primam sententiam dico non posse in praxim deduci, quia (ut mox dicemus in *seq. dub.* 3) probabile est, non fieri Sacramentum nisi in Sacrificio, ad quod (juxtà nostram sententiam referendam *n.* 305. *Qu II.*) necessariò requiritur Consecratio utriusque speciei. Cæterùm rectè dicit ipse *Tourn.* quod Ecclesia in hoc præcepto numquàm dispensaverit, nec umquàm sit dispensatura; Communiter enim cum *Suar. Lugo, Con. Salm. etc.* rejicitur id, quod refert *Volaterranus l.* 7. *Geogr. c.* 4 nempè quod Innocentius VIII. dispensaverit cum Norvegis, ut possent consecrare panem, et calicem sine vino, quod utique incredibile est.

Dubitatur 3 an consecratio unius speciei sine altera sit valida? Nemo dubitat quin valida sit, si id casu accidat, ut mox infrà dicetur in casibus à *Busemb.* allatis. Dubium igitùr fit, an validè consecret Sacer-

dos, qui positivam habet intentionem consecrandi unam tantùm speciem sine altera? Negat *Lugo de Euchar. d.* 19 *n.* 103. quem sequitur *Renzi eod. tit. q.* 45. Quia (ut ait) ratio Sacramenti nequit dividi à ratione Sacrificii; Sacerdos enim non accipit potestatem conficiendi hoc Sacramentum, nisi sacrificando, ut patet ex forma Ordinationis: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium tàm pro vivis, quàm pro defunctis.* Undè, cum ad essentiam Sacrificii pertineat consecratio utriusque speciei, juxtà probabiliorem sententiam quam infrà afferemus *n.* 305. *Qu. II.* sequitur, quod, qui Sacrificium non offert, neque Sacramentum conficiat. Alii verò communiter affirmant, ut *Suar. d.* 43 *sect.* 2. *Spor. l.* 3 *p.* 109 *n.* 130. *Salm. c.* 4 *n.* 36. *Dian. p.* 10 *tr.* 16 *R.* 7. *Bon. d.* 4 *q. ult. p.* 3 *n.* 2. *cum Con. Fill. Henr. Reg. etc.* Ratio, quia, in omni Sacramento semper ac Minister formam profert super materiam cum debita intentione, perficit Sacramentum. Hæc sententia est quidem valdè probabilis, sed ratio *Lugonis* non videtur improbabilis; Nec obstat auctoritas *D. Thom. in* 3 *par. qu.* 78 *art.* 6, quam affert *Bon.* pro secunda sententia, nam ibi S. Doctor loquitur tantùm contra eos, qui dicerent non consecrari Corpus, nisi postquàm consecratur Sanguis, quod certè falsum est.

« Dixi 1. *Per se;* quia per accidens, et præter 197
» intentionem, aliquandò unam posse solam conse-
» crari absque peccato, docet *Tan. d.* 5 *qu.* 2 *dub* 5
» *n.* 27. dicitque esse communem, v. g. in his casibus.
» 1. Si quis aquam, vel alium liquorem pro vino
» consecrâsset, neque defectum intelligeret, nisi diù
» post; aut postquàm advertisset, non posset ha-
» beri aliud vinum: vel quàmvis haberet, non pos-
» set tamen illo uti sine gravi scandalo, vel vitæ
» periculo.* (*Vel sine magno simili incommodo, ut Salm.*
» *c.* 4 *n.* 38. *cum Suar. Bon. Regin. etc.*)* 2. Si post
» consecratam Hostiam subitum mortis periculum ab
» hostibus, vel incendium immineat, secluso tamen
» scandalo et contemptu Fidei. *Reg. l.* 29 *c.* 4.* (*Cum*

» *Salm. n.* 39.) * Si Sacerdos, Hostiâ consecratâ, mo-
» riatur, vel animo deficiens loquelam perdat, vel in
» amentiam incidat, nec sit alius, qui possit sacri-
» ficium perficere. *Suar. Vasq. etc.* Si autem alius
» supplere, et Sacerdos infirmus Communionem
» suscipere potest, debet Hostia dividi, eique pars
» dari. *Tamb. de Exped. Sacrif. l.* 1 *c.* 8. * (*Vide*
» *Suar. d.* 43 *sect.* 4. *Spor. t.* 3 *p.* 109 *n.* 133. *Renzi*
» *qu.* 46. *cum Azor. Major. Henr. et Hurt. Bon. p.* 3
» *n.* 8. *cum Reg. etc. qui ferè omnia hæc confirmant.*
» *Sed benè advertunt Salm. c.* 3 *n.* 40. *Mazzota t.* 1
» *p.* 31 *et Wigandt tr.* 12. *Ex* 2 *n.* 16. *numquàm posse*
» *Sacerdotem consecrare in una sola specie ob metum*
» *mortis ab extrinseco, sivè ab alio incusso ad hunc*
» *finem, ut sic consecret; quia tunc ageret directè con-*
» *tra Præceptum Divinum, quod est intrinsecè malum)*.
» Dixi 2. *Licitè*, quia validè alterutram tantùm
» consecrari, est certum: ut patet tum ex facto
» Christi, qui panem antè consecravit, tum ex praxi
» Ecclesiæ, quæ Corpus antè sanguinem proponit
» adorandum. »

DUBIUM III.

Qualis debeat esse panis in materia Eucharistiæ?

198 *An solus panis triticeus sit materia apta?*

199 *Non est ad Eucharistiam materia apta, I. Panis ex oryza, leguminibus etc. II. Massa cruda, aut frixa, sivè elixa. III. Panis subactus oleo, lacte etc. Quid si aquâ non naturali? IV. Hostiæ rubræ. V. Panis corruptus.*

200 *Quinam panis est materia dubia? An ex farre, siligine, amylo?*

201 *Qui panis est materia valida, sed illicita? I. Si modicè alii rei permixtus. II. Si mucidus.*

202 *Validè etiàm, sed illicitè consecrant Latini in fermentato, et Græci in azymo.*

203 *Dub.* 1. *Quid si Latinus transeat per Græciam, vel contra? Dub.* 2. *An Latinus possit celebrare in fermentato ad dandum Viaticum?*

204 *De hostia fracta, vel maculata.*
205 *De figura hostiæ consecrandæ. Et an liceat celebrare cum hostia minori?*

« RESP. 1 solus panis triticeus, in conviviis commu- 198
» niter usitatus, qualis morali hominum judicio
» tantùm censetur ille, qui ex farina triticea, et
» aqua naturali mixtus, et igne tostus, sivè assus,
» atque in sua specie incorruptus est: quia hic solus
» simpliciter dicitur panis, alius verò nonnisi cum
» addito, v. gr. hordeaceus.

Undè resolves.

» 1. Falsum est, quod docuit *Caj.* Eucharistiam
» posse consecrari ex quovis pane cujusvis speciei,
» dummodò sit aptus ad vescendum, * (*Idem docet*
» *D. Thom.* 3 *p. qu.* 74 *art.* 4 *Catech. Rom. p.* 2 *n.* 13.
» *et Salm. c.* 4 *n.* 5. *cum Lugo, Pal. Fill. et alii com-*
» *mun. Et patet ex Decr. Eugenii, ubi dicitur de Eu-*
» *charistia:* Cujus materia est panis triticeus, et
» vinum de vite. *Confirmatur à Missali Rom. ubi:* Si
» panis non sit triticeus, non conficitur Sacramen-
» tum) *.
» 2. Non est apta materia ad validam consecratio- 199
» nem. I. Panis ex oryza, avena, milio, pisis, fabis,
» amygdalis, aliisque leguminibus, et arborum fruc-
» tibus, vel etiàm ex hordeo confectus; quia hæc
» omnia, communi usu, et opinione, censentur
» specie distingui à tritico. *Laym. Bonac. C. de Lugo*
» *d.* 4 *sess.* 1. II. Massa triticea cruda, vel non cocta
» per modum panis, sed frixa, vel elixa, ut sunt
» placenta, libum, sivè differant specie, sivè non.
» * (*Salm. c.* 4 *n.* 11. *cum Fill. Pal. etc.*) * III. Panis
» subactus aquis artificialibus, vel oleo, butyro,
» lacte, et ovis, saccharo, aliove liquore, qui aquâ
» naturali non mixtus sit, quia non est panis usualis.
» Ità *Laym. lib.* 5 *tr.* 4 *c.* 9. *Caj.* tamen et quidam
» Recentiores contrarium docent, quare est saltèm

» materia dubia; idque confirmat Missale *Rom. tit.* » *de defect. et Card. de Lugo d. 4 sect.* 1 *n.* 4. undè » qui hostias emunt, certi sint, quod aquâ naturali, » et non rosaceâ confectæ sint. IV. Similiter » hostiæ rubræ, quibus sigillantur litteræ, non sunt » materia valida, vel minimùm dubia; quia per ad» mixtionem cinnabaris notabiliter alterantur. *Card.* » *de Lugo dist. 4 sect.* 1 quod *Ant. Perez* apud *Dian.* » *p.* 7 *t.* 12 *R.* 1 limitat, si multùm cinnabaris sit » mixtum, si autem sit valdè parùm, censet pro» babile, quod sit materia valida; illicita tamen » *(*Vide dicta de Bapt.*)* V. Panis substantialiter » corruptus. VI. Panis subactus aquâ marinâ. *Fag.* » *apud Dian. p.* 9 *tr.* 9 *R.* 58 ubi ipse contrarium » docet, eo quòd illa sit naturalis aqua. * (*Et cum* » *Diana consentit Renzius c.* 1 *q.* 18. *Ac revera ne*» *queo intelligere, cur panis confectus aquâ maris non* » *sit verus panis, cum aqua maris sit vera et naturalis* » *aqua, sicùt diximus de Baptismo n.* 103. *et docet* » *S. Thom.* 3 *p. qu.* 66 *art.* 4 *ad* 1. Secùs verò quidem » dicendum, *si farinæ misceretur aqua rosacea, vel* » *quicumque alius liquor quia non esset verus panis,* » *ut dicit idem S. Doct. q.* 74 *art.* 7 *ad* 3.)*

200 » 3. Panis ex farre, sivè spelta, item ex siligine, » est materia dubia: quia alii dicunt, solis acciden» tibus propter loci sterilitatem, alii specie distin» gui à tritico; ideòque non licet, saltèm uti pro » Sacramento, quia hoc exponeretur periculo V. » *Auct. cit.* * (*S. Th.* 3. *p. q.* 74 *art.* 3 *ad* 2 *et* 5. *S.* » *Bonav. Caj. etc. apud Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 421, *dicunt* » *siliginem esse verum triticum; sed negant Concina,* » *Palaus, et plures; Undè Carden. apud Croix; et* » *Tourn. t.* 5 *p.* 369. *Renzi qu.* 9 *cum Bon. rectè do*» *cent, esse mortale, in siligine consecrare, proùt in* » *materia dubia. Amylum autem certè non est materia* » *apta. Croix n.* 423. *Salm. n.* 14 *cum S. Th. Lugo,* » *et communi contra aliquos.*) *.

201 » 4. Valida, sed illicita est materia. I. Si aliquot » grana, vel guttæ alterius speciei cum tritico, et

» aqua misceantur, ità ut triticum tamen, et aqua
» plurimùm prædominetur, quia si major pars non
» sit triticum, et aqua, non erit materia valida, de
» quo monendi sunt illi, qui hostias coquunt. *Bon.*
» *d.* 4 *q.* 2 *p.* 1 *n.* 6. *Laym. c.* 2. * (*S. Th. q.* 74 *art.*
» 3 *ad* 3 *idem docet*, *dicens :* si sit modica admixtio
» alterius frumenti ad multò majorem quantitatem
» tritici, poterit exindè confici panis, qui est materia
» hujus sacramenti. Si verò sit magna permixtio,
» puta ex æquo vel quasi, talis permixtio speciem
» mutat, undè panis exindè confectus non erit de-
» bita materia). *Et sic etiàm dicunt Salm. c.* 4 *n.* 8 *et*
» 10. *communiter* *. II. Panis mucidus, qui ad cor-
» ruptionem disponitur, *Bon. loc. cit. n.* 5. * (*Hoc*
» *esset, si sapor aliqualiter mutaretur et tunc esset*
» *mortale illo uti ; Palaus, et Conin.*) *.

» 5. Perindè est ad valorem Sacramenti, sivè pa- 202
» nis sit azymus, sivè fermentatus, ut definivit *Trid.*
» quia uterque est usualis, et propriè dictus panis.
» Interim in suis Ecclesiis Latini in azymo, et Græ-
» ci in fermentato conficere tenentur, sub præcepto
» gravi, et culpa mortali, à qua non excusat neces-
» sitas, v. gr. dandi viaticum. Vid. *Bon. d.* 4 *qu.* 2
» *p.* 1. *Fill. tom.* 4 *cap.* 3 *qu.* 8. *Card. de Lugo l. c.* ».
Et est commune cum *Soto*, *Suarez*, *Laym. et Salm. cap.* 4 *n.* 19. Sic enim tradidit Conc. Florent. in Decreto ad Armenos §. 2. *Definimus...., in azymo, sivè fermentato pane triticeo Corpus Christi veraciter confici. Sacerdotesque in alterutro ipsum Domini Corpus conficere debere, unumquemque juxtà suæ Ecclesiæ sivè Orientalis, sivè Occidentalis consuetudinem.* Hinc N. SS. P. Bened. XIV. in Constit. super Ritibus Græcorum edita an. 1742. *Etsi Pastoralis.* §. 6 *n.* 10. *sub pœnis perpetuæ suspensionis à Divinis* confimat prohibitionem, ne Latinus, aut Græcus præter proprium ritum celebret.

Sed dubitatur 1. An Latinus in locis Græcorum 203
possit celebrare in fermentato, et Græcus in Locis Latinorum in azymo? Conveniunt DD. quod, si inter Græcos inveniatur Ecclesia Latinorum, in qua Lati-

nus Ritus servatur, Sacerdos latinus debeat consecrare in azymo; et sic è converso. Ità *Suar. d.* 44 *sect.* 4 *v. Illud, Cont. Tourn. t.* 5 *p.* 370 *in fine, Holz. n.* 242. *Spor. n.* 149. *et Salm. c.* 4 *n.* 21 *cum Sanch. Bon. etc.* communiter. Dubium est, quandò Latinus transit per Græciam (vel contra). Censet *Led. apud Salm. n.* 20. tenêri, eum ad celebrandum in fermentato: E contrario *Vasq. d.* 74 *c.* 3. *Conc. t.* 8 *p.* 249. *et Aversa qu.* 2 *sect.* 4 dicunt, tenêri eum celebrare in azymo. Cæterùm communiter, et probabilissimè *Nat. Alex. art.* 3 *prop.* 4 *Reg.* 12. *Antoine c.* 1 *q.* 2 *Suar. Tournely*, et omnes alii mox citati docent, Latinum tunc posse celebrare sivè in fermentato, sivè in azymo. In fermentato, juxtà doctrinam D. Augustini *Ep.* 118 (*nunc* 58) *c.* 2 ubi sic ait: *Nec disciplina ulla est melior gravi prudentique Christiano, quàm ut eo modo agat, quo agere viderit Ecclesiam, ad quamcumque fortè devenerit.* Potest etiàm celebrare in azymo, tum quia, etsi benè facit qui morem regionis ubi reperitur, sequitur, ad id tamen non tenetur, ut advertunt *Suar. l. c. et Glossa in c. Quæ contra, Dist* 8. tum quia Leo Papa *in Epist. ad Michaelem Cærular. c.* 29 monet (uti refert *Suar.*) ut unusquisque juxtà suæ Ecclesiæ ritum celebrare sinatur, etiàmsi in alieno solo versetur.

Dubitatur 2. An in casu necessitatis, ad præbendum Viaticum infirmo possit Sacerdos latinus consecrare in fermentato? Affirmant *Major, et Tanner. apud Renzi c.* 1 *qu.* 4 quia, ut dicunt, præceptum Divinum suscipiendi Viaticum prævalêre debet præcepto humano celebrandi in azymo. Sed negat communis, et probabilior sententia, quam tenent *Nav. c.* 21 *n.* 3. *Tourn. l. c. Antoine de Euch. q.* 2. *Suar. D.* 66 *sect.* 5. *cum Soto, Gabr. Led. Vict.* item *Diana part.* 10 *tract.* 16 *R.* 39. *Croix n.* 431. *Renz. l. c. cum Palao, Laym. Tamb. et Bonac.* Ratio, quia in hoc casu præferenda est reverentia ergà tantum Sacramentum utilitati Proximi, cui tale Sacramentum non est simpliciter necessarium.

Secluso autem scandalo, est tantùm veniale sine rationabili causâ consecrare hostiam fractam, vel maculatam; nisi fractura, vel macula esset enormis: tunc enim esset mortale, ut *Croix n.* 432. cum *Quart. et Pasq.* Si tamen fractura deprehendatur post Oblationem, licitè talis hostia consecrabitur, nisi scandalum Populi timeatur *Croix ib. cum Gob.* 204

« Resp. 2. Ex præcepto Ecclesiæ panis conse- 205
» crandus debet esse figurâ orbiculari (in Ecclesiâ
» Latinâ) et integrâ. Dixi *Latinâ*, quia Græci qua-
» dratam adhibent, et in particulis triangularem,
» ut habet *Arcud.* Licêre etiàm in hostia minore,
» qualis datur Laicis, quandò alia adhiberi non po-
» test, et scandalum abest, celebrare privatim;
» imò, si causa urgeat, etiàm publicè die festo,
» docet *March. in Candel. t.* 4 *c.* 5 *q.* 3. *Dian. par*
» 5 *t.* 13 *R.* 80 *et p.* 6 *t.* 7 *R.* 17 *et Tamb. de exped.*
» *sacrif. l.* 2 *cap.* 8 *et Avers. q.* 11 *sess.* 12. eò quòd
» nullum sit præceptum, neque constet de consue-
» tudine obligante sub præcepto. * (*id admittit Tamb.*
» §. 8 *n.* 16. *etiàm causâ devotionis; et consentiunt*
» *Ronc. c.* 2 *q.* 6 *R.* 3 *cum Quarti, et Elbel p.* 69
» *n.* 15. *cum Gob. si absit scandalum, quod potest*
» *præcaveri monendo populum. Imò addit Ronc. quod*
» *teneatur Sacerdos in hostiâ minori consecrare, si*
» *dandum esset Viaticum infirmo*) * : Quo casu, ele-
» vare adorandam majorem ab alio præconsecratam,
» licere vult idem *Tamb. loc. cit.* contra *March. et*
» *Diana ll. cc.* Non licet autem parvam sumere, et
» majorem relinquere (v. gr. ad exponendam in hie-
» rotheca), nisi ipse eâdem Missâ etiàm istam con-
» secraverit, quia debet communicare de suo sacri-
» ficio. *Tamb. l. c.* Quare malè facit Parochus, qui
» renovaturus Eucharistiam, hostiam ab alio conse-
» cratam ipse sumit, et à se consecratam reponit in
» sacrario, vel hierotheca, *Tamb. l. cit. Cardin. de*
» *Lugo d.* 19 *sect.* 4. »

DUBIUM IV.

Quale vinum sit materia Eucharistiæ?

206 *Quale vinum non est materia apta? I. Sicera etc. II. Agresta. III. Acetum. IV. Uvæ. V. Mustum decoctum.*
207 *Quale est materia valida, sed illicita? I. Mustum. II. Vinum permixtum. III. An acescens? Vide infrà Qu. I. IV. An congelatum? Vide infrà Qu. II.*
208 *An sub præcepto gravi aqua miscenda est vino? et qualis aqua, et in quanam quantitate? Et an mixtio facienda in calice?*
209 *An aqua mixta vino immediatè convertatur in Sanguinem?*
210 *Quænam quantitas aquæ immiscenda in calice? Quid, si Sanguis cadat super altare, linteum, aut corporale, etc.*

206 « Resp. 1. Solum vinum vitis, ut docet Fides, et » definitum est in Florentino.

Undè resolves.

» 1. Non est materia apta ad validam consecratio» nem I. Sicera, et quicumque liquor ex moris, malo» granatis, etc. sivè dicatur vinum, sivè non. II. Agres» te, sivè omphacium, id est, succus ex uvis immaturis » expressus; quia non est vinum sed in via ad vinum, » cujus naturam nondum induit; habetque se, sicùt » massa cruda respectu panis. *Laym. t. 4 c. 2 n. 5* » *et 6.* succum tamen ex uvis passis expressum con» secrabilem esse putat *Franc. Amic.* apud *Dian. p.* » *7 c. 12 R. 8* eo quòd verum sit vinum. III. Ace» tum, quià est vinum substantialiter corruptum. » *Ibid.* Quod si post sumptionem (imò etiàm antè » eam, post consecrationem Calicis) dubium incidat, » fuerit ne acetum, an vinum, esse præsumendum, » quod fuerit vinum, docet *Tamb. l. 2 exped. sacrif.* » *c. 8.* * (*Sed vide mox dicenda subsequenti annota*» *tione*) * IV. Uvæ, seu vinum intrà uvas conten» tum, vel imbibitum in offâ panis, tum quia non » tàm est potus, quàm cibus; tum quia succus ille

» non dicitur propriè vinum, donec sit expressus;
» tum quia in eo statu non satis ad sensum demon-
» stratur per formam. *Card. de Lugo d.* 4 *n.* 11 *et* 12.
» *Laym. etc.* V. Sapa, seu defrutum, id est mustum
» ad dimidiam, seu tertiam partem decoctum, quia
» non est ampliùs vinum, nec potus, sed cibus.
» *Bonac. loc. cit.* VI. Lora, id est aqua expressis aci-
» nis superfusa. *Fill. t.* 4 *c.* 3. *Card. de Lugo d.* 4
» *sect.* 1 *n.* 9. »

Adverte quæ de his habentur in Rubr. Missalis *Tit.* 4 *n.* 1. *Si vinum sit factum penitùs acetum, vel penitùs putridum, vel de uvis acerbis, seu non maturis expressum, vel ei admixtum tantùm aquæ, ut vinum sit corruptum, non conficitur Sacramentum.* Notandum autem, quod vinum *de uvis acerbis* tunc sit ineptum, quandò nullam habet speciem vini, ut docet *D. Th.* 3 *p. qu.* 74 *art.* 5 *ad* 3 ubi ait; *Agresta est in via generationis, et ideò nondum habet speciem vini, et propter hoc de ea non potest confici hoc Sacramentum.*

Quoàd vinum autem acetum, si post Consecrationem Sacerdos prudenter dubitet, an vinum fuerit verum acetum, dicunt *Tambur. de Sacr. Miss. l.* 2 *c.* 8 §. 5 *n.* 6. *et Spor. c.* 3 *n.* 157. cui adhærent *Bus.* ut suprà, et *Mazzot t.* 3 *p.* 118, judicandum, fuisse materiam aptam, tum quia possessio stat pro substantia vini; tum quia non est turbandum Sacrificium sine certo fundamento. Verùmtamen *La Croix l.* 6 *p.* 2 *n.* 535. *Pasqual. qu.* 318. *et Aversa qu.* 11 *s.* 16 rectè censent, supplendam esse Consecrationem illam, ne Sacrificium relinquatur in periculo non integritatis, contra præceptum faciendi Sacrificium integrum. Debiles autem sunt rationes oppositæ; quomodò enim possessio potest esse pro vino, quandò dubitatur, an tempore Consecrationis vinum fuerit vel ne? Ex alia vice, ad discernendum, an verè facta fuerit Consecratio, hîc non præsumptio, sed rei veritas attendenda est. Sacramentum autem non est quidem turbandum sine certo fundamento, sed dicimus, jam certum existere fundamentum sivè obligationem inte-

grandi Sacrificium, quandò certum est dubium de Consecratione peracta. Puto tamen, non esse aliud vinum certum rursùs consecrandum absolutè, quia tunc idem urgeret periculum faciendi secundum Sacrificium mutilatum, si fortè prior materia fuerit verè apta: Dico igitùr, hanc secundam Consecrationem fieri debere sub conditione, nempè si prior materia non fuerit consecrata; periculum enim non relinquendi Sacrificium mutilatum, justa erit causa repetendi Consecrationem sub prædicta conditione.

207 « 2. Valida quidem consecratio, sed illicita est. I. » In musto. * (*In quo validè consecratur, ut ex communi Salm. c. 4 n. 30. cum Pal. Lugo, etc.*) *, » quia quidem est vinum simpliciter, sed impurum, » habens admixtas fœces, non consecrabiles: ideòque obstat præceptum Ecclesiæ, obligans secundùm *Suarez* sub mortali, saltèm extrà necessitatem, » qualis esset defectus vini veteris, et secundùm » quosdam, etiàm devotio populi; quomodò multi » excusant contra *Suarez*, quod in quibusdam locis » primitiæ uvarum in calice exprimantur. Vid. *Bon. l. c.* II. In vino liquoribus aliis, vel aromatibus ità » modicè permixto, ut naturam vini retineat. Si verò » mixtio sit immodica, erit materia dubia. III. In » vino acescente: quia adhùc est vinum, sicùt panis » mucidus est panis. * (*Vid. infrà Qu. I.*) * IV. Probabiliùs etiàm in vino congelato, (etsi à quibusdam propter negantium auctoritatem, dicatur esse » materia dubia), tum quia adhùc retinet substantiam, et denominationem vini, estque naturâ suâ » potabile; tum quia Christus sub eo antè consecrato manet. *Card. de Lugo l. cit.* Nec refert 1, quod » aqua congelata non sit materia Baptismi; quia hic » essentialiter consistit in ablutione, Eucharistia » verò non in sumptione. Nec refert 2, quod non sit » proximè potabile: quia est per accidens, et facilè » tolli potest, estque par ratio in pane indurato. » Non est autem idem in liquore nondum ex uvis » expresso, quià cum non sit vinum simpliciter, et per

» se, naturâ suâ non est potabilis, sed comestibilis, » quod vino congelato non convenit: alioqui enim » jejunium frangeret. *Bonacina loc. cit. n.* 10. * (*Vide* » *infrà Qu. II.*) *

» Peccat tamen, qui in congelato consecrat, ideò» que si hyeme congelavit calix, calore manuum, » aut halitûs, aliove modo regelandus est. *Fill. t.* 4 » *c.* 3 *Laym. l.* 5 *t.* 4 *c.* 2.

» 3. Valida, et licita est consecratio in vino, sivè al» bo, sivè rubro, etsi etiàm specie physicâ differant: » cum utrumque habeatur, et sit simpliciter vinum » de vite. *Bon. p.* 2 *n.* 2. *Card. de Lugo d.* 4. »

Quæritur I. An peccet mortaliter Sacerdos, qui consecrat in vino acescente? Dicunt *Salm. de Euchar. c.* 4 *n.* 26. *Pal. eod. tit. p.* 4 *n.* 9. *cum Suar. Vict. Vasq. Laym. et Conc. ac Bon. p.* 2 *n.* 5. *cum aliis*, tunc peccare mortaliter, quandò vinum est proximum aceti naturæ, ità ut dubitetur, an qualitates vini jam amiserit. Veneror auctoritatem tantorum DD. Sed nescio, quomodò hæc opinio sustineri possit, cum expressè adversetur Rubricæ *tit.* 4 *n.* 2. ubi sic dicitur: *Si vinum cæperit acescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantulùm acre, vel mustum de uvis tunc expressum, vel non fuerit admixta aqua, vel fuerit admixta aqua rosacea, seu alterius distillationis, conficitur Sacramentum, sed conficiens graviter peccat.* Rubrica igitùr damnat de mortali non solùm qui adhibet vinum aceto proximum, sed etiàm vinum, *quod cæperit acescere, vel fuerit aliquantulùm acre.* Verùm hoc principium acrimoniæ, sivè acescentiæ intelligendum est juxtà id quod docet *S. Thom.* 3 *p. q.* 74 *art.* 5 *ad* 2: *Potest tamen confici* (Sacrificium) *de vino acescenti, sicùt et de pane, qui est in viâ ad corruptionem, licet peccet conficiens.* Itaque in vino acescenti diversi considerandi sunt gradus, alii extrà, alii intrà viam corruptionis. Hinc rubrica juxtà S. Thom. intelligi debet, quandò vinum, vel panis jam ingressus est corruptionis limites, ità ut ad principium acrimoniæ jam accesserit, id est *se già sia arrivato ad esser colla*

punta, uti loquitur *Card. Lamb. Notif.* 77 *n.* 2. Dicit prætereà idem *Lamb.* citans *Meratum t.* 1 *p.* 3 *tit.* 4 *cum Quarti : Si urgeat necessitas celebrandi, seu non possit Sacerdos absque notâ omittere Sacrum, ut inter Regulares contingit, qui secundùm regulam celebrare tenentur, et non sit in eorum potestate aliud vinum habere, non peccant subditi eo vino utentes.... Et quamvis tali vino uti sit contra reverentiam Sacrificii, ea tamen irreverentia non imputatur celebranti, sed Superiori, vel Ministro, qui est causa voluntaria illius.* Præstereà, quandò vinum est ità proximum aceto, ut dubitetur, an amiserit naturam vini, Consecratio erit quidem dubia, at in Rubrica hujusmodi Consecratio habetur pro certa, cum ibi dicatur, *conficitur Sacramentum :* Ergò juxtà Rubricam, et juxtà sententiam, quam tenent alii Auctores, proùt *Abelly de Euchar. s.* 3 *n.* 4 *et Mazz. t.* 3 *p.* 118. omninò dicendum, esse mortale consecrare in vino acescenti, non solùm quandò est materia dubia, sed etiàm quandò est certè valida, at reputatur illicita ob irreverentiam Sacramenti. Neque huic dissentit *Suarez* citatus ab Adversariis pro sua sententia, cum dicat, posse in hoc graviter peccari, *ratione dubii, vel irreverentiâ.* Et expressè id docet *D. Thom.* 3 *p. q.* 74 *art.* 5 *ad* 2 ubi ait : *Potest confici* (Sacramentum) *de vino acescenti, sicùt et de pane, qui est in via ad corruptionem : licet peccet conficiens.* Probabiliter tamen dicùnt *Gob. Cas.* 2 *n.* 164. *Spor. t.* 3 *p.* 112 *n.* 153. *et Croix l.* 6 *p.* 2 *n.* 546. quod, deficiente alio vino, liceat sine scrupulo, proùt solent viri probi, adhibere vinum tantùm parùm acescens, sivè non notabiliter acidum. Adduntque *Spor.*, *et Mazzota*, quod, urgente gravi necessitate, licitum esset uti vino adhùc notabiliter acescente, modò sit certum vinum.

Quæritur II. An vinum congelatum sit materia valida? Adsunt tres sententiæ. *Prima* sententia negat, quam tenent *Lessius in* 3 *p. q.* 74 *art.* 5 *n.* 24. *Conc. t.* 8 *p.* 251 *n.* 7. item *Armilla*, *Led. Adam. Henr. etc.* *apud Renzi de Euchar. c.* 1 *q.* 35 et probabilem pu-

tant. *Salm. eod. tit.* 4 *n.* 34. Ratio (ut dicunt) quia sicùt panis consecrandus debet esse aptus ad comestionem, sic vinum ad potum; Vinum autem congelatum non est potui idoneum. *Secunda* tamen sententia verior affirmat, et hanc tenent *Sporer n.* 159. *Sal. n.* 32 *et* 33. *Anacl. p.* 556 *n.* 25. *Renzius l. c. cum Pontio*, *Pasq. Tamb. Leand. etc.* et probabilorem putat *Holzm. n.* 847. *Suar. D.* 45 *sect.* 1 *in fine.* Ratio quia vinum congelatum, quàmvis actu non sit potabile, est tamen potabile de sua natura, sicùt est comestibilis panis durus. Idque clarè probatur ex Rubr. Missal. *de Defect.* §. *In hieme;* ubi S. Pius V. sic statuit: *Si in hieme sanguis congeletur in calice, involvatur calix pannis calefactis etc. donec liquefiat.* Ergò supponit Pontifex, per congelationem minimè corrumpi species vini, aliàs ibi desineret esse sanguis Christi; vinum enim, cum semel suam amisit naturam, non potest ampliùs eam reacquirere, nam ex vulgari Philosophorum axiomate, *à privatione ad habitum non datur regressus.* Ergò vinum congelatum est verum vinum. Huic rationi nescio, quomodò responderi possit. *Tertia* verò sententia, quam tenent *Pal. p.* 4 *n.* 8. *Contin. Tourn. p.* 381. *et Salm. d. n.* 34. docet, esse materiam dubiam, cum prima sententia nón careat omni probabilitate. Cæterùm ego censeo, nulli licitum esse consecrare in vino congelato; saltèm propter reverentiam ergà tantùm Sacramentum. Sed si vinum fuerit congelatum, et posteà liquefiat, valdè probabile videtur cum *Suar. Salm. et Con.* licitè posse fieri in eo Consecrationem. At casu, quo Sacerdos illicitè consecrâsset vinum congelatum, tenendum est pro verè consecrato, nec ille licitè posset alterum vinum consecrare, quia puto, primam sententiam nullâ pollere solidâ probabilitate.

« Resp. 2. Vino consecrando debet, non ex neces- 208
» sitate Sacramenti, sed gravis præcepti sub mortali
» obligantis secundùm *Card. de Lugo de Euch. d.* 15
» *s.* 2 *n.* 22. misceri aqua: * (*Cum Catech. Rom.*
» *n.* 16.) * Idque cæremonialiter, et in ordine ad

» sacrificium. Est certum, ut constat ex *Trid. sess.* » *22 c. 7 et 9.* * (*Et priùs præscriptum fuit c. 2 de Con-* » *sec. dist. 2. Utrùm verò hoc præceptum sit etiàm Di-* » *vinum? Affirmant Valent. Gran. etc. Negant Suar.* » *et Vasquez : Utraque est probabilis.*) * An autem » aqua ista immediatè convertatur in Sanguinem, » necne, disputant *Schol. Vid. Con. vel Præp. hic* » *Card. de Lugo dist 4 sess. 3.* * (*Vide mox dicenda* » *numer. 209.*) *

Undè resolves.

» 1. Si mixtio hæc omittatur, valida tamen est con- » secratio, etsi illicita mortaliter. Ità omnes commun.

» 2. Miscenda est aqua naturalis, eaque modicissi- » ma, ut habet Florentinum, una scilicet, vel altera » gutta; ità, tamen, ut sit sensibilis, et saltèm non » excedat tertiam partem vini: alioqui reddet mate- » riam dubiam. *Bon. p. 4 n. 4. ex S. Th., Con. etc.* » * (*Vide dicenda n. 210.*) * Qui autem misceret rosa- » ceam, vel aliam artificialem, etsi in necessitate, » etsi validè consecraret, peccaret tamen mortaliter. » *S. Th. Mol. Diana p. 6 t. 7 R. 18* quia ageret con- » tra præceptum, et consuetudinem Ecclesiæ in re » gravi * (*Est commune cum Salm. c. 4 n. 68.*) * » Quam ob causam etiàm mortale censet *Fagund.* » *p. 2 l. 2 c. 4 etc.* miscere calidam : quod tamen » aliis quibusdam nimis durum videtur apud *Dian.* » *l. c.* ubi addit ipse, si in frigidissima regione con- » suetudo id habeat, ne fortè vinum congelascat, » posse sine ullo peccato fieri.

» 3. Mixtio illa facienda est non in dolio, vel am- » pulla, aliovo vase, sed in ipso calice, neque domi, sed » in ipso Sacro, ut fit communiter, vel antè offerto- » rium, vel certè immediatè antè Sacrum, ut fit apud » quosdam : idque vel ab ipso Sacerdote, ut in Missa » privata; vel à Subdiacono, ut in solemni : neque enim » sufficit, si caupo illud diluerit. *Bon. l. c.* * (*Cum* » *S. Th. art. 8 ad 3 quòd*, ut ait, *si aqua apponeretur* » *dolio, non sufficeret ad significationem hujus Sacra-* » *menti.*)

» 4. Si mixtio hæc sit omissa, idque notetur antè » consecrationem calicis, adhùc facienda est, secùs » si post. *Bon. l. c. n.* 5.

» 5. præceptum hoc mixtionis non extenditur ad » illam, quæ fit post Communionem, ad ablutionem » oris, et digitorum. Vide de his Missale Romanum, » item *Bon. d.* 4 *q.* 2 *p.* 4. *Laym. l.* 5 *tr.* 4 *c.* 2. »

Quæritur I. An aqua vino permixta convertatur in 209
Sanguinem Christi? Et an immediatè? Non est quidem de Fide, aquam in Sanguinem converti, tantùm enim Innocentius III. dixit in *c. cum Marthæ, de Cel. Miss.* probabiliorem esse sententiam affirmativam, quæ reverà hodiè est communis inter Theologos, ut omnes docent cum *S. Th.* 3 *p. qu.* 74 *art.* 8 qui ait, opinionem oppositam subsistere non posse. Circa modum autem conversionis, alii dixerunt, quod, sicùt vinum convertitur in Sanguinem, ità aqua convertatur in aquam, quæ fluxit è Latere Christi; sed idem S. Doctor *l. c.* ait: *Nec hoc rationabiliter dici potest, quià secundùm hoc aqua seorsùm consecraretur à vino, sicùt vinum à pane.* Alii verò, ut idem *S. Thom. loc. cit. Scotus D.* 11 *quæst* 7 *n.* 2. *Gonet Man. t.* 6 *p.* 208. *Frassen t.* 11 *p.* 94 et communissimè Thomistæ, et Scotistæ cum Catech. Roman. *c.* 4 *n.* 17. dicunt, aquam immediatè converti in vinum, et mediatè in Sanguinem Christi. Ratio, quia non convertitur in Sanguinem nisi materia consecrabilis, quæ tantùm est vinum de vite, ex Conciliis Florentino et Tridentino; Undè aqua non potest converti in Sanguinem, nisi priùs convertatur in vinum. Nec obstare dicunt Rubrîcam Missalis, quæ jubet aquam, si ex oblivione non sit immissa in Calicem, apponi statim antè Consecrationem; quo casu videtur non posse tàm citò fieri conversio aquæ in vinum, et tunc adesset periculum idololatriæ, quia adoraretur materia non consecrata. Nam respondent, tunc adorari contentum substantiale, quod per calicem repræsentatur, id est Sanguinem Christi, non autem cætera, quæ per calicem non demonstrantur, proùt

non quidem adoratur musca, quæ casu in calicem cecidisset. Alii tamen, ut *Tourn. in Prælect. t.* 8 *p.* 197 *et ejus Continuator to.* 5 *p.* 399 *concl.* 3. *Laym. e.* 2 *n.* 9. *Tol. l.* 2 *c.* 25. *Lugo D.* 4 *sect.* 3 *cum Præpos. Renzi c.* 1 *q.* 39. *cum Alano, Baronio, ac Con.* (et probabile putat) *Anacl. p.* 55 *n.* 34.) sentiunt, aquam immediatè transire in Sanguinem Christi. Et probant 1. auctoritate Patrum, qui dicunt, ex vino, et aqua fieri Sanguinem. Sic enim ait S. Hieronymus: *Format Sanguinem suum ex vino et aqua mixtis.* S. Ambrosius: *Vinum cum aqua in calice missum fit Sanguis Consecratione.* Alios Patres videre potes apud *Lugo n.* 48. Probant 2. ratione, quia juxtà recentiores Physicos negatur transmutatio elementorum, eo quòd ipsâ arte chymicâ benè possint separari, ut diximus *de Baptismo n.* 104. Et huic opinioni favere ajunt Innocentium in dict. *c. Cum Marthæ*, cum Pontifex ibi dicat, probabiliùs esse, *aquam cum vino in Sanguinem transmutari.* Non dicit aquam conversam in vinum, sed *aquam cum vino*; ergò antè Consecrationem aqua remanet aqua. Nec obstare dicunt, quod non possit converti in Sanguinem alia materia quàm vinum; respondent enim, quod vinum mixtum cum modica aqua fiat verum vinum usuale, undè fit tota materia consecrabilis, sicùt si in pane triticeo miscetur modicum alterius frumenti, tota materia consecratur, ut dictum est *n.* 201. et docet *D. Th. q.* 74 *a.* 3 *ad* 3 quòd (ut ait) *modica permixtio non solvit speciem.* Idem ergò dicendum de aqua mixta vino. Utraque sententia est satis probabilis.

210 Quæritur II. Quænam quantitas aquæ sit in calice immiscenda? *Habert t.* 5 *p.* 378 dicit: non esse probandos Sacerdotes, qui unam aquæ guttulam infundunt: Sed hoc sine scrupulo fieri posse censent *Bon. D.* 4 *q.* 2 *p.* 4 *n.* 4. *Wig. Ex.* 2 *n.* 9. *Anacl. p.* 558 *n.* 32. èt pro certo id habet *Suar. D.* 45 *sect.* 3. Ex Decreto Eugenii IV. qui dixit: *Vino antè Consecrationem aqua modicissima admisceri solet.* Et ex *D. Th. qu.* 74 *art.* 8 *ad* 1: ubi ait, non requiri, ut quantitas aquæ sit magna,

sed sufficere ut sit sensibilis. E converso *Laym. c.* 2 *n.* 9. *Pal. p.* 5 *n.* 6. *et Diana par.* 3 *tr.* 4 *R.* 47 probabiliter dicunt, sine scrupulo posse immitti aquam usque ad octavam partem; et *Lugo D.* 4 *n.* 38. *Viva qu.* 4 *a.* 3 *n.* 3 *ac Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 439. *cum Gob.* (contra *Bernal.*) usque ad quintam partem, quia (ut ajunt) nullum vinum adeò debile creditur, ut tàm modicâ aquâ corrumpatur. Imò *Busemb. ut suprà, et Sporer t.* 3 *p.* 113 *n.* 163 putant sufficere, ut aqua non excedat tertiam partem; Idque videtur probari ex *c. Perniciosus*, 13 *de Cel. Miss.* ubi Honorius III. tantùm præscribit: *Plus* (in calice) *de vino, quàm de aqua ponendum.* Et in Concilio Triburiensi (*apud Conc. Tourn. to.* 5 *p.* 180) sic dictum fuit: *Duæ sint partes vini, tertia aquæ.* Verumtamen in praxi *Escob. t.* 3 *Probl.* 29. *Viva, et Pal. ll. cc.* hanc opinionem tertiæ partis non admittunt, nisi (ut dicunt *Escob. et Pal.*) vinum sit generosum.

Hîc autem notandum id, quod habetur in Rubrica (*tit.* 10 *n.* 12): *Si per negligentiam aliquid de Sanguine Christi ceciderit, si quidem super terram, seu super tabulam, linguâ lambatur, et locus ipse radatur quantùm satis est, et abrasio comburatur; cinis verò in sacrarium recondatur. Si verò super lapidem altaris ceciderit, sorbeat Sacerdos stillam, et locus benè abluatur, et ablutio in Sacrarium projiciatur. Si super linteum altaris, et ad aliud linteum stilla pervenerit, si usque ad tertium: linteamina ter abluantur; calice supposito, et aqua ablutionis in Sacrario projiciatur.* Et idem ibi dicitur, si Sanguis cadat super Corporale, vestes, aut tapetum.

DUBIUM. V.

Quæ conditiones ad materiæ Consecrationem requirantur?

211 *Ad validam Consecrationem requiritur I. ut materia sit moraliter, et sensibiliter præsens.*

212 *Hinc validè consecrantur Hostiæ in Ciborio clausæ, vel in tenebris, etc.*

213 *Invalidè tamen consecratur I. materia post tergum, aut parietem. II. Materia remota. III. Materia valdè modica.*
214 *Requiritur II. ut materia sit certa et determinata.*
215 *An consecretur hostia inscio Sacerdote? Et an guttæ vini separatæ.*
216 *Valida est consecratio. I. Si Sacerdos determinet quoquo modo. II. Si putet hostias esse minoris numeri. III. Si postquàm intenderit eas consecrare, earum obliviscatur.*
217 *Quid, si Ciborium ex oblivione relinquatur extrà corporale? IV. Si hostiæ deferantur post Oblationem.*
218 *Quæ requirantur ad licitam Consecrationem?*
219 *Quibus casibus peccet Celebrans in consecrando?*

211 « RESP. 1. Ad validam consecrationem requiruntur » duæ conditiones; *Prima* est, ut materia Sacerdoti » consecranti, *moraliter et sensibiliter sit præsens*. Ità » communiter, et est certum. Ratio petitur tum ex » institutione Christi, et verbis formæ, *Hoc*, *et Hic* » quæ non verificarentur, cum sint demonstrativa: » tum ex perpetua Ecclesiæ praxi, numquàm conse- » crantis, vel etiàm benedicentis res absentes: tum » etiàm ratione sacrificii, quod requirit hostiam præ- » sentem. V. *Bon. d.* 4 *q.* 2 *p.* 6. *Laym. c.* 2.

Undè resolves.

212 » 1. Validè consecratur vinum in calice cooperto, » vase, vel cantharo, clauso: panis in canistro; hos- » tiæ in ciborio, vel in cumulo sub aliis latentes, aut » aliter tectæ, v. g. sub corporali, vel mappa, vel » etiàm in Missali, ut ex *Suarez*, *Henr. Con.* docet » *Bonac.* contra *Laym. l.* 5 *t.* 4 *c.* 2 (undè hoc pos- » tremum dubium videri potest: et saltèm peccaret » graviter, qui sic tectas, aut latentes consecraret). » Item validè consecrantur hostiæ præsentes à cæco, » vel alio Sacerdote in tenebris. * (*Est communis* » *cum Salmant. c.* 4 *n.* 120. *Et sufficit, si ex relatione* » *alterius certificatur de præsentia materiæ, ut Sot.* » *Henr. Præp. etc. apud Salm. c.* 4 *n.* 120.) * Ratio

» horum omnium est, quia ad præsentiam, et sen-
» sibilitatem, non requiritur, ut materia videatur, vel
» tangatur, vel feriatur sono verborum (undè com-
» muniter non probatur praxis eorum, qui os proxi-
» mè admovent, ut halitum in calicem, et panem
» inspirent), dummodò videri possit sivè in se, sivè
» in alio, v. gr. in suo toto, vel continente, vel vase
» ad illam continendam destinato. V. *Bon. d.* 4 *q.* 2
» *p.* 5.
» 2. Invalidè consecratur I. Materia post parietem, 213
» aut post tergum posita, vel clausa in tabernaculo,
» ut docet *Fill. Bon. qu.* 2 *p.* 6 *et* alii. Ratio est, quia
» moraliter censetur abesse; cum non possit demons-
» trari per *Tò*, *Hoc*, *et Hic*; neque paries habet se,
» ut continens, aut tegens. II. Materia valdè pro-
» cùl, v. g. centum passibus distans, etsi videri pos-
» sit. Ratio est eadem. Quanta autem propinquitas
» sufficiat, dubium est, et ex morali prudentum ju-
» dicio pendet. *Henriq. l.* 8 *c.* 34 docet, 20 aut 30
» passuum. * (*Putant Lugo, et Gabr. apud Salm. c.* 4
» *n.* 115. *Consecrationem in* 20 *passus esse certam*) *,
» quod *Bon. loc. cit.* et alii putant non esse certum.
» Vide *Schol.* III. Materia tàm modica, ut sensu per-
» cipi non possit: tum quia non potest demonstrari,
» tum quia Sacramentum debet esse signum sensibi-
» le. Ità *Suar. Vasq.*, et alii contra *Sotum*, *Herincx*.
» Quod intellige, si non sit in toto, sed extrà illud,
» quia in toto etiàm minimæ ejus particulæ conse-
» crantur: ut constat ex *Trid. sess.* 13 *c.* 3 *et* 4. *Bon.*
» *loc. cit.*
» Secunda conditio est, ut materia sit *certa*, *et à* 214
» *consecrantis intentione*, *et in individuo determinata.*
» Est communis apud *Bon.* et alios: tum quia hoc re-
» quirunt pronomina *Hoc*, *et Hic*: tum quia actiones
» sunt circà singularia, quæ debent esse certa, et
» determinata. Vide *Bon. l. c. p.* 5.

Undè resolves.

» 1. Invalidè consecraret, qui vellet tantùm con-
» secrare tertiam, vel mediam hostiæ partem, eam
» non determinando, vel ex multis, v. gr. viginti
» præsentibus, tantùm quatuor, aut quinque, nul-
» las designando; quia non est ratio, cur una magis,
» quàm altera consecraretur. Item, qui ex multis
» hostiis intenderet illas consecrare, vel illas partes
» hostiarum, aut vini, quas Deus elegerit, aut Titius
» designârit, aut partes illas, quæ fractis speciebus
» sunt mansuræ in continuo, non quæ excident:
» quia non est materia definita. *Bon. l. c. p.* 5.
215 » 2. Non consecratur hostia inscio Sacerdote po-
» sita, sivè in corporali (sejuncta tamen à cumulo),
» sivè infrà illud. *Con.* 3 *p. q.* 74 *art.* 2 *d.* 3 et alii.
» Ratio est, quia non est determinata in mente Sa-
» cerdotis, cujus voluntas non fertur in incognitum.
» Similiter non consecrantur guttæ, quæ exteriùs
» calici adhærent, quia non intenduntur; imò, ut
» probabiliùs docent *Suar. Reg. c.* 2 *l.* 29. *Laym. l.* 5
» *t.* 4 *c.* 9. *Con. q.* 74 *d.* 3 contra *Tann. et Bon.* nec
» eæ guttæ, quæ interiùs adhærent; quia intentio
» Ecclesiæ esse videtur, ideòque et Sacerdotis esse
» debet, consecrare id, quod per modum unius con-
» tinui est in calice. Undè, ne opus sit de detergen-
» dis guttis solicitum esse, benè faciet Sacerdos, si
» semel pro semper intendat eas non consecrare, uti
» nec micas hostiis adhærentes. Vide *Dion. p.* 2 *t.* 3
» *m. R.* 16 *et p.* 3 *t.* 4 *R.* 32. *Escob.* λ 7 *E.* 6 ubi
» docet, Sacerdotem vi particulæ *Hic*, tantùm inten-
» dere id consecrare, quod per modum unius conti-
» nui potabilis est in calice, ideòque guttulas illas
» non consecrari. Quæ sententia probabilis est ex
» *Reg. Suar. et Laym. l.* 5 *t.* 4 *c.* 2 *n.* 15. »

Quæritur, an consecrentur guttæ vini, quæ sunt in calice separatæ, quandò Sacerdos nihil circà eas intenderit? Alii negant, ut *Busemb.* Alii affirmant,

ut *Croix l. 6 p. 1 n. 449.* cum *Præp. Dic. etc.* Alii denique affirmant de guttis propinquis, negant de remotis. Monet *Platel.* apud *Croix ib.* ut Sacerdos advertens statim antè Consecrationem tales guttas, si sint vicinæ, admisceat; si verò remotæ, vel abstergat (quod ait *Tanner* apud *Busemb. in fin. huj. Dub.* haud expedire), vel excludat ab intentione. Sed *Croix* dicit etiàm posse licitè includere eas in intentione, ne in calice sit vinum, quod non sit consecratum. Sic etiàm dicit *Croix* contra *Busemb.* quod Sacerdos debeat consecrare micas adhærentes hostiis, non autem separatas in Patena, vel Corporali; nec obstat, quod eas sumendo læderetur jejunium, nam mágis videtur tunc præcavenda irreverentia Sacramenti, quam læsio jejunii. Si verò micæ sint in ciborio, eas etiàm (ait) intendat consecrare, cum absit periculum eas perdendi.

« 3. Valida est consecratio, I. Si Sacerdos inten- 216
» dat consecrare ex pluribus hostiis præsentibus tan-
» tùm quinque, eas determinando; vel omnes, præ-
» ter infimam, et supremam cumuli; vel omnes
» pares, v. g. secundam, quartam, sextam, si sint
» ordine collocatæ, et determinetur, undè nume-
» randi initium sumendum sit: quod tamen grave
» peccatum erit. Quod si autem hoc, vel alio casu,
» non consecratæ misceantur consecratis, totus cu-
» mulus ad altare est deferendus, ut Sacerdos inten-
» dat consecrare non consecratas; vel potiùs totum cu-
» mulum consecret sub conditione, si non sint conse-
» cratæ. * (*Et hoc potiùs faciendum est, quia in conse-*
» *crando hostias non consecratas, deficit vera determina-*
» *tio materiæ; nec potest verificari verbum* Hoc, *undè*
» *debent consecrari omnes hostiæ sub conditione, ut*
» *validè consecrentur; ità Lugo D. 4 n. 136. Salm.*
» *c. 4 n. 129. cum Laym. Dic. Avers. Leand. Dian. etc.*
» *Et hoc etiàm licitè fieri potest, ut dicant Salm. ibid. cum*
» *Laym. Dic. Dian. Leand. contra Lugo, et de Afflicto.*)*
» II. Etsi putet, unam, vel duas, vel sex hostias con-
» secrandas adesse, cum sint plures; sivè à se, sivè

» ab alio positæ; quia error speculativus, et privatus non obstat intentioni practicæ, et absolutæ consecrandi omnes præsentes, quam, tamquàm Ecclesiæ consuetudini conformem, quisque censetur habere implicitè ùt docent *Sylv. Henr. et Suar.* * (*Cum Nav. Bon. Vasq. Conin. Lugo, et comm. ap. Salm. c. 4 n.* 128.) * Undè si Sacerdos advertat post consecrationem esse duas simùl junctas, utramque ùt consecratam sumet, ùt habet Missale. Si verò antè Consecrationem, postquàm obtulit, advertat, alteram seponet, et post Missam ipse, vel alius sumet, tamquàm panem benedictum. III. Si quis plures hostias ad altare tulerit, aut rationabili modo adverterit, ab alio adferri à se consecrandas, vel antè sacrificium monitus fuerit de consecrandis in altari jam positis. Ratio; omnes enim consecrantur, etsi, dum consecrat, earum non ità expressè meminerit, aut etiàm ad Oblationem non detegat, modò sint præsentes in corporali, vel saltèm in altari. Ità *Regin. l.* 27 *n.* 19. *Laym. l.* 5 *t.* 2 *c.* 2. *Bon. t.* 1 *d.* 4 *q.* 2 *p.* 2. et alii ab ipso citati, estque sententia in praxi tuta. Quia intentio procedens respectu illarum virtualiter perseverat. »

417. Quandò Ciborium consecrandum positum est à Clerico in Corporali, te advertente, et illud jam intenderas consecrare, certum est quod consecres, licet posteà ad illud non advertas. Est communis sententia, ùt ait *Croix l.* 6 *par.* 1 *n.* 456. *cum Pal. Dic. et Salm. c.* 4 *n.* 125. *cum Gavant. et Suarez.* Sed dubium est, utrùm censendum sit consecratum Ciborium ex oblivione extrà Corporale relictum? *Prima* sententia cum *Tanner. et Præp. apud Croix l. c.* quam probabilem vocant, affirmat, quia, ùt dicunt voluntas consecrandi jam adfuit; et non fuit retractata. *Secunda* tamen sententia communis, et probabilior negat cum *Suar. Dian. Pal. Less. et cum Croix ibidem.* Ratio quia, cum intentio consecrandi extrà Corporale fuisset peccatum grave, illam tu habuisse non præsume-

ris. Sed quia prima sententia non videtur improbabilis, cum res sit dubia, rationabiliter ait Bened. XIV. *de Sacr. Miss. l.* 3 *c.* 18 *n.* 6. Ciborium denuò consecrandum: vel ùt dicit *Tour. p.* 394 *v. Tutiùs*, in praxi illas particulas esse sumendas post sanguinem; Et ego addo post ablutionem, sed antè purificationem: quia reliquiæ Sanguinis sunt certè Sacramentum, sed hostiæ illæ in Ciborio sunt dubiæ. Censent autem *Tourn. et Croix l. c.* posse eas etiàm consecrari in alia Missa sub conditione: Sed hoc mihi non placet, quia non videtur adesse justa causa illas consecrandi sub conditione, cum jam sumi possint.

« IV. Si parvæ hostiæ pro communicando populo » afferantur Sacerdoti paulò post factam Oblationem » (addit *Aversa q.* 11 *s.* 12 antè cœptam Præfatio- » nem) licitè eas consecrari, suppletâ Oblatione » mentaliter, ex *Gavant. et Possev.* docent *Dian. p.* » 2 *t.* 14 *R.* 71. *et Tann. de exped. sacrific. l.* 2 *c.* 5. » * (*Et hoc, etiàmsi Canon sit inceptus, ut Tamb.* » *c.* 5 §. 2. *cum Gob. Burg. Quarti, Diana; et Possev.* » *apud Croix n.* 460. *Salm, quandò plures sine Com-* » *munione remanerent; et consentit Bened. XIV. de* » *Sacr. M. l.* 3 *c.* 18 *n.* 5. *Si verò remaneret tantùm* » *unus, Cod. id. suadet potiùs dari illi partem Hostiæ* » *magnæ; quòd licitè jam fieri potest, ut ait Croix* » *n.* 508. *cum S. Anton. Sylv. Bon. Sa, Tamb. etc.* » *Et sufficit pro causa, si communicaturus diù expec-* » *tare deberet communionem.*)

» Resp. 2. Ad licitam materiæ consecrationem re- 218 » quiritur, 1. ut non sit major quantitas, quàm tem- » pore opportuno possit absumi; quia periculum es- » set, ne species computrescerent. *Bon. l. c.* 2. Ut » ab usu Ecclesiæ, præsertim in Missali præscripto, » non recedat.

Undè resolves.

» Peccat I. Qui vas, in quo hostiæ consecrandæ 219 » sunt, non aperit. II. Qui consecrat materiam po-

» sitam extrà corporale. III. Qui intendit consecrare
» guttas calici adhærentes exteriùs, quod esset gra-
» ve; de interiùs adhærentibus est dubium, quia
» non constat satis de mente Ecclesiæ, ad quod evi-
» tandum *Gavant. part.* 2 *tit.* 7 jubet eas abstergi,
» quod consuetudo probat. Qui tamen id omittit,
» eum non peccare, docet *Tamb. l.* 3 *c.* 1 §. 3 imò
» nec expedire, si eas advertas, quandò discooperto
» calice jamjam es consecraturus, et elevationem
» populus expectat. Post consecrationem autem nullo
» modò sunt abstergendæ. IV. Qui antè consecratio-
» nem ità statueret; Nolo consecrare hostias apposi-
» tas, nisi tempore Consecrationis, vel saltèm Obla-
» tionis fuero memor. Ità *Præpos. hic art.* 3 *d.* 3.
» *Laym. l. cit.* etsi *Tamb. de exped. sacrif. c.* 1 §. 3
» eo casu nullum peccatum agnoscat. »

DUBIUM VI.

Quæ sit Forma consecrationis Eucharistæ?

220 *Quæ verba sint de essentia in Consecratione panis? Et quæ vini? Et an verba sint proferenda simùl recitativè, et significativè?*

221 *Quæ forma sit illicita? Quæ invalida? Et quæ dubia?*

222 *Qu. I. An in Consecratione panis præréquirantur verba:* Qui pridiè, etc.

223 *Qu. II. An in Consecratione calicis omnia verba sint de essentia? Qu. III. Quid significent* To Hoc, et Hic? *Qu. IV. An conficiatur Eucharistia si omittatur verbum* Est?

224 *Vide plura circà variationem verborum. Quid si Sacerdos se distrahat in consecrando?*

« Resp. Est duplex, una panis, et est hæc; *Hoc*
220 » *est enim corpus meum:* Ubi omnia sunt de essen-
» tia, præter Tò *enim;* cujus omissio est veniale
» * (*Cum Suarez, Conc. Bon. Pal. etc. apud Salm.*
» *c.* 5 *n.* 18. *Sed non improbabiliter Roncaglia, et*
» *Concina damnant de mortali. Reverà enim in re tàm*

» *gravi non videtur levis materia quæcumque levis mu-*
» *tatio deliberatè apposita.)* * Altera vini, et est hæc:
» *Hic est enim calix sanguinis mei, novi, et æterni*
» *testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, et pro*
» *multis effundetur in remissionem peccatorum.* Ubi
» etsi verior, et communior sit sentientia *S. Bonav.*
» *Suarez, Bell.* et aliorum contra *S. Thom. et Tho-*
» *mistas*, quod essentialia sint tantùm hæc: *Hic est*
» *calix sanguinis mei*, vel, *Hic est sanguis meus*,
» aut eis equivalentia; graviter tamen peccaret, qui
» aliqua ex reliquis omitteret, vel mutaret. Debent
» autem formæ proferri in persona Christi formali-
» ter, et significativè, sivè assertivè * *(Idest simul*
» *recitativè, et significativè, scilicet referendo verba*
» *Christi, et applicando eorum significationem ad ma-*
» *teriam præsentem, nempè ad panem et vinum, quæ*
» *Sacerdos in manibus habet, ut illa transmutet in*
» *Corpus, et Sanguinem Christi; ità Conc. p. 261 n. 14.*
» *et Salm. c. 5 n. 51. cum S. Th. 3 p. qu. 78 art. 5.)* *,
» et non tantùm recitativè, sivè historicè, licet ea,
» quæ in Canone præcedunt, dicantur tantùm reci-
» tativè, seu historicè. V. *Lay. c.* 3 *Bon. q.* 3 *p.* 2.
» *Card. de Lugo d.* 11 *s.* 5.

Undè resolves.

« 1. Valida, sed illicita est consecratio, I. Si con- 221
» secrans dicat: Hic cibus, hic potus, hic calix, vel
» hæc res, vel contentum sub his speciebus, est
» corpus meum, vel sanguis meus. *Bon. l. c. p.* 1.
» II. Si dicat; hic est Calix novum testamentum in
» sanguine meo, ùt habet *S. Lucas c.* 22. III. Hoc
» est corpus meum, quod de Virgine sumpsi: hic
» est sanguis meus infiniti valoris. IV. Hoc est meum
» corpus, hic est meus sanguis, vel, hoc est sanguis
» meus. Ratio horum est, quia manet idem sensus,
» nec fit mutatio substantialis. *B. l. c.*
» 2. Invalida erit consecratio, si dicas: I. Hìc (ad-
» verbialiter) est corpus meum. Si autem Tò, *Hic*,

» ponatur masculinè pro neutro, valet, etsi non secundùm Grammaticam. *Escob. Gran.* * (*Cum Suarez, Dian. Bonac. et multis apud Salm. c.* 5 *n.* 3.) * II. Hoc corpus est meum : Hic sanguis est meus. *Fag. part.* 3 *c.* 6 *n.* 14 *et* 15 III. Ecce corpus meum. Ecce sanguis meus. IV. Hoc fit, vel hoc sit corpus meum : vel hic panis convertitur in corpus meum, vel hic ponitur corpus meum. V. Illud est corpus meum : ille est sanguis meus. VI. Hæc est substantia mea, vel, hoc est corpus Christi. *Bon. l. c. p.* 3.

» Dubia erit consecratio, I. Istud est corpus meum : Iste est sanguis meus. II. Hæc est caro mea : quam tamen *Laym.* contra *Concin.* putat valere. III. Secundùm quosdam forma ex S. Luca primo casu allata. V. *Bon. quæst.* 3 *p.* 1 *et* 2 *Rel. l.* 29 *n.* 33. »

222 Quæritur I. An in Consecratione panis prærequirantur verba illa : *Qui pridiè, etc.?* Ambrosius Catharinus apud *Haberl* (*t.* 5 *p.* 388) propugnavit Consecrationem perfici per preces antecedentes, verba autem Christi ex præcepto historicè tantùm recitari; sed hæc opinio rejicitur à S. Pio V. in Rubr. Missal. *Tit.* 10 *n.* 3. ubi postquàm dictum fuit (*Tit.* 5 *n.* 1.) quod forma Corporis sunt verba illa : *Hoc est enim Corpus meum.* Dicitur : *Si autem, semiprolatà formà corporis, obiit Sacerdos, quia non est facta Consecratio, non est necesse, ut Missa per alium suppleatur.* Ergò Consecratio non fit, nisi per verba : *Hoc est etc.* Idque confirmatur Decreto Eugenii, ubi habetur : *Forma hujus Sacramenti sunt verba Salvatoris, quibus hoc conficit Sacramentum; Sacerdos enim in persona Christi loquens hoc conficit Sacramentum.* Ergò Sacramentum non conficitur, nisi per verba Christi, quæ certè alia non sunt, nisi illa : *Hoc est etc. Scotus* autem *in* 4 *d.* 8 *q.* 2 *ex n.* 5 non dubitat, quin forma Consecrationis panis et vini utique sint verba : *Hoc est corpus etc. Hic est calix etc.* Sed si hæc sola verba proferantur, prætermissis illis, *Qui pridiè etc.* an fiat Consecratio, Dubitat, et dicit tunc Sacramentum sub conditione adorandum. Ratio, quia verba, *Hoc*

est etc. prolata sine præcedentibus per se non significant Corpus Christi, sed corpus Sacerdotis; Undè oportet, ut per antecedentia verba significetur, quod Sacerdos loquatur in persona Christi. Et hanc sententiam sequuntur *Angel. v. Eucharistia n.* 24 *Dupasquier t.* 7 *p.* 385. Atque *Cont. Tourn. t.* 5 *p.* 429 *v. Resp. ac Frassen tr.* 11 *p.* 122 *v. Verùm*, dicunt non carere omni probabilitate. Alii verò communiter, ut *Juen. t.* 7 *p.* 259. *Tourn. in Præl. t.* 8 *p.* 205. *Gonet Man. t.* 6 *p.* 283. *Conc. t.* 8 *p.* 259 *n.* 7. *Frass. l. c. et Lugo D.* 11 *n.* 36. (qui ait opinionem *Scoti* ab omnibus rejici) docent, ad Consecrationem sufficere sola verba: *Hoc est etc.* Probatur ex Decreto Eugenii, ubi dicitur Consecratio non aliis fieri nisi verbis Christi: *Forma hujus Sacramenti sunt verba Salvatoris, quibus hoc conficit Sacramentum; Sacerdos enim in persona Christi loquens conficit Sacramentum.* Et ut Sacerdos loquatur *in persona Christi*, sufficit, quod Corpus Christi satis designetur ex institutione Christi, et ex intentione Sacerdotis, proùt si Rex aliqua institueret verba, quæ quoties dicerentur à Judice, repræsentarent personam Regis, hoc ipso, quo à Judice proferuntur, Regis personam repræsentant. Hæc quidem sententia est communis, et probabilissima; sed oppositam non audeo dicere improbabilem: Tantò magis, quia Rubrica *Tit.* 3 *n.* 5. *T.* 10 *n.* 3. et alibi, quandò forma est repetenda ratione materiæ dubiæ, vel eo quòd forma calicis fuerit semiprolata, præcipit, ut Sacerdos incipiat ab illis verbis: *Qui pridiè etc. et Simili modo etc.*

Quæritur II. An in Consecratione calicis sola verba, *Hic est calix Sanguinis mei*, sint de essentia? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Gonet Man. to.* 6 *p.* 284 *et Salm. de Euch. cap.* 5 *n.* 25. *cum S. Antonino, Sylvest. Palud. Hurt. Arav. Richar. etc.* qui dicunt, omnia verba sequentia, *Novi et æterni Testamenti etc.* ad essentiam pertinere: Et pro hac sententia videtur esse *D. Thomas in* 4 *d.* 8 *qu.* 2 *a.* 2, ubi ait: *Et ideò illa quæ sequuntur sunt essentialia Sanguini*, 223

prout in hoc Sacramento consecratur, *et ideò oportet*, *quod sint de substantia formæ*. Ergò ait *Gonet*, si verba illa sunt essentialia sanguini, sunt etiàm essentialia formæ. Ratio hujus sententiæ est, quia Eucharistia non solùm est instituta ad significandum corpus et sanguinem Christi per modum cibi et potùs, sed etiàm ad explicandam virtutem passionis Christi, idest peccatorum remissionem, quæ habetur per effusionem Sanguinis ex novo testamento etc. Ergò verba sequentia, quæ hanc exprimant virtutem, dicendum est ad essentiam formæ pertinere. Censent verò *Salm. n.* 31. non omnia verba subsequentia esse essentialia, nam verbum *Æterni* virtualiter includitur in illis, *Novi testamenti*, et verba *Mysterium fidei* includuntur in illis; *Qui pro vobis effundetur etc.*

Secunda verò sententia communior, quam tenent *Scotus in* 4 *d.* 8 *q.* 2. *Petroc. to.* 3 *p.* 326 *q.* 2 *Holzm. p.* 57 *n.* 264. *Juen. t.* 7 *p.* 262 *Conc. Tour. t.* 5 *p.* 430 *Lugo D.* 11 *n.* 60 *cum Bellarm. Spor. n.* 183. *cum S. Bon. et Suar.* ac plures ex Thomistis, ut *Sot.*, *Contens*, *Wig.*, *et Conc.*, dicit, sola verba, *Hic est calix sanguinis mei*, esse ad formam esssentialia. Probant 1 ex verbis D. Pauli 1 *ad Cor.* 11. *Hic calix novum testamentum est in meo sanguine.* Undè dicunt non esse credibile, quod Apostolus aliquid essentiale ad formam omiserit. Probant 2 ratione, quia hæc sola verba significant præsentiam sanguinis Christi sub speciebus vini; alia verò pertinent ad integritatem quidem formæ non autem ad essentiam. Et hanc fuisse mentem D. Thomæ censent Thomistæ, qui hujus sunt sententiæ, dum S. Doctor, quandò loquitur de primis verbis (ut in *quæst.* 78 *a.* 1.), dicit, ea spectare ad *essentiam*; cum verò loquitur de sequentibus, inquit spectare ad *substantiam* formæ. Hæc autem explicatio an vera sit juxtà mentem D. Thomæ, non satis percipitur: undè benè ait *Petrocor.* in hac quæstione sententiam Angelici esse valdè dubiam. Cæterùm utraque sententia est speculativè probabilis, sed in praxi certum est, quod Sacerdos

graviter peccaret, si non proferret omnia verba, quæ in Consecratione calicis habentur; et, si fortè tantùm prima verba dixisset, deberet utique sub conditione integram repetere formam, ùt rectè advertit *Nat. Alex. prop. unic. reg.* 4. Et hoc omnes dicere debent, juxtà *Rub. Tit.* 10 *n.* 3. ubi dicitur: *Si abierit* (Sacerdos) *semiposlatâ formâ Sanguinis, tunc alter prosequatur Missam, et super eumdem calicem repetat integram formam* (intellige sub conditione, si fortè jam dixerit verba, *Hic est calix sanguinis mei*) *ab eo loco:* Simili modo etc. *Vel posset super alium calicem præparatum integram formam proferre, et hostiam primi Sacerdotis, et sanguinem à se consecratum sumere, ac deindè calicem relictum semiconsecratum.*

Quæritur III. Quid significent verba *Hoc*, et *Hic*. Resp. cum *Suar. d.* 58 *sect.* 7. *Cont. Tourn. p.* 433 *q.* 1. *Holzmann n.* 272. qui *citat Scotum*, *Sporer*, et alios communiter, quod verbum *Hoc* vel *Hic* significent: *Hoc* ens, quod est cibus, *est corpus meum: Hic calix*, sivè hic potus, est sanguis meus; omnis enim propositio in fine prolationis habet suam veritatem, et effectum.

Quæritur IV. An conficiatur Eucharistia dicendo tantùm: *Hoc enim corpus meum:* Affirmat *Bernal.*, dicens quod verbum *est* in latino idiomate sanè subintelligatur. At meritò negant alii communiter *apud Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 19. Nam, licet tò *est* ex aliis verbis adjunctis quandòque satis subintelligatur; tamen hîc ex ipsa propositione absoluta minimè percipitur, dum hîc non habentur alia adjuncta, quæ denotent subaudiri verbum *est*.

Hîc autem notandum, quòad mutationem verborum formæ id, quod habetur in *Rubrica Missalis* 224 (*tit.* 5 *n.* 1): *Si quis autem aliquid diminueret vel immutaret de forma consecrationis.... et verba idem non significarent, non conficeret Sacramentum. Si verò aliquid adderet, quod significationem non mutaret, conficeret quidem, sed gravissimè peccaret.* Valida est autem Consecratio, si quis dicat: *Hoc est colpus meum*, vel

corpus meum: ità *Croix l.* 6 *p.* 1 *n.*36. *cum Suar. Lugo*, et aliis communiter; pariter ac diximus *n.* 110. *de Baptismo*, *ex c. Retulerunt Dist.* 4 *de Consecr.* ubi Zacharias Papa declaravit validum Baptismum collatum *in nomine Patria*, *Filia etc.* Ratio, quia voces ità constitutæ sunt, ut si aliquandò cum vitio proferantur, idem significent; sufficit enim, ut verba formæ habeant sensum à Christo intentum; secùs si alium sensum haberent, ut si quis diceret, *Hic* (adverbialiter prolato) *est corpus meum*, proùt docet *S. Th.* 3 *part. q.* 60 *art.* 8. Validè etiàm consecraret, qui adderet verba sensum non corrumpentia, v. gr. *Hoc est corpus meum reale.* Secùs, si diceret: *Hoc est corpus meum figuratum.* Et ità pariter invalidè consecraret, si quis diceret: *Hoc corpus est meum*, ùt dicunt *Bon.. Conc. Antoine, et Elbel*, quia per hæc verba non significaretur transubstantiatio panis in corpus Christi.

Dicunt *Salm. c.* 5 *n.* 16 cum *Soto* repellendum esse scrupulum, si quis vice *corpus meum* proferat *corpus meun.* Pariter, si pro *est*, proferat *es*, ut *Dian. ib.* Si pro *calix*, dicat *calis*, ut *Henr.* Si pro *sanguinis*, proferat *zanguinis*; (et *Sotus* hoc excusat ab omni culpa, etsi omittatur diligentia ad proferendum: sed meliùs *Diana*, *Leand etc.* excusant tantùm à mortali apud *Salm. n.* 17.) Ratio, quia in his remanet forma, et significatio substantialis, cum communiter tunc *calis* verè percipiatur pro *calix*, et sic de aliis.

Notandum, quod, si Sacerdos distrahatur in conficiendis Sacramentis, vix fieri possit, ut Sacramentum reddatur invalidum ob distractionem ministri; nisi distractio esset totalis, ait *Croix lib.* 6 *p.* 1 *n.* 85. Sed hanc limitationem minimè esse probabilem probavimus *n.* 14 *de Sacram. in gen.* In conficiendis aliis Sacramentis, minister voluntariè distractus, non peccat plusquàm venialiter, ut dicit *Gobat.* cum communi apud *Croix l. c.* Sed ibidem *Tamb.* advertit, quod in consecranda Eucharistia Sacerdos voluntariè, et advertenter distractus, ratione gravis irreverentiæ, graviter peccaret.

Advertendum autem, quod verba consecrationis minimè replicanda sint, nisi *valdè probabiliter* dubitet Sacerdos, an aliquid omiserit, ùt loquitur *Rubrica tit.* 5 *n.* 2. his verbis : *Si celebrans non recordetur se dixisse ea, quæ in consecratione communiter dicuntur, non debet propterea turbari. Si tamen certò ei constet, se omisisse aliquid eorum, quæ sunt de necessitate Sacramenti, resumat formam. Si verò valdè probabiliter dubitat, se aliquid essentiale omisisse, iteret formam, saltèm sub tacita conditione.*

DUBIUM VII.

Quamdiù Christus maneat in Eucharistia ?

225 *Infrà quantùm tempus species consummentur?*
226 *Quandò recipiatur gratia?*
227 *Quid, si Sacerdos se disponeret inter sumptionem?*
228 *An recipiatur plus gratiæ, si sumatur utraque species, vel major materia?*
229 *Quid si vinum, consecratum in aliud vinum, aut liquorem injiciatur?*

« Resp. 1. Manet sub speciebus etiàm divisis, et 225
» sub quavis earum minima parte ; donec tanta ea-
» rum fiat mutatio, ut consueta substantia panis, et
» vini corrumpatur. Ità *comm.* cum *S. Th.* Et est
» certum. »

Certum est apud omnes, saltèm inter spatium horæ species in omnibus immutari. Benè tamen advertit *Tumb. de Commun. cap.* 3 §. 4, quod juxtà qualitatem stomachi magis vel minùs calidi, aut validi, species consumentur. Cæterùm, generaliter loquendo, refert *Lugo D.* 19 *n.* 54, plures Medicos à se Romæ consultos putâsse in laicis species intrà minutum corrumpi, et in Sacerdote intrà medium quadrantem : quod utrumque approbat *Bernal. apud Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 476. Imò *Arriaga ibid.* censet in laico consumi intrà 5. Pater et Ave, et in Sacerdote postquàm vestibus est exutus. Saltèm post quadrantem à

Communione, etiàm in Sacerdote, tenet ut certum *Lugo*, et consentit *Croix* quòad sanos, species corrumpi.

226 « 1. Gratía datur in prima manducatione etiàm » primæ partis, cum sit totum Sacramentum. Man» ducatio autem dicitur trajectio ex ore versùs sto» machum. etsi alii dicant, gratiam tum primùm dari, » cum pars aliqua est in stomachum recepta. *Dian.* » *p.* 3 *t.* 6 *m, R,* 96 *ex Henriq. Sylv. et Fagund.* Item » *Card. de Lugo d.* 12 *s.* 9.

» 2. Species non sunt retinendæ in ore tamdiù, » donec penitùs pereant: quia tunc non manducare» tur Christus, nec gratia Sacramenti conferretur; » uti neque si moriaris, dum hostia adhùc est in ore. » *Dian. l. c.* contra *Bec. c.* 22. V. *Bon. d.* 3 *q.* 5 » *p.* 2 *n.* 2.

227 » 3. Si quis partem vini, vel hostiæ sumpsisset » indispositus, et deindè se disponeret, acciperet » adhùc gratiam in sumptione alterius partis. * (*Ità* » *Salm. c.* 6 *n.* 10. *cum Suar. Con. Sot. Caj.* (contra » *Bon. et Henr.*) *quia adhùc tunc Eucharistia habet* » *vim conferendi gratiam ex opere operato.*) * Quod » etiàm aliqui, ut *Gabr, Cajet.* et alii probabiliter » dicunt futurum, si se disponat, antequàm species » consumantur in stomacho. *Dian. l. c. R.* 96 *ex* » *Nug.* V. *Card. de Lugo d.* 12 *s.* 2 *n.* 46. 53 *et* 64. » ubi illud posterius negat. V. *Bon. loc. cit.*

228 » 4. Non videtur reprehendendus laicus, qui de» siderat esse Sacerdos, ut possit communicare sub » utraque specie, quòd putet, plus gratiæ dari sub » utraque, quàm sub una: quia id fieri non est im» probabile, ùt docent *Vasq. Mær. Card. de Lugo* » *d.* 12 *s.* 3 et alii * (*Cum Aleasi, Hurt. Leand. Pal.* » *et pluribus apud Salm. c.* 6 *n.* 15. *contra Bell. Suar.*, » *Soto etc. Ambos probabiles Salm. meritò vocant:*) * » uti nec carpenda devotio illius, qui multum ma» teriæ sumit ad consecrationem eâ mente, ne tàm » citò in stomacho species consumantur, et sic » diutiùs secum Christus maneat, et sæpiùs gratiam

» augeat : quod fieri non est improbabile, si dispo-
» sitio subjecti fiat melior; ut docent *Suarez*, *Con.*
» Item *Fagund. et Becan.* apud *Dian. p.* 3 *t.* 6 *m.*
» *R.* 97. * (*Idem sentiunt Gonet tom.* 6 *p.* 306 *Lugo*
» *D.* 12 *n.* 48. *Tourn. p.* 638. *cum Juenin. Holzm.*
» *p.* 66 *n.* 296. *cum Reg. Mastr. Bosco, et aliis ; item*
» *Suar. Leand. etc.* (*contra Sot. et Vasq.*) *apud Salm.*
» *c.* 6 *n.* 12 *et* 13. *qui meritò id probabile putant. Ra-*
» *tio, quia, ut ait Florentinum, hoc Sacramentum*
» *institutum est per modum cibi, undè sicùt cibus toto*
» *tempore, quo in stomacho manet, corpus nutrit, ità*
» *pariter semper ac Eucharistia in corpore manet,*
» *nutrit animam augendo gratiam. Hic tamen notan-*
» *dum ex Dupasq. t.* 7 *p.* 526 *quod Innoc. XI. post*
» *Decretum S. C. damnaverit abusum tradendi commu-*
» *nicantibus plures particulas simùl, vel sòlito gran-*
» *diores.*) *

» 5. Species per vomitum rejectæ, si tales sint, ut
» sub illis panis, vel vinum possit existere, verè sunt
» adorandæ; et si iterum sumantur, iterum conferre
» gratiam; docet *Card. de Lugo l. c. n.* 53.

» 6. Etsi, si modicum vini consecrati misceatur
» perfectè cum alio liquore, ità ut non maneat sub- 229
» stantia vini, desinat ibi esse Christus, non tamen
» desinit, si misceatur cum vino alio, saltèm ejusdem
» speciei. *C. de Lugo d.* 10 *sect.* 3. Undè, si gutta
» consecrata lapsa sit in dolium vini ejusdem speciei,
» totum illud vinum adhibendum tantùm est pro sa-
» crificio; licet quidam dicant, bibi posse à laicis. »

Dicunt autem *Suar. Dicast. Arriag. et Bernald.* apud *Croix l.* 6 *p.* 2 *n.* 474. quod Christus desinat esse præsens, si guttula vini consecrati injiciatur alteri vino non consecrato, sed potentiori, vel alteri liquori, in quo species vini corrumpuntur. In dubio autem, dicit *Croix ib.* tenendum, species non esse corruptas.

« 7. Si species consecratæ liquorem specie diver-
» sum sibi permixtum, convertant in vinum similis
» substantiæ ei, in quo facta est consecratio, species
» priores manent consecratæ : non item posteriores
» adjunctæ. »

CAPUT II.

DE CAUSIS ET SUBJECTO EUCHARISTIÆ.

DUBIUM I.

De Causis.

« Ago hîc tantùm de efficiente, idest, de Ministro,
» in quo quid requiratur ad confectionem validam,
» constat tum ex dictis de Sacramentis in genere, tum
» ex superioris capitis *dub.* 5. Quid ad licitam requi-
» ratur, patebit ex sequenti Dub., de subjecto sus-
» cipiente Eucharistiam : quia omnes dispositiones,
» quæ ad dignè suscipiendam sunt necessariæ, re-
» quiruntur etiàm ad licitam confectionem ; cum
» conficiens necessariò suscipere debeat. Hîc ergò
» tantùm quæritur, 1. Cujus sit dispensare Eucha-
» ristiam? 2. Quid ex parte Ministri requiratur ad
» licitam dispensationem? »

ARTICULUS I.

Ad quem spectet dispensatio Eucharistiæ?

250 *An solis Sacerdotibus liceat Eucharistiam ministrare?*
251 *An soli Sacerdotes validè consecrent?*
252 *Quid notandum de Sacerdotibus consecrantibus simùl unam Hostiam, sivè cum Episcopo?*
253 *An Parochus tempore pestis teneatur ministrare Eucharistiam?*
254 *An inferior Sacerdote ministrando incurrat irregularitatem?*
255 *An sufficiat consensus Pastoris?*
256 *Quid, si ministrandum sit Viaticum?*
257 *Qu. I. Quandò liceat Diaconis ministrare? Qu. II. An liceat Clericis, aut etiàm laicis in necessitate sumere Eucharistiam per seipsos? Qu. III. An liceat laico in necessitate alteri Viaticum ministrare?*

258 *An Sacerdos extrà articulum mortis possit seipsum communicare?*

239 *An alii præter Pastores possint ministrare Eucharistiam in articulo mortis, et in Paschate?*

240 *Quibus casibus liceat Regularibus tunc ministrare?*

« Resp. Eucharistiam dispensare ex officio potest 230
» solus Sacerdos habens jurisdictionem ordinariam,
» delegatam, aut saltèm rationabiliter præsumptam,
» vel privilegium. Ratio est quia Pastorum proprium
» est pascere, quod præcipuè fit per Sacramenta. V.
» *Bonac. d. 4 q. 1 p. 1. Card. de Lugo q. 18 s. 2.* »

Fide certum est, solos Sacerdotes validè consecrare 231
Eucharistiam, ut constat ex Traditione, et ex definitionibus Conciliorum *Nicæni* 1 c. 14. *Lateranensis* sub *Innoc. III c. 1. Florentini in Dec. pro Inst. Arm. et Tridentini sess.* 23 *can* 1. Infertque id Tridentinum ex *Matth.* 26 *et Luc.* 22. *Hoc facite in meam commemorationem.* Quibus verbis tantùm Apostolis, et Sacerdotibus successoribus potestas consecrandi à Christo collata apparet: meritò enim ad tantum ministerium ministros singulari modo consecratos esse oportebat.

Notandum hîc, quod si plures Sacerdotes eodem 232
tempore consecrent unam hostiam, omnes quidem Sacramentum conficiant, ut est commune cum *Salm. c. 9 n. 3.* ex *Suarez, et Fill.* E converso, si unus eorum antè alios formam compleat independenter ab aliorum intentione, jam conficit Sacramentum, ità ut alii frustrà formam posteà absolverent. Hinc *Salm. ibid. n. 5.* cum *Suar. Fill. Pal. Con Dian.* et aliis pluribus inferunt, quod Sacerdotes novi, qui cum Episcopo consecrant, primo curare debeant, quoad fieri potest, ut simùl cum Episcopo formam absolvant: prætereà habere debent intentionem consecrandi tunc tantùm, quandò eodem tempore cùm Episcopo formam absolvunt: Imò, ultrà hoc, in consecratione calicis intendant etiàm non consecrare, si panem fortè ipsi non consecraverint. Cum autem certum sit, solos Sacerdotes posse consecrare; hinc etiàm certum est, tantùm ad ipsos pertinere ministrationem Eucharistiæ.

233 Quæritur hìc, an Parochus tempore pestis teneatur Eucharistiam ministrare cum periculo vitæ? *Prima sententia* valdè gravis affirmat, et hanc tenent *Merbes. t. 2 p.* 355 *qu.* 19. *Conc. t.* 8 *p.* 408 *n.* 13. *Holzm. p.* 64 *n.* 286. *Pal. de Euch. p.* 20 *num.* 2. *Et Cont. Tourn. p.* 459 *v. Contrarium, cum Suar. Vasq. Tann. Barb.* Et eamdem probabiliorem putat *Silvius suppl. q.* 32 *a.* 3 ubi ait: *Securior et verosimilior aliorum sententia est, Parochum sub mortali tenêri administrare Eucharistiam Parochianis peste vel alio morbo contagioso infectis; etiàm cum propriæ suæ vitæ periculo, nisi per aliquem alium id fiat, et nisi occurrant quædam circumstantiæ, propter quas meritò possit excusari.* Ratio, quia licet hoc Sacramentum non sit necessarium ad peccata delenda, est tamen moraliter necessarium ad perseverandum in justitia. Excipit verò *Silvius* (post *Suar. et Barb.*) 1. *Si aliqui infirmi aliàs essent absque Confessione morituri.* 2. *Si sit grave Parocho periculum, et ejus mors futura sit magna populi jactura, sicùt si ipse solus sit, nec facilè habendus sit* alius.

Secunda verò sententia negat, quam tenent *Salm. cap.* 9 *n.* 30. *cum Dic Gabr. et Ant. a Sp. S. Diana p.* 3 *tr.* 4 *R.* 174. *cum Major. Villal. et Molf.* item *Gobat et Lohn. apud Croix n.* 484. Ratio, quia hoc Sacramentum non est tantæ necessitatis, ut Parochus causâ illud ministrandi teneatur prodere vitam. Et hæc sententia est etiàm valdè probabilis ex Declaratione Gregorii XIII apud *Fagnan. tom.* 3. *in c. Clericos de Cler. non resident. ex n.* 38. ubi refert, quod, instante S. Carolo Borromæo, an Parochi tenerentur ministrare Sacramenta tempore pestis? Præfatus Pontifex die 12 octob. an. 1576. approbans Decretum S. C. Concilii, sic declaraverit: *Parochum suis Parochianis peste laborantibus tenêri ministrare dumtaxat duo Sacramenta ad salutem necessaria, nempè Baptismum, et pœnitentiam; posse autem ministrare vel per se, vel per alium idoneum, ut Parochus possit audire Confessiones sanorum, quia alias eum reformidarent, si viderent ipsum accedere ad pestilentes.* Deindè *Fagnanus* refert, quod idem Gre-

gorius die 26 octob. 1576. Archiepiscopo Florentino, qui decreverat, Parochos suæ Diœcesis tenêri tempore pestis ministrare Sacramenta, præcipit, ut ei rescribatur ab eadem S. C. Concilii: *Parochos tenêri omninò ministrare* (tantùm) *Baptismum, et Pœnitentiam.* Et sic de facto S. C. rescripsit, addito insuper verbo *per alios*; dixit enim S. C. hanc fuisse mentem Pontificis, prohibendi scilicet, ne Parochi per seipsos, etiàm volentes, ministrent Baptismum, et Pœnitentiam, ad commodum Parochianorum, qui sani essent. Ità *Fagnanus*.

Deindè hîc sedulò notandum, quod, cum circà idem tempus quæsitum fuerit, an Parochi tempore pestis tenerentur residêre? Refert idem *Fagn. l. c.* quod S. C. die 6 dec. 1576. decreverit, eos *tenêri, sed hoc non per legem generalem statuendum, sed per Litteras S. C. significandum eidem præfato Archiepiscopo, ut non omnes Parochos cogeret, sed aliquos, partiendo opus, vel deputaret alios Sacerdotes; cum Tab. Arm. et Barb. sentirent, Parochos excusari tempore pestis à residentia, et quia sani fugerent Parochos, et quia Parochi omnes morerentur.* Sed, factâ relatione, Pontifex decrevit: *Scribendas simpliciter Litteras ad Cardinalem S. Praxêdis, quibus significetur, Sanctitatem suam decrevisse, Parochos tempore pestis omninò tenêri residere in suis Ecclesiis, posse tamen per alium idoneum ministrare Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ: et si non resederint, contra eos procedendum, servatâ formâ Tridentini sess. 23 c. 1.*

Tandem dubitatum fuit à nonnullis Ecclesiarum Prælatis, quodnam sit proprium officium Episcoporum tempore pestis, an scilicet teneantur residere, et etiàm suis Curatis ministrare Sacramenta? Refert *Fagnan. n.* 46. Pontificem die 18 dec. 1576. sic declarâsse: *Decretum factum in Parochis multò magis procedere in Episcopis, qui magis obligati sunt; tamen posse Episcopos in locis tutioribus manere, et indè providere.* Et hîc observare oportet, quod hoc Decretum fuerit proprium Pontificis, quo generaliter explicatum fuit officium Episcoporum: reverà enim, si Episco-

pus in hujusmodi necessitatibus oves suas deserat, quis alius eis satis providere curabit?

134 « 1. Peccat mortaliter, qui sine omni jurisdictione » Eucharistiam dispensat. *Bon. l. cit. p.* 2. quia violat » alterius jurisdictionem in re gravi. Inferior autem » Sacerdote incurret insuper irregularitatem, ut docet » *Coninc.** (*Idem docet Laym. de Euch. c.* 7 *n.* 3. *cum* » *Coninch. Sporer eod. tit. c.* 5 *n.* 309. *Mazzotta t.* 3 » *p.* 131. *cum Bonac. et Salm. de Bapt. c.* 4 *n.* 20. *qui* » *dicunt idem de Clerico ministrante Baptismum solem-* » *niter. Ratio, quia, cum horum Sacramentorum solus* » *Sacerdos sit Minister, et Diaconus nonnisi ex com-* » *missione; ideò etiàm Diaconus sine commissione* » *ministrans hæc Sacramenta, cum ipsorum non sit* » *Minister ordinarius, irregularitatem incurrit, ex c.* 1. » *de Cler. non ord. Vide dicta de Bapt. n.* 116 *v. Dub.* » 2).* Hinc Religiosi etiàm ipso facto incurrunt excom- » municationem Papæ reservatam, si scilicet sine li- » centia Parochi, et quidem speciali, præsumant cleri- » cis, vel laicis dare Extremam Unctionem, vel Eucha- » ristiam, vel Matrimonia solemnizare: nisi habeant » privilegium, vel Parochus absit, aut injustè nolit » in articulo mortis. A dicta tamen excommunicatione » excusare ignorantiam, etiàm crassam, ex *Præp. etc.* » notat *Dian. p.* 5 *t.* 3 *R.* 51. idque propter verbum » *præsumant.*

135 » 2. Licitè ministrat Eucharistiam qui præsumit » rationabiliter, Pastorem factum suum approbatu- » rum esse. *Reg. l.* 29 *n.* 91. *Bonac. l. c. n.* 7.* (*Palaus* » *punct.* 18 *n.* 4. *dicit, ex consuetudine communiter* » *præsumi consensum Parochi, quoties Communio non* » *fit ex obligatione. Hinc rectè ait Roncag. c.* 4 *qu.* 2 » *R.* 1. *cum communi, quod, cui conceditur facultas* » *celebrandi, intelligatur etiàm concessa facultas Eu-* » *charistiam ministrandi. Et sic reverà ubique usus ha-* » *bet. Dicit tamen Pal. ibid. hanc præsumptionem tan-* » *tùm locum habere, cum Communio fit ex devotione,* » *non verò si ex obligatione: sed Laym. c.* 7 *n.* 4. » *illam admittit etiàm in præcepto Paschali, si præsump-*

» *tio sit rationabilis, puta si persona frequenter commu-* » *nicet. Cæterùm Croix n. 634. et Lugo d. 18 n. 51.* » *cum Suar. Fag. Diana, et aliis rectè dicunt, hanc præ-* » *sumptionem in Communione ex obligatione non esse* » *de facili habendam : imò meritò addit Croix, non sem-* » *per sufficere, quod certè Parochus daturus esset licen-* » *tiam si peteretur ; si enim recognoscetur ùt Pastor, et* » *ipse saltèm confusè cognosceret ovem suam)*.*

» 3. Si infirmus sacro Viatico muniendus sit, et 236 » proprius Pastor absit, vel præsens non possit de- » ferre Eucharistiam, quivis alius Sacerdos, vel regu- » laris, vel sæcularis, et hoc deficiente, etiàm Dia- » conus, ei conferre potest, quia tunc præsumitur » voluntas Episcopi, aut Papæ. Ità *Laym. l.* 5 *tr.* 4 » *c.* 7. *Bon. l. c. n.* 10. *Suar.* * (*Etsi Parochus renuat,* » *sed injustè, Salm. c.* 9 *n.* 15. *cum Tol. Lugo, Sa,* » *Dic. est commune apud Ronc. c.* 4 *q.* 2 *R.* 2. *cum* » *S. Th.*) *

» Dixi in Resp. *ex officio*, quia extraordinariè, in 237 » statu necessitatis, id potest Diaconus ex commis- » sione Parochi, et secundùm *Quint.* si absit, sine ea, » v. gr. in magno festo, quo Sacerdos confessionibus, » concionibus, etc. est occupatus. *Dian. p.* 9 *t.* 6 *R.* 39. » *ex Præp.* In extrema verò necessitate, v. gr. articulo » mortis, si non esset alius, etiàm Diacono, imò laico » licere, secluso scandalo, et alios, et seipsum com- » municare, probabile est, ut contra *Henr. Vasq. et* » *Sa*, docent *Suar. Conc. Laym. Præpos. hîc d.* 2. *n* 11. » confirmatque *Dian. p.* 8 *t.* 1 *R.* 48. *ex Avers. et* » *Franc. Lugo.* Sed *Amic.* limitat ad casum, quo » moriturus peccati mortalis conscius aliud Sacramen- » tum suscipere non posset. *Dian. ar.* 9 *t.* 6 *R.* 39. in » praxi tamen id non facilè faciendum, ob contrariam » consuetudinem. *Card. de Lugo. d.* 18 *lib.* 2. *Bonac.* » *d.* 4 *qu.* 5 *p.* 1. »

Quæritur hîc I. Quandò Diaconus possit Eucharistiam ministrare. Nulli dubium, quin Diaconus possit ministrare Eucharistiam in necessitate, ùt habetur in Carthagin. IV. Can. 39. ubi dicitur : *Diaconus præsente*

Presbytero Eucharistiam charitatis Christi populo, si necessitas cogat, jussus eroget. Sed dubitatur, an hæc necessitas debeat esse extrema? Affirmat *Cont. Tourn. t. 6 pag.* 452. *cum Habert, et Witass.* dicens, requiri necessitatem præbendi Viaticum, dum abest Sacerdos; quia aliàs non vitaretur scandalum, cum jam obsoleverit usus, qui primitùs in Ecclesia invaluerat (ut testantur *Alensis, Sotus, Silvest. etc.*) nempè quod Diaconi universè Eucharistiam populo ministrarent. Sed negant communiter *Suar. d.* 72 *s.* 2 *concl.* 3. *Pal. p.* 17 *n.* 6. *Lugo d.* 18 *n.* 27. *Laym. c.* 7 *n.* 2. *et Salm. c.* 9 *n.* 8. *cum Rod. Dic. Henr.* qui dicunt, sufficere necessitatem gravem, nempè cùm nullus adsit Sacerdos, qui commodè possit ministrare. Et huic non dissentit *P. Conc.*, admittens, sufficere ad id justam causam. Imò *Sylv. v. Diaconus* ait, satis esse præceptum Episcopi vel Parochi, etiàmsi nulla causa subsit. Et *Quintanad. apud Renzi c.* 3 *qu.* 2. tenet, quod, absente Sacerdote, etiàm sine commissione, et nullâ urgente necessitate, possit Diaconus ministrare. Sed meritò has duas opiniones rejicit *P. Suarez.* Omnes verò conveniunt, quod in necessitate extrema, absente Sacerdote, Diaconus poterit et tenebitur Viaticum ministrare, adhùc sine commissione: ità *Tolet. l.* 3 *c.* 28 *n.* 2. *Holzm. n.* 280. *et Laym. l. cit. cum Soto, Vict. Henr. Miranda, etc.* Diaconus autem, dum Eucharistiam ministrat, debet esse indutus superpelliceo, et stola transversa, ut benè advertunt *Holzm. l. c. Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 489. *et alii.*

Quæritur II. An liceat Clericis, aut etiàm laicis in necessitate sumere Eucharistiam per seipsos? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Lugo d.* 18 *n.* 24 qui vocat communem, *Gonet d.* 10 *n.* 18. *Cont. Tourn. p.* 453 *in fine*, *Bonac. p.* 1 *n.* 5. *cum Henr. Sa, Vict. Sylv. Palud. Possev. etc. ac Salm. n.* 11. *cum Vasq. Soto, Fag. et Dic.* Ratio, quia laicus non potest Eucharistiam sumere, nisi de manu Sacerdotis, vel saltèm Diaconi; è converso hoc Sacramentum non est necessarium ad salutem. *Secunda* verò sententia af-

firmat, quam tenent *Suar. d.* 72 *sect.* 1 *in fine*, *Caj. in Matth.* 26. *Fill. tr.* 4 *n.* 285. *Val. q.* 10 *n.* 4. *Escob. l.* 6 *n.* 455. *Diana p.* 3 *tr.* 4 *res.* 47 et probabilem putant *Lugo d.* 18 *n.* 23. *et Conc. q.* 82 *n.* 27. Ratio, quia in tali casu necessitatis, puta in articulo mortis, urget præceptum divinum communicandi; è converso nullo præcepto divino, vel ecclesiastico id apparet prohibitum; imò notum est, quod olim fideles laici Eucharistiam in suas domos deferrent, et seipsos propriis manibus communicarent: et hoc quidem propter necessitatem permittebatur; cur autem eâdem necessitate occurrente aliquandò permitti non poterit?

Deindè hîc quæritur III. an liceat laico in necessitate ministrare Viaticum moribundo. Negat *D. Th. in* 4 *d.* 13 *q.* 1 *art.* 3 *q.* 1 *ad* 3, ubi postquàm dixit, licere laico tangere corpus Christi in necessitate, puta ùt extrahat Eucharistiam è loco immundo, subdit: *Sed non est simile de dispensatione Sacramenti, quia receptio hujus Sacramenti non est necessitatis.* Et idem sentiunt *Lugo d.* 18 *n.* 22. *Petrocor. tom.* 3 *p.* 448 *q.* 4 *et Tourn. t.* 5 *pag.* 353. *cum Contens. Conc. Henr. a S. Ign. et Henno.* Ratio, tum quia hoc esset contra universalem Ecclesiæ consuetudinem; tum quia hoc Sacramentum non est tantæ necessitatis, ùt mox suprà dictum est; tum demùm, quia in *c. Pervenit* 29 *de Consecr. Dist.* 2 exprèssè prohibentur Sacerdotes committere laico ministrationem hujus Sacramenti. Excipit *Tourn. l. c.* solum casum, quo infirmus non possit aliud sumere Sacramentum, et dubitaret de perfecta contritione; quia tunc Eucharistia fit Sacramentum necessitatis. Affirmant verò *Suar. dicta.* 72 *s.* 3 *in fine*, *ac Cajet. Fill. Val. Escob. cum Dian. l. c.* ac valdè adhæret *Laym. c.* 7 *n.* 4. Ratio, quia nulla fit Sacramento injuria, si in tali necessitate morienti ministretur Eucharistia à laico. Nec obstat textus in *cit c. Pervenit*; quia ille loquitur de Sacerdote, qui ministrationem committebat laico etiàm extrà casum necessitatis. Neque obstat contraria consuetudo;

cum enim hic casus rarissimè accidat, consuetudo contraria minimè probari potest. Hanc sententiam tenet etiàm *Habert t.* 5 *p.* 511 *q.* 2 ubi dicit quod, occurrente necessitate, nempè tempore pestis, benè poterit judicio Episcopi etiàm laicis permitti Eucharistiam ministrare.

438 « Probabile est, etiàm extrà mortis articulum ex
» gravi causa licere Sacerdoti, præciso scandalo, sa-
» cram hostiam sumere ex sacrario, vel à Diacono alla-
» tam sibi ipsi dare, v. gr. si in longo morbo diù non
» communicasset, ut contra *Suar. et Con.* docent *Fag.*
» *p.* 3 *l.* 3 *c.* 3. *Pr. Esc. etc. t.* 7 *E.* 6 *l. c.* *(*Imò Cr. n.* 481.
» *cum Suar. Bon. Lug., etc. Ronc. c.* 4 *q.* 4. *Salm. c.*
» 9. *n.* 18. *cum Sylvio, etc. dicunt, solâ devotionis*
» *causâ, Sacerdotem semper posse seipsum communi-*
» *care, quia, præciso scandalo, nulla est irreverentia,*
» *nec ullibi est vetitum, nisi adsit alius Sacerdos : et*
» *id non improbabile putat Conc. p.* 307 *n.* 12. *Ibique*
» *addit cum Vasq. Dic. et Leand. hoc permitti etiàm*
» *Diacono, quia ex Concilio Nicæno Can.* 14 *id ei*
» *conceditur. Tandem concludit, disciplinam hodiernam*
» *in hoc spectandam esse*)*.

» Dixi 2. *vel privilegium*, quale habent Religiosi
439 » Mendicantes, et nominatim Societatis JESU, ex
» Pauli III. Bulla, et aliorum, ut scilicet in suis
» templis per se, vel per alios Sacerdotes illic cele-
» brantes communicare possint quoscumque Christi
» fideles, præterquàm in mortis articulo (in quo ta-
» men, si urget necessitas, præsumitur ratihabitio
» Papæ, etiàm invito Parocho, ùt habet *Bonac.*
» hîc), et festo Paschali.* (*Præterquàm, si Episcopus*
» *rationabiliter aliquem Communione prohibeat*) * V.
» *Card. de Lugo l. cit. s.* 2 *n.* 38 *et* 49. Porrò per fes-
» tum Paschatis Pontifices hîc videntur intelligere,
» et prohibere communionem illam, quâ satisfit præ-
» cepto annuæ communionis, ut docent *Sa, Fill. et*
» *comm.* Per mortis articulum intelligitur tempus,
» quo vel mors proximè instat, et moraliter certa et
» inevitabilis est, vel quo est mortis periculum, idest

» probabile dubium de vitæ conservatione, casu,
» quo valdè frequenter mors solet accidere. *Suar. t.*
» *4 de rel. lib.* 2 *c.* 3 *et* 3 *p. d.* 26 *s.* 4 et alii.

» Ex dictis resolves, quod regulares licitè dent 240
» Eucharistiam in articulo mortis, uti et in Paschate
» sequentibus casibus.

» 1. Si extrema sit necessitas, ùt si periclitetur de
» salute æterna.

» 2. Si sit gravis necessitas, idest probabile mortis
» periculum, et Parochus nolit, vel non possit dare.
» *Card. de Lugo d.* 18 *s.* 2 *n.* 53. * (*Cum Ronc. c.* 4 *q.*
» 2 *R.* 2 *et pluribus contra aliquos*) *.

» 3. Si à Pontifice, vel Episcopo habeant privile-
» gium: quale hoc tempore habent Religiosi aliqui
» quisbusdam locis ab Episcopis, communionem Pas-
» chalem dandi.

» 4. Si quis in Paschate non possit in sua Parochia
» communicare, nec petere veniam à Parocho.

» 5. Si ratione Communionis Paschalis Parochiæ
» suæ antè satisfecerint, aut posteà satisfacturi pu-
» tentur, quia tunc Parochis nihil decedit, cum ipso
» die Paschatis abstinere à communione possint. *
» (*Ità Suar. d.* 72 *s.* 3 *Pal. c.* 19 *n.* 3. *Anacl. p.* 101
» *n.* 40. *cum communi*) *. Si contra *Henr. et Nav.*
» docent *Sa*, *Fill. et Laym.* qui addit, nisi constaret,
» Parochum esse invitum, ac rationabiliter id pro-
» hibere, v. gr. quòd aliàs rationem communicantium
» habere in sua Parochia non possit; tunc enim ad
» Parochiam esse rejiciendos. *Card. de Lugo d.* 18
» *s.* 2 *n.* 50. *Bon. l. c.* * (*Refert N. SS. P. Ben. XIV.*
» *de Synod. lib.* 7 *c.* 42, *declarâsse S. C. non posse*
» *Regulares die Paschatis ministrare Eucharistiam ex*
» *devotione communicantibus. Sed Ronc. c.* 4 *q.* 9 *R.*
» 2. *Wigandt Ex.* 4 *n.* 48. *in hoc constantem esse*
» *consuetudinem in contrarium, quæ jurisdictionem*
» *præbet*) *.

» 6. Si ægrotus necdum pervenerit ad eum statum,
» ut ex præcepto teneatur ad communionem, etsi
» tunc maneat obligatus suscipere communionem ex
» manu Parochi in articulo mortis.

» 7. Si ægrotus satisfecerit præcepto de viatico, » cum intentione illud implendi : quia administratio » Eucharistiæ tantùm est vetita Regularibus, quandò » præceptum communionis obligat. Numquàm tamen, » sine licentia Episcopi, vel Parochi, licet Religiosis » publicè Eucharistiam deferre per plateas, cum id » juri Parochorum consuetudine obtentò deroget : » proindè eo casu in ægroti Oratorio, aliove honesto » domûs loco, de licentia Ordinarii, privatim facto » sacro, Eucharistia est danda. Ità *Suar*. V. *Diana* » *t*. 4 *p*. 4 *R*. 14 *et p*. 9 *t*. 9 *R*. 63.

» 8. Quibusdam, qui frequenter communicant » apud Religiosos, nec possunt adduci, ut com- » municent in Parochia; idque ex tacito, et præ- » sumpto consensu, quem *Laym. lib*. 5 *t*. 4 *c*. 7 *n*. 4. » putat faciliùs posse præsumi in militibus præsidia- » riis; item in aulicis, studiosis, aliisque Academi- » cis, etc. qui frequenter communicantes extrà sus- » picionem esse solent. V. *Laym. l. c.*

» 9. Si in Paschate sint vagi, peregrini, et advenæ, » secundùm sententiam probabilem multorum, ut » *Sanch. de Matr. l*. 3 *d*. 37. *Fagun. præc*. 1. *Eccl. l*. » 1. *c*. 8. *Card. de Lugo l. c. Dian. p*. 2 *t*. 2 *R*. 12. » Huic adversantur *Tourn. t*. 5 *p*. 455 *v. Circà*, *et Ronc. c*. 4 *q*. 2 *R*. 2 *cum Barbosa*, *et Passer.*, dicentes, quod advenæ debeant sumere Communionem Paschalem de manu Parochi loci, quia iste tunc censendus est proprius eorum Pastor: Sed cum *Busemb.* communissimè oppositum docent *Sanch. d. disp*. 23 *n*. 17. *Suar*. 3 *p. d*. 72 *s*. 2 *in fin. Lugo d*. 18 *n*. 50. (qui vocat ferè communem) *Viva q*. 4 *ar*. 10. *Anacl. p*. 101 *n*. 40. *Pal. p*. 19 *n*. 7. *et Salm. cap*. 8 *n*. 31. *cum Nav. Sot. Cajet. Azor. etc.* Ratio, quia peregrini, et vagi non habent proprium Pastorem; et favet Declaratio Eugenii IV. (apud *Sanch.*) qui concessit peregrinis, ut possint in Parochiæ hospitiis communicare, non autem coëgit, sed reliquit eos dispositioni juris communis.

« 10. Si sint famuli, vel domestici, vel familiares

» eorum, qui circà tales habent privilegium. V.
» *Comp. privil. Soc. v. Familiaris*, *et Dian. p.* 2 *t.* 1
» *de dubiis Regularium*, *R.* 12 *Bon.* *q.* 7 *p.* 2 *n.* 19.
» refert quamdam Declar. S. C. Concilii (*apud Sa*)
» qua dictum fuit, famulos sæculares Monasteriorum
» tenêri sumere Communionem Paschalem in Parochia.
» Hoc autem ait *Bon.* non intelligendum de iis,
» qui degunt in Monasteriis, vel in locis exemptis à
» cura Parochorum : et idem sentiunt *Anacl. p.* 401
» *n.* 40. cum communi, ùt asserit, *Ron. c* 4 *q.* 2 *R.* 2.
» *Pal. p.* 15 *n.* 10. *et Salm. c.* 8 *n.* 30. *cum Dic.* Attamen
» *Wigandt Ex.* 4 *n.* 48. Bened. XIV. *Notif.* 55
» *t.* 2 sentiunt oppositum ; nam (ut ait præfatus
» *Bened.*) tantùm illi servientes Monasteriis sunt
» exempti à jurisdictione sui Ordinarii, qui, ùt habe-
» tur in Trid. *Sess.* 24 *c.* 11. *Actu inserviunt*, *et intrà*
» *eorum septa ac domos resident*, *sub eorumque obe-*
» *dientia vivunt.* Undè, ùt ait, non eximuntur ab
» obligatione Communionis Paschalis in Parochia
» famuli Monasteriorum, nisi vivant intrà ipsam clau-
» suram, et sub obedientia Prælatorum Regularium.
» Et huic conformià esse refert idem *Bened.* plura
» Decr. S. C. et signanter illud editum 22 Nov. 1721
» ubi dictum fuit, tenêri recipere Communionem in
» Parochia famulos Monialium degentes in domibus
» sitis in atriis Monasteriorum, muro circumvalla-
» tis, quæ sunt contigua Monasteriis, cum janua,
» quæ clauditur. Sed hoc non obstante, refert *Croix*
» *lib.* 6 *p.* 1 *n.* 635. Societati JESU expressum Pri-
» vilegium concessum fuisse, ut famuli domestici,
» intrà septa religiosa habitantes, possint satisfacere
» Communioni paschali communicando in templis
» Societatis. Sed notat ibi *P. Zacharia*, pluries de-
» crevisse S. C. hoc privilegium non extendi ad alias
» Religiones. »

ARTICULUS II.

Quid requiratur in Ministro ad licitam administrationem Eucharistiæ?

241 « Resp. 1. Ut Minister circà Eucharistiæ distribu» tionem non peccet, præter gratiam, etiàm reve» rentiam in eo, tum ratio, tum Canones requirunt; » ità ut præstet hoc Sacramentum omitti (cum ejus » susceptio sæpè non sit necessaria ad salutem), » quàm admitti positivam irreverentiam.

Undè resolves.

» 1. Eucharistia non est deferenda ad infirmum, » nisi cum habitu decenti, idest cum stola et super» pelliceo, ac præcedente lumine: secùs est de ex» trema Unctione, cujus materia, cum non sit Sa» cramentum, non requirit tantam venerationem.

» *(*Ità etiàm Mazz. cum Croix, et communi*) *. Putant
» tamen quidam, si habitus haberi non possit, aut
» si tempestas, aut iter faciendum, non fore irreve-
» rentiam, si Sacerdos Eucharistiam in pyxide, vel
» corporali involutam in sinu suo clam deferat. Quod
» certiùs videtur licere in locis hæreticis, ubi etiàm
» in necessitate, et clam, præciso scandalo, poterit
» porrigere sine stola, et superpelliceo: etsi nullo
» modo celebrandum sit sine vestibus sacris ob via-
» ticum dandum. *Bon. d. 4 q. 5 p. 2.* »

Ministrare Eucharistiam sine lumine, et solita Confessione reputatur tantùm veniale, ùt comm. dicunt *Suar. dist. 72 Sect. 4 v. Tertio, Ronc. cap. 4 q. 3 R. 2 cum Quarti, Croix, n. 489. cum Gob. et Salm. c. 9 n. 24. cum Fill. Gran. et Fag. ac Mazz. t. 3 n. 132. in fin.* cum communi, ùt asserit. Ministrare autem sine stola, et superpelliceo, comm. censent DD. esse mortale ex genere suo, ut *Suar. et Roncag. ll. cc. ac Fill. c. 9 n. 270.* Omissa tamen tantùm stola, dicit *Ronc.* pluribus videri solum veniale. Utrùm autem in necessitate liceat ministrare Viaticum sine lumine, et vestibus sacris? Negat *Bon. q. 5 p. 2 n. 8. cum Sylvest. et Possev.* quia (ùt ait) præstat potiùs reverentiam servare tanto Sacramento, quàm infirmum communicare. Sed communiùs et satis probabiliter affirmant *Croix, et Mazz. ll. cc. Gobat. tr. 4 n. 417. Elb. t. 3 p. 83 n. 63. et Renzius q. 15. cum Fill. Aversa, Gran. etc.* Ratio, quia non rationabiliter præsumitur, quod Christus, qui hoc Sacramentum ad subsidium animarum instituit, et Ecclesia, quæ tàm benigna est mater, voluerint moribundos tanto bono privari, ne præscriptæ cæremoniæ omittantur. Deferre autem Eucharistiam ad aliud altare sine vestibus sacris, dicit *Croix l. c. cum Diana, et comm.*, non excedere peccatum veniale. Censet etiàm *Pasq. ap. Croix n. 614.* quod Episcopus possit dispensare, ut deferatur Viaticum cum pileolo in Villis, et Pagis.

« 2. Præstat ægrum non communicatum mori,
» quàm Sacerdotem in habitu cum Sacramento per

» publicum currere (etsi festinare valdè debeat; ut
» dicit *Quint. t. 4 s. 8.*) * *sed probabile est posse sine*
» *irreverentia currere in necessitate., ut Croix n. 614.*
» *cum Gob. item contra Salm. c. 9 n. 25. cum Bon.*)*,
». Secùs est in Baptis., et Pœnitentia, si probabiliter
» timeretur, ne ægrotus decederet in mortali; tunc
» enim currendum esset, ut habet *Bon. l. c. ex S.*
» *Th. Possev.* et aliis.
243 » 3. Ad infirmum longè distantem licere Parocho
» Eucharistiam deferre in equo mansueto, ità ut non
» sit periculum lapsûs, docet *Quint. c. 4 s. 8.** (*Idem*
» *tenet Elb. n. 74. cum Gob. si fiat causâ tempesta-*
» *tis, vel distantiæ, vel quia periculum est in mora.*
» *Idque concessit S. Carolus in Act. Mediol. p. 4 sub*
» *n. 51.*) * Sed negant *Possev. et Barb.*, nisi loci
» consuetudo permittat; adduntque, non licere pyxi-
» dem dare portandam laico, quantumvis Pastor sit
» fatigatus, sed potiùs ex collo suspendendam bur-
» sam.
» 4. Eucharistia non est deferenda ad ægrum, ve-
» nerationis tantùm causâ, ut adoret, vel osculetur,
» si sumere non possit. Quod etiàm prohibuit Con-
» gregatio Cardinalium: quæ tamen non videtur
» prohibere, ut venerationis causâ deferatur ad lec-
» tum, si in domo celebretur. * (*In hoc attendendum*
» *omninò Decr. S. C. Concil. in s. 13 Can. 7. (ap.*
» *Lugo Resp. Mor. l. 1 d. 11 n. 3, ubi sic declaratum*
» *fuit:* Non licet S. Euchar. ad ægrotantes deferre,
» qui morbi gravitate impediti sumere eam non pos-
» sunt, sed venerationis gratiâ solent eam deoscu-
» lari. Et, si fortè aliquo in loco talis est consuetudo,
» ea prorsùs est tollenda, quod Pius V. prohibuit)*.
244 » 5. Non licet dare Eucharistiam aliis digitis, si
» indice, et pollice ob chiragram dari non possit, ùt
» docent *Bon. d. 5 q. 4 p. 2 et Possevinus*, contra
» *Tolet.* cujus sententia tuta videtur, si aliàs æger
» sine viatico esset moriturus: præsertim si tunc
» detur duobus indicibus. »
Quær., an, qui laborat chiragrâ, possit aliis digi-

tis, quàm pollice et indice ministrare Eucharistiam? Affirmant *Mazz. t.* 3 *p.* 133 *n.* 111. *et Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 490. *cum Arriaga, Leand, et Gob,* quia, licet soli primi digiti Sacerdotis inunguntur, tamen tota manus consecratur. Probabiliùs verò negant *Dian. p.* 10 *tr.* 11 *res.* 40. *Renzi c.* 3 *q.* 16 *et Bonac. d.* 4 *p.* 2 *n.* 10 *cum Possev.* Ratio, quia, etsi tota manus sit consecrata, attamen index et pollex ex ritu Ecclesiæ ad hoc ministerium deputantur. Et quàmvis communiter admittant cum *Bus. Diana, et Renzi l. c.* item *Conc. p.* 109 *n.* 15. *Salm. c.* 9 *n.* 26. *Tourn. p.* 461 *Salm. c.* 9 *n.* 26. *et Ronc. c.* 4 *q.* 3 *R.* 2 (contra *Bon.*) posse ministrari Eucharistiam posterioribus digitis in casu extremæ, vel gravissimæ necessitatis: Pariter tamen communiter dicunt *Pol. tr.* 29 *d.* 6 *p.* 11 *n.* 3. *et Laym. de Irreg. tr.* 5 *c.* 7 *n.* 6. *Bon. eod. tit. d.* 7 *q.* 2 *c.* 2 *n.* 16. *cum Suar. Mol. Sayro, Avila, Fill. et Reg.* quod, si quis haberet pollicem ità infirmum, ut non posset cum eo hostiam frangere, non posset quidem celebrare. Idque infertur ex *c. ult. de Corp. vitiat.* ubi dictum fuit, tum tantùm permittendum alicui Sacerdotio initiari, cum habet pollicem aptum ad frangendam hostiam. Regula autem generalis est, id quod est impedimentum ad suscipiendum Ordinem, post susceptionem exercitium Ordinis impedire; vide *Salm. de Cens. c.* 7 *n.* 2. et idem dicunt *Bon. l. c. Viva de Irreg. q.* 9 *ar.* 4 *n.* 15. *et Mazz. eod. tit. c.* 5 *n.* 1. de Sacerdote, qui indicem haberet ineptum ad usum.

» 6. Non licet tempore pestis porrigere Eucharis-
» tiam medio aliquo instrumento (multò minùs de-
» ponere alicubi in scutella, ut ab ipsomet ægro su-
» matur), sed manu danda est, ut docet *Bon. d.* 4
» *q.* 5 *p.* 2 *ex Suar.*, et aliis. Quàmvis *Possev. c.* 8 non
» improbabiliter dicat, posse, præciso scandalo, et
» periculo lapsûs in terram, instrumento ad id ritè
» confecto dari * (*Puta in cochleari; id tamen ne-*
» *gant Dian. p.* 5 *tr.* 3 *R.* 50 *et Renzi c.* 3 *q.* 16. *cum*
» *Fagund. et Concilio Mediol. V. ubi id vetitum fuit.*

» *Sed meritò putant non improbabiliter licitum in tali*
» *necessitate cum Busemb. Bonac. p. 2 n. 10. item*
» *Mancin. et Marc. ap. Croix n. 486. et Salm. c. 9*
» *n. 27. cum Gavant. Leand. etc. quia necessitas satis*
» *videtur excusare à solito ritu Ecclesiæ)* * Quod in
» praxi pro ægroto, qui non potest trajicere hos-
» tiam, ut scilicet ei detur Eucharistia, impositâ
» particulâ hostiæ cum vino in cochleari, admitti
» *Præp. in 2 p. q. 80 a. 5 dub. 6. Esc. t. 7 c. 5. Dian.*
» *p. 4 t. 4 R. 104.* * *(Vide dicenda n. 288. v. Dicunt)* *.
» 7. Sacerdos podagrâ laborans potest deferri ad
» altare, ut ibi Eucharistiam administret; seclusâ
» tamen aliâ prohibitione. Ità *Possev. c. 5 n. 50 Bon.*
» *loc. cit.*

245 » Resp. 2. Requiritur prætereà, ut eam dispenset
» ritu Ecclesiæ consueto: deindè, ut eam neget (per
» se loquendo) indispositis animo, vel corpore:
» deniquè, si Pastor sit, ut ministret eam ovibus,
» quoties rationabiliter petunt. *Bon. d. 4 q. 5 p. 1*
» *num. 15.*

» Dixi: *Ritu Ecclesiæ;* quia legitimus Ecclesiæ
» ordo sub peccato obligat.

Undè resolves.

» Peccat I. qui Eucharistiam dat sub utraque spe-
» cie, locis, vel personis, quibus à Pontifice non est
» concessum. Item, si morituro, qui ob linguæ ari-
» ditatem non potest hostiam trajicere, det species
» vini * *(Ut communissimè dicunt Tab. c. 5 n. 3. cum*
» *Fag. et Dian. item Croix n. 611. cum Suar. Lugo,*
» *Dic. etc. contra Ochag. etc. quia præceptum Viatici*
» *non obligat, quandò nequit sumi debito modo, et*
» *Ecclesiæ ritu)* *, licet talem à mortali excusare
» conetur *Amic.* apud *Dian. p. 8 t. 1 R. 24 Bon. l. c.*
» *Sanch. Poss. Barb.* contra ipsum *Dian. p. 9 t. 9 et*
» *R. 64.* II. Qui dispensat sine veste sacra, vel lu-
» mine, aut præviâ confessionis generalis formulâ. *
» *(V. d. n. 241.)* * III. Qui laico dat hostiam majo-

» rem; in necessitate tamen, vel in casu magnæ de-
» votionis, licet ex majore particulam defractam
» dare * (*Id si fit sine causa, non est licitum, sed*
» *non excedit veniale, ùt rectè ait Tourn. p.* 462. *cum*
» *Poss. Sufficit autem ad illud excusandum, si com-*
» *municandus sit infirmus, vir nobilis, famulus, vel*
» *alius, qui sine incommodo expectare non potest,*
» *etiàmsi tantùm ex devotione communicet, ùt dicunt*
» *communiter idem Tour. l. c. et Con. p.* 207 *n.* 12. *Salm.*
» *c.* 9 *n.* 19 *cum Dic. Diana, Gran. etc. ac Elbel t.* 3 *n.*
» 59. *cum S. Anton Sylvest. et Bon.*)* veletiàm in de-
» fectu minorum, plures majores consecrare; easque
» deindè in minores partes (non tamen adeò parvas, ut
» honestè dari non possint) divisas distribuere. Ità
» *Sa v. Euch. d.* 4 *q.* 5 *p.* 1 *n.* 14.

» Dixi 2. *Per se neget:* quia aliàs cooperabitur
» peccato. Per accidens tamen sæpè dare potest, v.
» gr. si sine scandalo, aut gravi damno suo, vel
» pœnitentis, negare non possit. Vide *Bon. loc. cit.*
» *Possev. c.* 5 *n.* 8.

Undè resolves.

» 1. Peccat 1. Qui dat pueris antè annum discre- 446
» tionis (nisi in articulo mortis) qui fortè circà an-
» num decimum incipit. *(*Vide infrà n.* 301.)* 2. Qui
» dat amentibus, quandò numquàm sunt usi ratione. Si
» verò usi sint, potest, et debet illis dari in articulo
» mortis, si possit sine periculo irreverentiæ, et non
» constet, incidisse in amentiam in statu peccati mor-
» talis, *Laym. hic c.* 4 *n.* 4. * (*Vide dicenda dict.*
» *n.* 301. *Qu. II.*) * 3. Qui dat peccatori publico,
» v. gr. histrioni, turpes comœdias cum mortali
» repræsentanti, usurario, meretrici, concubinario;
» de quibus vid. *Fill. t.* 4 *n.* 166. *et seq.* * (*Vide dicta*
» *n.* 46.) *

» Dixi, *Publico:* quia, si occultè tantùm scias esse
» indispositum, occultè quidem, non tamen publicè
» petenti est neganda: nisi indispositio ex confessio-

» ne sit nota ; tunc enim extrà eam ne licet quidem
» monere, ut docet *Sanch.*, *Bon. Laym. l.* 5 *t.* 4 *c.* 6.
» *Card. de Lugo d.* 8 *de Sacr. s.* 11 *n.* 189. * (*Vide*
» *n.* 49 *et* 50.) *

247 » 2. Peccat item, qui negat reis morte plectendis,
» (quibus etiàm potest dari aliquot, imò unâ horâ
» antè mortem, ut habet *Sa* : danda verò est, si fieri
» potest, non in carcere, vel alio loco inhonesto)
» etiàm ob crimen sagarum captis, dummodò pœni-
» tentiam præseferant : etiàmsi crimen negent, et
» violenta duret suspicio, *Tann. t.* 3 *q.* 5 *d.* 4. * (*Ne-*
» *gat Contenson d.* 4 *c.* 1 *spec.* 3, *posse dari Commu-*
» *nionem capite damnatis, nisi diù priùs pœnitentiâ*
» *sua crimina expiaverint. Sed rectè affirmat, laudabi-*
» *liùs posse dari disposito per Confessionem P. Conc.*
» *p.* 310 *n.* 5. *et Juenin p.* 272. *Concl.* 3, *ut usus ha-*
» *bet in Italia, et Germania (secùs in Gallia, et His-*
» *pania) ; et etiàm unâ horâ antè mortem, si necessi-*
» *tas urgeat, ut admittit Concina ; ex Concilio enim*
» *Nicæno Can.* 13 *præscribitur, quod Eucharistia dan-*
» *da sit omnibus*, qui ad vitæ exitum veniunt) *.

» 3. Rectè facit, 1 qui raro, v. gr. in Paschate,
» dat communionem semifatuis, et qui debilem ha-
» bent rationis usum, si saltèm hunc cibum à profano
» distinguere nôrint, ut habent *Hen. et Posser.*
» Idem ferè dicendum est de surdis, et mutis à na-
» tivitate. Vide *Laym. hic* 2. Qui dat obsessis à dæ-
» mone, dummodò sine irreverentia possint sumere.
» Ità *Suar. Bon. Reg.* * (*Vide dicenda n.* 303.) *

» Dixi 3. *Si Pastor sit.*

Undè resolves.

» 1. Talis peccat graviter contra justitiam, et cha-
» ritatem, si subditis in periculo mortis, licet peste
» infectis, non det. * (*Vide d. n.* 233). * Alius verò
» Sacerdos, qui in tali casu, absente vel nolente Pa-
» rocho, nollet dare, peccaret tantùm contra chari-
» tatem, etsi secundùm *Chapeavil.* mortaliter. *q.* 37
» *n.* 2.

» 2. Pastor, ut Eucharistiam opportunè petentibus 248
» possit ministrare, tenetur eam asservare cum lumine
» in Ecclesia; nec licet alibi, ne in sacellis quidem
» nobilium, vel choro monialium, aut inter septa
» Monasterii earum, ùt habet *Trid. sess.* 15. *de reform.*
» *c.* 10. (nisi cum facultate in solemni festo) in pyxide;
» quæ non necessariò est consecrata, licet, si conse-
» crata non sit, debeat interiùs vestiri vittâ lineâ ex
» tela consecrata, ùt ex *S. Th.* docent *Vasq. Azor.*
» *Regin. in praxi to.* 2. *lib.* 29. *c.* 9. * (*Vide de hoc*
» *dicenda n.* 423. *infrà ibi n.* 6.) *
» Si ob graviter culpabilem negligentiam Parochi,
» vel ejus, cui ista cura commissa est, integro die,
» vel aliquot integris noctibus, lumen non ardeat antè
» venerabile Sacramentum, peccare eum mortaliter
» (secùs si per horam tantùm) docet *Quint. t.* 4. *et*
» *s.* 1. *et* 7. item *Dian. p.* 9 *t.* 6 *R.* 34. licet *Marchant.*
» *in res. Pastor. t.* 4 *c.* 5 *q.* 4. obligationem, et con-
» suetudinem tàm universalem neget: uti et de lumine
» præferendo, quandò defertur Sacramentum foràs,
» atque ex causa id posse omitti, ùt cum defertur ad
» ægrum longè distantem, nec commodè fieri potest
» cum lumine.* (*Vide dicta hic n.* 241. *v. Ministrare*)*. »

Plura quæsita diversa, et utilia ad praxim hìc sunt 249
resolvenda. Quær. I. An in Missa de *Requiem* possit dari Communio? Hìc tria dubia occurrunt. Dubit. 1. An liceat Communionem ministrare intrà Missam? Negat *Gavantus part.* 2 *Tit.* 10 *n.* 6 *lit. n. et Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 492. ex Decr. S. C. Rituum edito die 22 jan. 1701. Sed affirmant meritò *Pignat. t.* 9. *Cons.* 90 *n.* 38. *Quarti p.* 2 *tit.* 10 *n.* 6. *et Merati. l. c. in Gav. n.* 28. *cum Gastaldo*, et aliis pluribus. Prob. ex Trid. *Sess.* 22. *c.* 6. ubi dicitur: *Optaret sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes Eucharistiæ perceptione communicarent.* Nota *in singulis Missis*: Ergò etiàm in Missis Defunctorum. Item quia in Canone etiàm Missalis Defunctorum dicitur: *Ut quotquot ex hac altaris participatione sacrosanctum Filii tui Corpus et Sanguinem sumpserimus etc.* Deindè ibidem inferiùs post

» ne sit nota ; tunc enim extrà eam ne licet quidem » monere, ut docet *Sanch.*, *Bon. Laym. l.* 5 *t.* 4 *c.* 6. » *Card. de Lugo d.* 8 *de Sacr. s.* 11 *n.* 189. * (*Vide* » *n.* 49 *et* 50.) *

247 » 2. Peccat item, qui negat reis morte plectendis, » (quibus etiàm potest dari aliquot, imò unâ horâ » antè mortem, ut habet *Sa* : danda verò est, si fieri » potest, non in carcere, vel alio loco inhonesto) » etiàm ob crimen sagarum captis, dummodò pœni- » tentiam præseferant : etiàmsi crimen negent, et » violenta duret suspicio, *Tann. t.* 3 *q.* 5 *d.* 4. * (*Ne-* » *gat Contenson d.* 4 *c.* 1 *spec.* 3, *posse dari Commu-* » *nionem capite damnatis, nisi diù priùs pœnitentiâ* » *sua crimina expiaverint. Sed rectè affirmat, laudabi-* » *liùs posse dari disposito per Confessionem P. Conc.* » *p.* 310 *n.* 5. *et Juenin p.* 272. *Concl.* 3, *ut usus ha-* » *bet in Italia, et Germania* (*secùs in Gallia, et His-* » *pania*); *et etiàm unâ horâ antè mortem, si necessi-* » *tas urgeat, ut admittit Concina ; ex Concilio enim* » *Nicæno Can.* 13 *præscribitur, quod Eucharistia dan-* » *da sit omnibus*, qui ad vitæ exitum veniunt) *.

» 3. Rectè facit, 1 qui rarò, v. gr. in Paschate, » dat communionem semifatuis, et qui debilem ha- » bent rationis usum, si saltèm hunc cibum à profano » distinguere nôrint, ut habent *Hen. et Posser.* » Idem ferè dicendum est de surdis, et mutis à na- » tivitate. Vide *Laym. hic* 2. Qui dat obsessis à dæ- » mone, dummodò sine irreverentia possint sumere. » Ità *Suar. Bon. Reg.* * (*Vide dicenda n.* 303.) *

» Dixi 3. *Si Pastor sit.*

Undè resolves.

« 1. Talis peccat graviter contra justitiam, et cha- » ritatem, si subditis in periculo mortis, licet peste » infectis, non det. * (*Vide d. n.* 233). * Alius verò » Sacerdos, qui in tali casu, absente vel nolente Pa- » rocho, nollet dare, peccaret tantùm contra chari- » tatem, etsi secundùm *Chapeavil.* mortaliter. *q.* 37 » *n.* 2.

» 2. Pastor, ut Eucharistiam opportunè petentibus 248
» possit ministrare, tenetur eam asservare cum lumine
» in Ecclesia; nec licet alibi, ne in sacellis quidem
» nobilium, vel choro monialium, aut inter septa
» Monasterii earum, ùt habet *Trid. sess.* 15. *de reform.*
» *c.* 10. (nisi cum facultate in solemni festo) in pyxide;
» quæ non necessariò est consecrata, licet, si conse-
» crata non sit, debeat interiùs vestiri vittâ lineâ ex
» tela consecrata, ùt ex *S. Th.* docent *Vasq. Azor.*
» *Regin. in praxi to.* 2. *lib.* 29. *c.* 9. * (*Vide de hoc*
» *dicenda n.* 423. *infrà ibi n.* 6.) *
» Si ob graviter culpabilem negligentiam Parochi,
» vel ejus, cui ista cura commissa est, integro die,
» vel aliquot integris noctibus, lumen non ardeat antè
» venerabile Sacramentum, peccare eum mortaliter
» (secùs si per horam tantùm) docet *Quint. t.* 4. *et*
» *s.* 1. *et* 7. item *Dian. p.* 9 *t.* 6 *R.* 34. licet *Marchant.*
» *in res. Pastor. t.* 4 *c.* 5 *q.* 4. obligationem, et con-
» suetudinem tàm universalem neget: utì et de lumine
» præferendo, quandò defertur Sacramentum foràs,
» atque ex causa id posse omitti, ùt cum defertur ad
» ægrum longè distantem, nec commodè fieri potest
» cum lumine.* (*Vide dicta hic n.* 241. *v. Ministrare*)*. »

Plura quæsita diversa, et utilia ad praxim hìc sunt 249
resolvenda. Quær. I. An in Missa de *Requiem* possit dari Communio? Hìc tria dubia occurrunt. Dubit. 1. An liceat Communionem ministrare intrà Missam? Negat *Gavantus part.* 2 *Tit.* 10 *n.* 6 *lit. n. et Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 492. ex Decr. S. C. Rituum edito die 22 jan. 1701. Sed affirmant meritò *Pignat. t.* 9. *Cons.* 90 *n.* 38. *Quarti p.* 2 *tit.* 10 *n.* 6. *et Merati. l. c. in Gav. n.* 28. *cum Gastaldo*, et aliis pluribus. Prob. ex Trid. *Sess.* 22. *c.* 6. ubi dicitur: *Optaret sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes Eucharistiæ perceptione communicarent.* Nota *in singulis Missis*: Ergò etiàm in Missis Defunctorum. Item quia in Canone etiàm Missalis Defunctorum dicitur: *Ut quotquot ex hac altaris participatione sacrosanctum Filii tui Corpus et Sanguinem sumpserimus etc.* Deindè ibidem inferiùs post

Communionem celebrantis, sic habetur : *Si qui sunt communicandi, eos communicet, antequàm se purificet.* Refertque *Merati*, hæc verba inserta fuisse Missali Defunctorum tempore Urbani VIII, qui hæc præscripsit inter cætera : *Comunicando fra la Messa de Requiem, si faccia lo stesso, nè si dia alcuna benedizione.* Nec obstat Decretum oppositum an. 1701. Nam asserit idem *Merati*, se invenisse annotatum in Directorio Ecclesiæ Genuensis an. 1715 quod, licet an. 1701 à S. C. vetita fuisset Communio fieri in Missis Defunctorum, tamen ab eadem S. C. ex novis motivis prohibitum fuerit extrà dari copiam prædicti Decreti. Deindè refert idem Auctor, quod, die 22 martii 1711. reproposito hoc dubio, eadem S. C. censuerit, præfatum Decretum anni 1701 suspendendum esse. Hinc hodiè undique viget usus Communionem dispensandi intrà Missam *de Requiem*; imò hodiè certum est licere ex Decreto mox referendo.

Dubit. 2. An in Missa Defunctorum liceat dare Communionem ex particulis præconsecratis in alia Missa? Affirmant *P. Merati. n.* 30 *et Bened. XIV de Sacrif. Missæ t.* 9 *l.* 3 *c.* 18. dicentes, opinionem oppositam aliorum nullo modo esse admittendam, proùt noviter adinventam, cum omnes auctoritates et Rubricæ numquàm de hac limitatione verbum faciant. Nec refert, quòd Particulæ præconsecratæ non spectent ad idem Sacrificium, nam ad totum fructum Sacramenti percipiendum sufficit, ut fideles de eadem victima participent. Supposititium autem certò reputat *Merati* quoddam Decretum in contrarium, quod refertur in quodam Kalendario anni 1736. Dicit enim ipse, se omnem diligentiam adhibuisse in evolvendis Registris S. R. C. in quibus numquàm potuit tale Decretum invenire. Sed his non obstantibus, die 2. Sept. 1741 novum prodiit Decr. S. C. R. in Aquensi, quo dictum fuit; *In Missis Defunctorum seu... in paramentis nigris celebrantur, non ministratur Eucharistia per modum Sacramenti, scilicet cum Particulis præconsecratis, extrahendo Pyxidem à Custodia. Potest tamen ministrari per*

modum Sacrificii, proùt est, quandò fidelibus præbetur Communio cum Particulis infrà eamdem Missam consecratis. Hîc autem notandum, quod anteà die 21 junii 1670 in oritana aliud fuerit Decretum emanatum, nimirùm : *Missæ Defunctorum non possunt celebrari, nisi cum colore nigro, vel saltèm violaceo.* His positis, nempè quod tantùm in paramentis nigris prohibeatur Eucharistiam ministrare, et aliàs permittatur, ut celebretur Missa de *Requiem* in violaceis, infertur, licitè posse in Missis Defunctorum, quæ celebrantur in violaceis, ministrari Eucharistiam cum Particulis præconsecratis : et insuper ministrari posse tàm antè, quàm post Missam.

Dubit. 3. An Communio possit ministrari à celebrante antè vel post Missam Defunctorum? Meritò id negat *Merati*, quia extrà Missam numquàm in paramentis nigris est distribuenda Communio, cum juxtà Rituale Rom. præscribatur, ut sacerdos in administratione Eucharistiæ utatur stolâ coloris Officio illius diei convenientis, vel saltèm coloris albi, ùt censet idem *Merati* cum pluribus DD. Quod etiàm approbavit S. Carolus *in Syn. Provinc. I. p.* 1. Cæterùm certum est ex Rit. Romano, intrà Missas vivorum Communionem populi statim post Sacerdotis sumptionem fieri debere, nisi justa causa suadeat fieri antè, vel post Missam, uti si plurimi interessent, et suspicio esset, quod aliqui eorum Missæ longioris tædio caperentur, ùt docet N. P. Bened. XIV. *de Sacrif. Miss. t.* 9 *l.* 3 *c.* 18.

Quær. II. Quid faciendum casu, quo decidat hostia? 250
Primò tegendus est locus panno lineo mundo, et posteà abluendus, ùt præcipiunt Rubricæ, quæ tamen non obligant sub gravi, ùt notat *Pasq.* apud *Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 494. *Holzm. n.* 87 qui addit cum *Gob. Pelliz. Tamb. et Lohner. ap. Croix loc. cit.* ordinairiè omitti posse ablutionem vestis, aut barbæ, ad evitandam turbationem populi. Locus verò, ubi cadunt species vini, semper debet ablui, cum ipsæ imbibantur, etsi non sit opus eas comburere. Si hostia decidat super

ubera mulieris, non debet Sacerdos ipse eam auferre; sed ipsa mulier eam manu abstrahat, et reponat in Ciborio. *Croix n.* 495. *cum Gob. Pasq. et Lohn.*

251 Quær. III. Quid faciendum de fragmentis Hostiarum? In Rubrica Missalis (*Tit.* 7 *n.* 2. *de Def.*) sic habetur: *Si deprehendat* (Sacerdos) *post sumptionem Corporis et Sanguinis, aut etiàm post ablutionem, reliquias aliquas relictas consecratas, eas sumat, sivè parvæ sint, sivè magnæ, quia ad idem Sacrificium spectant.* Et hoc non solùm immediatè post Missam, ùt commune est apud *Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 496. sed etiàm si Sacerdos sit in Sacristia, adhùc tamen indutus vestibus sacris, ùt dicunt *ib. Gobat. Granad. Diana, etc.* ac consentit Bened. XIV. *de Sacr. Missæ l.* 3. *c.* 17 *n.* 5 *et* 6. contra *Lugo d.* 15 *n.* 82. Idque posse fieri dicunt *Tamb. et March. ib.* etiàmsi fragmenta illa sint reliquiæ alterius Sacrificii, quia (ùt ajunt) omnes Missæ censentur unum specie Sacrificium; et hoc probabile putat *Tourn. p.* 483 *v. Hæc. opinio*; sed meliùs id negant communiter *Caj. Sylv. Nav. Vasq. et Bon. ap. Tourn.* item *Lug. l. c. n.* 81. *ac Croix n.* 497. *cum Suar et Tann.* nisi adsit periculum irreverentiæ, aliàs non licebit, tum quia ex Rubrica, ùt suprà, Sacerdos non potest sumere reliquias post ablutionem, nisi eas tantùm, quæ *ad idem Sacrificium spectant*; tum quia sumptio reliquiarum alterius Sacrificii non pertinet ad illius perfectionem, sicùt sumptio reliquiarum ejusdem Sacrificii. Dictum est, *adhùc indutus*; nam si Sacerdos jam se exuerit vestibus sacris; tunc censet præfatus Bened. XIV. *l. c.* cum Clero Patavino, reliquias vel reponendas in tabernaculo, si adsit, vel reservandas alteri Sacerdoti celebraturo eodem mane, alioquin ab eodem qui celebravit esse sumendas.

Hìc autem advertendum 1 quod si Sacerdos deferat Communionem infirmo in valetudinario, et remaneant reliquiæ in patena vel calice, poterit Sacerdos eas sumere, si adhùc sit sacris indutus vestibus, ut ajunt *Pal. Tamb. et Burgh. ap. Croix l. c.* Benè verò

poterit etiàm eas dare infirmo statim post particulam ipsi traditam, quia tunc censetur moraliter una Communio, proùt rectè dicunt iidem *Tamburg. Burg.* cum *Marchin. ib. et Lugo d.* 15 *n.* 80. qui testatur sic usum ferre, ut post Communionem ægri abluatur pyxis, et ablutio ipsi tradatur. Item advertendum id, quod additur in prædicta Rubrica *n.* 3. *Si verò relicta sit hostia integra consecrata, eam in tabernaculo... reponat: si hoc fieri nequit, sequenti Sacerdoti... sumendam... relinquat.... si neutrum fieri possit, in ipso calice... decenter conservet... quod si non habeat quomodò honestè conservetur, potest eam ipse met sumere.* Particulæ autem inventæ extrà corporale, in dubio, an sint consecratæ, sumendæ sunt etiàm post ablutionem, ut dicunt *Bon. Henr. et Gob. ap. Croix n.* 508.

Quær. IV. Quânam horâ possit dispensari Communio. Respondetur: Per se loquendo, qualibet diei horâ dispensari potest, quia circà hoc nulla adest prohibitio; ità communiter docent *Pal. punct* 16 *n.* 3. *Ronc. c.* 4 *q.* 6. *Salm. c.* 8 *n.* 38. *cum Ang. Con. et Fag. ac Bon. q.* 7 *p.* 1 *n.* 14. *cum Sylv. Sa, Tab. Az. Possev. Henr. et Suar.* 3 *p. d.* 80 *sect.* 4 *in fine*, ubi affert S. Ambr. dicentem, suo tempore fuisse consuetudinem celebrandi; et dandi Communionem circa finem diei. Diximus, *per se loquendo*; nam ut dicunt omnes AA. citati, non licet Eucharistiam ministrare noctu, vel sub vesperis, (idest in extrema diei parte) tum propter scandalum, tum propter hodiernam Ecclesiæ consuetudinem; contra *Avers. ap. Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 493. qui dicit, esse quidem congruum, ut Communio fiat manè; sed licere etiàm sub vesperis; sed hoc tantùm admittunt *Pal. l. cit. cum Coninc. Tamb. Me.i Comm. c.* 6 §. 1 *n.* 5. *cum Sa, et Suar. ac Jordanus ap. Croix l. cit.* si accedat aliqua specialis causa: et hoc probabile videtur, si fiat sub vesperis; nam intempestâ nocte puto cum *Salm. et Bon.* non licere, nisi in solo casu necessitatis. 252

Sic etiàm non licet dare Communionem in Missa Nativit. Domini, quæ dicitur mediâ nocte, ex Decr.

S. C. R. *ap. Bened. XIV. t.* 9 *l.* 3 *c.* 18 nec die Parasceves ex Decreto ejusd. S. C. die 19 Febr. 1622 *ap. Gavant. tit.* 9 §. 4 *n.* 25. Et licet hoc Decretum in Registris non reperiri testetur *Merati*, tamen S. C. Conc. die 12 Febr. 1679 *ap. Bened. XIV. l. c.* mandat Ordinariis, *ut circà Communionem in feria sexta in Parasceve, Missalis Rubricæ, et Ecclesiæ Romanæ usus servetur.* Ex quo rectè infert noster Pontifex, vetitam esse tali die Communionem, tum quia in Rubrica Missalis Feriæ V. dicitur, debere asservari quasdam particulas pro infirmis, et sic sani excluduntur; tum quia juxtà Romanam consuetudinem Feriâ sextâ non distribuitur Eucharistia. Die autem Sabbati sancti nullum adest Decretum prohibens Communionem; at *Macrus in Vocabulario Eccl.* ait: *In Missa Sabbati sancti non dicitur ea antiphona, quæ appellatur* Communio, *quia non fiebat populi Communio, quæ nunc quidem facienda esset.* Hæc tamen ratio non suadet; nam perdoctus *P. Merati p.* 4 *tit.* 10 *n.* 56. *cum Grancolas, Moretto*, et aliis satis probat, quod olim in Missa Sabbati sancti omnes communicarent, non solùm parvuli, sed etiàm reliqui fideles, ut patere dicit ex quodam antiquo *Ordine Romano*, ubi legitur inter cætera: *Omnes communicent.* Additque cum *Gav.*, *Grancolas*, *et Durando*, non ob aliud hodiè omitti *Communionem, et Postc.*, nisi quia loco earum suffectæ sunt Vesperæ, quæ Gratiarum actio potiùs dicendæ sunt, quàm Officium Vesperarum. Non habemus igitùr ubi vetita sit Communio tali die; undè ait *Viva de Euch. q.* 4 *art.* 9 *n.* 1. quolibet die permitti susceptionem Eucharistiæ, exceptâ Feriâ sextâ Parasceves: imò notum est, quod in pluribus Ecclesiis Regni, et Urbis Neapolis, ac præsertim in ejus Cathedrali Communio post Missam solemnem populo ministretur.

253 Quær. V. Quoties Parochus teneatur ministrare Eucharistiam suis ovibus? Aliqui dixerunt Parochum tenêri tantùm tempore præcepti, et in articulo mortis. Ità *Sylv. et Rich.* Sed communiter hi rejiciuntur ab

aliis, qui docent, eum tenêri ministrare, quoties oves rationabiliter, et opportunè petunt. Ità comm. cum *Bus. n.* 245. *Soto, Suar. Fill. Pal. Dic. Vasq. Azor.* et alii cum *Salm. c.* 9 *n.* 29. Ratio, quia Pastori incumbit providere, non solùm, ut oves adimpleant præcepta, sed etiàm, ut habeant ea, quæ valdè prosunt suo profectui.

Quær. VI. Quid sentiendum de usu quotidianæ 254
Communionis? Malè quidem locuti sunt aliqui, qui dixerunt, Communionem quotidianam suadendam, imò præcipiendam esse omnibus illis, qui sunt in gratia. Licet enim *S. Aug.* dixerit: *Accipe quotidiè, ut quotidiè tibi prosit.* Subjungit tamen: *Sic vive, ut quotidiè merearis accipere.* Hinc dicit *S. Th. p.* 3 *q.* 80 *a.* 10. *Requiritur ut cum magnâ devotione, et reverentiâ... accedat... sed quia multotiès in pluribus hominum multa impedimenta hujus devotionis occurrunt... non est utile omnibus hominibus quotidiè ad hoc Sacramentum accedere.* Undè meritò damnata fuit ab Innoc. XI. prop. 56. quæ dicebat: *Frequens Confessio, et Communio etiàm in his, qui gentiliter vivunt, est nota prædistinationis.* Meliùs dixissent, *est nota reprobationis.*

Nimis rigorosè è converso alii sentiunt de quotidiana, vel frequenti Communione, qui ab illa animas arcent, si hæ valdè extraordinariâ puritate, et fervore non polleant. Damnata enim fuit Propos. 23. ab *Alex. VIII.* quæ dicebat: *Similiter arcendi sunt à sacra Communione, quibus nondum inest amor Dei purissimus, et omnis mixtionis expers.* Nec mirum, si aliquis Magister antiquus cum rigore de hoc sit locutus, tunc enim temporis usu vigebat talis rigor, qui hodiè non viget. Ideò super hoc puncto sedulò attendendum est ad Decretum S. C. editum anno 1679. et approbatum à Pontifice Innoc. XI. prout in extensum refertur à *Croix n.* 65. ubi inter alia primo loco dicitur, usum frequentem, vel quotidianum Eucharistiæ semper fuisse in Ecclesia approbatum à SS. Patribus, sed, ratione diversitatis conscientiarum, nihil de ipso constitui posse. Deindè pronuntiatur sic: *Frequens accessus* (ad Eucharistiam) *Confessariorum... judicio est relinquendus,*

qui ex conscientiarum puritate, et frequentiæ fructu, et ad pietatem processu laicis negotiatoribus, et conjugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebunt.

Posteà additur: *In hoc igitùr Pastorum diligentia potissimùm invigilabit, non ut à frequenti, aut quotidiana... sumptione, unicâ Præcepti formulâ aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur, Sed magis quid singulis permittendum per se, aut Parochus, seu Confessarios sibi decernendum putet* (loquitur de Episcopo): *Illudque omninò provideat, ut nemo à sacro Convivio, sivè frequenter, sivè quotidiè accesserit, repellatur.*

Deniquè, concluditur: *Episcopi, ubi viget hujusmodi devotio* (idest usus frequentis Communionis), *pro illa gratias Deo agant, eamque ipsi, adhibit prudentiæ et judicii temperamento, alere debebunt.*

Quòad hoc Pontificium Decretum notandum est 1. præcipi ibi, ut Episcopi, et tantò minùs Parochi, quàmvis possint alicui ex suis ovibus in particulari taxare Communiones, minimè tamen generaliter pro omnibus dies Communionis præscribere possint. Imò providere debeant omninò, ut nemo repellatur à frequenti, vel quotidiana Communione, cujus usum ipsi juxtà prudentiæ regulas potiùs alere teneantur.

Notandum 2 ibi præcipi, ut talis usus frequentis, sivè quotidianæ Communionis (etiàm pro negotiatoribus, et conjugatis) relinquatur arbitrio Confessariorum, qui juxtà conscientiarum puritatem, et profectum Communiones præscribant. Hinc dicendum, quod Confessarius, præsertim ex fructu frequentiæ, et ex desiderio pœnitentis regulam sumere debeat augendi, vel minuendi usum Communionis. Vide quæ de hoc puncto fusiùs dicemus in fine hujus Tomi in Praxi Confessariorum, §. *ultimo*.

An autem dispensans Eucharistiam in mortali, peccet mortaliter? Vide *n.* 35. ubi sententiam affirmativam amplexi sumus.

DUBIUM II.

DE SUBJECTO, SEU SUSCIPIENTE EUCHARISTIAM.

ARTICULUS I.

Quæ requiratur in eo dispositio animæ?

Qu. VII. An Sacerdos non confessus, qui meminit peccati post Consecrationem?
268 *Qu. VIII. An præceptum confitendi quamprimùm obliget etiàm laicos?*
269 *Effectus Eucharistiæ.*
270 *Quær. I. An accedere ad Eucharistiam cum veniali habituali sit novum veniale? Qu. II. An communicans cum veniali actuali peccet venialiter, et fructum amittat?*

255 « RESP. Qui est in mortali, tenetur sub mortali ante » sumptionem Eucharistæ confiteri, nisi sit necessitas celebrandi, vel communicandi, et Confessarius » desit. * (*Utrùmque enim concurrere debet ad excusandum à Confessione, ex Trid.*) * Ità *Trid. sess.* 13 » *c.* 7 *et can.* 11. ubi contrarium docentes excommunicantur de facto. Fundatur autem in illo, 1. ad » *Corinth. Probet autem seipsum homo, etc.* Et parùm » refert ad praxim, utrùm tantùm sit præceptum » ecclesiasticum, an tantùm divinum, quod est probabiliùs, ut docent *Suar. Filliuc.* et alii *commun.*

» Dixi 1. *In peccato mortali:* tum quia Eucharistia » delet venialia, ex opere operato: tum quia venialia » (esto comitentur, imò reddant virtualiter malam » ipsam sumptionem) non ponunt obicem gratiæ » sanctificanti. Quod si tamen multa sint, et intrà » genus suum gravia, de quibus nulla pœnitentia » concipitur, actualem devotionem, et fructum majorem impediunt. *Suar., Laym.* et alii. »

256 Quær. I. An hoc præceptum præmittendi Confessionem communioni sit divinum, vel ecclesiasticum? In Trid. *Sess.* 13 *c.* 7 sic habetur: *Præsertim cum illa plena formidinis verba apud Apostolum legamus:* Qui manducat et bibit indignè, judicium sibi manducat et bibit, non dijudicans corpus Domini: *Quare communicare volenti revocandum est in memoriam ejus præceptum:* Probet seipsum homo: *Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa*

sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat. Super his autem verbis, alii ut *Nav. Med. Palac. ap. Pal. p.* 12 *n.* 2. dicunt, præceptum Confessionis esse tantùm ecclesiasticum, idque inferunt ex verbis illis: *Communicare volenti revocandum est in memoriam ejus* (nempè Apostoli) *præceptum.* Ergò Concilium non agnovit præceptum illud esse Christi, sed Apostoli. Communis tamen, et vera sententia, quam tenent *Suar. d.* 66 *sect.* 3 *Pal. l. c. n.* 3. *Lug. d.* 14 *ex n.* 69. *Conc. p.* 337 *n.* 2 *Cont. Tourn. p.* 498 *et Salm. c.* 7 *n.* 25. *cum aliis*, docet, præceptum hoc esse divinum. Ratio, quia ex una parte constat, quod ex præcepto Christi præmittenda sit probàtio, dum Apostolus testatur, se illud à Domino accepisse; ex alia parte, ex eodem Concilio clarè patet, quod hæc requisita probatio sit Confessio; nam licet tò *ejus præceptum* referatur ad Apostolum, ut probabiliùs intelligit *Lugo;* tamen Concilium non dixit, hoc præceptum Confessionis ab ecclesiastica consuetudine introductum fuisse, sed per eam tale præceptum fuisse declaratum; undè ex præcepto divino Confessio jubetur. Neque huic obstat, quod dicatur præceptum Apostoli, quià reverà est præceptum Christi per Apostolum promulgatum.

Quær. II. An, si quis post Confessionem recordetur 257
alicujus peccati mortalis inculpabiliter obliti, teneatur antè Communionem illud confiteri? Casus est, quandò per dolorem universalem peccatum jam est indirectè remissum. *Prima* sententia inter DD. communissima affirmat, et hanc tenent *Lug. d.* 14 *n.* 126. *Suar. d.* 66 *sect.* 3. *Pal. p.* 11. *Bon. p.* 1 *n.* 17. *Conc. p.* 335 *n.* 6. *Nat. Alex. ar.* 2 § 1. *Tamb. de Commun. c.* 1 § 8 *n.* 62. *Diana p.* 9 *tract.* 3 *R.* 4. *Croix n.* 539 *et Salm. c.* 7 *n.* 30 *cum Conc. etc.* Ratio, quia id videtur expressè præceptum in Trid. *Sess.* 13 *c.* 7. ex verbis illis suprà relatis: *Ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat.* Ergò qui antè Communionem est

conscius peccati obliti, debet ex præfato præcepto illud antè Communionem confiteri. Tantò magis, quia tale præceptum sic explicatur ab universali Ecclesiæ praxi. Excipiunt tamen communiter, ut dicunt *Conc. p.* 343 *n.* 18. *Tourn. p.* 500. *Bon. l. c. n.* 18. *cum Suar. Con. Reg. etc. ac Tamb. n.* 63 *cum Henr. et Vict.* casum, si sine periculo scandali, vel infamiæ quis non possit confiteri, putà si celebret, vel sit jam in scamno communicantium, à quo non valeat recedere sine notâ. Hîc tamen sedulò advertendum cum *Bon. d.* 4 *q.* 6 *p.* 1 *n.* 19 quod scandalum tunc dicatur, quandò datur occasio detrahendi, vel temerè judicandi, non verò quandò datur solùm occasio admirationis.

Secunda verò sententia negat, et hanc tenent *Garcia in Sum. tract.* 3. *Diff.* 5 *dub.* 5 *part.* 5 *n.* 50. *Præpos. qu.* 80 *art.* 5 *dub.* 3 *n.* 14 (qui, saltèm speculativè loquendo, eam enixè tuetur) *Hieronymus Ferrantinus de Scand. q.* 10 item *Honorius*, *et Fabri apud Croix n.* 539. ac probabilem putant *Cornejo*, *et Regin. apud Dian. loc. cit.* atque mordicùs eam novissimè tuetur perdoctus *Cont. Tourn. t.* 5 *p.* 504. *qu.* 2 *cum Arriaga*, *Gibert*, *et Pontas;* dicens, primam sententiam nullâ niti ratione probabili. Scio, quod *Diana*, qui, licet in seligendis sententiis ut plurimùm in benignam partem declinet, et non raró declinet plus quàm par est, tamen in præsenti quæstione suæ benignitatis oblitus, hanc secundam sententiam omninò improbabilem vocet, referatque jussu Inquisitiones Hispaniæ expunctam eam fuisse ab operibus Patris *Cornejo*. Sed hoc non obstante, spectato intrinseco fundamento, hæc sententia (salvo meliori Sapientiorum judicio, cui me submitto) mihi videtur cum *Cont. Tourn.* omninò rationi consentanea. Ratio, quià, qui Confessionem Communioni præmisit, jam implevit præceptum Confessionis, vi cujus peccatum oblitum jam est indirectè remissum, et pœnitens jam probatus existit. Quamvis autem teneatur ipse peccatum illud deindè clavibus subjicere antè mortem, vel quandò urgebit præceptum Confessionis, minimè ta-

men constat ex Trident. adesse præceptum, ut statim antè Communionem de illo confiteatur. Dices: In Concilio jubetur conscius peccati non communicare nisi præmissâ Confessione, quantumvis sit contritus; ergò qui recordatur peccati obliti antè Communionem, debet necessariò illud confiteri. Sed respondetur, quod in Tridentino ibi tantùm præcipiatur, ut pœnitens, accedat ad Communionem justificatus non per solam contritionem, sed etiàm per Confessionem; at hic jam est etiàm per Confessionem justificatus, ideòque non tenetur statim antè Communionem iterum confiteri. Praxis autem fidelium, quæ opponitur, non est habenda ùt regula certa obligationis, sed potiùs ùt pius et laudabilis usus, quem ego etiàm quam maximè, præcisis circumstantiis, suadendum puto; nihilominùs illustrissimus, et doctissimus Magister meus F. Julius Tornus, et alius Theologus Examinator Synodalis in Urbe Neapoli in re morali valdè versatus, cum aliis doctis Recentioribus à me consultis, mihi affirmârunt, hanc secundam sententiam esse valdè probabilem.

Quær. III. An talis Pœnitens, qui recordatur peccati mortalis inculpabiliter obliti in Confessione, et qui confiteri vel nequit vel nolit juxtà mox allatam sententiam in præcedenti quæstione, teneatur antè Communionem actum contritionis elicere? Affirmat *Medina apud Lugo d.* 14 *n.* 121. *et à Diana p.* 2 *tr.* 14 *R.* 48. citantur pro hac sententia etiàm *Reg. Suar. et Graff.* Sed dicunt *Lug. loc. cit. et Escob. l.* 30. *de Euch. Probl.* 56. nequaquam se invenisse loca, ubi AA. præfati hanc sententiam docuerint. Alii verò, ut *Lugo n.* 122. *Holzm. t.* 1 *p.* 350 *n.* 69. *Escob. n.* 290 *cum Præpos. et Gran. ac Tourn. p.* 506 *q.* 3. *cum Sylvio*, *et Quarti*, primam sententiam communiter rejiciunt; hac quidem nixi ratione, quia homini integrè justificato (ut supponitur) sufficit justificatio sua; nec ullum apparet fundamentum, undè, et ad quid hæc contritio requiratur: non ex præcepto, quia hoc nullibi invenitur præscriptum; non ad delendum peccatum, quia hoc jam deletum est per confessionem anteà factam.

258 « 1. Qui dubitat, an peccârit mortaliter, vel an
» mortale sit ritè confessus, tenetur antè communio-
» nem confiteri. Ità *Bon. d.* 4 *q.* 6 *p.* 1. *ex Sanch.*
» *Regin Suar.* et aliis.* (*Sed vide dicenda de Sacramento*
» *Pœnitentiæ n.* 471.) *

259 » 2. Dixi *nisi sit necessitas* (non quæcumque, v. gr.
» festi celebritas, vel magna devotio, ut quidam volunt)
» * (*Et ità sentit Armilla; sed oppositum tenendum cum*
» *Busemb. et Salm. cap.* 7 *n.* 42. *cum Suar. Led. Fill.*
» *Bonac. et communissima. Sicùt neque excusat pauper-*
» *tas Sacerdotis celebraturi, nisi esset valdè gravis, ut*
» *ait Croix n.* 535.) * sed gravis, sivè urgens, qualis
» esse censetur in sequentibus casibus, præmissâ ta-
» men semper contritione; ad quam tunc teneris,
» nisi de peccato, quod occurit, fueris antè contritus.
» *Præp. Cardin. de Lugo d.* 14 *sect.* 6 *n.* 122.

260 » 1. Periculum mortis, vel ut consecretur hostia
» pro morituro. *Suar. Con. Card. de Lug. d.* 4 *sect.* 5
» *n.* 107. * (*Cum Con. p.* 343 *n.* 18. *et Tourn. p.* 500.
» *et Antoine p.* 485.) *.

» 2. Si Sacrificium, vel Communio non possint
» omitti absque gravi infamia, vel scandalo. Iidem
» *Auct.** (*Cum Concin. et Tourn. ll. cc. Modò Confes-*
» *sarius desit; vel si Confessio ob angustiam temporis*
» *perfici non possit, ut Tamb. de Comm. c.* 1 *à n.* 36.
» *cum Granad. quo casu rectè ait Tourn. p.* 503 *v. Quær.* 1.
» *quod, si infirmus sit in imminenti periculo mortis,*
» *tunc Confessarius audiat peccata graviora, et illum*
» *absolvat, impositâ illi obligatione perficiendi Confes-*
» *sionem, si convaluerit: si verò absit tale periculum,*
» *tunc censet Tourn. ut Sacerdos conetur, ut infirmus*
» *eliciat contritionem, et det Communionem, si sine*
» *infamia non possit Communio omitti. Sed meliùs di-*
» *cunt Ronc. de Pœnit. c.* 2 *q.* 1 *R.* 2. *et Sporer eod.*
» *tit. n.* 446. (*Et Tamb. n.* 37. *probabile putat*) *posse*
» *tunc dimidiari Confessionem, sub eadem obligatione*
» *illam posteà perficiendi.*) *

261 » 3. Si Parochus debeat celebrare ex officio, ut
» populus Sacrum audiat, *ibid.** (*Nec adsit alius, qui*

» *celebret, ut notant rectè Palaus n. 7. Antoine loc. cit.*
» *Et Salm. n. 52. Et non possit Parochus omittere*
» *celebrationem sine infamia)**. Ob quam causam etiàm
» alteri, qui non est Parochus, id licere putat *Dian.*
» cum aliis 11, *p.* 9 *t.* 3 *R.* 9. contra Palaum,
» *Aversam, etc.* * (*Qui veriùs contradicunt cum Salm.*
» *n.* 53. *Lugo d.* 14 *n.* 11. *et Roncag. qu.* 3. *quia popu-*
» *lus Sacrum non audiendo, tunc minimè peccaret)* *.
» 4. Si urgeat præceptum de annua Communione,
» ut docet *Henr.* et probabile putat *Præpos.* vel si
» Sacerdos non possit audire Missam, nisi celebret,
» ut habet *Henriq. et Sot. Dian. R.* 63 *et* 64. Probabi-
» liùs tamen videntur docere *Con. Sa*, *Suar.* et alii,
» cessante scandalo, et infamià, præstare tunc Sacrum,
» et Communionem etiàm paschalem intermittere, eò
» quod hæc præcepta non obligent, quandò non pos-
» sunt impleri convenienter juri divino. * (*Quòad*
» *Missam audiendam, licitè posse Sacerdotem celebrare,*
» *tenent Sylvest. et Palud. ac probabile putant Suar.*
» *Lugo et Fill. apud Salm. c.* 7 *n.* 54. *Sed meliùs con-*
» *tradicunt Tourn. p,* 502. *Lugo d.* 14 *n.* 115. *Conc.*
» *p.* 345 *n.* 26. *cum Suar. Laym. et Bon. quia præfe-*
» *rendum est præceptum divinum ecclesiastico. Quòad*
» *Communionem verò, Pal. p.* 12 *n.* 7. *cum Sot. Palud.*
» *etc. de Lugo n.* 116. *cum Con. Henr. et communi, ut*
» *asserit, affirmant posse fieri Communionem sine*
» *Confessione; Sed negant Tourn. et Salm. n.* 55. *cum*
» *Suarez, et Reginald. quia præceptum annuæ Commu-*
» *nionis non obligat, quandò nequit impleri debito modo.*
» *Utraque est probabilis.*) *
» 5. Si Sacerdos post consecrationem committat mor- 262
» tale, vel antè commissi recordetur, tenetur elicità
» contritione Sacrificium prosequi: si verò id fiat antè
» consecrationem, et præsertim antè Canonem, debet
» confiteri, si absque nota infamiæ potest, vel rece-
» dere, ut *Sylv. Nav. Dian.* et alii contra *Sotum*, *et*
» *Henriq.* qui negant tenêri, ob honorem sacrificii;
» putantque practicè esse probabile *Laym. et Bon.* eo
» quod vix sine aliqua nota Confessio decenter fieri

» posset ; nisi fortè in Missa solemni, sub cantu, vel » concione : quo casu tenebitur confiteri, ut notat » *Sylv.* Quod si verò nec contritionem possit elicere, » secundùm communem sententiam esset confitendum, vel desistendum : licet *Vasq. in* 3 *p. t.* 3 *d.* 17. » *et Hurt. de Euch. d.* 8. putent probabile esse, saltèm » non peccaturum mortaliter, quandò non potest sine » nota recedere : intellige, si conatus sit elicere, vel » fecit, quod potuit. V. *Dian. p.* 4 *t.* 4 *R.* 98. *Card.* » *de Lug. d.* 9 *s.* 2 *n.* 8. ubi idem docet. Notat autem » *Dian. ex Præpos.* satis esse, si quis bonâ fide putet » se esse contritum, licet subdubitet. »

Hìc dubitatur 1. An Sacerdos, qui inter celebrandum recordatur peccati mortalis, teneatur antè consecrationem, et præsertim antè Canonem interrumpere Missam, accersendo Confessarium, ut confiteatur si possit sine nota ? Negant *Leand. et alii apud Dian. p.* 3. *tract.* 4 *R.* 77. et dicunt sufficere, ut conteratur, quia præceptum præmittendæ Confessionis intelligendum videtur antè Communionem inchoatam ; non enim decet Sacrificium inceptum abrumpere. Sed meliùs distinguunt *cum Bus. Suarez d.* 67 *sect.* 4. *Lugo d.* 14 *n.* 113. *Pal. p.* 12 *n.* 7. *cum Vasq. et Bon. et Salm. c.* 7 *n.* 50. *cum Conink.* et aliis multis, et dicunt, quod, si Sacerdos recordetur peccati post consecrationem, tunc Missa non sit interrumpenda, ut docet etiàm *D. Th.* 3 *p. qu.* 83 *art.* 6 *ad.* 2. et expressum habetur in Rubr. de Defect. *tit.* 8 *n.* 4. Si verò recordetur antè consecrationem, et præsertim antè Canonem, tunc debet confiteri, si possit ; quia, cum talis pars sit extrinseca Sacrificio, benè potest Missa interrumpi ob hanc rationabilem causam, utì fieri solet etiàm ob concionem, vel oblationes populi.

Dubitatur 2. An Sacerdos eo casu antè consecrationem, si nequeat confiteri, teneatur etiàm Missam deserere ? Negant *Pal. l. c. Suar. d. sect.* 4. *cum S. Bon. Vict. etc. ac Nav. c.* 25 *n.* 76. ubi ait, quod Sacerdos peccatum *advertens post inchoatam Missam, non debeat desistere, etiàmsi absque scandalo posset.* Ratio, quia

licet illa prior pars non sit de substantia Sacrificii, est tamen ex institutione conjuncta Sacrificio per modum unius actionis sacræ; et ideò, postquàm est inchoata, debet absolvi. Sed probabiliùs affirmant *Lugo d. 14 n. 113. et Tourn. p. 101. v. Alii, cum Sylvest. Sylvio etc. ac D. Th.* 3 *p. q.* 83 *art.* 6 *ad.* 2. ubi dicit hanc opinionem esse tutiorem. Idque confirmat Rubrica (3 *p. tit.* 8 *n.* 4 *et* 5) ubi sic habetur: *Si antè consecrationem recordetur Sacerdos se esse in peccato mortali.... aut se esse excommunicatum, vel suspensum, aut locum esse interdictum... si non timetur scandalum, debet Missam inceptam deserere.* Dixi *probabiliùs*, non certè; nam certum non est, an Rubrica sub verbo *debet* imponat præceptum grave. Cæterùm, benè advertunt *Tourn. et Pal. loc. cit. cum Vasq. et Laym.* quod eo casu vix nota infamiæ vitari poterit.

« 6. Si in scamno communicantium recorderis » peccati mortalis, quod oblitus es confiteri, nec » sine nota, aut scandalo gravi possis recedere, ùt » habet *Nav. Fill. Reg. Card. de Lugo l. c. n.* 12 et » alii * (*Cum Salm n.* 47. *et communi.* Vide *dicta » n.* 258.) * Porrigenti autem Eucharistiam confiteri » non expedit, nec decet, quo casu, etiàmsi ne possis qui» dem elicere contritionem, excusat à peccato *Hurt. l. c.* » (*Modo conèris conteri, ut Vasq. Lugo, etc. ap. Croix » n.* 517. *Sed vide dicta hoc lib.* 6 *n.* 33.)* Imò quidam » DD. apud *Henriq.* excusant laicum antè confessum, » etiàm præcisâ notâ, et scandalo, non recedentem, » eò quod is dicatur justificatus, et probatus per » confessionem. Quam sententiam probat *Tambur. » in exped. com. c.* 1 §. 8, potestque servire scru» pulosis. V. *Regin. lib.* 29 *n.* 105. *Bon. d.* 4 *p.* 10 » *Escob. t.* 7 *c.* 6 * (*Vide dicta n.* 257.) * 263

» Dixi 3. *Et desit Confessarius*; deesse autem cen- 264
» setur, non ùt quidam volunt, si absit is, cui solet, » et cuperet confiteri, vel cui devotiùs, aut utiliùs » confiteretur: neque etsi Religiosus non possit nisi » sæculari confiteri peccata gravia, cum aliqua infa-

» mia Religionis. *Amicus*, *Dian. p.* 9 *t.* 3 *R.* 13 sed » in sequentibus casibus.

» 1. Si nullus sit præsens, ad absentem verò sine » magna difficultate (spectatâ tum debilitate, ætate, » et negotiis personæ, tum aliis circumstantiis, ùt » aëris, brevitatis temporis) adire non possis. *Bon.* » *l. cit n.* 30. *ex Suar. Con. etc.* * (*Hinc quodcumque* » *grave incommodum excusat*, *Salm. c.* 7 *n.* 32. *cum* » *Pal. Vasq. et aliis passim. Excusare etiàm distantiam* » *Confessarii causâ itineris duarum horarum*, *dicit* » *Gobat. cum Marchantio*; *Rhodes unam leucam*, » *idest tria milliaria*; *Canus autem ait sufficere iter* » *quinque quadrantium*; *ità apud Croix n.* 334. *qui* » *rectè ait cum Aversa*, *et Dic. hoc judicandum ex* » *circumstantiis*; *undè ait Pal. p.* 12 *n.* 6, *quod ali-* » *quandò*, *spectatâ imbecillitate Sacerdotis*, *et brevitate* » *temporis in quo celebrare debet*, *poterit excusare* » *adhùc distantia* 50 *passuum*.

» 2. Si non adsit, nisi ignarus idiomatis, vel carens » jurisdictione vel excommunicatus, vel non appro- » batus, vel cui non possis confiteri sine gravi damno » tuo vel alieno, vel si habeas peccatum tantùm reser- » vatum, nec pateat aditus ad superiorem; vel supe- » rior semel iterumque per pium Confessarium roga- » tus negaverit potestatem absolvendi. *Tamb. in Exped.* » *Com. c.* 1 §. 6. *ex Fag.* Limitat autem *Dian. p.* 1 *t.* 3. » *R.* 15. si absque gravi nota prætermittere non possis. » Ità *Sylv.* et alii. Requiritur tamen in his etiàm casi- » bus contritio, et propositum confitendi: imò ex » præcepto *Trid.* Sacerdos, qui in tali casu celebravit, » tenetur primâ occasione confiteri. Quod præceptum » extendendum non videtur ad Laicos, vel Sacerdotes » communicantes tantùm, ùt contra *Nav. et Fagund.* » docet *Sylv. Dian. et Bon. d.* 3 *q.* 6 *p.* 1. »

Hìc plures oportet quæstiones enucleare. Quær. I.
265 An, qui habet peccatum reservatum, et non habet copiam Confessarii habentis facultatem, teneatur confiteri inferiori, ut possit communicare? si iste nullum aliud mortale habeat nisi reservatum, conve-

niunt DD. non tenêri eum ad Confessionem, sed sufficere, ut conteratur; ità *Lugo de Euch. d.* 14 *n.* 87. *in fin. Bon. eod. t. d.* 6 *p.* 1 *n.* 31. *Pal. p.* 12 *n.* 6. *Elbel t.* 3. *p.* 94 *n.* 102. *Suar.* 3 *p. d.* 63 *sect.* 4 *q.* 80 *ar.* 5. *cum Palud. Arm. et Adria. ac Salm. c.* 7 *n.* 37. *cum Con. Reg. et Led.* Censent tamen *Lugo, et Bon. ll. cc. cum Suar. Bon. Nunno, et Reg.* quod eo casu Sacerdos advertens, se non habere contritionem, sed solam attritionem, teneatur confiteri venialia quæ habet, vel mortale aliàs confessum, ut sic à reservato saltèm indirectè absolvatur, et in statu gratiæ communicet, (et hoc probabiliùs est juxtà sententiam mox dicendam). Imò docet *Lugo n.* 103. quod hoc poterit semper facere, etiàmsi habeat contritionem, ut securiùs Eucharistiam recipat. Sed quid, si hic habeat simùl mortalia reservata, et non reservata, *Prima* sententia negat, eum tenêri ad Confessionem, et dicit, posse hunc communicare, præmissâ tantùm contritione; ità *Vasq. t.* 4 *q.* 91 *art.* 3 *dub.* 9. *Cont. Tourn. to.* 5 *pag.* 499. *v. Hinc* 2. item *Gerson. et Ales. ap. Lugo l. c. Syl., et Rich. ap. Dian. p.* 3 *tract.* 4 *R.* 194. item *Armill. Præpos. Trull. etc. ap. Viva de Euch. qu.* 4 *art.* 7 *n.* 6. et meritò hanc probabilem vocat *Suar. d.* 66 *s.* 4. §. *Quartus. Pal. et Fill. ap. Viva l. cit.* Ratio, quia Confessio illa apud inferiorem esset invalida, cum fieret Judici non competenti, qui ob peccata reservata, quibus gravatur pœnitens, caret omni potestate super illo; undè sicùt non potest dividi absolutio ad remittendum unum peccatum sine alio, ità nec Confessio. *Secunda* verò sententia probabilior, et communissima, quam tenent *Suar. Pal. Viva ll. cc. Conc. tom.* 8 *pag.* 348 *n.* 32. *Lugo n.* 87. qui communem vocat, et *Sal. d. n.* 36. *cum Con. Reg. Led.* et communi, ùt etiàm asserunt, docet, hunc omninò tenêri ad Confessionem. Ratio, quia, cum urgeat præceptum divinum præmittendi Confessionem Communioni, debet fieri Confessio saltèm formaliter integra, si non possit fieri integra materialiter.

Quær. II. An hic præmittendo Confessionem, teneatur confiteri tàm mortalia non reservata, quàm reser-

vata? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Suar.* *Viva. Conc., Bonac. et Salm. ll. cc. cum. Fill. Nunno, Soto*, et hanc esse satis communem fatetur *Lugo n.* 87. Nullam tamen præfati AA. rationem pro hac sententia præbent; sed videtur hæc assignari posse, nempè quia Confessarius debet agnoscere totam pœnitentis conscientiam, ut debitum formet judicium, an ille sit capax absolutionis, vel non, fortè quia est recidivus in reservatis. *Secunda* verò sententia non minùs probabilis, imò fortè probabilior, negat, hunc tenêri per se ad Confessionem reservatorum; et hanc tenent *Pal. p.* 12 *n.* 6. *Elbel n.* 102. item *Gerson*, *Alens. et Castro ap. Lugo D.* 14 *n.* 86. qui probabilem censet *cum Major. Petr. Soto*, *S. Ant. Led. et Salas.* Ratio, tum quia aliàs hic teneretur bis peccata illa reservata confiteri, primò inferiori, deinceps superiori; tum quia, ut suprà dictum est, nulla videtur esse obligatio confitendi peccata illa, super quibus Confessarius nequit esse Judex, cum nullam super eis jurisdictionem habeat. Dixi *per se*, non dubito enim, quin talis pænitens aliquandò, puta (ùt diximus) si sit recidivus in reservatis, vel in occasione proxima recidendi, teneatur etiàm reservata inferiori aperire, ùt Confessarius de ejus dispositione rectè possit judicare, sed hoc esset quidem per accidens, non autem per se, sivè ex obligatione integritatis Confessionis, cum eo casu benè sufficiat integritas formalis.

Quær. III. Quid, si pœnitens habeat excommunicationem reservatam? Alii, ùt *Sotus*, *Sylvest. Covar. et Rosell. ap. Lugo. d.* 14. *n* 99. dicunt, hunc extrà mortis articulum numquàm posse communicare. Sed communiter contradicunt *Suar. tom.* 4 *d.* 31 *sect.* 3 *n.* 6. *Lug. n.* 100. *et Conin. d.* 8 *n.* 107. ac rectè censent, eum benè posse Eucharistiam recipere, urgente scandalo, vel notâ infamiæ. Ratio, quia præceptum Ecclesiæ prohibens excommunicatos suscipere Sacramenta, non obligat concurrente præcepto naturali vitandi scandalum, vel non obligat cum tanto incommodo perferendi infamiam. Sed dubium superest, an excommunicatus possit tunc confiteri non habenti

facultatem super excommunicationem? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Vasq. et Sylv. apud Lugo n.* 105. item *Sotus, Canus, et Led. ap. Suar. l. c. n.* 1. ac probabilem putant *Lug. n.* 105. *Salm. c.* 7. *num.* 38. *et Dian. p.* 4 *tr.* 3 *R.* 104. *cum Palud. S. Anton. Sylvest. Gabr. et Megala:* Hunc dicunt posse quidem communicare, præmissâ contritione, licet habeat alia peccata mortalia non reservata; non posse tamen confiteri, cum sit innodatus excommunicationi, quæ ipsi interdicit susceptione Sacramenti Pœnitentiæ. Hæc est probabilis, sed probabilior est *secunda* sententia affirmans, quam tenent *Lugo d. n.* 102. *Sanc. Dec. l.* 2 *c.* 8 *n.* 5. *Suar. n.* 6. *cum Ang. et Salm. c.* 7 *n.* 38 *cum Conin.* Ratio, quia eo casu excommunicatio, sicùt non privat susceptione Eucharistiæ, ità nec Pœnitentiæ, quæ debet suscipi cum possit, ut servetur divinum præceptum præmittendæ Confessionis communioni. Rectè autem probant *Suar. Sanch. Lugo, et Salm. ll. cc.* validè posse aliquem à peccato absolvi, non præmissâ absolutione à censura: Ratio, ùt benè ait *Suar.* quia prohibitio Ecclesiæ, ne excommunicatus Sacramenta recipiat, non potest irritare Sacramenti valorem, qui pendet à jure divino. In tantùm enim excommunicatus invalidè reciperet Sacramentum Pœnitentiæ, in quantùm, stante prohibitione Ecclesiæ, accederet indispositus; sed quandò urget necessitas, hæc benè ipsum eximit tunc à probitione Ecclesiæ, undè validè tunc et licitè Pœnitentiam suscipit.

Quær. IV. Quomodò intelligendum præceptum illud à Trid. Sacerdotibus impositum, confitendi quamprimùm? In Conc. Trid. *sess.* 13 *c.* 7. sic habetur: *Nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi Contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat; quod à Christianis omnibus, etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc S. Synodus perpetuò servandum esse decrevit, modò non desit illis copia Confessoris. Quod si necessitate urgente, Sacerdos* 266

absque prævia Confessione celebraverit, quamprimùm confiteatur. Damnata autem fuit ab Alex. VII. prop. 38. quæ dicebat: *Mandatum Tridentini factum sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali confitendi quamprimùm, est consilium, non præceptum.*

Posito igitùr hoc præcepto Concilii, dubitatur, quomodò illud *quamprimùm* intelligendum sit? Damnata quidem fuit ab eodem Alex VII. prop. 39. ubi dicebatur; *Illa particula* quamprimùm *intelligitur cum sacerdos suo tempore confitebitur.* Alii verò, ùt *Molfes. etc. apud Dian. p.* 9 *tr.* 3 *Res* 24. dicebant intelligi, cum primùm talis Sacerdos celebraverit: Sed hæc opinio est omninò improbabilis, ut benè ajunt *Escob. de Euch. n.* 312. *Croix. l.* 6 *p.* 1 *n.* 545. *et Diana l. c.* quia tunc ipse ratione ipsius celebrationis teneretur ad Confessionem, sed Tridentinum, præcisâ celebratione, præceptum confitendi quamprimùm imponit. Alii autem è converso censent intelligi statim ac cesset necessitas, et Sacerdos commodè possit ad Confessarium accedere, adhùc ipsa die celebrationis; ità *Wigandt tr.* 11 *n.* 39. *Conc. p.* 348 *n.* 33. *et Sancius ap. Dian. l. c.* hancque opinionem ùti tutiorem amplectitur *Cont. Tourn. t.* 5 *p.* 508 *q.* 5. Sed meliùs *P. Milante* cum communi DD. ut ait, *in dict. prop.* 39. *Lugo d.* 14 *n.* 163. *Dian. l. c. cum Gracia, Coninch. et Candido, Escob. dict. n.* 312. *cum Zerola, Viva in ead. prop. n.* 5. *cum Trull. et Bassæo, ac Croix n.* 545. qui affert de hoc S. C. Declarationem, dicunt sufficere, ut Sacerdos intrà triduum confiteatur: Pariter ac in *c. Eos qui de Sentent. Excomm. in* 6. præcipitur, ut ii, qui in articulo mortis absolvuntur ab excommunicatione reservata, teneantur, cum convaluerint, se præsentare superiori, *quàm citò commodè poterunt*, aliàs reincidunt in eamdem censuram; et hoc non obstante, (ut ajunt *Lugo, Milante, et Garcia*), non judicantur reincidere, si intrà triduum se præsentant. Sic etiàm *Sanch. Dec. l.* 2 *c.* 10 *n.* 55. *cum Ugolino, et Sayro*, dicit, præceptum deferendi libros Hæreticorum ad Inquisitores non violare graviter eum, qui per biduum illos retinet.

Ratio autem intrinseca mihi videtur, quia, cum hoc præceptum sit tantùm Ecclesiasticum (ut benè probat *Suar. d.* 66 *s.* 6.), non censetur Ecclesia velle ad illud obligare cum tanto rigore; Undè illud *quamprimùm* moraliter debet intelligi, proùt intelligitur in aliis legibus humanis, nempè in *l. fin. de Judic. et l. fin. C. de Err. Advoc.* ubi verbum, *statim*, *quamprimùm*, *continuò*, aut simile, ut interpretantur *Bald. Felin. Mendos. ap. Milante*, benè extenditur ad spatium trium dierum. Communiter tamen dicunt *Lugo n.* 162 *et* 163. *Viva n.* 6. *Milante*, *et Diana ll. cc.* *cum Garcia*, *et Candido*, quod aliquandò per accidens ex tali præcepto Sacerdos ille teneretur confiteri eadem die, et fortè eadem horâ, putà si tunc Confessarium haberet, quo posteà per plures dies carebit, vel si cras eadem necessitas urgeret celebrandi, nec posset confiteri.

Quær. V. An teneatur confiteri quamprimùm Sacerdos sacrilegè celebrans, qui non habet necessitatem, vel qui stante necessitate habet tamen copiam Confessarii? Affirmant *Sylvius*, *et alii apud Croix n.* 546. Sed communissimè, et veriùs negant *Suar. d.* 66 *sect.* 7. *Lugo d.* 14 *n.* 150. *Diana p.* 9 *tr.* 2 *Res.* 26. *cum Gran. Fill. Nunno*, *etc.* itèm *Vas. Sayr. March. Dic. Avers.*, *Gob. Pell. etc. apud Croix l. c.* et ferè communis sententia ut testatur *Moya q.* 6 § 4. Ratio, quia præceptum Tridentini ordinatum est ad metum incutiendum iis, qui pretextu necessitatis differunt Confessionem, non autem sacrilegè celebrantibus, quibus præceptum hoc valdè raró esset profuturum: illi enim qui, contempto præcepto divino, audent in peccato scienter celebrare, faciliùs Ecclesiasticum contemnent præceptum. Benè autem docet *Lugo Resp. mor. l.* 4 *dub.* 47 *n.* 5. quod in præceptis positivis non valeat argumentum de minori ad majus, quandò minus in majori non continetur, proùt est in nostro casu, in quo præcepta sunt disparata. Rectè tamen advertit *Lugo D.* 14 *n.* 150. quod, si talis Sacerdos ex necessitate, omissâ contritione, celebraret, utique teneretur ad confitendum quamprimùm, quia præceptum Tridentini

minimè distinguit inter Sacerdotem habentem, vel non habentem contritionem, sed loquitur de quocumque Sacerdote ex necessitate celebrante. Hoc verò puto intelligendum (quidquid dicat *Croix l. c.*) tantùm de eo, qui antè celebrationem non habuit copiam Confessarii; nam. si habuerit, primus quidem recurrit casus, in quo ille verè sacrilege, et sine necessitate celebraret.

267 Quær. VI. An teneatur confiteri quamprimùm celebrans post Confessionem, in qua inculpabiliter oblitus est alicujus mortalis? Resp. si meminerit post celebrationem, utique non tenetur, ut rectè docent *Suar. dist.* 66 *sect.* 7 *v.* 2. *et Marc. Gob. et Dic*, *apud Croix n.* 547. Imò hoc probabiliter admittunt *Bon. Avers.*, *et Leand. ibid.* etiàmsi in Missa post communionem recordetur mortalis; quia reverà nec iste celebrâsset conscius peccati, ut loquitur Tridentinum. Si verò meminerit antè celebrationem, sed post confessionem, dicunt, eum tenêri tunc ad præceptum confitendi quamprimùm *Suar. l. c.* et alii plurimi cum *Lug. Dic. Pell. etc. apud Croix l. c.* Sed *Croix* meritò oppositam sententiam putat probabilem, quia hic reverà non potest dici celebrâsse conscius peccati sine prævia Confessione. Vide omnia de hoc dicta *n.* 258.

Quær. VII. An Sacerdos, qui post consecrationem recordatur peccati, nullâ præmissâ Confessione, teneatur confiteri *quamprimùm?* Affirmant *Suar. cit. sect.* 7 *et Bon. Regin. Molf. Megala, etc. apud Dian.* ut refert *Lugo d.* 14 *n.* 140. Ratio, quia tunc verè accidit casus, in quo urget præceptum Tridentini, tunc enim Sacerdos jam celebrat conscius peccati in necessitate, et sine confessione. Sed negant *Vasq. Dian.*, *et Præpos. apud Lug. n.* 141. *ac Pell. apud Croix n.* 548. et meritò probabile putat *Lugo n.* 144 *et* 126. Quia in *Rubr. Tit. VIII. n.* 3 dicitur quod Sacerdos, qui antè Missam recordatur peccati, et celebrat ex necessitate non habens copiam Confessarii, teneatur posteà confiteri cum primùm poterit, sed de eo, qui meminit peccati post Consecrationem, loquens *Rubr. n.* 4

dicit : *Conteratur cum proposito confitendi*, absque eo quod adjungatur *cum primùm*.

Quæritur VIII. An præfatum præceptum Tridentini confitendi quamprimùm, obliget etiàm laicos ? 208
Prima sententia affirmat, et hanc tenent *Navar. apud Lugo d.* 14 *n.* 138. *Conc. pag.* 341 *n.* 13. *et Cont. Tourn. p.* 507 *q.* 5 *cum Azor. Henr. et Sa.* Quia, ut dicunt, eadem ratio valet in laicis, quæ in Sacerdotibus, ubi enim eadem ratio currit, eadem currit legis dispositio. *Secunda* verò sententia communissima, et satis probabilis negat, et eam tenent *Suar. d.* 66 *sect.* 7. *et Lug. n.* 139 qui asserit, oppositiam communiter rejici, *Wigandt tr.* 12 *n.* 32 *R.* 5. *Milante in prop.* 13. *Alex. VII. Pal. p.* 12 *n.* 9. *Elbel p.* 95 *n.* 105. qui asserit communem, *Roncag. c.* 4 *q.* 5 *R.* 2 *cum Candido, Aversa, et Diana, Escob l.* 20 *n.* 92 *cum Vasq. Con. etc.* item *Laym. Bon. Fill. etc. apud Conc. l. c.* Ratio, tum quia prædicta regula ex paritate rationis currit quidem in correlativis, æquiparatis, vel connexis, non autem hîc, tantò magis quia sumus in odiosis, juxtà dicta in *Tract. de Legib. l.* 2 *n.* 200 *v. Quæritur.* Tum quia differt ratio Sacerdotum, et Laicorum. In Sacerdotibus enim qui (genericè loquendo) frequentiùs communicant quàm laici, faciliùs occurrit necessitas communicandi sine Confessione, ideòque faciliùs prætextu hujus necessitatis Sacerdotes prætermissâ Confessione celebrarent. Idque confirmat *Wigandt* auctoritate S. Thomæ, qui dicit, in eo, cui deest copia Confessarii, et communis necessitas urget, requiri propositum confitendi, et satisfaciendi, nihil addens de obligatione statim posteà confitendi. Ex quo rectè inferunt idem *Wig. et Lugo n.* 139. *cum Suar. etc.* quod, si Sacerdos in necessitate sine Confessione more laicorum communicaret, non teneretur statim confiteri, secùs verò (addunt), si deberet complere sacrificium ab alio inceptum : vel si officium perageret die Parasceves, quia etsi tunc non diceret propriè Missam, diceretur tamen simpliciter celebrare, ut loquitur Rubr. Miss. de illo die.

Hîc ultimò refert annotare, quinam sint effectus Eucharistiæ. Effectus I. præcipuus est conferre augmentum gratiæ, ut patet ex Concilio Florentino, et Tridentino *sess.* 13 *c.* 2. Et aliquandò per accidens conferre etiàm primam gratiam, nempè si quis ignorans, se esse in peccato mortali, vel credens, se habere contritionem, accedit ad Communionem cum solâ attritione, tunc de attrito fit contritus. Ità *S. Th. p.* 3 *quæst.* 72 *art.* 7 *ad* 2. *qu.* 79 *art.* 3. *Ronc. de Euch. c.* 7 *q.* 1 *Salm. de Sacr. in gen. c.* 5 *n.* 12. *cum Scoto Suar. Tol.* et ferè communi (contra *Lug. Vasq. etc*) Quia de ratione generica Sacramentorum est, ut gratiam conferant supernaturali dolore dispositis, et obicem non ponentibus; Vide dicta in hoc *l.* 6 *n.* 6.

269 Effectus II. Eucharistiæ est remittere venialia, ut docet *S. Th. p.* 3 *q.* 79 *art.* 4 cum communi ex *Trid. sess.* 13 *c.* 2 ubi dicitur, hoc Sacramentum esse *antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, et à peccatis mortalibus præservemur.* Et dicunt *Salm. c.* 6 *n.* 23. *cum S. Th. d. art.* 4 *Pal. Bon. Con. Cornejo*, remitti venialia (modò non habeatur de eis complacentia) vi hujus Sacramenti, non solùm mediante actu Charitatis, quem hoc Sacramentum excitat, verùm etiàm immediatè ex opere operato per infusionem gratiæ nutrientis, et restaurantis damna, quæ ex venialibus nos sequuntur. Pro hac sententia *Salm.* citant *D. Th.* 3 *p. q.* 79 *art.* 4 sed non benè, nam ibi S.Doct. sic ait: *Res autem*...(scilicet effectu)*Sacramenti est charitas, non solùm quantùm ad habitum, sed etiàm quantùm ad actum, qui excitatur in hoc Sacramento, per quem peccata venialia solvuntur.* Undè meliùs ait *Tourn. p.* 629, hoc Sacramentum non immediatè, sed tantùm mediatè per actum charitatis remittere venialia

Effectus III. est præservare à mortalibus per auxilium gratiæ sacramentalis, quâ excitatur devotio, fortiùs resistitur tentationibus, fugantur Dæmones, etc. ut docet S. Cyrillus. Imò asserunt *Salm. c.* 6 *n.* 30 *cum Montesino.* Eucharistiam conferre divinam

etiàm externam protectionem, quâ Deus non permittet, ut homo versetur in occasionibus, in quibus prævidet Deus illum casurum. Effectus IV. est remittere pœnam temporalem debitam pro peccatis; hoc autem non directè, sed indirectè ratione actuum charitatis, qui per Sacramentum excitantur, ut docet *S. Th. p.* 3 *q.* 79 *art.* 5 *cum Salm. cap.* 6 *n.* 31 *et Conc. p.* 330 *n.* 7. Effectus V. est actualis dulcedo spiritualis, qui effectus est quidem infallibis, si non impeditur ex parte subjecti: consistit autem hæc suavitas in promptitudine voluntatis ad res divinas hilari animo peragendas. Effectus VI. est unio specialis cum Christo, et membris ejus, ex *Joan.* 6. *In me manet, et ego in illo* Effectus VII. est adeptio gloriæ: *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Alios etiàm effectus habet hoc Sacramentum erga corpus, ut tenent *Lugo, Pal. et Suar. cum Salm. ib. ex n.* 36. scilicet diminuendi fomitem concupiscentiæ, excitandi bonas imaginationes, ipsum corpus sanctificandi, corpori tribuendi resurrectionem, et gloriam. Valdè autem probabile est, species consecratas, quamdiù sunt in stomacho, majores gratias causare, majori dispositione accedente, ut *Croix n.* 524. *cum Con. Suar. Caj. Val. Lugo.* Vide dicta *n.* 227.

Quær. I. An accedere ad Eucharistiam cum peccato veniali habituali, sit novum veniale? Affirmant 270
Laym. tr. 4 *c.* 6 *n.* 3. *et Conc., ac Dic. apud Salm. c.* 7 *n.* 20. Probabiliter verò negant *Sotus, Sa, Vasq. etc.* cum iisdem *Salm. n.* 21. Ratio, tum quia hoc potiùs est deficientia perfectæ reverentiæ, quàm positiva irreverentia: tum quia ipsa voluntas recipiendi Eucharistiam, et ejus effectum est quædam virtualis venialium detestatio, quâ culpæ removentur, ità ut ipsæ minimè Sacramenti fructum impediant.

Quæritur II. An, qui communicat cum peccato veniali actuali, peccet venialiter, et fructum Sacramenti amittat? Quandò culpa afficit ipsam Communionem, putà cum quis communicat ob inanem gloriam, vel alium finem venialem, nemo dubitat, quin venia-

liter etiàm peccet, ut dicunt tamquàm certum *Salm. c.* 7 *n.* 22. *et Tamb. Meth. Comm. c.* 1 §. 4 *n.* 9. Dubium est, an peccet venialiter, qui communicat cum actuali vel virtuali affectu peccandi venialiter, vel cum veniali concomitante, putà cum voluntaria distractione, vel proferendo verba otiosa, et simili? Negant *Vasq. Sa, Leand. etc. apud Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 522. et probabile putant *Tamb. loc. cit.* Veriùs tamen affirmant cum communi *Suar. d.* 66 *s.* 1 *v. Dicendum, Lugo d.* 14 *n.* 31. *Salm. cap.* 7 *n.* 23 *cum Fill. et Reg. ac Croix l. c. cum Laym. Tann. Rodr. Gob. etc.* ex D. Aug. relato in *c. Quotidiè de Cons. dist.* 2. qui dicit: *Nam habentem adhuc voluntatem peccandi, gravari magis dico Eucharistiæ perceptione, quàm purificari.* Ratio; quia talis communicans positivam irrogat injuriam Sacramento. Hoc quòad culpam: quòad fructum verò sivè effectum Sacramenti, alii dicunt, quod accedens sine actuali dispositione (quæ consistit in exclusione culpæ venialis in actu communionis, et in aliquo pio devotionis motu), nullum recipiat fructum Sacramenti; et ità tenent *S. Th. in* 4 *d.* 12 *q.* 2 *art.* 10 *q.* 3 *Caj. in* 3 *p q.* 78 *art.* 1. *Petrocor. t.* 3 *p.* 26 *v. Prænotandum*; item *S. Bonav. S. Anton. Alens. et Durand. apud Cont. Tourn. p.* 630 *v. Affirmant.* Idque probant, tum ex D. August. *Serm.* 15 *de verb. Apost.* ubi: *Non justificat* (Deus) *non quasi dormientes, non quasi ut non conemur, non quasi ut non velimus. Qui ergo fecit te sine te, non te justificat sine te.* Tum propter experientiam, quâ observantur plures Sacerdotes quotidiè celebrare in statu gratiæ, et tamen nihil proficere. Sed alii communiùs ajunt, talem non privari omni fructu, ut *Suar. d.* 63 *sect.* 3. *Gonet disp.* 8 *art.* 3. *Tourn. in Prælect. t.* 8 *de Euchar. et Lugo d.* 14 *n.* 36. *cum Sylvio, Soto, Vasq. Led.* et aliis communiter, ùt asserit. Nec dubitandum, quin D. Thomas mutaverit sententiam in 3 *p. q.* 79 *ar.* 8, ubi expressè docet, quod, licet qui communicat cum veniali concomitante Communionem, v. g. cum voluntaria distractione, non recipiat actualem refectionem spiri-

tualis dulcedinis, tamen recipiat *augmentum habitualis gratiæ, vel charitatis.* Hæc sententia est quidem longè communior, sed prima non videtur improbabilis.

ARTICULUS II.

Quæ requiratur dispositio corporis?

271 *An pollutio, et actus conjugalis impediant à Communione?*

272 *Qu. I. Quid, si pollutio fuerit voluntaria? Et quid, si involuntaria?*

273 *Qu. II. An semper sit veniale accedere ad Eucharistiam post copulam conjugalem?*

274 *Qu. III. An conjux reddens debitum teneatur eâ die abstinere à communione?*

275 *An macula externa, ut lepra etc. impediat à communione, et an à celebratione? An menstrua? An latio armorum?*

276 *An Sacerdos communicans extrà Missam debeat esse stolâ indutus?*

277 *De jejunio naturali ad Communionem prærequisito. Vide Resolutiones apud Bus.*

278 *Prænot. 1 hoc non esse de præcepto divino. Prænot. 2 non dari in eo parvitatem materiæ. Prænot. 3, tria requiri ad solvendum hoc jejunium, ex tribus, Regulis, videl.*

279 *Regula I. Ut res sumatur ab extrinseco. Dub. 1. An frangat jejunium voluntaria trajectio reliquiarum cibi? Dub. 2. An guttulæ aquæ commixtæ cum saliva, aut jusculi degustati? An saccharum antè mediam noctem in ore immissum? An aqua hausta à lapso in flumen? An sanguis haustus è digito? Quid si defluat è capite?*

280 *Regula II. Ut res sumatur ad modum comestionis, aut potationis. Dub. 1. An frangat jejunium pulvis tabaci sumptus per nares? Dub. 2. An fumus tabaci? Dub. 3. An tabaci folia, vel aromata dentibus contrita?*

281 *Regula III. Ut sumatur res habens rationem cibi, aut potûs. Hinc quæritur, an solvat jejunium comestio capillorum, lanæ, ligni, chartæ, lapillorum, cretæ, et similium?*

282 *An liceat sequi ultimum inter horologia? Et quid, si quis deglutiat cibum post primum ictum? An in dubio soluti jejunii liceat communicare? Vide hic, et l. 1 n. 80.*

271 « Resp. 1. Nulla corporis macula per se impedit » susceptionem Eucharistiæ, cum parùm faciat ad » bonitatem, vel malitiam moralem; potest tamen » aliquandò per accidens impedire, propter effectus » secutos. Ità *comm.*

Undè resolves.

» 1. Non impedit pollutio involuntaria, imò nec » voluntaria per pœnitentiam expiata, nisi effectum » malignum, v. gr. turpem recordationem, ac de- » lectationem, vel distractionem, et perturbationem » animi relinquat: eo enim casu, ùti et semper post » culpabilem, præstat, ac secundùm sententiam com- » munem sub veniali debet differri, nisi aliud sua- » deat justa aliqua causa, v. gr. magnus fructus fes- » tivitatis, regula Ordinis: vel si à Dæmone excitata » puteiur, ad Communionis frequentiam impedien- » dam. *Sanch. lib.* 9 *de Matr. d.* 13. *Bon. d.* 4 *qu.* 6 » *p.* 2. *Card. de Lugo d.* 15 *sect.* 1.

» 2. Neque actus conjugalis impedit, etsi decens, et » consilii sit, abstinuisse saltem nocte proximè ante- » cedente, si rarò communicet. Ità *Fill. et Sanch l.*

» c. *Escob. lib.* 7 *E.* 6 *n.* 83. Intellige, si debitum » petitum ex necessitate reddidit, nec ullam indè » animi perturbationem, aut affectum ad res venereas » patitur : si verò voluptatis causâ fecisset, eo die » abstinendum esse (præsertim si malignus effectus » subsecutus fuisset) docet *Regin. l.* 29 *t.* 117. *Laym.* » *l.* 5 *t.* 4 *c.* 6 *n.* 10 *et* 16. *Mart. Perez. d.* 49 *sect.* 3 » *n.*8. addens, esse tantùm veniale; imò indecentiam » justâ causâ posse resarciri. * (*Vide dicenda hîc* » *n.* 273. *de Matrim. n.* 930.

» 3. Similiter, etsi decens, et consilii sit, sumptâ » Communione, abstinere eo die à copula; licita ni» hilominùs est ex bono fine; v. gr. ex amore prolis, » ad evitandum incontinentiæ periculum, vel ad de» bitum reddendum. *Tamb. cap.* 3 §. 6. *ex Sanch.* » *lib.* 9 *d.* 13 *et March.* »

Quæres I. An pollutio semper impediat à Com- 272
munione? Hîc distinguendum inter pollutionem voluntariam, et involuntariam. Si fuerit voluntaria, dicunt *Navar. et alii apud Leandr.* esse peccatum mortale, statim post illam ad Eucharistiam accedere, quàmvis contritio et Confessio præcesserint. Sed id negat communis sententia cum *Lugo D.* 15 *ex n.* 1, (ubi refert, *Navarrum* in posteriori editione mutâsse sententiam) *Habert t.* 5 *pag.* 571 *v. Porrò*, *Nat. Alex. a.* 2 §. 2 *n.* 11. *Conc. t.* 8 *pag.* 367 *n.* 18. et alii passim. Cæterùm (quidquid dicant *Azor. Con. et Trull. apud Dian. p.* 3 *tract.* 4 *R.* 30) communiter docent DD. saltèm sub veniali tenêri hujusmodi pœnitentem abstinere eâ die à Communione propter reverentiam tanto Sacramento debitam. Ità *Lugo l. c. n.* 4. (qui oppositam opinionem vocat falsam), *Conc. loc. cit. Salm. c.* 7 *n.* 59. *Bonac. p.* 2 *n.* 4. *Viva qu.* 4 *a.* 8 *n.* 3. *ex D. Thoma in* 4 *D.* 6 *qu.* 1 *a.* 4 *qu.* 2 *ad* 2 qui docet: *Non esse consulendum alicui, quod statim post peccatum mortale etiàm contritus et confessus ad Eucharistiam accederet, sed deberet, nisi magna necessitas urgeret, per aliquod tempus propter reverentiam abstinere.* Et patet etiàm ex *c. Testamentum.* 1. *Dist.* 6

absque prævia Confessione celebraverit, quamprimùm confiteatur. Damnata autem fuit ab Alex. VII. prop. 38. quæ dicebat : *Mandatum Tridentini factum sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali confitendi quamprimùm, est consilium, non præceptum.*

Posito igitùr hoc præcepto Concilii, dubitatur, quomodò illud *quamprimùm* intelligendum sit ? Damnata quidem fuit ab eodem Alex VII. prop. 39. ubi dicebatur ; *Illa particula* quamprimùm *intelligitur cum sacerdos suo tempore confitebitur.* Alii verò, ùt *Molfes. etc. apud Dian. p.* 9 *tr.* 3 *Res* 24. dicebant intelligi, cum primùm talis Sacerdos celebraverit : Sed hæc opinio est omninò improbabilis, ut benè ajunt *Escob. de Euch. n.* 312. *Croix. l.* 6 *p.* 1 *n.* 545. *et Diana l. c.* quia tunc ipse ratione ipsius celebrationis teneretur ad Confessionem, sed Tridentinum, præcisâ celebratione, præceptum confitendi quamprimùm imponit. Alii autem è converso censent intelligi statim ac cesset necessitas, et Sacerdos commodè possit ad Confessarium accedere, adhùc ipsa die celebrationis ; ità *Wigandt tr.* 11 *n.* 39. *Conc. p.* 348 *n.* 33. *et Sancius ap. Dian. l. c.* hancque opinionem ùti tutiorem amplectitur *Cont. Tourn. t.* 5 *p.* 508 *q.* 5. Sed meliùs *P. Milante* cum communi DD. ut ait, *in dict. prop.* 39. *Lugo d.* 14 *n.* 163. *Dian. l. c. cum Gracia, Coninch. et Candido, Escob. dict. n.* 312. *cum Zerola, Viva in ead. prop. n.* 5. *cum Trull. et Bassæo, ac Croix n.* 545. qui affert de hoc S. C. Declarationem, dicunt sufficere, ut Sacerdos intrà triduum confiteatur : Pariter ac in *c. Eos qui de Sentent. Excomm. in* 6. præcipitur, ut ii, qui in articulo mortis absolvuntur ab excommunicatione reservata, teneantur, cum convaluerint, se præsentare superiori, *quàm citò commodè poterunt*, aliàs reincidunt in eamdem censuram ; et hoc non obstante, (ut ajunt *Lugo, Milante, et Garcia*), non judicantur reincidere, si intrà triduum se præsentant. Sic etiàm *Sanch. Dec. l.* 2 *c.* 10 *n.* 55. *cum Ugolino, et Sayro*, dicit, præceptum deferendi libros Hæreticorum ad Inquisitores non violare graviter eum, qui per biduum illos retinet.

Ratio autem intrinseca mihi videtur, quia, cum hoc præceptum sit tantùm Ecclesiasticum (ut benè probat *Suar. d.* 66 *s.* 6.), non censetur Ecclesia velle ad illud obligare cum tanto rigore; Undè illud *quamprimùm* moraliter debet intelligi, proùt intelligitur in aliis legibus humanis, nempè in *l. fin. de Judic. et l. fin. C. de Err. Advoc.* ubi verbum, *statim*, *quamprimùm*, *continuò*, aut simile, ut interpretantur *Bald. Felin. Mendos. ap. Milante*, benè extenditur ad spatium trium dierum. Communiter tamen dicunt *Lugo n.* 162 *et* 163. *Viva n.* 6. *Milante*, *et Diana ll. cc. cum Garcia*, *et Candido*, quod aliquandò per accidens ex tali præcepto Sacerdos ille teneretur confiteri eadem die, et fortè eadem horâ, putà si tunc Confessarium haberet, quo posteà per plures dies carebit, vel si cras eadem necessitas urgeret celebrandi, nec posset confiteri.

Quær. V. An teneatur confiteri quamprimùm Sacerdos sacrilegè celebrans, qui non habet necessitatem, vel qui stante necessitate habet tamen copiam Confessarii? Affirmant *Sylvius*, *et alii apud Croix n.* 546. Sed communissimè, et veriùs negant *Suar. d.* 66 *sect.* 7. *Lugo d.* 14 *n.* 150. *Diana p.* 9 *tr.* 2 *Res.* 26. *cum Gran. Fill. Nunno*, *etc.* item *Vas. Sayr. March. Dic. Avers.*, *Gob. Pell. etc. apud Croix l. c.* et ferè communis sententia ut testatur *Moya q.* 6 § 4. Ratio, quia præceptum Tridentini ordinatum est ad metum incutiendum iis, qui pretextu necessitatis differunt Confessionem, non autem sacrilegè celebrantibus, quibus præceptum hoc valdè rarò esset profuturum: illi enim qui, contempto præcepto divino, audent in peccato scienter celebrare, faciliùs Ecclesiasticum contemnent præceptum. Benè autem docet *Lugo Resp. mor. l.* 4 *dub.* 47 *n.* 5. quod in præceptis positivis non valeat argumentum de minori ad majus, quandò minus in majori non continetur, proùt est in nostro casu, in quo præcepta sunt disparata. Rectè tamen advertit *Lugo D.* 14 *n.* 150. quod, si talis Sacerdos ex necessitate, omissâ contritione, celebraret, utique teneretur ad confitendum quamprimùm, quia præceptum Tridentini

minimè distinguit inter Sacerdotem habentem, vel non habentem contritionem, sed loquitur de quocumque Sacerdote ex necessitate celebrante. Hoc verò puto intelligendum (quidquid dicat *Croix l. c.*) tantùm de eo, qui antè celebrationem non habuit copiam Confessarii; nam si habuerit, primus quidem recurrit casus, in quo ille verè sacrilege, et sine necessitate celebraret.

267 Quær. VI. An teneatur confiteri quamprimùm celebrans post Confessionem, in qua inculpabiliter oblitus est alicujus mortalis? Resp. si meminerit post celebrationem, utique non tenetur, ut rectè docent *Suar. dist.* 66 *sect.* 7 *v.* 2. *et Marc. Gob. et Dic. apud Croix n.* 547. Imò hoc probabiliter admittunt *Bon. Avers.*, *et Leand. ibid.* etiamsi In Missa post communionem recordetur mortalis; quia reverà nec iste celebrâsset conscius peccati, ut loquitur Tridentinum. Si verò meminerit antè celebrationem, sed post confessionem, dicunt, eum tenêri tunc ad præceptum confitendi quamprimùm *Suar. l. c.* et alii plurimi cum *Lug. Dic. Pell. etc. apud Croix l. c.* Sed *Croix* meritò oppositam sententiam putat probabilem, quia hic reverà non potest dici celebrâsse conscius peccati sine prævia Confessione. Vide omnia de hoc dicta *n.* 258.

Quær. VII. An Sacerdos, qui post consecrationem recordatur peccati, nullâ præmissâ Confessione, teneatur confiteri *quamprimùm?* Affirmant *Suar. cit. sect.* 7 *et Bon. Regin. Molf. Megala, etc. apud Dian.* ut refert *Lugo d.* 14 *n.* 140. Ratio, quia tunc verè accidit casus, in quo urget præceptum Tridentini, tunc enim Sacerdos jam celebrat conscius peccati in necessitate, et sine confessione. Sed negant *Vasq. Dian.*, *et Præpos. apud Lug. n.* 141. *ac Pell. apud Croix n.* 548. et meritò probabile putat *Lugo n.* 144 *et* 126. Quia in *Rubr. Tit. VIII. n.* 3 dicitur quod Sacerdos, qui antè Missam recordatur peccati, et celebrat ex necessitate non habens copiam Confessarii, teneatur posteà confiteri cum primùm poterit, sed de eo, qui meminit peccati post Consecrationem, loquens *Rubr. n.* 4

dicit : *Conteratur cum proposito confitendi*, absque eo quod adjungatur *cum primùm*.

268 Quæritur VIII. An præfatum præceptum Tridentini confitendi quamprimùm, obliget etiàm laicos? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Navar. apud Lugo d.* 14 *n.* 138. *Conc. pag.* 341 *n.* 13. *et Cont. Tourn. p.* 507 *q.* 5 *cum Azor. Henr. et Sa.* Quia, ut dicunt, eadem ratio valet in laicis, quæ in Sacerdotibus, ubi enim eadem ratio currit, eadem currit legis dispositio. *Secunda* verò sententia communissima, et satis probabilis negat, et eam tenent *Suar. d.* 66 *sect.* 7. *et Lug. n.* 139 qui asserit, oppositiam communiter rejici, *Wigandt tr.* 12 *n.* 32 *R.* 5. *Milante in prop.* 13. *Alex. VII. Pal. p.* 12 *n.* 9. *Elbel p.* 95 *n.* 105. qui asserit communem, *Roncag. c.* 4 *q.* 5 *R.* 2 *cum Candido*, *Aversa*, *et Diana*, *Escob l.* 20 *n.* 92 *cum Vasq. Con. etc.* item *Laym. Bon. Fill. etc. apud Conc. l. c.* Ratio, tum quia prædicta regula ex paritate rationis currit quidem in correlativis, æquiparatis, vel connexis, non autem hîc, tantò magis quia sumus in odiosis, juxtà dicta in *Tract. de Legib. l.* 2 *n.* 200 *v. Quæritur.* Tum quia differt ratio Sacerdotum, et Laicorum. In Sacerdotibus enim qui (genericè loquendo) frequentiùs communicant quàm laici, faciliùs occurrit necessitas communicandi sine Confessione, ideòque faciliùs prætextu hujus necessitatis Sacerdotes prætermissâ Confessione celebrarent. Idque confirmat *Wigandt* auctoritate S. Thomæ, qui dicit, in eo, cui deest copia Confessarii, et communis necessitas urget, requiri propositum confitendi, et satisfaciendi, nihil addens de obligatione statim posteà confitendi. Ex quo rectè inferunt idem *Wig. et Lugo n.* 139. *cum Suar. etc.* quod, si Sacerdos in necessitate sine Confessione more laicorum communicaret, non teneretur statim confiteri, secùs verò (addunt), si deberet complere sacrificium ab alio inceptum : vel si officium perageret die Parasceves, quia etsi tunc non diceret propriè Missam, diceretur tamen simpliciter celebrare, ut loquitur Rubr. Miss. de illo die.

Hîc ultimò refert annotare, quinam sint effectus Eucharistiæ. Effectus I. præcipuus est conferre augmentum gratiæ, ut patet ex Concilio Florentino, et Tridentino *sess.* 13 *c.* 2. Et aliquandò per accidens conferre etiàm primam gratiam, nempè si quis ignorans, se esse in peccato mortali, vel credens, se habere contritionem, accedit ad Communionem cum solâ attritione, tunc de attrito fit contritus. Ità *S. Th. p.* 3 *quæst.* 72 *art.* 7 *ad* 2. *qu.* 79 *art.* 3. *Ronc. de Euch. c.* 7 *q.* 1 *Salm. de Sacr. in gen. c.* 5 *n.* 12. *cum Scoto Suar. Tol.* et ferè communi (contra *Lug. Vasq. etc*) Quia de ratione generica Sacramentorum est, ut gratiam conferant supernaturali dolore dispositis, et obicem non ponentibus; Vide dicta in hoc *l.* 6 *n.* 6.

269 Effectus II. Eucharistiæ est remittere venialia, ut docet *S. Th. p.* 3 *q.* 79 *art.* 4 cum communi ex *Trid. sess.* 13 *c.* 2 ubi dicitur, hoc Sacramentum esse *antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, et à peccatis mortalibus præservemur.* Et dicunt *Salm. c.* 6 *n.* 23. *cum S. Th. d. art.* 4 *Pal. Bon. Con. Cornejo*, remitti venialia (modò non habeatur de eis complacentia) vi hujus Sacramenti, non solùm mediante actu Charitatis, quem hoc Sacramentum excitat, verùm etiàm immediatè ex opere operato per infusionem gratiæ nutrientis, et restaurantis damna, quæ ex venialibus nos sequuntur. Pro hac sententia *Salm.* citant *D. Th.* 3 *p. q.* 79 *art.* 4 sed non benè, nam ibi S. Doct. sic ait: *Res autem*...(scilicet effectu) *Sacramenti est charitas, non solùm quantùm ad habitum, sed etiàm quantùm ad actum, qui excitatur in hoc Sacramento, per quem peccata venialia solvuntur.* Undè meliùs ait *Tourn. p.* 629, hoc Sacramentum non immediatè, sed tantùm mediatè per actum charitatis remittere venialia

Effectus III. est præservare à mortalibus per auxilium gratiæ sacramentalis, quâ excitatur devotio, fortiùs resistitur tentationibus, fugantur Dæmones, etc. ut docet S. Cyrillus. Imò asserunt *Salm. c.* 6 *n.* 30 *cum Montesino.* Eucharistiam conferre divinam

etiàm externam protectionem, quâ Deus non permittet, ut homo versetur in occasionibus, in quibus prævidet Deus illum casurum. Effectus IV. est remittere pœnam temporalem debitam pro peccatis; hoc autem non directè, sed indirectè ratione actuum charitatis, qui per Sacramentum excitantur, ut docet *S. Th. p.* 3 *q.* 79 *art.* 5 *cum Salm. cap.* 6 *n.* 31 *et Conc. p.* 330 *n.* 7. Effectus V. est actualis dulcedo spiritualis, qui effectus est quidem infallibis, si non impeditur ex parte subjecti: consistit autem hæc suavitas in promptitudine voluntatis ad res divinas hilari animo peragendas. Effectus VI. est unio specialis cum Christo, et membris ejus, ex *Joan.* 6. *In me manet, et ego in illo* Effectus VII. est adeptio gloriæ: *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Alios etiàm effectus habet hoc Sacramentum erga corpus, ut tenent *Lugo, Pal. et Suar. cum Salm. ib. ex n.* 36. scilicet diminuendi fomitem concupiscentiæ, excitandi bonas imaginationes, ipsum corpus sanctificandi, corpori tribuendi resurrectionem, et gloriam. Valdè autem probabile est, species consecratas, quamdiù sunt in stomacho, majores gratias causare, majori dispositione accedente, ut *Croix n.* 524. *cum Con. Suar. Caj. Val. Lugo.* Vide dicta *n.* 227.

Quær. I. An accedere ad Eucharistiam cum peccato veniali habituali, sit novum veniale? Affirmant 270
Laym. tr. 4 *c.* 6 *n.* 3. *et Conc., ac Dic. apud Salm. c.* 7 *n.* 20. Probabiliter verò negant *Sotus, Sa, Vasq. etc.* cum iisdem *Salm. n.* 21. Ratio, tum quia hoc potiùs est deficientia perfectæ reverentiæ, quàm positiva irreverentia: tum quia ipsa voluntas recipiendi Eucharistiam, et ejus effectum est quædam virtualis venialium detestatio, quâ culpæ removentur, ità ut ipsæ minimè Sacramenti fructum impediant.

Quæritur II. An, qui communicat cum peccato veniali actuali, peccet venialiter, et fructum Sacramenti amittat? Quandò culpa afficit ipsam Communionem, putà cum quis communicat ob inanem gloriam, vel alium finem venialem, nemo dubitat, quin venia-

liter etiàm peccet, ut dicunt tamquàm certum *Salm. c.* 7 *n.* 22. *et Tamb. Meth. Comm. c.* 1 §. 4 *n.* 9. Dubium est, an peccet venialiter, qui communicat cum actuali vel virtuali affectu peccandi venialiter, vel cum veniali concomitante, putà cum voluntaria distractione, vel proferendo verba otiosa, et simili? Negant *Vasq. Sa, Leand. etc. apud Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 522. et probabile putant *Tamb. loc. cit.* Veriùs tamen affirmant cum communi *Suar. d.* 66 *s.* 1 *v. Dicendum, Lugo d.* 14 *n.* 31. *Salm. cap.* 7 *n.* 23 *cum Fill. et Reg. ac Croix l. c. cum Laym. Tann. Rodr. Gob. etc.* ex D. Aug. relato in *c. Quotidiè de Cons. dist.* 2. qui dicit: *Nam habentem adhuc voluntatem peccandi, gravari magis dico Eucharistiæ perceptione, quàm purificari.* Ratio; quia talis communicans positivam irrogat injuriam Sacramento. Hoc quòad culpam: quòad fructum verò sivè effectum Sacramenti, alii dicunt, quod accedens sine actuali dispositione (quæ consistit in exclusione culpæ venialis in actu communionis, et in aliquo pio devotionis motu), nullum recipiat fructum Sacramenti; et ità tenent *S. Th. in* 4 *d.* 12 *q.* 2 *art.* 10 *q.* 3 *Caj. in* 3 *p q.* 78 *art.* 1. *Petrocor. t.* 3 *p.* 26 *v. Prænotandum*; item *S. Bonav. S. Anton. Alens. et Durand. apud Cont. Tourn. p.* 630 *v. Affirmant.* Idque probant, tum ex D. August. *Serm.* 15 *de verb. Apost.* ubi: *Non justificat* (Deus) *non quasi dormientes, non quasi ut non conemur, non quasi ut non velimus. Qui ergo fecit te sine te, non te justificat sine te.* Tum propter experientiam, quâ observantur plures Sacerdotes quotidiè celebrare in statu gratiæ, et tamen nihil proficere. Sed alii communiùs ajunt, talem non privari omni fructu, ut *Suar. d.* 63 *sect.* 3. *Gonet disp.* 8 *art.* 3. *Tourn. in Prælect. t.* 8 *de Euchar. et Lugo d.* 14 *n.* 36. *cum Sylvio, Soto, Vasq. Led.* et aliis communiter, ùt asserit. Nec dubitandum, quin D. Thomas mutaverit sententiam in 3 *p. q.* 79 *ar.* 8, ubi expressè docet, quod, licet qui communicat cum veniali concomitante Communionem, v. g. cum voluntaria distractione, non recipiat actualem refectionem spiri-

tualis dulcedinis, tamen recipiat *augmentum habitualis gratiæ, vel charitatis.* Hæc sententia est quidem longè communior, sed prima non videtur improbabilis.

ARTICULUS II.

Quæ requiratur dispositio corporis?

271 *An pollutio, et actus conjugalis impediant à Communione?*

272 *Qu. I. Quid, si pollutio fuerit voluntaria? Et quid, si involuntaria?*

273 *Qu. II. An semper sit veniale accedere ad Eucharistiam post copulam conjugalem?*

274 *Qu. III. An conjux reddens debitum teneatur eâ die abstinere à communione?*

275 *An macula externa, ut lepra etc. impediat à communione, et an à celebratione? An menstrua? An latio armorum?*

276 *An Sacerdos communicans extrà Missam debeat esse stolâ indutus?*

277 *De jejunio naturali ad Communionem prærequisito. Vide Resolutiones apud Bus.*

278 *Prænot.* 1 *hoc non esse de præcepto divino. Prænot.* 2 *non dari in eo parvitatem materiæ. Prænot.* 3, *tria requiri ad solvendum hoc jejunium, ex tribus, Regulis, videl.*

279 *Regula I. Ut res sumatur ab extrinseco. Dub.* 1. *An frangat jejunium voluntaria trajectio reliquiarum cibi? Dub.* 2. *An guttulæ aquæ commixtæ cum saliva, aut jusculi degustati? An saccharum antè mediam noctem in ore immissum? An aqua hausta à lapso in flumen? An sanguis haustus è digito? Quid si defluat è capite?*

280 *Regula II. Ut res sumatur ad modum comestionis, aut potationis. Dub.* 1. *An frangat jejunium pulvis tabaci sumptus per nares? Dub.* 2. *An fumus tabaci? Dub.* 3. *An tabaci folia, vel aromata dentibus contrita?*

281 *Regula III. Ut sumatur res habens rationem cibi, aut potûs. Hinc quæritur, an solvat jejunium comestio capillorum, lanæ, ligni, chartæ, lapillorum, cretæ, et similium?*

282 *An liceat sequi ultimum inter horologia? Et quid, si quis deglutiat cibum post primum ictum? An in dubio soluti jejunii liceat communicare? Vide hic, et l.* 1 *n.* 80.

283 *An sit peccatum sumere cibum, vel expuere statim post Communionem?*
284 *In quibus casibus possit quis communicare non jejunus?*
285 *An liceat iterum dare Viaticum infirmo non jejuno? Dub. 1. Quanto tempore una Communio debeat ab alia distare? Dub. 2. An, qui communicaverit paucis antè diebus ex devotione, teneatur, adveniente periculo mortis, sumere Viaticum? Dub. 3. An, qui manè Communionem receperit? Dub. 4. An Sacerdos possit aliquandò omittere verba :* Accipe Viaticum etc.
286 *An Sacerdos possit celebrare non jejunus ad dandum alteri Viaticum? An ad dandum sibi ipsi?*
287 *An liceat communicare post cibum, ne Eucharistia pereat, aut malè tractetur? An ad vitandum scandalum?*
288 *An ad perficiendum Sacrificium, vel Communionem?*
289 *An ad vitandam mortem? An liceat communicare antè somnum, vel digestionem?*

271 « Resp. 1. Nulla corporis macula per se impedit » susceptionem Eucharistiæ, cum parùm faciat ad » bonitatem, vel malitiam moralem; potest tamen » aliquandò per accidens impedire, propter effectus » secutos. Ità *comm.*

Undè resolves.

» 1. Non impedit pollutio involuntaria, imò nec » voluntaria per pœnitentiam expiata, nisi effectum » malignum, v. gr. turpem recordationem, ac de- » lectationem, vel distractionem, et perturbationem » animi relinquat: eo enim casu, ùti et semper post » culpabilem, præstat, ac secundùm sententiam com- » munem sub veniali debet differri, nisi aliud sua- » deat justa aliqua causa, v. gr. magnus fructus fes- » tivitatis, regula Ordinis: vel si à Dæmone excitata » putetur, ad Communionis frequentiam impedien- » dam. *Sanch. lib.* 9 *de Matr. d.* 13. *Bon. d.* 4 *qu.* 6 » *p.* 2. *Card. de Lugo d.* 15 *sect.* 1.

» 2. Neque actus conjugalis impedit, etsi decens, et » consilii sit, abstinuisse saltèm nocte proximè ante- » cedente, si rarò communicet. Ità *Fill. et Sanch l.*

» c. *Escob. lib.* 7 *E.* 6 *n.* 83. Intellige, si debitum » petitum ex necessitate reddidit, nec ullam indè » animi perturbationem, aut affectum ad res venereas » patitur : si verò voluptatis causâ fecisset, eo die » abstinendum esse (præsertim si malignus effectus » subsecutus fuisset) docet *Regin. l.* 29 *t.* 117. *Laym.* » *l.* 5 *t.* 4 *c.* 6 *n.* 10 *et* 16. *Mart. Perez. d.* 49 *sect.* 3 » *n.* 8. addens, esse tantùm veniale; imò indecentiam » justâ causâ posse resarciri. * (*Vide dicenda hîc* » *n.* 273. *de Matrim. n.* 930.

» 3. Similiter, etsi decens, et consilii sit, sumptâ » Communione, abstinere eo die à copula; licita ni» hilominùs est ex bono fine; v. gr. ex amore prolis, » ad evitandum incontinentiæ periculum, vel ad de» bitum reddendum. *Tamb. cap.* 3 §. 6. *ex Sanch.* » *lib.* 9 *d.* 13 *et March.* »

Quæres I. An pollutio semper impediat à Communione? Hîc distinguendum inter pollutionem voluntariam, et involuntariam. Si fuerit voluntaria, dicunt *Navar. et alii apud Leandr.* esse peccatum mortale, statim post illam ad Eucharistiam accedere, quàmvis contritio et Confessio præcesserint. Sed id negat communis sententia cum *Lugo D.* 15 *ex n.* 1, (ubi refert, *Navarrum* in posteriori editione mutâsse sententiam) *Habert t.* 5 *pag.* 571 *v. Porrò, Nat. Alex. a.* 2 §. 2 *n.* 11. *Conc. t.* 8 *pag.* 367 *n.* 18. et alii passim. Cæterùm (quidquid dicant *Azor. Con. et Trull. apud Dian. p.* 3 *tract.* 4 *R.* 30) communiter docent DD. saltèm sub veniali tenêri hujusmodi pœnitentem abstinere eâ die à Communione propter reverentiam tanto Sacramento debitam. Ità *Lugo l. c. n.* 4. (qui oppositam opinionem vocat falsam), *Conc. loc. cit. Salm. c.* 7 *n.* 59. *Bonac. p.* 2 *n.* 4. *Viva qu.* 4 *a.* 8 *n.* 3. *ex D. Thoma in* 4 *D.* 6 *qu.* 1 *a.* 4 *qu.* 2 *ad* 2 qui docet: *Non esse consulendum alicui, quod statim post peccatum mortale etiàm contritus et confessus ad Eucharistiam accederet, sed deberet, nisi magna necessitas urgeret, per aliquod tempus propter reverentiam abstinere.* Et patet etiàm ex *c. Testamentum.* 1. *Dist.* 6 272

ubi D. Gregorius scribens ad August. Anglorum Episcopum, et loquens de tali pœnitente dicit, eum *à sacro mysterio eâ die abstinere oportet.* Hoc tamen intelligendum, ut dicunt *Salm. d. n.* 59. *Viva n.* 3. *et Bon. D.* 4 *qu.* 6 *cum Henr. Gran. Led. Nuno*, et aliis passim; nisi scandalum, vel alia justa causa exigat Communionem, proùt prudenti Confessario videtur, ut dicetur in *Rubr. Missal. de Defect. n.* 9. Hîc notanda est prop. 22 damnata ab Alex. VIII. quæ dicebat: *Sacrilegi sunt judicandi, qui jus ad Communionem prætendunt, antequàm condignam de delictis suis pœnitentiam egerint.* Hoc tamen non obstante, benè poterit Confessarius, si expedire judicabit, magno peccatori aliquandò susceptionem Eucharistiæ differre, ùt etiàm disposito potest quandòque differre absolutionem, ut constantiam ejus experiatur, vel ad horrorem incutiendum adversus aliquod enorme peccatum, ut rectè ajunt *Viva in d. prop. Ronc. de Euch. c.* 5 *reg. in prax.* 2. *et Holzm. t.* 1 *pag.* 353 *n.* 81. *cum Michel, et aliis.* Imò addit *Roncaglia l. c.* bonùm esse suadere tali peccatori, ut, antequàm ad Communionem accedat, curet piis operibus delere reatum pœnæ; sed hoc esse tantùm consilii, juxtà dicenda *de pænit. n.* 599.

Si verò pollutio fuerit involuntaria, dicit *D. Thom. in* 4 *l. c.* quod, si illa frequenter accidat ex operatione dæmonum, non impediat à Communione: secùs, si proveniat ex alia causa, adhùc sine ulla culpa; tunc enim ait, hominem tenêri sub veniali à Communione abstinere propter decentiam, tum ratione fœditatis à corpore contractæ; tum ratione perturbationis, quæ pollutionem consequitur. Alii verò communiter et rectiùs dicunt, quod, si pollutio habita nullam perturbationem relinquit, ea minimè à Communione impediat; sola enim corporalis macula non obligat ad abstinendum ab Eucharistiâ; ità *Laym. lib.* 5 *tr.* 7 *c.* 6 *n.* 14. *cum S. Bonav. Gerson. Gabr. Vict. Nav. et Vasq. ac Suar.* 3 *part. dist.* 68 *sect.* 2. *v. Dico* 1. *cum Soto, Ales. Palud. Adrian. Major, etc. et Salm. c.* 7 *n.* 62. Ratio, quia externa macula, cum

jam sit præterita, ad moralem honestatem non pertinet. Et hoc etiàmsi pollutio proveniat à causa venialiter culpabili, tunc enim tantùm ex consilio ut abstineatur hortatur *Sanch. de Matr. l.* 9 *disp.* 13 *cum Covar. etc. Pal. p.* 13 *n.* 2. *cum Vasq. et Salm. c.* 7 *n.* 60. *cum Suar. Con. Henr. et Fill.* Idque probatur 1 ex D. Gregorio in *cit. c. Testamentum*, ubi Pontifex ait: si pollutio provenit ex superfluitate cibi vel potûs, hæc *à perceptione sacri mysterii prohibere non debet, sed ab immolatione abstinere, ut arbitror, humiliter debet.* Ubi *Glossa verb. Humiliter*, dicit: *Ergò est consilium, benè enim potest celebrare si vult.* Probatur 2 ex Rubrica Missal. *de Defectibus n.* 9, ubi sic præscribitur: *Si dubium est, an in præcedenti cogitatione fuerit peccatum mortale, consulitur abstinendum, extrà tamen casum necessitatis: si autem certum est, non fuisse in illa cogitatione peccatum mortale, vel nullam fuisse cogitationem, sed evenisse ex naturali, aut ex diabolica illusione, potest communicare et celebrare, nisi ex illa corporis commotione tanta evenerit perturbatio mentis, ut abstinendum videatur.*

Omnes autem DD. conveniunt, esse veniale accedere ad Eucharistiam cum prædicta perturbatione, orta ex delectatione habita, vel ex turpi imaginatione pollutionem concomitante; saltèm usquedùm perdurat mentis evagatio. Nisi homo conetur eam repellere, faciens quantùm in se est, ut devotè accedat, ut dicunt *Salm. n.* 60. *Pal. p.* 13 *n.* 2. *Holzm. t.* 1 *p.* 353 *n.* 81. *Laym. d. c.* 6 *n.* 15. *Suar. D.* 68 *s.* 2 *v. Ex hac*, ubi affert S. Justinum dicentem: *Non est æquum propter hanc involuntariam passionem abstinere à mysteriis. Et Sanch. de Matrim. lib.* 6 *D.* 13 *n.* 15. *cum Gerson. Gabr. et Major.* Vel nisi aliqua justa causa necessitatis aut devotionis aliud expostulet, ut dicunt præfati AA. et docet idem *D. Thom. loc. cit.* dicens: *Si necessitas immineat, vel devotio exposcat, talis non impeditur.*

Quær. II. An copula conjugalis impediat ab Eucharistia? Alii absolutè putant, non excusari à culpa veniali conjugem copulam habentem die Communio- 273

nis, ità *Alens. Sotus*, *Sa*, *etc. apud Sanch. de Matr. l.* 9 *d.* 13 *n.* 2. Idque inferunt ex *c. Sciatis. Caus.* 33 *qu.* 4 ubi S. Hieronymus scripsit : *Quicumque uxori debitum reddit*, *nec de carnibus Agni comedere debet.* E converso alii nullam in hoc culpam agnoscunt, ut *Nav. et Philiar. ap. Sanch. n.* 3. dicentes, tantùm esse de honestate, ut à Communione abstineat. Sed dicendum cum communi DD. esse veniale, accedere ad Communionem eodem die, quo habita est copula causâ voluptatis, quia id excusari non potest ab aliqua indecentia ; ità *S. Th.* 3 *p. qu.* 80 *art.* 7 *ad* 2. *Tourn. t.* 5 *pag.* 492. *v. Prob.* 3. *Salm. de Matr. c.* 15 *n.* 59. *et Sanch. eod tit. l.* 9 *d.* 13 *n.* 8. *cum S. Bonav. S. Anton. Suar. Sylvest. Led. Lop.* et aliis pluribus ; et probatur ex *cap. Vir cum propria.* 7. *Caus.* 33 *qu.* 4 ubi D. Gregorius ait : *Cum verò non amor procreandæ sobolis, sed voluptas dominatur in opere Commixtionis ; habent Conjuges etiam de suâ Commixtione, quod defleant.* Rectè autem dicunt *Sanch n.* 8. *Antoine pag.* 486 *v. Dixi, et Salm. n.* 63. *cum aliis*, quod à prædicta indecentia excusare valeat quævis honesta causa : putà solemnitas occurrens, scandalum vitandum, periculum notæ, Jubilæum sivè indulgentia lucranda, specialis devotio, etc.

Si verò copula fiat sine peccato, putà causâ generandæ prolis, tunc certum est apud omnes, quod, licet congruum sit abstinere illa die à Communione, ut docet *D. Thom. d art.* 7 *ad* 2. hoc tamen sit tantùm consilii sine obligatione; ità *Lugo d.* 15 *n.* 14. *Sanch. l. c. n.* 4 *et* 5. *Salm. n.* 59. *Con. pag.* 368. *in fine*, *Petrocorens. tom.* 3 *pag.* 432, *in fine cum Glossa in dict. cap. Sciatis*, *et Glossa cap. Omnis de Consecr. dist.* 2. et alii communiter, ex D. Gregor. qui in *cit. c. Vir cum propria*, sic scripsit ad Augustinum : *Si quis suâ conjuge non cupidine voluptatis captus, sed solummodò liberorum creandorum gratiâ utitur, ipse perfectò de sumendo corporis Dominici mysterio, suo est relinquendus judicio; quia à nobis prohiberi non debet accipere.* Ubi *Glossa* explicat tò *prohiberi*, idest *dis-*

suaderi. Ratio autem hujus communis sententiæ est, quia finis procreationis, cum sit omninò honestus, et à Deo volitus, satis reparat quamdam illam indecentiam, quæ adest in communicando post copulam. Nec obstat textus in *cit. cap. Sciatis;* nam respondet *D. Thomas in 4 dist.* 32 *qu.* 1 *art. ad* 1. ex Magistro Sentent. ibi sermonem fieri tantùm de Ecclesiæ Ministris conjugatis, quales sunt Græci, quibus interdicitur celebrare die, quâ accedunt ad uxores.

Quær. III. An conjux reddens debitum teneatur illâ die à Communione abstinere? Affirmat *Cajet. Led. Manuel, etc. apud Sanch. n.* 11. quia (ut ajunt) adhùc redditio relinquit mentis hebetationem. Sed communiter *S. Anton. p.* 3 *tit.* 1 *cap.* 20 §. 7. et idem *Sanch. n.* 12. *cum D. Thom. D. Bon. D. Anton. Alb. Magno, Carthus. Suar. Soto, Palud. Sylvest. Turrecrem.* et aliis pluribus docent, abstinentiam tunc esse meri consilii, non autem obligationis, quia bonum justitiæ satisfaciendi debito benè evagationem illam compensat, et cohonestat. De hoc autem puncto loquens S. Franciscus Salesius (*introduct. etc. part.* 2 *cap.* 20) inquit, conjugem, qui debitum exigit, indecenter quidem ad Communionem accedere, non verò arcendum esse qui reddit, dicens, quod in veteri lege vetaretur, ne diebus festis debita exigerentur, non autem ut solverentur. Et huic congruit id quod scripsit D. August. super Psalm. 149. *Si non exigis, redde; pro sanctificatione perfecta Deus tibi computabit, si....... reddis quod debetur uxori.* Ratio, quia, cum redditio debiti sit actus virtutis, non est cur hominem à Communione impediat. Et idem dicendum censet *Sanch. n.* 6. *cum Gerson. et Majore*, si copula sit ad incontinentiam vitandam, quia amor continentiæ, et non voluptatis, causam satis cohonestantem præbet. Rectèque hîc advertunt *Salm. cap.* 15 *n.* 58. *et Sanch. n.* 9. *cum Cajet. Suar. Soto, Alens. Palud etc.* quod conjux ratione Eucharistiæ suscipiendæ minimè eximatur ab obligatione reddendi debitum: tantùm poterit, ut ait *Sanch. cum Soto*,

honestis precibus resistere, non autem importunis.

Quid autem Confessarius respondere debet, si interrogetur à conjuge, an reddere teneatur debitum die Communionis? Sapienter *Laym. de Euchar. c.* 6 *n.* 16. *Sanch. de Matr. l.* 9 *d.* 2 *n.* 16. *et Suar. d.* 68 *sect.* 2 *in fin.* docent respondendum, quod, si conjux frequenter communicare solet, v. gr. omnibus festis, eum obligari ad reddendum, ne periculo exponatur peccandi contra justitiam, vel charitatem; si verò non frequenter communicet, sed tantùm in præcipuis festivitatibus, tunc illi suadeat, ut roget alterum conjugem, ut abstineat in honorem Communionis, modò non incurrat in illius indignationem; tunc enim, si rogatio non proficit, poterit communicare; nisi patiatur ex redditione insolitam distractionem, nec conetur, ut diximus, eam repellere.

Die autem, quâ conjux jam communicavit, debitum reddere nullam esse culpam dicunt *Alex. de Nævo, et Anton. ap. Sanch. d.* 16. Petere verò censent esse veniale *ibid. S. Anton. Sylv. Palud. Turrecrem. Ang. etc.* Sed *Navar. c.* 21 *n.* 51. *et Sanch. cum Vict. ac Tabien.* dicunt, abstinentiam à petendo esse tantùm consilii, non obligationis.

275 Pertinet etiàm quodammodo ad dispositionem corporis accedere ad Eucharistiam corpore mundo, sine aliqua macula notabili, quæ sit externa, et delebilis; nam si esset occulta, non obest; neque si esset perpetua, ut lepra, fistula, et similis, proùt dicunt communiter *Suar. d.* 68 *sect.* 2 *v. Dico igitur, Pal. p,* 13 *n.* 1. *et Laym. lib.* 5 *tr.* 6 *c.* 6 *n.* 24. Sacerdos verò leprâ infectus, vel alio morbo horrorem afferente, prohibetur celebrare in publico, ex *cap. Tua nos, de Clerico ægrot.* ubi dicitur, *pro scandalo, et abominatione populi;* undè in secreto potest celebrare, *Palaus loc. cit. Salm. cap.* 7 *n.* 56.

An verò mulieres tempore menstrui possint communicare? Sentit *Suar. l. cit.* quod si ipsæ commodè communionem differre possunt, teneantur differe sub veniali, ex D. Dionysio Alexandrino, qui dicit, tales

fœminas *non debere sic affectas attingere corpus, et sanguinem Domini.* Sed communiùs, et probabiliùs censent *Pal. l. c. Salm. n.* 57. *et Laym. l. cit. cum Alensi ac Palud.* hoc esse tantùm de consilio, ex D. Gregorio (*apud Laym. lib.* 1 *tr.* 1 *cap. ult. n.* 2 *v. Objicere*), qui in Epistola ad Augustinum, loquens de muliere menstruata, sic scripsit: *Si ex veneratione magna percipere non præsumit, laudanda est; sed si percipiat, non judicanda: bonarum quippè mentium est ibi etiàm culpas agnoscere, ubi culpa non est.* Debent autem mulieres ad Communionem modestè accedere, pectore cooperto, et sine vano ornatu: undè, si quæ nimis immodestè accedat, huic neganda est Communio. Vide *Concina t.* 8 *pag.* 370 *n.* 4.

Congruum etiàm est accedere ad Eucharistiam depositis armis. Cæterùm communicare gladiatum nullâ lege est vetitum per se loquendo; nam per accidens potest esse veniale ratione scandali, ut dicunt *Wigandt tract.* 12 *n.* 45. *et Holzm. t.* 1 *p.* 352 *n.* 74. *cum Gob. Tamb.* et aliis. Milites verò S. Joannis Hierosolymitani omninò decet cùm gladio accedere, quia hoc signo ipsi profitentur zelum pro tuenda fide; vide *Holzm. l. c.*

Insuper hic notandum, quod Sacerdos, quandò 276
Eucharistiam suscipit more laicorum, ut dicit *Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 556. debeat esse stolâ indutus, sub interminatione excommunicationis, ex Concilio Bracharensi III. relato in *cap. Ecclesiastica.* 9 *dist.* 23 ubi dicitur: *Modis omnibus convenit, ut quod quisque percepit in consecratione honoris, hoc retineat et in oblatione, vel perceptione salutis, scilicet ut cum Sacerdos ad solemnia Missarum accedit, aut per se Deo Sacrificium oblaturus, ac Sacramentum corporis, et sanguinis Dom. nostri Jesu Christi sumpturus, non aliter accedat, quàm Orario utroque humero circumseptus. Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debitæ subjaceat.* Dicunt verò *Azorius t.* 1 *l.* 10 *c.* 28 *qu.* 12 *cum Turrecrem. et Tamb. de Commun. lib.* 2 *c.* 2 *n.* 10. præfatum Decretum Concilii Bracharensis hodiè per consuetudi-

nem videri abrogatum; undè excusant etiàm à veniali Sacerdotem, qui sine stola extrà Missam communicaret. Sed veriùs et communiter *Suar. d.* 68 *sect.* 1. *Gavant. in Rubr. t.* 1 *p.* 4 *tit.* 8 *n.* 7. *Bon. d.* 4 *q.* 6 *p.* 2 *n.* 2. *cum Reg. et Graff.* item *Barbosa*, *Henr. et Gob. apud Croix loc. cit.* quàmvis excusent à peccato mortali, quia res non est admodùm gravis, vel quia ex communi usu non videtur sub gravi recepta: meritò tamen non excusant à veniali: tantò magis, quia hoc præcipitur à Rituali Rom. ubi dicitur: *Sacerdotes verò cum stola communicent; et Glossa* in *dict. c. Ecclesiastica*, dicit: *Idem servandum est, si Sacerdos est communicaturus in ægritudine.*

277 « Resp. 2. Ex præcepto Ecclesiæ tenetur communicaturus sub mortali regulariter esse jejunus jejunio naturali; id est, ut à medio noctis nihil omninò per modum cibi, potûs, aut medicinæ sumpserit. Ità *comm.* Et est certum ex Conciliis, quæ vide apud *Fill. Laym. Card. de Lug. l. c.*

Undè resolves.

» 1. Etsi parvitas materiæ non excuset hîc, non obstat tamen Communioni I. Reliquias ciborum inter dentes hærentes trajicere casu (negant enim *Præpos. Vasq.* et alii, si fiat de industria, contra *Tann. Conin. q.* 80 *art.* 4. *n.* 47. *et Diana* qui contrarium probabile affirmant) licet eas expuere omninò deceat, *Dian. t.* 4 *de Sacr. res.* 37 *et p.* 4 *t.* 4 *res.* 104 vid. *Escob. t.* 7 *E.* 6 *et Card. de Lugo n.* 63. ubi notat, sententiam istam *Tann. et Dian.* ad hoc servire, ut studiosè dentes antè expurgare, ne quid fortè casu decidat, non tenearis. II. Sanguinem, vel alium humorem ex capite defluentem, et guttulam aquæ, aut vini, casu per ablutionem oris, vel guttulam jusculi, dum sapor exploratur, per modum salivæ, cui mixta est, vel culicem inter respirandum trajicere. Ratio est, quia hæc aut non sumuntur, scilicet ab extrinseco, aut non per mo-

» dum cibi, aut potûs. Vide *Fagund. præc.* 5. *c.* 3. » *Card. de Lugo l. c. n.* 23. III. Si aromata, vel folium » tabaci ex causa ori imponas, mastices, vel quid » aliud gustes, modò nihil transmittas. *Præpos. in* » 3 *p. q.* 80 *art.* 8 *dist.* 1 *n.* 39. *Card. de Lugo R.* » *mor. l.* 1 *d.* 9 Idem de fumo tabaci docet *Gran. in* » 3 *p. c.* 5 *t.* 10 *d.* 8 *n.* 4 (licet indecens valdè id vi- » deatur, nisi justa ex causa fiat) et *Escob. t.* 7 *E.* 9 » ubi de ejusdem pulvere per nares attracto idem » colligit ex *Suar. et Fag.* Idem tenet *Dian. p.* 8 *tr.* » 7 *R.* 3. *Card. de Lugo Mor. tom.* 1 *d.* 9.

» 2. Probabile est, non impediri Communionem, » si frustulum ligni, chartæ, unguium, vel lapillum » deglutias; quia non habet rationem cibi, vel po- » tûs. *Dian. l. cit. R.* 38. *et tract. de celebr. R.* 52. *ex* » *Ledesm. et Sanch.* contra *Henr. Regin. Laym.* et » alios, quorum sententia tutior est. Vide *Card. de* » *Lugo*, *et Escob.*

» 3. Non licet communicare his casibus. I. Si saccha- » rum, liquorem glycyrrhizæ ore solutum cum saliva » trajicias. Si verò dubium sit, an quid deglutive- » ris, vel an factum sit post duodecimam, probabi- » liter docet *Laym. lib.* 1 *t.* 1 *c.* 1 contra *Sach. Fagund.* » id non impedire Communionem, vel Sacrificium, vide » *Dian. l. c. R.* 29 et suprà *l.* 1 *tom.* 1 *c.* 2 *d.* 3. II. Si » vesperi decumbens aliquid ori contra raucedinem » imposueris, nisi certus sis, post medium noctis te » nihil transmisisse. Ita *Suar. Fill. Card. de Lugo l.* » *c. n.* 37, et alii. Licitum autem est, inter horologia » dissonantia quodvis sequi, etiàm ultimum, modò » non constet errare: quia habet se ut auctor bonus, » faciens opinionem probabilem, ut habet *Sanchez* » *l.* 2 *d.* 1 *de Matr. Fagund. Jo. Sancius. Card. de* » *Lugo n.* 45: *Dian. l. c. R.* 36. * (*Vide infrà n.* 282.) * » III. Si aliquid sumpseris, licet mox rejeceris. IV. Si » tabaci fumum in stomachum trajeceris, ut docet » *Præpos.* etsi alii meritò dubitent *Tann. t.* 4 *d.* 5. » *Gran. autem in* 3. *p. c.* 10 *d.* 8 negat. V. Si Sa- » cerdos nocte Nativitatis in prima Missa ablutionem,

» vel lambendo digitos modicum aquæ, aut vini » sumpserit. Vide *Bon. d.* 4 *qu.* 6 *p.* 2.»

278 Ut hæc omnia diligentur discutiantur, prænotandum est 1. jejunium naturale ad Communionem prærequisitum non esse quidem de jure divino, sed tantùm ecclesiastico, ex *cap. Ex parte de Celebr. Miss.* et variis Conciliis, præsertim ex Concil. Constantiensi, vide dicta *l.* 1 *n.* 80. *v. Et quod.* Prænotandum 2. quod in fractione hujus jejunii, etsi hoc præceptum est de jure ecclesiastico, non detur tamen parvitas materiæ: quia præceptum non jam est, ut quis accedat ad Eucharistiam jejunus, sed, ut non accedat post cibum aut potum; qui autem communicat post quamcumque minimam partem, jam communicat post cibum, aut potum. Ità omnes DD. quidquid dicant *Gibert*, *et Pasqual.* qui non sunt audiendi. Prænotandum 3. quod ad hoc jejunium frangendum juxtà communem sententiam tria requirantur, nempè I. Ut quod sumitur, sumatur ab extrinseco. II. Ut sumatur per modum comestionis, aut potationis. III. Ut res sumpta habeat rationem cibi, aut potûs.

De hac materia tractant *Suar.* 3 *part. d.* 68 *sect.* 4 *Laym. l.* 5 *tr.* 6 *c.* 6. *Contin Tourn. to.* 5. *p.* 472. *Palaus de Euch. p.* 13. *Bon. eod. tit. d.* 4. *q.* 6 *p.* 2. *Lugo d.* 15. *Concina to.* 8 *p.* 139. *Escob. de Euch l.* 20. *Holzm. to.* 1 *de Jejun. p.* 353. *Renzi eod. tit. to.* 2 *c.* 4. *Salm. de Euch. c.* 7. *Wigandt tr.* 12. *Exam.* 4. *Antoin. p.* 486. *Roncaglia de Euch. c.* 5. *Viva eod. tit. qu.* 4. *art.* 8. *Tamb. Meth. Commun. c.* 2 §. 6. *Croix l.* 6 *p.* 1 *ex n.* 560. *Sporer to.* 3 *p.* 158. *Elbel to.* 3. *p.* 90. His locis videre poteris præfatos Auctores, cum infrà invenies citatos.

279 Juxtà Regulam autem I. Ad frangendum jejunium requiritur, ut aliquid sumatur ab extrinseco; hanc tradunt *Croix n.* 560. *Elbel n.* 91. *Viva n.* 4. *Sporer* 466. *et P. Suar. d. sect.* 4 *ex D. Thom.* qui *in* 4. *d.* 8 *q.* 1 *art.* 4 *q.* 2 dicit, quod omne, quod ab intrinseco provenit, et ore non sumitur ab extrinseco, non verè comedatur, et ideò non tollat jejunium naturale. Sed

dubitatur 1. an voluntaria trajectio reliquiarum cibi frangat jejunium? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Suar. sect.* 4 *v. Tertio*, *Elbel n.* 99. *Quarti p.* 3. *tit.* 9 *sect.* 1 *diff.* 1. *Pal. n.* 8 *cum Con. et Henr. Dian. p.* 3 *tr.* 4 *R.* 37 *cum Tablen.* et probabilem putànt *Tamb. n.* 25. *Escob n.* 341 *cum Molfes. Ochagav. Pelig. etc.* item *Tanner. Leand. et Gob. apud Croix n.* 567: Ratio, quia reliquiæ cibi pridiè sumpti, cum non recipiantur ab extrinseco die Communionis, moraliter reputantur partes comestionis præcedentis diei; undè, quàmvis ex industria trajiciantur, moraliter non constituunt novam comestionem, sed præteritam perficiunt. Addit aliam rationem *Suar.* quia tales reliquiæ non sumuntur per modum cibi, sed per modum salivæ. Nec videtur hæc sententia difformis esse Rubricæ Missal. *de Defect. n.* 3 ubi sic dicitur: *Si reliquiæ cibi remanentes in ore transglutiantur, non impediunt Communionem, cum non transglutiantur per modum cibi, sed per modum salivæ. Secunda* verò sententia communior affirmat, et hanc tenet *D. Th.* 3 *p. q.* 80 *ar.* 8 *ad* 4 ubi dicit: *Reliquiæ cibi remanentes in ore, si casualiter transglutiantur, non impediunt Sumptionem hujus Sacramenti.* Ergò, si transglutiuntur ex proposito, impediunt; et ità censent etiàm *Cabas. Tom. I. c.* 5 *n.* 7. *Fill. de Euch. n.* 336. *Ronc. q.* 6 *R.* 2. *Laym. n.* 18. *Tamb. n.* 25. *Bon. p.* 2 *n.* 5. *Viva q.* 4 *art* 8. *n.* 4. *Antoine p.* 487. *Cont. Tourn. cum Vasq. et Sylv.* Ratio, quia hujusmodi reliquiarum trajectio, cum ex industria fiat, videtur nova comestio. Prima sententia videtur improbabilis, sed hæc secunda est probabilior, et omninò consulenda: ut rectè dicunt *Suar. Salm. et Gav. in dict. Rubrica*; licet in hoc non sit scrupulosè agendum, ut sapienter advertit *P. Suar.* Undè libenter sequor sententiam *Lugonis d.* 16. *n.* 36. quam amplectitur etiàm N. P. Benedictus *de Sacr. Missæ tom.* 9 *l.* 3 *c.* 17, nempè quod reliquiæ à dentibus divulsæ, quæ sensibiliter in lingua percipiuntur, equidem sint expuendæ: non verò est obligatio adhibendi diligentiam ad reliquias illas ex dentibus extrahendas, etiàmsi prævi-

deantur deglutiendæ, si non extrahantur, et cum saliva deglutiantur; aliàs enim hæc obligatio esset innumeris scrupulis, et perplexitatibus obnoxia, ad quod certè non præsumitur Ecclesia voluisse obligare.

Dubitatur 2. an aquæ gutullæ salivæ immixtæ, aut jusculi degustati, si ex proposito deglutiantur, frangant jejunium? Si prædictæ guttulæ casu trajiciuntur, certum est, eas non frangere jejunium, modò non sint in magna quantitate, ità omnes cum *D. Th. dicta q.* 80 *ar.* 8 *ad.* 4. ubi ait: *Et eadem ratio est de reliquiis aquæ, vel vini, quibus os abluitur, dummodò non trajiciantur in magna quantitate, sed permixtæ salivæ, quod vitari non potest.* Dubium est igitur, si ex proposito deglutientur? Sentiunt, eas non frangere jejunium *Conin. et Henr. apud Croix n.* 566. modò sint immixtæ salivæ: et idem sentire videntur *Lugo n.* 33. *et Tamb. n.* 23. dum dicunt, quod, cum non sit potatio deglutire salivam, ideò non violet jejunium has guttulas per modum salivæ trajiciens. Sed omninò affirmandum cum sententia communi, quam sequuntur *Suar. sect.* 4. *v. tertio. Holz. n.* 73. *Cont. Tourn. p.* 464. *cum Sylv. et Salm. c.* 7 *n.* 67. *cum Pal. etc.* communiter. Et hanc docet idem *D. Thom. l. c.* ubi, postquàm dixit, reliquias cibi non frangere jejunium, si casualiter transglutiantur, dixit *eamdem rationem esse de reliquiis aquæ, quibus os abluitur*, ut mox suprà relatum est. Confirmatur ex Rubrica *l. c.* ubi sic habetur: *Idem dicendum* (scilicet non frangi jejunium), *si lavando os, deglutiatur stillu aquæ, præter intentionem.* Ergò, si ex intentione, frangitur.

Idem dicendum, si quis noctu immittit saccharum in ore, et post mediam noctem aliquid trajicit, ut docent *Lug. n.* 37. *Pal. n.* 8. *Fill. n.* 136. *Salm. n.* 68. *et Renzi to.* 1 *l.* 3. *tract.* 4. *c.* 4 *q.* 7. *cum Coninch Vasq. Bon. Reg. etc.* communiter, quidquid dicant aliqui, apud *Dian. p.* 2 *tr.* 14 *R.* 51. Ratio, quia non est illa reliquia comestionis præcedentis diei, sed est continuata comestio.

Sic etiàm frangit jejunium qui sumit aquam, licet

involuntariè, vel quia labitur in flumen, vel quia alius per vim illam in os ejus infundit, ut dicunt *Conc. p.* 162. *et Croix. n.* 568. *cum Lugo, Tamb.* et aliis communiter contra *Bosco.*

Ità etiàm si quis sugeret sanguinem ex digito, vel lacrymas ex oculis manantes, ut dicunt communiter *Viva n.* 4. *Mazzotta to.* 3 *p.* 149. *et Croix cum Lugo, et Tamb.*

Secùs verò dicendum, si quis deglutit sanguinem defluentem è capite vel gingivis, aut saniem ex pustula oris emanantem, etiàm ex industria, ut communiter docent *Suarez sect.* 4. *v. Quæres*, *Cabass. c.* 5 *n.* 7. *Habert to.* 5 *p.* 487. *Elbel n.* 99. *Antoine p.* 485. *Concina n.* 6. *Roncag. qu.* 6 *R.* 2. *Laym. n.* 18. *Bon. n.* 6. *et Salm. cum communi* (contra *Tournely p.* 475. *v. Verum*). Ratiò, quia, ut suprà dictum est ex D. Thoma, quidquid ab intrinseco provenit, non verè comeditur, nec solvit jejunium.

Regula autem II. est, quod ad frangendum jeju- 280
nium requiratur, ut sumatur aliquid per modum comestionis, aut potationis; hanc regulam tradunt communiter *Suar. sect.* 4. *Laym. n.* 18. *Lugo d.* 15 *n.* 28. *Bon. n.* 6. *Sylv* 3 *p. q.* 80 *v.* 8. et alii passim. Sed dubitatur 1. An solvat jejunium pulvis tabaci sumptus per nares? Affirmant *Antoine de Leone, et Lez. ap. Lugo Resp. Mor. l.* 1 *dub.* 9 *n.* 1. et valdè dubitat *Cont. Tourn. p.* 470. *in princ.* Sed communiter negant alii, etiàmsi aliquid in stomachum transmittatur; quia, licet talis materia sit nutritiva, tamen non sumitur per modum comestionis, sed attractionis. Ità *Suar. s.* 4. *Holzm. n.* 81. *Roncagl. q.* 7. *Lugo l. c. Conc. p.* 362. *Elbel n.* 92. *Croix n.* 570. *cum Aversa*, *Renzi q.* 7. *Escob. n.* 62. *et Diana p.* 8 *tr.* 7 *R.* 3. *cum Marchant. Machad. Pascual. et Leand.* Hæc sententia est quidem probabilissima, tum ob allatam regulam, tum ob universalem consuetudinem, quâ undique permittitur præfatus tabaci usus antè Missam, ut docet Papa Bened. XIV. *de Synodo l.* 7 *c.* 63. ubi obiter refert, olim ab Innoc. X. et XII. emanatam fuisse excommu-

nicationem in eos, qui sumerent tabacum per nares in Vaticano, idemque præscripsisse Urbanum VIII. in Ecclesiis Diœcesis Hispaniensis; sed deindè hanc prohibitionem abstulisse Benedictum XIII. Undè sic concludit: *Hodiè tamen à communi consuetudine adeò est cohonestatus* (usus tabaci), *ut nulli scandalum præbeat.* Idem autem, quod dictum est de tabaco, dicunt de aqua casu trajecta per nares *Suar. et Fagund. apud Viva, Tamb. n.* 23. *et Barth. à S. Fausto apud Dian.* Id tamen non admitterem, si quis ex proposito tabacum vel aquam per nares in stomachum trajiceret, quia id non sumeret tunc per simplicem attractionem, sed per voluntatem directam trajiciendi, quod nullo modo videtur permissum ab Ecclesia. Sed dices: Actio attractiva non est potativa, vel manducativa. Respondetur, quod, licet hæc actio non sit à natura ordinata ad trajiciendum in stomachum potum, vel cibum, tamen ad id ordinetur ab ipso attrahente; et ideò ex tali intentione induit moraliter rationem potationis, sivè comestionis, cùm interveniat debita materia, et actio apta ad finem trajectionis in stomachum.

Idem dicendum de illo, qui pulverem, aut pluviam, floccum nivis, culicem, sivè muscam deglutiret; nam si hoc accideret casu per respirationem, utique non solveret jejunium, ut communiter docent *Suar. v. Quæres, Lugo n.* 34. *Habert p.* 476. *Tourn. p.* 475. *Conc. n.* 6. *Sal. n.* 68. *Ronc. q.* 6. *Renzi q.* 5. *cùm Nav. Bonac.* et aliis passim: quia talis actio non est comestio, sed respiratio, quam Ecclesia noluit quidem prohibere; quis enim posset effugere, ne aliquid pulveris cum vento deglutiat? Secùs verò esset (ut rectè docet *Lugo n.* 36.), si quis ex proposito vellet culicem, aut pulverem trajicere, quia hæc non esset mera respiratio, sed voluntaria deglutio. Et idem dicendum meritò ait *Lugo n.* 35. si quis deglutiret aliquid, putà uvam ab altero in os ejus immissam, etiàmsi ipse id non adverteret, et casu respirando trajiceret, quia noluit quidem Ecclesia impedire Communionem ob sumptionem rerum, quæ per respirationem cum aëre attrahuntur, sed earum, quæ non deferuntur cum aëre.

Dubitatur 2. An solvat jejunium fumus tabaci, aut similis? Affirmant pariter *Lezana, et Antoine, de Leone ap. Salm. n.* 71. quia (ut dicunt) fumus etiàm aliquo modo nutrit. Negant verò communiter, et probabiliùs *Holmz. n.* 82. *Sporer n.* 467. *Croix n.* 570. *cum Aver. et Bouder, Viva n.* 8. *cum Trull. Tamb. Præpos. et Salm. cum Suar. Diana, ac Villal.* Eamdemque sententiam sequitur Bened.XIV. *de Missa t.* 9 *lib.* 3 *c.* 17. testans, hanc communi DD. consensu hodierno die confirmari. Ratio, quia fumus tabaci neque est cibus aut potus, neque sumitur per comestionem vel potationem; aliàs dicere deberemus frangere jejunium etiàm eos, qui in culina ciborum fumum exciperent. Et hoc currit, etiàm si fumus voluntariè immittetur in stomachum, ut probabiliter dicunt *Escob. n.* 438. *Viva n.* 7. *cum Præp. Sporer n.* 467. *Renzi q.* 7. *Dian. l. c. Tamb. n.* 23. *et March. et Burgh. ap. Croix n.* 569. contra *Salm. l. c. cum Hurtad. etc.* qui dicunt, sed minimè probant, hanc esse veram comestionem.

Dubitatur 3. An solvat jejunium, qui sumit folium tabaci vel aroma, ut dentibus conterat, et phlegmata expuat? Affirmant idem *Anton. de Leone ap. Salm. et Henno apud Tournel.*, quia (ut dicunt) semper trajicitur aliquid in stomachum, et propter hoc phlegmata ejiciuntur. Sed negant *Lug. Resp. Mor. l.* 1 *d.* 9. *ex n.* 2. *Holz. n.* 8. *Bon. n.* 9. *Spor. n.* 467. *Viva n.* 7. *Escob. n.* 438. *cum Pasqu. Renzi. q.* 7. *et Dian. p.* 5 *tr.* 13 *R.* 1. *Cum Conc. Tamb. Præp. Trull. etc.* et meritò id probabile putant *Salm. n.* 72. *cum Bonasp.* Ratio, quia ad phlegmata ejicienda non requiritur, ut succus in stomachum descendat, sed sufficit tabacum ad os applicare, ut virtutem expuendi ad stomachum immittat per nervos, qui ad stomachum respondent. Et hoc etiàmsi deglutiatur, sed præter intentionem, aliquid modicum succi, salivæ inseparabiliter admixti, ut dicunt *Lugo n.* 7. *Tamb. n.* 6. *Viva, et Escob. ll. cc. cum Tann. et Fausto ap. Dian.* quia, si casu id deglutitur, non per modum cibi, sed per modum salivæ trajicitur. Imò *Lorichius ap. Dian.* excusat, etiàmsi casu granum

deglutiatur: sed hoc rectè non admittunt *Bon. et Tamb.* quia illud tunc videtur potiùs sumi per modum cibi. Hoc tamen intelligendum, si granum, non autem si aliqua minima pars deglutiatur, quæ insensibiliter salivæ sit immixta, quia hæc verè per modum salivæ trajicitur. Omnes verò conveniunt, hujusmodi masticationem esse indecentem antè Communionem; undè puto, eam non excusari à culpa veniali, nisi aliqua causa subsit.

281 Regula III. est, quod ad frangendum jejunium requiratur, ut res sumpta habeat rationem cibi, aut potûs. Hinc dubitatur, an comestio capillorum, unguium, vel ligni, papiri, lapillorum, et similium impediat Communionem? Adsunt tres sententiæ. *Prima* sententia universè negat, quia omnia hæc non habent rationem cibi, vel saltèm, quia usu non habentur ut comestibilia. Ità *Dian. p.* 3 *tr.* 4. *res.* 28. *Renzi q.* 4. *cum Jo. Delacruz*, *Ludovico*, *de S. Jo. etc.* Et probabile putant *Bus. ut suprà, et Ledesm. ap. Salm. n.* 70. *Secunda* sententia è converso universè affirmat, quia, (ut dicunt) reverentia ergà Eucharistiam requirit non solùm, ut nihil cibi comedatur, sed etiàm, ut nihil ad modum cibi deglutiatur. Ità *Laym. n.* 18. *Ronc. q.* 8. *Salm. n.* 70. *Wig. n.* 44. *Pal. n.* 7. et pro hac sententia citant etiàm *D.Th. p.*3*q.*80 *n.*8.*ad* 4.ubi dixit: *Nec refert utrùm aliquid hujusmodi nutriat, vel non nutriat, dummodò sumatur per modum cibi vel potûs. Tertia* verò sententia communis docet, minimè frangi jejunium, si edantur res omninò indigestibiles, ut sunt capilli, ungues, metallum, vitrum, fila ex serico aut lana, ossicula fructuum omninò depurata: quia hæc nec nutriunt, nec rationem habent cibi; Ecclesia autem tantùm prohibet, ne sumatur Eucharistia post cibum aut potum, ut patet ex Conc. Tolet. VIII. *Can.* 2 ubi dicitur: *Nullus post cibum potumque minimum sumptum Missas facere præsumat.* Et ex Concil. Matisconensi, ubi: *Ne cælesti cibo terrenus præponatur.* Idem dicit S. August. (*Ep.* 18. *ad Januar.*): *Placuit Spiritui S. ut in honorem tanti Sacramenti in os*

Christiani priùs Dominicum corpus intraret, quàm cæteri cibi. Ità *Conc. n.* 6. *Cont. Tourn. p.* 475. *v. Alii, Viva n.* 5. *Sporer n.* 467. *Holzm. n.* 72. *Escob. n.* 332. *et Lugo n.* 28. *cum Henr. Nunno, Vill. Reg. etc.* Neque huic sententiæ adversatur D. Thom. loco mox cit. nam oportet integrum textum animadvertere S. Doctoris, qui sic ait : *Et ideò neque post assumptionem aquæ vel alterius cibi, aut potûs, vel etiàm medicinæ, licet hoc Sacramentum accipere ; nec refert, utrùm aliquid hujusmodi nutriat vel non nutriat.* Nota tò *aliquid hujusmodi.* Ergò illud *nutriat vel non nutriat*, D. Th. refert solùm ad res mox à se recensitas *cibi*, *aut potûs*, inter quas etiàm numerat medicinam, quæ multoties non est nutritiva. Præthereà, posset accidere, quod cibus illicò evomatur, et sic non nutriat, et ideò dixit *aliquid hujusmodi* impedire Communionem, *sivè nutriat, sivè non nutriat.*

Secùs verò dicendum cum præfatis AA. de rebus digestibilibus, quæ à stomacho alterari, et in substantiam hominis converti possunt, proùt sunt charta, palea, filum ex lino, pulvis medicinalis, cera (cum cera ferè semper retineat aliquid mellis admixtum); ità *Tamb. n.* 20. *Viva n.* 5. *Conc. n.* 6. *et Mazz. p.* 147. (contra *D. an. et Bernal.*) Idem dicunt probabiliùs *Croix n.* 562. *Lugo n.* 32. *Escob. n.* 335. *Viva et Mazz. ll. cit. Wig. n.* 44. de terra seu creta, quam mulieres edere solent, cum in ea aliquid inveniatur à stomacho alterabile, et nutritivum.

Utrùm autem inter plura horologia dissonantia, 282 liceat alicui ultimum sequi ad Communionem accipiendam? Negant *Merolla, et Salas ap. Dianam p.* 4. *tr.* 3. *R.* 19. Sed communissimè affirmant *Sanch, de Matr. l.* 2. *dist.* 41. *n.* 40. *Quarti p.* 3. *tit.* 9. *dub.* 3. *Merati in Rubr. de defect.* § 9. *Dian, loc. cit. Sporer pag.* 159. *n.* 471. *Holz. to.* 1. *p.* 38 *n.* 180. cum communi ut asserit, *Croix n.* 581. *Lugo. d.* 15. *n.* 45 *cum Fag. Sanctio, et Vill. Escob. n.* 353. *cum Trull. et Salm. n.* 69. *in fin. cum Pasq. Gabr. et Anton. à Spir. S.* Dummodò de errore non constet, ut benè advertunt *Lugo*,

et Escob. Vel modò, addo cum *Croix*, horologium non sit de illis, quæ ut plurimùm errant, quia hæc præsumuntur semper errare.

Num autem possit communicare, qui cibum deglutit post primum ictum, sed antè ultimum? Affirmant *Salm. n.* 69. *cum Trull. Bressero etc. Ac Gobat. ap. Croix n.* 580. Quia (ut dicunt) ultimus ictus moraliter eamdem complet horam, ità ut omnes ictus pro unico computentur. Sed meliùs id negant *Lugo d.* 15 *n.* 37. *Tourn. p.* 480. *Sanch. n.* 40. *Escob. n.* 353. *et Croix cum Conc. Sanct. et communiori.* Ratio, quia ad primum horæ ictum media nox jam expleta est, ut mihi etiàm confirmavit peritissimus horologiorum faber. Sentio autem tamquàm certum tenendum, quod tempus mediæ noctis non moraliter, sed physicè accipiendum sit; nam si moraliter posset accipi, cur non deberet admitti opinio *Caramuelis*, qui dicit, non impediri à Communione illum, qui cibum priùs sumptum deglutit parùm post ultimum horologii ictum? Sed hoc communiter à DD. et ab ipsis *Salm.* rejicitur. Utrùm autem in dubio negativo, an transacta vel ne sit media nox, possit aliquis communicare? Valdè probabilis est, imò fortè probabilior sententia affirmativa, quam observa *l.* 1 *n.* 80 *cum Busemb. Laym. Palao*, *Sporer*, *etc.* quibus adde hîc *Cardenas in Crisi* 1. *d.* 26 *n.* 87. *Dian. p.* 2. *tr.* 13. *R.* 2. *Gobat. n.* 280. *Elbel to.* 3. *de Euch. n* 101 *cum Henrincx*, *Ilsung*, *etc.* quia, cum hoc præceptum sit negativum (ut probavimus *l. c.*) de non accedendo ad Eucharistiam post comestionem, non teneris ab illa abstinere, quamdiù non es certus, et tantò magis, si nullam habeas rationem probabilem te comedisse; tunc enim adhùc manes in possessione tuæ libertatis.

283 » 4. Non est peccatum, per se loquendo, cibum » sumere vel expuere, *Tamb. cap.* 2 § 1. statim à Com» munione, ut ex *S. Thom.* docent *Azor. Sanch. Bon.* » *d.* 4. *q.* 6. *p.* 1 *n.* 25. undè eum, qui paulò antè » medium noctis cœnâsset in Dominica pridiè Nativi» tatis Domini, posse nihilominùs statim post mediam

» noctem celebrare, docent *Diana*, et alii tres *p.* 3 » *t.* 4 *R.* 44. * (*Vide n.* 289. *in fin.*) * Etsi ob Sacra- » menti reverentiam consilii sit abstinere, donec spe- » cies sint consumptæ; quod saltèm intrà dimidium » quadrantem in laico (in Sacerdote intrà quadran- » tem) fieri certum videtur, *Card. de Lugo d.* 12 *sect.* 3 » *n.*54. ex judicio medicorum à se consultorum. *Tamb.* » autem *cap.* 3 §. 4. *ex Jo. Sanch. d.* 38. notat, citiùs » à valido, quàm à debili stomacho, regulariter tamèn » ab omnibus intrà horam consumi; refertque, infir- » mum quemdam post mediam horam species integras » rejecisse. »

Omnes conveniunt, congruum quidem esse, ut communicantes per aliquod temporis intervallum abstineant ab expuendo: dicunt tamen *Holzm. to.* 1. *de Jejun. p.* 354 *n.* 76. *Wingandt tr.* 12 *n.* 45. *et Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 549. nullum esse peccatum expuere post Communionem, si nullum hostiæ fragmentum remanserit in ore. An autem liceat edere vel bibere statim post Communionem? Olim ex *c. Tribus de Consecr. dist.* 2. præcipiebatur jejunium post Communionem usque ad sextam, sed hoc præceptum jam diù est abrogatum, ut docuit adhuc suo tempore *D. Thomas* 3 *p, qu.* 80 *art.* 8 *ad* 6. Undè dicit *Holzm. l. c.* hodiè nullo modo eum peccare, qui comedit statim post Communionem. Sed hoc rectiùs non admittit *Croix ib. cum Suar. Aversa, Quarti, et Dicast.* nisi adsit aliqua causa, putà si Religiosus post Missam dato signo debeat ad mensam accedere; aliàs talis comestio, dum adhùc in stomacho perseverant species consecratæ, ob aliquam irreverentiam non excusatur à culpa veniali, ut dicunt AA. citati ex *D. Th.* qui *l. cit.* docet: *Debet tamen esse aliqua mora inter sumptionem hujus Sacramenti, et reliquos cibos.* Quanto autem tempore perdurent in stomacho species consecratæ? Vide dicta *n.* 225.

« Dixi in *Respons. regulariter*: quia non jejunus 284 » licitè communicat in sequentibus casibus, si qui- » dem jejunus non possit sine notabili incommodo,

» ut monet *Conc. et Bonac.* apud *Diana p.* 9 *cap.* 6.
» *R.* 42.

» 1. In periculo mortis, sivè illud sit ex morbo, » vulnere, veneno, sivè ex sententia judicis. Et qui» dem in eodem morbo, etsi non tenearis, potes ta» men post aliquot, v.g sex, septem, vel etiàm, ùt putat » *Laym.* duos dies (etsi quòad hoc potissimùm at» tendendum esse ad consuetudinem, moneat *Card.* » *de Lugo*) repetere viaticum non jejunus, dummodò » nequeas jejunus sumere, et periculum mortis re» currat, ut docetur *comm.* vel etsi maneat, ut con» tra *Vasq. Præp.* et alios docent *Nav. Tol. Regin.* » *Suar. de Lugo s.* 3 *n.* 65. Imò, etsi non liceat ægro » ex sola devotione communicare, fracto jejunio; si » tamen morbus esset diuturnus, nec posset dari » Communio, nisi post medicinam, probabile esse » id licere, docent *Armil.*, *Tolet. Bon. Regin. Henr.* » *Suarez*, *Escob. etc.* quorum aliqui exigunt longum » intervallum, v. gr. 30 dierum, ut *Nav. et Vill.* alii 8. » vel 10. dies, ut *Suar. Hen. Fag.* alii 7. ut *Sylv.* alii 6. ut. » *Arm*, *Zamb. Pos. et Vill*, quos sequitur *Dian. de ce-* » *leb. R* 77 alii permittunt toties, quoties sano pos» set dari jejuno: ità *Escob. t.* 7 *E.* 6 *ex Hurt.* alii » denique posse sequenti statim die dari, ob justam » causam, ut si propter consuetudinem, et deside» rium, aut devotionem difficulter abstineat, et » moraliter videatur instare periculum mortis. Sic » *Laym. l.* 5 *tr.* 4 *c.* 9 *n.* 20. Verùm ea in re loci con» suetudo spectanda est, quæ nunc saltèm videtur » permittere, ut, quandò morbus, et periculum diù » protrahitur, post 7 vel 8 dies iterùm detur Com» munio non jejuno. Vide *de Lugo d.* 15, *sect.* 3 *de* » *Euchar.* »

285 Quæritur, an liceat communionem iterùm minis trare infirmo non jejuno, qui jam Viatico munitus est? Quidquid dicant aliqui, vera et communis est sententia affirmans, quam tenent *Suar* 3 *p. d.* 68 *s.* 5. *Laym. l.* 5 *tr.* 4 *c.* 6 *n.* 20. *Con. t.* 8 *p.* 320 *n.* 16. *Holz.* *t.* 1 *p.* 351 *n.* 73. *Tourn. t.* 5 *p.* 485 *v. Verùm*, *cum*

Tol. Silv. Witass. etc. ac Lugo d. 15 *n.* 64. *cum Sa, Arm. Soto. Bonac. Vict.* et aliis passim; testaturque Benedictus XIV *de Synodo l.* 7 *c.* 12. nullum Theologum alicujus nominis hanc sententiam negare. Ratiò est, quia hoc Sacramentum ægrotis non datur præcisè ad satisfaciendum præcepto, sed in præsidium contra tentationes, quæ tempore mortis magis urgent, et hoc non solùm si novum recurrat periculum; sed etiàm si idem perduret, ut dicunt *Sylvest. v. Eucharistia n.* 3. *Elbel t.* 3 *p.* 101 *n.* 129. (qui testatur hanc esse communem praxim Ecclesiæ, *et Suar. Laym. Holzm. ll. cc. cum Soto, Tol. etc.* Idemque docet *Bened. XIV. l. c. n.* 5. ubi sic addit: *Episcopus insinuet Parochis, posse, et debere Viaticum in eadem infirmitate iterùm ac tertio administrari, præsertim si ægrotus exposcit; et si velit, pœnam decernat in Parochos, qui ægrotis devotè postulantibus iterùm, et tertiò Eucharistiam deferre detrectent falsis prætextibus.* Neque huic adversari *Vasquez* dicit idem Bened. *num.* 4. ut malè asserunt *Busemb. et Lugo;* nam *Vasq.* tantùm loquitur de obligatione præcepti, cui censet satisfieri per unicam perceptionem Eucharistiæ.

Sed dubitatur 1. Quanto tempore debeat distare una Communio ab alia? Communior sententia censet, eam distare debere octo diebus circiter, ità *Busemb. ut suprà Gonc. l. c. Tourn. d. p.* 485 ex antiquo Rituali Rom. *Escob. lib.* 20 *cum Sylv. et Fill. ac Salm. c.* 7 *n.* 76 *cum aliis.* Sed non improbabiliter *Laym. d. n.* 20. *Escob n.* 363. *et Ronc. de Euch. c.* 6 *q.* 4 *R* 3 *cum Hurt.* dicunt, quod infirmus, assuetus sæpiùs ex devotione communicare, benè possit altero die statim post Viaticum sumptum suscipere Communionem non jejunus. Idque singulis diebus admittunt *Pal. p.* 13 *n.* 14 *et Arm. ac Dic. ap. Croix n.* 613 et probabile putat *Tamb. Meth. c.* 5 *n.* 24.

Dubitatur 2. An, si quis communicaverit paucis antè diebus ex devotione, teneatur sumere Viaticum superveniente periculo mortis? *Prima* sententia communior negat, etiàmsi Communio præcesserit octo circiter

diebus; hanc tenent *Laym. tract* 4 *c.* 5 *n.* 4. *Lugo d.* 15 *n.* 39. cum communi ut asserit. *Ronc. c.* 6. *quæst.* 4 *R.* 1. *Ronc. D.* 4 *quæst.* 7. *p.* 1 *n.* 2. *cum* Conc. *Ang. Fill. Tab. Henr. Molf. Suar. d.* 69, *sect.* 3 §. *Rogabis*, (qui cum *Soto*, *et Palud.*, eam tenet, si Communio triduo anteà sit suscepta) et probabilem putant *Palaus p.* 14 *n.* 7. *et Sal. c.* 8 *n.* 5. Ratio, tum quia præceptum Communionis jam in substantia impletum est per Communionem priùs perceptam; tum quia ideò tenetur homo communicare in articulo mortis, ut hoc Sacramento se præparet ad transitum ex hac vita, sed jam censetur satis se præparâsse, qui paulò antè communicavit. Hæc sententia est satis probabilis, saltèm (ut dicunt *Suar. l. c. et Lugo n.* 53). Si periculum mortis naturaliter accidat, quia tunc illo brevi tempore antecedenti jam moraliter cœpit imminere, quàmvis fuerit ignoratum. *Secunda* verò sententia probabilior affirmat, quam tenent *Vasq. d.* 214 *c.* 2 *n.* 14. *Palaus l. c.* Concina *p.* 320 *n.* 14. *Tourn. p.* 542 *v. Quæres*, *cum Habert*, *Dian. p.* 5 *tract.* 3 *R.* 33. *cum Hurt. Turr. Octag. etc.* et huic magis adhærent *Salm. c.* 8 *n.* 7. Ratio, quia hoc divinum mandatum ex interpretatione Ecclesiæ præcisè obligat instante periculo mortis, ut contra hostes hoc divino præsidio muniamur; ergò non impletur per Communionem ex devotione susceptam; sicùt enim non potest satisfieri debito priusquàm contrahatur, ità nec satisfieri præcepto antequàm ejus urgeat obligatio. Nec obstat dicere, quod, qui paulò antè communicavit, jam sufficienter se munierit, undè jam satisfecit fini præcepti; nam si hoc valeret, qui pridiè Palmarum communicâsset, nec teneretur ad Communionem Paschalem, sed hoc nemo dicet. Vid. dicta *n.* 297. *in fin.*

Dubitatur 3. An, qui manè communicavit ex devotione, teneatur, aut possit urgente periculo mortis Viaticum sumere? Adsunt tres sententiæ. *Prima* sententia affirmat, eum tenêri, quia tunc suscipiendum est Viaticum ad implendum præceptum divinum; hanc tenet *Dian. p.* 5 *tr.* 3 *R.* 33. *cum Hurt. Turr. Octag.*

et p. 10 *tr.* 11 *R.* 4. *cum Pell. Leand. Dic. etc. Secunda* sententia dicit, eum non tenêri, sed posse communicare; sic tenent *Ronc. c.* 6 *q.* 4 *R.* 1. *Gobat. et Marinus ap. Bened. XIV. de Syn: l.* 7 *c.* 11. et probabilem putat *Anacl. p.* 400 *n.* 36. *ac Dian. p.* 6 *tr.* 6 *R.* 17. *cum Hurt. Bressero etc.* ac testatur deductam fuisse in praxim à PP. Societatis Jesu Panormi an 1636. *Tertia* sententia, quam tenent *Suar. d.* 69 *sect.* 2. *Laym. c.* 5 *n.* 5. *Conc. p.* 320 *n.* 14. *ac Con Gran. et Fagund.* dicit, eum nec tenêri, nec posse communicare, quia, cum præceptum divinum obliget ex intentione Ecclesiæ, praxis Ecclesiæ est, ut nemo bis in die communicet; neque hic casus sine necessitate excipi debet: dubitat tamen *Concina*, an posset communicare qui ferventi amore succensus Viaticum postularet. Omnes has tres sententias probabiles putat N. P. Bened. XIV. *l. c.* sic dicens: *In tanta opinionum DD. discrepantia, integrum erit Parocho eam sententiam amplecti, quæ sibi magis arriserit.* Cæterùm probabilior mihi videtur sententia *Lugonis d.* 16 *n.* 53 *et* 54. qui distinguit inter morbum naturalem, et violentum, et ait, quod, si quis fuerit vulnere percussus, vel ex alto ceciderit, possit communicare (imò tenetur , juxtà nostram sententiam in præcedenti Dubio allatam) quià hic revera non accepit Viaticum in mortis articulo constitutus; secùs verò, si quis jam in ægritudine positus manè ex devotione communicaverit, tunc enim benè potest dici moraliter in periculo mortis communicâsse, cum morbus ille jam esset in se periculosus, etsi non adhùc notus. Et idem puto dicendum cum *Suar.* contra *Lugonem*, si morbus fuerit repentinus, putà apoplexia, vel quid simile; nam hujusmodi morbi judicantur jam priùs in suis causis dispositi existere, licet ignorentur.

Hîc autem sedulò notandum cum *Salm. c.* 7 *n.* 74. *Viva q.* 4 *ar.* 8 *n.* 9. *et aliis*, quod, si infirmus facilè possit jejunus sumere Viaticum sequenti die, teneatur utique expectare; secùs tamen si adsit periculum mortis, vel si non possit commodè expectare, putà si deberet differri medicina opportuna, vel es-

set deferenda Eucharistia intempestâ nocte, ut dicit *Viva cum Coninck*. De reliquo benè ajunt *Salm. l. c. cum Soto, Navarr. Gill. et Vict.* in hoc non esse scrupulosè procedendum, cum in Concilio Constantiensi *sess.* 13 simpliciter infirmi excipiantur à lege jejunii. Damnati autem ad mortem benè possunt communicare non jejuni, si Judex nolit tamdiu executionem mortis differre, ut jejuni communicare possint, ut rectè dicunt *Salm. c.* 2 *n.* 82. *et Wigandt tr.* 12 *n.* 49.

Dubitatur 4. An Sacerdos ministrans Viaticum possit aliquandò omittere verba illa in Rituali præscripta : *Accipe Viaticum, etc.*? Negant *Clericat. de Euch. Dec.* 19 *n.* 12. *et Tamb. Quarti, ac Card. Branc. ap. de Alex. Confes. Monial. c.* 12 § 6 *q.* 24 tum quia (ut dicunt) prædicta verba sunt valdè proficua, utpotè ab Ecclesia ordinata : tum quia Rituale Rom. facit jus quòad ea, quæ in ipso præscribuntur; cum Paulus V. in sua Bulla dixerit, *inviolatè observent*. Probabiliter verò affirmat ipse *de Alexand.*, *et Tourn. l.* 1 *c.* 1 §. 12 *n.* 6 *p.* 44 *ex Pasq.*, casu, quo infirmus magnâ animi tristitiâ Communionem per modum Viatici sit suscepturus. Ad satisfaciendum enim præcepto Viatici non requiritur intentio satisfaciendi, sed sufficit ut ponatur opus præceptum, juxtà dicta *de Hor. Canonic. l.* 3 *num.* 176. Aut saltèm sufficit intentio interpretativa satisfaciendi obligationi, quæ magis urget. Quòad illa autem verba à Rituali præscripta, respondet *de Alexandro cum Pignatell. t.* 9. *Consul.* 36 §. *Neque*, quod non omnia in Rituali præscripta cadant sub præcepto, sed quædam ibi præcipiantur sub obligatione aliundè proveniente, quædam verò præscribantur tantùm de decentia : nec Pontifex extrahit ea ab ordine suo, sed solùm efficit, quod intrà ordinem suum rectè procedant; verba enim Bullæ hæc sunt : *Quapropter hortamur Episcopos, Vicarios, Parochos, etc. ut in posterùm constituto Rituali in sacris functionibus utantur, et in re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, et ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolatè observent.* Ergò *inviolatè observent*

tantùm respicit *ea, quæ* (aliundè *Ecclesia, et probatus usus antiquitatis statuit*. Cæterùm, quidquid sit de hoc puncto, etiàmsi omnia in Rituali caderent sub præcepto, nullo modo potest dici, quod præceptum proferendi illa verba inducat gravem obligationem; verba enim quæ substituuntur, *Corpus Domini nostri Jesu Christi, etc.* reipsâ idem significant, et operantur. Ad excusandum verò à peccato veniali, in casu nostro benè sufficiens erit causa mutandi illa verba, ne infirmus magno mœrore afficiatur.

« Deniquè, licet probabile videatur *Fill. t.* 1 *tr.* 4 286
» *n.* 242, *et Card. de Lugo* id quod docet *Maj. in* 4 *d.* 9
» *cap.* 3. *Fern. de hered. etc.* (*Laym.* verò *l.* 5 *t.* 4
» *c.* 6 *n.* 21. limitat ad casum necessitatis, quo mo-
» riturus aliud Sacramentum suscipere non posset,
» et scandalum cessaret) posse non jejunum celebrare
» ad dandum alteri Viaticum, eò quod hoc sit juris
» divini, jejunium verò ecclesiastici tantùm; ideò-
» que non tantùm posse, sed etiàm tenêri dicat *Gran.*
» *in* 3 *p. c.* 6 *t.* 10 *d.* 8 *n.* 12. id tamen meritò communiter
» rejicitur, tum quia contrarium probat praxis; tum
» quia major est habenda ratio Sacramenti, quàm
» aliqualis necessitatis proximi: tum quia præcep-
» tum Viatici non obligat, quandò non potest ritè
» dari. Ità *Bon. ex Con. Hur. de Euch. d.* 9 *diff.* 17.
» *Suar. Vasq. etc. comm.* docetque *C. de Lugo* esse
» probabilius. V. *Dian. t.* 1 *tr.* 4 *Resp.* 33. Sacerdos
» autem morti (sivè naturali, sivè violentæ) vicinus
» celebrare sine dubio potest non jejunus, ad dan-
» dum sibi Viaticum, si illud aliter haberi non po-
» test: quia non plus est celebrare, quàm commu-
» nicare sumpto cibo. *Card. de Lugo d.* 15 *s.* 4. *Laym.*
» *Dian. p.* 5 *t.* 3 *R.* 36. »

Quæritur, utrùm Sacerdos, ad Viaticum ministrandum, possit celebrare non jejunus? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenet *P. Concin. p.* 362 *n.* 7. item *Major. Fernan. et Zambr. ap. Lugo d.* 15 *n.* 67 et probabilem vocant *Esc. l.* 20 *n.* 368. *Viva q.* 4 *ar.* 8 *n.* 9. *Dian. p.* 8 *tr.* 2 *res.* 78 *et Lugo l. c. cum Fill. et*

Tourn. p. 486 *ad* 3 *in fine*, eam non audet redarguere. Ratio, tum quia hoc casu præferendum est præceptum divinum ecclesiastico; tum quia idem præceptum ecclesiasticum, cum permittat moribundo communicare non jejuno, etiàm permittere censetur Sacerdoti non jejuno celebrare, ut infirmum communicet. *Secunda* verò sententia communis, et probabilior, negat, et hanc tenent cum *Busemb. et suprà* (qui asserit oppositam communiter rejici, sed hoc immeritò), *Suar. d.* 66. *Tourn. p.* 485 *v. Resp. ad* 2. *Salm. c.* 7 *n.* 77. *Renzi t.* 1 *de Jejun. c.* 1 *q.* 4 *et Lugo l. c. n.* 68. *cum Nav. Sylvio*, *S. Anton. Soto*, *Coninch. Sylv. Armilla*, *Vict. Henriq. et Vasq.* qui contrariam improbabilem vocat. Ratio, quia, licet præceptum sumendi Viaticum sit divinum, et præceptum non celebrandi post cibum sit tantùm ecclesiasticum, tamen hoc in substantia etiàm est divinum propter reverentiam Sacramento debitam, quæ non excusatur eo casu ob utilitatem moribundi, cum Sacramentum hoc non sit tantæ necessitatis. Et sic respondetur ad primam rationem oppositæ sententiæ. Respondetur autem ad secundam, quod ideò permittatur moribundo non jejuno communicare, quia in eodem concurrunt tàm præceptum ecclesiasticum de jejunio, quàm devinum de sumendo Viatico, quod eo casu præferri debet. Secùs verò est de Sacerdote, cum ipse unico tantùm præcepto obstringatur, scilicet non celebrandi nisi jejunus, ipse non potest illud violare, ut moribundus suum adimpleat præceptum, ad quod eo casu nec etiàm moribundus tenetur, cum per ipsum non stet. Neque obstat dicere, quod, sicùt potest Sacerdos conscius mortalis celebrare sine prævia Confessione ad dandum Viaticum, ità etiàm possit sine jejunio; tunc enim ex *Trid.* ipsa necessitas ministrandi Viaticum excusat; cum possit Sacerdos per contritionem se disponere, et sic obicem auferre; sed non jejunus, cum non possit deindè tollere obicem violati jejunii, non potest irreverentiam evitare, juxtà dicta in simili casu *n.* 262 *D.* 2. Primam sententiam probabilem

puto, sed hæc secunda probabilior mihi videtur, nisi (ut rectè dicunt *Laym. tr.* 4 *c.* 6 *n.* 21. *Viva q.* 5 *art.* 6 *n.* 3. *et Escob. l. c.*) moribundus non posset Sacramento Pœnitentiæ, vel Extremæ Unctionis muniri; nam eo casu Eucharistia poterit esse Sacramentum necessitatis, ut ille ex attrito fiat contritus.

Secùs verò dicendum, si Sacerdos, cum esset morti proximus, deberet celebrare ad dandum sibi Viaticum; quia tunc benè poterit celebrare non jejunus, ut præcepto Viatici satisfaciat; tunc enim in eadem persona concurrunt præceptum ecclesiasticum, et divinum quod præferendum est: Ità communiter cum *Busemb. Suar. l. c. Lugo n.* 69. *Laym. n.* 20. *Renzi quæst* 4 *et Salm. c.* 7 *n.* 78. *cum aliis passim.*

« 2. Si periculum sit, ne Eucharistia pereat, vel 287
» malè tractetur, potest sumi à non jejuno, etiàm
» Laico si alius desit: * (*Est commune apud Salm.*
» *n.* 78. *Vide dicta n.* 86. *Not. II.*) * imò probabili-
» ter potest etiàm à præsente Sacerdote laicus acci-
» pere, ut docent *Card. de Lugo n.* 87. *Suar. et Vasq.*
» *d.* 221 *n* 48.

» 3. Si grave scandalum sit oriturum ex omissione
» Sacrificii, vel communionis. Quod tamen quidam
» putant vix fieri posse, eò quod occurri possit scan-
» dalo, dicendo, Sacerdotem casu aliquid sumpsis-
» se, ideòque impediri. »

Si Sacerdos recordatur post Consecrationem, se non esse jejunum, certum est, eum non tenêri, nec posse Missam deserere, cum præceptum divinum perficiendi Sacrificium præponderet ecclesiastico communicandi jejunus. Vide *Azor. p.* 1 *lib.* 10 *c.* 33 *q.* 3. *et Bon. d.* 4 *q.* 6 *p.* 2 *n.* 19. qui *cum Henriq. Rodr. Reg.* et aliis communiter id docent. Si autem recordetur soluti jejunii antè Consecrationem, et præsertim antè Canonem, debet utique desistere à Missa, si possit sine infamiæ notâ, aut scandalo, ut etiàm communiter dicunt *Lugo d.* 15 *n.* 70. *Pal. p.* 13 *n.* 22. *Bon. l. c. p.* 1 *n.* 16. *Conc. to.* 8 *p* 364 *n.* 10. *Tourn. to.* 5 *p.* 482. *Ronc. c.* 5 *q.* 9 *R.* 3 *et Salm. cap.* 7 *n.* 79. *cum Suar.*

Laym. Gabr. etc. ex D. Thoma q. 83 *art.* 6 *ad* 2 ubi ait: *Tutius reputarem, maximè in casu manducationis... quod Missam inceptam desereret, nisi grave scandalum timeretur.* Censet autem *S. Bon. ap. Bon. dict. n.* 16. et probabile id putant *Sotus, Ang. Reg. etc. ibid.* propter hanc rationem scandali numquàm desistendum esse à Missa inchoata, quia ferè numquàm sine scandalo illa omitti potest. E converso dicit *Concina*, raro in hoc posse scandalum accidere. Meliùs sentio dicendum cum *Tournely*, semper scandalum posse timeri, nisi celebrans sit notæ aut saltèm præsumptæ probitatis.

« Dixi, *scandalum :* quia turbationem, vel incom-
» modum aliquod secuturum, v. gr. si celebraturus
» primitùs aliquid sumpsisset, non sufficere notat
» *Præp.* * (*nisi adessent graves circumstantiæ. Croix*
» *n.* 583. *cum Gob. Vide n.* 257.) *

288 » 4. Si perfectio Sacrificii, vel Communionis urgeat.
» Quod fieri potest quinque modis. I. Si pro speciebus
» vini sumpsit aquam (quam si advertat, dum habet
» in ore, non est expuenda ob periculum ejiciendi
» fragmentum hostiæ, et irreverentiam, sed deglu-
» tienda *Tamb. de exped. sacrif. lib.* 2 *cap.* 8. *Card. de*
» *Lugo d.* 15. * (*Et idem rectè dicit Concina pag.* 363
» *n.* 9.) * tunc enim tenetur denuò consecrare * (*utram-*
» *que materiam*) * quod fieri etiàm potest, consecran-
» do, et offerendo statim, sine nova hostia : * (*Ut*
» *Scotus, Suar. Laym. etc. apud Croix l.* 6 *p.* 2 *n.* 545.
» *At Rubrica Missalis de Defect. cap.* 4 *n.* 5. *utramque*
» *sententiam* (*nempè quod debeat consecrare novam*
» *hostiam, vel possit tantùm vinum*) *docet esse proba-*
» *bilem, si in publico celebretur.*) * Vide apud *Suar.*
» Quod si id post Missam conclusam advertas in Sa-
» cristia, omittas. * (*Cum Salm. n.* 80. *Con. Laym. etc.*) *
» Si autem intrà Missam post sumptionem, vel etiàm
» antè eam post Consecrationem tamen, dubites, an
» fuerit vinum, pro vino præsumendum esse, et per-
» gendum, ait *Tamb.* * (*Cum Gob. apud Croix l.* 6
» *p.* 2 *n.* 535. *qui tamen cum Pasq. et Avers. dicit, con-*

» *secrandum esse aliud vinum*, *quandò prudens adest*
» *dubium; nisi diù alia materia esset expectanda*, *ut*
» *n*. 536. *Vide dicta n*. 206. *v. Quòad.)** II. Si celebrans
» post Consecrationem deficiat : tunc enim tenetur
» alius, etiàm non jejunus, si jejunus habere nequeat,
» perficere. III. Si post Consecrationem etiàm unius
» speciei recordetur, se non esse jejunum : tenetur
» enim pergere; imò etiàm potest pergere, si antè
» Consecrationem recordetur, et absque scandalo,
» et nota non possit desistere, v g. in Solemni Sacro,
» ut docent *Suar. Conc. etc*. Si tamen privatim celebret,
» et commodè possit abrumpere, tenetur, uti ex
» *S. Thom. quæst.* 83 *art.* 6. docetur *commun.* *(*Vide*
» *dicta n*. 262. *dub*. 1.)* IV. Si post ablutionem sumptam, licèt diù Communionem distribuerit, sumendæ sunt reliquiæ etiàm grandiores consecratæ eodem
» Sacro; (*Ut Salm. cap*. 7 *n*. 80. *cum Con. Suar. Pal.*
» *Laym. Bonac. Vasq. etc. Vide dicta n*. 251.)* quod
» addo, quià non licet tunc sumere particulas alterius Sacrificii, quæ sunt in ciborio, ad illud expurgandum, ut docent *Suar. Card. de Lugo l. c.* cum
» communi, licet contrarium probabile dicat *Tamb.*
» *de expedicta Com. c* 2 §. 8. *ex March. t*. 3 *p*. 3 *c*. 3.
» Uti nec ejusdem Sacrificii, si illud planè sit absolutum, et ab altari recesseris, sed debent servari donec
» sumantur à jejuno : *Escob. t*. 7 *E*. 6. *Fagund. etc.*
» quia convivium jam finitum est. Nisi tamen aliud
» suadeat periculum indecentiæ, v. gr. si plures
» Missæ eodem die istic futuræ non essent, et Sacramentum asservari non soleret, tunc enim minore
» irreverentià sumeret, quàm asservaret. Imò *Card.*
» *de Lug. d*. 14 *p*. 4 *n*. 82. *et Gran.* non damnant Sacerdotem, qui priùs quàm sacras vestes exuit, particulam inventam absumit, eò quod non sit Communio
» nova, sed complementum præcedentis. Vid. *Bon.*
» *Card. de Lugo, Escob. ll. cc*. V. Si pars hostiæ post
» ablutionem sumptam, calici, aut palato adhæreat
» (quæ decentiùs novà ablutione, quàm digito propellitur, ut docet *Bon. ex Fill.* et alii, quàmvis

» Missale etiàm permittat, ut digito attrahatur ad » labium calicis, et sumatur antè ablutionem): quo » modo etiàm ii excusantur, qui ex devotione hos- » tiam in ore diù retinentes, casu præmittunt aliquid » ablutionis: spontè tamen id non licet, nisi bona » fides, et sancta simplicitas excuset. Ratio horum » omnium est, quia talis sumptio moraliter censetur » completio unius Sacrificii. *Reg. l. c. n.* 123. *Bon.* » *l.* 1 *d.* 4 *qu.* 6 *p.* 2. »

Dicunt *Suar. Sylvest. Ang. et Fill. ap Salman. c.* 7 *n.* 81 *et Croix l.* 6 *p.* 1 *num.* 611 *in fin. cum Tamb.* licitum esse dare ægro minimam particulam simùl cum ablutione, si ob siccitatem nequeat illam deglutire; imò *P. Zaccharia apud Croix* refert, hanc fuisse consuetudinem Monachorum Cluniacensium. Præterea, licitè datur etiàm sano ablutio aquæ, aut vini, ut possit deglutire particulæ fragmenta, quæ ori hæserint, ut tradit Benedictus XIV. *de Sacram. Miss. l.* 2 *c.* 22 àtque pluribus in locis mos habet; eò quod, ut communiter docent *Lugo d.* 15 *n.* 79 *et* 83. *Pal. p.* 13 *n.* 21. *Holzm. t.* 1 *p.* 351 *n.* 75. *Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 573 *et Salm. l. c. cum Suar. Vasq. Concina, Laym. et Bon.* quamvis ablutio priùs deglutiatur quàm hostia, vel hostiæ fragmenta, hoc non obstet jejunio. Ratio, quia violatio non censetur moraliter Communionem præcessisse; præceptum enim jejunii est, ut antè Eucharistiæ sumptionem nihil sumatur; quandò autem unâ cum ablutione sumitur Eucharistia, tunc totum illud ex ablutione, et particulis sumitur unicâ sumptione, undè benè verificatur, violationem jejunii Communionem non præcessisse. Et ideò in die Parasceves instituit Ecclesia, ut simùl cum vino sumatur particula consecrata in die præcedenti; atque in Rubr. Missal. *t.* 10 *n.* 8 dicitur, si particula hæreat calici, posse vinum infundi, et eam sumi; adduntque *Lugo n.* 83 *et Salm. c.* 7 *n.* 81 posse iterùm vinum infundi, usque dum Particula sumatur. Ex quibus omnibus *Lugo d. n.* 79 vocat falsam opinionem illorum, qui dicunt, hujusmodi sumptione frangi jeju-

nium. Saltèm omnes concedunt, hanc fractionem non obstare jejunio ab Ecclesiâ præcepto.

« Unus casus est, in metu mortis, ad quam eva- 289
» dendam, sicùt sine altari, vel calice consecrato,
» aut vestibus sacris, ità etiàm non jejunum posse
» celebrare, docet *Dian.* cum *Sylv. etc. p.* 3 *t.* 6 *R.*
» 48 *et p.* 5 *t.* 3 *R.* 39, dummodò celebratio non exi-
» gatur in contemptum Religionis, Ecclesiæ, vel ejus
» præceptorum. »

Quod ob metum mortis liceat post cibum celebrare, secluso contemptu, plures DD. admittunt præter *Silvest. et Dian.* ut suprà; id concedunt etiàm *Viva quæst.* 4 *art.* 8 *n.* 9 *v. IV. Casus, et Salm. cap.* 7 *n.* 82 *cum Ochag.* Sed celebrare sine vestibus sacris, vel sine Altari, veriùs id numquàm est licitum, cum sit intrinsecè malum ob irreverentiam quæ Sacrificio inferretur; (vide dicenda *n.* 377 *dub.* 2.) Neque ad dandum Viaticum, ut rectè docent Bened. XIV. *de Sacrific. Missæ l.* 3 *c.* 19 *n.* 6 *et Lugo*, *ac Dicast. ap. Croix lib.* 6 *p.* 1 *n.* 610 *contrà Jordan.* At dices : cur propter metum mortis licebit celebrare sine jejunio, et non licebit sine vestibus sacris? Procul dubio huic difficultati non inveni responsionem omninò adæquatam; tantùm responderi posset, quod præceptum celebrandi cum vestibus sacris sit adeó rigorosè acceptum ab Ecclesia; ut in nullo casu dispensâsse sciatur, et propterea vestes reputantur, ùt quid intrinsecum cultui tanti Sacrificii; præceptum autem jejunii non ità rigorosè accipitur, cum in pluribus casibus Ecclesia permittat communicare non jejunis, proùt dictum est *n.* 284.

Hic ultimo advertentum, quod, si quis post comestionem non dormierit, vel non sit digestus, respectu ad præceptum jejunii, benè possit communicare, ut dicunt *Suar. d.* 68 *sect.* 4. *Juenin. t.* 7 *pag.* 350 *et Bonac. p.* 2 *n.* 11 *cum Nav. Soto*, *Reg. Fill. Henr.* et aliis communiter, contrà *Panorm. etc. ap. Conc. pag.* 363 *n.* 15. Cæterùm quandoque convenit, talem à Communione abstinere propter animi torporem, ut

rectè dicunt *Tournely t.* 5 *p.* 477 *v.* 3 *et Concina l. c.* ex *D. Thoma quæst.* 80 *art.* 8 *ad* 5 ubi sic docet; *Nec refert; utrùm post cibum vel potum assumptum dormierit, aut etiàm digestus sit, quantùm ad rationem præcepti. Refert autem quantùm ad perturbationem mentis, quam patiuntur homines propter insomnietatem vel indigestionem, ex quibus si mens multùm perturbetur, homo redditur ineptus ad sumptionem hujus Sacramenti.* Hoc tamen puto non procedere, si vigilia, vel indigestio proveniret ex causa naturali, aut rationabili, et honesta; nec si homo conetur turbationem illam repellere faciens quantùm in se est, ut devotè accedat, proùt diximus de eo, qui pollutionem est passus; vide *n.* 272 *in fine.*

ARTICULUS III.

Quæ, et quanta sit obligatio sumendi Eucharistiam?

« Resp. 1. Sumptio Eucharistiæ fidelibus adultis est 290
» necessaria necessitate non medii * (*At vide dict. n.* 192) *, sed præcepti Divini obligantis tum in articulo mortis per modum Viatici, tum etiàm sæpiùs in vita, ut docent *Suar. Vasq. Laym. Fagund.* et alii communiter, probantque tum ex Scriptura, tum ex Conc. Nicæno, et Tridentino *sess.* 13 *c.* 6 tum ex praxi Ecclesiæ, tum quia Eucharistia est instituta per modum cibi, cujus usus sæpiùs est necessarius. *Bonac. d.* 4 *q.* 7 *p.* 1 *n.* 8.

Undè resolves.

» 1. Quisque fidelis in periculo vitæ, quod prævi- 291
» det, vel meritò timet, v. gr. in gravi morbo, antè conflictum, vel puerperium, præsertim primum, antè navigationem, etc. tenetur sub mortali communicare. *Suarez, Vasq.* 214. * (*Ità Elbel. pag.* 104 *n.* 131. *Antoine pag.* 481 *q.* 1 *et Bonc. c.* 6 *quæst* 3 *cum Tamb. et communi*).* Nisi tamen paucis, v. gr. octo diebus antè communicâsset, talis enim communio censeretur habere rationem Viatici, ut docent *Suar. Regin. Fill.* contrà quosdam, ut *Gasp. Hurt. d.* 10 *diff.* 2 *etc.* apud *Escob.* qui dicunt, eum, qui manè communicavit, si à prandio incurrat periculum vitæ, teneri iterùm sumere Communionem, tamquàm Viaticum. * (*Vide dicta n.* 285 *Dub.* 3) * : imò *Sa*, *et Sylv. v. Euchar. Fumus etc.* et *Caj. v. Communio*, putant non esse saltèm mortale, Communionem omittere, dummodò in Paschate sumpseris. * (*Vide dicta n.* 279 *in fin. v. Dicit.*) *

» 2. Si in ægro esset periculum vomitûs, docet » *Sancius* apud *Dian. part.* 5 *tom* 3 *R.* 55 posse ei » parvam particulam dari, quæ stomachum alteratu- » ra non putetur, aut si de hoc ipsi dubium sit, se- » curitatis causâ, priùs dari particulam non conse- » cratam, quam si rejiciat, nullo modo dandam con- » secratam : secùs, si retineat. Si verò independenter » à cibo perpetuò evomat, nullo modo dandam, » nisi fortè per sex sàltèm horas liber à vomitu » fuisset. »

In dubio, an sumens sit Particulam revomiturus, probabiliùs dicit *Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 552 cum aliis communiùs, non esse licitum communicare (contrà *Tamb. Gob. etc.*), quia reverentia Sacramenti præferri debet utilitati infirmi. In casu autem delirii censent *Salm. cap.* 8 *n.* 14 *cum Zambrano*, esse optimam praxim, ut detur infirmo antecedenter particula non consecrata ad experiendum, an decenter possit indè sumere Eucharistiam. Si verò æger tussi vexetur, potest communicare, quià, licet phlegma, quod ejicit, plerumque de pectore ascendat, non est tamen periculum rejiciendi sacras species, cum via, per quam sputa tussendo excutiuntur, non sit œsophagus, seu via cibi et potûs ad stomachum, sed est aspera arteria, seu via respirationis ad pulmones, ità *Croix n.* 554 *cum Palao*, *et Gob.* Modò tamen, benè advertit *Croix*, Particula possit in stomachum descendere : nam si tussis esset ità assidua, ut id non permitteret, abstinendum est à Communione, ut habetur in Rom. Rom. *Confir. infirmor.*

« 3. Pueris doli capacibus, qui sciunt distinguere » Eucharistiam ab alio cibo, probabiliùs est in peri- » culo mortis eam esse dandam pro Viatico, ut con- » trà *Vasq.* insinuat *Laym. t.* 4 *de Euchar. c.* 4 et ex- » pressè docet *Suar. d.* 40 *sect* 1 confirmatque *Card.* » *de Lugo d.* 13 *sect.* 4 *n.* 38 *cum Salm. cap.* 8 *n.* 12 » *et* 13. *Pal. Dian. etc.* et addit (contrà *Sanch.* si de » capacitate pueri sit dubium, posse nihilominùs da- » ri, etsi non sit necesse *cum Dian*, *et Possev. apud* » *Salm. dict. n.* 14.

» 4. Qui post Viaticum sumptum peccavit mortali-
» ter, non tenetur denuò communicare. Ità *Regin.*
» *Fill. Card. de Lugo*, et alii. * (*Cum Conc. p.* 320 *n.*
» 13 *et Salm. c.* 8 *n.* 9 *Suar. Conink. Bon. etc.*
» *Ratio, quia nullibi talis obligatio præscribitur, cum*
» *sufficiat tunc sola Confessio; est tamen contrà Sot.*
» *Tab. et Armill. apud Salm.*

« 5. Qui non communicavit in periculo mortis, non
» tenetur posteà supplere. Ità *Bonac. d.* 4 *q.* 7 *p.* 1. *ex*
» *Henr. Reg. etc.*

» 6. Judex tenetur, per se loquendo, reis conce-
» dere tempus communicandi, ut docent *Suar. Bon.*
» *l. c.* et alii communiter, contra *Nav.* Quod si reus
» noluerit, potest judex procedere. *Fill. t.* 4 *cap.* 8
» *q.* 11 *n.* 238.* (*Aliàs daretur reis ansa non communi-*
» *candi. Sot. Bon. Reg. cum Salm. c.* 8 *n.* 11. *Vide aliàs*
» *dicta n.* 247. *Quibus adde, S. Pium V. ut fert Roncag.*
» *cap.* 6 *quæst.* 3 *R.* 1. *improbâsse consuetudinem non*
» *ministrandi Eucharistiam damnatis ultimo supplicio.*
» *Et debet, si oportet, ministrari etiàm non jejunis.*
» *Vide dicta n.* 283. *dub.* 3 *v. Hic autem.*) *

» Resp. 2. Etsi Christus tempus Communionis, extrà 294
» periculum mortis, non præceperit: Ecclesia tamen
« pro ea determinavit tempus Paschale, quod com-
» muniter numeratur à Dominica Palmarum, usque
» ad Dominicam in Albis inclusivè; alicubi tamen
» totam Quadragesimam comprehendit; alibi exten-
» ditur ex consuetudine, vel indulto, potestque Con-
» fessarius ex justa causa extendere, ut docent *Sa*, et
» alii. V. *Bon. d.* 4 *q.* 7 *p.* 2. »

Undè resolves.

« 1. Præceptum hoc impletur etiàm per Commu-
» nionem Sacrilegam, ùt habet communis, contra
» *Durand. et Sylv.* Et patet, quia Ecclesia tantùm
» præcipit actum externum; nec finis præcepti cadit
» super præceptum. * (*Hoc tamen damnatum est in*
» *Propos.* 55 *ab Innoc. XI. quæ dicebat:* Præcepto

» Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini » manducationem). * An verò, qui non satisfecit, » teneatur posteà implere, utrimque probabiliter de- » fenditur, etsi affirmativa videatur probabilior. *Bo-* » *nac. Suar. l. c. Con. Card. de Lugo, etc.*

» 2. Non tenetur prævenire, qui prævidet, tempore » Paschali se impediendum, ùt contra *Vasq. Sylv. et* » *Fagund.* probabiliter docet *Azor. t. 1 l. 17 c. 41.* » *Suar. etc.* Qui verò sic prævenisset, et posteà tolle- » retur impedimentum, teneretur rursùs communi- » care, secundùm *Laym. l. 5 t. 4 cap. 5. Card. de Lugo* » *sect. 4 n. 78.* quia non satisfecit præcepto obliganti » ad Communionem, et ad illud tempus. Negat tamen » *Diana* citans *Fernand. et Suarez.* »

Quæritur, quonam tempore fideles obligentur ad com-
295 municandum? Duplex quidem de hac obligatione adest præceptum, Divinum, et Ecclesiasticum. Divinum habetur ex illo *Joan. 6. Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Et ex hoc præcepto tenemur Eucharistiam suscipere non solùm in periculo mortis, ùt ait *Bus.* sed etiàm sæpiùs in vita, ùt communiter docent *Suar. 3 p. d. 69 s. 1 et 3. Tourn. to. 5 p. 359. Escob. l. 20 n. 401. cum Soto, Con. Bon.* et aliis passim, ex *D. Thoma 3 p. q. 80 art. 11.* Ratio, quia, sicùt oportet sæpiùs sumere cibum terrenum ad conservandam vitam corporalem, ità cibum cælestem ad conservandam vitam spiritualem. Imò rectè dicunt *Salm. c. 8 n. 16. cum Lugo, Val. P. Soto, Fill. etc.* quod aliquandò per accidens teneatur homo ex hôc divino præcepto ad communicandum fortè etiàm sæpiùs in anno, si hoc censeret necessarium ad superandam aliquam gravem tentationem. Hoc tamen dicit *Suarez* rarissimè evenire posse, cùm ad hoc sufficere possint alia remedia, orationes, pœnitentiæ, etc. Eo casu autem, quo Communio esset necessaria, homo illam omittendo non peccaret contra illius præceptum, sed contra virtutem, adversùs quam tentationem patitur. Cæterùm certum est, apud omnes, quod huic præcepto, per se loquen-

do, quisque satisfaciat communicando semel in anno.

Præceptum autem ecclesiasticum habetur ex Concilio Lateranensi IV. Licet enim esset olim obligatio communicandi saltèm ter in anno, nempè in Paschate, Pentecoste, et Natali Domini, ùt statuit Fabianus Papa in *can.* 16. *de Consecr. dist.* 2. Tamen ex præfato Concilio fideles hodiè obligantur ad communicandum tantùm semel in anno tempore Paschali, ut patet ex *cap. Omnis, de Pœnit. et remiss.* ubi dicitur: *Omnis utriusque sexûs fidelis, postquàm ad annos discretionis pervenerit, saltèm semel in anno confiteatur...suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum; nisi fortè de proprii Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab ejusmodi susceptione duxerit abstinendum; alioquin et vivens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, et moriens christianâ careat sepulturâ.* Hæc autem pœna non incurritur nisi post sententiam, ùt dicunt *Palaus p.* 15 *n.* 14. *Viva de pœnit. q.* 4 *a.* 3 *n.* 5. et alii communiter: idque colligitur ex eod. textu citato.

Dubitatur I. Quomodò computandus sit annus obligationis hujus annuæ Communionis? Alii censent, computandum esse à januario ad decembrem, ùt sentit *Lugo d.* 16 *n.* 69. *et Palaus tract.* 23 *p.* 20 §. *n.* 10. cum *Vasq.* Sed ex communi DD. sententia, et consuetudine undique recepta, tempus computatur à Paschate ad Pascha, quia hic censetur annus ecclesiasticus. Ita *Suar. d.* 36 *s.* 3 *n.* 8. *Laym. l.* 5 *tr.* 6 *c.* 5 *n.* 8. *Ronc. de pœn. c.* 1 *q.* 4 *R.* 1. *Bon. d.* 5 *q.* 5 *p.* 4 *n.* 19. *cum Azor. Henr. Sylv. et Salm. de pœn. c.* 7 *n.* 38. *cum Sa, Fill. Reg. et aliis communiter.* Tempus autem Paschale incipit à Dominica Palmarum, et terminatur Dominicâ in Albis, ex Declaratione Eugenii IV in Bulla, *Fide digna*, anno 1440. Ex consuetudine tamen, necessitate, vel privilegio plus temporis conceditur, ut *Tourn. to.* 3 *p.* 663 *qu.* 2. *Lugo d.* 16 *n.* 62. *Pal. par.* 15 *n.* 2. *Salm. c.* 8. *n.* 17. *et Ronc. c.* 6 *qu.* 5. 296

Dubitatur II. An, qui in Paschate Communionem omisit, teneatur quamprimùm communicare? Adsunt 297

tres sententiæ. *Prima* sententia communior, cui subscribo, et quam tenent *Nav. c.* 12 *n.* 45. *Suar. d.* 70 *sect.* 1 *v. Dico ergò. Lugo d.* 16 *n.* 65. *Gonet. t.* 6 *pag.* 310 *v. Præter, Pal. p.* 15 *n.* 7. *Tournely t.* 3 *p.* 663 *qu.* 3. *Bened. XIV t.* 3. *Edict. pag.* 42. *Antoine pag.* 482 *n.* 8. *Elbel t.* 3 *p.* 103 *n.* 127. *cum Heno, Salm. cap.* 8 *n.* 21. *cum Laym. Con. Bonac. et Vasq. ac Croix l.* 5 *p.* 1 *n.* 644. *cum Azor. Sylvest. Hurtad. Aversa, etc.* absolutè affirmat, tum ex præcepto ecclesiastico, tum divino. Ex præcepto divino, quia, licet Christus hoc præceptum Communionis non determinaverit, reliquit tamen determinandum Ecclesiæ, quæ posteà servandum esse determinavit saltèm semel in anno, ùt dicunt *Suar. d.* 70 *sect.* 1. *in fine; Gonet loc. c. Pal. p.* 15 *n.* 1. *Bon q.* 6 *p.* 3 *n.* 9. *Lug. n.* 28. *Tourn. t.* 5 *p.* 540 *v. An autem, Croix n.* 599. *Antoine p.* 382 *n.* 8. *et Salm. de Leg. c.* 2 *n.* 162. Ex præcepto ecclesiastico, tum quia tempus Paschale non est ab Ecclesia assignatum ad finiendam obligationem, sed ad eam sollicitandam: undè, quandò obligatio jam contracta nondum impleta est, quamprimùm impleri debet; tum quia, ùt dicunt *Gonet pag.* 310. *Lugo d.* 16 *n.* 65. *Pal. p.* 15 *n.* 7. *Tournely l.* 3 *p.* 663 *q.* 3. *Salm. c.* 8 *n.* 21. *etc.* Ecclesia circà Communionem duo imposuit præcepta, unum communicandi infrà annum, alterum communicandi in Paschate, ùt colligitur ex citato *cap. Omnis, et ex Trid. sess.* 13. *Can.* 9. ubi dicitur: *Si quis negaverit omnes... fideles... teneri singulis annis saltèm in Paschate, ad communicandum juxtà præceptum S. Matris Ecclesiæ; anathema sit.* Nota *singulis annis saltèm in Paschate;* ergò, si Communio in Paschate fuit omissa, debet quamprimùm impleri antequàm terminetur annus. Dicit autem *Lugo n.* 66. *et Bernal. apud Croix n.* 644. quod, si quis omisit communicare in Paschate, non peccet quoties datâ opportunitate Communionem differt, sed tantùm, si intrà annum Communionem omittit; quia tunc præceptum communicandi in Paschate non potest ampliùs observari; undè remanet sola obligatio alterius præcepti commu-

ficandi saltem semel in anno. Sed probabiliùs contradicunt *Tourn. t.* 3 *p.* 663 *qu.* 3. *cum Azor. Suar. etc. ac Croix l. c. cum Vasq. Aversa etc.* quia, ut communiter dicunt Auctores hujus primæ sententiæ, hoc præceptum communicandi in Paschate non est datum ad finiendam, sed ad sollicitandam obligationem.

Secunda sententia, quam tenent *Armilla*, *et Tabiena ap. Suar. de* 70 *sect.* 2 *v. Alii*, *et Renzi t.* 2 *pag.* 547 *qu.* 3. distinguit, et dicit, quod, si quis omiserit Communionem ex malitia, non teneatur quamprimùm communicare, quia jam transgressus est præceptum, quod tempori Paschali affixum est; teneatur verò, si ex impotentia fuerit impeditus, quia tunc præsumitur Ecclesia consensisse in dilationem, sed noluisse ab obligatione Communionis hominem eximere.

Tertia autem sententia absolutè negat tenêri illo anno ad Communionem, qui eam omisit sivè ex malitia, sivè ex impotentia; hanc tenent plures graves AA. prout *Sotus in* 4 *d.* 18 *qu.* 1 *ar.* 4. *Sa v. Euchar.*, *Tol. l.* 6 *c.* 18 *n.* 3. item *Sylv. Val. Med. Vict. et Led. ap. Dian. p.* 3 *tr.* 4 *R.* 41. et probabilem putant *Pal. p.* 15 *n.* 6. *Busemb. ut suprà*, et *Bon. p.* 2 *n.* 13. *cum Henriq. et S. Anton.* qui eam absolutè docet *p.* 2 *tit.* 9 *c.* 9 §. 3. ubi loquens de hoc casu, sic ait: *Non videtur tenêri, quod patet ex similibus. Omittendo jejunium Ecclesiæ, quis dicit, quod adhuc teneatur supplere in alia die? Et idem de violatione festorum, de omissione Missæ, et aliis; hoc enim si verum esset, quod teneretur ex necessitate quousque supplere, multa mortalia committeret faciendo contra unum præceptum, et sic Ecclesia laqueos injiceret animabus; quod cavet. cap. Vidas* 27. *quæst.* 1. Ratio hujus sententiæ est, quia præceptum Communionis est affixum tempori *Paschali*, sicùt præceptum jejunii, et audiendi Missam est addictum vigiliis, et festis. Undè sicùt quis non tenetur jejunare, aut Missam audire transacto die vigiliæ, aut festi, ità nec communicare elapso tempore Paschali. Nisi (quod est excipiendum) fuerit impeditus à Communione de consilio Confessarii, ut tenent *Salm. n.* 19. *Pal. n.* 3. et

alii communiter; hoc enim expressè cautum est in *c. Omnis*, suprà allato.

Negant autem Auctores hujus sententiæ, adesse hoc duplex præceptum, nempè communicandi in anno, et communicandi in Paschate: sed unicum tantùm præceptum dicunt Ecclesiam imposuisse, affixum tempori Paschali, quo transacto, nulla remanet obligatio communicandi. Negant pariter, extare præceptum divinum communicandi semel in anno; nam licet adsit obligatio communicandi sæpiùs in vita, præceptum tamen communicandi semel in anno dicunt esse merè ecclesiasticum; non secùs ac præceptum sæpiùs colendi Deum est quidem de jure etiàm divino, sed obligatio audiendi Missam in Dominica, proùt præscripsit Ecclesia, est tantùm de jure ecclesiastico, ut fusè tuentur ipsimet *Salm. de* 3 *præc. c.* 1 *n.* 28. *cum Soto, Cajet. S. Anton. Azor. Nav. Suar. Pal. Bon.* et aliis communissimè, ex *D. Thom.* 2. 2 *q.* 122 *art.* 4 *ad.* 4. ubi ait: *Dicendum, quod observantia diei Dominicæ in nova lege succedit observantiæ Sabbati; non ex vi præcepti legis, sed ex constitutione Ecclesiæ, et consuetudine populi christiani. Vide alia dicta l.* 3 *n.* 265. Apud AA. secundæ sententiæ neminem reperi, qui huic paritati adæquatè respondeat; undè hanc tertiam sententiam non contemnendam puto, saltèm quia ex neutro præcepto, divino ac ecclesiastico constat hæc obligatio communicandi transacto tempore Paschali. Hoc tamen non obstante, nolo recedere à prima sententia.

Dicit autem *Tamb. n.* 38 *cum Diana*, quod, si quis communicaverit antè tempus Paschale, prævidens impedimentum communicandi in Paschate, cum intentione satisfaciendi præcepto illius anni, adhùc cessante posteà impedimento non teneatur in Paschate communicare. Sed hoc rectè non admittunt *Lugo d.* 16 *n.* 77. *Pal. p.* 15 *n.* 18. *Salm. cap.* 8. *num.* 23 *et Antoine p.* 286 *n.* 7 quia intentio non potest efficere, ut actus positus tempore, quo nondùm cœperit obligatio, sit satisfactorius: sicùt qui prævidet die Domini-

co se impediendum fore, audiendo Missam die præcedenti ex intentione satisfaciendi crastinæ obligationi, certè non satisfacit. Id confirmatur ex Rituali Romano *de Euchar.* ubi sic dicitur: *Ægrotis quoque parochialibus, etiàmsi Communionem extrà præscriptos Paschales dies sumpserint, in Paschalibus diebus illam Parochus deferet ac ministrabit.*

Dubitatur III. An, qui non potest communicare tempore Paschatis, teneatur id prævenire? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Suar. d.* 70 *sect* 2 *in fine*, *Holzm. t.* 1 *p.* 347 *num.* 57. *Busemb. ùt suprà num.* 2. *Tamb. Meth. Comm. c.* 4 § 4 *n.* 37. *Bon. d.* 4 *q.* 6 *p.* 2 *n.* 15 *cum Coninch. Fill. Reg. Molf. et Renzi t.* 2 *q.* 149 *q.* 5 *cum Azor. Vasq. etc.* Ratio est eadem, quæ adducta est ab AA. tertiæ sententiæ in præcedenti quæstione, nempè quia hoc præceptum addictum est tempori Paschali, quo non incepto, nulla est obligatio. *Secunda* verò sententia, quam tenent *Laym. c.* 5 *n.* 9. *Lugo d.* 16 *n.* 75. *Pal. p.* 15 *n.* 8. *Habert t.* 5 *p.* 599 *q.* 5. *Elbel t.* 3 *p.* 103 *n.* 127. *Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 642 *et Antoine p.* 483 *n.* 9. *Salmant. c.* 8 *n.* 22 *et Tournel. t.* 3 *p.* 664 *q.* 5 dicit, quod, si Communio non sit differenda ultrà annum ab ultima Communione factà, non tenearis prævenire, cum antecedens illa Communio non sit impletiva præcepti Paschalis, et eamdem obligationem relinquat. Secùs verò, si ultrà annum differri deberet, quia tunc teneris Communionem anticipare, tum ex præcepto divino communicandi semel in anno, modo quo ab Ecclesia est determinatum; tum ex præcepto ipsius Ecclesiæ, quæ duas obligationes imponit, nempè communicandi infrà annum, et communicandi in Paschate ùt suprà dictum est. Undè, si obligatio communicandi in Paschate nequit impleri, saltèm implenda est obligatio communicandi semel in anno. Hæc secunda sententia in se spectata valdè probabilior mihi videtur; sed advertendum, quod ipsa procederet tantùm juxtà opinionem illorum, qui dicunt, obligationem hujus annuæ Communionis incipere à Januario, et termi- 298

nari ad Decembrem. At quia communis sententia aliorum, et universali usu fidelium comprobata, ùt diximus *n.* 296, est, quod hujusmodi obligatio urgeat à Paschate ad Pascha; hinc dicendùm videtur, nullam ei esse obligationem præveniendi. qui prævidet futurum, ut non possit communicare tempore Paschali, quià (ùt benè advertit *P. Suar. l. c.*) talis Communio non esset adimpletiva præcepti; tempore enim quo fieret, non adhùc inceptum esset tempus obligationis, cum nondùm inceperit tempus annuæ Communionis. E converso certum est, quod, cœpto tempore Paschali, si quis impediendum à Communione se prævidet, teneatur illicò eam accipere, ùt communiter docent *Suar. Sa*, *et Bon. cum Salm. n.* 25.

299 Dubitatur IV. An teneantur fideles tollere impedimenta, ut præcepto annuæ Communionis satisfaciant? Communiter dicunt *Lugo d.* 16 *n.* 17. *Croix l.* 6 *p.* 1 *n.* 626. *Tamb. c.* 4 § 4 *n.* 40. *Salm de Censur. c.* 3 *n.* 74. *Dian p.* 5 *tr.* 9 *R* 78. *Viva q.* 4 *a.* 2 *nu.* 10 *cum Laym.*, quod excommunicatus teneatur obtinere absolutionem, ut possit præceptum implere; quia communio valdè confert ad animæ salutem, undè ipsius præceptum rigidè obligat ad auferenda mala spiritualia, quæ obstant. Censent verò *Tamb. et Viva ll. cc.* carcere detentos non tenêri ad quærendam libertatem ut communicent. Sed probabiliùs contradicunt *Salm. loc. c.* cum probabiliùs sit, hoc esse præceptum divinum, juxtà dicta *n.* 297.

300 « Resp. 3. Tenetur quivis Communionem Paschalem sumere in Parochia à Pastore suo, nisi hujus licentiâ, privilegio, aut consuetudine eximatur. *Navarr. Suar. d.* 72 *sect.* 2 *etc.* * (*Ex cap. Omnis. De Pœnit. et Rem. Vide dicta n.* 295.) *

» 1. Sacerdos, ubivis celebrando, satisfacit. *Bon. d.* 4 *quæst.* 7 *p.* 2. * (*Ut communiter ex consuetudine dicunt Wigandt. tract.* 12. *n.* 48. *Ronc. c.* 6 *q.* 7. *Antoine p.* 482 *n.* 3 *et Salm. c.* 8 *n.* 29 *cum Sa*, *P. etc. Intellige, si celebret, aliàs tenetur communicare in Parochia, ùt alii laici.*) *

» 2. Eximuntur peregrini, et vagi, qui Parochiam » non habent, et ab ea absunt. *Bonac. l. c.* *(*Et ità » absunt ut commodè ad illam accedere nequeant. Nec » tunc tenentur communicare in Ecclesia Matricè Oppi- » di illius, neque in Parochia in qua transeunter com- » morantur, ùt Sanchez de Matrim. lib. 3 disp. 23 a. » n. 17. Salm. c. 8 n. 31. Vide dicta n. 240 v. 9. Si in » Paschate, et seq.*)*

» 3. Non eximuntur laici inservientes Religiosis, » ùt habet *Sa, v. Euch.*, nisi, ùt dicit *Bon.* degant » in monasteriis, aliisque locis à cura Parochorum » exemptis. Vide *Sanch. de Matr. d.* 32 *n.* 12. *(*Vide » dicta n. 240 v. 10. Si sint.*)*

» 4. Non satisfacit huic præcepto, qui in Paschate » extrà Parochiam sine consensu Pastoris communi- » cat, ùt habent *Navar. Azor.* et alii *commun.* nisi » tamen communicet in Cathedrali Ecclesia: hunc » enim satisfacere præcepto censet *Bonac. l. c.* sed » negat *Card. de Lug. l.* 1 *res. mor.* nisi Episcopus » expressè, vel tacitè consentiat. *(*Sed opinio Bona- » cinæ nescio an sit probabilis, nisi adsit in aliquo loco » communis usus, qui consensum Episcopi præsumere » faciat; oves enim à proprio Pastore agnosci debent.*)* » Vide suprà *c.* 2 *d.* 2 *art.* 1 *c.* 2 *et* 6. *Bon. loc. c.* Vide » *etiàm c.* 2 *d.* 1 *art.* 1 *cas.* 7, 8 *et* 9.

» Dixi, *sine consensu Pastoris:* quia cum consensu » summi Pontificis, vel Episcopi, sivè Ordinarii, » aut ejus Vicarii generalis, vel Parochi (hi enim » omnes intelliguntur nomine Pastoris) extrà Paro- » chiam communicando satisfieri præcepto Doctores » concedunt. Et quidem sufficere consensum inter- » pretativum, sivè præsumptum, *(*Modò adsit certi- » tudo moralis de voluntate Parochi, ùt Salm. n. 34. » cum Suar., Lugo, Dian. et Tamb.*)* notat *Tamb. de* » *exp. com. c.* 4 § 4. Imò *Bon. in theol. mor. p.* 1 *t.* 5 » *q.* 19. *Beja*, et quidam alii apud *Tamb. l. c. et de* » *Lugo d.* 18 *s.* 2 *n.* 49. Item *Dian. p.* 2 *t.* 14 *R.* 73 *et* » *p.* 6 *t.* 7 *R.* 58. *putant*, posse satisfieri præcepto Com- » munionis Paschalis (præsertim extrà diem Paschæ)

» apud Mendicantes ex privilegio Nicolai V. Pii V.
» et Pauli IV. certis concesso, quod cæteri partici-
» pent. Verùm hoc alii communiter negant. V. *Avers.*
» *q.* 10 *sect.* 4. »

Cum *Diana* ut suprà sentiunt *Beja*, *Rodr. etc. apud Escob. l.* 20 *n.* 441. fideles satisfacere præcepto, communicando in Ecclesiis Regularium, vi privilegiorum à prædictis Pontificibus concessorum Monasteriis D. Hieronymi. Sed communiter et meritò id reprobant *Croix l.* 6 *p.* 2 *n.* 631 *et Salm. c.* 8 *n.* 34 *cum Lugo*, *Fag. Tamb.* et aliis, qui dicunt, neminem posse in Ecclesiis Regularium præceptum Communionis implere, nisi cum licentia Parochi certò præsumpta; ità etiàm *Suar. de Rel. tract.* 10 *l.* 9 *c.* 3 *n.* 6. *Bon. d.* 4 *p.* 1 *n.* 12 *et Escob. n.* 443. *cum Vill. Nunno*, *Fag. etc.* qui refert Declarationem S. C. an. 1486 apud *Farinac. in Trid. sess.* 13 *can.* 9, ubi dictum fuit, minimè satisfacere præcepto communicantes in Ecclesiis Regularium. Nec obstant præfata Privilegia (quorum meminit *Busemb.*) nam, ùt ajunt AA. citati, cum Pontifices sæpè declarârint, quòad Communionem obligatoriam semper servandum esse illæsum jus Parochorum, tam prædicta Monasteria D. Hieronymi, quàm aliæ Religiones, numquàm illis Privilegiis usæ sunt, nisi pro suis familiaribus. Undè *Escob. l. c.* censet, oppositam opinionem non esse practicè probabilem, Et reverà nostra sententia à communi consuetudine videtur approbata.

Pueri baptizati rationis impotes, et perpetuò amentes, Eucharistiam sumendo, verè gratiæ augmentum percipiunt; quia sufficit, hoc Sacramentum in statu gratiæ suscipi, ad ejus effectum percipiendum. Ità *Suar. Vasq. Con. Pal. Laym.* cum *Salm. c.* 7 *n.* 6. Ob majorem tamen reverentiam hujus Sacramenti, Ecclesia Latina meritò illud parvulis dari prohibuit, ut habetur ex communi sensu Ecclesiæ, juxtà *S. Th. p.* 3 *qu.* 80 *a.* 8. Catechismum Rom. *n.* 62. et Rituale Rom. *de Euchar.*

301 Sed quæritur I. An pueri statim ac habent usum

rationis, possint ac debeant communicare? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *S. Antonin. t.* 3 *tit.* 14 *c.* §. 12 ubi ait: *Cum* (puer) *est doli capax, cum scilicet potest mortaliter peccare, tunc obligatur ad præceptum de Confessione, et per consequens de Communione, quæ simùl dantur.* Idem dicunt *Sanctius d.* 26 *et Palud. ac de la Crux ap. Escob. l.* 20 *n.* 243. probabilemque putat *Diana p.* 3 *tract.* 6 *R.* 70. *cum Tab.* Ratio quia cum tales pueri jam sint capaces committendi peccatum mortale, et se disponendi ad absolutionem per debitum dolorem, etiàm capaces fiunt Communionis, ad quam minor requiritur rationis discretio. *Secunda* verò sententia communissima, et probabilior negat, eos tenêri, et hanc docent *Suar.* 3 *p. d.* 70 *s.* 1 *v. Sed expectandum, Nav. c.* 21 *n.* 57. *Laym. c.* 4 *n.* 3. *Escob. n.* 344. *Pal. p.* 10 *n.* 11. *Antoine p.* 491 *v. Pueri, Croix l.* 6 *p.* 2 *n.* 646. *Salm. c.* 7 *n.* 16. *cum Vasq. Soto, Fill. Dicast. etc. ac Dian. l. c. cum Tol. Conc. Com. Tan. Salas*, et communi, ùt asserit. Ratio, quia communis usus ecclesiæ sic interpretavit obligationem hujus præcepti, tùm ut pueri majori cum reverentia, et fructu Eucharistiam suscipiant, tum ne ipsi facilè exponantur periculo transgressionis. Et quàmvis obligentur ad Confessionem, non ideò tenentur suscipere Eucharistiam, quæ est majoris excellentiæ, et non tantæ necessitatis. Nec obstat *cap. Omnis* 12 *de pænit.* ubi dicitur, quod omnis fidelis, *postquàm ad annos discretionis pervenerit*, teneatur non tantùm ad Confessionem, sed etiàm ad Communionem; nam anni discretionis intelligendi sunt respectivè ad rationem materiæ: nempè cum quis pervenerit ad discretionis annos pro Confessione, confiteatur, quandò ad discretionis annos pro Communione, communicet. Sed notandum, quod ex hujus sententiæ fautoribus alii, ùt *Vasq. Hurt. Præpos. Gran. etc. apud Escob. n.* 242 censeant, tales pueros nec tenêri, nec posse communicare, quia (ùt dicunt) Eucharistia non potest dari eis, qui non sunt capaces ad dignè communicandum. Alii verò, ùt *Suar. loc. c. v. Deindè*,

» apud Mendicantes ex privilegio Nicolai V. Pii V.
» et Pauli IV. certis concesso, quod cæteri partici-
» pent. Verùm hoc alii communiter negant. V. *Avers.*
» *q.* 10 *sect.* 4. »

Cum *Diana* ut suprà sentiunt *Beja*, *Rodr. etc. apud Escob. l.* 20 *n.* 441. fideles satisfacere præcepto, communicando in Ecclesiis Regularium, vi privilegiorum à prædictis Pontificibus concessorum Monasteriis D. Hieronymi. Sed communiter et meritò id reprobant *Croix l.* 6 *p.* 2 *n.* 631 *et Salm. c.* 8 *n.* 34 *cum Lugo*, *Fag. Tamb.* et aliis, qui dicunt, neminem posse in Ecclesiis Regularium præceptum Communionis implere, nisi cum licentia Parochi certò præsumpta; ità etiàm *Suar. de Rel. tract.* 10 *l.* 9 *c.* 3 *n.* 6. *Bon. d.* 4 *p.* 1 *n.* 12 *et Escob. n.* 443. *cum Vill. Nunno*, *Fag. etc.* qui refert Declarationem S. C. an. 1486 apud *Farinac. in Trid sess.* 13 *can.* 9, ubi dictum fuit, minimè satisfacere præcepto communicantes in Ecclesiis Regularium. Nec obstant præfata Privilegia (quorum meminit *Busemb.*) nam, ùt ajunt AA. citati, cum Pontifices sæpè declarârint, quòad Communionem obligatoriam semper servandum esse illæsum jus Parochorum, tam prædicta Monasteria D. Hieronymi, quàm aliæ Religiones, numquàm illis Privilegiis usæ sunt, nisi pro suis familiaribus. Undè *Escob. l. c.* censet, oppositam opinionem non esse practicè probabilem, Et reverà nostra sententia à communi consuetudine videtur approbata.

Pueri baptizati rationis impotes, et perpetuò amentes, Eucharistiam sumendo, verè gratiæ augmentum percipiunt; quia sufficit, hoc Sacramentum in statu gratiæ suscipi, ad ejus effectum percipiendum. Ità *Suar. Vasq. Con. Pal. Laym.* cum *Salm. c.* 7 *n.* 6. Ob majorem tamen reverentiam hujus Sacramenti, Ecclesia Latina meritò illud parvulis dari prohibuit, ut habetur ex communi sensu Ecclesiæ, juxtà *S. Th. p.* 3 *qu.* 80 *a.* 8. Catechismum Rom. *n.* 62. et Rituale Rom. *de Euchar.*

301 Sed quæritur I. An pueri statim ac habent usum

rationis, possint ac debeant communicare? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *S. Antonin. t.* 3 *tit.* 14 *c.* §. 12 ubi ait : *Cum* (puer) *est doli capax, cum scilicet potest mortaliter peccare, tunc obligatur ad præceptum de Confessione, et per consequens de Communione, quæ simul dantur.* Idem dicunt *Sanctius d.* 26 *et Palud. ac de la Crux ap. Escob. l.* 20 *n.* 243. probabilemque putat *Diana p.* 3 *tract.* 6 *R.* 70. *cum Tab.* Ratio quia cum tales pueri jam sint capaces committendi peccatum mortale, et se disponendi ad absolutionem per debitum dolorem, etiàm capaces fiunt Communionis, ad quam minor requiritur rationis discretio. *Secunda* verò sententia communissima, et probabilior negat, eos tenêri, et hanc docent *Suar.* 3 *p. d.* 70 *s.* 1 *v. Sed expectandum, Nav. c.* 21 *n.* 57. *Laym. c.* 4 *n.* 3. *Escob. n.* 344. *Pal. p.* 10 *n.* 11. *Antoine p.* 491 *v. Pueri, Croix l.* 6 *p.* 2 *n.* 646. *Salm. c.* 7 *n.* 16. *cum Vasq. Soto, Fill. Dicast. etc. ac Dian. l. c. cum Tol. Conc. Com. Tan. Salas*, et communi, ùt asserit. Ratio, quia communis usus ecclesiæ sic interpretavit obligationem hujus præcepti, tùm ut pueri majori cum reverentia, et fructu Eucharistiam suscipiant, tum ne ipsi facilè exponantur periculo transgressionis. Et quàmvis obligentur ad Confessionem, non ideò tenentur suscipere Eucharistiam, quæ est majoris excellentiæ, et non tantæ necessitatis. Nec obstat *cap. Omnis* 12 *de pænit.* ubi dicitur, quod omnis fidelis, *postquàm ad annos discretionis pervenerit*, teneatur non tantùm ad Confessionem, sed etiàm ad Communionem; nam anni discretionis intelligendi sunt respectivè ad rationem materiæ : nempè cum quis pervenerit ad discretionis annos pro Confessione, confiteatur, quandò ad discretionis annos pro Communione, communicet. Sed notandum, quod ex hujus sententiæ fautoribus alii, ùt *Vasq. Hurt. Præpos. Gran. etc. apud Escob. n.* 242 censeant, tales pueros nec tenêri, nec posse communicare, quia (ùt dicunt) Eucharistia non potest dari eis, qui non sunt capaces ad dignè communicandum. Alii verò, ùt *Suar. loc. c. v. Deindè*,

cum Soto, *et Laym. Pal. ac Croix l. c.* probabiliùs dicunt, quod, esto pueri non teneantur communicare statim post adeptum usum rationis, non tamen prohibeantur ad Eucharistiam accedere, semper ac sciant discernere hunc cælestem cibum à profano; tunc enim, ut inquit *D. Th.* (3 *p. qu.* 80 *art.* 9 *ad.* 3): *Quando jam pueri incipiunt aliqualem usum rationis habêre, ut possint devotionem concipere hujus Sacramenti, potest eis hoc Sacramentum conferri.* Idque confirmatur in *cap. penult. Cas.* 26 *quæst.* 6 ubi dicitur: *Cui pænitentia non negatur, nec reconciliatio deneganda est.*

Sed hîc dubitatur 1. Quandò censeantur pueri obligati ad communicandum? *Sotus ap Suar. et Corduba ap. Pal. ll. cc.* sentiunt, hanc obligationem incipere à 12 anno; quia (ùt ajunt) in eâ ætate pueri tenentur ad leges ecclesiasticas. Sed hoc communiter rejicitur, proùt diximus de *Leg. l.* 1 *n.* 155. Hinc communiter dicunt Doctores, regulariter loquendo, pueros non obligari ad Communionem antè nonum, vel decimum annum; nec differendam eis esse Communionem ultrà duodecimum; ùt sentiunt *Pal. loc. c. et Salm. n.* 18 *cum Lugo*, *Dic. Amico*, *etc.* Vel saltèm ultrà decimum quartum, ut ajunt *Suar. Laym. Wig. Antoine et Croix ll. cc.* Illicque notandum id, quod præscripsit S. Carolus Borromæus (in *Synod. Diæces. IX.*) *Parochi illos, qui decennium attigerint, arcessant, instruant ad cognitionem Eucharistiæ, doceantque quàm reverenter ad eam accedant.* Dictum est *regulariter*, nam ùt advertunt Auctores, citiùs possunt obligari pueri, qui antè talem ætatem perspicaciores conspiciuntur. Undè rectè reprehendit *Roncag. c.* 6. *Reg.* 5. Parochos, qui indiscriminatim non admittunt ad Communionem, nisi pueros in certa ætate constitutos. Dicunt autem *Navarr. c.* 21 *n.* 57 *et Croix d. n.* 646, quod, licet pueri anno decimo possint ad Communionem admitti, non tamen ipsi ad illam teneantur, sed tum solùm cum à Parocho vel parentibus moniti fuerint.

Dubitatur 2. An in periculo mortis Communio tri-

buenda sit pueris, qui rationis sunt impotes? Respondetur negativè, tum quia idem adest periculum irreverentiæ, tum quia talis est usus Ecclesiæ Romanæ. Ità communiter *S. Th. l. c.* item *Caj. Suar. Pal. Laym. Bon, Lug. etc.* cum *Salm. c.* 7 *n.* 7. Et qui aliter ageret, graviter peccaret, ùt notant *Salm ibid. n.* 8 *cum Led*: qui ait, hujusmodi usum universalem Ecclesiæ æquivalere, prohibitioni. Pueris verò qui jam sunt compotes rationis, in articulo mortis non solùm Communio dari potest, ùt dicunt *Nav. c.* 21 *n.* 57 *et Caj. apud Wig. tr.* 12 *n.* 46. sed etiàm debet, ùt communissimè docet *Suar. dist.* 70 *s.* 1. *Lugo dist.* 13 *n.* 37. *Layman. cap.* 4 *n.* 3. *Pal. p.* 10 *n.* 11. *Wig. loc. cit. Holzm. t.* 1 *p.* 345 *n.* 43 *v. Dixi* 2. *Antoine p.* 581. *Escob. l.* 20 *n.* 244 *et Salm. c.* 7 *n.* 15 *cum Henr.* et idem docet Bened. XIV. *de Synod. l.* 7 *c.* 12 *n.* 3. Ratio, quià ex una parte pueri in tali periculo constituti tenentur ex præcepto divino communicare; ex aliâ utilitas Eucharistiæ tunc majorem dispositionem non exposcit.

Quæritur II. An communio sit ministranda amentibus? Perpetuò amentibus omninò est neganda, ùt omnes dicunt cum *S. Thom.* 3 *p. q.* 80 *art.* 9 et Rituali Rom. *de Euch.* ubi dicitur: *Amentibus seu phreneticis communicare non licet; licebit tamen, si quandò habeant lucida intervalla, et devotionem ostendant, dum in eo statu manent; si nullum indecentiæ periculum adsit.* Aliis verò amentibus, qui non semper caruerunt usu rationis, sed nunc carent, censet *Gobatus t.* 4 *n.* 135. quod in periculo mortis absolutè possit dari Communio. Sed in hoc sequenda est doctrina *D. Thom. loc. cit.* ubi sic ait: *Si priùs, quandò erant compotes suæ mentis, apparuit in eis devotio hujus Sacramenti, debet eis in articulo mortis hoc Sacramentum exhiberi, nisi fortè timeatur periculum vomitùs, vel expuitionis.* Idem ferè docuit Catechismus Rom. *part.* 2 *c.* 4 *n.* 69. dicens; *Amentibus prætereà, quia tunc à pietatis sensu alieni sunt, Sacramenta dare minimè oportet; quamvis, si, antequàm in in-

saniam inciderint, piam animi voluntatem præ se tulerint, licebit eis in fine vitæ ex Concilii Carthaginensis Decreto Eucharistiam administrare, modò vomitionis, vel alterius indignitatis et incommodi, periculum nullum timendum sit. Hinc sufficit, quod talis æger piè vixerit, ùt rectè dicunt *Pal. part.* 10 *n.* 7. *Holzm. t.* 1 *pag.* 345 *n.* 46. *et Salm. cap.* 7 *n.* 9. *cum Suar. Vasq. Conc. Laym. Bonac. Fill. Hurt. etc.* Ratio, quia ex unâ parte præsumitur is interpretativè Communionem petere, ex alterâ huic Eucharistia adhùc necessaria esse potest, nempè si incidisset in amentiam existens in peccato mortali, de quo solùm attritus fuerit: Excipiunt tamen DD. *ibid. n.* 11. si certò præsumatur talis in amentiam incidisse penitùs impœnitens. Extrà articulum mortis tamen nullo modo Eucharistia amentibus est concedenda, ut *Salm. d. n.* 11. cum *Suar. Laym. et communi.*

303 Quæritur III. Quandò concedenda sit Eucharistia semifatuis, mutis, et obsessis. Respondetur, quod *Semifatuis* semper ac sciant distinguere hunc cælestem cibum ab aliis, tantùm in articulo mortis, et tempore præcepti Communio danda sit. Ità *Holzm. n.* 45. *Laym. c.* 4 *n.* 4 *Wig. tr.* 12 *n.* 37. *et Salm. c.* 7 *n.* 12. cum *Pal. Hurt. Dian. Henr.* (contra *Sanch.*, *Leand.* qui concedunt toties quoties). Idem agendum est cum *Mutis, et Surdis* à nativitate, modò ex signis constet, eos discretionem habere, ùt *Laym. Pal. et Salm. n.* 13. Imò rectè ait *Holzm. n.* 50. quod, si isti sint præditi non qualicumque discretione, sæpiùs possint communicare. Verùm mutis, surdis, et simùl cæcis à nativitate omninò neganda est Communio cum *Wigan. n.* 38. Epilepticis autem negatur Communio tantùm in paroxysmo, ùt *Holzm. n.* 48. *Elbel n.* 98. cum *Laym. et Pal.* Idem agendum cum *Obsessis* à dæmone, quandò non sunt sui compotes. Cæterùm *Salm. n.* 14. cum *Suar. Sot. Bonac. Laym.* et aliis, ex doctrina *S. Th. p.* 3 *qu.* 80 *a.* 9 *ad* 2 rectè ajunt, Eucharistiam pluries in anno, juxtà prudentiam Confessarii, istis concedendam esse, cum sit speciale re-

medium ad dæmones arcendos ; hinc ait *Cassianus* (*ap. D. Thom. l. c.*) : *Eis, qui ab immundis vexantur spiritibus, Communionem à Senioribus numquàm meminimus interdictam.*

CAPUT III.

DE EUCHARISTIA, UT EST SACRIFICIUM.

DUBIUM I.

Quid sit Missa, et quæ obligatio Sacerdotum circà illam ?

304 *Definitio Sacrificii Missæ. Not. I. Quomodo definiatur Sacrificium in genere? Not. II. Quomodò distinguantur Sacrificia? et quomodò Sacrificium Eucharistiæ omnia illa contineat? et in quo differat à Sacrificio Crucis? Not. III. An Missa sit verum Sacrificium?*
305 *In quo consistat essentia Sacrificii Missæ ?*
306 *An ad essentiam Sacrificii requiratur Consecratio utriusque speciei ?*
307 *Quinam sint offerentes in Sacrificio Missæ?*
308 *Pro quibus possit offerri Missa ?*
309 *Dub. 1. An pro Excommunicatis ? Dub. 2. An pro infidelibus ?*
310 *Dub. 3. An pro Defunctis ?*
311 *Effectus Sacrificii Missæ sunt quatuor. I. Remissio peccatorum ? II. Remissio pœnarum. III. Augmentum gratiæ. IV. Impetratio bonorum.*
312 *De valore, et fructu Missæ. An Missa habeat valorem infinitum? Et an fructus Missæ pendeat à probitate Celebrantis ?*
313 *De obligatione celebrandi, quam habent Sacerdotes. Dub. 1. An ipsi ex præcepto gravi teneantur aliquandò celebrare? Dub. 2. Quoties in anno teneantur celebrare simplices Sacerdotes ? Quoties Parochi ? Et quoties Episcopi ?*
314 *De Missa Conventuali quotidiè celebranda.*
315 *De obligatione dicendi tempore debito Missas pro accepto stipendio.*
316 *Quænam prænotanda circà originem stipendii.*

« Resp. Missa est Sacrificium consistens in conse- 304
» cratione panis, et vini; idest actus latriæ, qui fit
» in recognitionem supremi dominii Dei, et signum
» nostræ servitutis. Quod non obstat, quin secunda-
» riò possit etiàm ad alium finem partialem offerri,
» ut ad agendas gratias, vel impetrationem Beneficii,
» ad Remissionem peccatorum, ad Sanctos honoran-
» dos, etc. »

Notandum est I. quod Sacrificium in genere: *Est oblatio facta Deo per immutationem alicujus rei, in signum supremi dominii, ex legitima institutione.* Ità communiter *Suar. Pal. Laym. Conc. et alii.* Dicitur *Oblatio* pro genere, in quo non cum aliis oblationibus convenit. *Facta Deo*, quia soli Deo, non sanctis Sacrificium offertur. *Per immutationem alicujus rei*, immutatio enim distinguit Sacrificium ab aliis oblationibus. *In signum supremi dominii*, nam tali signo significamus, ità à Deo tamquàm supremo domino nos et nostra destrui posse, sicuti res oblata immutatur. *Ex legitima institutione*: Hæc autem institutio tria requirit, ut Sacrificium fiat publicâ auctoritate, fiat nomine totius populi, et fiat à Sacerdote tamquàm legitimo Ministro.

Notandum II, Sacrificium dividi ex parte materiæ, formæ, et finis. Ex parte *Materiæ* distinguitur in *Victimam*, seu *Hostiam*, in quâ aliquod animatum of-

fertur : *Immolationem*, in quâ offertur aliquod inanime, sed solidum : in *Libamen*, in quo offertur aliquod liquidum. Ex parte *Formæ* distinguitur in *Holocaustum*, in quo totum, quod offertur, per ignem consumitur : *Hostiam pro peccato*, in quâ id, quod offertur, partim consumitur per ignem, partim per Sacerdotem : *Hostiam pacificam*, in quâ id, quod offertur, partim consumitur per ignem, partim per sacerdotem, partim per illum, qui donat. Ex parte *Finis* distinguitur in *Latreuticum*, quod offertur merè in obsequium Dei : *Eucharisticum* in gratiarum actionem : *Propitiatorium*, seu *Expiatorium* in remissionem culpæ vel pœnæ : *Impetratorium* ad obtinenda bona à Deo. Sacrificium autem Eucharistiæ in lege gratiæ institutum (quo omnia antiqua Sacrificia cessârunt) omnium rationes illorum perfectè continet : Est enim *Holocaustum* in recognitionem divinæ excellentiæ : Est *Eucharisticum* in gratiarum actionem : Est *Impetratorium* gratiarum per merita Christi : Et *Expiatorium* peccatorum, quia per illud Deus ad misericordiam movetur, estque Missæ Sacrificium incruentum idem profectò, ac Sacrificium cruentum Crucis, non solùm, quia eadem persona offertur, sed etiàm quia eadem est formalis ratio Sacrificii, cum offeratur in protestationem supremi Dominii, quod habet Deus vitæ, et mortis. Sacrificium igitùr altaris, ùt ait Trident., non quidem essentialiter differt à Sacrificio Crucis, sed tantùm accidentaliter quòad modum offerendi, nempè quia 1. In illo Crucis intercessit mors realis, in hoc intervenit mystica. 2. Illud oblatum fuit per ipsum Redemptorem in ara Crucis, hoc offertur ministerio Sacerdotum. 3. Illud fuit meritorium, quia ibi solutum fuit pretium nostræ redemptionis ; hoc verò non est meritorium, cum hìc tantùm applicentur merita Christi.

Notandum III. certum esse et de fide, quod Missa sit verè, et propriè Sacrificium, et à Christo institutum quòad id, quod pertinet ad essentiam Sacrificii : per consecrationem enim et per sumptionem, ùt infrà

dicetur, mysticè mactatur Christus, et sic habetur immutatio ad Sacrificium requisita. Ità in *Trid. sess.* 22 *c.* 1. *et Can.* 1. 3 *et* 4.

Quær. hîc I. In quo consistat essentia Sacrificii Missæ? Magna hæc est quæstio inter DD. Plures enim adsunt sententiæ. *Prima* sententia dicit, eam consistere in sola sumptione, quia in illa tantùm reperitur destrutio sivè immutatio victimæ; et ità tenent *Pignatelli in suo Propitiatorio*, *et Alb. Magnus*, *Led. et alii ap. Suar.* 3 *p. d.* 74 *s.* 5 *in princ. Secunda* sententia dicit, eam consistere in oblatione, cum Sacrificium nihil aliud sit quàm oblatio; ità *Azor. l.* 10 *c.* 19 *et Sot. ac Covarr. ap. Dicast. d.* 1 *n.* 142. *et Gabr. Echius etc. ap. Croix lib.* 6 *p.* 2 *n.* 12. *Tertia* sententia communior docet, eam consistere in sola consecratione, et ità tenent *Suar. d.* 75 *sect.* 6. *Gonet Man. to.* 6 *p* 331. *Cont. Tourn. to.* 7 *p.* 414 *concl.* 6. *Petroc. to.* 3 *p.* 496. *Habert to.* 5 *p.* 642. *Res.* 3. *Juenin to.* 7 *p.* 366 *concl.* 4. *Frassen. to.* 11 *p.* 352. *Conc. to.* 8 *p.* 424 *n.* 6. *Holz. p.* 70 *n.* 305. *Ronc. c.* 1 *q.* 2. *Croix l.* 6 *p.* 2 *n.* 13. *et Salm. c.* 1 *n.* 14. *cum S. Anton. Lug. Pal. Vasq. et aliis.* Ratio, quia in consecratione omnia adsunt requisita ad Sacrificium, nempè oblatio, quæ jam fit in actu exercito, proùt Christus quoque tùm in cœna, tùm in cruce non verbis, sed facto Deo Patri se obtulit: adest etiàm destructio seu immutatio victimæ, dum vi verborum jam corpus à sanguine Christi separatur. Hæc sententia est quidem valdè probabilis, et communior, sed probabilior mihi videtur *Quarta* sententia (licet in *Tom. I.* tertiæ adhæserim), quam tenent *Bellarm. l.* 2 *de Miss. c.* 27 *circà fin. Tourn. in Prælect. theol. to.* 8 *p.* 371. *Sotus. in* 4 *d.* 13 *q.* 1. *Bonac. d.* 4 *q. ult. p.* 2. *et alii apud Dicast.* Hæc sententia dicit, essentiam Eucharistiæ consistere partialiter in consecratione, et partialiter in sumptione; in consecratione enim ponitur victima, et in sumptione consumitur. Ratio 1 quia verum et reale Sacrificium veram requirit et realem destructionem rei oblatæ, quæ non habetur, nisi per sumptionem Sacerdotis, quâ destruitur

sacramentalis essentia Christi. Nec obstat dicere, quod in consecratione jam habeatur mors mystica, et in tantùm non habetur mors realis, in quantùm propter naturalem concomitantiam, nequeunt Christi sanguis, et anima à corpore separari. Nam respondetur quod, si concomitantia illa naturalis impedit mortem, etiàm impediat Sacrificium, quod sine vera et reali destructione non consumitur. Ratio 2 quia, si destructio non fieret per sumptionem, sequeretur, quod Sacrificium fieret in cælo, non in altari; nam ut in altari fiat Sacrificium, opus est, ut priùs ibi victima ponatur integra, et deindè destruatur. Cum autem in consecratione panis vi verborum veniat tantùm corpus à sanguine separatum: sequitur, præsupponi destructionem jam factam in cælo, ubi Christus integer manet. Nec obstat dicere quod, licet per se vi verborum corpus veniat separatum à sanguine, ratione tamen concomitantiæ Christus integer veniat, ac proindè mysticè destruatur. Nam respondetur, quod hoc esset per accidens, non per se; sed cum Sacrificium (ùt supponunt Auctores tertiæ sententiæ) fiat per se vi verborum, ratione separationis sanguinis à corpore, necesse est, ut etiàm per se vi verborum ponatur integer Christus, priùs quàm destruatur. Cæterùm ipsi adversarii dicunt, quod sumptio, quàmvis non spectet ad essentiam Sacrificii, spectet tamen ad ejus integritatem, ut Sacerdos participet de re oblata. Quapropter Rubrica Missalis (*tit.* 10 *n.* 3.) sic monet: *Si Sacerdos graviter infirmetur, aut moriatur post consecrationem corporis tantùm antè consecrationem sanguinis, vel utroque consecrato, Missa per alium Sacerdotem expleatur ab eo loco ubi, ille desiit; et in casu necessitatis etiàm per non jejunum.* Et idem docet *S. Th.* 3 *p. q.* 83 *ar.* 6 *ad* 1 *ex Concil. Tolet VII. in c. Nihil, Caus.* 7 *qu.* 1.

306 Quæritur II. An de essentia Sacrificii requiratur consecratio utriusque speciei. *Prima* sententia negat, quam tenent *Cont. Tourn. tom.* 5 *p.* 124 *cum Major. Adriano, Ysomberto, etc. ac Bon. d.* 4 *q. ult. p.* 2 *n.* 7. *cum Henr. Petig. Nunno etc.* probabilemque putat

Croix l. 6 *p.* 2 *n.* 15. Ratio, tùm quia per ipsam consecrationem unius speciei totus Christus ponitur et offertur, simùlque jam repræsentatur mors Christi, cum vi verborum ponatur tantùm corpus sine sanguine, vel sanguis sine corpore, quo mors Christi designatur; tùm quia, ùt alii dicunt, in consecratione et sumptione unius speciei jam habetur oblatio et mactatio victimæ, quod satis est ad essentiam Sacrificii. *Secunda* verò sententia communior et probabilior affirmat, et hanc tenent *Suar.* 3 *p. d.* 75 *s.* 6 *v. Dico* 2: *Tourn. in Prælect. t.* 8 *p.* 376. *Lugo de Euch. d.* 19 *ex n.* 106. cum communi ùt asserit, *Pal. eod. tit. p.* 2 *n.* 6. et favet *D. Th.* 3 *p. q.* 80 *ar.* 12 *ad* 3 ubi dicit: *Repræsentatio Dominicæ Passionis agitur in ipsa consecratione,... in qua non debet corpus sine sanguine consecrari.* Ratio igitur est, quia Sacramentum altaris debet esse rememorativum Sacrificii cruenti à Christo in Cruce peracti, ùt declarat Trid. *s.* 22 *c.* 1, ubi docet, quod Christus obtulerit corpus et sanguinem suum sub speciebus panis, et vini, *ut... suæ Ecclesiæ visibile... relinquèret Sacrificium, quo cruentum* (nota) *illud semel in Cruce peragendum repræsentaretur.* Undè si una tantùm species consecraretur, etsi vi verborum poneretur corpus exsangue, vel etsi per sumptionem haberetur mactatio, non tamen exprimeretur sanguinis effusio, quod non fit nisi per utriusque speciei consecrationem, per quam propriè significatur separatio sanguinis à corpore, juxtà dictum S. Cyrilli: *Gladio verborum sanguis separatur à corpore.*

Hîc autem advertendum id, quod habetur in Rubrica Missalis (*tit.* 4 *n.* 8): *Si materia, quæ esset apponenda, ratione defectûs vel panis, vel vini, non posset ullo modo haberi; si id sit antè consecrationem corporis, ulteriùs procedi non debet; si post consecrationem corporis, aut etiàm vini deprehenditur defectus alterius speciei, alterâ jam consecratâ; tunc si nullo modo haberi possit, procedendum erit, et Missa absolvenda, ità tamen ut prætermittantur verba et signa, quæ pertinent ad speciem deficientem. Quod si expectando aliquamdiù haberi pos-*

sit, expectandum erit, ne Sacrificium remaneat imperfectum. Hinc notant *Gavantus hic, et Azor. l.* 10 *c.* 35 *qu.* 6 quod, si difficillimè haberi possit species deficiens, et notabilis indè oriretur offensio populi, Missa absolvi debeat, quia jus naturale vitandi scandalum prævalet juri divino positivo integrandi Sacrificium.

307 Est autem de fide, quod Christus Dominus sit præcipuus Sacerdos offerens in Sacrificio Missæ, ùt communiter DD. cum *S. Th. q.* 83 *art.* 1 *ad* 3 *ex Trid. sess.* 22 *c.* 2. Post Christum, ministri hujus Sacrificii sunt Sacerdotes, qui soli potestatem habent consecrandi, et offerendi, corpus et sanguinem Christi; et consecrant, etiàmsi sint hæretici, degradati, etc. ex *Trid. s.* 23 *c.* 1. tota Ecclesia etiàm dicitur offerre Sacrificium per Sacerdotem, ùt multi dicunt apud Croix n. 19. Post Sacerdotes, omnes fideles offerunt Sacrificium mediatè per Sacerdotum manus, tribus utique modis. I. Modo generali, nempè per Sacerdotes, qui, offerendo Sacrificium ùt publici ministri, pro quocumque fideli dicuntur etiàm offerre. II. Magis speciali, procurando, ut Sacerdotes celebrent pro seipsis. III. Assistendo Sacrificio.

308 Certum etiàm est, posse offerri hoc Sacrificium pro omnibus fidelibus baptizatis, vivis, etiàm infantibus, vel energumenis, vel peccatoribus non excommunicatis, quoad fructum tantùm impetrationis : ex c. 2 de Sent. Excom. Pro excommunicato vitando tamen licitè Sacerdos potest offerre Missam privatim, quatenùs est opus proprium suæ privatæ personæ, non autem nomine Ecclesiæ, vel ùt minister Christi : Quàmvis, si offerret tamquàm Christi minister, validè quidem, sed illicitè offerret. ùt Croix n. 33. Salm. c. 2 ex n. 9. cum Suar. Nav. Dic. etc.

309 Sed dubitatur 1 an licitè Sacerdos possit orare, aut offerre Missam nomine Ecclesiæ, vel ùt minister Christi pro excommunicato tolerato * Negant Suar. Bon. Soto, et alii cum Salm. c. 2 n. 19. Quia Ecclesia, ùt dicunt, excludit excommunicatos omninò à communicatione suffragiorum; Concilium enim Constantiense

in Extravag. Mart. V. *Ad evitanda* nihil ipsis indulsit, sed tantum favorem præbuit aliis, ut cum excommunicato tolerato communicare possent. Sed probabilior est opposita sententia, quam tenent Lugo disp. 19 n. 187. Croix n. 34. cum Sanch. Nav. Con. etc. Ratio, quia in d. Extrav. quàmvis nihil indulgeatur excommunicatis toleratis, conceditur tamen fidelibus communicare cum illis, etiàm in divinis, juxtà dicenda de Censur n. 164.

Dubitatur 2 an possit offerri Missa pro infidelibus? Negant Vasq. Sot. Leand. Pal. etc. apud Salm. c. 2 n. 18. Effectus enim Sacrificii, ùt dicunt, non est communicandus iis, quibus non possunt communicari Sacramenta. Probabiliùs tament affirmant Lugo d. n. 173. et Bellarm. Suar. Sa, Laym. etc. cum Salm. n. 19. Tùm quia in lege veteri Judæi soliti fuerunt sacrificare pro gentibus, ùt in l. 1 Mach. c. 12 pro Spartanis, ubi: *Memores sumus vestri in Sacrificiis, quæ offerimus*. Tùm quia sic celebrans magis conformatur Christo, qui pro omnibus se obtulit.

Pro defunctis autem existentibus in Purgatorio certum est, quod licitè et utiliter offeratur Missa, ùt docet D. Th. Suppl. q. 71 ar. 9 et constat ex Trid s. 22 c. 2 ubi dicitur, quod Sacrificium Missæ *non solùm pro fidelium vivorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, et aliis necessitatibus, sed et pro defunctis...ritè juxtà Apostolorum traditionem offertur*. Et rursùs in Can. 3 habetur: *Si quis dixerit, Missæ Sacrificium...vel soli prodesse sumenti, neque pro vivis, et defunctis, pro peccatis, etc. offerri debere, anathema sit.* 310

Rogabis 1 an Missa prosit defunctis ex infallibili promissione Christi? Negant Canus, Sotus, et Corduba ap. Salm. c. 2. Sed veriùs, et communiùs affirmant Suar. D. 79 s. 10 et ipsi Salm. cum Azor. Nav. Henr. Dic. P. Soto; Fag. Philib. etc. Ratio, quia cum sit de fide (ùt vidimus ex Tridentino) Missam utiliter offerri pro defunctis, id non potest fieri nisi ex opere operato, idest ex promissione Christi, quæ utique habetur in verbis illis (Matth. 26. v. 28): *Hic est san-*

guis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur (in textu Græco legitur *effunditur*) *in remissionem peccatorum*. Confirmatur ex verbis formæ quâ ordinantur Presbyteri: *Accipe potestatem offerre Sacrificium Deo, Missasque celebrare tàm pro vivis, quàm pro defunctis in nomine Domini. Amen.*

Rogabis 2. an Missa *de Requiem* prosit defunctis magis, quàm Missa de Sanctis? Respondet *S. Th. Suppl. quæst.* 71 *art.* 9 *ad* 5. dicens: *Ex parte...Sacrificii oblati... æqualiter prodest defuncto, de quocumque dicatur; sed ex parte orationum magis prodest illa, in qua sunt orationes ad hoc determinatæ: sed tamen iste defectus recompensari potest per majorem devotionem, vel ejus qui dicit Missam, vel ejus qui jubet dici, vel iterùm per intercessionem Sancti, cujus suffragium in Missa imploratur.*

De effectibus Sacrificii Missæ.

311 1. Effectus est remissio peccatorum, circà quam quæritur, an hoc Sacrificium remittat peccata mortalia per se immediatè in homine attrito, instar Sacramenti pœnitentiæ? Affimat *Cassalius l. 2 de Sac. Missæ*, sed oppositum est tenendum, nempè Missam non habere virtutem remittendi mortalia per se immediatè, sed solùm impetrandi auxilium ad pænitentiam, quâ remittantur, ùt communiter docent *Bellarm. l. 2 de Miss. c.* 4. *Tourn. Prælect. Theol. t.* 8 *p.* 484. *Suar. d.* 79 *s.* 3 *et* 4. *Holzm. n.* 330. *Ronc. c.* 1 *q.* 3. *Con. p.* 428 *n.* 8. *ac Salm. c.* 3 *n.* 3. *cum Nav. Caj. Azor. Pal.* et aliis passim, ex *D. Th. in* 4 *d.* 12 *q.* 2 *ar.* 2 *qu.* 2 *ad* 4. ubi ait quod Missa *peccata mortalia delet, non sicùt causa proxima, sed in quantùm gratiam contritionis impetrat.* Et probatur ex Tridentino, *sess.* 22 *c.* 2. ubi dicitur: *Hujus* (Sacrificii) *oblatione placatus Dominus gratiam, et donum pænitentiæ concedens, crimina et peccata etiàm ingentia dimittit.* Ergò Deus intuitu hujus Sacrificii immediatè placatur, et deindè movetur ad pœnitentiæ donum concedendum, per quam immediatè delentur peccata. Confirmatur ratione, quia Sacrificium Missæ offertur à Christo Summo Sacerdote, qui nunc non potest satisfacere, cum non

sit viator, et ideò nequit mereri, sed tantùm ipse impetrat nobis gratias interpellans pro nobis. Idemque dicendum de culpis venialibus cum *S. Th. l. c. quæstiunc.* 1 *ad* 1 *ac Holz. Ronc. Conc. Suar. Con. Laym. Pal. Vasq. et Salm. n.* 8. (contra *Canum et Valentiam*, qui volunt, venialia remitti per se virtute Sacrificii). Quia, cum venialia sint quædam maculæ animæ, propriâ voluntate contractæ, non tolluntur sine pia animi actione, quæ venialibus illis repugnet.

II. Effectus hujus Sacrificii est per se immediatè remittere pœnas peccatorum hominibus justis, pro quibus offertur; ità communiter *Suar. d.* 79 *s.* 6. *Assert.* 1. *Pal. p.* 6 *n.* 7. *Conc. p.* 429 *n.* 11. *Wigandt. tr.* 12 *n.* 81 *R.* 4. *et Salm. c.* 3 *n.* 11. *cum Gonet. Con. P. Nav. Laym. Gabr. etc.* ex *D. Th.* 3 *p. q.* 79 *ar.* 5. ubi ait quod hoc Sacramentum, *in quantùm est Sacrificium*, *habet vim satisfactivam.* Et patet ex Trid. s. 25 c. 1. ubi habetur: *Animas* in Purgatorio *detentas fidelium suffragiis potissimùm verò acceptabili altaris Sacrificio juvari.* Aliâ autem viâ defuncti juvari non possunt, quàm immediatâ pœnarum remissione. III. Effectus est augmentum gratiæ. Circà quod quæritur, an Sacrificium Missæ de se ex opere operato conferat hoc augmentum? Affirmant Leandr. Card. et Mach. Sed negandum cum Suar. d. 79 s. 4. Pal. p. 6 n. 5. et Salm. c. 3 n. 13. qui citant Vasq. Lug. Hurt. Bon. et alios communiter, quia de hoc nullibi fundamentum habetur. Veriùs ergò dicendum, per Missam impetrari auxilia ad perficiendos actus, quibus gratia accrescit. IV. Effectus est impetratio bonorum spiritualium, et etiàm temporalium, quatenùs ista animæ prosint, ex Trid. sess. 22 c. 2. Vide Salm. c. 3 n. 15.

« Principalis fructus Missæ ex opere operato est 312
» independens à probitate Sacerdotis, à quo pro omnibus, seu vivis, seu defunctis, etiàm accepto stipendio, applicabilis est, estque actu tàm intensivè, quàm extensivè finitus; etsi enim hostia ipsa, et principalis offerens, idest Christus, infinitè sit Deo gratus, atque ità Deus per hoc Sacrificium in-

» finito honore afficiatur, videtur tamen Christi esse
» voluntas, ut offeratur, et prosit tantùm ad certum,
» et finitum effectum. Quod etiàm patet ex usu, et
» sensu Ecclesiæ, dum Missæ pro eadem re repetun-
» tur: quod signum est, non habere infinitum effec-
» tum. V. Bonac. d. 4 q. ult. p. 4. »

Notandum 1. alium esse valorem, alium fructum Missæ. *Valor* est efficacia illa, quam habet Missa ex dignitate offerentis, et rei oblatæ, ad conferenda bona offerenti, et iis, pro quibus offertur. *Fructus* autem sunt bona ipsa, quæ intuitu Sacrificii Deus confert. Undè valor à fructu differt, velùt causa ab effectu.

Notandum 2. Fructus Missæ distingui ex triplici capite; distinguitur enim 1. ex parte causæ, idest ex opere operato, et opere operantis. Fructus *ex opere operato* est ille, qui confertur intuitu meritorum Christi et ejus promissionis: fructus verò *ex opere operantis* est ille, qui confertur intuitu meriti, et devotionis celebrantis. Distinguitur 2. ex parte rei, in meritorium, satisfactorium, et impetratorium, juxtà dicta n. præcedenti 311. Distinguitur 3. in generalem, specialem, et specialissimum. Fructus *generalis* obtingit omnibus fidelibus vivis, et defunctis. *Specialis* (ab aliis dictus *medius*, vel *ministerialis*) obtingit tàm eis pro quibus applicatur, quàm assistentibus, et concurrentibus ministrando paramenta, luminaria, hostias, etc. *Specialissimus* demùm obtingit soli Sacerdoti.

Hîc autem magna occurit quæstio valdè inter DD. controversa, an Sacrificium Missæ infinitum habeat valorem? Duplex adest sententia. *Prima* dicit. id habere valorem actu tàm intensivè, quàm extensivè finitum, ità ut pluribus applicatum minùs prosit singulis, quàm si uni tantùm applicetur. Ità cum *Bus. ut suprà*, *tenent Scotus Quodlib.* 20 *n.* 20. *S. Bonav. in* 4. *dist.* 45 *art.* 3. *ad ult. Ronc. c.* 7 *q.* 7 *R.* 2. item *Palud. Rich. Major*, *Barb. Covarr. et Fag. ap. Salm. c.* 3 *n.* 38. Idemque expressè docet *Sotus in* 4 *dist.* 13 *q.* 2 *ar.* 1. ubi ait: *Intentioni* (Sacerdotis) *quia est de essentia Sacrificii, etiàm ex opere operato respondet certus, et taxatus gra-*

dus satisfactionis, et ideò quandò in plures illud distribuerit, tantò minus singulis obvenit. Diversâ autem auctores hujus sententiæ ratione utuntur : Alii, quia valor Missæ non sumitur ex re oblata, sed ex ipsa oblatione, sivè ex actione Sacerdotis offerentis, quæ certè non potest esse infiniti valoris, dicunt, in Sacrificio Missæ Christum non esse proximè offerentem, sed tantùm remotè, quatenùs illud per Sacerdotes offerendum instituit. Sed hæc ratio communiter rejicitur, et meritò, tùm quia, sicùt Sacrificium oblatum à Sacerdote malo, non perindè ab ejus malitia inquinatur, ùt docet Trid. *sess.* 22 *c.* 1. ità neque ab offerente limitato limitationem recipit; tum quia certum est, quod in hoc Sacrificio Christus sit simùl victima, et principalis offerens, ùt patet ex Conc. Later. IV. *Can.* 3. ubi dictum fuit : *in Ecclesia Christus Jesus et Sacerdos et Sacrificium est.* Et clariùs ex *Trid. dict. sess.* 22 *c.* 2. ubi habetur : *Una enim eademque est hostia, idem nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit, solâ offerendi ratione diversâ.* Alii verò hâc ratione utuntur, quia, licet Missa in se, et quòad sufficientiam sit infiniti valoris, tamen quòad effectum, hic est limitatus ex voluntate Christi, qui hoc Sacrificium instituit, ut ex opere operato (independenter ab hominum dispositione) determinatum produceret effectum, sivè satisfactionis gradum, quàmvis ex opere operantis possit crescere juxtà majorem devotionem offerentis, vel ejus, pro quo offertur. Et huic sententiæ videtur favere *D. Th. in* 4 *dist.* 45 *q.* 2 *ar.* 4 *q.* 3 *ad.* 2 ubi ait : *Quàmvis virtus Christi, quæ continetur sub Sacramento Eucharistiæ, sit infinita, tamen determinatus est effectus, ad quem illud Sacramentum ordinatur.* Hinc S. doctor *dict. art.* 4 *q.* 2. *Sed contra*, infert, minùs esse probabilem opinionem asserentem, quod suffragia pro uno facta non magis ei prosint, quàm aliis, qui magis digni sunt, sic dicens : *Si ergò suffragium pro multis factum tantum valeret singulis, ac si pro uno tantùm fieret, videtur, quod Ecclesia non debuit instituisse, ut pro aliquo singulariter Missa vel oratio fieret, sed quod*

semper diceretur pro omnibus fidelibus defunctis, *quod patet esse falsum*. Ratio hujus sententiæ probatur ex prohibitione Ecclesiæ, quæ vetat, ne pluribus Missam petentibus uno Sacrificio satisfiat. Hinc Sacerdos, qui à pluribus stipendia accepit, nequit unicam Missam pro illis offerre, quod utique facere posset, si Missa æquè omnibus ac uni prodesset; sed hoc fuit proscriptum ab Alex. VII. in prop. 10. quæ dicebat: *Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, et Sacrificium unum offerre..*

Secunda verò sententia à recentioribus hodiè communissimè recepta docet, valorem Missæ esse intensivè et extensivè infinitum quòad sufficientiam, ratione infinitæ dignitatis Christi, qui in hoc Sacrificio est victima, et principalis offerens. Dicitur *intensivè infinitum*, quatenùs potest causare fructum majorem et minorem, juxtà mensuram dispositionis hominis. *Extensivè* autem, quatenùs potest infinitos effectus producere, et juvare ità uni soli ac infinitis hominibus. Et ratio est, quia (ùt docet Trid.) Missæ Sacrificium idem est, etsi modo diverso oblatum, cum Crucis Sacrificio, quod fuit infiniti valoris. Quòad effectum verò dicitur hoc Sacrificium esse finitum, non jam ex sua institutione, nempè, ùt ait prima sententia, quia fuit à Christo in eo determinatus certus gradus satisfactionis, sed ex finita capacitate hominum, pro quibus offertur, quorum unusquisque uberiorem percipit fructum juxtà suam et offerentis dispositionem; pariter ac fuit Sacrificium Crucis, quod esto in genere satisfactionis fuerit infiniti valoris, nullum tamen actù effectum in nobis infinitum operatur, cum se habeat per modum causæ universalis supernaturalis, quæ operatur juxtà subjectorum dispositionem: proùt operantur etiàm Sacramenta, quæ, licet infinitam virtutem habeant, actu tamen limitatè operantur. Undè juxtà hanc sententiam Missa æquè prodest singulis pluribus applicata, ac si uni applicetur. Ità tenent Gonet Man. to. 6 p. 336. Habert to. 5 p. 671. Juenin. to. 7 p. 375 concl. 4. Petroc. to. 3 p. 512 q. 8. Pignat.

in suo Propitiatorio l. 4 q. 11. Tourn. in Prælect. Th. to. 8 p. 387, Dico 2. et ejus Contin. to. 5 p. 743. Conc. t. 8 p. 427 n. 3. Holz. to. 2 p. 74. ex n. 320. Wigandt tract. 12 n. 78. Bon. p. 4 num. 3. Croix lib. 6 p. 2 n. 42. cum Suar. Vasq. Sylvest. et Salm. c. 3 n. 40. cum Cano, Caj. Nav. et aliis plurimis. Et pro hac sententia clarè est etiàm D. Th. 3 p. q. 79 art. 5. ubi sic ait: *Quàmvis... hæc oblatio ex sui quantitate sufficiat ad satisfaciendum pro omni pœna, tamen fit satisfactoria pro illis, pro quibus offertur, vel etiàm offerentibus, secundùm quantitàtem suæ devotionis, et non pro tota pœna.* Nec sibi contradicit S. Doctor in locis suprà citatis; nam ubi dicit, Missam habere effectum determinatum, sanè intelligi debet de determinatione non ex parte Christi, sed subjecti juxtà mensuram suæ dispositionis. Ubi autem dicit, quod Missa pluribus applicata, minùs prosit singulis, non quidem loquitur de Missa ùti Sacrificiò, sed ùti suffragio ab Ecclesia instituto, quod effectum certè finitum habet, et ideò quò pluribus illud applicatur, eò minùs singulis juvat; certum enim est, quod preces Missæ ab Ecclesia institutæ magis prosint alicui, si singulariter ei, quàm si pluribus à Sacerdote applicentur, ùt patet ex Conc. Constantiensi, ubi damnatus fuit hic articulus Wiclefi: *Speciales orationes applicatæ uni personæ per Prælatos, vel Religiosos, non plus prosunt eidem, quàm generales, cæteris paribus.*

Nec obstat 1. prohibitio Ecclesiæ accipiendi plura stipendia pro una Missa. Nam respondetur 1. quod stipendium non detur ùt pretium fructûs Missæ, sed pro sustentatione ministri, ùt diximus de Simonia l. 3 n. 55. Undè semper ac minister suam habet sustentationem, deficit titulus, quo aliud stipendium possit accipere. Respondetur 2. quod, cum sententia opposita non sit improbabilis, non possit Sacerdos pro stipendio certo incertum Missæ fructum applicare.

Neque obstat 2. quod, si hæc sententia valeret, frustrà Ecclesia Missas multiplicarèt; nam respondetur (ùt diximus), quod fructus Sacrificii non percipiatur juxtà suum proprium valorem, sed juxtà dispo-

sitionem illius, cui applicatur, et ex hoc evenit, quod, quò pluries pro uno repetuntur Sacrificia, eò pluries fructus participentur.

Hac secunda sententia, speculativè loquendo, videtur probabilior; at quia contraria adhùc est probabilis, non licet quidem Sacerdoti, dum accipit stipiendum ab uno, applicare Missam pro illo in generali cum aliis; nisi saltèm sub conditione, nempè modò ille non defraudetur.

Notandum hìc, quod Sacrificium Missæ, in quantùm pertinet ad fructum principalem, tàm prosit si offeratur à malo Sacerdote, quàm à bono, cum valor Missæ sit ex opere operato pendens à meritis Christi: in quantùm autem pertinet ad fructum precum, quæ in Missa dicuntur, ipsæ etiàm valent factæ à Sacerdote peccatore, quatenùs hic orat nomine Ecclesiæ, quia Ecclesia semper est Deo grata; secùs quatenùs orat nomine proprio. Ità S. Thom. 3 p. q. 82 art. 6. Hinc dixit Alexander Papa (Can. 91 causa 1 qu. 1.): *Sacerdotes quantò digniores fuerunt, tantò faciliùs pro quibus clamant exaudiunter.* Censet autem D. Th. l. c. art. 7 ad 3 quod, si celebrans est excommunicatus, *quia est ab Ecclesiæ unitate separatus, orationes ejus efficaciam non habent.* Et hoc puto veriùs dicendum, loquendo de excommunicato vitando, cum Ronc. cap. 1 qu. 3 R. 2. Spor. p. 138 n. 322. et Laym. de Sacr. Miss. c. 1 n. 12. contra Holzm. p. 75 n. 324. et Croix lib. 6 p. 2 n. 49. cum Soto, Gabr. Dic. etc. Probabiliter verò dicit Laym. cum Avila, et communi, secùs esse de excommunicato tolerato, quia ecclesia permittendo, ut fideles postulent Missas ab eo, consequenter etiàm permittit, ut omninò ipsæ fructuosæ sint postulantibus. Vide n. 309.

313 « 1. Sacerdotes ordinariè peccant graviter, si non » aliquoties in anno, saltèm ter, vel quater solem» nioribus festis celebrent, nisi legitimè sint impe» diti. Ità *Sylv. Reg. Suar. Conc.* et alii *comm.* contrà » *Ang. Bonac. Dian. p. 2 t. 14 R.* 19 item *Cardin. de* » *Lugo et Tamb. l. 1 exped. comm. c.* 6 qui excusant

» saltèm à mortali, dummodò communicent in Paschate, absitque contemptus, et scandalum : imò, ubi Trid. est receptum, tenentur ex mandato Episcopi sub gravi culpa celebrare sàltèm Dominicis, et Festis ; excusantur tamen, si Episcopi nullum mandatum extet. »

Dubitatur hîc 1. An Sacerdotes teneantur sub culpa gravi aliquandò celebrare? *Prima* sententia communior, quam tenent *D. Th.* 3 *p. q.* 82 *ar.* 10. *Suar. d.* 80 *s.* 1. *Laym. l.* 5 *tr.* 5 *c.* 3 *n.* 1. *Bon. p.* 7 *n.* 1. *Juen. t.* 7 *p.* 377. *Holzm. p.* 78 *n.* 338. *Cont. Tourn. t.* 5 *p.* 763. *Elb. p.* 125 *n.* 195. *Hubert. t.* 5 *p.* 684 *q.* 9. *Cont. t.* 8 *p.* 496 *n.* 1 *et Pal. p.* 12 *n.* 2 *cum Vasq. Nav. Valent Azor. etc.* docet, eos tenêri tàm ex præcepto divino, quàm Ecclesiastico. Divinum præceptum probatur 1. ex illo Apostoli (*Ad Hebr.* 5) : *Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, et Sacrificia pro peccatis.* Prob. 2 ex verbis Christi (*Lucæ* 22) ; *Hoc facite in meam commemorationem.* Quæ verba, declarat Trid. *sess.* 22 *cap.* 1 continere verum præceptum, dicens : *Apostolis eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerent, præcepit per hæc verba, hoc facite etc.* Præceptum autem Ecclesiasticum probatur 1. ex *c. Dolentes* 9. *de Celebrat. Miss.* ubi Innoc. III. sic dixit : *Dolentes referimus, quod non solùm quidam minores Clerici, verùm etiam aliqui Ecclesiarum Prælati, circà comessationes superfluas ferè medietatem noctis expendunt...... Sunt et alii, qui Missarum solemnia vix celebrant quater in anno, et quod deteriùs est, interesse contemnunt : Et si quando, cum hæc celebrantur, intersint, intendunt exteriùs collocutionibus laicorum etc. Hæc igitùr et similia sub pæna suspensionis penitùs inhibemus, districtè præcipientes in virtute obedientiæ, ut Officium nocturnum pariter et diurnum.... studiosè celebrent pariter et devotè.* Ratio autem hujus sententiæ, quam affert *D. Th.* est : *Quia unùsquisque tenetur uti gratiâ sibi datâ, cum fuerit opportunum, secundùm illud* (2 *ad Corinth.* 6) : Exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei

recipiatis. *Opportunitas autem Sacrificium offerendi non solùm attenditur per comparationem ad fideles Christi, quibus oportet Sacramenta ministrari, sed principaliter per comparationem ad Deum, cui consecratione hujus Sacramenti Sacrificium offertur.* Hinc referunt *Pal. p.* 12 *n.* 1 *et Tourn. p.* 769 opinionem *Cajetani in cit. loc. D. Thom.*, sententis, non peccare graviter Sacerdotes, qui numquàm celebrant, jussu S. Pii V. expunctam fuisse ex ejus Commentario.

Secunda verò sententia, quam tenent S. Bonav. d. 12 p. 2 ar. 2 q. 1 et Cajet. l. c. item Alensis, et Victoria apud Pal. n. 2 ac probabilem putant Suar. Pal. et Laym. dicit, secluso scandalo, Sacerdotem præcisè ex sua Ordinatione non tenêri ad celebrandum; et huic valdè adhæret Lugo d. 20 n. 2 dicens, rationes primæ sententiæ nequaquam convincere. Ratio hujus secundæ sententiæ est, quia non constat de præcepto; non de divino, nam præceptum illud, *hoc facite etc.* non est datum singulis Sacerdotibus, sed ipsorum communitati, nempè ut curent, ne in Ecclesia Dei desit oblatio hujus Sacrificii. In textu autem Apostoli, *Omnis namque Pontifex*, exprimitur tantùm potestas, quam singuli Sacerdotes habent sacrificandi, non autem obligatio. Ad præceptum verò suppositum in *c. Dolentes*, respondet Lugo 1. quod pœna suspensionis respiciat solummodò colloquentes in Choro. 2. Quod pœna illa non inducat peccatum grave, cum non sit latæ, sed ferendæ sententiæ. 3. Quod ibi textus circà Missarum celebrationem loquatur tantùm de Prælatis Ecclesiarum. Ad rationem autem D. Thomæ responderi posset, ex ea non inferri præceptum, sed tantùm consilium, juxtà verbum Apostoli, *exhortamur.* Et ideò plures ex hujus sententiæ Auctoribus non eximunt Sacerdotem, numquàm celebrantem in anno, saltem à culpa veniali propter bonum, quo privat se, et Ecclesiam; eximunt verò à mortali. Dicit autem Pal. n. 2. S. Pium expunxisse opinionem Cajet: non ùt falsam, sed ùt minùs probabilem, et contrariam sententiæ D. Thomæ.

His tamen non obstantibus ego cum Sal. c. 5 n. 43. primæ sententiæ, ùt longè communiori, et tutiori, subscribo: tantò magis, quia ipse Lugo n. 13 ait, Sacerdotem negligentem celebrare in anno hodiè non posse excusari à peccato gravi ratione scandali, quià hoc esset signum malæ conscientiæ. Imò Suar. loco cit. hoc meritò sentit etiàm de Sacerdote non celebrante per diuturnum tempus, putà per sex vel octo menses, ùt dicunt Pal. n. 3 et Salm. n. 44. Ex quo tandem concluditur, sententiam oppositam, saltèm propter scandalum, vix esse probabilem.

Dubitatur 2. Quoties in anno teneatur sub gravi quisque Sacerdos celebrare? In hoc DD. valdè discrepant. D. Thom. dict. q. 82 art. 10 sic ait: *Undè Sacerdoti, etiàmsi non habeat curam Animarum, non licet omninò à celebratione cessare: sed saltèm videtur, quod celebrare teneatur in præcipuis festis, et maximè in illis diebus, in quibus fideles communicare consueverunt.* Hæc autem præcipua Festa, explicat Sotus apud Bened. t. 9 l. 3 c. 1 intelligi de Nativ. Domini, Paschate, et Pentecoste, in quibus ait olim Fideles consuevisse communicare. Sed Juenin. t. 7 p. 378 his addit Festa ascensionis, Corporis Christi, Nativitatis B. Virginis Mariæ, Annunciationis, Purificationis et Assumptionis. Imò Merbesius p. 3 q. 21 et Hab. pag. 685 q. 10 sentiunt, eum obligari ad celebrandum singulis Dominicis, et festis, et præsertim solemnioribus. Et idem sentit P. Conc. p. 496 n. 1 dicens: *Quâ lege tenentur fideles interesse Sacrificio, eâdem Sacerdotes tenentur offerre.* Id colligunt ex Trid. s. 23 de Reform. c. 14 ubi habetur: *Curet Episcopus, ut* Sacerdotes *saltèm diebus Dominicis, et festis solemnibus... Missas celebrent.* Tourn. autem p. 759 *v. ex his*, sic ait: *Gravis peccati suspectos esse tot Sacerdotes, qui semel in anno celebrant.* Alii tandem cum sententia longè communiori sentiunt, Sacerdotes non tenêri ad celebrandum, nisi ter vel quater in anno, in festis solemnioribus, ità Busemb. ùt suprà, et Nav. Man. c. 25 n. 82. Laym. c. 3 n. 1 cum Soto; Rich. Palud.

Sylv. et Val. ac Elbel p. 125 n. 195 cum Soto, Gob. et Anacl. Imò Suar d. 80 s. 1. Lugo d. 20 n. 13. Bon. p. 7 n. 2 et Holzm. p. 79 n. 343 dicunt sufficere, si celebrent ter vel quater in anno quibuslibet diebus; Et non immeritò id probabile putant Salm. c. 5 n. 44 cum Soto, Tol. Vasq. Azor. Henr. Gavant., Hurt. etc. modò servetur debita distantia, proùt dictum est in fine primi Dubii. Et hæc sententia est conformis Decreto S. C. Concilii edito mense Novemb. 1696 (apud Monacell. p. 1 tit. 5. Form. 9 n. 15.) ubi dictum fuit: *Qui sine justa causa ter vel quater in anno non celebravit: peccat mortaliter, et potest ab Episcopo puniri.*

Dicunt tamen Salm. l. c. cum Tamb. et Garzia, quod Sacerdotes Religiosi teneantur saltèm singulis mensibus celebrare; Quia omnes Religiosi, sivè Moniales, ùt præcipitur in Clem. 1. Ne in agro, § sanè, de Statu Monac. (et idem dicitur de monialibus in Trid. sess. 25 cap. 10 de Reg.) tenentur singulis mensibus confiteri, et primâ Dominicâ Mensis communicare, nisi abstineant ex judicio Prælati, vel confessarii. Sed ex hoc textu video induci obligationem tantùm communicandi semel in mense, non autem celebrandi. Prætérquamquòd non improbabiliter doceat Suar. in 3 p. t. 3 d. 70 s. 2 v. *Dico* 1 hæc Decreta non exprimere clarè præceptum, sed dumtaxat consilium, dum ibi tantùm dicitur: *Accedant ad Confessionem, et communicent.* Undè Trid. (l. c. ubi in margine notatur præfata Clementina) sic ait: *Attendant diligenter Episcopi, et cæteri Superiores Monasteriorum Sanctimonialium, ut in Constitutionibus earum admoneantur* (nota) *Sanctimoniales, ut saltèm singulis mensibus Confessionem peccatorum faciant, et sacrosanctam Eucharistiam suscipiant.* Undè concludit Suarez: *Nisi speciale votum intercedat, aut nisi ex Instituto Religionis constet, Constitutiones obligare sub mortali, nulla talis est rigorosa obligatio.*

Paróchum autem, dicit Habert l. c. teneri celebrare non quotidiè; sed sæpiùs quàm Dominicis, et festis.

Sed communiter et veriùs dicunt alii, eum tenêri celebrare tantùm diebus festis, in quibus tenentur Parochiani Missam audire; cum hæ obligationes sint correlativæ, in quibus enim diebus tenetur populus missam audire, in iis tenetur Parochus illam celebrare. Navarr. Man. c. 25 n. 135. Bonac. p. 7 n. 3. Azor. l. 10 c. 24 q. 2 et 3. Barbosa in Trid. s. 23 c. 14 cum Graff. Homob. Molf. Vill. Diana, Fag. Philib. Marchin. etc. ex Conc. Trid. l. c. ubi dicitur: *Si autem curam habuerint animarum, tàm frequenter, ut suo muneri satisfaciant, Missas celebrent.* Satis igitùr munus suum implent, si sacrificant, quoties populus Missam audire debet. Et hujus sententiæ est etiàm Benedictus XIV l. c. c. 3.

Quòad Episcopos autem, dicit Habert ib. ex cap. ult. de privileg. in 6, eos non decêre ullam diem transigere sine Missa, remotâ rationabili causa: Sed advertendum, quod textus non loquatur absolutè de celebratione, sed vel de celebratione, vel de auditione Missæ.

« 2. Etsi in Ecclesiis Cathedralibus, Collegiatis, 314
» et Conventualibus (ubi est competens Sacerdotum
» numerus) quotidiè debeat una saltèm Missa priva-
» ta celebrari, et altera cantari, peccentque mortaliter
» dictarum Ecclesiarum Rectores, si in hoc deficiant,
» Suar. Con. Laym. March. etc. Non esse tamen
» mortale (præscindendo à peculiari obligatione ta-
» lis Ecclesiæ) semel, vel bis in hebdomada omit-
» tere alterutram, docet Tamb. l. 1 c. 6. uti neque si
» in Ecclesiis Collegiatis die festo cadente in feriam
» privilegiatam, v. gr. Vigiliæ, Quatuor Temporum,
» Quadragesimæ, vel Rogationum. Missa solemnis de
» feria post Nonam canenda semel omittatur, ibid. ex
» Abbat. March. etc. * (*Circà Missam conventualem;*
» *vide sancita à nostrò P. Benedict. XIV n. 326.*) *

» 3. Peccat graviter, qui tenetur pro alio offerre
» Missam, fructum tamen principalem applicat aliis,
» quia id alii est fraudi in re gravi.

» 4. Graviter peccat I. qui ad Sacrum ex justitià 315
» obligatus, illud diù differt: quià magno fructu

» alterum privat. Sylv. Reg. l. 23 n. 236. Fern. etc.
» multoque magis, si planè omittit; teneturque hoc
» casu ad stipendii restitutionem. Tamb. de expedit.
» sacrific. l. 3 c. 1 § 1. II. Si quis accipiat plura sti-
» pendia, quibus nonnisi post longum tempus possit
» satisfacere. Ratio eadem est, Sylv. Reg. Fernand.
» p. 3 c. 5. III. Qui Sacrum animo se obligandi pro-
» misit, et non præstat. Bonac. d. ult. p. 8, etsi pro-
» babile sit, hoc esse mortale, ùt habet Sanch. de
» matrim. l. 1 d. 5. Vide Dian. t. 3 mis. R. 9. Item,
» p. 4 t. 4 R. 196. et p. 6 t. 6 R. 6 et p. 5 t. 14 R 81 ubi
» citat Cajet. Vasq. Hurt. etc. affimantes, quod, qui
» pluribus Missam gratis promisit, possit unicâ satis-
» facere : quod tamen alii communiter negant. »

316 Quòad stipendium Missæ, refert hîc breviter aliqua præuotare sapienter tradita ab eruditissimo nostro Pontifice Bened. XIV. in suis operibus *de Synodo*, *de Missa*, *etc.* Olim fideles Sacerdotibus offerebant panem, et vinum pro Sacrificiis, in quibus quod superarat, in usum cedebat ipsorum Sacerdotum et Clericorum. Deindè permissum fuit offerri etiàm oleum, spicas, uvas, et similia. Demùm permissum etiàm offerri pecunias, quæ priùs non applicabantur Sacerdotibus, sed mittebantur in arcam, distribuendæ in sustentationem ministrorum et pauperum; sed successu temporis traditæ sunt ipsis Sacerdotibus, ut pro offerentibus Missas applicarent. Quod aliàs meritò approbavit Ecclesia, contra Wiclefistas, qui id improbant; nam ùt docet D. Th. (2. 2 q. 100 art. 2 ad 2), *Sacerdos non accipit pecuniam quasi pretium consecrationis Eucharistiæ, hoc enim esset simoniacum, sed quasi stipendium suæ sustentationis.* Et hoc est juxtà illud Apostoli 1 Cor. c. 9. *Nescitis, quoniam, qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt, edunt; et qui altari deserviunt, cùm altari participant.*

Sed quàmvis res ità se habeat, hinc tamen erupit avaritia Sacerdotum, qui propter hoc lucrum pluries in die celebrabant; propterea id prohibuit Innoc. III. in c. Consuluisti, de Celeb. Miss. Sed huic prohibi-

tioni alia successit nequitia, etenim Sacerdotes in eadem Missa tot hostias consecrabant, quot erant eleëmosynam offerentes. Alii verò Missam diei legebant ter, vel quater usque ad Offertorium: deindè tot Secretas iterabant, quot Orationes legerant, et tandem sub uno Canone Missam perficiebant, tot repetitis Collectis in fine, quot initio recitaverant; et sic pro numero repetitionum accipiebant stipendia; vocabanturque hæ Missæ *Bifaciatæ*, *et Trifaciatæ*. Sed ipsæ adhùc fuerunt eliminatæ. Posteà alii plures errores in medium irrepserunt, qui ab Alex. VII. fuerunt proscripti in Propos. 8. 9. et 10, quas referemus n. 318 et 321.

Quær. I. An Sacerdotes divites possint pro Missis 317 stipendia accipere? Negant Cajet. 2. 2 qu. 100 art. 2. Sylv. et Graff, apud Esc. l. 21 n. 590, quia stipendium traditur in sustentationem celebrantium; divites autem jam habent undè alantur. Sed communiter, et rectè affirmant Suar. d. 86 sect. 3. Lugo d. 21 n. 18. Conc. t. 8 p. 461 n. 4. Cont. Tourn. p. 786 q. 2 cum Gers. et Thomassin. Salm. c. 5 n. 2. Pal. p. 14 n. 3 et Esc. l. c. n. 592 cum Nav. Soto, Conc. Bonac. Reg. et aliis passim; et favet D. Th. Quodlib. 7 art. 10. Ratio, quia hodiè id permittitur consuetudine universalis Ecclesiæ, tùm quia quisque operarius (sivè dives, sivè pauper) dignus est mercede suâ, et ùt inquit Apostolus: *Quis suis stipendiis militat umquam?* 1 ad Corinth. 9. Vide dicta l. 3. n. 55. Qu. V. Utrùm autem sit simonia celebrare principaliter ob stipendium? Probabiliùs negatur. Vide dicta ib. Qu. VI.

Quær. II. Quomodò peccet Sacerdos, differendo celebrare Missas, accepto stipendio? Utique graviter peccat, si diù differt, ùt habetur in Decretis S. C. Concilii editis die 21 jun. 1625 ex auctoritate Urbani VIII illi specialiter attributa, et ab Innoc. XII in sua Bulla, quæ incipit *Nuper etc.* confirmatis. Omnia hæc in extensum affert P. La Croix lib. 6. p. 2 n. 63. Et signantet n. 68. legitur Decretum, ubi sic sancitum fuit: *Eleëmosynas manuales, et quotidianas ità demùm*

Sacerdotes accipere possint, si oneribus anteà impositis ità satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant, alioquin omninò abstineant. Sed cum indè quæsitum fuisset, an, qui non satisfecerint oneribus susceptis, possint nova onera suscipere? eadem S. C. auctoritate ejusdem Urbani (Vide apud eumdem Croix n. 98 ad undec.) declaravit, Decretum non intelligi absolutè, sed Sacerdotes *posse nova onera suscipere, dummodò infrà modicum tempus possint omnibus satisfacere.*

Sed hîc dubium fit, quantum temporis spatium intelligatur per illud *modicum temporis?* Certum est 1. peccare Sacerdotem, si petitam Missam pro aliqua urgente gratia impetranda, putà pro felici partu, evadendo periculo, lite vincenda, ille omittat celebrare intrà tempus celebrationi aptum. Ratio, quia (ùt benè ait Lugo d. 20 n. 45) circumstantia temporis tunc pertinet ad substantiam rei petitæ; undè, transacto eo tempore, meritò ajunt Ronc. c. 6 q. 10 R. 2. et Tourn. t. 5 p. 791. in fine, quod Sacerdos teneatur stipendium restituere, etiàmsi posteà celebraverit. Imò rectè addit *Sporer* non sufficere, ut stipendium restituatur, sed monendum esse insuper eum, qui stipendium dedit, de Missis tempore apto omissis. Certum est 2. quod, si quis tibi det eleëmosynam, ut celebres pro ipso in festivitate hodierna, pecces si posteà Sacrum facias; quàmvis admittat Lugo d. n. 45. posse te illud facere die crastina. Certum est 3. te non peccare differendo, si dans eleëmosynam, audito impedimento, consentiat in dilationem, ut explicavit S. C. l. c. in responso ad 12.

Præcisis autem his casibus, laxè dixit Peyrinus in Declarat. Const. 9. Urb VIII. modicam esse dilationem trium annorum, vel sex mensium, ùt censuit *Arriaga*. Necnon nimiam puto dilationem trium mensium, quidquid dicant Pasqual. qu. 965. Renzi c. 4 q. 50. et Tamb. in Meth. Cel. Miss. cap. 1 §. 9 n. 6. qui malè citat pro hac opinione Lugon. d. 21 n. 34. cum Led. et Villal. nam ibi Lugo approbat doctrinam præfatorum AA. dicentium, spatium tantùm duorum

mensium esse modicum; et sic etiàm sentiunt Garzia, Philib. Ripa, Cerbulus, etc. apud Salm. c. 5 n. 57. idque colligunt ex c. Præsentium. Caus. 7 qu. 1. ubi Pastor, absens à sua Ecclesia per duos menses, non dicitur suæ Ecclesiæ defuisse, et ex Trid. s. 23 c. 1. de Refor. ubi spatium duorum mensium modicum reputatur. Istæ paritates mihi non satisfaciunt: nihilominùs probabile videtur id, quod dicit Lugo d. n. 45. nempè, nequaquam peccare Sacerdotem, qui dicit Missam promissam infrà duos menses, et hanc sententiam approbat etiàm Tour. p. 791. v. *Quæ autem*, asseritque esse communem, sic dicens: *Potest quis Missarum stipendia ad menses duos acceptare, proùt cum communi diximus de Orat. pag.* 615. *v. Censuit.* Undè rationabiliter putat P. Conc. t. 8 p. 469 n. 24. dilationem duorum mensium non esse modicam, ex Declaratione S. C. ejusdem Concilii edita 17 julii 1655, quam refert Bened. XIV. (Notif. 56 n. 14). imò ubi dictum fuit, *modicum tempus non reputandum spatium duorum vel trium mensium, sed intelligi infrà mensem.* In Missis autem pro Defunctis dilationem unius mensis meritò gravem reputant Salm. loc. c. Pal. p. 13 n. 21. Escob. l. 21 n. 161. et ab hac sententia non dissentiunt Sporer, Ronc., Tourn. et Croix l. c. dum dicunt, Missas pro Defunctis celebrandas eo temporis spatio, quo pro vivis.

Advertit autem Tourn. l. c. quod, cum Missæ traduntur celebrandæ alicui communitati plurium Sacerdotum, tunc præsumatur, qui dat eleëmosynam pro multis Missis, velle citiùs eas celebrari. Hoc tamen non intelligendum, quod omnes Sacerdotes illius communitatis debeant se occupare in satisfaciendo hujusmodi Missis, sed quod non debeant tamdiù differre, quamdiù oporteret, si Missæ illæ uni committerentur. Hinc dico, tunc posse totum numerum distribui in singulos communitatis, vel saltèm in majorem ejus partem, si illa numerosior sit; et hâc distributione factâ, tota communitas poterit intrà tantum temporis satisfacere, quantum concederetur unicuique communitatis pro suæ ratæ satisfaciendo. Benè enim ait Holzm. pag. 89

n. 185. quod has numerosas Missas committentes facilè prævidere possint, quod communitas alias habeat obligationes.

Quæritur III. An Sacerdos omittens celebrare Missam peccet graviter, si stipendium pro illa acceptum non sit materia gravis? *Prima* sententia negat, et hanc tenent Pal. p. 24 n. 2. Sporer tom. 3 pag. 142 n. 353. Elbel pag. 132 n. 217. Renzius l. 1 c. 4 qu. 40. et Salm. c. 5 n. 39. cum Henriq. Pell. Sanctio, Fagund. etc. Ratio, tùm quia gravitas materiæ hìc non est pensanda ex fructu spirituali Missæ, aliàs omittens quamlibet orationem promissam graviter peccaret; sed ex damno illato, quod in hoc casu per se non censetur grave, cum illud levi stipendio redimi possit; tùm quia hujusmodi damnum spirituale non videtur grave in æstimatione hominum, cum ex omissione unius Sacri promissi non reputentur homines gravem injuriam pati. *Secunda* verò sententia probabilior affirmat, et hanc tenent Holzm. pag. 83 n. 366. Croix l. 6 part. 2 n. 154. cum Aversa, Ronc. c. 6 qu. 10 R. 1. cum Passer. et P. Nav. Steph. ac Bonac. apud Salm. l. c. Ratio, quia gravitas materiæ probabiliùs hìc est mensuranda non in ordine ad stipendium, sed ad fructum Missæ, quo privatur eleëmosynam tradens, cui ex hujusmodi privatione certè grave damnum infertur. Proùt si v. gr. dato exiguo stipendio tu fossorem conduceres, ut tibi aditum aperiat ad aquam pluviam in tuum agrum inducendam, non levis damni causa tibi erit, si operam suam ponere negligat. Nec obstat dicere, quod tale damnum levi stipendio redimi possit; nam redimi utique posset, si alter, qui stipem tradidit, certior fieret de omissione Missæ; aliàs, si manet inscius, certè non poterit damnum illud redimere. Quod autem tale damnum in æstimatione hominum leve reputetur, hoc non satis probatur; interim de se grave est.

Quær. IV. An autem peccet graviter omittens dicere unicam Missam gratis promissam? Affirmant Conc. pag. 463 n. 9. Navarr. Ledes. et Bonac. apud Renzium c. 4 q. 40 ob eamdem rationem, ùt suprà, quia per talem omissionem grave damnum spirituale

promissario infertur. Sed probabiliter negant Croix lib. 6 part. 2 n. 175. Elbel. pag. 132 n. 218. Roncag. l. c. Sanch. de Matrim. l. 1 d. 6 n. 25. Diana part. 2 tract. 17. R. 9 v. *Hinc etiàm*, Spor. pag. 142 n. 352 cum Cajet. Molin. et Suarez ac Renzius loc. cit. eum Fag. Portell. ac Pell. Ratio est, vel quia simplex promissio non obligat sub gravi, ùt hîc dicunt Elbel, et Sporer, juxtà sententiam allatam l. 3 n. 720 quam tenent Caj. Bann. Salm. et Lugo de Contract. d. 23 n. 39. saltèm, ùt ait Lugo, nisi promittens expressè sub gravi se obliget. Vel quia, ùt ajunt Sanch. Ronc. Bus. Croix, et Elbel, promittens unam Missam non censetur gravem obligationem sibi imponere. Omnes autem conveniunt, eum peccare graviter, qui omittit Missam debitam ex voto, aut præcepto Prælati; quia nemo dubitare potest, quin hæc sit materia gravis in voto, vel præcepto; vide Salm. d. c. 5 n. 39.

« 5. Si quis det justum stipendium (id à consue- 318
» tudine, vel lege taxatum esse debet, aut, si non
» est, secundùm Sot. Cajet. est frugalis victus unius
» diei, quod Suar. Laym. et alii reprobant, putant-
» que, sufficere mediam, vel tertiam partem sustenta-
» tionis diei), ut pro se dicatur Missa, non potest se-
» cundum accipi ab alio, et pro duobus una tantùm
» Missa dici. Card. de Lugo d. 19 n 259 secùs si am-
» bo dimidium tantùm justi darent; uti contrà Vasq.
» Reg. et alios probabiliter docent Sot. Henriq. Fill.
» Conc. Card. de Lug. l. c. quod tamen jam est prohi-
» bitum per Bullam Urbani VIII. V. Bonacina Diana
» tract. 14 res. 7. »

Hîc autem antè omnia advertendæ sunt duæ Propositiones damnatæ ab Alex. VII. Prima n. 8 dicebat: *Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licitè accipere, applicando petenti partem etiàm specialissimam fructûs ipsimet celebranti correspondentem, idque post Decretum Urbani VIII.* Ratio damnationis est, quia applicatio fructûs specialissimi valdè incerta est; nam licet Fill. tract. 15 cap 4 nu. 151 et aliis plures (ùt ait Croix l. 6 p. 2 n. 50 qui id probabile putat cum Aversa et Sporer pag. 12 n. 255.)

dicant valdè probabiliter, posse applicari fructum specialissimum; attamen id negant Laym. c. 2 n. 18. Lugo d. 21 n. 33. Tamb. § 3 a. 68 item Suar. Vasq. Turr. et alii ap. Spor. n. 363 quia sicùt ex institutione Christi fructus generalis non potest alteri applicari, ità neque hic specialissimus. Secunda Propositio damn. n. 10 dicebat: *Non est contrà justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, et Sacrificium unum offerre; neque etiàm est contrà fidelitatem, etiàmsi promittam, promissione etiam juramento firmatâ, danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.*

319 Circà taxam autem justi stipendii communiter dicunt DD. (v. Suar. d. 58 sect. 2. Viva q. 5 art. ult. n. 2. Croix lib. 6 p. 2 n. 126. et Salm. c. 5 n. 4. ex Decreto S. C.) stipendium justum Missæ non esse quidem victum unius diei, ùt dixerunt Sotus, et Cajet. nam Sacerdos præter actionem sacrificandi potest in reliquo diei se occupare concionando, docendo, et similibus exercitiis licitis, ut lucretur integram sustentationem; sed esse illud, quod taxatum est ab Episcopo, vel consuetudine, vel saltèm à viro prudenti, si deest taxa consuetudine, vel ab Episcopo facta. Ità Suar. l. c. Conc. tom. 8 p. 460 n. 2. Tamb. in Meth. l. 3. c. 1 §. 1 n. 2. et Bon. p. 8 n. 8. cum Coninch. Fill. Reg. et communi, ex Declaratione S. C. Concilii (apud Bened. XIV. Notif. 56 n. 10.) edita die 15 Novemb. 1698 ubi dictum fuit: *Attendendam esse consuetudinem loci, vel legem Synodalem, quatenùs adsit: sin minùs, statuendam esse per Episcopum eleëmosynam competentem ejus arbitrio.*

320 Dubitatur hìc 1. An Regulares teneantur stare taxæ Episcopi sub gravi obligatione? Negant Navarrus ap. Tamb. loc. cit. Sed omninò affirmandum, ùt dicunt P. Conc. pag. 461 n. 3. Viva l. c. n. 5. cum Vasq. Molina, et aliis communiter, ex Decr. S. C. Conc. sub die 15 Jan. 1639, quo sic sancitum fuit: *Eleëmosynam pro qualibet Missa, per Regulares celebranda in eorum Ecclesiis, esse taxandam arbitrio Ordinarii juxtà morem Regionis.* Ità ap. eumdem *Bened. XIV. loc. cit.*

Dubitatur 2, an Episcopus possit prohibere, ne detur eleëmosyna pinguior taxâ? Certum est 1 quod lex Episcopi, vel consuetudo taxans stipendium non prohibeat, quominùs fideles possint dare majus, et Sacerdotes recipere minus, si velint, ùt docent communiter Suar. Vasq. Barb. etc. cum Salm. c. 5 n. 5. Certum est 2, non posse Sacerdotes tale stipendium excedens exigere, quia hoc magna pareret scandala. Ità etiàm communiter Suar. d. 86 sect. 2 et Bonac. l. cit. n. 9. cum Corduba, Reg. et aliis. Cæterùm Episcopus id non potest prohibere, si eleëmosyna spontè offeratur, ùt docent Lugo Resp. mor. l. 5 d. 18. Suar. l. c. Less. l. 2 c. 4 n. 37. et Bon. n. 11. cum Reg. Poss. etc. ità decisum fuit à S. C. Concilii die 16 Jan. 1649 (apud Bened. XIV. dict. Notif. 56. n. 11.) contra Episcopum Pistoriensem, qui promulgaverat Edictum hoc prohibens, sed S. C. respondit: *Prohiberi non posse, ideoque moderandum Decretum*.

Dubitatur 3, an Episcopus possit prohibere, ne Sacerdotes accipiant stipendium minus justo (nota quod inferius stipendium in Italia sit argenteum, sivè carolenus in nostro Regnò)? Negant Sotus de just. l. 9 qu. 6 art. 1 ad 2. Nav. c. 23 n. 106. D. Thom. 2. 2 qu. 102 ar. 3. Sed probabiliùs affirmant Suar. l. c. Ronc. c. 6 qu. 1 R. 3. Bon. n. 9. cum Reg. Card. etc. ac Bened. XIV. dict Notif. 56 n. 11. ex Declaratione S. C. Concilii die 16 Julii 1689 ubi dictum fuit, benè posse Episcopum prohibere, et imponere pœnam celebrantibus pro minori quantitate taxæ. Ratio, quia aliàs quodammodò vilesceret Missæ Sacrificium. Quapropter casu, quo Episcopus id prohibet, omninò Sacerdotes tenentur ei obedire: certum enim est, subditos tenêri obedire Superiori præcipienti cum opinione probabili, ùt diximus l. 1 n. 98. *v. Quid in dubio.* Opinio autem nostra non solùm est probabilis, sed etiàm probabilior auctoritate, et ratione. Quid autem, si ex hac prohibitione Sacerdos grave pateretur incommodum; vide dicta l. 4 n. 47. *v. Limitant.*

Casu autem, quo Sacerdos jam acceptârit exiguum

stipendium pro Missis celebrandis ab uno, vel à pluribus (quidquid dicat Busemb. ùt suprà cum Soto, Con. Lugo, etc.), non potest numerum Missarum minuere, nec unam Missam applicare pro duobus, qui singuli dimidium dederint stipendium, proùt sancivit Innocentius VII. in Bull. cit. incipiente, Nuper etc. (vide apud Croix l. 6 p. 2 n. 64.) ubi confirmavit Decretum S. C. Concilii editum jussu Urbani VIII quo sic fuerat statutum: *Pro pluribus Missis... celebrandis stipendia quantumcumque... exigua, sivè ab una, sivè à pluribus personis collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus....... S. C. sub obtestatione divini judicii mandat.....ut absolutè tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleëmosynæ præscriptæ fuerint.* Hoc tamen sanè intelligendùm, quandò Sacerdos scienter acceptavit pro tali stipendio tot Missas celebrandas; secùs si ignoranter, ùt rectè dicunt Tourn. l. cit. *v. Hic*, et Ronc. c. 6 q. 4 R. 2 cum Laym. Barb. et Passar. Sacerdos autem, qui promisit hæredi, se citò celebraturum Missas pro testatore defuncto, credito stipendio in posterùm solvendo, tenetur quidem celebrare antè stipendii solutionem, ut fidem servet, proùt benè ajunt Salm. de Contract. cap. 5 n. 157. cum Tap. Vill. etc.

Dub. 4 an licitum sit pacisci de Missarum stipendio? Negat absolutè P. Concina tom. 8 pag. 462 n. 6. eò quod Canones prohibeant omnia pacta, et cônventiones circà stipendium Missæ, ùt ex cap. fin de Pactis, cap. *Si nos*, *de Simonia*, *etc.* Affirmant verò communiter Less. lib. 2 cap. 35 n. 48. Pal. de Sim. p. 9. n. 1. Sanch. Cons. lib. 2 cap. 3 d. 11. n. 8. Roncaglia de Sim. cap. 2 quæst. 2 pag. 208. cum Laym. et Gutt. ac Salm. eod. tit. cap. 5 n. 1. cum Maldero, Sanch. Soto, Viallal. Ledes. etc. Et hoc probabile videtur, si pactum sit de justo stipendio secundùm taxam, vel consuetudinem, proùt diximus lib. 3 n. 55. Ratio, quia, licet stipendium non detur ùt pretium Missæ, attamen, cum tribuatur ex justitia pro sustentatione Sacerdotis, ùt docet D. Th. suprà n. 316. nihil obstat

quin possit in pactum deduci. Neque obstant Canones citati, eò quod ipsi vel usu abrogati fuerint, ùt dicunt Lessius, et Sanch. vel quia intelligi debent de pactis illicitis, ùt melius ait Roncag. cum Glossa in dict. c. fin. de pactis, *v. Cessare*, qui dicit : *In spiritualibus omnis pactio illicita cessare debet.* Et hæc sola pacta circà celebrationem Missarum reprobantur à Trident. sess. 22 *de Observ. in Cel. Miss.* ubi sancitur quod Episcopi *importunas atque illiberales eleëmosynarum exactiones potiùs, quàm postulationes... prohibeant.* Ergò (benè ait Lugo Resp. mor. lib. 5 d. 18 n. 7. loquens de hoc textu Concilii) non postulationes justæ, sed exactiones illiberales, et importunæ (scilicet excedentes) prohibentur, quæ utique avaritiam sapiunt. Cæterùm in hujusmodi pactionibus, quantùm fieri potest, scandala caveri debent.

Dubitatur 5. Quomodò taxandum sit stipendium Missarum, quas reliquit testator? Si testator non taxaverit, tribuendum est juxtà taxam; sin autem, rectè censet Roncag. q. 2 taxandum esse ab Episcopo juxtà morem loci, ùt declaravit S. C. Concilii ad 5. (Vide apud Croix n. 93.) habitâ ratione, ùt ait Roncaglia hæreditatis pinguis vel tenuis.

« 6. Qui pecuniam ab alio accepit, ut pro illo cele- 321
» bret, aut fieri curet, per se loquendo, potest cu-
» rare Missam per alium bonum Sacerdotem dici,
» minus dando, quàm accepit.

» Dixi 1. *Per Se;* quia Urbanus VIII. ob speciem
» turpis quæstûs id fieri vetuit. »

Dixi 2. *Bonum:* quia, si per malum curet, perditur fructus, qui est ex opere operantis. Vid. Card. de Lugo loc. cit.

In Decreto S. C. Concilii approbato ab Urbano VIII. et confirmato ab Innoc. XII. (Vide apud Croix n. 66.) sic sancitum fuit: *Omne damnabile lucrum ab Ecclesia removere volens, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleëmosyna, ne eamdem Missam alteri, parte ejusdem eleëmosynæ sibi retentâ, celebrandam committat.* Post hoc Decretum aliqui etiàm

contendebant, licitum esse retinere partem eleëmosynæ, celebratione alteri commissà, asserentes, non fuisse hoc Decretum acceptatum. Ideoque præfatus Alex. VII. proscripsit prop. 9 quæ dicebat: *Post Decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minore stipendio, aliâ parte stipendii sibi retentâ.* Hinc noster SS. P. Benedict. XIV. in sua Epist. Encyclica emanata die 30 Junii 1741 quæ incipit, *Quanta cura*, (vide in fine hujus tract. n. IV.) ut metu pœnæ faciliùs ab hujusmodi turpi quæstu fideles amoveret, præcepit Ordinariis, ut per edictum notum facerent, *quemcumque* (verba sunt Epistolæ) *qui stipendia majoris pretii pro Missis celebrandis, quemadmodum locorum consuetudines, vel Synodalia Statuta exigunt, colligens Missas, retentâ sibi parte eorumdem stipendiorum acceptorum, sivè ibidem, sivè alibi, ubi pro Missis celebrandis minora stipendia tribuuntur, celebrari fecerit, laicum quidem, præter alias arbitrio vestro irrogandas pœnas, excommunicationis pœnam, Clericum verò, sivè quemcumque Sacerdotem pœnam suspensionis ipso facto incurrere, à quibus nullus per alium, quàm per nos ipsos, seu Romanum Pontificem pro tempore existentem, nisi in mortis articulo constitutus, absolvi possit.*

Ab hac tamen prohibitione excipiunt I. Roncaglia cap. 6 qu. 8 R. 2 *v. Secundo*, cum Passer. Tamb. Meth. Miss. lib. 3 c. 1 §. 5 n. 13. Salm. cap. 5 n. 15. cum Dicast. et Diana, item Pasqual. ac Mendo apud Croix lib. 6 p. 2 n. 133. (et probabile putat Viva in dicta prop. 9 damnata ab Alex. VII. n. 8.) casum, quo aliquis daret majorem illam stipem non tàm intuitu Missæ, quàm amicitiæ, paupertatis, gratitudinis, propinquitatis etc. potest enim tunc Sacerdos excessum retinere, committendo alteri Missæ celebrationem. Hoc verò non admittit Croix l. c. cum Stephano, nisi dans eleëmosynam hunc suum specialem affectum verbis expresserit: sed hæc limitatio superflua videtur, si ex circumstantiis moraliter constet eleëmosynam præstitam fuisse intuitu personæ.

Excipiunt II. Cont. Tourn. tom. 5 pag. 190 q. 7. Ronc. l. c. *v. Hæc*, Viva l. c. n. 7. et Tamb. §. 5 n. 14. casum, quo Sacerdos, cui committitur celebratio, liberaliter et omninò spontè tibi condonet excessum illum; tunc enim licitè posses retinere; sicùt enim ille potest totum remittere, sic et partem. Verumtamen hoc minimè admittendum, si tu indices majus pretium acceptum, et Sacerdotem roges, ut remittat; vel ab eo quæras, an consentiat, ut tu partem retineas: tunc enim nequis eam retinere, etiàmsi ille annuat; nam hoc in præfata Bulla Bened. XIV. asseritur tamquàm execrabilis abusus vetitus à pluribus Pontificibus, qui decretum voluerunt (verba Bullæ) *nimirùm à quolibet Sacerdote, stipendio majoris pretii pro celebratione Missæ accepto, non posse alteri stipendium minoris pretii erogari, etsi eidem Sacerdoti celebranti, et consentienti* (nota), *se majoris pretii eleëmosynam accepisse indicâsset.*

Excipitur III. Beneficiarius, qui benè potest committere alteri Sacerdoti celebrationem Missæ debitam pro Beneficio, tradito stipendio congruo juxtà morem loci, sine eo, quod tradat totam ratam fructuum correspondentem celebrationi illius diei. Ità communiter Croix lib. 6 n. 131. Ronc. c. 6 q. 8 R. 2. Viva in dict. prop. 9. n. 9. Suar. d. 86 sect. 3. Pal. p. 14 n. 9. et Salm. c. 5 n. 13. cum Sa, Vasq. Laym. Bon. et aliis. Et patet ex Decreto S. C. approbato ab Innoc. XII. in qua Bulla *Nuper*, (ut diximus) n. 8. ubi dictum fuit, Decretum Urbani *non habere locum, sed satis esse, ut Rector Beneficii, qui potest missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam, secundùm morem Civitatis vel Provinciæ, nisi in fundatione Beneficii aliud cautum fuerit.* Vide apud Croix n. 96.

Idem licet Capellano amovibili, ùt dicunt Viva n. 9. Ronc. Lugo d. 21 n. 30. Holz. pag. 83 n. 363. *v. Dixi*, cum aliis passim; et die 15 Martii 1745 confirmatum fuit à S. C. Concilii per Decretum, qúod egomet observavi, ubi dictum fuit, id licere, *modò pro Capella-*

nia certi reditus sint annuatim constituti, et perpetuò Capellano assignati; secùs verò, si hujusmodi Capellano pro qualibet Missa celebranda certa detur eleemosyna. Idem licet illi, cui commissa est celebratio Missæ perpetuæ, ùt dicunt Viva n. 9. Croix n. 131. cum Gob. et Pasqual. Et idem dicunt Tamb. n. 10. cum Riccio, et Ronc. dict. qu. 8 *v. Tertio*, cum Passerin. Ant. de Spir. S. et aliis, de Sacerdote, cui commissa est celebratio ex pingui legato, ad vitam ipsi relicto cum onere Missarum. Ratio omnium horum est, quia Decreta prohibentia retinere partem stipendii, tantùm loquuntur de Missis manualibus.

Hîc autem benè advertunt Croix n. 132. Pasq. q. 976 et Conc. pag. 466 n. 15. quod, si tradatur eleëmosyna pinguior Sacerdoti singularis pietatis famâ prædito, is, nec etiàm tradito eodem stipendio, poterit alteri committere Missam, nisi similis probitatis habeatur, vel nisi aliqua causa excuset. Hoc tamen, ait Conc. non videri esse mortale, quia major devotionis fervor tanti communiter non est, ut variatio celebrantis gravem inducat culpam; sed meliùs dicit Croix, id quidem non facilè damnandum de mortali, sed aliquandò benè posse accidere, aliquem graviter ferre, quod Missa per alium celebretur, et tunc erit mortale.

322 Dubitatur 1. an, qui retinet partem stipendii, juxtà propositionem damnatam, ùt suprà, non solùm peccet, sed etiàm teneatur ad restitutionem. Prima sententia negat, et hanc tenent Suar. d. 88 sect. 3. Pal. p. 14 n. 9 et Bon. d. 4 q. ult. p. 8 n. 18. cum Sa, Nav. Vasq. Fill. Possev. Rodr. Reg. et aliis, eamque probabilitate non carere dicit Viva in dict. prop. 9 n. 6. Ratio, quia accipiens stipendium jam acquirit illius dominium, et licet acquirat cum onere dicendi Missam, huic tamen benè per alium jam satisfacit. *Secunda* verò sententia tenenda, quam priùs docuerunt Dian. p. 2 tr. 14 res. 10. et Escob. lib. 22 n. 621. cum Major, Arag. Ledesma, etc. et post propositionem damnatam Recentiores communiter tenent, ùt Vidal. in dict. prop. 9. Corella ib. n. 64. Croix lib. 6 p. 2

n. 135. Sporer pag. 146 n. 369. Conc. to. 8 p. 474 n. 10. Holz. p. 82 n. 365. Cont. Tourn. p. 790 q. 7. Mazzotta tom. 2 pag. 429. hancque ad minus probabiliorem putat Viva l. c. contra Bordon. Ratio 1. deducitur ex ipsa propositione damnata, cum enim ipsa dicebat, posse Sacerdotem per alium satisfacere, parte stipendii sibi retentâ, sequitur, veram esse propositionem contradictoriam, nempè quod non possit satisfacere; satisfactio autem non solùm respicit honestatem actûs, sed etiàm justitiam; qui ergò non satisfacit obligationi justitiæ, tenetur ad restitutionem. Ratio 2. quæ fortiùs urget, est, quia, tametsi Sacerdos eleëmosynam accipiens acquirat ejus dominium, illud tamen non aliter acquirit, nisi juxta voluntatem dantis, voluntas autem dantis est, non solùm ut Missa celebretur; sed ut celebretur tali stipendio; cum enim pinguem tradat stipem, eâ intentione dat, ut uberiorem fructum ex Missa celebranda percipiat; ergò qui, tradito minori stipendio, per alium celebrari curat, peccat contra justitiam, non quia defraudat fructu Missæ dantem eleëmosynam, fructum enim jam hic percipit ex sua antè habita pia dispositione, sed quia non exequitur dantis intentionem, quâ vult, ut illa Missa, undè percipit fructum, tali stipendio celebretur; et quia hujusmodi intentio intrat in substantiam contractûs, ideò, si Sacerdos partem stipendii retinet, injustè contra dantis voluntatem retinet.

Cui autem eo casu fieri debeat restitutiò? Croix l. cit. cum Pasq. dicit, hanc posse fieri vel danti eleëmosynam, vel Sacerdoti celebranti; sed communiùs, et probabiliùs censent Tournely, Holzmann, et Spor. l. c. restitutionem faciendam esse celebranti, quia, translato in eum onere, etiàm jus ad integrum stipendium juxtà voluntatem Domini transfertur.

Dubitatur 2. An Procurator vel Executor testamenti, curans celebrari alibi Missas sibi commissas, ubi minor est taxa, possit excessum sibi retinere? Affirmant Tamb. de Meth. Missæ l. 3 c. 1 § 5 n. 15. quia excessus ille erit fructus suæ industriæ. Sed me-

ritò hoc communiter reprobant Concina tom. 9 pag. 464 n. 12. Viva in prop. 9 damn. ab Alex. VII. n. 8, Renzi cap. 4 quæst. 45. Diana p. 10 tract. 16 R. 68 et Roncaglia cap. 6 qu. 8 R. 2. *v. Nullatenus*, cum Passer. Ratio, tum quia talis Procurator turpem faceret quæstum ex eleëmosynis: tum quia nullum is titulum habet, quo lucrum illud sibi retineat, cum numquàm dominium illarum eleëmosynarum acquisiêrit.

Dubitatur 3. An Sacerdos colligens eleëmosynam pro celebrandis Missis, possit aliquid retinere pro suo labore, si Missæ non tradantur ipsi, ut ab ipso celebrentur? Negant Conc. pag. 465 n. 13. dicitque, hoc vetitum esse Bullâ Benedicti XIV. ex verbis suprà citatis n. 321 *v. In Decreto*. Affirmat tamen Viva l. sup. c. si talis Sacerdos moderatam retineat mercedem juxtà rationem sui laboris. Idque non videtur improbabile, si ille ad hoc munus sit destinatus, et suus labor verè mercedem mereatur; tunc enim hujusmodi merces ei debetur ex naturali æquitate, et ex voluntate ipsorum eleëmosynas offerentium. Pontifex autem censetur tantùm eos damnare voluisse, qui ex industria eleëmosynas colligunt, ut ex eis turpem faciant quæstum, nempè colligendo stipendia præscripta in uno loco, et alibi Missas curando celebrari, ubi eleëmosynæ sunt minoris pretii, quàm illic, ubi excipiuntur.

Dubitatur. 4. An Sacerdos, cui hodiè offeruntur tres julii, ut celebret, possit procurare, ut alius celebret pro ipso, promittens, se die crastina celebraturum pro illo, qui pro sua crastina Missa accepit unum julium? Affirmant Croix l. 6 p. 2 n. 134. et Mazzot. t. 2 p. 430, quia hoc non esset retinere partem pretii, quod Pontifex damnavit, sed tantùm permutare Missas, et dies. Rectè verò negat Conc: p. 466 n. 16. quia hoc non posset excusari à specie turpis mercimonii; meritò tamen id non audet damnare de peccato gravi: et an paupertas possit ab omni culpa excusare, se remittit prudentum judicio.

Dubitatur 5. An administratores Ecclesiarum ex

eleëmosynis datis propter Missas possint aliquid retinere pro expensis altarium, inservientium, luminum, etc. S. C. Concilii in Decreto confirmato ab Innoc. XII. ad n. 7. vide ap. Croix l. 6 p. 2 n. 95.) sic respondit: *Permittendum non esse, ut... loca pia, seu illorum administratores ex eleëmosynis Missarum celebrandarum ullam utcumque minimam portionem retineant ratione expensarum... in Missarum celebratione, nisi... alios non habeant reditus... et tunc... nullatenùs debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantùm Missæ Sacrificio necessariò sunt subeundæ.* Et hîc adverte aliud Decretum ejusdem S. C. editum die 6 julii 1726, (ùt habetur apud Bened. XIV. Notif. 56 n. 13.) ubi statutum fuit: *Archipresbyterum non tenêri ad ministranda utensilia iis, qui celebrant in sua Ecclesia ex obligatione Beneficii, sivè Capellaniæ. Quòad Missas verò adventitias tenêri ad dictam subministrationem, quatenùs permittat eas in sua Ecclesia celebrari; nec tenêri ad has Missas adventitias admittendas, nisi solutis utensilibus per celebrantes.*

« 7. Beneficiati, etiàm Curati, ad Missas obligati, 323
» possunt pro iis accipere stipendium, et applicare
» cui volunt: quia non semper habent obligationem
» applicandi ad certam intentionem; nisi tamen con-
» trarium constet, ùt de Missa Conventuali docet
» Bon. Ità C. de Lugo d. 81 s. 1 n. 21 et Suar. Vas. etc.
» contra Gavant. Barb. et Dian. qui negant de Paro-
» cho: refertque Dian. p. 4 t. 4 R. 232. determinâsse
» Congregationem Card. quod ei non liceat pro Missa
» accipere eleëmosynam manualem, quandò tenetur
» celebrare; de Missa tamen Conventuali, contra
» Bon. etc. ipse affirmat p. 5 t. 13, ex aliis tribus. »

324 Quæritur I. An, qui alicubi tenetur celebrare sine expressa obligatione applicandi Missas, possit aliud stipendium recipere? Respondetur: Si in fundatione Beneficii, vel Capellaniæ expressum sit, non esse obligationem applicandi pro fundatore, certè poterit aliud stipendium accipere, proùt habetur ex Decreto S. C. Concilii edito die 13 julii 1630. (apud Bened. XIV.

Notif. 56 n. 8.) ubi sic dictum fuit: *Quandò in fundatione Beneficii, seu Capellæ expressè cautum est, non tenêri celebrantem ad applicationem Sacrificii; eo casu poterit celebrans accipere novum stipendium, et unicâ Missâ satisfacere obligationi Beneficii, seu Capellæ, et item danti novum stipendium.* Et huic simile Decretum affert Merati p. 3 tit. 12 n. 4. editum 13 febr. 1630. Secùs verò dicendum, contra Busemb. et alios, ùt suprà, si in fundatione nihil fuerit expressum, ùt habetur ex Decreto ejusdem S. C. approbato ab Innoc. XII. (apud Croix n. 92 ad 4.) ubi dicitur: *Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Capellæ, legati, aut salarii, si eleemosynas pro aliis etiàm Missis celebrandis susceperint, non posse eâdem Missâ utrique obligationi satisfacere.* Et (quidquid respondeat Lugo d. 21 n. 12.) Decretum hoc clariùs explicatum fuit alio Decreto ab eadem S. C. die 18. Martii anno 1686. (apud Bened. XIV. l. c. n. 9.) ubi decisum fuit, tenêri celebrantem applicare pro anima testatoris, semper ac in fundatione nulla sit adjecta declaratio, ad cujus suffragium applicandum sit Sacrificium. Et idem declaratum fuit ab eadem S. C. 6 febr. 1627. (vide apud eumdem Bened. n. 8.) de Capellanis *Confraternitatum, et Monialium, qui celebrant, ut Confratres, vel Moniales satisfaciant præcepto audiendi Missam.*

Hîc autem notandum aliud Decretum ejusdem S. C. emanatum 7 julii 1686. (vide apud Pittonum in *Constit. pro Paroch.* n. 1697.) ubi dictum fuit, quod Capellani et Beneficiati celebrantes pro Capellaniæ, seu Beneficii fundatore, non teneantur Missas celebrare tempore, quo capitale dotis assignatæ est otiosum et infructiferum, sine eorum culpa. Et novissimè hoc idem confirmatum fuit die 8 augusti 1705, apud eumdem Pitton.

325 Fit dubium, an circà onera Missarum, et conditiones in fundatione appositas possit dari præscriptio? Affirmant Laym. lib. 3 tr. 1 c. 8 n. 13. cum Nav. item Tamb. Meth. Miss. l. 3 c. 7 § 1 n. 1, et apud Croix l.

§ n. 852. Pellis. Hurt. Pasqu. et Gob. cum Rota Rom. ut ibid. testatur Tuschus. Ratio quia præscriptio legitima valet contra qualecumque jus; nec exceptio reperitur in jure, quod circà onera Missarum non detur præscriptio. Ex his autem auctoribus alii, ùt Tamb. etc. requirunt, ad præscribenda præfata onera, spatium 20. annorum cum titulo, et 30. sine titulo. Alii verò ùt Pasqual. Tuschus, etc. apud Croix, dicunt, requiri 40 annos, cum agatur contra bona Ecclesiæ, juxtà dicta t. 3 num. 510. Sed quidquid sit de hoc, veriùs videntur nullo modo posse præscribi onera Missarum, et conditiones à fundatoribus requisitæ; tùm quia (ùt ait Conradus l. 2 cap. 10 num 90) primæva fundatio majorem habet vim, quàm consuetudo; tùm quia in Beneficiariis difficulter præsumi potest bona fides, cum ipsi facilè præsumantur ex fundatione cognovisse leges Beneficii, tùm deniquè (et hæc ratio est potior), quia in Trid. sess. 25 de ref. c. 5 sic sancitum fuit: *Quandò igitur ex Beneficiorum quorumcumque erectione, seu fundatione, aut aliis constitutionibus qualitates aliquæ requiruntur, seu certa illis onera sunt injuncta in beneficiorum collatione, seu in quacumque alia dispositione; eis non derogetur.* Ergò qualitatibus requisitis ex fundatione, et oneribus injunctis, sivè in collatione, sivè in quacumque alia pia dispositione, statuit Concilium numquàm derogari posse. Accedit Bulla Pii IV. quam confirmans Trid., irritat quidquid contra illud factum fuerit; clausula autem Decreti irritantis ligat etiàm ignorantes; et in causis beneficialibus inficit titulum et possessionem, ùt dicit Croix l. 4. n. 657. cum Garc. Nicol. et aliis comm. Accedit Bulla Innoc. XIII. *Apostolic. Ministerii* (ampliata à Bened. XIII. per totum Orbem aliâ Bullâ, *In Supremo*), ubi n. 27. dicitur, quod quæcumque præscriptio etiàm centenaria et immemorabilis non detur contra ea, quæ in Conc. Trid. præscripta sunt.

Quærit. II. Quibus diebus teneatur Parochus applicare Missam pro populo? Antè Sanctionem SS. N. PP.

Bened. XIV. de qua mox infrà dicemus n. 325; olim plures adfuerunt sententiæ: *Prima* sententia dixit, eum tenêri quotidiè, si reditus sint pingues; si verò tenues, tenêri tantùm diebus festis. Ità Ronc. de Sacrif. Missæ c. 2 q. 8 et probat ex pluribns Decretis S. C. id decernentibus; et hoc, etiàmsi Parochus non habeat congruam sustentationem; nec satisfieri, ait Ronc. cum Passer. si applicetur pro populo Missa conventualis, cum hæc sit applicanda absolutè pro benefactoribus, ex *cap. Cum creatura, de celebrat. Miss.* cum Pignatell. *Secunda* verò sententia dixit, 1 nullum esse dubium, quin aliquoties in anno teneatur Parochus jure divino celebrare pro populo, ùt Salm. de Sacrif. Miss. c. 5 n. 46. cum Laym. Barbos. Conc. et communiter; et infertur ex Trid. s. 23 c. 1 ubi: *Cum præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, etc.* Dixit 2 è converso non tenêri Parochum de se quotidiè pro populo Missam applicare; nam sic teneretur quotidiè celebrare, quod nullibi præceptum est. Ità Salm. ibid. n. 50. cum Suar Vasq. Barb. Bon. etc. Imò, præciso pacto, consuetudine, aut Synodo in contrarium, dicunt Nav. Suar. Barb. et alii cum Salm. n. 52 nec omnibus diebus festis eum tenêri pro populo celebrare, sed tantùm aliquoties in anno, arbitrio prudentum, ùt Salm. n. 52, vel in præcipuis festis Domini, et diebus Dominicis, aut saltèm semel in hebdomada, ùt Bonac. *Tertia* sententia dixit, quod ex vi Parochiæ non teneatur Parochus applicare fructum Missæ specialiter pro ovibus. Ità Pal. tr. 22 disp. unic. part. 13 n. 7 cum Nav. Suar. Vasq. Coninch. Nal., etc. Item Lug. Reg. Steph. et Gob. apud Croix, qui probabilem putat l. 3 part. 5 n. 762. Ratio istorum, quia officium Curati est pascere oves verbo, exemplo, Sacramentorum administratione, et sacrificii dispensatione; hoc autem dixerunt fieri, si illud generali tantùm applicatione pro omnibus fidelibus, et præcipuè interessentibus applicatur, et ità censuerunt intelligendum esse Tridentinum. Hinc intulerunt, pro omnibus illis Missis

posse quotidiè Parochum accipere stipendium; nisi tamen ex fundatione, aut consuetudine, vel Prælati præcepto aliàs teneatur pro populo sacrificare.

Verùm hodiè ex Epistola Encyclica SS. nostri Pontificis Bened. XIV, edita die 19. Augusti 1754. quæ incipit: *Cum semper*, (vide in calce hujus lib. n. 6.) sancitum habemus, omnes Parochos tenêri applicare Missam pro populo saltèm diebus festis, etiàmsi congruam sustentationem non habeant, his verbis: *Ista mens nostra, et sententia est, sicùt etiàm pluries à prælaudatis Congregationibus judicatum fuit, ac definitum, quod omnes, et singuli, qui actu animarum salutem exercent, et non solùm Parochi, aut Vicarii sæculares, verùm etiàm Regulares æquè teneantur Missam Parochialem* (omnibus diebus festis, ùt infrà) *pro populo ipsorum curæ commisso applicare.*

Et quia alii allegabant, se non habere congruos reditus, alii dicebant contrariam alicubi esse consuetudinem: *Nos autem* (sic præscribit, et loquitur Pontifex) *ad præcedentes prædictæ Congregationis Concilii resolutiones nostram approbationem, et confirmationem extendimus, et quatenùs opus sit, auctoritate Apostolica iterùm tenore præsentium decernimus, et declaramus, quod, licet Parochi, et alii, ùt suprà, congruis reditibus destituantur, quàmvis immemorabili consuetudine in eorum Parochiis obtinuerit, ùt Missa pro populo non applicetur, eadem nihilominùs omninò in posterùm ab ipsis debeat applicari.*

Et quàmvis (additur) *aliàs à Congregatione Concilii responsum fuerit, Parochum nempè pinguibus reditibus dotatum quotidiè pro populo applicare debere, etc. tamen cum nobis perspectæ sint controversiæ super hoc ipso exortæ; idcircò opportunum censemus declarare, nobis abundè satis esse posse, dum ii, qui animarum curam exercent, sacrificium Missæ pro populo celebrent, atque applicent in Dominicis, aliisque per annum diebus festis de præcepto.*

Item declarat ibi Pontifex, hoc valere etiàm pro iis locis et diebus, in quibus populus Missæ interesse debet, at aliundè servilibus operibus vacare potest,

Proindè casu, quo aliquis Parochus sit adeò pauper, ut vivere cogatur ex eleëmosynis Missarum, facultatem concedit Episcopis cum eo dispensandi, ut ipse possit etiàm diebus festis Missam applicare pro eleëmosynam offerentibus, modò intrà eamdem hebdomadam Missas omissas pro populo applicet. Et quòad Œconomos, qui deputantur ad curam animarum, vacante Ecclesià Parochiali, tribuit Episcopis facultatem assignandi illis congruam portionem ex fructibus Parochiæ pro onere celebrandi pro populo diebus festis, licet ipsi fructus ad Cameram Apostolicam pertineant, et quàmvis portio jam eis sit assignata, juxtà Constitut. S. Pii V. sed non sit sufficiens.

326 Deindè decrevit Pontifex suà Apostolicà auctoritate, *ut Missa conventualis, quæ singulis diebus canitur à Clero prædictarum Ecclesiarum, pro earumdem benefactoribus quotidiè applicetur, respiciendo benefactores in genere cujuslibet Ecclesiæ*. Et hoc, quavis consuetudine non obstante. Nisi autem alicubi adsit consuetudo applicandi pro benefactoribus Ecclesiæ primam, et etiàm secundam Missam conventualem, declarat, non esse obligationem applicandi secundam, modò in *Memento* secundæ Missæ pro defunctis fiat ipsorum commemoratio.

In fine autem hujus Bullæ loquitur Pontifex de obligatione Canonicorum canendi, aut psallendi in Choro, aliàs restituendi fructus Præbendarum, et distributionum, si tantùm assistant, et non psallant aut canant; quo improbabiles reddidit opiniones oppositas. Vide de hoc dicta l. 3 n. 675. dub. 3.

327 Postquàm autem hæc notavi, alia insurrexit quæstio, quam apud nullum Auctorem usque adhùc discussam, neque inditam inveni, scilicet, an Parochus infirmus (sivè Episcopus, nam quod dicitur de Parocho, fortiùs dicendum est de Episcopo), si non possit celebrare pro populo per seipsum, teneatur celebrare per alium? plures Doctos super hoc dubium consului, alii negârunt dicentes, hanc obligationem celebrandi pro Populo includi obligationi orandi pro Popu-

lo, quam habet Parochus; at cum obligatio hæc orandi sit merè personalis, sicùt Parochus impeditus, quominùs oret pro Populo, non tenetur per alium orare, ità impeditus, quominùs celebret nec tenetur celebrare per alium. Sed ego cum aliis oppositum censeo omninò tenendum. Ratio, quia Parochus non solùm tenetur celebrare pro Populo, sed etiàm Missam Populo applicare, ùt idem Papa Benedictus declaravit an 1744 in eadem Bulla, *Cum semper* (Vide to. 4 ejus Bullarii). Idque procedit juxtà effata S. Pauli (Hebr. 5 1.): *Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis.* Et deindè idem confirmat *vers.* 3 dicens: *Et propterea debet, quemadmodùm pro Populo; ità etiàm et pro semetipso offerre pro peccatis.* Obligatio autem Pastoris orandi pro Populo est quidem personalis, sed obligatio applicandi Populo fructum Missæ simùl est personalis (quia si potest celebrare per seipsum, nequit celebrare per alium), et etiàm realis, cum sit una ex obligationibus muneri Pastoris annexis, proùt dictum fuit in Concilio Tridentino sess. 23 de Reform. c. 14 ubi mandatum fuit Sacerdotibus curam Animarum habentibus, ut Missas celebrarent *tàm frequentur, ut suo muneri satisfaciant.* Onus autem hoc offerendi Missas pro Populo est ex præcepto Divino, ùt idem Concilium expressit cit. sess. 23 cap. 1 ubi dicitur: *Cum præcepto Divino mandatum sit omnibus, quibus Animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique Divini prædicationes etc.* Illud autem præceptum Divinum habetur apud Joannem (21. 17.) *Pasce oves meas.* Sicùt igitùr tenetur Pastor suas oves pascere prædicatione, Sacramentorum administratione, correptione etc.; sic etiàm tenetur pascere applicando eis fructum Sacrificii, quapropter, sicùt Pastor impeditus, quominùs prædicet, vel Sacramenta administret, tenetur prædicare et administrare Sacramenta per alium; ità impeditus, quominùs applicet per seipsum Populo Missam, tenetur per alium ap-

licare Sacrificii fructum, quod est pasculum utilius, quo Populum juvare potest.

Si autem Parochi, et omnes, quibus cura Animarum commissa est, tenentur in Dominicis et Festis de præcepto Missam celebrare, et applicare Populo; tantò magis ad id tenentur Episcopi, tamquàm principaliores Animarum Pastores. Non autem ad hoc tenentur quotidiè, quidquid dicatur in *cap. Quoniam de Privileg.* nam eodem cap. dicitur, quod Divina celebratio Missæ, vel auditio (quòad Episcopos) sit tantùm de decentia, non verò de obligatione. *Quoniam*, verba textûs, *Episcopi, eorumque superiores, se habent diversis ex causis à suis Ecclesiis, et Diœcesibus absentare frequenter, nec semper possunt commodè ad Ecclesias accedere pro Missa celebranda, vel audienda in ipsis, sine qua eas transire non decet* (nota *non decet*) *absque causa rationabili ullam diem: præsenti Constitutione indulgemus eisdem, ut Altare possint habere viaticum, et in eo celebrare, ac facere celebrare, ubicumque absque interdicti transgressione illis permittitur celebrare vel audire Divina.*

328 « 8. Qui stipendium pro Sacro accepit, tenetur » dicere Missam pro defunctis, vel votivam, vel in » hoc, aut isto altari, proùt pecuniam offerens peti» vit (quantùm tamen rubricæ permittunt, quibus » neglectis, Ecclesiæ ordinem invertere, ob alterius » devotionem, non convenit); quia ob ejus devotio» nem et speciales orationes, major fructus provenire » solet. Si tamen aliter faciat, non erit grave; imò » nullum, si fiat justa de causa. V. Dian. de celebr. » Miss. R. 29 et 31. Card. de Lugo l. c. n. 35.

329 » 9. Is, qui quòad locum, tempus, intentionem, » qualitatem Missæ, non satisfacit sine justa causa » voluntati fundatoris, peccat; et quidem graviter, » si sæpè faciat, esto consentiant hæredes: cum ii in » hoc voluntati testatoris non possint derogare, ùt » docent Sylv. Nav. Azor. etc. Episcopus tamen po» test in hoc dispensare ex causa ùt habent Henr. Sylv. » et Tann. Quod si quis quòad locum impediatur,

» tenetur in alio, ùt habet Azor. t. 1 l. 10 c. 14 et
» Sa, *v. Missæ.* Dian. d. c. R. 29 ubi docet ex Nav.
» Rodr. Fag. et Azor. esse mortale celebrare in alio
» templo vel altari, quàm quis tenetur: quod negat
» Card. de Lugo, si raro, et ex causa fiat. V. n. 36.
» Imò nec esse veniale, si obligatus quotidiè celebra-
» re, rarò, et ex rationabili causa celebret alibi. Si-
» militer Tamb. de exped. sacr. l. 3 c. 2 excusat à
» mortali eum, qui uno, alterove die singulis mensi-
» bus alibi celebrat, nisi tamen teneatur celebrare in
» altari privilegiato; notatque, posse Sacerdotem con-
» tra hoc onus Missarum, v. g. certum earum nu-
» merum præscribere annis 30, si adsit possessio, ti-
» tulus, et bona fides. »

Notandum igitùr I. circà locum celebrandi, quod, 329
si Capellanus celebret in alia Ecclesia, vel altari, vel aliâ horâ, quàm à fundatore est constitutum, peccet mortaliter. Ità communiter Lugo de Sacram. d. 21 n. 36. Pal. tr. 13 d. 1 p. 6 n. 26. Tourn. to. 5 p. 773. Salm. de Sacr. Miss. c. 5 n. 17. cum Nav. Azor. etc. Modò id faciat sæpiùs, aut sine causa, aut sine dispensatione, et modò fundator altare illud destinaverit ob gravem causam. Dixi *sæpiùs*, nam peccabit tantùm venialiter, si faciet rarò, putà si semel vel bis in mense; et faciliùs, si mutabit tantùm altare, et non Ecclesiam. Item dixi *sine causa;* nam minimè peccabit, si celebrabit alibi ex justa causa, putà si altare sit execratum, vel quia egressus à sacristia viderit illud ab alio occupatum. Lug. l. c. Salm. n. 20. ac Elbel de Sacr. Missæ n. 216. cum Henr. etc. Item dixi *sine dispensatione;* nam benè potest Episcopus dispensare, ut celebretur in alio loco, ex rationabili causa, putà ob utilitatem propriæ Ecclesiæ, applicationem studii, infirmitatem, aut negotium, aut nimiam molestiam adeundi Ecclesiam, et similia, ùt dicunt cum Bus. Pal. loc. cit. n. 27. Conc. t. 8 p. 470 n. 28. Croix lib. 6 p. 2 n. 120. cum Pasq. Salm. n. 19. cum Henr. Barb. Ant. à Sp. S. Ronc. de Sacrif. Miss. c. 8 q. 6 R. 2. cum Passer. et Ricc. Tamb. in Meth. Cel. Miss. l. 3 c. 2 §. 2 n. 1.

Mazzot. tom. 3 p. 188. qui vocat communem, Ratio, quia in tali dispensatione voluntas testatoris tantùm in accidentibus omittitur, et altiori bono compensatur; licet enim Tridentinum sess. 25 c. 5. de Ref. prohibeat mutari qualitates fundationum, istas tamen Episcopi voluntates testatorum interpretando, benè reducere possunt ad æquitatem; ità Mazzot. et Croix ll. cc. cum Pasq. Tantò magis, quia idem Concilium sess. 25 c. 4. expressè concedit Prælatis in quibusdam casibus, etiàm omninò commutare ultimas voluntates. Rectè tamen Croix, et Pasq. dicunt, in nostro casu non posse dispensare Episcopos, si testator designando Ecclesiam vel horam in fundatione, specialiter respexerit commoditatem populi audituri Missam. Præterea dixi, *modò fundator altare illud destinaverit ob gravem causam*, putà ob memoriam, vel commodum familiæ, aut populi, vel ob specialem cultum Sancti, et similia. Nam si nullum habuerit specialem finem, vel si causa cessaverit, nempè si familia sit extincta, vel alibi moretur, tunc Sacerdos, mutando altare, tantùm venialiter peccabit; et ne venialiter quidem, si celebrabit in altari privilegiato, quia ibi meliùs consulet fundatori; ità Lugo n. 36 et 37. et Tourn. l. c. Cæterùm advertendum, apud P. Ferraris Bibl. t. 3. verb. Capellania, n. 14. referri plura Decreta S. C. Conçilii, quibus dicitur, pro hujusmodi dispensatione semper adeundam esse Sedem Apostolicam.

Notandum II. quod, si quis, stipendio accepto, deberet Missam celebrare in altari privilegiato, et in alio celebraret, non jam teneretur ad restitutionem stipendii, sed tantùm ad lucrandas Indulgentias applicabiles pro defunctis; ità Elbel n. 210. cum Anacl. et Bambest. Sporer n. 137 et 355. ac Ronc. c. 6 q. 7 R. 1 et 2. qui addit, non esse quidem obligationem restituendi, si eleëmosyna data sit ordinaria, secùs verò si pinguis. Non autem satisfacit, qui celebrat in alio altari non privilegiato, applicando Indulgentias Calculi benedicti, Imaginis etc. quia hæ Indulgentiæ non sunt tàm certæ, quàm Indulgentiæ altaris privile-

giati; ùt dicunt Salmant. c. 5 n. 21. cum Nav. Azor. Bon. Dian. et Dic. Et idem censent Lugo d. 21 n 39. et Salm. n. 22. cum aliis communiter (contra Dian. Pasq. Megal. etc.) de Calculo benedicto cum Indulgentia ad liberandam animam Purgatorii in celebratione Missæ.

« 10. Beneficiatus ex justitia obligatur sub mortali, 330
» et pœna compensationis, ad eum numerum Missarum, per se, vel (proùt mens fundatoris ex verbis colligenda permittit) saltèm per alium.* (*Nisi exprimatur in institutione Cappellaniæ, quod Capellanus, si non per seipsum celebret, semper per alium celebrare possit. Sic rectè docent* Salm. c. 5 n. 33. cum Dic. et Dian. part. 4 tr. 4 R. 87. *Qui cum Campanili testatur ità declaratum à S. C. Et sic etiàm fuit decisum à S. Rota Rom. apud Pitton. de Paroch. n.* 1171. *qui n.* 1514. *affert aliam Declar. S. C. editam* 17 *septemb.* 1683.)*, quem numerum litteræ fundationis requirunt; eum verò numerum ex justa causa, v. gr. si reditus jam non sufficienter respondeant, potest minuere Episcopus in Synodo: quam potestatem Bon. restringit ad Missas defunctorum, et quidem post Trident. impositas. Vide Bonac. d. 4 q. ult. p. 8. »

Reductio Missarum hodiè tantùm à Sede Apostolica, 331
non ab Episcopis fieri potest, ùt patet ex Decreto S. C. Concilii edito jussu Urbani VIII et confirmato ab Innoc. XII. (vide apud Croix l. 6 part. 2 n. 63. *v. Ac primo*) ubi sic dicitur: *Districtè prohibet.... ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in capitulis generalibus, vel aliàs quoque modo reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis, sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apostolicam Sedem recurratur etc. Alioquin reductiones, moderationes, et commutationes hujusmodi, si quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas et inanes decernit.* Facultas autem, ùt clarè explicat idem Decretum (quidquid dicant Salm. tr, 15. de Statu Rel. c. 7

n. 148). data per Tridentinum sess. 25 c. 4. Episcopis, et aliis, tantùm fuit pro reducendis Missis antè Concilium relictis, et non impositis in limine fundationis. È converso in ipsomet Decreto Urbani (apud Croix n. 89.) declaratum fuit, benè posse Episcopos reducere Missas, si testator expressè hanc ipsis dederit facultatem.

Causæ autem, ob quas Sedes Apostolica solet Missas reducere, sunt paucitas Sacerdotum, stipendii tenuitas, vel augmentum stipendii currentis, extenuatio redituum Monasterii, vel majores expensæ necessariæ ad victum, etc. deniquè si urgeat necessitas Fratrum, vel fabricæ Ecclesiæ, aut Monasterii; ità Pal. part. 15 n. 3. Wigandt tr. 12 n. 80. et Salm. l. c. n. 144. cum Azor. Philib. Barbosa, Lez. et aliis.

Dubitatur 1. An Episcopus possit minuere Missas, quarum onus non est qui suscipiat ob eleëmosynæ tenuitatem? Affirmat Croix n. 119. cum Pasq., et Tamb. Sed negandum cum P. Conc. ex Decreto S. C. mox suprà citato, ubi declaratur, nullo modo posse Episcopos onera Missarum reducere, vel moderari; idque expressiùs declaravit eadem S. C. alio Decreto, quod refert Conc. l. cit. iterùm confirmato per aliud Decretum editum die 20 julii 1682. Sed hoc intelligendum procedere, ait Fagnanus *in c. Ex parte*, de Constit. n. 28. cum Felino, quandò anteà hujusmodi onera Missarum de jure vel de facto adimpleri poterant, sed casu, quo reditus à principio fuerint sufficientes, et posteà ità imminuantur, ut nullo modo sufficiant ad onera ferenda, tunc dicit Fagnanus non videri sublatam Episcopis facultatem, quam habent de jure communi, Missas moderandi, vel commutandi, ex *c. Nos quidem*, *de Testam.* et ex Trid. sess. 25 c. 4. et 8 ubi conceditur Episcopis, ut una cum hærede vel executore possint ultimas voluntates in alium pium usum commutare.

Dubitatur 2. An possit Capellanus ex se minuere numerum Missarum, si deficiant reditus? Si deficiant in totum sine ipsius culpa, certum est, eum non tenêri

Missas celebrare, ùt communiter dicunt Croix lib. 4 n. 855. Tamb. Meth. Miss. l. 3 c. 1 §. 2 n. 2 et §. 3 n. 89. Ronc. c. 8 q. 8. cum Pasqual. et Passer. ac Escob. l. 21 n. 637. cum Bordon et Aversa. Idque declaratum fuit à S. C. ùt diximus n. 324. in fine. Si verò reditus deficiant in parte, etiàm videtur certum cum Escob, n. 638. posse Capellanum minuere Missas, casu, quo testator congruam eleëmosynam designaverit, v. gr. tarenum pro qualibet Missa; quia tunc, sicùt augendus esset numerus Missarum, si reditus augerentur, ità minuendus est, si reditus diminuuntur. Major difficultas est, an possit Capellanus minuere Missas, si testator designaverit numerum Missarum, et deficiat stipendium adhùc ordinarium? Negant Tamb. l. c. n. 1 et 2. Diana p. 10 tr. 16 R. 65. Mazz. t. 2 p. 427 n. 5. Pal. t. 2 tr. 3 d. 1 p. 6 n. 23. et Salm. de Statu Rel. c. 7 n. 152. cum Azor. Gav. Philib. Pell. et Lezana. Hi dicunt pro hac moderatione omninò recurrendum ad Sedem Apostolicam, tùm ex Decreto suprà allato, ubi dictum fuit: *Pro his omnibus reducendis, aut moderandis ad Apostolicam Sedem recurratur*; tùm ex alio Decerto (vide ap. Croix n. 89.) ubi ad quæsitum: *Quid si legatum sit ità tenue, ut non sit, qui velit onus illi injunctum subire, et, si recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum aut ferè totum insumendum sit pro expensis ad id necessariis?* Sic declaratum fuit: *Etsi legatum sit adeò tenue, nihilominùs pro reductione oneris, ùt suprà impositi, ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apostolicam esse adeundam, quæ absque ulla impensa id statuet etc.* His tamen non obstantibus, affirmant cum Busemb. ùt suprà, Franc. de Lugo l. 5. de Sacram. c. 12 q. 9 n. 98. Escob. l. c. item Bordon. ap. Croix n. 118 et Pasq. ac alii ap. Ronc. loc. cit. qui in Reg. 3. in praxi, id probabile putat. Ratio horum est, quia id censetur esse juxtà mentem ipsius testatoris, qui non præsumitur voluisse gratis, aut stipe minori justo cogere Capellanum ad celebrandum, vel ad supplendum stipendium ex propriis bonis, si vellet per alium celebrare, alioquin

voluntas testatoris esset injusta, quæ servari non debet. At quia in hoc facilè intervenire posset periculum hallucinationis, advertit Ronc., generaliter loquendo, recurrendum esse ad judicium Episcopi (quod necessariò requirunt Croix l. 4 n. 855. et Tourn. t. 5 p. 793 qu. 13), vel saltèm viri docti et pii, qui non auctoritativè, sed tamquàm justus arbiter numerum Missarum moderetur. Ad Decreta autem præfata respondet Ronc. cum Pasq. in tali casu hanc non esse propriè reductionem, aut moderationem stabilem, quam Sedes Apostolica sibi reservat, sed esse cessationem de jure obligationis pro rata redituum deficientium; Decreta enim loquuntur juxtà mentem Trident. sess. 25 c. 4. de Ref. ubi sermo est non jam de reditibus diminutis, sed de tenui eleëmosyna ab initio designatâ pro Missis, quas non facilè reperiatur qui velit celebrare, et de illis, re integrâ, ob tenuitatem stipendii, vel paucitatem Sacerdotum fieri vellet reductio. An autem hæc opinio sit probabilis, judicio sapientiorum remitto. Certum, si staret hæc sententia, omninò servandum esset id, quod advertit Tamb. dict. c. v. § 3 num. 96. nempè, quod, si Capellanus per annos præteritos acceperit stipendium majus solito, teneatur compensare, eumdem numerum Missarum celebrando; qui enim anteà habuit commodum, deindè pati debet incommodum.

Dubitatur 3. An Episcopus possit moderari Officia, preces, et eleëmosynas Anniversariis annexas? Negat Tamb. apud Croix n. 121. Sed affirmat Pasqual. ibid. quia prohibitio non loquitur de his, sed tantùm de Missarum reductione; ùti etiàm nec de illis Missis, ad quas aliquis Sacerdos se obligâsset sine congruo stipendio; id enim esset in præjudicium Ecclesiæ, et successorum. Sed hoc ultimum nullo modo admittendum, quia esset contra Decreta relata suprà dub. 1.

332 » 11. Qui ratione Beneficii tenetur quotidiè celebrare, tenetur etiàm missam pro fundatore (nisi de hujus intentione contraria constet) applicare. Bon. et alii, Dian. p. 6 t. 6 R. 13. qui tamen concedit,

» posse eum pro seipso quater, aut sexies in anno
» * (*Vel pro valdè sibi conjuncto, aut charissimo amico,*
» *aut benefactore; sic enim præsumitur consensisse fundatòr, ut* Salm. c. 5. n. 36. cum Lezan. Dian. Steph.
» Homob. Nald. Philib. etc. passim. *Modò non accipiatur stipendium, ùt rectè advertunt* Holzm. n. 351.
» et Elbel n. 215. cum Pasq. et Gob. ac Salm. c. 5
» n. 38. cum Bonac. Gavant. Diana, et communi,
» contra Vidal; *quia hoc esset contra mentem fundatoris*)*; et in die commemorationis omnium defunctorum pro particulari defuncto celebrare * (Vide
» infrà n. 338)*. Item quavis hebdomadâ unam Missam omittere devotionis, et reverentiæ causâ, idque
» ex præsumpta intentione fundatoris: quod Tamb.
» l. 3. exped. sacr. c. 3 §. 1. ex Gav. p. 3 t. 12. limitat, nisi de contraria fundatoris voluntate constet,
» vel sit onus Ecclesiæ, aut Monasterii, curare Missam quotidianam. V. Tamb. l. c. Dian. p. 2 t. 14
» R. 28 et p. 4 t. 4 R. 86 et p. 5. t. 5. R. 23 et t. 13 R 51.
» Idipsum limitat Card. de Lugo R. mor. lib. 5. d. 9.
» si obligatio dirigatur ad ipsum Sacerdotem, v. gr.
» si dicatur (qui debet quotidiè celebrare), quo casu
» concedit * (Ità etiàm Salm. n. 37. communiter cum
» Suar. Bon. Azor. Leand. Sylv. ex *c. significatum, de*
» *Præbend. ubi dicitur, Cappellanum tenêri quotidiè celebrare*, salvâ honestate et debitâ devotione. Advertit
» tamen Bonac. c. 8 q. 3. *nullo die Cappellanus poterit*
» *vacare, si in fundatione expressè cautum sit, ut Missa*
» *celebretur per seipsum, vel per alium*, ex Declarat.
» S. C. die 30 maji 1699)*. Si verò dirigatur ad celebrationem in tali loco, v. gr. volo, ut in tali Ecclesia celebretur quotidiè Missa, tenêri eum pro se
» alium substituere eo die, quo ipse non celebrat.
» * (Ità Salm. loc. c. *cum aliis communiter.*)

» Qui non potest fundationi satisfacere propter 332
» morbum, non tenetur, si brevis sit v. gr. 15 dierum,
» (ùt docet Bonac. aùt etiàm unius, alteriusve mensis,
» ùt probabiliter docet Card. de Lugo n. 49.) substituere alium, aùt compensare, cum tàm strictè nec

» domini quidem honesti cum famulis agant; secùs » tamen, si sit diuturnus morbus; nisi reditus sint » nimis tenues, aùt in morbum absumantur, ùt con» tra Sylv. et Azor. docet Bon. Rodriq. Impeditus verò » aliis negotiis, licet justis (cum hæc non debeant » obesse fundatori), debet satisfacere per alium, vel » compensare posteà, præsertim si fiat sæpiùs. Ità » Bon. d. 4 q. ult. p. 7 »

Quæritur, an Cappellanus ægrotans teneatur interim alteri dare stipendium, ut Missas celebret? Commune est (contra Henriq.) non tenêri eum, si infirmitas sit brevis, ùt cum Bus. hîc tenent Lugo d. 21. n. 48. Salm. c. 5 n. 34 cum Dic. Dian. Lez. etc. nisi fundator voluerit non deficere Missam in tali loco, etc. Quænam autem sit infirmitas brevis? Alii dicunt, si durat per decem dies, ùt Barbos. Molfes. Graff. etc. Alii extendunt ad 15 dies, ùt Bon. et Dian. item Elbel p. 131 n. 214 cum Anacl. Et de hoc habetur Declaratio S. C. Conc. edita die 17 Nov. 1695 (apud Pitton. de Paroch. n. 1595) ubi dictum fuit, non tenêri Cappellanum per alium supplere, tempore infirmitatis non excedentis 15 dies. Alii ad mensem, ùt Laym. c. 3 n. 7 et Salm. n. 35 cum Hurtad. et Concil. Mediol. 7 tit. de Missis, ubi: *Si Cappellanus saltèm per annum celebravit in aliquo loco, si etiàm per mensem ægrotet, adhùc integram eleëmosynam judico Episcopi accipere potest.* Alii deniquè extendunt ad duos menses, ùt Lugo n. 49 cum Nav. item Philib. Dic. Nald. Leand. et Ant. à Sp. S. ap. Salm. l. c. et adhæret Conc. p. 471 n. 31 ac probabile putant Busemb. ùt suprà, ac Dicast. Pal. Nav. etc. apud Salm. ibid. Omnes autem hæ opiniones videntur esse probabiles.

Nota hîc obiter id, quod advertit Bened. XIV. de Sacr. Miss. l. 3 c. 23 n. 2, prohibuisse S. C. triginta Missas Gregorianas, utpotè rebus non convenientibus refertas. An autem liceat accipere stipendium pro prima Missa, quam Neopresbyter celebrat cum Episcopo? Vide dicenda n. 829 v. *an Autem.*

DUBIUM II.

Cujus sit applicare fructum sacrificii?

» Resp. Solus Sacerdos offerens validè id facit per » suam intentionem, quia est actus potestatis Sa» cerdotalis. Ità Commun. Suar. Card de Lugo d. 19 » s. 10 n. 511 etc.

Undè resolves.

» 1. Is validè applicat, etsi peccet sacrificando, vel 334
» applicando contra voluntatem superiorum. Ità Suar.
» Laym. Dian. Card. de Lugo. loc. cit. contra Navar.
» Ledes., et alios, quorum sententiam probabilem
» dicit Diana t. 14 R. 72. »

Quæritur, an Religiosus validè applicet Missam contra voluntatem Prælati? *Prima* sententia negat, quam tenent Scotus Quodl. 20. Gav. in Rubr. Miss. p. 3 tit. 12 n. 28. item Gabr. Arm. et alii apud Tourn. t. 5 p. 482 *v. Grave*, ac Cordub. et Led. ap. Dian. p. 2 tr. 14 R. 72, qui probabilem putat. Ratio, quia voluntas Religiosi subditur voluntati Superioris; undè, si-

cùt Superior potest irritare contractus, et vota subditi, ità etiàm applicationes Missarum. *Secunda* verò sententia communior et probabilior dicit, talem applicationem subditi esse quidem illicitam, sed non invalidam, et hanc tenent cum Busemb. Suar. d. 76 s. 9. Laym. c. 2 n. 11. Lugo de Euchar. d. 19 n. 211. qui ait, oppositam rejici ferè ab omnibus Recentioribus, Salm. de Sacrif. Missæ c. 3 n. 25. Anacl. p. 576 n. 72. Spor. n. 289. Tourn. loc. cit. cum Vasq. et Elbel p. 119. n. 180. cum Mastrio, Croix, et Gob. Ratio, quia subditus, ùti utitur potestate Ordinis (ùt est in hoc casu), minimè subjicitur voluntati Prælati. Limitat Marchantius in Tribu. qu. 2 d. 2. Si Sacerdos applicationem faceret ex vi pacti initi cum offerente, quia sicùt pactum sine voluntate Prælati est nullum, ità et applicatio. Hoc tamen sanè intelligendum, quandò subditus ità alligaret applicationem pacto, ut absolutè intenderet non applicare, si non satisfaceret obligationi contractæ (quod benè ait Spor. n. 290. in facto raro accidere); Quandò tamen absolutè applicat, non restringendo intentionem ad satisfactionem pacti; tunc validè applicat ex potestate generali, quam ipse habet applicandi Sacrificium, cui vult, etiàmsi errore ductus Missam applicaret pro obligatione contractâ.

335 « 2. Sacrificium, quod neque formaliter, neque » virtualiter ulli applicatum est, vel antè, vel in ipsa » consecratione, saltèm secundæ speciei, non potest » posteà ulli applicari, saltèm adæquatè, quia pro- » ducit effectum, quandò existit, neque is suspen- » ditur; ideoque nec licet accipere stipendium pro » Missa præterita. Vide Laym. l. 5 t. 5 c. 2.

» Dixi, *vel antè;* quia non requiritur, ut applica- » tio fiat in ipso Sacrificio: sufficitque, si pridiè facta » sit, etsi ipso die de ea non cogitet. Bon. q. 3 p. 2 » ex Suar. Dian. l. c. R. 47 contra Vasq. »

Quæritur I. An ad applicandam Missam sufficiat applicatio habitualis, nempè aliquandò habita, et non revocata? Negant Vasq. de Sacram. d. 38 c. 6

n. 74. et Abelly de Sacr. Miss. § 5 n. 5 cum Isamb. dicentes, quod, sicut ad consecrandum requiritur Ministri intentio actualis, vel saltèm virtualis, sic etiàm requiratur ad fructum Missæ applicandum. Sed veriùs, et communitèr affirmant Suar. 3 p. d. 17 sess. 3 concl. 2. Bon. de Sacr. d. 1 qu. 1 p. 2 § 3 n. 11. Lugo eod. tit. D. 8 n. 93. cum Molf. et Dian. item Cont. Tourn. t. 5 p. 841 qu. 6 Resp. ad 2. Holzm. p. 5 n. 12. v. *Dices*, Elbel p. 118 n. 174. Mazz. de Sacr. Miss. t. 3 p. 168. Sporer eod. t. n. 340. cum Gob. qui testatur, hanc esse omnium praxim, et Croix l. 6 p. 2 n. 50 cum Con. Tamb. et Pasq. Et ab hac doctrina in substantia non est difformis P. Conc. t. 8 p. 473 n. 36. nam, licet requirat intentionem virtualem; tamen virtualis illa (modo quo ipse explicat) coincidit cum nostra habituali; dum, inquit, aliquis, si acceperit 20 eleëmosynas, hodiè celebrationem incipit cum voluntate sequentibus diebus celebrandi pro offerente, tunc sufficit prima intentio, etiàmsi cæteris singulis diebus aliâ re distractus illam non renovet. Ratio nostra est, quia applicatio Missæ se habet per modum donationis verbalis, quæ semel facta valet, donec expressè revocetur. Respondetur autem ad rationem oppositam, quod in Sacramentis ideo requiratur intentio actualis vel virtualis, quia intentio efficit Sacramentum, seu actualiter influit in ejus confectionem; sed in applicatione Missæ intentio non efficit fructum illius, dum adhùc sine applicatione de se oritur fructus ex celebratione Missæ, et ideò sufficit applicatio aliquandò facta, per quam fructus fuit alicui donatus.

Quæritur II. An, si quis accipit stipendium à decem personis pro decem Missis, satisfaciat applicando primas decem Missas, quas legit, ipsis in confuso? Negant Sylvius ap. Bon. d. 4 p. 7 § 3 n. 1 et Conc. t. 8 p. 474 n. 38. Sed meliùs videtur sic distinguendum: Si singula Sacrificia applicantur singulis indeterminatè, non videtur satisfieri, quidquid dicant Aver. et Diana apud Croix l. 6. p. 2 n. 209. Ratio, quòd ad

satisfactionem requiratur intentio applicandi fructum determinatæ personæ, ut illi prosit; undè sicùt non consecraret, qui decies proferret formam Consecrationis super decem hostias, cum intentione consecrandi unâquaque formâ unam hostiam ex eis in confuso; ità qui applicat decem Missas indeterminatè. Si verò Sacerdos unamquamque Missam intenderet applicare omnibus illis decem personis, singulis applicando decimam partem uniuscujusque Missæ, non videtur ratio, cur non satisfaciat, cum nemo dubitet, quin fructus Sacrificii sit divisibilis, et ideò tribuitur unicuique quod debetur; unusquisque enim in singulis Missis, decimam partem accipiendo, in celebratione decimæ Missæ jam totum suum fructum percipit. Et ità tenent Bon. l. c. Ronc. c. 6 q. 9 R. 2. Tamb. de Miss. l. 2 c. 2 § 11 n. 4. item Aver., Henno, et alii apud Croix l. 6 p. 2 n. 210, contra Pasqual. et et Possev.

336 « 3. Si nulli applicetur, vel incapaci, fructus ma- » net in thesauro Ecclesiæ, ut docet Suarez, vel ce- » dit ipsi Sacerdoti, vel illis, pro quibus tenetur spe- » cialiter offerre, quod ità implicitè censeatur inten- » disse. Ità Laym. t. 5 c. 2 V. Card. de Lugo n. 225.

Si fructus Sacrificii applicatur incapaci, tunc ille remanet in thesauro Ecclesiæ. In praxi autem quandò dubitatur, an is, pro quo offerimus, capax sit vel ne fructûs, consultum est in Missis gratuitis illas applicare vel nobis ipsis, vel alteri sub conditione, si persona, cui applicantur, non sit capax; In Missis verò debitis ex stipendio, quia probabiliter fructus cedit in beneficium propinquorum offerentis ex ejus implicita voluntate, non possumus, cui velimus fructum applicare, nisi sub conditione, ne præjudicium ei fiat cui obligatio adsit applicandi; ità Elbel n. 194 et Spor. n. 284. cum Marchant.

337 « 4. Applicatio, sub conditione jam impletâ, est » valida, v. gr. ad intentionem, quam habuit hodiè » Superior, non autem sub conditione futurâ contin- » gente, v. gr. applico illi, cui Titius interrogatus

» voluerit; vel ei, qui priùs morietur; vel qui primò
» stipendium offeret: ità Suar. in 3 p. t. 3 d. 79 s. 9
» Laym. l. c, Dian. l. c. R. 15 Card. de Lugo d. 19
» n. 209. contra Bon. qu. ult p. 7 § 5, qui tamen ipse
» in praxi dissuadet.

» 5. Non satisfecit, qui te mortuum putans, Mis-
» sas, quas pro defuncto teneretur, celebravit.

» 6. Sacerdotes Societatis non satisfaciunt, cele-
» brando pro defunctis per anticipationem, nisi ta-
» men jam mortui sint, etsi posteà promulgentur.
». Laym. l. c. »

Dicunt Lugo de Pœn. d. 13 n. 137. et Pal. p. 6, applicationem Missæ factam pro primò offerente esse validam, sed illicitam ex prohibitione Clementis VIII. quam promulgavit Paulus V. die 15 Nov. 1605 vetans hanc consuetudinem, *tamquàm pluribus nominibus periculosam, Fidelium scandalis obnoxiam, atque à vetusto Ecclesiæ more nimiùm aberrantem*. At probabiliùs (ut rectè ait Croix n. 222.) talis applicatio non solùm erit illicita, sed sæpè invalida, quia sæpè accidet, quod Missa tunc dicatur pro causa, quæ nondùm existit, putà si stipendium offerens postulabit Missam pro liberatione è carcere, ab infirmitate, etc. quæ causa, cùm nunc non adsit, effectus Missæ suspensus remanere deberet, quod non videtur credibile. Benè tamen advertit Tournely p. 791 cum Vasq. Aversa, et Quarti, quod, si Sacerdos prævideat, quod postulandæ sint Missæ pro aliquo defuncto, benè possit eas nunc offerre, et deindè stipendium percipere, quia hoc casu jam offerentur pro persona determinata.

» 7. Non omnes Sacerdotes tenentur die Animarum 338
» applicare Missam pro omnibus defunctis. Tamb. l.
» 3 exp. sacr. c. 3 §. 2 contrà praxim, et Gav. p. 4 t.
» 15* (*De hoc adest Decretum S. C. apud Merati indicis*
» *n. 411 editum die 4 Aug. 1663, ubi dictum fuit*, In die
» Commemorationis, omnium fidelium defunctorum
» Sacrificia possunt à Sacerdotibus celebrantibus
» applicari ad libitum, scilicet vel pro omnibus
» defunctis, vel pro aliquibus tantùm: *Hoc De-*

» *creto posito, benè ait Tourn. t. 5 p. 793 qu.* 11, *nihil*
» *obesse, quin pro talibus Missis accipi possit stipen-*
» *dium*)*.

339 » 8. Missa celebrata in altari privilegiato pro de-
» functis, non suffragatur illis, nec satisfit Indulto,
» nisi sit de requiem. Dian. p. 4 t. 4. R. 233. ex decla-
» rat. Card. et p. 9 t. 2. R. 8. »

Hoc Privilegium altaris in hoc consistit, quòd ex Indulgentiis, sivè fructibus, qui sunt in thesauro Ecclesiæ, liberetur è Purgatorio anima pro quâ Missa in illo altari applicatur; et hoc vi potestatis clavium, quam habet Papa applicandi Indulgentias, vivis quidem per modum absolutionis, defunctis verò per modum suffragii sivè solutionis.

Quæres 1. An ad lucrandam Indulgentiam altaris Privilegiati semper requiratur, ut celebretur Missa *de requiem*? Resp. negativè, nam licet olim anno 1601. die 1 Junii respondisset S. C. affirmativè, ùt fert Dian. p. 4 tr. 4. R. 233. Attamen Alexander VII. die 22 Januar. an. 1667 in decreto incipiente *Creditæ nobis*, declaravit, quod iis diebus, quibus prohibentur Missæ *de requiem*, Missæ de festo currente easdem habeant Indulgentias, quas habent Missæ *de requiem*. Idque extendit ad altaria Privilegiata etiàm non perpetua, et pro aliquo die in hebdomada. Deindè Innocentius XI die 4 Maji an. 1688 declaravit, id valere etiàm diebus dominicis, et diebus infrà octavas Paschatis, Pentecostes, Corporis Christi, et aliis annuis diebus, quibus Missæ *de requiem* non possunt celebrari. Demùm hæc omnia decreta confirmavit Clemens XI. die 29 Sept. an. 1714. (Vide Decreta præfata apud Merati t. 1 p. 2 Indicis n. 623, 624 et 625.) Ex his omnibus colligitur, quod Missæ in altari Privilegiato, aùt perpetuo, aùt ad tempus concesso, suffragentur defunctis, sivè dicantur *de requiem*, sivè de die currenti, quandò non licet eas *de requiem* dicere. Si verò currat festum semiduplex, omninò debet dici *de requiem* in altari Privilegiato; aliàs non acquiritur Indulgentia, etiàmsi in Ecclesia solemnitas celebretur, ex declara-

tione S. C. quam refert P. Zaccharia apud Croix l. 6 p. 2 ad n. 509: cum autem privilegium conceditur ad tempus, declaravit S. C. (in Decreto, quod affert Croix l. 6 p. 1 n. 525) quod tempus incipiat non à die publicationis Brevis, sed à die concessionis?

Quæres 2. Quid si in Ecclesia, ubi concessum est altare Privilegiatum per aliquod tempus, non dicantur septem vel quinque Missæ juxtà clausulam, quæ in Indultis apponi solet? Sylvius apud Croix n. 522 putat, privilegium etiàm suffragari, si bis vel ter Missæ non legantur. Sed veriùs oppositum docet Benedictus XIV, Notif. 56 n. 16 ex Decreto S. C. Concilii, edito die 11 Sept. 1694 et approbato ab Innoc. XI, qui id mandavit publicari; ibi dictum fuit, *celebrationem Missarum Indultis præfatis præfinitarum omninò necessariam esse singulis diebus in eadem Ecclesia*. Declaravit tamen eadem S. C. die 30 julii 1706 alio Decreto (inserto Bullario Clementis XI. p. 2 p. 592) quod pro tempore, quo Religiosi vel Sacerdotes Sæculares per aliquot dies vel menses propter absentiam non celebrant Missas præfinitas, Indulgentiæ non amittantur, sed pro illo tunc suspendantur. Insuper declaravit, quod, si Missæ non legantur ob Sacerdotum infirmitatem, vel quia Religiosi occasione festivitatis, vel funerum, alibi celebrare debeant ex jussu Prælati, si rarò id fiat, Indulgentiæ etiàm suffragentur. Vide prædicta Decreta apud Bened. XIV l. cit. n. 17. et apud Sporer t. 3 p. 258. qui illa in extensum affert.

Quæres 3. quomodò intelligenda clausula, *si in Ecclesia aliud altare Privilegiatum non est erectum?* Probabiliter respondet Sporer p. 258 n. 133. et Gobat. n. 519. intelligendam esse ità, ut, si altare Privilegiatum anteà concessum fuerit generatim pro quibuscumque defunctis, idque in secunda petitione non sit expressum, posterior concessio, etiàm generatim facta, nihil valeat; secùs verò, si concessio fiat pro aliquibus particularibus personis. Et sic pariter videtur dicendum, si prima concessio fuerit particularis, et secunda generalis.

Notandum hîc 1. privilegium altaris privilegiati non esse communicabile per generalem communicationem privilegiorum, ex Decreto S. C. Indulgentiarum dato die 5 febr. an. 1748 et approbato à Bened. XIV die 2 martii ejusdem anni; ità refert P. Ferraris Bibl. t. 4 v. *Indulgentia in Append. num. xv.* Notandum 2. quod Clemens XIII. prævio voto ejusdem S. C. die 19 maji 1719. indulserit omnibus Ecclesiis Parochialibus altare privilegiatum quotidianum ad septennium; quo expleto, præcepit omnibus Episcopis, Abbatibus, Vicariisque Capitularibus, ut pro suis Parœciis, confirmationem ejusdem privilegii ad septennium peterent: vid. Ferrer. Bibl. t. 8. Append. n. 4.

DUBIUM III.

Quando, et quoties liceat celebrare.

340 *An possit dici Missa antè auroram, vel post meridiem?*
341 *A quo tempore incipiat aurora? An tempus tàm auroræ quàm meridiei moraliter accipiendum?*
342 *Quid de privilegiis Regularium?*
343 *Casus, in quibus licet celebrare antè Auroram, vel post meridiem. An in nocte Nativitatis omnes tres Missæ dici possint antè Auroram?*
344 *An liceat anticipare Missam vel postponere ob festivitatem, vel causâ itineris, vel ex dispensatione Episcopi?*
345 *An peccet graviter, qui celebrat antè Auroram, vel post meridiem?*
346 *Quænam in hoc sit parvitas materiæ?*
347 *Quale peccatum sit celebrare antè Matutinum?*
348 *Quid, si esset Missa Conventualis, et solemnis?*
349 *An liceat celebrare (et ministrare Communionem) quolibet anni die?*
350 *An in Cœna Domini, et sabbato Sancto liceat privatim celebrare?*
351 *An, et quandò liceat celebrare pluries in die?*
352 *An aliquandò liceat interrumpere Missam, vel de novo incipere?*
353 *An, si superveniat Princeps, vel turba Peregrinorum? vel si Sacerdos recordetur alicujus impedimenti?*

354 *An si urgeat necessitas propria vel aliena?*
355 *Quomodò Missa interrupta supplenda sit ab alio Sacerdote?*

« Resp. 1. Ordinariè non licet celebrare post meri- 340
» diem, sed debet inchoari antè duodecimam: nec
» antè auroram, quàm antè solis ortum, Regin. qua-
» drantem horæ, Henriq., et Coninc. mediam horam,
» Azor. horam cum quadrante; Suar. et Fernand. et
» Poss. sesquihoram comprehendere dicunt, et conse-
» quenter, cum, secundùm Henriq. Suarez, et alios,
» Missa possit inchoari tantó antè auroram, ut sub
» ejus initium finiatur, licet duabus horis antè solis
» ortum incipere. Ità Rodriquez, et alii. Undè ulte-
» riùs inferunt quidam cum Suar. Religiosis habenti-
» bus privilegium celebrandi horâ antè diem, licere
» tribus horis antè ortum Solis incipere: quod Card.
» de Lugo d. 20 sect. 2 n. 32. non improbat, etsi
» Laym. tantùm præmittat horis duabus cum dimidiâ.
» Diana verò duabus horis post mediam noctem,
» Card. de Lugo loc. cit. Quacumque autem horâ
» licitè (sivè, ex, sivè sine privilegio) celebrent, eâ-
» dem etiam atque adeò in Missa, quæ nocte Nati-
» vitatis, cæterisque, quæ post illam celebrantur)
» licere iis Eucharistiam aliis ministrare, contra Bor-
» don. docet Diana p. 9 t. 7 R. 43. * (*Sed hoc vetitum*
» *nunc est*; Vide de hoc d. n. 252. v. *Sic etiàm.*) * »

In Rubrica Missalis n. XV habetur: *Missa privata, saltèm post Matutinum et Laudes, quacumque hora ab aurora usque ad meridiem dici potest.* Non licet igitùr celebrare antè auroram, quæ non jam intelligitur ortus solis, sed tempus illud, quod est medium inter noctem et diem. Hinc dicunt Salm. c. 4 n. 33, licitum esse inchoare Missam ferè per duas horas antè ortum solis: sed meliùs ajunt Croix l. 6 p. 1 n. 226. Tour. t. 5 p. 793 q. 1 et Bened. XIV. Notif. 12 n. 12, auroram computandam esse ex temporum varietate, juxtà tabellas, quæ directoriis Officii divini apponi solent. Idcircò asserunt Croix et Tournely, mense Junii auroram incipere ferè duabus horis cum quadrante 341

antè ortum solis : mensibus Februarii, et Septembris horâ cum dimidiâ : mense Martii horâ cum quadrante : in reliquis verò mensibus horâ, et tribus quadrantibus circiter.

Omnes autem conveniunt cum Lugo d. 20 n. 37. Tourn. p. 794 q. 2 et 3. Wigandt tract. 15 n. 52. Bonac. p. 9 n. 2 et Salm. c. 4 n. 33 et 42 qui citant Suar. Navarr. Sa, Henr. et alios, quod nulla sit culpa Missas terminare in aurora, et eas incipere parùm antè meridiem; ratio, quia tempus tàm auroræ, quàm meridiei (de qua infrà dicemus n. 345), non mathematicè, sed moraliter accipiendum est. Et quàmvis olim (ùt fert Bened. XIV. Notif. 12 n. 3 et 4.) Clemens XI. secùs præceperit in quodam suo edicto, ubi sic dixit. *Comandiamo che le Messe non possano incominciarsi prima dell' aurora, e che a mezzo giorno debbano essere del tutto terminate*; nihilominùs posteà, cum hoc punctum rursùs examini mandatum fuisset, Benedict. XIII. annuit, posse tolerari latitudinem tertiæ partis horæ tùm antè auroram, tùm post meridiem : idque per edictum publicatum fuit sub Clement. XII (apud Bened. loc. cit.).

342 Circà Religiosos autem, affert Lugo d. 20 ex n. 27 plura Privilegia, quibus Regularibus conceditur celebrare duabus horis post mediam noctem : item Salm. c. 4 n. 32 afferunt Privilegium Eugenii IV. celebrandi tertiâ horâ post meridiem ex justa causa. An autem hujusmodi privilegia fuerint revocata per Tridentinum? Affirmant Fagundez cum aliis apud Lugo n. 20, quia in præfato Concilio sess. 22. Decr. de vitand. in celeb. Missæ, sic præcipitur : *Ordinarii... caveant, ne Sacerdotes aliis, quàm debitis horis celebrent.... non obstantibus Privilegiis.... quibuscumque.* At, negant Wigandt tract. 15 n. 4. Lugo ibid. cum Rodriq. Salas, Diana, et aliis pluribus, et id probabile putat Roncaglia c. 5 qu. 8 cum Tambur. Ratio, quia Tridentinum ibi tantùm imponit Episcopis, ut prædicta curent observari; ergò ubi Episcopi non repugnant, non est cur Regulares suis Privilegiis frui

nequeant. Sed hoc non obstante, oppositum omninò tenendum ex Decreto Clementis XI. edito 15 Decem. 1703 (in extensum relato apud Croix n. 258) ubi Pontifex declarat, Privilegia Regularibus concessa circà Missarum celebrationem omninò revocata esse per Concil. Trid. in Decreto sess. 22, cap. unic. Et quàmvis Clemens ibi tantùm loquatur de Privilegio altaris portatilis, tamen hac declaratione proculdubiò ostendit pariter revocatum esse Privilegium celebrandi extrà debitas horas, quas Concilium expressè servare jubet omnes Sacerdotes; non obstantibus (ùt suprà) Privilegiis quibuscumque.

« Dixi, *ordinariè*, quia antevertere licet sequenti- 343
» bus casibus, in quibus etiàm paulò post meridiem,
» v. g. uno, vel altero quadrante, inchoari potest,
» ùti etiàm secundùm Sot. et Palud. ex quavis ratio-
» nabili causa, v. g. ob Supplicationem, vel Concio-
» nem publicam protractam ultrà meridiem, ob funus
» Principis, vel quia Sacerdos die festo propter iter
» fuit impeditus, quo casu etiàm integrâ horâ post
» licere inchoari dicunt V. Laym. l. c. Fer. hîc c. 3.

» 1. In necessitate, v. g. ut morituro detur Viati-
» cum, quo casu licere mediâ nocte celebrare, ait
» Diana p. 1 t. 14 R. 33. ex Laym. etc. (cum Lugo
» Disp. 20 n. 25. et Salm. c. 4 n. 27. cum Vasq. Pal.
» Dicast. Hurt. etc. communiter).

» 2. Ubi est mos rationabilis, ut opifices, et famu-
» li summo manè possint audire sacrum. Laym. l. 5
» t. 5 c. 4 n. 3. ex Nav. etc. (Vide Dian. p. 2 t. 14
» R. 34.) non tamen idcircò post meridiem licebit.

» 3. Ex privilegio, de quo suprà.

» 4. In nocte Nativitatis J. C. in qua omnes tres Mis-
» sas antè auroram dici posse, probabiliter docent Suar,
» Con. Laym. Dian. p. 4 t. 4 R. 236. contra Sylv. Fern.
» et alios * (Lugo n. 25. Salm. n. 26. cum Fagund.,
» et Nunno) *. »

Quæres, an liceat in nocte Nativitatis Domini legere omnes tres Missas antè auroram? Affirmant Suarez d. 80 sect. 4 *v. Tertio*, Lugo d. 10 n. 25. Salm. c. 4 n. 26. Diana p. 1 tr. 14 R. 35. cum Vasq. Laym. Conc.

Molf. etc. Quia (ùt dicunt) in *c. Nocte sancta de Consecr. dist.* 1. absolutè conceditur, ut in nocte Nativitatis J. C. *Missas celebrent Presbyteri.* Sed veriùs id negandum cum Holzm. p. 85 n. 372. Conc. p. 488 n. 4, et Elbel p. 134 n. 230. Ratio, quia hoc esset contra expressam Rubricam Missalis, ubi notatur: *Ad primam Missa in nocte; ad secundam...in aurorâ; ad tertiam...in die.* Et hodiè adest decretum S. C. Rituum, editum die 20 april 1641. ubi dicitur: *In nocte Nativitatis Domini, post cantatam primam missam, nullo modo possunt aliæ duæ immediatè celebrari, neque fideles communicari.* Si autem quis unam Missam celebrare vellet tali die, nulla apparet ratio, ùt rectè ait P. Concin., cur primam potiùs, quàm alias celebrare debeat.

344 Adde 5. posse celebrari Missam privatam post solemnem in festivitate, si solemnis protrahatur ad horam et ampliùs post meridiem, ut probabiliter dicunt Wigandt t. 15 n. 52. et Salm. cap. 4 n. 35. cum Laym. Pal. Suar. Ronc. Led. Vill. etc. Imò probabiliter Suar. Vasq. Filliuc. Rodr. Possev. et alii apud Bonac. p. 9 n. 7. (qui tamen non facilè id concedit sine licentia Episcopi) admittunt, etiàm post duas horas posse celebrari, ne magna pars populi Missâ careat. Adde 6. Causâ itineris per horam post meridiem (vel antè auroram), ùt cum Bus. dicunt communissimè Conc. t. 8 p. 587 n. 2. Wigandt loc. cit. et Salm. n. 36. cum Soto, Suar. Pal. Laym. et aliis citatis. Sic etiàm causâ funeris alicujus Magnatis, ùt Busemb. Conc. et Salm. n. 41. cum Henr. etc. Causâ concionis, Busemb. et Wig. Causâ publicæ supplicationis, Busemb. et Concin. Item quandò Episcopus confert Ordines, Laym. c. 4 n. 4, et Salm. n. 40. cum Soto, S. Anton. Palud. Henr. etc. Ex his enim causis Missa potest anticipari, ùt suprà, vel postponi per horam. Adde 7. Si Episcopus dispenset in aliquo casu particulari ex rationabili causa; juxtà quam facultatem possunt Episcopi secum etiàm dispensare. Ità Lugo d. 20 n. 27. Wig. l. c. Salm. n. 28

et 37, cum Nav. Laym. Pal. Conc., et rectè dicit Croix l. 6 p. 2 n. 225. eamdem facultatem habere omnes superiores, secluso privilegio, ergà suos Religiosos, cum sint eorum Ordinarii.

« 1. Graviter peccat, qui sine aliqua harum, aut 345
» saltèm justâ causâ, citiùs manè, vel seriùs post prandium celebrat, ubi Azor. tertiam horæ partem, » Laym. mediam horam, Bon. tres quadrantes, Sylv. » horam requirit, ut differendo peccet mortaliter. » Vide Dian. t. 14 R. 34. ubi notat, Religiosos ex suis » privilegiis posse celebrare usque ad tres horas post » meridiem, post tertiam verò nullo modo. Vide Bon. » l. c. »

Quæritur, an sit cuique licitum celebrare Missam sub hora nona, scilicet horâ tertiâ post meridiem? Affirmant Scotus, S. Antonin. Palud. Navar. Vivald. Durand, etc., apud Palaum p. 7 n. 14, et apud Esc. lib. 21 n. 354, qui cum Less. id probabile putat; quia (ùt dicunt) Sacrificium altaris correspondere debet Sacrificio crucis, quod horâ nonâ fuit consummatum. Nec obstare ajunt Ecclesiæ contrariam consuetudinem, quia hæc est tantùm introducta ob fragilitatem hominum non valentium tamdiù jejunare; undè non censetur hæc obligationem induxisse, sed potiùs favorem; cui quilibet potest renuntiare. Sed hodiè oppositum omninò tenendum, ùt docent Suar. d. 80 sect. 4. Laym. c. 4 n. 3. Bon. p. 9. n. 1 et 7. Palaus loc. cit. qui opinionem contrariam meritò improbabilem vocat, et Salm. c. 4 n. 34, cum Vasq. Con. et aliis passim. Ratio eruitur tùm ex Trid. Sess. 22 in *Decreto de Observand. in cel. Miss. etc.* ubi sic habetur: *decernit Sancta Synodus.... ut Ordinarii.... edicto, et pœnis propositis, caveant, ne Sacerdotes aliis, quàm debitis horis celebrent.* Tum ex universali Ecclesiæ consuetudine, quæ utique nunc servanda est, cum sit præscripta Rubricâ Missalis ùt suprà; et insuper expressè approbata à S. Pio V. in sua Bulla 4. incipiente, *SS. in Christo Pater*, ubi Pontifex prohibet *in virtute S. obedientiæ, ne quis sub pœna perpetuæ sus-*

pensionis à divinis, præsumat quovis prætextu, etiàm licentiarum, in vesperis celebrare. Ergò celebratio sub vesperis non poterit excusari à culpa gravi, cum talis celebratio præsumptio à Pontifice declaretur, et expressa inobedientia.

346 Communiter autem DD. in hoc admittunt parvitatem materiæ, quæ excuset à mortali; et ex causa etiàm à veniali, nempè si Missa terminetur parùm antè auroram, et incipiat parùm post meridiem: sed valdè discrepant in assignanda tali materia. Azor. p. 1 lib. 10 c. 25 q. 5, assignat pro materia gravi tertiam horæ partem; Laym. cap. 4 n. 6. mediam horam; communiùs verò et probabiliùs censent Sylvius q. 83 art. 2 q. 4. Pal. p. 7 n. 14. Bon. p. 9 n. 6. Ronc. c. 4 q. 8 R. 1. Viva apud Conc. p. 487 n. 2. qui non reprobat, et Salm. c. 4 n. 34. cum Gabr. et aliis censent, non esse materiam gravem, nisi incipiat Missa horâ antè auroram, vel horâ post meridiem. Item valdè probabiliter dicunt hìc Suar. d. 80 s. 4. *v. Tertio*, Bon. n. 7. Merati p. 248, et Fill. tr. 5 c. 4 q. 7 n. 103, cum aliis, privilegium celebrandi horâ post meridiem, vel antè auroram, intelligi unâ horâ antè vel post tempus ùt suprà à DD. concessum etiàm non privilegiatis, alioquin privilegium parùm prodesset.

Sed circà prædictam parvam materiam (idest minùs quàm horâ, ùt suprà) in celebrando post meridiem, dixit quidam recentior, non sufficere ad excusandum à veniali causam differendi celebrationem usque ad illud tempus, sed insuper requiri justam causam tunc celebrandi, putà si sit dies festus, vel ut alii audiant Missam, et similia: alioquin dicebat, celebrationem non excusari à culpa veniali. Sed hæc distinctio sivè opinatio à nullo Auctore tradita est, et videtur omninò insubsistens, ut mihi et aliis doctis visa est, quia eadem causa, quæ permittit dilationem, permittit etiàm, ut celebratio tunc fiat.

347 « 2. Non est peccatum celebrare antè dictam Pri-
» mam, vel etsi ob infirmitatem non possis horas di-
» cere * (ùt docent etiàm Salm. c. 4 n. 43 et 44. cum

» communi); vel etiàm antè Matutinum, si causa
» subsit, sine qua erit veniale, ùt docent Fill. Laym.
» et alii, videturque sententia tuta contra multos di-
» centes esse mortale. »

Quæritur, quale peccatum sit celebrare Missam antè recitationem Matutini? Adsunt tres sententiæ: *Prima* dicit esse mortale, et hanc tenent S. Anton. 3 p. tr. 13 c. 6. Antoine p. 154 *v. Secundùm*, Juenin. t. 7 p. 393 qu. 1 et alii cum Gav. p. 3 tit. 11 n. 5. quàmvis Merati t. 1 pag. 799 n. 7. dicat, Gav. posteà alibi suam temperâsse opinionem. Hanc sententiam AA. præfati probant ex quadam Constitut. Innocentii IV edita 1254 et relata ap. Tourn. t. 1 p. 635, ubi dicitur: *Sacerdotes Missas celebrare, priusquàm officium matutinale compleverint, non præsumant.* Item ex Rubrica Missalis tit. 1 de Præpar. Sac. ubi legitur: *Sacerdos celebraturus Missam.... saltèm Matutino cum Laudibus absoluto etc.* Item tit. 10 de defect. ubi videtur hic numerari inter defectus graviores. *Secunda* autem sententia nullam in hoc culpam agnoscit, et hanc tenent Tamb. de Sacrif. Miss. l. 1 c. 7 § 2 n. 3. Holzm. t. 1 p. 447 n. 469. cum Gob. et Cherub. item March. et Quarti apud Croix l. 6 p. 2 n. 230. Ratio istorum, quia nulla apparet lex sub culpa hoc præcipiens: et Rubrica est tantùm de consilio, non de præcepto. *Tertia* verò sententia communior et probabilior, quam tenent Pal. d. unic. part. 10 n. 14. Less. l. c. cap. 37 n. 81. Anacl. p. 200 qu. 6. Conc. t. 2 p. 490 n. 11. Elbel de Sacr. Miss. n. 238. Merati l. c. Tourn. l. c. cum Soto, Sylv. Tol. Nav. Bellarm. Henr. à S. Ign. Croix l. c. cum Val. Sanch. Vasq. Bon. Vict. et aliis, Sal. c. 4 n. 45. cum. Sylv. Laym. Fill. Barbosa, etc. Docet contra primam, id nequaquam esse mortale, tùm quia nulla adest connexio inter Officium et Missam, ac ideò recitatio Matutini non videtur necessaria dispositio ad celebrandum, cum Sacerdos aliter orando possit etiàm se disponere: tùm quia hujusmodi gravis obligatio neque exprimitur in Rubrica, neque communiter sub gravi

est recepta. Docet autem contra secundam sententiam, id non excusari à culpa veniali, quia in Rubrica id jam inter defectus numeratur; ea enim, quæ inter defectus computantur, non ampliùs possunt esse de consilio, et ideò nequeunt ab aliqua culpa esse immunia. Hanc nostram sententiam amplectitur etiàm N. P. Benedictus XIV. in suo doctissimo Opere de Sacrif. Miss. l. 3 c. 13. Ab hujusmodi autem culpa veniali, ùt rectè dicunt Tourn. l. cit. qu. 5. Croix l. cit. et Salm. n. 46 et 47. excusabit quælibet mediocris causa rationabilis, putà si dans eleëmosynam postulet, ut statim celebretur, si expectet populus, aut aliqua persona gravis, si Superior præcipiat, tempus celebrandi transeat, vel instet commoditas studii, itineris, et similia.

348 An verò sit mortale canere Missam conventualem, et solemnem, antequàm Matutinum in Choro dicatur? Negat Sanch. Cons. l. 7 c. 2 d. 39. Sed. Pal. Disp. un. p. 10 n. 14. Bon. p. 9 n. 8. Merati d. p. 799. Bened. XIV. l. c. et Salm. c. 4 n. 48. cum Nav. Sot. Sylv. Laym. Garcia, Suar. et aliis communiter et veriùs affirmant esse mortale, nisi intercedat justa causa (et gravis, et publica, ac sine scandalo, ùt addit Suar.) Ratio, quia talis est consuetudo recepta in omnibus Ecclesiis, ubi preces publicæ dicuntur; ità ut, aliter agendo, graviter læderetur publicus Dei cultus, bonum commune, et conveniens regimen Ecclesiæ, præter scandalum populi.

349 » Resp. 2. Per se loquendo, quotidiè licet celebrare.
» Dico, *per se*, quia præcepto obligante sub mortali
» prohibemur die Veneris sancto * (*Et Sabbato, de cons.*
» *dist. 3, ubi dicitur*, isto biduo Sacramenta penitùs non
» celebrari; *et respectu ad hoc biduum certè manet in*
» *observantia apud omnes, idest in Parasceve et Sabbato*
» *sancto*) * non tamen Eucharistiam sumere, vel aliis
» præbere, ùt habent Hurt. de sacrif. 4 d. dif. 3.
» Quintan. ex Suar. Vasq. Tann. etc. licet suppositis
» declarationibus Card. non licere ministrare, nisi
» solis infirmis, velit Dian. p. 4 t. 4 R. 237 p. 6 t. 6
» R. 19 et p. 9 t. 9 R. 24 ex Barb. Gav. etc. * (*Notan-*

» *dum hic Decretum pro communione quotidiana, ap-*
» *probatum ab Innocent. XI. relatum à Croix l.* 6 *p.* 1
» *n.* 665. *in quo dicitur :* Curent etiàm (*Episcopi et*
» *Parochi*), ut circà communionem in feria VI. Paras-
» ceve Missalis Rubricæ, et Ecclesiæ Romanæ usus
» serventur. *Ex quo rectè infert Card. apud Croix ib.*
» *n.* 493. (*quidquid dubitet Leand.*) *nunc graviter prohi-*
» *beri communicare etiàm privatim illâ die.* In Cœ-
» na Domini verò, etsi ex consuetudine, uno cele-
» brante, reliqui communicare debeant; plures ta-
» men ex causa licitè privatim celebrant, non tamen
» post finitam Missam solemnem, et sacrarium recon-
» ditum, ùt vult Pal.; tr. 22 disp. un. p. 7 n. 2, licet alii
» id non admittant apud Dian. p. 9 t. 9 R. 24. de Sabbato
» sancto alii negant licere, ùt Vasq. etc. alii probabiliùs
» affirmant, ùt Suar., Fag. Dian. Gasp. Hurt. d. 4 dif.
» 3. Pal. n. 5 (qui non vult fieri antè inchoatam Missam
» solemnem), et C. de Lugo s. 1 n. 18. qui addit,
» non esse tunc legendas prophetias, quia non sunt
» pars Missæ : neque benedictionem Cerei, imò nec
» Litanias, quia est ratio eadem. Vide l. cit. n. 20. et
» Bon p. 2, ubi notat, quod usus id vix habeat. Vide
» etiàm Dian. p. 4 to. 4 R. 237, ubi cum Mercero
» contra alios permittit eo die antè Missam solemnem
» celebrare de Sancto incidente, vel votivam. »

Quæritur, an liceat celebrare privatim in Cœna 359
Domini, et Sabbato sancto? Affirmant Viva q. 5 art. 6 n. 1. Mazz. t. 3 p. 129. Diana p. 6 tr. 6 R. 19. Croix l. 6 p. 2 n. 231 et 234 cum Suar. Navarr. Vasq. et Lugo, item Sot. Henr. Conc. Laym. Pal. Barb etc. ap. Salm. c. 4 n. 2 et 7, qui huic opinioni adhærent. Ad Decreta autem opposita S. C. respondent præfati AA. ea vel non esse ubique publicata, vel non ubique recepta. Eidem sententiæ olim etiàm ego adhæsi, sed nunc, cum alia Decreta novissimè edita observâssem, dico omninò tenendum, non licere, ùt sentiunt Holz. p. 79 n. 341. Tourn. t. 5 p. 778. Antoine p. 490 q. 4 et Bened. XIV. Notif. 48 n. 9. Nam de Sabbato sancto adest Decretum S. C. Rituum (apud Monacelli titul. 15. Form. 3 in fine) editum die 11

Martii 1690 ubi sic dictum fuit : *Nec licitum est Missas celebrare in die Sabbati sancti in quibuscumque Ecclesiis et Oratoriis, non obstante quacumque contraria consuetudine, proùt Papâ approbante suo Decreto Generali statuit eadem S. C.* Quòad diem autem Jovis sanctam adest aliud Decretum prohibens, relatum à Pittonio de Ritib. t. 1 n. 1703. Sed quod magis refert, hæc omnia Decreta fuerunt expressè confirmata à Papa Clemente XI. (ùt legitur ap. eumdem Bened. XIV d. Notif. 38 et ap. Pitton. l. c n. 1703) per Decretum proprium ipsius Pontificis emanatum die 15 Martii an. 1712 ubi sic habetur : *Dichiarando per ultimo, che colla suddetta prohibizione per lo Venerdi santo non intende la Santità sua di permettere, che ne' giorni di Giovedì e Sabbato Santo si celebrino Messe private, ma solo la Conventuale, secondo il Rito della S. Chiesa, e replicati Decreti della S. C. de' Riti.* Hocque Decretum confirmatum fuit ab Innoc. XII, ùt refert P. Merati in indice Decretor. n. 501, et ab ipso Clem. XI (vide ibid n. 632) à quo statutum fuit, ut occurrente festo SS. Annunciationis, vel S. Josephi in Cœna Domini, tantùm aliquæ privatæ Missæ celebrentur, juxtà judicium Episcopi : ergò Sacerdotes extrà hunc casum nequeunt tali die celebrare. His igitùr stantibus Decretis, non video quomodò opinio contraria hodiè sustineri possit. Occurrente verò Festo S. Joseph, et Annunciationis B. Virginis in Cœna Domini, Episcopus curabit, ut aliquæ Missæ privatæ antè solemnem celebrentur; si autem Festum B. V. occurrat Sabbato sancto, non possunt celebrari Missæ privatæ, et festum transfertur in feriàm 2 post Dominicam in albis, juxtà Decreta S. C. apud Merati t. 1 p. 2 in Indice n. 501 et 504 et n. 632.

351 « Resp. 3. sæpiùs in die celebrare non licet ordina- » riè ; quod addo, quia, si sis jejunus, licitum est » sequentibus casibus, bis vel etiàm ter, requisito » tamen, si facilè haberi possit, Episcopi judicio, » præterquàm in primo.

» 1. Nocte Nativitatis, quâ tamen non tenetur, nc Paro-

» chus quidem, celebrare tres Missas, sed potest ali-
» quam pro arbitrio omittere. Diana p. 4 t. 4 R. 236.
» Neque ter communicare, vel semel communicare et
» bis celebrare, p. 8 t. 1 R. 87.
» 2. Si Pastor habeat duas Parochias dissitas, Fill.
» Card. de Lugo d. 20 n. 49. »

Modò non sit alius, qui commodè possit in altera celebrare, ùt Salm. c. 4 n. 12 cum communi. Et hoc juxtà Decretum N. P. Benedicti XIV editum die 16 martii 1746 (Vide in ejus Bullario t. 1) ubi prohibetur Parochus, adhùc ratione paupertatis, bis in festo celebrare; et tantùm id conceditur, si alius non sit Sacerdos, qui in alia Parochia celebrare valeat. Idem dicunt Salm. ib. cum Dic. etc. de sacerdote simplici, si ibi desit alius Sacerdos. Et hoc licere etiàm die feriali, ne populus (sufficiens in numero) privetur Missâ, dicunt Suarez Pal. Leand. Dian. In hoc tamen verò dicunt Salm. n. 14 cum Led. etc. standum esse consuetudini, aliàs videtur id absque scandalo fieri non posse. Idque omninò reprobat Bened. XIV. de Sacr. Miss. l. 3 c. 5 n. 3 cum Decl. S. C. Refert autem idem Bened. XIV. Notif. 36 n. 15, opinionem aliquorum affirmantium, posse Parochum die festivo celebrare secundam Missam pro defuncto, præsente cadavere, ex c. Consuluisti de Celebr. Miss. ubi dicitur: *Excepto die Nativitatis Dominicæ, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit Sacerdoti semel in die..... celebrare.* Et Glossa *v. Necessitatis*, dicit: *Si celebravit de die, potest et aliam Missam dicere pro defuncto.* Et hanc opinionem admisit Benéd. XIII. in Serm. 6 de Purg. modò Sacerdos sit jejunus, et non sit alius, qui pro defuncto celebret. Attamen idem Benedictus deindè in *Indulto celebrandi tres Missas etc.* incipiente, *Quod expensis*, dato sub die 26 august. 1748. (Vide in Bullario Tomo II.) ibi in §. *Nevam*, circà finem declaravit, stante, quod Parochus possit aliquandò Missam pro populo in Dominica celebrandam transferre in diem infrà hebdomadam, ampliùs non permitti, ut duo sacra in eadem Do-

minica peragantur. Hæc sunt verba Pontificis : *Neque verò hæc in præsenti à nobis commemorantur, quasi nunc etiàm, præsente cadavere, duæ Missæ ab eodem Sacerdote celebrari possint, cum juxtà hodiernam disciplinam liceat Presbytero, relictâ Missâ de die, Missam pro defuncto, si præsens sit corpus, cum cantu celebrare.*

« 3. Si concursus populi si tantus, ut Ecclesia non » capiat, ùt habet Laym. l. 5 t. 5 c. 4 n. 6. Vide C. » de Lugo l. cit. etsi nunc potiùs expediat celebrare » extrà. * (Cum Salmantic. c. 4 n. 22. Suarez, Conc. » Pal. etc.) *

» 4. Si antè ablutionem moneatur de communi» cando infirmo, et suam jam hostiam sumpserit, » nec sit alius Sacerdos Sylv. Nav. Sed casum esse » metaphysicum, dicit C. de Lugo d. 20 n. 44. » * (*Aut vix practicum*, ut Salm. n. 16.) *

» 5. Si die festo adveniant personæ, quas non de» ceat Sacrum omittere, v. g. Rex, aut Princeps. » * (*Aut Episcopus*, ùt tenent S. Anton. Hurt. Dic. ap. » Salm. n. 19 contrà Con. Vasq. et Lug. *qui probabiliùs* » *quòad omnes hoc negant*) *, quàmvis hic ultimus » dicatur non esse in usu. Vide Bon. d. 4 q. ult. p. 7 » n. 9. C. de Lugo l. c. et Laym. t. 5 c. 4. Coninch. » Dian. p. 2 t. 14 R. 65. ubi rectè monet ; in his om» nibus attendendum ad loci consuetudinem, quæ » ferè omnes nunc sustulerit. * (Ut etiàm Salm. c. 4 » n. 19 cum Bon. et aliis.) *

352 » Quæres, an aliquandò liceat interrumpere Mis» sam ?

» Resp. Etsi abrumpere essentialiter, sivè unam » tantùm speciem consecrare, nullo casu liceat, ùt » dictum est suprà c. 1 d. 2, accidentaliter tamen » abrumpere, vel etiàm interrumpere, aliquid inter» ponendo, licet his casibus. »

Notandum hìc, quod mutilare sacrificium ex proposito numquàm liceat, etiàm ad mortem evitandam; verùm mutilare per accidens, et indirectè licet aliquandò, putà, irruente incendio, vel hoste ad ne-

endum; tunc enim posset Sacerdos sumere hostiam consecratam, et secum ferre calicem non consecrando: quia tunc non mutilat sacrificium, sed excusatur à perficiendo illud. Ità Laym. Bon. d. 3 q. 3 p. 2. Pal. p. 11 n. 2 et Salm. c. 4 n. 103 cum Garcia Arav. et communiter.

» 1. Ob concionem post Evangelium, vel Proces-
» sionem excipiendam.

» 2. In gratiam supervenientis Principis, vel tur- 353
» bæ peregrinorum die festo, quo aliàs Missam au-
» dire non possent, vel simili justâ causâ; ex qua,
» si non sit facta oblatio, posse incipere de novo,
» ut totum Sacrum audiant * (Cum Laym. Az. Nav.
» Pal. Dic. etc. apud Salm. c. 4 n. 111. *Et idem posse*
» *fieri in adventu Episcopi, Cardinalis, aut processio-*
» *nis populi. DD. citati*) * etsi non teneantur, docent
» varii Auctores cum Sa, apud Bon. d. ult. p. 7 n. 9
» qui benè monet, consuetudini locorum standum.
» Henriq. autem docet, id tantùm licere finitâ Epis-
» tolâ, vel Evangelio. Tamb. planè improbat.

» 3. Si antè Canonem Sacerdos recordetur alicujus
» impedimenti, v. g. se non esse jejunum, vel in
» gratiâ, vel irregularem, vel excommunicatum. * (Ità
» etiàm Salm. n. 105 cum S. Thom. et communi;
» *modò possit relinqui Missa sine scandalo, aut gravi*
» *nota* (*ùt bene advertunt* Salm. ibid. cum Concin. et
» Pal. Vide dicta n. 262. * , vel excommunicatus
» non toleratus præsumat interesse, nec possit ex-
» pelli,

» 4. Si urget gravis necessitas, vel propria, v. gr. 354
» morbus; vel proximi, ùt si moriturus sit baptizan-
» dus, vel absolvendus. Trull. Dian. p. 5 t. 3 res. 78.
» in aliis tamen Sacramentis non ità necessariis, non
» decet inter consecrationem, et sumptionem inter-
» rumpere, nisi moriturus esset in proquinquo, nec
» opus esset vestes exuere; vel nisi Pœnitentiæ Sa-
» cramentum ob phrenesim suscipere non possit,
» Laym. Tamb. l. 2 exped. Sacrif. c. 7. Revertens au-
» tem ad Sacrificium Sacerdos, si fuerit antè facta

» consecratio, incipiet, ubi desierat; uti, et si facta non fuerit, et parva mora intercesserit, v. g. minor, quàm unius horæ; si autem longior, ordietur ab initio. Tamb. l. c. exped. sacrif. c. 8. § 7. »

355 Quomodò Missa ab uno Sacerdote interrupta ab alio sit supplenda? Si deficiat Sacerdos antè consecrationem, nihil per alium suppleri debet. ut Croix n. 547 cum S. Th. Avers. Pasq. contrà alios. Si verò deficiat post consecrationem, etiàm unius tantùm speciei, tunc supplere debet Sacerdos jejunus, si adsit, aliàs etiàm non jejunus, cum urgeat majus præceptum de integritate Sacrificii. Ità Salm. c. 4 n. 107 cum aliis, et Croix l. cit. Omnia habentur in Rubr. Miss. tit. 10 n. 3 ex c. Nihil 7 q. 1. Et etiàm Sacerdos excommunicatus, atque irregularis supplere debet, si alii desint, et ipse possit sinè gravissimo incommodo, ùt ait Croix n. 550 cum Pasq. contrà Sot. Sa, etc. Si autem deficiat post sumptionem solius corporis Christi, Bon. putat, calicem posse sumi in alia Missa; sed communiùs contradicunt Croix n. 548. Avers. Pasq. et alii, et ajunt, tunc ab alio calicem esse sumendum. Dicit Tamb. quærendum esse qui suppleat, post septem etiàm horas; sed probabiliter Gob. cui adhæret Pasq. apud Croix n. 549 ait, non esse ultrà quærendum, quàm per unam circiter horam, aliàs non censetur unum Sacrificium. Si verò Sacrificium posset suppleri ab eodem Sacerdote, meliùs hoc esset, quàm suppleri ab alio, etiàmsi ille non esset jejunus. Croix cum Gob. n. 552.

DUBIUM IV.

Quo loco celebrandum sit?

356 *An, et in quali necessitate liceat extrà Ecclesiam celebrare? Et an in mari?*

357 *An, et quandò liceat celebrare in Oratoriis ex dispensatione Episcopi? Licet I. in Oratoriis benedictis II. in Oratoriis Communitatum. III. in Oratoriis erectis in Palatiis Episcoporum.*

358 *An Episcopi possint celebrare in domibus privatis?*

359 *An possint dispensare, ut aliquandò in illis celebretur? Not. I. Privilegium non perit per mortem Papæ vel Episcopi. Not. II. Quid, si Privilegiatus mutet habitationem? Not. III. Quibus diebus non licet celebrare in Oratoriis privatis? Et an Regulares, vel Episcopi possint celebrare in domibus privatis, præter Missam in indulto concessam?*

360 *An Religiosi possint ex privilegio celebrare in quocumque altari portatili?*

361 *An semper peccent mortaliter celebrantes in Ecclesia violata? Et an aliquam pænam incurrant?*

362 *An polluantur Oratoria non benedicta? Et an Sacristiæ, Cryptæ, etc.?*

363 *A quibus Ecclesia debet reconciliari?*

364 *Quomodò crimen, per quod polluitur Ecclesia vel Cæmetrium, oportet esse notorium? Quandò Ecclesia polluitur per homicidium? An Ecclesia violetur, si vulnus intrà eam infligatur, et mors (sivè effusio sanguinis) sequatur extrà?*

365 *Quandò Ecclesia polluitur per effusionem sanguinis, vel seminis?*

366 *Quando per sepulturam excommunicati, infidelis, vel hæretici?*

367 *Quandò per destructionem Ecclesiæ?*

368 *Quomodò fiat execratio rei consecratæ, nempè Ecclesiæ, altaris, calicis, et vestium? Vide de execratione Ecclesiæ.*

369 *De execratione altaris, et 1. Si lapis removeatur. 2. Si frangatur. 3. Si spolietur sepulchrum. Dub. 1. An Reliquiæ Sanctorum sint necessariæ ad consecrationem altaris. Dub. 2. Quid, si frangatur sigillum, vel removeatur sepulchrum?*

370 *De execratione calicis. Dub. 1. An execretur calix, si destruatur inauratio? Dub. 2. An calix de novo inauratus novâ indigeat consecratione? Dub. 3. An liceat celebrare in calice numquàm inaurato?*

371 *De execratione vestium.*

« Resp. Communiter non licet celebrare, nisi in 356
» Ecclesia, eaque consecrata, vel saltèm benedicta,
» et non violata, vel execrata, nec interdicta. Patet
» ex Trid. sess. 2, lugo d. 20 n. 48.

» Dixi, communiter: quia in decenti loco, et altari
» portatili (quod semper sub mortali requiritur) cum
» licentia Episcopi, si adsit, vel sine ea, si absit
» * (*Ut advertunt etiàm* Salm. c. 4 n. 54. cum Lugo)*,
» licet sequentibus casibus: extrà quos si fiat, esse
» mortale docent Fill. Laym. et alii commun. * (cum
» Lugo, Sanch. Laym. Suar. et Salm. c. 4 n. 19. cum
» communi) * contra Sotum, et Sa.

» Primo, si sit necessitas, qualis esse censetur, I.
» Si Ecclesiæ dirutæ sint. * (*Et aliàs populus careret*
» *Missâ, et sic conceditur in Cap. Concedimus de Con-*
» *secr. Dist. 1. Salm. n. 52.*) * II. Si populum in so-
» lemni festo templum non capit, * (Lugo. disp. 20.
» n. 48 s. 2. Bened. XIV. de Miss. lib, 3 c. 6. Salm.
» n. 53. cum Pal. Laym. Vasq. Dic. Con. Suar. * III.
» In castris pro exercitu; sed festis tantùm diebus.
» Fag. C. de Lugo, etc. Licet Pasqual. apud Dian.
» p. 9 t. 1 res. 44. etiàm non festis censeat posse
» permitti Generalibus, et primariis Ducibus in
» suis tentoriis, * (*In his tamen, et similibus casibus*
» *impetranda est semper ac potest licentia Ordinarii*, ut
» Lugo d. 20 d. num. 48. et Salm. c. 4 n. 49. cum
» Pal. Laym. et Vasq.) * IV. in portu pro appulsu
» navis. (*Ne navigantes, qui navem deserere nequeunt,*
» *Missâ die festo priventur*; *Pal. Laym. Lug. Dic.*
» *cum Selm. n. 54. Et quàmvis in c.* Sicùt, de Consecr.
» Dist. 1. *dicat Pontifex, non licere extrà Ecclesiam*
» *celebrare*, Nisi summa coëgerit necessitas, *attamen*
» *respondent* Salm n. 55. cum Vasq. Conc. Pal. *et*
» *aliis, minorem necessitatem sufficere, ex consuetudine*
» *jam recepta, ut est in prædictis casibus, quibus addunt*
» Lugo d. 20 d. n. 48. et Salm, n. 51. cum Pal. Laym.
» Suar. et Sa, Con. etc. *casum, si quis per loca deserta*
» *peregrinans diù cogatur Missâ carere, nisi extrà Eccle-*
» *siam celebret*). * Non tamen in flumine, vel mari
» propter periculum effusionis sanguinis, ùt commun.
» docetur apud Bon. Contrarium tamen dicitur jam
» habere praxis Lusitanorum euntium in Indiam, ex
» permissione Clem. VIII. et Pauli V, ex qua licitè

» nunc fieri docent Fagund. Gran. nec improbat C.
» de Lugo l. c. Limitat autem Dian. p. 5 t. 3 res. 40.
» cum Hurt. Mercer. Trull. etc. si magna sit tran-
» quillitas sine ullo tempestatis indicio, adsitque præ-
» ter celebrantem Sacerdos alius, qui post consecra-
» tionem firmiter teneat calicem. Cum quâ cautione
» etiàm Episcopum posse ad hoc concedere facultatem
» in necessitate (v. gr. ne magna multitudo non au-
» diat Sacrum, vel moribundus decedat sine viatico)
» docet Gran. apud Dian. l. c. contra Con. et Tur.
» * (Imò approbat Lugo d. 20 n. 86). * qui soli Papæ
» eam reservatam volunt, ùt etiàm Dian. p. 9 t. 1
» R. 45. ubi adducit Declarationem Cardinalium, quâ
» jubentur Episcopi id prohibere. * (*Et de hoc non vi-*
» *detur dubitandum, ùt mox dicemus nu. seq. ex Triden-*
» *tino, ubi omninò vetitum est Episcopis, ne concedant*
» *usum altaris portatilis, et licentiam celebrandi extrà*
» *Ecclesiam. Cæterùm certum est cum facultate obtenta*
» *à Pontifice licere celebrari in mari, non solùm ob*
» *concessionem Clem. VIII et Pauli V ùt suprà, sed*
» *etiàm ob Indultum Clem. XI ùt referunt Bened. XIV*
» *de Sacr. Miss. l. 3 c. 5. et Tourn. p. 799. quo con-*
» *cessum fuit Equitibus Hierosolymitanis anno 1706*
» *celebrare in mari; hac tamen lege. 1. ut adsit longa*
» *distantia à littore: 2. ut mare sit tranquillum. 3. ut*
» *assistat alius Sacerdos, vel Diaconus, qui, si quis*
» *concitetur motus, calicem firmum teneat.*)

» Secundo. Ex dispensatione Episcoporum, ob ra-
» tionabilem causam, etsi in Trid. sess. 22. ut id per-
» mittant prohibeantur, nisi ex justa causa, in Ora-
» toriis privatis divino cultui destinatis, licet non
» benedictis. Verùm etiàm hanc potestatem illis nunc
» esse ademptam, docet Gav. l. c. et Dian. p. 9 t. 9
» res. 42. eo tamen non obstante, posse eos in aliquo
» casu particulari ex justa causa permittere, ut cele-
» bretur extrà Ecclesiam, in altari portatili, docet
» idem Dian. l. c. R. 41. ex March. Garc. Hurt. C.
» de Lugo, Aversa, Persic. etc. »

Quæritur, in quibus Oratoriis Episcopi possint dare 351

licentiam celebrandi? Olim Episcopi poterant hanc licentiam ubique impertiri ex c. Missarum 12. de Consecr. dist. 1, ubi habetur: *Missarum solemnia non ubique, sed in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda esse censemus.* Verùm hæc facultas adempta fuit Episcopis circà domos privatas ex Trid. sess. 22. *in Decreto de Celebr. Miss.* ubi sic dictum fuit: *Neve patiantur, privatis in domibus, atque omninò extrà Ecclesiam, et ad divinum tantùm cultum dedicata Oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda, et visitanda, sanctum hoc Sacrificium à Sæcularibus, aut Regularibus quibuscumque peragi.*

Hoc igitùr Decreto non fuit vetitum Episcopis dare licentiam celebrandi. I. in Oratorio benedicto, et designato ad usus sacros, in quo est janua habens ingressum per viam publicam, etsi sit janua privata affixa domui alicujus sæcularis; illud etiàm non dicitur privatum, sed publicum Oratorium, ùt rectè dicunt Viva q. 5 a. 6 n. 5. et Croix l. 6 p. 2 n. 265. cum Aversa, Quarti, Naldo, Homob. et Dian, qui addit cum Pasq. posse in tali Oratorio nihilominùs celebrari januis clausis: non enim præcipitur, ut publicè celebretur, sed ut in publico Oratorio. Advertit etiàm Croix n. 266. non esse opus quatuor muris, qui Oratorium separent ab aliis locis, sed posse pro quarto muro aptari telam, quæ aperiatur ad commoditatem audientium Missam. Quapropter qui ibi pranderet, vel in alios usus profanos adhiberet per modum habitûs, peccaret mortaliter, quia Oratorium illud est vera Ecclesia; venialiter tamen, si aliquandò, et sine necessitate, ùt dicunt DD. ap. Bon. et Suar.

Neque II. In Oratoriis erectis in domibus Regularium, vel alterius communitatis, ùt rectè ait Tamb. de Meth. Cel. Miss. l. 1 c. 4 § 3 n. 2. cum Lezana. Hinc benè potest Episcopus dare licentiam celebrandi in Oratoriis Hospitalium, Seminariorum, et Conservatoriorum, ùt praxis habet; hæ enim domus non dicuntur privatæ. Et idem ait Croix n. 264. cum Quarti, et Diana de Capellis erectis in publicis carce-

ribus : dicit enim Illsung ap. Croix l. 3 p. 1 n. 626. probibitionem Tridentini respicere tantùm Oratoria privata laicorum, vel Clericorum sæcularium. Hinc Fagnanus in c. In his de Priv. n. 23. refert, S. Congregationem pluriès declarâsse, Hujusmodi Oratoria Carcerum, Confraternitatum, Hospitalium, et Communitatum non comprehendi prohibitione Concilii, quia hæc sunt Oratoria fixè ad divinum cultum dedicata. Et propter eà in hujusmòdi Oratoriis quicumque audientes Missam satisfaciunt, et à quocumque Sacerdote possunt utique Missæ celebrari, ac omni die, etiàm ex solemnioribus, ex Declaratione S. C. Rit. 2 septemb. 1661. (apud Merati in Ind. n. 392). ubi sic dictum fuit : *Missæ Sacrificium potest perogi in publico Oratorio de licentia Episcopi constructo in diebus solemnioribus anni, dummodò habeat omnia requisita ad Ecclesiam vel ad publicum Oratorium constituendum.*

Neque III. In Oratoriis erectis in Palatiis Episcoporum, ùt dicunt communiter Gav. p. 1 t. 20 lit. m. Merati ib n. 3. Renzius l. 1 c. 3 q. 31 et Croix l. c. In talibus enim Oratoriis omnes possunt celebrare, et præcepto Missæ satisfacere, ùt declaravit S. C. Concilii die 22 septemb. 1640, apud Dian. p. 6 tr. 8 R. 40. in fine. Ratio, quia domus Episcopi non censetur privata, cum ipsa gaudeat immunitate ecclesiasticâ, ex c. 36. Caus. 17 q. 4. ubi dieitur : *Id constituimus observandum, quod Ecclesiastici Canones decreverunt, et lex Romana constituit, ut ab Ecclesiæ atriis, vel domo Episcopi reos abstrahere omninò non liceat.* Undè docet Bened. XIV. de Miss. lib. 3 c. 6. cum Brancatio, et Cleric. hujusmodi Oratoria Episcoporum. et Cardinalium, quòad celebrationem Missarum, gaudere ferè iisdem privilegiis, quibus Ecclesiæ consecratæ. Et idem dicunt Viva q. 5 a. 6 n. 5. Tamb. c. 6 § 2 n. 12, et Diana p. 6 tr. 8 R. 40. de domo rusticana, quam haberet Episcopus extrà Diœcesim, adhùc sine licentia Ordinarii, et adhùc absente ipso Episcopo, ùt dixit Viva ; modò talis domus alteri non locetur; idque videtur admitti ab eadem declaratione S. C. apud Dian.

ùt suprà, ubi dictum fuit, interessentes Sacrificio Missæ in privato Episcopi sacello satisfacere præcepto ecclesiastico tàm in Diœcesi, quàm extrà.

358 Sed dubitatur 1. An Episcopi possint celebrare, vel celebrari facere in domibus, ubi reperiuntur, extrà domum propriæ habitationis? Respondetur affirmativè ex cap. ult. de Priv. in 6. ubi sic habetur: *Quoniam Episcopi eorumque superiores se habent diversis ex casibus à suis Ecclesiis et Diœcesibus absentare frequenter, nec semper possunt commodè ad Ecclesias accedere pro Missa celebranda, vel audienda in ipsis, sine qua eos transire non decet absque causa rationabili ullam diem, præsenti constitutione indulgemus eisdem, ut altare possint habere viaticum, et in eo celebrare ac facere celebrari ubicumque, absque interdicti transgressione.* Et quàmvis causa concessionis hîc sit sola absentia Episcopi à sua Ecclesia, tamen advertit rectè Tamb. Meth. de Cel. Mis. c. 6 § 2 n. 9. concessionem esse universalem sine limitatione distantiæ in textu expressæ. Neque obstat Decretum Clementis XI. editum die 15 Decemb. 1703. (relatum apud Croix lib. 6 p. 2 n. 258.) ubi hæc facultas Episcopis ablata fuit, his verbis: *Episcopis et Cardinalibus nullo modo licere extrà domum propriæ habitationis in domibus laicis, etiàm in propria Diœcesi... erigere altare, ibique... Sacrificium Missæ celebrare, sivè celebrari facere.* Nam ipsis talis facultas restituta fuit ab Innocentio XIII. die 3 maji 1723. in Bulla *Apostolici ministerii*: ubi dictum fuit: *Hujusmodi prohibitio* (scilicet facta Eposcopis non celebrandi, sivè non faciendi celebrari) *intelligenda non est de domibus etiàm laicis, in quibus dicti Episcopi fortè occasione visitationis, vel itineris hospitio excipiuntur: ùt nec etiàm, quandò Episcopi in casibus à jure permissis, vel de speciali sedis Apostolicæ licentia absentes à domo propriæ ordinariæ habitationis moram idcircò faciunt in aliena domo per modum similis habitationis.* Ità apud Merati t. 1 p. 2 *Indice Decretor.* n. 649. Hæcque Bulla confirmata fuit à Benedicto XIII. die 17 sept. 1724. in Constit. habita in Synodo Romana. Benè tamen adver-

ait Tamb. l. cit. n. 10 ex. Portella, quod, cum tale privilegium sit personale Episcopi, non poterunt alii Sacerdotes, eo absente, in talibus domibus privatis celebrare.

Dubitatur 2. An Episcopi possint aliquandò dispensare, ut celebretur in Oratorio domûs privatæ? Jure ordinario non permittitur, nec umquàm permissum fuit Sacerdotibus Missam celebrare, nisi in locis ab Episcopo consecratis, vel saltèm benedictis, ùti habetur ex can. (Felicis Papæ) Sicùt 11 dist. 1 de Consecr. Sed excipitur primò casus necessitatis, ùti exprimitur in eodem textu. Casus necessitatis sunt I. Si Ecclesia sit diruta, ùt dicitur in can. *Concedimus* 30. dist. 1. de Consecr. II. Si quis Sacerdos longam peragat peregrinationem per loca deserta, vel infidelium, ùt habetur in eod. can. *Concedimus*. III. Quandò Ecclesia non est capax populi, ità ut multi Missâ carerent. IV. Si exercitus inveniatur in castris, aut navigantium multitudo in littore maris; ità communiter DD. ap. Card. Petr. t. 4 in Const. 2. Urbani V. n. 31. et apud Salm. t. 5. de Miss. Sacr. c. 4 n. 54. Et in his casibus quilibet Sacerdos celebrare potest extrà Ecclesiam in altari portatili. Advertit tamen Laym. lib. 1 tr. 1 c. 1. n. 3. cum Suar. et Soto, quod, si Episcopus sit præsens, deceat, ut ab ipso obtineatur licentia: item advertit Castrop tr. 22. de Sacr. Miss. d. 1 p. 8 n. 1. quod, cum casus necessitatis dubius foret, Episcopus benè dispensare valeret, juxtà dicta l. 1 n. 192. ùtque dicemus l. 6 n. 902. *v. Cæterùm probabiliter*. 359

Prætereà excipitur, cum Episcopus in aliquo casu particulari ob justam causam dispensat, ut extra Ecclesiam celebretur; nam Episcopi, licet hodiè facultate careant permittendi ad sui libitum, ut in privatis domibus sacrum fiat, quam olim habebant, sicùt apparet ex can. Missarum, dist. 1 de Consecr. ubi permitti dicitur celebrare *in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit*. Et ex *can. Hic ergò*, ubi: *In locis, in quibus Episcopus proprius jusserit*. Et meliùs expressum fuit in *cap. In his*, 30 *de Privil.* ubi

decrevit Honorius III. quod Fratres Minores, et Prædicatores propter eorumdem Privilegium Apostolicum celebrare possent in altari portatili absque licentia Episcopi loci; et rationem adduxit, quia aliàs inutile ipsis fuisset Privilegium, cum absque illo jam celebrare valuissent extrà Ecclesiam, accedente Ordinarii permissione. *Cum autem* (verba sunt Pontificis) *eis nihil conferret memorata indulgentia, sine qua id Prælatis annuentibus liceret.* Undè probè animadvertit P. Suar. to. 3 in 3 p. d. 81 sect. 3 *v. Secundo*, cum Sylvestro, Soto, et Navarro, Episcopos non caruisse antiquitùs hac facultate permittendi celebrationem assiduè, et absque ulla necessitate, quia illa (ait Suarez) non erat dispensatio, sed usus propriæ potestatis. Deindè tamen facultas hæc ablata fuit Episcopis per Tridentinum sess. 22 in Decr. de celeb. Miss. etc. relato suprà n. 357. Hoc tamen non obstante, communiter sentiunt DD., hoc intelligendum esse de licentia perpetuò celebrandi per modum habitûs, juxtà facultatem, quam Episcopi priùs habebant; at minimè est eis vetitum, ut hujusmodi concedant licentiam per modum actûs pro aliquo tempore, si justa adsit causa. Ità P. Suarez loc. cit. *v. Secundo*, in fine, ubi postquàm necessitatis casum excepit, ait: *Item facultas hæc est per modum dispensationis; Concilium autem ab Episcopo non abstulit potestatem rationabiliter dispensandi, quam habet in hujusmodi rebus, maximè cum reverà sit moraliter necessaria.* Et subdit: *Tandem usus hoc confirmat, quia ità fit sine ullo scrupulo.* Idem dicit Bonacina de Euchar. d. 4 quæst. ult. n. 11. ubi: *Episcopus potest in casu aliquo, justâ concurrente causâ, dispensare, ut Missa extrà Ecclesiam in loco honesto celebretur.* Et citat Reginaldum, Beja, et Cenedo. Et deindè Bonac. refert id, quod alibi (tr. de leg. d. 1 q. 2 part. 1 n. 17.) scripsit, ubi sermonem faciens de opinione ab aliquibus DD. defensâ, et à nobis relata lib. 1 n. 191. (quæ quidem Bonacinæ non arridet, neque nobis, nempè quod Episcopus dispensare valeat in omnibus Canonicis legibus, in quibus

non est ipsi ab Apostolicâ sede expressè reservata dispensatio) inquit, hanc sententiam habere saltèm locum in iis, quæ sæpè accidunt, et dispensationem requirunt; vel si occurrat aliqua gravis necessitas, vel gravis utilitas, et non pateat facilis ad sanctam Sedem recursus. Idem tenent Tamb. in Meth. cel. Mis. l. 1 c. 6 n. 7. qui eamdem rationem affert, nempè quia, cum hujusmodi casus frequentes sint, Episcopis est moraliter necessaria hæc potestas dipensandi, juxtà dicta l. 1 n. 192. Idem docet Barbosa de Potest Episcop. Alleg. 23 n. 9. dicens: *Concilium loquitur de communi modo celebrandi, non verò abstulit Episcopis potestatem rationabiliter dispensandi, stante necessitate, vel justâ causâ.* Idem scribit *Escobar. tom. 3 de Euch. cap. 6 n.* 87. dicens: *Talis autem dispensatio cum rationabili causa non debet inter abusus recenseri; undè potest Episcopus hanc concedere facultatem* (celebrandi extrà locum sacrum) *quandò persona nobilis ratione senectutis, vel infirmitatis nequit adire Ecclesiam, ut Missam audiat, et Eucharistiam recipiat.* Idem tenet Laymann. lib. 5 Tr. 5 c. 5 n. 3. *Non videtur hæc potestas ablata* (Episcopis) *occurrente casu necessitatis dispensandi, ut semel aùt sæpiùs, quatenùs rationabilis causa suaserit, in loco honesto, sed profanis usibus destinato, super altari sacrato Missam celebrare liceat.* Idem ait *Holzm. tom. 2 de Euch. c. 2 n.* 370. *Excipiendus est prætereà casus, quo Episcopus rationabili ex causa dispensat, ut in privatis ædibus, ver. gr. alicujus infirmi, super altari portatili celebrari possit.* Idem dicunt *Salmanticenses de Sacr. Mis. tr.* 5 *c.* 4 *n.* 56. *Elbel Theol. mor. eod. tit. pag.* 136 *n.* 233., *et La Croix l.* 6 *p.* 2 *n.* 263. *cum Coninch. Rodriq., Pasqual. Quatti, Diana, Marchant. Hurtad. et Fagund.* Igitùr supradicta sententia meritò communis dici potest. Et notetur, quod, quandò à suprà citatis DD. vocatur *necessitas*, loquendo de dispensatione, non intelligatur necessitas celebrandi, quia hæc dispensatione non indiget, ùt superiùs in priori exceptione observatum est; sed intelligatur necessitas,

quâ dispensatus celebrandi, vel ad Ecclesiam pergendi, ut Missam audiat, impos efficitur, et justa concurrit causa dispensandi.

Nec doctrinæ traditæ obstat Decretum Clem. XI. quod opponit P. Mazzotta, sicuti nec etiàm obstant Decreta Pauli V. et Urbani VIII., quibus vetatur Episcopis, ne hujusmodi dispensationem concedant, quia Decreta intelliguntur juxtà Tridentini sanctionem, ùt ajunt Escobar, Salm. n. 58. cum Philiberto, Hurt. Nav. Quintan. Diana, Fag. scilicet de dispensatione per modum *habitûs*, sed non per modum *actûs* ad tempus pro aliquo casu particulari, quandò rationabilis causa dispensandi habetur. Et quoniam post Tridentini Decretum non defuerunt Auctores, ùti Sotus, et Emmanuel Sa, qui dixerunt, non esse peccatum grave extrà Ecclesiam celebrare, si in loco honesto celebretur, imò Sotus scripsit (ùt refert Suarez in 3 p. to. 3 dec. 81 sect. 3 in princ.) nullam se in hoc agnoscere culpam, semper ac secretò celebraretur, et scandalum abesset; ideò fortassè memorati Pontifices eo prohibere Episcopos urgentioribus, clarioribusque decretis judicantur.

Dubitatur deindè, quoties concedi possit hujusmodi dispensatio? Salmant. dicunt semel, vel bis; sed alii, ùt Suar. Laymann, Bonac. Escobar, Holzm. et Elbel cum Pasqualigo, etc. indefinitè loquuntur, et intelligunt, eam concedi posse, durante infirmitate vel aliâ causâ accidentali. Et meritò indefinitè loquuntur; nam prohibitio dispensandi est strictæ interpretationis, ac intelligenda est, (ùt superiùs vidimus) tantùm de dispensationibus continuò permanentibus, non verò de iis, quæ ad tempus conceduntur respectu alicujus causæ transeuntis. Accedit his Declaratio, quam refert Gallemart in Trid. sess. 22. Decr. de Obs. etc. n. 6. ubi dictum fuit: *Permittit Pontifex Ordinarii arbitrio, necessitate personali, et infirmitatis qualitate pensatâ, ut pro infirmorum commoditate etiàm in privato Oratorio, vel altari ad hoc deputato facultatem celebrandi concedat.* Idem admittit Card. Petra

tom. 4 in Consit. 2 Urb. II. n. 31 dicens, benè licere Episcopo potestatem facere, ut in alicujus insignis viri morbo laborantis domo Missæ Sacrificium peragatur, ut et sacro ille intersit, et sacrâ reficiatur communione. Accedit etiàm, quod Honorius III. in cit. c. In his 30 de Privil. verba faciens de licentiis celebrandi, fassus sit, in hac materia: *benignam potiùs interpretationem faciendam esse.* Atque si hæc licentia concedi potest ab Episcopis pro sæcularibus infirmis, ne Missæ auditione priventur, ùt suprà dictum est, tantò magis concedi valet Sacerdotibus, qui sæpè habent quamdam celebrandi necessitatem, proùt colligitur ex Trident. sess. 23 c. 14 ubi dicitur: *Curet Episcopus, ut ii* (idest Sacerdotes) *saltèm diebus dominicis, et festis solemnibus.... Missas celebrent.* Quapropter nequirem à culpa levi excusare Sacerdotem illum, qui quotidiè celebrare posset (unâ hebdomadis die exceptâ ob reverentiam) et sine ulla justa causa, sed tantùm ob desidiam à celebrando abstineret; Sacerdos enim non solùm pro se celebrat, sed etiàm pro bono totius Ecclesiæ, populique christiani, cujus minister et intercessor est constitutus, juxtà illud Apostoli: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, et sacrificia pro peccatis. Hebr.* 5: 1. Hinc oritur (proùt dicebam) quædam necessitas, quam Sacerdos habet celebrandi; et ideò faciliùs Episcopi concedere possunt Sacerdotibus celebrandi licentiam in ipsorum domibus, durante eorumdem infirmitate.

Notandum I. quod Indultum Oratorii privati à Papa concessum duret usque ad mortem privilegiati tantùm; nec pereat mortuo Papâ, vel Episcopo, qui illud designavit, quia gratia semel facta non expirat morte concedentis. Vide Croix l. 6 p. 2 n. 267.

Notandum II. quod, si privilegiatus mutet domicilium in aliam diœcesim, non amittat Privilegium Oratorii, quod, cum sit personale, personam sequitur, quàmvis requiratur nova approbatio Episcopi, et nova

inspectio loci, Croix n. 269. cum Sylv. Bon. Pell. Tamb. etc. Quia inspectio requiritur, etiàm dum mutatur habitatio in eodem Oppido, ùt benè ait Croix l. c. cum Tamb. contra Dian. et Quintan. Utrùm autem privilegiatus possit duo Oratoria habere, unum in Oppido, alterum in Villa? Negat Croix ib. sed affirmat Pasqual. apud ipsum, cui non dissentio, si privilegiatus non sit ibi per modum transitûs, et locus sit ab Ordinario jam approbatus.

Notandum III. id, quod habetur in Decreto emanato à Clemente XI. die 15 decembr. 1703 quod in extensum affert Croix l. 6 p. 2 n. 258. ubi sic dicitur: *Nonnulli Episcopi, et complures Regulares sub prætextu privilegiorum ea sibilicere putant, quæ prohibita sunt.... Regulares...in quibusdam...nobilium personarum privatis Oratoriis, quæ certis quandoque ex causis à Sede Apostolica concedi solent, celebrare audent, vel plures Missas, quàm in iis sit indultum, vel absque præsentia personarum, quarum contemplatione...concessio emanavit, vel extrà debitas horas, et post meridiem, vel illis etiàm diebus, quibus per Constitutiones Diœcesanas, aut etiàm Decreta S. C. Concilii celebrari prohibetur, aut quæ in ipsis Indultis Apostolicis excipiuntur.* Deindè declaratur: *In oratoriis privatis, quæ per S. Sedem concessa fuerint, non licere Regularibus cujusvis Ordinis...aut aliis quibuscumque Sacerdotibus, etiàmsi essent Episcopi, in iis celebrare in diebus Paschatis, Pentecostes, Nativitatis Christi Domini, aliisque anni festis solemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis. In reliquis verò diebus prædictis Regularibus, et Sacerdotibus quibuscumque, etiàm Episcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi etiàm unica Missa, quæ in Indulto conceditur, fuerit celebrata: super quo celebraturus teneatur diligenter inquirere, et de eo se optimè informare. Atque illa etiàm in casibus permissis celebrari nequeat post meridiem; demandando ulterius...in omnibus hujusmodi casibus, personas quascumque dictas Missas audientes nullatenùs præcepto Ecclesiæ satisfacere etc.*

Ex quo deducitur 1, prohiberi in Oratoriis privatis

non solùm diebus Paschatis, Pentecostes, Natalis Christi Domini, ùt exprimitur in Decreto, sed etiàm die Epiphaniæ feriâ quintâ in Cœna Domini, diebus Annunciationis, Ascensionis, Assumptionis B. Mariæ V., festo SS. Petri et Pauli, et omnium Sanctorum, juxtà Decretum S. C. Rit. editum 17 Nov. 1607, (apud Merati in Indice t. 1 p. 2 n. 74.), cujus meminit Clemens XI. in Decr. suprà citato. Advertendum tamen cum Croix n. 271, 1. quod, ubi tale Oratorium concessum est propter infirmitatem, possit omnibus diebus, etiàm exceptis, ibi celebrari; et sic decrevit S. C. ùt refert P. Zacharia apud Croix l. 6 p. 2 n. 271. decernens insuper, quod die Nativitatis Domini una tantùm Missa ibi celebrari possit. Advertendum 2. quod hoc procedat tantùm in Oratoriis privatis, non verò publicis de licentia Episcopi benedictis, ùt suprà diximus, in quibus omni die etiàm solemniori celebrari potest, ùt patet ex Decreto S. C. R. 3 septemb. 1671. apud Merati in indice n. 392.

Deducitur 2. quod, si in Indulto dicatur, una Missa quotidiè celebretur, nequeat sub mortali à quibuscumque Sacerdotibus etiàm Episcopis, et Regularibus sub prætextu privilegiorum præter illam Missam alia celebrari, ùt rectè inquiunt Benedictus XIV. Not. 29 n. 8, et Quarti apud Croix lib 6 p. 2 n. 268, et Tournelius Enchir. p. 55 n. 6, cum communi contra Marchantium Ref. Misc. casu 3, qui censet, non vetari ne plures Missæ celebrentur, etsi dicatur in Indulto, *unica Missa celebretur*, *vel una tantùm*: quia, ùt ait, tò *una* non est particula taxativa, proùt si in fundatione dicatur, *volumus, ut quotidiè una Missa celebretur in tali altari*, non ideò plures prohibentur Missæ. Hæc tamen opinio videtur omninò improbabilis, nam privilegia, sivè concessiones adversùs aliquam legem prohibitivam strictè sunt accipienda, undè particula *una* idem importat ac *unica*, et quod pro una vice conceditur, non potest ad plures vices extendi; proùt si quis pro una vice concedat alicui transire per suum agrum, non posset ille pluries transire. Et hoc patet clarè ex

citato Decreto, ubi reprobantur *Regulares, qui in privatis Oratoriis celebrare audent plures Missas quàm in iis sit indultum*. Cum autem in Indulto sit una Missa expressa, qui plures Missas celebrarent, jam auderent celebrare ultrà concessionem in Indulto expressam. Nec valet paritas adducta fundationis; nam ibi non vetatur, ne aliundè plures Missæ celebrentur, nec fundator prohibere posset; sed in Oratoriis privatis non potest celebrari alia Missa, nisi quæ in Indulto exprimitur, cum aliundè sit generaliter prohibitum, ne ibi celebretur; undè idem est, cum indulto dicitur *unica Missa*, quàm *una, quæ Indulto conceditur*; in utraque enim dictione mens Pontificis est, secundam Missam non posse celebrari.

Dices: Pluries celebrari non prohibetur respectu celebrantium, sed respectu audientium, qui in aliis Missis, primâ concessâ celebratâ, non satisfacerent præcepto. At respondeo, quod prohibitio sit non solùm respectu audientium, sed etiàm celebrantium: primò quia omnibus vetitum est, ne celebrent in Oratoriis cultui divino non destinatis per consecrationem, vel benedictionem Episcopi; secundò quia in Decreto præfato Clementis duo quidem sejunctim per se prohibentur, et Sacerdotibus, ne alias Missas præter unam concessam celebrent, et audientibus, ne in iis præcepto satisfaciant. Primum habetur ex illis verbis: *Regularibus et Sacerdotibus quibuscumque, etiàm Episcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi etiàm unica Missa, quæ in Indulto conceditur, fuerit celebrata*. Alterum: *Demandando ulteriùs, in omnibus hujusmodi casibus personas quascumque dictas Missas audientes nullaterius præcepto Ecclesiæ satisfacere*. Post hæc scripta inveni Bullam N. SS. P. Benedicti XIV. *Magno*, die 2 Jun. 1751, quâ lis finita est, nam Pontifex declarans ibi, quomodò intelligenda sint hujusmodi Indulta, dicit: *Hæc pro lege statuta fuerunt, quemadmodum ex formulis Litterarum in forma Brevis, quæ conceduntur colligere est.... Nec plures in die, sed unica tantùm Missa in Oratorio celebretur*. Ergò prohibitio non tan-

tùm respicit audientes, sed præcipuè celebrantes, cùm in privato Oratorio plures Missæ celebrari vetentur.

Quæres hîc, an liceat in Oratoriis privatis ministrare Eucharistiam sine licentia Episcopi? Certum est, Episcopum prohibere posse ministrationem Communionis in Oratorio privato, ùt declaravit Ben. XIV. in Bulla *Magno*, edita die 2 Jun. 1751. At si non adsit prohibitio, affirmat Cler. de Euch. dec. 8 n. 54, ductus hâc ratione, quia per Tridentinum optatur, ut in singulis Missis fideles adstantes sacramentaliter communicent. Nec dissentit Portellas apud Diana p. 4 tr. 4. R. 14 dicens, quòd susceptio Eucharistiæ in Oratorio privato nullam Parocho injuriam inferat, quandò non fit de præcepto. Negant verò Diana, Quarti, et Giribaldus apud Bened. XIV. *Notif.* 29 n. 11, qui refert, Innocent. III. olim Romæ negâsse cuidam nobili matronæ licentiam communicandi in Oratorio privato, excepto casu infirmitatis. Negant etiàm Pignatell. Cons. 98 n. 86. Pasq. de Sacr. Mis. q. 644. et P. Gattica c. 29 n. 6, quia ministratio Eucharistiæ pertinet ad jurisdictionem Ordinarii, cum sit actus pascendi oves; et ideò Regulares, ut Eucharistiam ministrarent, specialibus indiguerunt privilegiis. Hinc idem Papa Benedict. XIV. in Encyclicâ ad Episcopos Regni Poloniæ, edita eadem die 2 Jun. 1761 prohibuit dari Communionem in privatis Oratoriis iis, qui intersunt absque licentia Episcopi. Quoad Sacramentum autem Pœnitentiæ, certum est, non esse licitum illud ministrare sine justa causa in Oratorio privato, ùt habetur in Rituali Romano de Sacr. Pœnit. ubi dicitur: *In Ecclesia, non autem in privatis ædibus* (Sacerdos) *Confessiones audiat, nisi ex causa rationabili, quæ cum inciderit, studeat tamen id decenti ac patenti loco præstare.* Idque confirmatum fuit in citata Bulla *Magno* §. 20. Quinam autem satisfaciant audiendo Missam in Oratoriis privatis? vide dicta l. 2 n. 359.

Tertio. Ex privilegio, quale dicuntur habere Mi- 360
nores, et qui cum iis participant; quod esse revocatum à Trid. ses. 22 dec. de obs. et evit. in Cel. Mis-

» licet multi velint, negant tamen Dian. p. 3 t. 2 res. 30,
» p. 4 t. 4. R. 106. Joan. Salas, Rodriq. etc. Idque se-
» cundùm Card. de Lugo d. 20 s. 2 n. 51 probabiliter,
» et Tamb. de exped. celebr. l. 1 c. 3 §. 3 probabiliùs,
» V. Barb. in Trid. loc. cit. Item Religiosi Societatis à
» Gregorio XIII. ut possint tùm in Missionibus cum
» facultate Superioris in quovis loco decenti, tùm in
» domibus suis in loco honestó, à Provinciali designato,
» Missas dicere; in quo idem licebit aliis. »

Hanc sententiam, nimirùm quod privilegium Regularium circà Oratoria privata non fuerit revocatum à Trid. tenent Roncaglia c. 5 q. 1 in fine et alii, sed hæc sententia hodiè non est ampliùs probabilis post Decretum Clementis XI. editum die 15 Dec. 1763 (apud Croix lib. 6 p. 2 n. 258 ùt benè docet Holm. t. 2 pag. 84 in fin. cum Anacl. Elbel, et aliis communiter; in præfato enim Decreta sic declaratur: *Privilegia concessa nonnullis Regularibus in c. In his de Privil. et per aliquos Summos Pontifices communicata aliis Regularibus utendi dicto altari portatili, in eoque celebrandi absque Ordinariorum licentia in locis, in quibus degunt, omninò revocata esse per idem Concilium Tridentinum.* Et idem declaravit Bened. XIV. in cit. Bulla *Magno* §. 29. Dicit autem P. Mazzotta t. 3 p. 186, hoc tantùm intelligendum de domibus privatis, non verò de domibus ipsorum Religiosorum. Sed hîc advertenda Constitutio Innocen. XIII. edita 13. Maji 1723. quæ incipit, *Apostolici Ministerii* (apud Merati t. 1. p. 2. in Indice n. 648.) ubi sic habetur; *Circà Missarum celebrationem in privatis Oratoriis, juxtà Clem. XI. Decretum* (suprà relatum) *Episcopi debent operam dare, ut omnia ibidem statuta, ubique serventur: additâ etiàm prohibitione, ne in privatis Regularium cellis, seu cubiculis erigatur altare pro re sacra facienda ... remotâ quâcumque in contrarium consuetudine.*

361 » Dixi 2. *non violata;* quia in Ecclesia interiùs violata, nisi priùs reconcilietur, non licebit sub gravi
» peccato, ut Laym. l. 5. t. 5. c. 5. n. 7. ex Nav. Suar.
» Conc. etc. nisi in necessitate, cum venia Episcopi

» (si is adiri possit, alioquin sine ea, ùt habet Card.
» de Lugo l. c. n. 63.) celebrare; aut mortuos se-
» pelire. * (Ità etiàm Salm. n. 64. cum Lugo, et
» Philib. *Necessitas autem sufficiens censetur, si po-*
» *pulus non habet aliam Ecclesiam, ubi Missam audiat.*
» *Si verò Ecclesia polluatur incepto Canone, Sacerdos*
» *utique Missam prosequi debet*, Pal. Suar. Conin.
» Laym. cum Salm. ibid.) * »

Quæritur, an celebrans in Ecclesia polluta incurrat aliquam pœnam Sylv. *v. consecratio*, 2 qu. 9. Azor. lib. 10 c. 26 qu. 16, et Graff. Navid. etc. apud Escob. lib. 21 n. 366. dicunt, eum incurrere suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, ex *c. Episcoporum de Privil. in* 6, ubi celebrantes in locis interdictis (ut ibi dicitur) *ingressum Ecclesiæ sibi noverint interdictum.* Sed negant probabiliùs Suar d. 81 sect. 4. Laym. cap. 5 n. 6. Lugo d. 20 n. 52. Bened. XIV. de Sacr. Miss. l. 3. Salm. cap. 4 n. 64, et Escob. l. c. n. 368. Ratio, quia textus non loquitur de celebrantibus in templo polluto, sed interdicto per interdictum generale; differt autem, templum esse interdictum, et esse pollutum. Tantò minùs incurret irregularitatem, ùt rectè ajunt Escob. Salm. et Bened. XIV. ll. cc. contra Hostiensem, quia violatio Ecclesiæ non est censura, per cujus violationem incurratur irregularitas.

« Addo 1. *Ecclesia*: quia oratoria, etsi deputata ad 362
» cultum divinum, cum tamen benedicta non fuerint,
» nisi in ipsis extet altare ad facienda divina, ùt Bon.
» de matr. q. 4 res. ult. n. 9. non sunt capacia viola-
» tionum. Quod etiàm consequenter de hospitalibus
» docent Navar. Sot. etc. sed probabiliùs contrarium
» docent alii, cum Card. de Lugo n. 60.

» Addo 2. *Interiùs*: quia, quod fit in turri, sacris-
» tia, suprà tectum, vel fornicem, in crypta, sub pa-
» vimento (nisi sit sepultura, aut singulariter bene-
» dicta), non violat Ecclesiam. * (Cum Salm. cap. 4
» num. 67, in fine cum Dic. etc.) *

» Addo 3. *Nisi reconcilietur*: quod fieri debet ab 363
» Episcopo, vel Sacerdote, ex privilegio Papæ, quale

» Superiores regularium pro suis templis habere, ex
» Avila notat Diana p. 4 t. 4 R. 91. si fuit consecrata
» *(*Modò adhibeatur aqua benedicta ab Episcopo*, *vel*
» *à seipsis*, *si distet Episcopus duabus dietis*, ùt ait
» Roncag. c. 5 qu. 6, cum aliis)*, quod præsumen-
» dum est, si celebretur festum dedicationis. Si verò
» tantùm fuerit benedicta, potest fieri reconciliato
» à simplici Sacerdote aspersione aquæ benedictæ
» *(*Debet tamen præcedere Episcopi delegatio*, *ùt notat*
» Palaus p. 8 n. 14, et habetur in *Rituali Rom. tit.*
» *de bened. Aqua autem potest benedici ab ipso Sacer-*
» *dote*, ùt Salm. c. 4 n. 66, et Palaus loc. cit. cum
» Barb. Henr. Laym. etc. contra Tol. Imò Ben. XIV.
» de Synodo l. 3 c. 15 n. 2. in fin. ait: Si (*Ecclesia*)
» simpliciter benedicta fuerit; tunc idem Gregor. IX
» in can. *Si Ecclesia*, *de Consecr.* statuit, nullâ præob-
» tentâ delegatione, per simplicem Sacerdotem, ad-
» hibitâ aquâ benedictâ, quam sanctam sivè lustra-
» lem vocant, posse Ecclesiam pollutam reconcilia-
» ri.)* cum facultate Episcopi, vel sine ea, secun-
» dùm Dian. p. 4 t. 4 Res. 91. Censeri etiàm reconci-
» liatam, si Sacrificium in ea peractum fuerit, docet
» Tamb. l. c. § 4, ex Henr. Sa, et Diana esse proba-
» bile: negat autem Card. de Lugo de Euch. d. 20 s. 2
» n. 62. *(Et cum de Lugo idem meritò sentiunt Nav.
» c. 27 n. 256. Laym. c. 5 n. 13 *v. Adv.* 4, et Pal. p.
» 8 n. 14, cum Az. *quia nullibi habetur*, *celebrationem*
» *succedere loco reconciliationis. Vide dicenda n.* 380.)*
» Porrò Ecclesia, ùti et Cœmeterium violantur,
» seu polluuntur sequentibus casibus: non tamen,
» nisi postquàm res evulgata fuerit. Laym. l. 5 t. 6
» c. 5. »

364 Nisi factum publicè constat, Ecclesia non censetur polluta, etiàm respectu ipsius delinquentis: Salman. c. 4 n. 67 et communiter. Putat autem Elbel. de Sacril. n. 578 et citat Diana Moya, et Layman. cum aliis, quod ad Ecclesiæ pollutionem requiratur non solùm notorietas facti, sed etiàm juris per sententiam declaratoriam Judicis: sed hanc opinionem non

censeo esse tutam, cum sit contrà communem, quam tenent ipse Laym. tr. 5 c. 5 n. 8. Pal. Tr. 11 p. 1 n. 2. Salm. de Sacr. Miss. cap. 4 n. 67. Mazz. de Sacr. Miss. c. 3 § 2. Spor. eod. tit. t. 6 n. 441. Croix l. 6 p. 2 n. 289. Ronc. eod. tit. c. 5 q. 4, qui omnes dicunt, sufficere ad pollutionem notorietatem sivè juris, sivè facti; et hoc patet clarè ex c. *Significasti de Adult.* ubi ob notorietatem tantùm facti fuit declaratum, Ecclesiam esse reconciliandam. Et ex eodem textu manifestè pariter deducitur, ùt dicunt etiàm Less. lib. 4. c. 3 nu. 87 et Escob. de Missa Probl. 71 n. 398 cum Nav. Sanch. Azor. etc. quod, cùm crimen etiàm secretum fuerit, si tamen posteà sit publicum, sine nova culpa Ecclesia censeatur violata.

« 1. Per factum in ea homicidium mortaliter malum, seu injuriosum; saltèm immunitati Ecclesiæ, » quale etiàm est, quod aliàs justum esset per » sententiam Judicis; nisi tamen Reip. perturbator » aliter capi non posset. Non est autem tale I. quod » fit casu, vel ab amente. II. quod in suì defensionem. III. cujus causa data est extrà Ecclesiam: quia » requiritur, ut vulnus sivè causa physica fiat intrà » Ecclesiam. V. Cardin. de Lugo d. 20 s. 2 n. 53. »

Quæritur an violetur Ecclesia, si infertur vulnus lethale sine sanguinis effusione intrà Ecclesiam, et mors extrà eam contingit? Negant Suarez. d. 81 s. 4. Azor. l. 10 c. 26 qu. 13 et Diana p. 6 tr. 6 R. 36 cum Præp. et Reg. quia in c. *Proposuisti de Consec. Eccl.* requiritur, ùt dicunt, quod mors intrà Ecclesiam sequatur. Sed probabiliùs affirmant Lugo d. 20 n. 53. cum communi, Laym. c. 5 n. 8. Salm. c. 4 n. 68 et Escob. l. 21 n. 371 cum Nav. Con. et Marchino; tùm quia textus non exprimit, requiri mortem intrà Ecclesiam, cum ibi dicatur, tantùm: *Homicidia contingit fieri; et aliquandò vulnera inferuntur;* et tunc requiri reconciliationem: ergò ex textu nequaquam requiritur mors intrà Ecclesiam secuta: tùm quia sufficit ad violationem Ecclesiæ, ut causa mortis physica intrà Ecclesiam data sit (dicimus *physica*,

nam benè ajunt Escob. et Lugo ll. cit. non sufficere causam moralem, nempè mandatum, sivè consilium homicidii datum in Ecclesia.) Et sic etiàm violatur Ecclesia, ùt dicunt Lugo n. 53 et Escob. n. 377 cum Suar. Graff. Sylv. Azor. Nav. Tol. Avila, Regi et Sayr. (contrà Dian. p. 6 tr. 6 R. 47 et Persicum apud Esc. n. 375) si vulnus fiat intrà Ecclesiam, et sanguis fundatur extrà; quia Ecclesia polluitur non tàm per sanguinis effusionem, quàm per actionem injuriosam, quâ causatur effusio: in textu autem c. *Si Ecclesia de Consecr. Eccl.* qui mox infrà adducetur, ubi dicitur, per sanguinis effusionem Ecclesiam violari, non requiritur effusio intrà Ecclesiam, undè semper ac adest percussio injuriosa, cum sanguinis effusione, violatur Ecclesia. Idem dicendum, si aliquis existens extrà Ecclesiam sagittâ, vel sclopo alterum, occidat, ut Salm. n· 68. Secùs verò dicendum, ùt benè ait Lugo dict. n. 53 si vulnus infligatur extrà, et intrà Ecclesiam mors eveniat, aut sanguis effundatur.; quia tunc abest injuria in Ecclesiam.

365 « 2. Per mortaliter malam effusionem proprii, vel » alterius sanguinis, vel seminis, causatam, vel factam in templo. Undè non violat I. Si pauculæ » guttæ effluant; quià non est effusio. * (*Ut dicunt » etiàm communiter* Bened. XIV de Miss. t. 9 l. 3 c. » 7. Elbel. de Sacril. n. 578 cum Fel. Potest. et Salm. » de Sacr. Miss. c. 4 n. 69 cum Dic. Phil. et aliis; » idque patet ex. c. Si Ecclesia 10 de Consec. Eccl. » ubi dicitur: Si Ecclesia non consecrata cujuscumque semine fuerit aut sanguinis effusione polluta, » aquâ protinùs exorcizatâ lavetur. *Nota tò* sanguinis » effusione *quæ copiam significat.*) * II. Si ex percussione vel vulnere levi, v. gr. narium in rixa pue» rorum, etiàmsi copiosus sanguis effluat. * (ità » etiàm Elbel loc. c. Lugo d. 20 n. 54 *quia in hoc » communiter non adest peccatum mortale.* Imò Sa, v. » *Ecclesia* n. 13. Diana p. 3 tr. 6 R. 24 et Sot. Vict. » Fag. Marchin. ac Craff. ap. Escob. l. 21 n. 372. *id » extendunt etiàm ad adultos, quia sanguis è nari-*

» *bus effluens non dicitur propriè effluere è vulnere, cum*
» *è naso facilè soleat sanguis emanare.* Sed probabi-
» liùs Bon. de Matr. d. 6 p. ult. n. 20 et Escob. n.
» 374 cum Sylvio, Con. et Franc. Lugo *putant violari*
» *Ecclesiam, si talis effusio accidat cùm peccato mor-*
» *tali, quia tunc jam adest effusio graviter in Ecclesiam*
» *injuriosa.*) * III. Si fiat ex sectione venæ. IV. Actus
» conjugalis, quandò excusatur à sacrilegio. * (Vide
» dicta de hoc l. 3 n. 458.* V. Fornicatio facta ab
» amente. VI. Pollutio inculpata; vide de Lugo d. 20
» n. 54 et 55.
» 3. Per sepulturam excommunicati non tolerati, 366
» vel infidelis (quo nomine hîc non comprehendi
» hæreticum docet Card. de Lugo l. c. n. 57), etiàm
» infantis; ut ex c. Ecclesiam de Cons. docet Præp.
» Quamvis, si pueri parentes sint fideles, neget
» Sayr. V. Bonac. de Euchar. et matrimon. d. 4 q. 4
» p. ult.
» 4. Per destructionem Ecclesiæ ex toto, vel ma- 367
» jore parte * (*Parietum vel crustæ.* Pal. pun. 7 n. 18.
» Salm. c. 4 n. 74 cum Suar. Laym. et Bus. infra
» n. 2.) *; quamquam eo casu dicatur potiùs exe-
» crari, quàm pollui; non autem si solum tectum,
» vel si successivè per partes modicas destruatur, et
» reficiatur * (*Etsi Ecclesia tota renovetur* Palaus ib.
» Salm. n. 76 cum Nav. Barb. etc. Notant. ibid Salm.
» cum Gab. *quod, pollutâ Ecclesiâ, polluatur etiàm Cæ-*
» *meterium; sed non contrà*) * Neque etiàm per desola-
» tionem, exercitium hæreticum, spurcitias homi-
» num, vel animalium istic stabulatorum etc. etsi de-
» ceat, et praxis habeat, ut per Episcopum, vel sal-
» tèm Sacerdotem cum aliqua cæremonia reconcilie-
» tur, et abluatur: quod in simili casu intellige de
» altari. Laym. l. 5 t. 5 c. 5.
» Quæres. Quid sit, et quandò fiat execratio, seu 368
» resecratio.
» Resp. Execratio dicitur, cum res sacra perdit
» suam consecrationem, ità ut de novo consecrari de-
» beat, quod fit, quandò ità destruitur, ut formam,
» et usum suum perdat.

Undè resolves.

» 1. Pollutâ Ecclesiâ, polluta etiàm sunt altaria » ejus fixa : non tamen, execratâ Ecclesiâ, execrantur altaria, nec contrà.

» 2. Ecclesia execratur, si parietes secundùm majorem partem destruantur, vel omnis eorum crusta, aut major saltèm pars simùl auferatur. Secùs » autem, si una post alteram. V. Lugo d. 20 n. 56. » * (*Et hoc etiàmsi per intervalla hebdomadarum vel dierum Ecclesia tota nova fiat*, ùt Suar. d. 81 sess. 4 casu 6. Laym. c. 5 n. 16 et Pal. p. 8 n. 15 cum Sylv. Sa, et Barb. *quia quæcumque pars accedens manet consecrata, cum majus dignum trahat ad se minus dignum. Idque procedit, etiàmsi adsit animus totam Ecclesiam destruendi*, ùt ait Pal. l. c. cum Navarr. Suar. Barb. etc. *quia intentio illa non officit, quin consecratio perduret.*) * Non autem si tectum corruat, quia consecratio est in parietibus. V. Layman. loc. cit.

369 » 3. Altare execratur 1. Si, cum fixum est, lapis » consecratus removeatur ab inferiori structura.

Ità ex c. Ad hæc et c. Ligneis, de Consecr. Eccl. Intellige hoc de mensa totaliter consecrata, ità ut in qualibet ejus parte possit sacrificari. Non execratur tamen altare, si aliqui tantùm lapides structuræ dimoveantur, ùt docent Suar. d. 81 sect. 5. Laym. c. 6 n. 6. Pal. p. 11 n. 9. Imò Vasq. et Suar. apud eumdem dicunt, non execrari altare, si tota mensa cum lapidibus, quibus inhæret, alibi transferatur ; quia textus non loquuntur de separatione à structura. Hæc de altari fixo ; sed altare portatile minimè execratur, si ara moveatur à lignis, sivè à capsula, cui ara est inclusa ; capsula enim illa non pro forma, sed ad custodiam et ornatum tantùm instituta est, ùt rectè dicunt Suar. l. c. Laym. n. 3 et Pal. cum Sa, Sylvest. Abb. et Con. contrà Palud. en Ang. Textus autem prohibentes separationem loquuntur tantùm de altari fixo.

α

Nota hîc autem Decretum S. C. Rit. editum die 3 dec. 1661. apud Merati t. 1 p. 2. in Indice n. 393. ubi sic dictum fuit. *Habens indultum à sede Apostolica erigendi Oratorium privatum in propria domo, si quis voluerit ibi ædificare altare ligneum, non indiget facultate Apostolicâ, dummodò altare ligneum cum sacro lapide parieti colligatum amovibile non sit, et altaris portatilis imaginem non præseferat.* Vide n. 424. 13.

» Si ità frangatur (sivè fixum, sivè portatile sit), » ut in nulla ejus integra parte calix cum partenâ possit consistere *(*Secùs si in aliqua parte calix et patena cum hostia consistere possit*, ut Salm. c. 4 n. 79. » Lugo, Pal. etc. item Tourn. p. 806 R. 3. ex c. 3. » de Conc. Eccl. *ubi præcipitur, altaris tabula denuò consecrari*, si enormiter fracta fuerit saltèm *ex majore parte*, ùt ait Tamb. c. 1 § 1 n. 3. *An autem ara possit fieri ex duobus lapidibus conjunctis? Affirmant* Hurt. et Pasq. apud Croix n. 314. *Sed communissimè et rectiùs negant* Salm. n. 80. Tourn. p. 804 » q. 2. et Tamb. c. 5 § 1 n. 6. cum aliis.) *

» Si spolietur sepulchrum: quod tamen quidem » negant, ùt Lugo. Tamb. l. 1 c. 5. »

Dubitatur hìc 1. An reliquiæ Sanctorum sint necessariæ ad consecrationem altaris: *Prima* sententia affirmat, quam tenent Sylv. *v. Altare* qu. 1. Azor. t. 1 l. 10 c. 27 qu. 8. Habert t. 5 p. 704 qu. 3. Tourn. p. 805 qu. 5. Armilla etc. apud Escob. l. 21 n. 421. Probatur 1. ex c. Placuit de Cons. dist. 1. ubi præcipitur, ut evertantur altaria, quæ carent Reliquiis; et idem habetur in Conc. Cart. V. c. 14. Probatur 2. Can. 7 vel 9. Concilii Niçæni II. ubi dicitur, nullum Templum consecrari sine Sanctorum Reliquiis. Probatur 3. ex consuetudine Ecclesiæ, quæ satis indicatur per Orationem illam, quæ dicitur in Missa; *Oramus te Domine per merita Sanctorum tuorum quorum reliquiæ hic sunt, etc.* *Secunda* verò communior sententia negat, Reliquias esse necessarias; et hanc tenent Suar. d. 81 sess. 5. Laym. c. 6 n. 8. Lugo d. 20 n. 75. Pal. p. 9 n. 5. cum Panorm. Vasq. et Con. Viva qu. 5 ar. 6 n. 9. Elbel

p. 143 n. 259. ac Escob. l. 21 n. 422. cum Ang. Host. etc. et probabilem putant Croix l. 6 p. 2 n. 306. et Merati t. 1 p. 2 pag. 398. Ratio, quia (ùt dicunt) nullibi habetur de Reliquiis ponendis expressum præceptum; illud enim, quod extat in cit. c. Placuit, et Can. 14. Carthaginensis, ajunt non esse alicujus Concilii Generalis. Illud autem, quod habetur in Concilio Nicæno, dicunt intelligi de Reliquiis requisitis in Ecclesia, non autem in omni altari, saltèm tale præceptum, ùt censent, si umquàm adfuit, per contrariam consuetudinem est abrogatum. Ad orationem autem illam Missæ, *Quorum Reliquiæ, etc.* respondent, intelligi sub conditione si adsint. His tamen non obstantibus, puto, non recedendum à prima sententia, tùm propter universalem contrariam consuetudinem, quam non immeritò Tourn. censet firmatam ex eo, quod (ùt advertit cum Sylvio) in antiquo Missali præcipiatur omitti prædicta oratio in Missa, si desint Reliquiæ, ac posteriora Missalia hanc exceptionem abstulerunt; tùm propter Decreta S. C. Rituum, mox infrà adducenda, quibus declaratur execratum altare, à quo removentur Reliquiæ, vel frangitur sigillum; undè satis probatur, Reliquias esse necessarias ad altaris consecrationem. Et clariùs hoc declaratum fuit alio Decreto 19 jun. 1614. ap. Croix l. 6 p. 2 n. 2055. Decr. 143. ubi dictum fuit, permitti altare portatile ligneum, *dummodò habeat Reliquiarum repositorium.*

Dubitatur 2. an altare amittat consecrationem, si frangatur sigillum, vel removeatur sepulchrum cum Reliquiis? Nomine *Sepulchri* intelligitur loculus ille, in quo Reliquiæ reconduntur: nomine verò *Sigilli* intelligitur parvulus ille lapis; quo sepulchrum clauditur. *Prima* sententia negat, et hanc tenent Suar. d. 21. sect. 1. Elbel p. 134 num. 259. cum Anacl. et Escob. lib. 21 n. 426. cum Franc. Lugo, et Aversa, item Soto, Vasq. Con. Tamb. ap. Croix num. 306. in fine, qui probabilem putat cum Laym. c. 6 num. 9. Utuntur eàdem ratione quà suprà, nempè quia non constat de præcepto, quod Reliquiæ sint necessariæ

ad consecrationem altaris. *Secunda* tamen sententia communior affirmat, et hanc tenent Holzm. p. 85 n. 371. Spor. n. 147 n 376. Tourn. p. 706. cum Pontas, Habert t. 5 p. 704 q. 3. Laym. l. c. cum Sylv. Angelo, Durand. Henr. etc. communiter ut asserit, item Bon. Sa, etc. ap. Pal. p. 9 n. 6. Ratio, quia (ut ait Laym.) talis est consuetudo Ecclesiarum, ut altaria, fracto sigillo vel amoto sepulchro, iterùm consecrentur. Et hanc sententiam tenendam censeo ex Decretis S. C. Rituum, nam die 5 martii 1603 sic declaravit: *Altare portatile tunc consecrationem amittit, quandò frangitur, vel loco movetur repositorium Reliquiarum* (apud Pitton. t. 1. de Ritib. n. 148). Item die 5 martii 1623 declaravit; *Celebrari non potest super altare, à quo furtim, non amotâ, vel fractâ mensâ, substractæ fuerint Reliquiæ à militibus, nisi altare de novo consecretur*, (apud eumd. Pitton. n. 699). Item die 21 junii 1610. sic respondit: *Si altare fuerit consecratum ad modum altaris portatilis, non execratur in quavis remotione, sed tantùm quandò frangitur sepulchrum Reliquiarum* (ap. Pitton. n. 1687). Attamen dicunt Tour. et Spor., quod urgente necessitate non sit futurum illicitum in tali altari celebrare.

Hic obiter notandum aliud Decr S C. editum die 10 nov. 1599. (ap. Pitton. n. 100). ubi dictum fuit: *Si sub altari, vel sub ejus gradibus humata sint defunctorum cadavera, non est illic celebranda Missa, donec aliò transferantur.* Idem confirmatum fuit die 13 junii 1635. ap. Pitton. n. 672. Notat tamen Croix l. 6 p. 2 n. 2067. quod, si cadavera sint humata profundè in cella aliqua, sub alto fornice constructâ, non videatur prohiberi super illam dici Missam; tunc enim cadavera videntur satis separata ab altari, neque tunc super ea cadent verba, *quorum Reliquiæ hic sunt.*

« 4. Calix execratur, si notabiliter frangatur, vel 370
» ità, ut fiat inutilis ad usum Sacrificii: v. gr. si fora-
» men sit in fundo, licet minutissimum. *(*Non verò*
» *si foramen sit in loco superiori, ità ut calix benè possit*
» *sacras species retinere*, Ron. c. 5 q. 4. cum Diana)* vel

» si figura destruatur : non tamen si in tornatili pes » separetur à cuppa, quia in tornatili consecratur » sola cuppa, Bon. d. 4 c. ult. p. 9. ex Suar. etc. » * (Vidè infrà hîc dubitat. 4) *. Neque execratur, » si pereat inauratio. Undè, licet communiter calix, » et patena, post novam inaurationem, quoad eam » partem, quâ Christi corpus, vel sanguinem contin- » gunt, denuò consecrentur, id tamen necessarium » non esse, docent Durand. Con. et alii contra Suar. » Bon., et alios, etsi deceat, ut abluantur aquâ bene- » dictâ, Ità Dian. t. 1. Misc. res. 3. et Laym. hic, item » Lug. d. 20 n. 94. »

Dubitatur 1. An execretur calix, si pereat inauratio? Affirmant Az. Palud. etc. ap Escob. l. 21 n. 468. quia tollitur subjectum immediatum consecrationis, cum tota unctio in superficie calicis fiat. Negant verò probabiliùs cum sententia communi Lugo d. 20 n. 94. Sporer n. 399. Tourn. t. 5 p. 816. cum Suar. Laym. Sylvest. Ang. et aliis passim ut asserit, et Escob. n. 470. cum Con. Fill. Arm. etc. communiter ut ait. Ratio, quia licet unctio non fiat nisi in superficie, tamen tota moles calicis consecratur; et patet, quia si calix non sit tornatilis, et ejus pes frangatur, etiàmsi cuppa integra maneat, calix erit execratus, ut omnes communiter dicunt; ergò non in sola superficie consistit consecratio, sed in toto calice.

Dubit. 2. An calix, qui de novo inauratur, novâ indigeat consecratione? Affirmant Suar. d. 81 sect. 3. Azor. c. 28 q. 4. Bon. p. 9 n. 19. item Vasq. Sylv. Ang. Tamb. etc. ap. Salm. c. 4 n. 90. quia calix consecratur propter contactum sanguinis Christi, undè, quandò illius superficies non est consecrata, necessariò requiritur, ut calix de novo consecretur. Negant verò probabiliùs Laym. c. 6 n. 7. Lugo d. 20 n. 95. Elbel n. 281. Tamb. § 5 n. 6. Escob. l. 21 n. 473. cum Durando, et Dian., item Conc. Sa, et Gabr. ap. Salm. l. c. Et probabile putat Pal. p. 10 n. 12. atque valdè adhæret Tourn. p. 816. Ratio, quia, cum sit communis doctrina, ut mox suprà vidimus, quod calix,

amittendo inaurationem, non amittat consecrationem; ità pariter consecrationem non amittit, si de novo inauretur, proùt si Ecclesia consecrata de novo dealbetur, novà non indiget consecratione; ut communiter DD. sentiunt; aut si corporali lacero aliqua exigua pars assuatur, hæc etiàm manet benedicta, ut clarè infertur ex c. unico de Consecr. Eccles. in 6. ubi dicitur magis dignum trahere ad se minùs dignum. Objiciunt: licet calix remaneat consecratus, non est tamen consecrata superficies illa aurea, quæ sola immediatè tangit sanguinem Christi; pari modo si intrà cuppam calicis alia subtilior cuppa poneretur, ista non fieret sacra; ità Suar., et Vasq. Sed facilè respondetur cum Lugo, quòd Superficies illa, per conjunctionem ad calicem consecratum, benè fiat etiàm sacra, sicùt dealbatio Ecclesiæ, et pars Corporalis fiunt sacræ per adjunctionem, ut diximus; item, si oleum non consecratum in minori parte consecrato immisceatur, ex ipsa mixtione consecratur, ut patet ex c. Quod in dubiis 3. de Consecr. Eccl. ubi dicitur: *Non negamus, quin oleum non consecratum consecrato possit oleo commisceri.* Alia autem est ratio cuppæ in aliam immissæ, quæ utique est vas distinctum, ac superficiei aureæ, quæ fit pars ejusdem calicis, et facit unum cum illo.

Omnibus tamen his prædictis non obstantibus, cum meliùs rem perpenderim, judicavi, quod novà peractà inauratione Calicis, denuò ipse sit consecrandus; ratio, quia tunc superficies Calicis, quæ immediatum contactum habet Sanguinis Christi, sine consecratione remanet; tantò magis quod, ut testantur Barbosa, et alii plurimi, talis sit praxis Ecclesiæ, et receptà consuetudo Calices denuò consecrandi, cum denuò inaurantur. Casu autem, quo per longum usum inauratio deperdatur, puto probabiliùs dicendum cum Sylvio, et Ferraris, non requiri novam consecrationem ad celebrandum cum hujusmodi Calice; quia tunc viget ratio, quod Calix semel consecratus totus deindè per modum unius consecratus remaneat. Cum verò nova fit inauratio, intervenit aurum de novo additum,

quod non est consecratum, immediatè Sanguinem tangens.

Dubitatur 3. An liceat celebrare in calice numquàm deaurato? Affirmat Tamb. Meth. Miss. etc. cap. 1 § 1 n. 3. quia (ut ait) ità usus obtinuit; sed hæc ratio saltèm hodiè non videtur subsistere, cum undique hodiè usus sit in contrarium. Id autem probabile censet Croix l. 6 p. 2 n. 346. cum aliis passim ut asserit, fortè alia ratione ductus, nimirùm quia, etsi in Rubrica tit. 1. de Præpar. dicatur: *Calix debet esse vel aureus, vel argenteus, aut saltèm habere cuppam argenteam intùs inauratam, et simùl cum patena itidem inaurata.* Attamen in alia Rubrica de defect. tit. 10 n. 1. sic habetur; *Calicis cuppa debet esse aurea, vel argentea, vel stannea: non ærea, vel vitrea*, nullâ mentione factâ de inauratione; ex quo infertur, illius deficientiam non esse inter defectus computandam. Et in prima Rubrica dici posset, requiri inaurationem tantùm de congruitate, et ad majorem decentiam, cum ibi simùl expressè requiratur calix aureus, vel saltèm argenteus, et nihilominùs in secunda Rubrica etiàm stanneus admittatur. Alii verò, ut Tourn. to. 5 p. 815. et Lugo d. 20 n. 90. dicunt, non eximi à culpa veniali consecrantem in calice non inaurato, nisi paupertas excuset; Et hoc videtur probabilius, cum in prima Rubrica dicatur, quod calix *debeat saltèm habere cuppam argenteam inauratam etc.* Idque confirmatum est ex communi consuetudine. Nec obstat secunda Rubrica, ubi permittitur calix stanneus; hæc enim intelligi debet juxtà textum in cap. Ut calix 44. de Consecr. disp. 1. ubi permittitur consecrari in calice stanneo, tantùm ratione paupertatis; nec putandum est, Rubricam in hoc voluisse textui derogare; Undè, ne dicatur Rubrica sibi contradixisse, dicendum est, quod prima Rubrica intelligenda sit, juxtà secundam, requirere calicem argenteum, nisi excuset paupertas; et sub eadem limitatione intelligi debeat, cum requirit inaurationem. Hîc autem obiter notandum, quod Rubrica permittat calicem stanneum,

sed non æreum : Verùm dicit Holzm. n. 373. hac Rubrica non prohiberi calicem ex ære, vel aurichalco inauratum, nam in cit. textu *Ut calix*, in tantùm talis calix vetatur, in quantum hic *ob virtutem vini æruginem parit, quæ vomitum provocat*: Sed calix æreus inauratus æruginem non parit; et ideò ait Holz. hoc usitari in Germania pro Ecclesiis paupercúlis.

Dubitatur 4. An calix amittat consecrationem si cuppa separetur à pede? Si cuppa est fixa pedi, certum est apud omnes, eum amittere consecrationem? Si verò pes sit tornatilis, etiàm affirmat S. Antonin. 3 part. tit. 13 § 5. et Palud. Sylv. etc. ap. Escob. l. 21 n. 474. quia calix per separationem suam formam amittit. Sed communiter negant Suarez d. 81 sect. 7. Bon. p. 9 n. 20. Lugo d. 26 n. 93. Ronc. c. 6 q. 4. et Escob. n. 476, cum Fill. Aversa, Hurt. et aliis. Ratio, quia per talem separationem Calix reverà formam non perdit, cum ejus partes sine novo artificio jungi possint.

« 5. Vestes sacræ exsecrantur, quandò ità des- 371
» truuntur, ut perdant suum usum; ut si cinguli
» parte te non ampliùs cingere possis, vel si manica
» ab alba separetur, etiàmsi posteà reparetur. Non
» perdunt autem, etsi attritis pars aliqua assuatur;
» vel cinguli parti aptæ adhùc ad cingendum altera
» annectatur, quia tunc accessorium sequitur prin-
» cipale, Lugo, Tamb. de exp. Sacr. l. 1 c. 3 § 2.
» * (Ità etiàm dicunt Tourn. p. 823. Salm. c. 4 n. 94.
» cum communi, Tamb. c. 3 § 2. Elbel n. 282. cum
» Laym. Gav. et aliis passim. Undè dicunt Suar. d. 82
» sect. 2 et 3. Bonac. p. 9 a. n. 26. Laym. cap. 6
» n. 6. Tourn. p. 819. et Pal. p. 10 n. 12. cum Nav.
» et Con. *quod Corporale tum amittat benedictionèm*,
» *cum redditur ineptum diminutione vel fractione ad*
» *decenter continendum calicem cum patena : Alba*,
» *cum ab ea manica abscinditur : Cingulum, cum ità*
» *rumpitur, ut neutra pars cingere possit : Stola, cum*
» *non potest humeros operire ; et idem dicendum, si*
» *aliqua ejus pars scinditur, quàmvis statim sarciatur*,

» *quia jam suam formam amisit*) *. Similiter, si stola, » vel casula duplicata, facili separatione, fiant duæ, » quarum utraque apta sit ad Sacrificium, non per- » dunt benedictionem. Tamb. loc. cit. * (Ita commu- » nissimè DD. cum Suar. d. 82 sect. 2. Salm. c. 4 » n. 94. et Sa, ap. Pal. p. 10 n. 8.) *

» 6. Partes avulsæ à re consecrata, destructâ ejus » formâ, desinunt esse sacræ, v. gr. ligna, et lapides » Ecclesiæ dirutæ, vel altaris: ob respectum tamen » ad rem sacram cujus sunt reliquiæ, non possunt » applicari ad usus profanos, aut divendi, sine licen- » tia Papæ. Statuæ autem sacræ, et imagines templi » destructi debent in alio collocari, et in loco Eccle- » siæ Crux erigi. Lacera etiàm Paramenta, aut vetus- » tate consumpta, debent igne absumi: et non adhi- » beri ad usus profanos, ut habetur in c. altaris, de » Consecr. dist. 1. Vide Suar. et v. *Missa*, et Laym. » loc. cit. c. 6. Tamb. tamen l. 1, de exped. Sacrif. » c. 2 § 3. ex Pal., item Dian. p. 5 tr. 13 res. 76. docent, » probabile esse, quod non sit saltèm mortale, si » mutata forma ad profanos usus applicetur, v. gr. » calix confractus, alba dissoluta, frustula corpora- » lis, etc. V. suprà l. 3 tract. 1 c. 2 d. 2. (Vide dicta » l. 3 num. 41). *Quibus adde id, quod habetur* » in cap. Ligna de Consecr. dist. 1. *ubi Hyginus Papa* » *sic statuit*; Ligna Ecclesiæ dedicatæ non debent ad » aliud opus jungi, nisi ad aliam Ecclesiam, vel igni » sunt comburenda, vel ad profectum in Monasterio. » Advertunt tamen Salm. tr. 21 c. 10 n. 146. *cum* » *aliis communiter, hujusmodi ligna non debere consu-* » *mi in Religiosorum coquina. Prætereà dicit* Sylv. » *v. Benedictio* quæst. 7. *lapides Ecclesiæ dirutæ in* » *Religiosorum ædificiis collocandos esse; sed hoc nemo* » *dicit eorum, quos observavi, nec ullo textu video pro-* » *batum*. »

Quæres hîc, an liceat sæcularibus Sacerdotibus celebrare in Ecclesiis Regularium, contra prohibitionem Episcopi? Videtur obstare Trident. sess. 22. Decret. de Observand. in celebr. Miss, ubi: *Singuli* (Episcopi) *in*

suis Diœcesibus interdicant, ne cui vago et ignoto Sacerdoti Missas celebrare liceat Sed responderi potest, ibi dici *in Diœcesibus suis*; Sed Ecclesiæ Regularium sunt exemptæ à jurisdictione Episcoporum, undè quasi loca extrà Diœcesim sita reputantur, ut probabiliter dictum est l. 1 n. 156 in fine. Verùmtamen refert Lezana in Summ. q. Regul. t. 1 c. 12 n. 41. *v. Ad duodecim*, S. C. Concilii sub die 2 jun. 1620 declarâsse, non licere Regularibus in suis Ecclesiis ad celebrandum admittere Presbyteros sæculares contra prohibitionem Episcopi. An autem hujusmodi Declarationes obligent ut leges? Vide dicta lib. 1 n. 106.

DUBIUM V.

Quæ sint requisita ad Missam?

Choro? dub. 5. Quomodo peccet celebrans voluntariè distractus?

411 *Quomodo peccet Sacerdos addens aliqua in Missa?*

412 *An liceat dicere Missam antè Matutinum et Laudes?* *Remissivè ad n. 347.*

413 *De iis, quæ voce altâ, vel submissâ dicenda sunt.*

414 *Dub. 1. An peccet ità submissè celebrans, ut nec seipsum audiat?*

415 *Dub. 2. An peccet recitans submissè, quæ altè dicenda sunt?*

416 *An sit mortale altè dicere, quæ submissè sunt recitanda?*

417 *An et quando liceat mutare Missam?*

418 *Quibus diebus prohibentur Missæ Votivæ?*

419 *Quibus vero permittuntur? Et an tunc pro arbitrio passim dici possint?*

420 *Qu. I. An sit mortale dicere Missam votivam diebus vetitis?*

421 *Qu. II. Ob quas causas dictis diebus possint dici Missæ votivæ? 1. Ob necessitatem publicam. 2. Si in illa Ecclesia celebretur Festum duplex. 3. Si exponatur Ss. Sacramentum. 4. Si præsens sit cadaver, vel dicenda sit Missa Anniversaria.*

422 *Qu. III. An obligatus dicere Missam Votivam satisfaciat, si dicat diei propriam*

423 *Qu. IV. Quænam sint advertenda circà modum dicendi Missas votivas? Et 1. De numero Orationum. 2. De Missis habentibus introitum particularem etc. 3. De Missis Beatorum consessis alicui Ordini, vel loco. 4. De Missa Ss. Trinitatis, Angelorum, Spiritûs Sancti, Beat. Virgin. Mariæ, et de Requiem, etc.*

424 *Afferuntur aliqua Decreta magis notabilia circà Missarum celebrationem. Quæritur hîc obiter, quanam ex causa liceat exponere Ss. Sacramentum.*

Antè omnia hîc refert prænotare Rubricam Missalis, 372
quæ facit ad ea; quæ infrà membratim dicenda sunt. Rubrica p. 1 tit 20 sic habet: *Altare, in quo Ss Missæ Sacrificium celebrandum est, debet esse lapideum, et ab Episcopo consecratum, vel saltèm ara lapidea similiter ab Episcopo consecrata in eo inserta, quæ tàm ampla sit, ut hostiam, et majorem partem calicis capiat. Hoc altare operiatur tribus mappis seu tobaleis mundis ab Episcopo, vel ab alio habente potestatem benedictis, superiori saltèm oblonga, quæ usque ad ter-*

ram pertingat, duabus aliis brevioribus, vel unâ duplicatâ. Pallio quoque ornetur coloris, quòad fieri potest, diei festo vel officio convenientis. Super altare collocetur Crux in medio, et candelabra saltèm duo cum candelis accensis hinc et indè in utroque ejus latere. Ad crucis pedem ponatur tabella, Secretarum appellata: In cornu Epistolæ cussinus supponendus Missali, et ab eadem parte Epistolæ paretur cereus ad elevationem Sacramenti accendendus, parva campanula, ampullæ vitreæ vini et aquæ cum pelvicula, et manutergio mundo in fenestella seu in parva mensa ad hæc præparata. Super altare nihil omninò ponatur, quod ad Missæ Sacrificium, vel ipsius altaris ornatum non pertineat.

373 « Resp. Hæc sequentia: I. Et quidem sub gravi » sacrilegio requiritur *altare* consecratum ab Episcopo, vel Abbate (hunc enim altaria, calices, et » campanas posse consecrare, etiàm ad usum alienarum ecclesiarum docet Dian. l. 3 tr. 2 res. 15 cum Barbos et aliis. 4 ex declaratione Cardin. et privilegio » Innocent III.) vel Sacerdote privilegiato, stabile, » vel portatile: utrumque tamen ex integro lapide, » quantùm ad superiorem mensam, quæ consecratur; debetque esse tanta, ut possit capere calicem » cum patena. Non sufficit autem, Hostias esse in ara » consecrata, dum consecrantur, verùm etiàm debent tàm parvæ, quàm magnæ in eadem relinqui » tempore Sacrificii, et non alibi, licèt suprà aliud » corporale, deponi, v. gr. propter loci angustias: » * (*Non igitùr licet antè Communionem ponere Particulas consecratas extrà Aram*, ut communiter » Salm. c. 4 n. 79 cum Lugo. *Secùs verò post Communionem, ut Croix lib. 6 p. 1 n. 310 cum Avers. et communi contrà Vasq.*) * quia omnes sunt unica » victima, et per modum unius offeruntur. Quapropter rubricæ Missalis eas suprà corporale, antè vel » post calicem poni volunt. Hinc etiàm minùs rectè » faciunt, qui, Consecratione factâ, mox hostias minores à se consecratas dant alteri Sacerdoti distribuendas populo: quia, sicùt Sacerdos non debet

» de sua hostia dare, priusquàm ipse sumpserit, sic
» nec de aliis, cum sint una victima, et hostia, om-
» nesque orationes, oblationes, et benedictiones se-
» quentes non minùs spectent ad parvas hostias,
» quàm ad magnam; neque antè sumptionem Sacer-
» dotis perfectè et integrè sacrificata sit victima Card.
» de Lugo q. 20 sect. 2 n. 69. Eum tamen, qui con-
» trarium fecerit, à peccato saltèm mortali, imò, si
» necessitas fuit expediendi Communionem populi,
» ab omni excusat Tamb. l. 5 exped. sacrif. cap. 5.
» II. *Mappa* linea triplex; etsi enim secundùm 374
» quosdam una duplicata, imò secundùm Sa, Angel.
» Azor. c. 28 q. 8 et Laym. lib. 5 t. 5 c. 6 n. 17 una
» simplex sufficiat in necessitate: Missale tamen Ro-
» manum, auctoritate Clem. VIII. et Pii V. editum
» expressè tres requirit, tit. de defect. uti et Gavant.
» et Card. de Lugo; Ut ea benedicta sit, non est om-
» ninò necessarium; ut habet Sylv. Undè in necessi-
» tate vulgaris adhiberi potest, et aliis usibus reddi.
» Laym. l. cit.

Repetamus hìc ea, quæ in Rubrica Missalis, ut su- 375
prà, circà Mappas præscribuntur: *Hoc altare operiatur tribus mappis, sivè tobaleis mundis. ab Episcopo vel ab alio habente potestatem benedictis, superiori saltèm oblonga, quæ usque ad terram pertingat* (quod tamen hodiè non est in usu), *duabus aliis brevioribus, vel unâ duplicatâ*. Sed dubitatur 1. An sufficiant duæ Mappæ, vel una duplicata? Affirmant Suar. dist. 21 sect. 6. Laym. cap. 6 n. 11. Holzm. n. 371. Pal. p. 10 n. 1 cum Sa, Az. item Bon. Henr. et Gob. ap. Croix n. 322, etiàmsi hæ duæ Mappæ totum altare non tegant: Ratio, ut dicunt, quia sic usus habet. Attamen puto à Rubrica non recedendum, ut sentiunt Lugo d. 20 n. 6. Tourn. p. 807 qu. 9. Gav. in dict. Rubr. (ubi ait, contrariam opinionem non esse tutam) Ronc. c. 6 qu. 5 et Escob. l. 21 n. 434, qui cum Ang. et Avers. miratur, quomodò aliqui DD. hanc obligationem non advertant post præfatam Rubricam præscriptam à Clemente VIII. Tantò magis, quod in tit. de defec. § 10 n. 4. Rubrica

inter alios hunc enumerat defectum : *Si altare non sit tribus Mappis ornatum*. Probabiliter tamen ajunt Escob. et Ronc. cum Pasq. id culpam venialem non excedere. Celebrare autem sine ulla Mappa, non excusatur à mortali, ut communiter docent DD. apud Ronc. l. c. cum P. Conc. p. 502 n. 19, qui addit è converso nullam committi culpam, si adsit gravis necessitas sic celebrandi.

Dubit. 2. An Mappæ necessariò debeant esse benedictæ? Negant Suar. Laym. et Pal. cum Sa locis suprà cit. item Tamb. l. 1. c. 6 § 2 n. 2. et consentit Wig. tr. 15 n. 63. dicens, benedictionem fieri tantùm de decentia. Ratio, quia (ut ajunt) nullo jure id cavetur, nec consuetudine observatur. Hæc sententia non videtur improbabilis propter auctoritatem horum AA. præsertim Suaresii, qui testatur consuetudinem esse in contrarium. Hoc tamen non obstante, magis adhæreo sententiæ oppositæ, quam tenent Az. p. 1 l. 10 c. 28 q. 8. Bon. p. 9 n. 25. Tour. p. 807 q. 9. Ronc. c. 5 q. 5 cum Pasq. Gav. q. 1 tit. 20. Escob. cum Sylvest. Aversa, et Gabr. Ratio, quia in Rubrica (ut suprà) ità præscribitur, et in tit. de defect n. 4. numeratur eodem modo pro defectu, adhibere Vestes non sacras, ac Mappas non benedictas. Talis verò defectus, ut probabiliter dicunt Escob. et Ronc. cum Pasq. non excedit culpam venialem; undè rectè docent Azor. Bon. Escob. et Tourn. cum Gav. Sylv. et Quarti ll. cc. nullum esse peccatum uti Mappis non benedictis in necessitate, puta (ut ait Escob.) si adsit dies festus, et non possint haberi benedictæ; Sed minorem causam sentio excusare, cum ad excusandum à veniali sufficiat quævis causa rationabilis.

Dubit. 3. An Mappæ, et Corporale debeant ex lino confici, vel sufficiat, ea esse ex cannabe? Tourn. p. 807 q. 9. Suar. d. 81 sect. 6 Fill. tr. 5 n. 125. dicunt, ea omninò debere confici ex lino, et probant ex c. Consulto. 46 ubi sic dicitur : *Sacrificium altaris non in serico panno* (scilicet Corporali, ut explicat Glossa), *aut tincto quisquam celebrare præsumat, sed in puro linteo ab*

Episcopo consecrato, scilicet lino procreato. Et ex c. 27 dist. 2 de Consecr. ubi Mappæ vocantur *linteæ*, nempè ex lino confectæ. Sed probabiliùs, et communissimè sufficere, ea esse ex cannabe, tenent Bon. p. 9. n. 24. et Croix n. 323. cum Gob. Item Azor. et Quarti apud Tourn. l. c. ac Arm. Tab. et Reg. ap. Escob. n. 446. Ratio, quia cannabe, et linum juxtà communem usum indifferenter sumuntur.

« III. Sub gravi sacrilegio *Vestes sacræ*, hoc est 376
» benedictæ ab Episcopo, vel Sacerdote habente pri-
» vilegium, ut habent Mendicantium saltèm Superio-
» res, sivè Prælati. V. Tamb. l. 1 c. 3. § 2 exped. sacr.
» Quarum tamen colores non esse præcepti, sed di-
» rectionis, notat Homob. apud Dian. p. 2 t. 14 R. 57.
» In gravi autem necessitate, etsi præstet, si sine
» scandalo fieri possit, Missam, cujus audiendi, vel
» faciendi obligatio tunc cessat, omittere, licere cele-
» brare sine stola, vel manipulo, vel etiàm uti cin-
» gulo non benedicto, vel si fractum sit, rursùs con-
» nectere, vel stola pro manipulo, vel manipulo pro
» stola, docent Lay. l. 4 t. 5 c. 6, Dian. p. 1 R. 57 et 67
» contra Fill. t. 1 l. 5 c. 5. qui tamen concedit in ne-
» cessitate sine una, vel altera ex minoribus, v. g.
» stola, vel cingulo celebrare, non esse mortale. Vide
» Dian. p. 5. t. 5 R. 62, ubi contra Fil. et Hen. et alios
» sex, docet esse probabile, quod ex parvitate ma-
» teriæ excusari possit à mortali, qui (secluso scan-
» dalo, et contemptu) aliquam harum citrà necessi-
» tatem omittit, v. g. qui celebrat cum cingulo non
» benedicto, vel ejus loco utitur alia re. Deniquè metu
» mortis, aut gravissimi damni, licere aliquandò
» celebrare sine sacris vestibus, et altari, dummodò
» non fiat in contemptum Religionis, ex Azor. t. 1 l.
» 1 c. 11 q. 11 docet Escob. E 2 c. 2 Nav. Hurt. etc.
» Limitat autem Tamb. de exped. Sacrif. l. 1 c. 5 § 1
» ità ut permittat sine aliqua etiàm ex gravioribus,
» non tamen sine omnibus fieri, ob scandalum, et
» irreverentiam. V. Dian. p. 3 t. 6. R. 48 et p. 5 t. 3.
» R. 39. Porrò hujusmodi sacras vestes conficere ex

» profanis, v. g. planetam ex veste serica muliebri, » non est prohibitum. Suar. Palaus, Tamb. exped. » Sacr. l. 1 c. 2 §. 4 qui monet l. c. §. 1 cavendum » esse, ne sint valdè attritæ; ut et ne reliqua supellex » sacra sit valdè immunda, in quo graviter peccari » potest. Suar. Laymann. Tamb. l. c.*(in c. Relinqui, » de Cust. Euch. sic habetur: Præcipimus, ut Ora- » toria, vasa, corporalia, et vestimenta munda et ni- » tida conserventur. *Notat autem* Tamb. d. n. 1 *ex* » Suar. *illud valdè, sivè enormiter immunda, difficulter* » *evenire. Uti verò corporali et aliis paramentis non* » *enormiter immundis, esse tantùm veniale, imò nul-* » *lum peccatum, si alia haberi non possint, ut* Croix » n. 336 cum Suar. et Gob. *Additque* Tourn. *p.* 819. » q. 11 *non peccare, qui uteretur corporali etiàm nota-* » *biliter immundo, in necessitate, nempè si ipse vel* » *alii deberent alias omittere Sacrum de præcepto. Uti* » *vestibus sacris, etiàm attritis, ad usus profanos est* » *mortale, ut dicunt* Suar. d. 81 sect. 8 Sporer n. 414. » et Wigandt tr. 15 n. 62. ex c. 39 et 43. de Cons. » dist. 1. *Vestes tamen sacræ in usibus profanis adhi-* » *bitæ non amittunt benedictionem*, Spor., Wig. ll. cc.)*

Censuit Walfridus c. 23, primis temporibus Missas lectas fuisse à Sacerdotibus in communi indumento; et Honorius in Gemma l. 1 c. 89 fert, S. Clementem usum sacrarum vestium decrevisse. Sed Baronius, Raynaud. Bona, Waldens. etc. ap. Bened. XIV. Not. 21 n. 6. sentiunt, etiàm Apostolos usos fuisse peculiaribus vestibus in Sacrificio: atque ex hujusmodi vestibus putant ibid. Calmet, Visconti, etc. fuisse Penulam, quam memorat D. Paulus Act. 16.

377 Certum est autem apud omnes, mortale peccatum esse celebrare sine ullis vestibus sacris, ex cap. Vestimenta, de Consec. dist. 1, et præsertim procul dubio sine casula, vel alba (vide dicta n. 289.) Sed dubitatur 1. An peccet mortaliter celebrans sine stola, aut manipulo, aut cingulo? Negant Palud. Sylv. Henr. ac Ricch. ap. Escob. l. 21 n. 483. (qui id probabile vocat) quia censent, hanc non esse gravem materiam. Sed lo-

quendo de stola, et manipulo, veriùs affirmandum cum communi sententia, quam tenent Suar. Fill. tr. 5 c. 5 n. 147 et 148. Laym. c. 6 n. 17. Bon. p. 9 n. 27. Tamb. l. 1 c. 3 § 1 n. 3. Diana p. 2 tr. 14 R. 57. et Escob. n. 485. cum Vasq. Ratio, quia, deficiente alterutrâ istarum vestium, quæ communiter majores æstimantur, deficit cultus Sacrificio debitus. Idem dicendum cum eisdem AA. de celebrante cum stola, vel manipulo non benedictis. Probabiliter tamen excusat gravis necessitas, ut docent Laym. et Fill. ll. cc. Ronc. c. 6 q. 3. Wigant tr. 15 n. 62. et Elbel. p. 260 cum Spor. et Rodr. Idem, quod de stola et manipulo, censent de cingulo Fill. n. 148. Suar. l. c. Nav. Man. c. 25 n. 84. item Vasq. Villalob. Molf. etc. ap. Dian. p. 2 tr. 14 R. 68. Sed probabiliter negant esse mortale sine cingulo celebrare, vel non benedicto, Ronc c. 6 q. 5 Sylv. *v. Missa* 1 n. 2. Sa eodem v. n. 10. et probabile putat Lugo d. 20 n. 102. Salm. c. 4 n. 82 et Diana p. 2 tr. 14 R. 68. cum Scoto, Palud. Henr. Fag. et Ricc. Et idem sentit Croix 327. cum Pasq. de celebrante sine amictu, saltèm pro eis, qui illo non utuntur ad tegendum caput, sed tantùm humeros; et consequenter probabile est, ut ait Tamb. n. 4. cum Diana, nullum esse peccatum celebrare sine cingulo, vel amictu, si desint, et adsit aliqua rationabilis causa celebrandi, nempè fervor devotionis, vel opportunitas eleëmosynæ Sacerdoti non diviti.

Dubit. 2. An ob metum mortis, liceat celebrare Missam sine ulla veste sacra? *Prima* sententia affirmat, modò absit contemptus; et hanc præter Azor. Nav. Hurt. etc. ut suprà ap. Busemb. tenent Layman. l. 5 tr. 5 c. 6 n. 17. Quarti p. 2 tit. 1 q. 4 dub 6. Esc. l. 21 n. 489. Sylvius ap. Tourn. t. 5 p. 822. *v. Utrùm*. Diana p. 3 tr. 6 R. 48 cum Val. Vasq. Bec. et Salas, item Salon, Bon. Pasq. Gob. et Spor. ap. Croix l. 6 p. 2 n. 339. Ratio, quia vestes sacræ requiruntur tantùm de Ecclesiæ præcepto, quod non obligat cum tanto dispendio. *Secunda* verò sententia, quam sequimur, negat, eamque tenent Suar. d. 82 sect. 3 *v. secundo*

Tamb. Meth. de Miss. l. 1 c. 3 § 1 n. 6. cum Fagund. et Marchino, Tourn. l. c. cum Merati, Ronc. c. 6 q. 1 R 3. Conc. p. 501 num. 13 item Caj. Nunn. Sanch. Pal. Fill. etc. apud Croix. l. c. Ratio, tum, quia celebrare sine ulla veste sacra vix potest accidere sine contemptu, ut fatentur ipsimet Laym. et Escob. undè ait Croix cum Aversa, contrariam sententiam in praxi vix esse probabilem; tum quia id non potest fieri sine scandalo, aut saltèm sine magna irreverentia; quapropter hîc subintrat præceptum naturale reverentiæ in quocumque casu debitæ Sacrificio, à quo præcepto metus mortis non excusat. Utrùm autem ob talem metum liceat aliquandò celebrare sine aliqua ex vestibus etiàm ex majoribus, puta stolâ, vel manipulo? Non improbabiliter, secluso contemptu, affirmant Ronc. et Tamb. cum Fagund. ll. cc. favetque Suar. dict. sect. 3, quia hæc non videtur esse tanta irreverentia, ut celebratio cohonestari non possit ob metum mortis; vide mox dicta n. 377.

378 Dubit. 3. An prælati regulares possint sacras vestes benedicere? Certum est apud omnes, eos posse pro suis Ecclesiis, ex pluribus privilegiis eisdem concessis. Nam (ut refert Tamb. l. 1 c. 2 § 2 n. 5) Innoc. VIII. id concessit vivæ vocis oraculo Congregationi S. Justinæ de Papua, et consequenter aliis ejus Privilegiis communicantibus: item Leo X. per Bullam hoc privilegium impertivit Fratribus Minoribus pro suo usu tantùm; illudque confirmavit Xistus IV. exceptis corporalibus; sed Alexander VII. die 27 Sept. 1659) ut refert Benedict. XIV. Not. 21 n. 19) per Decretum, quod incipit, *Sacrorum Rituum*, indefinitè præbuit facultatem Abbatibus benedicendi ecclesiasticam supellectilem, dumtaxat pro suis Ecclesiis. Dubium autem vertit inter DD. an Prælati regulares possint etiàm benedicere pro alienis Ecclesiis? *Prima* sententia negat, et hanc tenent Tourn. t. 5 p. 882. *v. Porrò*, cum Barb., Gav. part. 4 tit. 19 n. 22. Merati t. 1 part. 2 p. 1325 n. 27 et Ben. XIV Not. 21 n. 14 ex Dec. S. C. Rit. diei 24 Aug. 1609. (*apud Gav.*) ubi dictum fuit; *Superiores Regularium*,

neque Abbates posse benedicere paramenta Ecclesiarum non sibi subditarum. *Secunda* verò sententia affirmat, eamque tenent Salm. c. 4 n. 83. Holzm. num. 374 cum Anacl. et Elbel. p. 144 n. 261 ex privilegio enunciato Innocentii VIII. Idemque censet Tamb. l. c. n. 7 cum Marchio, et Tamb. de Jure Abb. pro omnibus Regularibus, ùt ait, exceptis tantùm superioribus Societatis, et Fratrum Minorum, quibus à Leone X ùt suprà privilegium restrictum fuit. Nec obstare ait Tamb. Decretum S. C. quia constat de privilegio, non verò de ejus revocatione. Sed hoc non obstante, omninò tenenda est prima sententia ex Decreto præfato Alexandri VII. (quod referunt Merati, et noster Papa Bened. l. c.) quo sic sancitum fuit: *Prælati inferiores Episcopis, qui Pontificalium usu fruuntur, Ecclesiasticam supellectilem pro servitio dumtaxat suarum Ecclesiarum vel Monasteriorum benedicant.* Pariter eo declaratum fuit: *Reliqua Pontificalia extrà loca ipsis Abbatibus subjecta, vel pro servitio alienæ Ecclesiæ, aut in subditos pariter alienos, etiàm de licentia Ordinariorum, exercere non valeant, putà Campanarum benedictiones, calicum, et similium, in quibus sacra adhibetur unctio, nec minorum Ordinum collationes.* At quia prædicti Prælati recurrebant ad privilegia pro benedicendis paramentis etiàm aliarum Ecclesiarum, S. C. habita coram eod. Alex. VII die 20 julii 1660 mandavit, *exhiberi indultum authenticum, ac interim abstinere.* Sed hoc Indultum, ùt testatur Benedictus, numquàm deindè exhibitum fuit.

Dubit. 4. An Episcopi possint aliis delegare facultatem benedicendi sacra paramenta? Negant Tamb. Meth. Miss. l. 1 c. 3 §. 2 n. 4. et Gav. p. 4 tit. 19 n. 23 cum Tabien. ac Ugolin. et Aversa (apud Croix n. 353) affert de hoc Decr. S. C. R. die 14 Nov. 1615 ubi dictum fuit: *Nec Episcopus potest absque licentia hanc benedictionem aliis delegare.* Ratio, quia hæc benedictio est de potestate Ordinis, undè ab Episcopo non potest delegari, sicùt delegari potest potestas jurisdictionis. Sed contradicit Nicol. Luc. can. l. 5 n. 33

de Privil. n. 18 dicens 1. Quod de hoc Decreto non constet authenticè. 2 Quod tale Decretum non sit usu receptum, præsertim Romæ, ubi R. D. Vicesgerens passim auctoritate ordinariâ quibusvis Sacerdotibus hanc delegat facultatem. 3 Quod hæc benedictio non sit ordinis Episcopalis, sed Sacerdotalis, et ideò benè possit ab Episcopo delegari. Addit Monac. t. 4 sup. p. pag. 1 n. 1 cum Piringh in Jus Can. l. 1 tit. 29 n. 54. Episcopos ritè posse delegare ea, quæ sibi competunt ex privilegio speciali, ratione dignitatis; cum enim facultas officio sit annexa, transit in jurisdictionem ordinariam. His tamen non obstantibus, huic opinioni non acquiesco, cum nullibi audiêrim, Episcopos hujusmodi facultatem aliis delegâsse: imò (ùt refert Gav.) plurimi Episcopi curârunt, ut illam à S. C. obtinerent: et Benedictus XIV. cum erat Archiepiscopus Bononiæ, hanc facultatem ad quinquennium obtinuit, ùt ipse testatur l. c.

Dubit. 5. An color vestium sit de præcepto? (In Rubrica Missalis p. 1 tit. 18 n. 1 de colore sic habetur: *Paramenta altaris, celebrantis, et Ministrorum debent esse coloris convenientis Officio, et Missæ diei, secundùm usum Romanæ Ecclesiæ*) Negant Tambur. lib. 1 cap. 3 § 1 n. 1. Quarti p. 1 tit. 18 dub. 1. Dian. p. 2 tr. 14 R. 57 cum Homobono, item Suar. et Av. ap. Croix n. 340 quià (ùt dicunt) Rubrica hoc præscribens est tantùm directiva. Sed contradicunt Spor. p. 151 n. 415 et Quarti p. 1 tit. 18 dub. 1. Et hoc puto probabilius, juxtà nostram sententiam adducendam n. 399. nempè quod omnes Rubricæ tractantes de rebus, quæ Missam concomitantur, sint præceptivæ. Eò magis, quia Rubrica dicit, sic usum esse Ecclesiæ Romanæ. Benè tamen censent Spor. et Quarti, hanc Rubricam non obligare sub gravi, nisi scandalum adsit, putà si die Paschatis (ùt ait Spor) vel in quacumque Missa festiva (ùt ait Ronc. c. 6 q. 1 Res. 3.) celebraretur vestibus nigris. Addit Sporer satiùs esse quocumque die facere Sacrum in quolibet colore, quàm illud omittere; hinc rectè dicit à fortiori excu-

sare omnem rationabilém causam, ùt si concursui Sacerdotum non sufficerent vestes debiti coloris. Putant autem Quarti l. c. d. 2 et Merati t. 2 p. 1 p. 629 (contrà Turrinum) quod color croceus, sivè flavus æquivaleat omni colori, quia omnes ad illum concurrunt.

« IV. Sub mortali requiritur *calix*, et *patena* con- 379
» secrata: si tamen in nondùm consecratis aliquis
» bonâ; imò addunt Bordon. et Tamb. malâ fide ce-
» lebrâsset, licet sic celebrando peccâsset mortaliter,
» probabile esse, quòd hoc ipso censeantur conse-
» crata, liceatque in iis celebrare, contrà de Lugò,
» et Laym. docet Dian. p. 2 t. 14 R. 69 p. 5 tr. 13 R. 69
» et p. 9 t. 7 R. 18 ex aliis octo. Idemque de Sacris
» vestibus, item de corporali, pyxide, etc. quæ im-
» mediatè tangunt species, censet Tamb. de exped.
» sacr. l. 1 c. 3 § 1. »

Quæritur, an calices, et alia remaneant benedicta, 380
si quis in illis sacrificet nondum benedictis? *Prima* sententia communior negat, quam tenent Croix l. 6 p. 2 n. 352 et Salm. c. 4 n. 96 cum Lugo Layman. Azor. etc. Et hanc probabilem vocat Tamb. l. 1 c. 1 § 4 n. 1. Ratio (ùt ait Tamb.) quia, licet per contactum specierum Sacrarum res consecrentur, ùt indicat S. Aug. apud Tamb. Vasa.... *ipso ministerio consecrata, sancta dicuntur*. Attamen aliud est rem sacrari, aliud ad Sacrificium deputari, quod oportet, quodque tantùm fit per benedictionem. *Secunda* verò sententia cum Diana, Con. Peyr. ac aliis apud Tamb. ib. quam ipse pariter vocat probabilem, affirmat, illa remanere benedicta, quia per contactum specierum jam æquivalenter, imò eminenter talis deputatio habetur: et hoc evenire ait Tamb. n. 2 cum Sa, tàm si bonâ fide, quàm si malâ fide celebretur. Et idem probabile esse etiàm pro vestibus sacris, et ornamentis altaris ait Tamb. n. 4 cum Gav. et Dian. cum hæc ab ipso ministerio sacro consecrationem recipiant.

His non obstantibus, rectè putant Salm. n. 98 nullo modo recedendum à prima sententia, dum asserit Lugo d. 20 sect. 2 n. 62, contrariam meritò com-

muniter rejici à Laym. Nav. Azor. etc. Ratio, quia nec etiàm est certum, imò omninò negatur, quod per contactum Sacramenti res remaneant consecratæ, prout pavimentum, in illud si decidat Sacramentum, nullo modo remanet sacratum. Quare secunda sententia non satis tuta apparet, ùt benè ait Escob. l. 21 n. 477, dum saltèm videtur esse dubiæ probabilitatis. An verò liceat celebrare cum calice non deaurato? Vide dicta n. 370 dub. 1. Et an cum calice ex stanno, vel ære; aut aurichalco? Vide ibid. d. 3 in fine.

381 Dicunt autem Gav. Aversa, Bon. et Tamb. ap. Croix. l. c. n. 353 quod Abbates exercentes Pontificalia possint benedicere calices, et indumenta sacra: indumenta pro suis tantùm Ecclesiis, calices verò etiàm pro alienis. Sed adverte Decretum Alexandri VII allatum n. 378 dub. 3, quo declaratum fuit, Abbates tantùm pro suis Ecclesiis, non verò pro alienis, etiàm de licentia Ordinariorum, posse benedicere calices, campanas, etc. in quibus adhibetur sacra unctio, nec non vestes sacras. Idque confirmatum fuit per aliud Decretum noviter emanatum à nostro P. Bened. XIV. ad instantiam Cardinalis Spinelli, Archiepiscopi Neapolitani.

382 Quær. II. Quibus sit licitum tangere vasa sacra, corporalia, aut vestes? Nemo dubitat, quin exceptis Sacerdotibus et Diaconis, aliis sit mortale tangere vasa sacra, dum continent Eucharistiam, ùt communiter dicunt (contra Ochagavium, et Gob.) Sporer n. 403. Croix n. 360. et Pal. p. 10 n. 13. cum Suar. Fill. et aliis passim, ex c. Non oportet. 26 dist. 23. Difficultas est, an liceat laicis sacra vasa tangere, dum Eucharistiam non continent? Affirmant Sotus, Henr. et Fagun. ap. Croix l. 6 p. 2 n. 358. et perquàm fusè id defendit Tamburin. Meth. Miss. lib. 1 cap. 2 § 1 num. 12. cum Scoto, Barth. ab Ang. et Sa v. *Sacra*, n. 3. qui sic ait: *Sacra tangi à laicis sine contemptu, aut nullum peccatum est, aut levissimum.* Sed communissima et verior sententia negat, quam tenent Suar. d. 81 sect. 8 § Tertium, Bon. p. 9 n. 31.

Laym. c. 6 n. 19. Tourn. t. 5 p. 818. Holz. p. 86 n. 375. Habert t. 5 p. 709. Salm. t. 31 c. 10 n. 127. Antoine p. 493 n. 10. et Pal. p. 10 n. 43. cum Vasq. Sanch. et Con. Hi docent, laicos tangentes sacra vasa peccare (sed non plùs quàm venialiter, cum non reputetur hæc materia gravis : et minimè, si adsit rationabilis causa, secluso scandalo et contemptu) ùt probant ex c. In sancta. De Consecr. d. 1 ubi dicitur : *Indignum valdè est, ut sacra Domini vasa, quæcumque sint, humanis usibus serviant : aut ab aliis* (nota) *quàm Domino famulantibus, eique dicatis tractentur viris.* Per hujusmodi autem sacratos viros intelliguntur non solùm Diaconi et Subdiaconi, sed etiàm Acolythi, ùt ex c. Non liceat de Consecr. dist. 23 ubi : *Non liceat cuilibet Ministeria tangere, nisi Subdiacono, aut Acolytho in Secretario vasa dominica.* Insuper nunc possunt etiàm ea tangere Tonsurati ex consuetudine introducta, ùt dicunt Suar. l. c. Tamb. n. 9. Croix n. 357. cum Quarti, etc. et idem docet Bened. XIV. Notif. 29 n. 18. cum Pasq. Id quoque concessum est laicis regularibus Sacristis, ex privilegio Callixti III. et Sixti IV. ap. Salm. l. c. n. 130 et 131. Necnon Monialibus Sacristis, ex communicatione privilegiorum. Salm. n. 132 Et hodiè potest dici ex consuetudine hoc licere etiàm laicis oblatis Congregationum Sacerdotum sæcularium Sacristis, et omnibus, qui in habitu clericali Ecclesiis inserviunt; hi enim in Ecclesia muneribus Clericorum funguntur : saltèm, dico, hos à culpa excusari, quia dum officium Sacristæ exercent, semper adest aliqualis necessitatas sacra vasa tangendi. Et idem, quod dictum est de tactu sacrorum vasorum, dicendum est de tactu corporalium, ùt ait Merati p. 313. cum Quarti, Pasp., et communi.

Minimè autem peccant laici tangentes vestes sacras, aut alia non immediatè attingentia corpus, et sanguinem Christi, ùt Pal. Suar. Conc. Laym. et alii ùt suprà ll. cc. ex sententiâ (ùt benè ait Pal.) in praxi receptâ. Nec obstat textus in c. Altaris, et c. Vestimenta, de Consecr. dist. 1, ubi hoc videtur vetitum ;

nam dicit Suar. nullum ibi de hoc esse præceptum, vel saltèm, inquit Suar. cum Gross. in d. c. Altaris, verb. *Velo*, quod, si ibi aliquod adest præceptum, hoc usu sit abrogatum.

383 « Ac licet decens sit, ut etiàm *pyxis*, sivè ciborium, » et luna, seu sphærula hierothecæ, et quodcumque » vas continens, et immediatè tangens Eucharistiam, » ùti etiàm secundùm Laym. l. 5 t. 5 c. 6 vasculum » Chrisma continens, benedicatur (benedicere au- » tem præter ea, in quibus unctio adhibetur, potest » idem, qui cætera ornamenta) cum in Rit. Romano » propria sit pyxidis benedictio; id tamen necesse » esse, negant Suar. Hurt. Lugo, Tamb. lib. 1 exp. » Sacrif. c. 1 § 6: nec esse necesse imponere pyxidi » vas lineum benedictum benedictione corporalis.

» Porrò calix, et patena confecta esse debent ex auro, » argento, vel stanno, saltèm quòad cuppam (admit- » tunt etiàm aliqui ex plumbo) sed non ex ære, c. ut » calix, de consecr. d. 1 *(Vide dicta n. 370. dub. 3 » in fine)* quàmvis Tamb. l. 1 exped. Sacrif. c. 1. » cum Hurt. Fagn. et Gav. admittat etiàm ex gem- » ma, quæ æquè pretiosa sit, ac aurum, vel argen- » tum, modò species non imbibat, nec sit pericu- » lum, ne effringatur. Ac, licet Rubrica præscribat, » ut saltèm cuppa, et superior pars patenæ sit deau- » rata; eam tamen non obligare sub mortali Gran. » imò nec sub veniali, propter usum contrarium, » vult Tamb. l. c. »

384 Dubit. 1. An pyxis debeat consecrari? Affirmant Trull. ap. Croix n. 348. Sed veriùs et communiter negant Laym. tr. 5 c. 6 n. 22. Bon. p. 9 n. 23. Tourn. p. 817 q. 7. Ronc. c. 6 q. 4. et Croix cum Gav. Pasq. et aliis passim. Ratio, quia in Pontificali Rom. tantùm habetur benedictio de pyxide, nulla autem ibi mentio fit de unctione chrismatis. Item in Rituali Rom. benedicto pyxidis annotatur inter eas, quæ non indigent unctione chrismatis.

385 Dubit. 2. An pyxis debeat saltèm benedici de præcepto? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent Tourn.

p. 817. qu. 7. cum Sylvio, Salm. c. 4 n. 99. cum Gav. et Reg. item Durand. Barb. March. et Dic. apud Croix n. 348. item Bened. XIV. Notif. 21 n. 12. et Escob. l. 22 n. 419. qui tamen putat, omissionem hujus benedictionis non excedere culpam venialem. Probatur ex Rubrica Missalis p. 2 tit. 2 n. 3. ubi dicitur: *Si Sacerdos est consecraturus plures hostias pro communione facienda... locat eas super corporale antè calicem, aut in aliquo calice consecrato, vel vase mundo benedicto*. Prætereà probatur ratione, quia hoc valdè convenit; si enim corporale, in quo sacræ species ad modicum tempus manent, benedici debet, quantò magis benedicendum est vasculum, in quo diù noctuque illæ conservantur? Et ideò in Rituali assignatur specialis benedictio pro *Tabernaculo* (ùt ibi dicitur), *seu Vasculo pro sacrosancta Eucharistia*. Accedit doctrina D. Th. q. 82 ar. 3 ubi ad probandum, quod pertineat ad Sacerdotem dispensatio Eucharistiæ, dicit: *In reverentiam hujus Sacramenti, à nullâ re contingitur* (Sacramentum) *nisi consecratâ; undè et corporale, et calix consecrantur, et similiter manus Sacerdotis*. Attamen *secunda* sententia negat, et hanc tenent quamplures graves AA. nempè Suar. d. 81 s. 7. Azor. p. 1 l. 10 c. 27 q. 7. Fill. de Euch. n. 133. Bon. p. 9 n. 23. Sylv. v. Euchar. 3 q. 4. Spor. n. 401. cum Vasq. et Pasq. item Sotus, Coninc. Tab. ac Nunn. ap Escob. n. 427. et probabilem putant Dian. p. 2 tr. 1 R. 180. ac Lugo d. 20 n. 96. cum Henr. et Fag. Ratio quia (ùt ajunt) de hoc nullibi habetur expressum præceptum; nec Pontificale certos nos reddit, cum ibi assignentur Benedictiones etiàm pro Campanis, et Thecis Reliquiarum, quæ tamen non de præcepto, sed tantùm de congruentia benedicuntur. Hæc secunda sententia non videtur improbabilis, saltèm ob tantorum DD. auctoritatem; sed primam probabiliorem puto, quia conformior est Rubricæ, et rationi; et ideò in praxi est consulenda, ùt rectè dicunt Suar. Fill. et Bened. ll. cc. Idem dicendum de circulo, seu lunula, ubi reponitur hostia consecrata, cum exponitur in ostensorio.

386 » V. *Corporale* lineum * (*Vel ex cannabe, ut probat usus;* vide dicta n. 375. dub. 3.) * saltèm quòad » eam partem, quâ hostiam, vel calicem tangit, c. » Consulto, de consecr. d. 1 (nam in extremitatibus » potest esse sericum, vel auro elaboratum) et bene» dictum ab Episcopo, vel privilegiato. V. Com. pri» vil. Soc. JESU, v. Bened. Non tamen iterùm bene» dicendum post lotionem, nec nisi notabiliter rum» patur. S. Th. Sylv. Bon. d. 4 qu. ult. p. 9. Lugo » d. 20 s. 3 n. 76. et Gav. q. 2 t. 1 ubi addit ex *Sa*, » (et dicit esse communem) peccare mortaliter, qui » utitur notabiliter immundo. * (*Vide Notam parvum* » *n.* 376.) * »

387 Notandum I. quod celebrare sine corporali, aut cum eo non benedicto, nequeat excusari à mortali, nisi gravis urgeat necessitas celebrandi, certum est apud omnes. V. Suar. d. 81 sect. 6 et Croix n. 333.

Notandum II. id, quod spectat ad lotionem corporalium. In c. Nemo 40. de Cons. dist. 1 Clemens Papa duo statuit, *primum*, ut sacræ pallæ tantùm à Diaconis laventur; *Secundum*, ut lotio mittatur in Sacrarium. Quod ad *primum* pertinet, dicunt Suar. d. 81 s. 8. Merati t. 1 p. 1 n. 16. et Croix n. 334. cum Bon. quod, licet convenientiùs sit secundam, et tertiam lotionem pallarum (idest, ùt explicat Suarez, corporalium, parvarum pallarum, et purificatoriorum) fieri à persona sacrata, tamen nullum sit peccatum, si illæ fiant à laicis; prima autem lotio omninò debet fieri à Diaconis, vel Subdiaconis, quia hodiè horum Ordo inter sacros numeratur, et ùt comm. DD. ajunt, hoc est peculiare officium Subdiaconi; imò probabiliter dicit Croix l. c. cum Suar. et Pasq. posse hanc primam lotionem fieri etiàm à Clerico tonsurato, cum in dicto c. Nemo, dicatur: *Diaconi cum humilibus Ministris lavent.* Hodiè autem Clerici tonsurati jam ex consuetudine inter inferiores Clericos numerantur, ex qua eis permittitur sacra vasa tangere. Utrùm autem peccaret mortaliter laicus, qui hanc primam lotionem faceret? Affirmant Villal. tr. 8 diff. 29 n. 5. Sed communiùs

Croix l. c. ac Quarti, Pasq. etc. ap. Merati n. 16. censent, id esse tantùm veniale, et nullum, si justâ causâ fieret. Quòad *secundum* verò, putat Croix cùm Pasq. nullum esse peccatum, si aqua lotionis non in Sacrarium, sed in locum decentem projiciatur. Sed omninò tenendum est oppositum cum Merati, cum in præfato textu *Nemo*, expressè dicatur, foras ejicere lotionem, *erit operanti peccatum*. Et Sylv. ap. Suar. dicit, quod huic nullâ contrariâ consuetudine derogari possit. Id tamen intelligitur tantùm pro corporalibus, pallis, et purificatoriis; licet enim in textu idem dicatur de lotione albæ, et mapparum altaris; attamen rectè ait ibi Glossa lit. L. *Hoc generali consuetudine abrogatum esse.*

« VI. *Palla* item linea, quâ parte calicem tangit 388
» (superiore enim parte potest auro constare, vel
» serico); quæ cum habeat communem cum corpo-
» rali benedictionem, utpotè cujus pars antiquitùs
» fuit, pro eodem servire posse, docet idem Lugo l.
» c. si sit satis capax. »

Palla debet esse ex lino, ùt requiritur in Rubrica p. 2 tit. 1 n. 1, vel ex cannabe, ùt diximus de corporali n. 375 dub. 3. Undè benè advertit Merati ib. non benè agere eos, qui adhibent pallam de papyro, aut drappo serico. Imò in Decreto S C. die 22 jan. 1706. (apud Tourn. p. 810.) dictum fuit; *in sacrificio Missæ non adhibenda est palla à parte superiori drappo serico cooperta.* Quàmvis P. Suar. d. 81 s. 6. putet, non esse vetitum, ut adhibatur palla exteriori tantùm parte serica, vel auro elaborata, corporale verò dicit tantùm in extremitatibus posse auro vel serico ornari; et hoc probabile est, cum in Rubrica p. 2 tit. 1 n. 1. dicatur: *Corporale, quod ex lino tantùm esse debet, nec serico vel auro in medio* (nota) *intextum, sed totum album.* Palla autem benedicenda est cum corporali eâdem benedictione, ùt communiter docent Grav. in præfata Rubr. lit. 9. Suarez et Tourn. ll. cc. cum Quarti, et Vasq. qui contrariam opinionem improbabilem putant.

An verò sit mortale celebrare sine palla, aut cum ea non benedicta? Affirmant probabiliter Suar. l. c. Fill. de Euch. n. 125. Tourn. p. 819 ad 3, cum Quarti, et Escob. n. 432. cum Vasq. Reg. Ratio, quia olim palla erat ipsum corporale, quo calix operiebatur; undè, licet hodiè palla sit ab illo separata, tamen est æquè necessaria, et benedicenda ac corporale; et Ecclesia, separationem permittendo, nihil circà materiam et benedictionem immutavit. Non minùs verò probabiliter negat Sotus in 4 d. 13 qu. 2 art. 5. item Manuel, et Moure apud Escob. n. 30 ac Rodriq. ap. Croix n. 332. Ratio, quia, tametsi Ecclesia eâdem benedictione statuerit benedici pallam, ac corporale, eò quod illa moraliter pars corporalis censeatur; tamen cum hodiè palla sit separata à corporali, non eadem ratio reverentiæ currit pro corporali, quod immediatè tangit sacras species, quàm pro palla, quæ non tangit.

Dicunt autem Sporer n. 398 et Croix loc. cit. cum Gob. quod, si palla desit, aut per quadrantem expectari debeat, possit loco ejus adhiberi aliud corporale, aut hoc deficiente, purificatorium, aut bursa.

Dicit autem Gav. lit. m, quod illi, qui adhibent duas pallas, unam pro calice, alteram pro Hostia, non sint quidem reprehendendi, sed non liceat eos imitari sine Pontificia facultate; hoc enim esset additio Ritûs, vetita à S. Pio V. Et huic opinioni adhærent Quarti, et Megal. apud Merati tom. 1 p. 1 pag. 310 n. 12. Undè dicunt, Sacerdotes hanc facultatem à Pontifice non habentes, non posse has duas pallas adhibere. Sed Molfes. Pasq. Silos, et Magius ap. Merati l. c. tenent, quod non solùm Theatini, quibus hoc privilegium, sivè usus concessus fuit à Clemente VII: sed omnes Sacerdotes exteri possint illis uti, quia hoc non est additio, sed potiùs quædam accessio ad Romanum Ritum ob majorem decentiam, utque commodiùs fragmenta colligantur. Hinc censet Merati cum Pasqu. unumquemque posse hanc observantiam sequi; refertque, Cardinalem Baronium id suasisse alicui ad praxim.

« VII. *Purificatorium* item lineum, non tamen ne-
» cessariò benedictum, ùt contra Laym. docent Suar. 389
» Gav. et Lugo; neque ulla reperitur in Ritualibus
» ejus benedictio. »

Quæritur, an purificatorium sit benedicendum? Affirmant Laym c. 6 n. 12. item Franc. Lugo, et Fagund. apud Escob. l. 21 n. 434. qui huic opinioni adhæret tamquàm tutiori, licet contrariam etiàm tutam vocet. Ratio 1., quia, ùt dixit D. Thom. l. c. n. 385. hôc Sacramentum à nullâ re contingi debet, nisi consecratâ. Ratio 2. quia Rubrica præcipit ut benedicantur mappæ altaris; ergò tantò magis benedicendum purificatorium, quod fortè potest tangere reliquias sanguinis. Nec obstat, quod in benedictionibus non reperiatur peculiaris benedictio quòad purificatoria; nam pro iis sumitur benedictio linteaminùm, mutatâ voce *altare in calicem*, si separatim purificatoria benedicantur. Sed communiter, et probabiliùs negant Gav. p. 2 tit. 1. Suar. d. 81 sect. 8. Pal. n. 2. Salm. c. 4 n. 85. Lugo d. 20 n. 76. Croix n. 331. Bon. part. 9 n. 22. Ronc. cap. 6 quæst. 4. et Tourn. pag. 818 q. 9. cum Sylvio, qui dicit, hanc benedictionem fieri tantùm de convenientia. Ratio, quia in Rituali nulla adest benedictio propría purificatorii, sicùt nec veli, nec bursæ. Gratis autem asseritur, eamdem benedictionem, quæ adhibetur pro mappis, aptandam esse purificatoriis, cum pro his nullo modo possint verificari verba Orationis, quæ habentur in Rituali, nempè, *consecrare digneris hæc linteamina ad tegendum, involvendumque altare Filii tui.* Hinc non sufficit (ùt ajunt contrarii) mutare solam vocem *altare* in *calicem*, sed etiàm oporteret mutare verba *tegendum*, *involvendumque* in *abstergendum*, quod esset potiùs novam orationem conficere, quàm mutare; dicunt tamen Salm. l. c. quod, licet non sit obligatio benedicendi purificatorium, tamen ipsum licitè benedici possit. Si autem purificatorium non facilè haberi possit, probabiliter dicunt Wigand. tr. 15 n. 64. ac Suar. Spor. Avers. et Gob. ap. Croix n. 331. licitum esse sine eo

celebrare, ejusque loco adhiberi posse strophiolum mundum, quod posteà ad profanum usum non adhibeatur.

390 « VIII. Sub gravi peccato *Missale*; Canonem saltèm continens, ùt habet Bonac. et alii commun. » etsi Ledesm. et Laym. doceant, in gravi necessitate » licitum esse celebrare sine libro ei, qui moraliter » sit certus se non erraturum; et sic Lugo loc. cit. » cum Dian etc. probabiliter excusat eum, qui propter visûs debilitatem legere non potest. *(*Tabella » autem secretarum non requiritur ex præcepto, sed » tantùm ad majorem celebrantium commoditatem; ut » benè ait* Gav. p. 1 tit 10 n. 20 lit. z.)* »

Quæritur, an liceat umquàm Sacerdotibus celebrare sine Missali? *Prima* sententia negat, et hanc tenent Tourn. p. 826 q. 2. Habert t. 5 p. 708. item Nav. et Henr. apud Pal. p. 9 n. 4 ac Coninch. Fag. apud Esc. l. 21 n. 462. etiàmsi aliquis firmiter sciat memoriter, quæ dicenda sunt. Ratio, quia in re tàm gravi vitandum est omne errandi periculum, quod recitando memoriter semper timeri potest. Idque videtur confirmari ex eo, quod S. C. Concilii (ùt fert Bened. XIV. Notif. 29 n. 5.), licentiam impertiendo alicui Sacerdoti cæcutienti celebrandi in festo duplici Missam votivam de BB. Virgine, et die feriali Missam pro defunctis, hanc soleat clausulam apponere: *Quod non sit omninò cæcus, et memoriter non recitet. Secunda* verò sententia communissima, quam tenent Lugo d. 20 n. 78. Laym. c. 6 n. 17. Pal. l. c. Suar. d. 81 s. 6. Vasq. d. 233 c. 3. in fine, Diana p. 2 tr. 14 R. 46. Escob. n. 464. cum Avers. Spor. t. 3 p. 148 n. 388. Salm. c. 4 n. 87. cum Villal. Ledés. et Croix n. 363. cum Vericelli, et Gobat. probabiliter dicit, posse quandòque Sacerdotem celebrare sine Missali, si hoc facilè non posset habere, et ob præteritam experientiam abesset morale periculum errandi. Hinc probabiliter inferunt Lugo, Pal. Vasq. Sal. et Escob. licitè celebrare Sacerdotem, qui ob visûs debilitatem memoriter Missam recitat, modò discernat calicem, et hos-

tiam, quantùm sufficit ad evitandam irreverentiam; et modò ad notam effugiendam habeat Missale in altari, vel alium librum loco ipsius, ùt ajunt Croix n. 364. cum Gob. et Salm. cum Lugo, et Pal. Per clausulam autem, quæ solet à S. C. apponi, ùt suprà, non satis probatur, hanc secundam opinionem tamquàm improbabilem rejici: tutiùs tamen semper erit, hanc facultatem à S. C. obtinere. Certum autem est apud omnes, Sacerdoti penitùs cœco illicitum esse celebrare; quàmvis referat Benedictus l. c. die 23 augusti 1727. Sacram C. Concilii hanc licentiam concessisse cuidam Parocho pauperi ex speciali gratia, cum assistentia tamen Sacerdotis.

Sacerdos autem Ritûs Romani graviter peccaret, si uteretur Missali Regularium etiàm in eorum Ecclesiis: vel locorum quæ transit, dicendo Missam diversi Ritûs, ùt rectè censet Croix cum Pasq. Quarti, et Aversa (contra Pal. et Præp.), ex Decreto S. C. 19 nov. 1622 ap. Gav. p. 3 tit. 10. Hoc tamen intelligitur, si talis Sacerdos posset Ritum suum servare: nam aliàs licitè posset uti peregrinus Ritu, et Missali illius Diœcesis, in qua reperitur, ùt probabiliter ait idem Croix n. 368. cum Con. Tamb. et aliis communiter. Olim Missalia habentia in canone, *pro Rege nostro*, erant suspensa; sed hodiè rectè dicit Croix n. 369. cum aliis recentioribus, in hoc non esse faciendum scrupulum ex consuetudine introducta.

Confessarii autem, et Capellani Monialium possunt quidem dicere Missas Sanctorum, de quibus ipsæ recitant Officium, non tamen Missas proprias illius Ordinis, sed cum Missali Romano, et de communi; ità S. C. R. annuente Clem. XI. die 1 Decemb. 1717 ap. Pitton. de Ritib. n. 1708.

» IX. *Minister*, secundùm Nav. Fag. Zerol. sub 391
» mortali, et quidem masculus; in necessitate ta-
» men gravi, v. g. diei festi, vel dandi viaticum,
» posset quis sibi respondere, inquiunt, Sa, Bonac. et
» Dian. tr. 14 res. 43 ex aliis. In quo casu etiàm fœ-
» minam adhiberi posse docet Nug. art. 6 d. 1 et Syl.

» idque quibusdam *Belgii* partibus consuetudine in-
» ductum esse docet March. R. past. c. 4 contrà com-
» munem, apud Laym. Fern. et Dian. l. c. Tambur.
» l. c. et March. de ord. t. 3 c. 15, ubi vult id esse
» mortale. Ministrante tamen circà altare viro, qui
» nesciat respondere, Moniales ex choro respondere
» non esse prohibitum notat Card. de Lugo et Tamb.
» l. c. ubi etiàm cum Henriq. et Hurt. permittit ce-
» lebranti Missam cœptam prosequi sine ministro,
» si hic fortè absit, et aliquantulùm expectatus non
» revertatur. »

Dubitatur 1. quale peccatum sit celebrare sine ministro? Certum est apud omnes, esse mortale, ex cap. Proposuit. 6 de Fil. Presb. ubi dicitur: *Non enim solus presbyter Missarum solemnia potest sine ministri suffragio celebrare.* Verùm communiter dicunt DD. licitum esse celebrare sine ministro, urgente necessitate ministrandi viaticum. Ità Lugo d. 20 n. 103 cum Suarez. Layman. Fag. Diana p. 2 tract. 14 R 43 cum Cler. Villal. et Petig. item Roncaglia cap. 6 quæst. 6 cum Glossa in c. Quæsivit, de verbor. signific. Tour. p. 825. v. Hinc, et Sylvius 3 p. q. 83. Et idem concedunt Tournely, Lugo, et Diana cum aliis ab ipsis citatis, ut populus audiat Missam de præcepto: Celebrantem autem, ut ipse solus Missam audiat de præcepto, etiàm excusat Diana l. cit. Et Tournely cum Sylvio non damnat, licet non approbet.

Probabiliter autem dicunt (præter Lugo, Tambur. Henr. et Hurtad. ap. Busemb.) Tournely p. 825 et Salm. c. 4 n. 101 cum Dic. quod, cœptâ Missâ, maximè si sit facta oblatio, permitattur celebranti pergere sine ministro, si iste abscesserit, et de brevi non revertatur. Probabiliter etiàm dicunt Salm. l. c. quod celebrans non debeat formare scrupulum, si minister malè pronunciet, nec facilè corrigere errores, ne turbet seipsum, vel circumstantes, vel ordinem Missæ; quàmvis moneat Croix cum Gob. ut celebrans suppleat omissa à ministro. Dicit autem n. 390. *cum Quarti*, Rubricas circà Ritum à ministro servandum,

esse tantùm directivas, et non obligare ad culpam; sed huic non acquiesco. Rationabiliter verò advertit Lugo d. 20 num. 303, minorem necessitatem sufficere ad celebrandum cum ministro nesciente respondere, quàm sine ministro.

Illud autem, quod habetur in c. 61 de Consec. dist. 1. ubi Soter Papa sic ait. *Hoc quoque statutum est, ut nullus presbyterorum Missarum solemnia celebrare præsumat, nisi duobus præsentibus, sibique respondentibus, ipse tertius habeatur; quia, cum pluraliter ab eo dicitur, Dominus vobiscum, et Orate pro me; apertissimè convenit, ut ipsius respondeatur salutationi.* Explicant D. Thom. q. 83 art. 5 ad 12 et Bellarm. Laym. Soto, et alii communiter ap. Escob. n. 640 hoc intelligi de Missa solemni. *In Missis tamen privatis* (ait D. Thomas) *sufficit unum habere ministrum, qui gerit personam totius populi catholici, ex cujus persona Sacerdoti pluraliter respondet.*

Dubitatur. 2. An Sacerdos celebrans, respondente muliere, peccet graviter? Affirmant Nunnus apud Dianam p. 2 tract. 14 R 44. Sed communiter negant Laym. c. 6 n. 13. Suar. d. 88 sect. 2. Tournely pag. 825 v. Hinc, et Diana loc. c. cum Molf. Homob. Zanardo, Fern. etc. Hinc dicunt Wigandt. tr. 15 num. 69. Tourn. cum Lugo et Laym. cum Palud et Hurt. benè permitti, ut fœminæ quandòque respondeant à longè, maximè si sint Sanctimoniales, modò non immediatè ministrent in altari, porrigendo urceolos etc. id enim non posse excusari à mortali, ex cap. 1. *Inhibendo de Cohab. Cler.* ubi fœminis omninò interdicitur celebranti ministrare. Et ideò benè advertit Laym. loc. cit. quod urgente necessitate satiùs esset celebrare sine ministro, quàm cum fœmina ministrante. 392

« *Crucifixus*; nisi sit expositum Venerabile Sa- 393
» cramentum, non tamen sub obligatione gravi;
» idem est de velo, Lugo d. 29 sect. 2 num. 79.
» Gavant. »

In Rubrica Missalis p. 1. tit. 20 hoc tantùm ha-

betur : *Super altare collocetur Crux in medio, et candelabra saltem duo...... in utroque ejus latere.* Sed à S. C. Rituum in Decreto edito die 14 maji 1717 (apud Merati t. 1 p. 2 in Indice num. 605) dictum fuit : *Super altare, in quo SS. Sacramentum expositum est, Crux de more collocari debet, cum imagine Crucifixi apposita.* Quod tamen intelligendum est, ùt ait Merati t. 1 p. 1 pag. 693 v. *Super*, tantùm dum Missa celebratur. Item in Cæremoniali Episcoporum l. 2 c. 12 sic præscribitur : *Crux parva cum imagine Crucifixi super tabernaculum, in quo asservatur SS. Sacramentum in altari, non est sufficiens in Missa, sed poni debet alia Crux in medio candelabrorum.* Idque confirmatum fuit à S. C. die 16 Junii 1663 apud Merati in dict. Ind. num. 400.

Sed dubitatur 1. An sit mortale celebrare sine Cruce? Affirmant Renzi c. 4 q. 15 et Aversa qu. 11 sect. 3, quia res est gravis, cum in sacrificio altaris repræsentetur sacrificium Crucis : negant verò communissimè Suar. d. 81 sect. 3. Laym. c. 6 n. 17. Tournely p. 809. Bonac. p. 9 n. 30. Fill. n. 123. Merati t. 1 p. 1 pag. 297. et Escob. n. 461 cum Vasq. et aliis pluribus, quibus consentit Habert t. 1 p. 708 et Concina p. 503 n. 19 qui dicit, Crucem non esse tantæ necessitatis, ut sine ea non posset celebrari rationabili de causâ. Cæterùm nullo modo excusari potest saltèm a veniali Sacerdos, qui celebrat sine Cruce, ex Decret. Bened. XIV edito an. 1746; ubi dicitur : *Ut nullo modo fiat Sacrificium, nisi Crucifixus inter candelabra ità promineat, ut Sacerdos ac populus eumdem Crucifixum facilè et commodè intueri possit : et imago non sit ità tenuis et exigua, ut ipsius Sacerdotis et populi oculos penè effugiat.* Idemque præscribitur in Cæremoniali Episcoporum. Et S. C. Rituum decrevit etiàm, in altari, ubi expositum est Ven. Sacramentum, collocandam esse Crucem cum imagine Crucifixi, ùt habetur apud Meratum, et La Croix lib. 6 p. 2 n. 321. Crucifixus autem in altari non requiritur cum tanto rigore, quo requiritur Crux, nam per solam Crucem jam habetur sacrificii

cruenti repræsentatio; ità Bissus apud Merati p. 295 et Suar. Vasq. Dic. etc. apud Croix n. 318.

Dubitatur 2. An, quandò in altari est statua Crucifixi, requiratur alia Crux? Affirmant Gav. p. 1 tit. 40 lit. ult. et Wigandt tr. 75 n. 53, quia ex Rubrica requiritur, ut Crux inter candelabra collocetur. Sed negandum, eam requiri in Cæremoniali Episcoporum l. cit. ubi dicitur: *At in altari, in quo adest magna statua SS. Crucifixi, non est necesse, ut ponatur alia Crux, dum celebratur Missa.* Idque confirmatum fuit per Decretum S. C. Rit. 16 Junii 1663 apud Merat. in Ind. n. 400. Et idem dicendum esse de imagine Crucifixi depicta, scribunt Pasqualig., Quarti et Giribaldus ex Decreto S. C. ut refert Bened. XIV. in Constit. Accepimus 17 sub die 16 Julii 1746 in Bullario t. 2 p. 77.

Crux autem non debet esse de præcepto benedicta, juxtà Decr. S. C. 12 Julii 1704 apud Merat. dict. pag. 297. Et idem docet Pign. t. 9 consult. 89 de omnibus Imaginibus, in altari collocandis, dicens, eas posse, sed non debere necessariò benedici.

« XI. *Candela* accensa duplex, ex cera, et quidem 304
» secundùm Fag. Reg. Vasq. et alios, sub mortali,
» contrà Nug, et Mach. In necessitate tamen, præciso
» scandalo. sufficit una, etiàm ex sebo, vel lucerna,
» aut lampas ex oleo. Vide Dian. l. c. Laym. c. 16 n. 17.
» Azor. c. 28 qu. 15. Sine omni autem lumine cele-
» brare numquàm licet; Lugo d. 30 sect. 2 n. 77. adeò
» ut, si extingueretur antè consecrationem, et aliud
» haberi non posset, missam esse reliquendam, etiàm
» in necessitate consecandi pro moribundo viaticum,
» dicat Fagund. p. 1 c. 22 n. 19. et Quint. t. 4 sect. 1. »

In Rubrica p. 1 t. 20 sic habetur: *Super altare collocentur candelabra saltèm duo candelis accensis hinc, et indè in utroque latere.* Certum est apud omnes, esse mortale, celebrare sine ullo lumine, ex cap. Litteras ult. de celebrat. Miss. ubi graviter culpatur Sacerdos, qui *sine igne*, idest sine lumine, celebrat. Et hoc etiàmsi urgeat necessitas ministrandi viatici, ut dicunt communiter Roncaglia c. 6 q. 5. Tournely p. 809 q. 11

cum Bellarm, item Lugo, Quarti, etc. apud Renzi c. 4 qu. 17 et idem sentit Croix n. 392 (contrà Pasq. cujus tamen opinionem ipse Croix probabilem putat). Undè rectè censent Roncag., Tourn. ll. cc. ac Tamb. c. 5 §. 4. Renzi c. 4 qu. 17 (contrà Croix n. 392 cum Gob et Leand. Lugo autem d. 20 n. 77 et Spor. n. 381 quos ipse citat, id minimè dicunt, imò potiùs oppositæ sententiæ adhærent) quod si antè consecrationem deficiat lumen, omninò desistendum est à celebrando; secùs si post consecrationem. Quo casu, si candelæ statim possint reaccendi, dicit Pasq. apud Croix n. 394 melius esse pergere, quia continuatio Missæ pertinet ad unitatem sacrificii; et idem dicendum ait ib. Quintanad. si candelæ non possint ità facilè reaccendi, ut expectandum sit ad quadrantem, ob eamdem rationem. Recitare autem Evangelium S. Joannis extinctis candelis, nullum esse peccatum dicit Quarti cum Croix n. 397, quia tale Evangelium non est pars Missæ, nam dicitur post *Ite Missa est*. Sed probabiliùs dicunt Gavant. p. 2 tit. 12 lit. f. cum Merati ibid. candelas non debere extingui nisi post Evangelium, ut reverà præscribit Rubrica; licet enim hoc Evangelium olim ex arbitrio diceretur, hodiè tamen, ut advertit Butrius cum aliis communiter, dicitur ex obligatione, ob mandatum S. Pii V. Non debet autem angi Sacerdos, si, dum legit Evangelium, minister candelas extinguit. Item probabiliter ait Croix n. 398 cum Sporer, nullam esse obligationem accendendi tertiam candelam post *Sanctus*; sic enim hodiè communis usus habet.

Dubitatur 1. An liceat celebrare cum candelis ex sebo, vel oleo? Affirmat Toletus cap. 2 n. 12. Sed communiter DD. docent, id esse mortale, quia talis usus est indecentissimus, et prorsùs alienus ab universali Ecclesiæ consuetudine. Et hoc etiàm in necessitate, ut sentiunt. Suar. d. 81 sect. 6 (loquens hîc de candelis sebaceis) et Escob. l. 21 n. 457 cum Villal. et Fag. Verùm communiter, et probabiliter Azor. t. 1 l. 10 c. 27 quæst. 15. Wigandt tract. 15 n. 63.

Tourn. l. n. Sporer n. 383 cum Tann. et Tamb. Fill. n. 126 et Bonac. part. 9 n. 31 cum Vasq. Reg. Nunn. Graff. dicunt, licitum esse celebrare cum oleo, vel sebo in necessitate: et probabile putat Escob. n. 458, modò, ut benè advertit, scandalum absit. Non approbo autem id, quod dicunt Pasq. Gob. et alii, (quibus consentit Suarez loquendo de lumine ex oleo), nempè non esse illicitum celebrare cum candelis ex oleo, vel sebo, etiàm ex sola devotione, si aliæ haberi non possint; nam hæc non videtur causa gravis sufficiens ad excusandum à mortali, ut suprà dictum est.

Dubitatur 2. An liceat celebrare cum uno lumine cereo! Fagundez apud Roncaglia c. 6 q. 5 negat, et dicit hoc esse mortale. E converso Fill. n. 126. Azor. c. 29 qu. 15 et Bon. p. 9 n. 31 cum Suar. Vasq, Con. Reg. etc. censent, nullum esse peccatum. præciso scandalo. Sed probabiliùs et communiùs puto cum Tournely p. 809. R. ad 3. Tol. c. 2 n. 14 et Escob. n. 453, qui citat Franc. et Lug. id esse tantùm veniale; à quo puto perindè quamcumque causam rationabilem, adhùc solæ devotionis, secluso scandalo, excusare.

Advertendum autem hìc, nòn esse licitum cuicumque, nec etiàm Vicariis generalibus, celebrare cum quatuor candelis ut declaravit S. C. die 7 Aug. 1627 apud Grav. p. 1 tit. 20 n. 21 lit. y. Et sic pariter id vetitum est aliis Sacerdotibus, nisi sint Cardinales, Episcopi, et Abbates usum Pontificalium habentes, tum solùm tamen, cum in ipsis celebrant; ex Decreto 9 Febr. 1675 apud XIV. *Notif.* 29 n. 16.

« XII. Requiritur etiàm antipendium, pulvillus, 395
» candelabra, bursa, velum, manutergium; sed non
» benedicta: et si quid ex his desit, ex profanis
» congruenter mundis mutuò accipi, et deindè priori
» usui reddi potest. Tamb. lib. 1 cap. 1 § 3. »

Rectè dicit Busemb. ista non benedici, quia ipsa requiruntur tantùm ad decentiam. Celebrare sine antipendio putat Pasq. qu. 713. nullum esse peccatum, maximè si ob paupertatem omittatur; sed Quarti apud Croix n. 326. dicit esse veniale, et hoc puto

probabilius, cum antipendium requiratur ex Rubrica t. 19 n. 20. ubi dicitur: *Altare pallio quoque ornetur, coloris, quoad fieri potest, diei festo, vel officio convenientis.* Excipienda tamen sunt altaria ex marmore, vel illa quæ vulgò dicuntur *alla Paolina*, quorum usus communissimè hodiè invaluit.

Requiritur etiàm *pulvillus* ex eadem Rubrica: *In cornu Epistolæ* (collocetur) *cussinus supponendus Missali.* Benè verò pro cussino licitè subrogatur legile, vulgò *lettorino*: item *manutergium* cum pelvicula: *Parentur ampullæ vitreæ vini, et aquæ cum pelvicula, et manutergio mundo.* De velo et Bursa dicitur in Rubrica tit. 1 n. 1. *Tegit* (Sacerdos hostiam) *parvâ pallâ lineâ, tùm Velo serico. Super Velo ponit Bursam coloris paramentorum intùs habentem corporale plicatum.* Undè non benè agunt qui extrà Bursam deferunt corporale, ut rectè ait Gav. in dict. Rubr. ubi refert, S. Pium V dispensâsse cum Hispanis, ut corporale extrà Bursam ferre possint. Dicit autem Croix n. 330. quod celebrare sine Velo, quandò nullum habetur, non sit peccatum, nam Velum, Manutergium, Pulvillum ait requiri tantùm ob decentiam: Et idem censet de Bursa cum Sporer.

» XIII. Operto capite celebrare non licet, etiàm
396 » in infirmitate, sine licentia, ut docent Fag. Laym.
» Dian. R. 58. et quidem Summi Pontificis, ut ex De-
» claratione Cardinalium notat Gav. et Tamb. de exp.
» sacr. loc. cit. licet Laym. et Scot. Episcopis, et cum
» Regularibus eorum Prælatis permittant. Quod Tamb.
» l. c. rectè limitat ad casum necessitatis, in quo
» ad Papam difficilis sit recursus. Qui tamen sine
» venia faceret. eum non peccare mortaliter, secluso
» contemptu, et scandalo, vult Ledesm. et Tamb. l.
» cit. Quod Dian. p. 2 t. 14 R. 58. censet probabile,
» si tempus Canonis excipiatur. »

397 Dub. 1. An sit licitum celebrare capite cooperto? Certum est, hoc non licere ex c. Nullus; de Consec. dist. 1. ubi dicitur: *Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus præsumat velato capite altari Dei assistere,*

Accedit præceptum Urbani VIII in Missali Rom. appositum, in quo præscribitur: *Nemo audeat uti pileolo in celebratione Missæ, sine expressa licentia Sedis Apostolicæ; non obstante quacumque contraria consuetudine.* Benè verò notat Croix n. 400. hoc præcepto non obligari Chinenses, apud quos tegere caput est signum honoris; et detegere est irreverentiæ. An autem sit mortale facere Sacrum cum pileolo, vulgò dicto *Berretino*? Affirmant Angel. v. Missa, et Armilla eod. verb. quia hanc reputant materiam gravem, cum graviter repugnet reverentiæ Sacramenti. Negant verò Ledesma, et probabile id putant Dian. et Spor. ap. Croix n. 400. Sed non probabiliter Quarti p. 2. t. 2 dub. 3. Pasq. qu. 826. et Escob. n. 495. cum Villal. et Franc. Lugo; præter Tamb. et alios ap. Busemb. ut sup. distinguunt, et dicunt esse mortale celebrare totam Missam cooperto capite, secùs si usquè ad Canonem, seclusò contemptu, et scandalo; Et consequenter probabile est id, quod dicunt Pal. p. 10 num. 10. cum Sa, Vasq. Azor. et Laym. cap. 6 n. 16. cum Nav. Sylvest. et Henriq. ac Croix loc. cit. cum Gob. et Dic. nempè, non esse illicitum sine dispensatione celebrare cum pileolo (excepto Canone, et præcisò scandalo) ex rationabili causa, si celebretur in loco privato, vel si causa ità celebrandi adstantibus sit manifesta, puta ob senectutem Sacerdotis, vel loci frigus, ità ut quis non posset celebrare capite nudo sine notabili incommodo. Hinc ajunt Tournely pag. 826. Parisiis, et Vasq. ap. Croix, Coloniæ tempore Hyemali esse in usu celebrare cum pileolo usque ad secretas. Idque approbat Benedictus XIV de Sacrific. Miss. t. 9 l. 1 c. 7 et 9. saltèm pro eo, qui graviori laboraret Morbo; neque obstare dicit statutum Urbani VIII: non enim censendum, ait, Sedem Apostolicam in casu extremo, et in morbo minimè diuturno rem hanc illicitam declarare.

Dicunt autem Suar. d. 82 sect. 3. Bon. p. 9 n. 29. Laym. cum Azor. et Sa, item Spor. Fill. Rodriq. et alii ap. Croix d. n. 400. quod, accedente causa, v. gr. infirmitatis, possit Episcopus, vel Prælatus Ordi-

nis dare licentiam celebrandi capite operto amictu vel pileolo. Sed id negandum cum Gavant. et Aversa, apud eamdem Croix, ex Decreto allato Urbani VIII ubi expressè omnes prohibentur sacrificare cum pileolo sine dispensatione Apostolica. Idque confirmatum fuit Decreto S. C. Rit. die 24 aprilis 1626, ubi dictum fuit: *Facultas concedendi usum pileoli in Missa spectat ad Papam.* Item hîc obiter notandum aliud Decretum ejusdem S. C. 13 aug. 1695 ubi: *Parochis ministraturis Ss. Sacramentum infirmis non est licitum de die, neque de nocte uti parvo pileolo sub prætextu infirmitatis, absque speciali S. Sedis licentia.*

398 Dubitatur 2. An liceat celebrare cum capillitio ficto, vulgò dicto *Perrucca?* Adest Decretum S. C. Rit. editum 3 aug. 1625, ubi dictum fuit: *Missa non potest celebrari cum casarie ficta.* Dicit verò Pasq. p. 832. licere ex rationabili causa celebrare cum illa. Sed advertit Croix num. 401. hoc etiàm hodiè vetitum esse Decreto Innocentii XI promulgato in Diœcesi Coloniensi die 21 martii 1689, ubi sancitum fuit, *non posse Episcopos, et Nuntios Apostolicos concedere licentiam Sacerdotibus ejusmodi comas in actu celebrationis gestandi*, omnibus et singulis præscribens ob reverentiam tanto Sacrificio debitam, ut *altari Dei non nisi detecto, ac nudato capite assistere præsumant;* idque *sub pœna suspensionis à Divinis officiis.*

« Plura de his omnibus vide apud Auct. cit. Gav.
» Dian. Laym. Bonac. Card. de Lugo d. 20 sect. 4.
» Esc, Ex. 11. ubi notat, etsi gravis sit obligatio ser-
» vandi ritum celebrandi præscriptum in Rubricis
» Missalis, ideòque grave sit, omittere, v. gr. oblatio-
» nem hostiæ vel calicis, vel infusionem modicæ
» aquæ (Tamb. de exped. sacrif. l. 2 c. 5.) nihilo-
» minùs levitatem materiæ sæpè excusare à culpa
» mortali omissionem, etiàm intrà Canonem, monet
» Escob. l. c. »

399 Quæritur, an Rubricæ Missalis sint tantùm directivæ, sivè de consilio ad instruendum, vel sint præceptivæ obligantes ad culpam? Antè omnia in hoc punc-

to prænotandum id, quod habetur in Bulla S. Pii V apposita fronti Missalis, ubi sic dicitur: *Mandantes et districtè omnibus et singulis præcipientes in virtute S. Obedientiæ, ut cæteris omnibus rationibus, et ritibus ex aliis Missalibus in posterum penitùs omissis, Missam juxtà ritum, modum, ac normam, quæ per Missale hoc à nobis nunc traditur decantent, ac legant. Neque in Missæ celebratione alias cæremonias, vel preces, quàm quæ in hoc Missali continentur, addere vel recitare præsumant.*

Ad quæsitum autem quatuor adsunt sententiæ Doctorum, qui in hoc puncto valdè confusè loquuntur. *Prima* sententia, quam tenent Fagund. et Henno apud Tournely t. 5 pag. 811. *sub initio*, dicit, omnes Rubricas esse directivas, cum ipsæ non præcipiant, sed tantùm consulant, vel instruant. Sed hanc sententiam meritò rejiciunt Quarti qu. prœmial. sect. 2 p. 1. et victorian. in Memor. Cler. 2 p. 9. *Secunda* sententia, quam tenent Suar. d. 83 sect. 3. Azor. tom. 1 l. 10 c. 29 q. 6. Bon. d. 4 qu. ult. p. 7 § 3 n. 3. cum Poss. item Con. Avers. Lez. et Molf. apud Merati t. 1 p. 2 pag. 786. dicit, omnes Rubricas esse præceptivas ex præfata Bulla S. Pii; Undè censent, omnes Rubricas obligare sub gravi de genere suo, et tantùm ratione levis materiæ posse committi veniale. *Tertia* verò sententia, quam tenent Gavant. p. 3 tit. 21 n. 1 et 7. Lugo d. 20 n. 105. v. Secundo. Conc. pag. 509 n. 1. Sporer ex n. 423. Holz. pag. 86 n. 376. Elbel n. 268. Diana p. 2 tr. 14 R. 70. Renzi c. 9 q. 14. Tamb. de Sacr. Miss. c. 5 § 1 n. 1. cum March. et probabilem putat Quarti art. 7 n. 1. censet, alias Rubricas esse præceptivas, alias directivas: Dicunt enim, esse præceptivas Rubricas illas, in quibus apponitur verbum *graviter peccat*, vel quæ aliundè sunt præscriptæ à jure, vel à consuetudine, proùt sunt Rubricæ circà integritatem Sacrificii, materiam et formam, jejunium, vasa, vestes, etc. Directivas autem esse, v. g. orare antè vel post Missam, numerum collectarum, lotionem manuum, genuflexiones, cruces etc. Ex auctori-

bus verò hujus sententiæ alii, ut Concina, Tamb. et Sporer, dicunt, præceptivas obligare sub gravi, directivas autem sub levi; Sed pace ipsorum hæc doctrina non sibi congruit; repugnat enim dicere, Rubricas esse tantùm directivas, et obligare ad culpam; quia, si obligant, reverà potiùs præceptivæ, quàm directivæ dici debent. Meliùs igitùr dicunt alii, ut Gavant. Lugo, Holzm. et Elbel, Rubricas præceptivas obligare quidem ad culpam, non verò directivas, cum hæ sint tantùm materia instructionis et directionis, non præcepti.

Quarta verò sententia quam sequor, et tenent Merati p. 787. Tournely p. 811. v. Resp. et Quarti d. qu. procem. sect. 2 p. 2. distinguit Rubricas in eas, quæ servantur intrà Missam, sivè in actu celebrationis, et in eas, quæ servantur extrà Missam. Dicimus igitùr, Rubricas intrà Missam tantùm esse præceptivas, et has tantùm obligare, et quidem sub gravi, nisi levitas materiæ excuset. Probatur 1. ex Trid. sess. 7. Cap. 13. ubi dicitur: *Si quis dixerit... approbatos Ecclesiæ Ritus in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à Ministris pro libito omitti, aut in novos alios..... mutari posse, anathema sit.* Cerutm est, quod celebratio Missæ etiàm ad Sacramenti Eucharistiæ administrationem pertineat. Probatur 2 et expressiùs ex enunciata Bulla S. Pii, ubi ità dictum fuit: *Mandantes et omnibus districtè præcipientes in virtute S. Obedientiæ, ut Missam juxtà ritum, modum, et normam in Missali præscriptam, decantent ac legant*, Deindè additur: *Neque in Missæ celebratione alias cæremonias, vel preces addere vel recitare præsumant.* Ex quo patet, falsam esse primam sententiam, necnon opinionem Pellizarii, et Renzii dicentium, hanc Bullam non obligare sub gravi, eò quod in ipsa tantùm vetetur inductio novi Ritûs, non autem mutatio, aut variatio cæremoniarum vel precum; nam Bulla duplex quidem præceptum continet, et utique grave (cum præcipiat *districtè, et in virtute S. obedientiæ*), unum de non addendis aliis cæremoniis, et aliis

precibus non recitandis, præter præscriptas in Missali: Alterum de celebrando juxtà *Ritum*, *Modum* (nota), et *Normam Missalis*. Ad Modum et Normam quidem spectat, ne varientur cæremoniæ in Missali præscriptæ.

Undè rectè ait Croix n. 422, cum Pasq. non excusari à veniali Sacerdotem, qui omittit benedictiones, inclinationes, genuflexiones, etc. uti præscribuntur Rubricâ. Et idem sentio cum Conc. pag. 500 n. 2. de eo, qui advertenter non genuflectit usque ad terram, vel tantùm fingit se deosculari altare, vel perturbat benedictiones contrà Rubricæ præscriptum; Item, dicit Croix ibid. cum Pasq. esse veniale facere ea nimis celeriter, vel nimis prolixè. Prætereà rationabiliter addunt Conc. ibid. Wig. tract. 15 n. 75. Croix l. c. et Ronc. c. 3 qu. 4 in fine, posse esse etiàm mortale, si quis has cæremonias, esto non ex gravioribus, omitteret in notabili parte. Hinc probabiliter asserunt Roncaglia, Quarti p. 1 tit. 16 p. 6 diff. 4 et Pasq. q. 29 n. 7, non excusari à mortali Sacerdotem absolventem Sacrum infrà quadrantem, à quo non videtur dissentire Gobat. cap. 23 n. 814 dicens, non posse intrà quadrantem perfici Missam sine multis imperfectionibus. Undè meritò ait Ronc. cum Quarti, et Pasq. Episcopos, et Prælatos Regularium tenêri sub gravi turpem hanc et scandalosam celeritatem extirpare. Et ab hoc reatu non excusari, rectè consequenter ait Conc. p. 509 n. 1 eum, qui ex crassa negligentia non curat cæremonias addiscere. Optimè hinc docet Benedict. XIV. *Notif.* 34 n. 30 cum Quarti, Gobat. Cotone, Bisso, Clericat. Roncaglia, et communi, Missam non breviorem triente, nec longiorem dimidiâ horâ debere esse; quia breviori spatio non possunt omnia debito decore peragi, et longius tædio esset adstantibus. 400

Hinc dicimus, difficulter posse excusari à mortali Sacerdotem, qui infrà quadrantem Missam absolveret, etiàmsi Missa sit ex brevioribus, vel de S. Maria in Sabbato; quia tàm brevi spatio necessariò committere debet duos graves defectus, alterum gravis

irreverentiæ ergà Sacramentum, alterum gravis scandali ergà populum. Et ne sine fundamento loqui videamur, ad trutinam utrumque vocemus, rem à suis principiis assumendo. Nequit negari, quod Rubricæ, in quantùm pertinent ad Cæremonias intrà Missam servandas, omnes sint præceptivæ, ut probavimus n. 399. cum Tournely, Quarti, et Merati, ex Trident. sess. 7 Can. 13 et ex Bulla S. Pii V. ubi prædipitur; *districtè in virtute S. Obedientiæ juxtà ritum, modum, et normam in Missali præscriptam Missam decantari ac legi.* Ex quibus verbis; *districtè, et in virtute etc.* non dubitandum, quin tale præceptum circà Missæ cæremonias sit quidem grave. Quamobrem, sicùt qui omittit Cæremonias in materia levi, non excusatur à levi culpa, ità, qui in materia gravi, à gravi culpa non excusabitur, ut diximus mox suprà cùm Croix, Roncagl, Wigandt, et Concina. Impossibile autem est, Missam perfici infrà quadrantem, quin omittantur aut verba, aut Cæremoniæ: vel saltèm quin notabiliter imminuatur decentia et gravitas tanto Sacrificio debita. Hoc sedulò animadvertendum: Quis enim fortè dicet, quod ipse benè pronuntiet integra Missalis verba, et benè adimpleat cunctas Missæ Cæremonias. Verùm, licet detur aliquis ità linguâ et motu expeditus, ut infrà tale tempus satisfaciat omnibus Missalis verbis, et Cæremoniis; attamen saltèm est moraliter impossibile, quod iste celebret, quin notabiliter detrahat ex una parte reverentiæ ab eo præstandæ ergà Sacrificium, et ex alia, quin ipse sit causa, ut populus assistens non deficiat in veneratione, quæ eidem Sacrificio debetur.

Porrò loquendo in primis de reverentia ab ipso Celebrante ergà Missam exhibenda, Tridentinum Sess. 22 ità nos instruit: *Quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum Missæ Sacrificium omni Religionis cultu ac veneratione celebretur, quivis facilè existimare poterit, qui cogitàrit, maledictum in sacris Litteris eum vocari, qui facit opus Dei negligenter. Quod si necessariò fatemur, nullum aliud opus adèò sanctum ac divinum à Christi*

fidelibus tractari posse, quàm hoc ipsum tremendum mysterium.... satis etiàm apparet, omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse, ut quantò maximè fieri potest interiori cordis munditia et puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur. Proindè addit : *Cum igitùr multa jam sivè temporum vitio, sivè hominum incuriâ et improbitate irrepsisse videantur, quæ à tanti Sacrificii dignitate aliena sunt, ut ei debitus honor et cultus ad Dei gloriam, et fidelis populi ædificationem restituatur, decernit sancta Synodus, ut Ordinarii locorum Episcopi ea omnia prohibere, atque è medio tollere sedulò curent, ac teneantur, quæ vel avaritia (idolorum servitus), vel irreverentia quæ ab impietate* (nota) *vix sejuncta esse potest, vel superstitio (veræ pietatis falsa imitatrix) induxit.* Primò igitùr Concilium declarat, maledictionem à Jeremia 48 prolatam in negligenter exequentes functiones cultui Divino addictas, intelligi præcisè fulminatam in Sacerdotes celebrantes sine debita reverentia ac gravitate, subdens, hujusmodi negligentiam eam invehere irreverentiam, *quæ ab impietate, vix sejuncta esse potest.* Si autem Cæremoniæ in Missa ad eum finem ab Ecclesia præscribuntur, ut debita præstetur reverentia ergà tàm venerabile Mysterium, ipsas exhibendo cum eo decore et gravitate, quæ majestati tanti Sacrificii conveniunt; quomodò umquàm levis censeri poterit irreverentia Missæ irrogata ab eo celebrante, qui tam celeriter illam solvendo, non poterit quidem celebrare absque plurimis defectibus, nimirùm quin verba, benedictiones, et genuflexiones mutilet, quin indecenter se moveat et convertat, et quod magis dedecet, quin verba cum cæremoniis complicet, aut ipsa contra Rubricarum præscriptum anticipet vel postponat? Quæ sic agendo non poterit non notabiliter detrahere intrinsecæ decentiæ debitæ Sacrificio, quæ expostulat, ut non tàntùm cæremoniæ persolvantur, sed persolvantur gravitate convenienti, quæ intrà spatium tàm breve sanè adhiberi non potest.

Hoc quòad reverentiam ab ipso Celebrante præstan-

dam. Respectu autem ad venerationem ingerendam adstantibus ergà Missam, attende id quod tradit idem Tridentino sess. 22 c. 5 de sacrif. *Cumque natura hominum ea sit, ut non facilè queat sine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem sustolli, proptereà pia mater Ecclesia ritus quosdam.... instituit; Cæremonias item adhibuit, ut mysticas benedictiones, etc. ex Apostolica disciplina et traditione, quo et majestas tanti Sacrificii commendaretur, et mentes Fidelium per hæc visibilia religionis et pietatis signa ad rerum altissimarum, quæ in hoc Sacrificio latent, contemplationem excitarentur.* Ergò, sicùt Concilium docet, ad hoc sacræ cæremoniæ institutæ sunt, ut per talia visibilia signa Fideles Sacrificii majestatem et mysteriorum in eo contentorum sublimitatem animadvertant. Sed cum hujusmodi cæremoniæ exhibentur nimis festinanter, sicùt quidem oportet eas persolvere intrà tempus tàm breve, tunc ipsæ non tantùm minimè ingerunt debitam venerationem ergà Missam, sed insuper sunt causa, ut in populo veneratio deficiat. Ideòque, cum graviter lædatur finis Cæremoniarum, Sacerdos ità celebrans non valet excusari à gravi culpa propter grave scandalum, quod populo præbet. Ac proptereà apposité Concilium Turonense anno 1583 præcepit, ut Sacerdotes benè instruantur in Missæ cæremoniis, *ne populum* (verba Concilii) *sibi commissum à devotione potiùs revocent, quàm ad sacrorum et tremendorum mysteriorum meditationem, et debitam eis impendendam venerationem invitent.* Qui autem cum excessiva festinatione, et consequenter sine convenienti decentia Missam persolvit, non solùm non invitat assistentes ad contemplanda mysteria, nec ad exhibendam eis debitam venerationem, sed potiùs invitat ad venerationem abjiciendam; imò potius adstantium mentibus tentationes adversùs fidem ingerit, auferendo, aut saltèm imminuendo credulitatem, quod ibi Christus Dominus realiter adsit, dum spectant, Eum tàm irreverenter à celebrante recognitum. Et hoc quidem est illud scandalum et nocumentum, quod à gravi culpa nequit excusari.

Ità res se habet, sed heu quot sunt Superiores isti, et quot Sacerdotes, qui de hoc sibi scrupulum injiciunt? Exclamant Concionatores, exclamant Scriptores rectè docentes, quod ingens divexatio cæremoniarum, et consequenter quod Missæ absolutio infrà quadrantem non possit excusari à culpa gravi; sed quot sunt ii, qui curam habent hæc vitandi? Hujusmodi corruptelam non quidem calamo, sed lacrymis oportet persequi, dum quotidiè cernimus, non solùm maximam partem Sacerdotum sæcularium hoc tremendum Sacrificium peragere pejùs, quàm tractant res temporales levioris momenti, ità oscitanter, ut nullam de tanto Mysterio fidem habere videantur, sed quod deplorabilius, etiàm Religiosi, adhùc arctiris observantiæ, qui in aliis rebus spiritualibus agendis magnam diei partem insumunt, Missam verò, quæ omnium est divinissimum, non dubitant brevissimo tempore perficere, nec ipsi ab hoc detestabili abusu abstinere, nec Prælati eos corripere curant. En quomodò de hoc conqueratur Venerabilis Cardinalis Bellarminus, relatus in Bulla, *Annus qui*, *etc.* N. SS. Benedicti XIV. (in Bullar. tom. 3 pag. 92 et § 15.) *Aliud est etiàm lacrymis uberrimis dignum, quod ob nonnullorum Sacerdotum incuriam, aut impietatem sacrosancta Mysteria tàm indecore tractentur, ut, qui illa tractant, videantur non credere, Majestatem Domini esse præsentem. Sic enim aliqui sine spiritu, sine effectu, sine timore, festinatione incredibili sacrum perficiunt, quasi fide Christum Dominum non viderent, aut ab eo se videri non crederent.*

Dicit autem Merati p. 788 n. 3. præter Rubricas Missalis, quæ considerantur tamquàm regula proxima sacrorum Rituum, adesse etiàm Decreta S. C. Rituum, quæ censeri debent pariter ut regula proxima, cum hæc S. C. facultatem habeat declarandi omnia dubia, quæ circà Ritus insurgunt, prout colligitur ex Constitutione 74. Xisti V. et ideò ejus Resolutiones habentur tamquàm Pontificis Oracula: Notat verò non omnes ejus Declarationes dici Decreta rigorosè sumpta, 401

sed tantùm ea, quæ emanant in forma rigorosa Decreti, vel saltèm in fine habent aliquam Decreti clausulam, puta, *ab omnibus servetur: servari ab omnibus mandavit etc.* Si verò sint Declarationes tantùm Dubiorum, tunc juxtà nonnullorum opinionem censentur dumtaxat directæ, reputantur enim sapientissimorum virorum Responsa. Verùm ait *Ursaja* hujusmodi Resolutiones præferendas esse aliorum Doctorum opinionibus. Hucusque Merati. Idem sentit Euseb. Amort to 3 de Sacr. Ord. § 25 q. 9. In sequenti autem qu. 10 quærit, quid agendum, si in aliqua Diœcesi, vel Ordine Religioso vigeat consuetudo contraria Rubricis? Et sic respondet: *S. C. Rituum constanter tolerat consuetudinem, saltèm immemorialem contrariam Rubricis. Itaque tutà conscientià licet se conformare consuetudi Diœcesanæ, præsertim in rebus levioris momenti, quæ non cedunt in deformitatem cultûs publici.* Idque eruit ex pluribus decretis S. C. apud Merat. quibus ait apparere, non rejici consuetudines, nisi contineant positivam indecentiam, quæ nequeat decenter tolerari.

402 Præscribit autem Rubrica, celebrantem debere esse calceatum. Ad hoc tamen sufficit, ut sit indutus crepidis, vulgò dictis *pianelle*, seu *pantofole*, ut rectè ait Croix n. 399. et communis usus habet. Commune autem est, quod celebrare sine causa nudis pedibus, secluso contemptu, non excedat veniale, ità Suar. d. 82 sect. 3. Laym. c. 6 n. 16. Croix l. c. Lugo d. 20 n. 102 Pal. p. 10 n. 9. Ronc. c. 3 q. 3 R. 1. Bon. p. 9 n. 29. et Salm. cum Vasq. Sa, Con. et aliis passim, contra Sylvest. Diximus *sine causa*, nam ex necessitate, aut rationabili causa, dicunt Croix ibid. cum Spor. et Pasq. item Laym. et Philib. ap. Salm. ll. cc. nullum esse peccatum.

Dicit etiàm Croix n. 402. cum Vasq. Dic. et Gob. eum, qui non posset celebrare sine baculo, licitè posse illo uti. Additque ibid. Gobat. quod, si quis nequiret celebrare nisi utroque brachio super altari innixo, licitè sic celebraret privatim, non autem publi-

tò; nisi hoc faceret ex necessitate. Hoc tamen puto non excedere veniale, à quo videtur excusari posse, qui ob infirmitatem nequiret rectus stare, et ex sua devotione vellet celebrare, modò vitetur populi admiratio. Dicunt etiàm Croix n. 427. et P. Concina p. 510 n. 4. quod, si quis non possit elevare Hostiam, sed possit peragere reliqua, possit celebrare privatim, et etiàm publicè, si adsit necessitas, et populus moneatur: sed puto satis esse populum tantùm monere, si quis ex devotione celebret.

« Undè veniale tantùm erit. 1. Omittere orationes 403
» dici solitas, dum Sacerdos se induit, ut contra Nav.
» Sylv. et Azor. docent Laym. Fag. Dian. R. 21. etc.
» Lotionem autem manuum antè, vel post Missam,
» etsi facilè omitti non debeat, non videri sufficien-
» tem materiam rigorosè præcepti, tenent Suar. et
» Tamb. § 6.

» 2. Omittere Gloria, vel Credo, vel in Canone
» nomen alicujus sancti, vel ea, quæ tempore Pascha-
» li interponuntur inter Communicantes, aut infrà
» actionem. Diana p. 2 t. 14 R. 49, et 89. Fill. Quin-
» tan. etc. In Missa autem, quæ canitur, non legere
» Evangelium submissâ voce, Dian. l. c. res. 4. negat
» esse peccatum, et Sanch. et aliis 10. quòd rubrica
» sit tantùm directiva. Si quis autem in Missa advertat
» aliquid à se omissum, regulariter non esse repeten-
» dum, ait Suar. Tamb. de exped. Sacrif. l. 2 c. 5.
» Dicit *regulariter*, quia 1. si sit de substantia, v. gr.
» aliquid pertinens ad consecrationem, certum est
» debere repeti. 2. si dum secretò orat, post pauca
» verba certò advertat, se aliquid notabile omisisse,
» v. gr. die Paschæ communicantes, paululùm regre-
» diendum esse, et repetendum censet Tamb. l. c.
» ità Fill. Dian. res. 59 Escob. * (Ità communiter om-
» nes cum Spor. n. 443, *qui rectè infert cum aliis, nullo*
» *modo esse repetenda Gloria, aut Credo, aut Præfa-*
» *tionem, sivè communicantes. Hanc igitur, propria,*
» *si omissa fuerint, vel Evangelium aut Epistolam, si*
» *dicta est una pro alia*) *.

404 Quoad omissionem partium Missæ oportet distinguere partes ordinarias ab extraordinariis. Partes *Ordinariæ* sunt illæ, quæ semper dicuntur, vel aguntur; et has omittere de se est peccatum grave, nisi levitas materiæ excuset. Hinc communiter DD. dicunt, esse mortale, omittere Confessionem cum aliis in principio Missæ, Epistolam, Evangelium, Collectas principales, Offertorium, Fractionem hostiæ, et illius mixtionem in sanguinum. Ità Suar. d. 83 sect. 3. Tournely t. 5 p. 421. Sporer ex n. 43. Conc. p. 510. Mazzotta t. 3 p. 209. Roncaglia c. 3 q. 4. Viva q. 5 art. 7. Tamb. c. 5 §. 2 et alii passim; licet non omnia hæc reperias apud omnes hos AA. Idem dicendum cum Tournely l. c. de omissione Præfationis.

405 In Canone autem mortale est omittere quamlibet orationem, vel ejus verba ità mutare, ut sensus varietur, vel aliquod verbum omittere, quo sublato, reliqua verba sensum non faciunt, Concina l. c. et Croix n. 419 cum Diana, Fill., et Aversa. Idem dicendum de omissione *Pater noster*, *vel Agnus Dei* cum Mazzotta, Pasq. Concina, et Tournely; licet Croix n. 420 id vocet satis rigidum, sed immeritò. Idem cum Tour. de *Libera nos*, *Domine non sum dignus*, et *Quid retribuam*, idem dicendum de purificatione patenæ, et calicis, post sumptionem, Pasq. q. 208. et Tournely loc. cit. Idem dicendum, si quis omitteret decem, vel octo nomina Sanctorum, ut veriùs censent Salm. n. 118. et Diana part. 10 tr. 16 R. 36. (contra Bernal et Pasq.) Putant autem Conc. et Nunnus apud Renzi cap. 4 qu. 16. esse etiàm mortale omittere unius vel alterius Sancti nomen, sed rectius, et communiter id negant Tournel. p. 812. Roncaglia cap. 3 qu. 4. Salm. l. c. Croix n. 419. cum Fill. Aversa, et Diana, Elbel num. 283. Sporer num. 425. Renzi loc. cit. cum Suar. et Granado. Et probabiliter Quarti sect. 3 p. 3. Tournely, et Roncag. excusant à culpa gravi, omittere tria vel quatuor nomina Sanctorum.

406 Veniale autem est omittere *Kyrie eleison*, ut Ronc. quæst. 4 R. 2. Diana part. 3 tract. 14 R. 59. Wigandt

tract. 15 n. 75. et Elbel n. 280. Idem dicunt Mazzotta p. 209. Lugo dist. 20 n. 104. et Tamb. cap. 5 § 2 n. 5. de Evangelio S. Joannis, contra Roncaglia qu. 4 R. 1. qui non improbabiliter ait cum Suar. hujus omissionem esse mortale, saltèm dico, si adsit scandalum. Veniale est omittere unam vel alteram crucem super oblata, vel tunsionem pectoris, aut lotionem manuum, Ronc. quæst. 4 R. 3. et Diana part. 3 tract. 5 R. 45. Idem ait Croix n. 147. cum quarti, de omissione Psalmi Judica, signi Crucis super aquam, ablutionis digitorum in Missa, et similium. Veniale etiàm est omittere unam ex tribus Collectis principalibus, ut communiter dicunt Tournely p. 411. Conc. p. 510 n. 3. Elbel n. 283. et Croix n. 412. cum Quarti; Imò Tamb. cap. 5 § 2 n. 5. putat, nec etiàm esse mortale, omittere duas ex his Orationibus: sed alii rectiùs contradicunt, ut Suar. dist. 83 sect. 3. Pal. p. 11 n. 1. Concina l. cit. Salm. c. 4 n. 112. et Spor. n. 433. qui addit, quod, si omissa sit prima oratio, ipsa cum secreta sit recitanda, non verò posteà. Ità de Collecta propria, nam alias orationes, quæ præter eam addun- tur in Missa, non erit mortale omittere, ut Pal. et Conc. ll. cc.

Si autem in Missali verba Canonis sint detrita, et non possit aliud Missale haberi, nisi post longum tempus, illa omittere, cum memoriâ non tenentur, nullum est peccatum Mazzola p. 210. et Croix n. 419. cum Pasq. et Verric. Id tamen intelligendum, si Sacerdos hoc priùs non adverterit.

Mutilare autem verba, aut syncope intermediare, 407 salvo sensu, et seculso scandalo, non est plus quàm veniale, Croix n. 442. cum Pasq. et Quarti, ac Mazzotta p. 112. qui probabiliter addit, nullum esse peccatum, si id ex naturali defectu fiat.

Peccaret quidem Sacerdos, si in purificatione calicis 408 solâ aquâ uteretur, can. 3. Ex parte 5. de Cel. Miss. ubi dicitur: *Semper Sacerdos* Calicem *vino perfundere debet, postquàm totum acceperit Eucharistiæ Sacramentum.* Sed hoc non erit plus quàm veniale, ut communiter

dicunt Concina p. 510 n. 3. Pasq. qu. 269 n. 8. et Croix n. 423. Tamb. qui id etiàm à veniali excusat, si sacerdos sit abstemius, contra Gavant. In ablutione autem digitorum dicunt Pasq. loc. cit. Quarti in Qu. procem. p. 6. Gobat. ap. Croix, et Bissus apud Merati p. 594. nullum esse peccatum, solam aquam adhibere; sed meliùs dicunt Concina loc. cit. ac Bona, Amic. Cosetti, et Armand. apud Mer. loc. cit. n. 21. id non excusari à veniali, si fiat sine dispensatione Pontificis: excusabitur tamen, ut dicunt, si adsit rationabilis causa, pro qua puto quidem sufficere aliquem esse abstemium, vel vinum esse rubeum, quo purificatoria evaderent indecenter maculata. Hîc obiter advertendum, decentiùs esse, ut sanguis sumatur unicò haustu, proùt communiter docetur; permittunt verò Bauld. Gabrinus, Armand. et alii apud Merati p. 593. posse calicem secunda et tertia vice ad os admoveri, ut reliquiæ sanguinis absumantur; sed meliùs dicunt Tournell. Castald. et Crassus ibidem, semel calicem ori admovendum, aliquantulùm immorando ut reliquiæ omnes (quantùm fieri potest) attrahantur. Monuit autem S. Pius V. in quadam Epistol. apud Gav. part. 2 titul. 10 litter. Y. ut in calicem infundatur eadem vini quantitas, in qua fuerunt species sanguinis, et sumatur per eamdem partem, quâ sumptus est sanguis.

409 Hæc hactenùs quòad partes ordinarias: quòad verò partes *Extraordinarias*, scilicet, quæ non in omni Missa dicuntur, eas omittere non est nisi veniale; ità communiter omnes, nisi tot partes omittantur, quæ simùl sumptæ notabilem materiam constituerent, ut benè advertunt Concina p. 510 n. 3. et Wingandt tract. 15 n. 75. quidquid dicant Quarti, et Pasq. apud Croix n. 420. Vide dicta n. 400. Veniale autem tantùm erit omittere Gloria, aut Credo, sequentiam, collectas (præter propriam Missæ), tractum, Præfationem, vel Communicantes, aut Hanc igitùr, specialia. Ità communiter Concina, et Wigandt ll. cc. Pal. par. 11 n. 11. Roncag. qu. 4 R. 2. Mazzott. p. 209. Elbel n. 284. cum Henno, et Croix n. 420. cum Lugo, Diana, et Filliuc,

Lotio manuum antè Missam debet fieri saltèm sub veniali, et sub gravi, si manus sint valdè immundæ propter reverentiam Sacrificii, ut rectè dicunt Ronc. qu. 1 R. 2. et Tourn. p. 814 qu. 4 cum Quarti, et aliis. Omittere verò lotionem post Missam, nullum erit peccatum, ut rectè ait Croix n. 413. cum Quarti.

Dubitatur 1. An peccent mortaliter Regulares, qui in canone nominant nomen sui Generalis vice Episcopi? Affirmant Viva art. 7 n. 2. Renzi c. 4 q. 16. et Diana. p. 2 tr. 14 R. 50. ex quadam Declar. S. C. ap. Rodr. et Vill. Sed negant Spor. Rodr. Tamb. et Bord. ap. Croix n. 436. quia, ut dicunt, hæc non videtur gravis materia, et de tali Declar. authenticè non constat. Notandum autem, quod in Canone debeat nominari Episcopus non celebrantis (ut putat Croix n. 562.), sed loci, ut universalis usus habet (saltèm apud nos), et cum communi sententia tenent Merati p. 437. et Gavant. Gob. etc. ap. Croix l. c. ex Declar. S. C. Et probatur clarè ex Rubrica p. 2 tit. 8 n. 2. ubi dicitur, quod, si Episcopus loci sit vitâ functus, omittatur nomen Episcopi. 410

Dubitatur 2. An sit veniale omittere Orationes antè vel post Missam? Affirmant Salm. cap. 4 n. 95. cum Fag. et Leand. loquendo tamen de illis, quæ post Missam assignantur. Sed communiter negant Gav. p. 2 t. 1 n. 1. Tour. p. 814 q. 3 ad. 2. Ant. p. 492 n. 2. Holz. n. 376. Pal. p. 4 n. 2. Tam. c. 7 § 1 n. 1. Elbel n. 267. et Ronca. qu. 1 R. 2. quia in Rubrica non adest de illis præceptum, sed tantùm insinuatio; cum ibi in præparatione Missæ solummodò dicatur *Orationes pro temporis opportunitate* (hoc est commoditate) *dicendæ*. Qua de re Gavant. ait: *Indè patet, nullum esse peccatum, si celebraturus eas omittat: et communiùs... omittuntur à Sacerdotibus*. Hoc tamen non obstante, Sacerdos, qui sinè ulla alia præparatione, saltèm domi facta ad sacrificandum accederet, puto ab aliqua culpa non excusandum.

Dubitatur 3. An omittere orationes induendo vestes sit peccatum? Negant Suar. d. 82. sub initio, et Buchardus ap. Gav. n. 6. E converso Azor. lib. 10 c. 29

qu. 5. Nav. Man. c. 25 n. 73. et Sylvest. apud Escob. n. 505. censent, id esse mortale, quia, ut dicunt (sed non satis probabiliter), sicùt est mortale celebrare sine vestibus, ità sinè orationibus ad vestes. Tenendum igitùr cum communi sententia, hanc omissionem esse culpabilem, sed non plus quàm venialem, ut putant Lugo dist. 20 n. 106. Bonac. p. 9 n. 32. Laym. c. 6 n. 12 v. 8. Tourn. p. 823. Salm. c. 4 n. 95. Pal. part. 10 n. 8. cum Henr. et Petig. et Escob. n. 507. cum Fag. Aversa, Man. Vega, etc. Aliter autem quidem sunt necessariæ vestes sacræ ad reverentiam Sacrificii, aliter Orationes ad vestes.

Dubitatur 4. An peccet Sacerdos, si in Missa solemni non recitet, quæ cantantur à Choro? Negant Wigandt tract. 15 n. 75. Nav. cap. 10 n. 34 aut. 46. Diana p. 1 tract. 14 R. 42. item Led. Vill. Vega ap. Escob. n. 511. ac Peliz. Tamb. et Quarti ap. Mazotta p. 209. Hi dicunt, sufficere, quod Sacerdos attendat ad ea, quæ cantantur; ea enim, quæ ex utraque parte dicuntur, ad invicem communicantur, ut fit in Horis Canonicis. Alii verò ut Concina p. 510 n. 3. et Pasq ap. Mazz. dicunt, eum tenêri sub mortali juxtà quantitatem materiæ, quia id jam præscribitur in Rubrica tit. 4 n. 7. et tit. 5. n. 4 et 5. Alii tandem, ut Lugo d. 20 n. 107. et Aversa, q. 11 sect. 12. non improbabiliter dicunt, eum tenêri tantùm sub veniali. Ratio, quia tunc reverà non omittitur Epistola vel Evangelium in Missa, siquidem illa jam cantetur solemniter à Ministris ad instructionem populi, pro quo altè ea legenda vel cantanda instituta sunt; undè lectio illa submissa magis videtur præscribi privatim pro ipso Sacerdote, quàm pro populo: Potest ergò eadem materia omissa in se gravis fieri levis, si non à Sacerdote, sed tantùm à Ministris dicatur, cum Sacerdos et Ministri in celebranda illa Missa faciant unum.

Dub. 5. An sit mortale celebrare Missam cum notabili voluntaria distractione? Negant Croix n. 443. cum Diana, et Barbi, ac probabile putat Mazzotta t. 3 p. 212. Et hoc, etiàmsi distractio esset sub consecra-

tione, aut sumptione; quia (ut dicunt) attentio interna in Oratione non præcipitur sub gravi, juxtà opinionem plurium DD. relatam lib. 4 num. 177. Affirmant verò Concina pag. 513 n. 13. Roncaglia cap. 3 quæst. 2 R. 3. et consentit Tamb. cap. 3 n. 8 et 9. quòad ea, quæ recitantur in Canone, et signanter sub consecratione, et communione. Huic sententiæ potiùs ego adhæreo: ratio, quia (præmissâ quæstione, an attentio interna sit vel ne de essentia Orationis, de qua dicto n. 177. satis locuti sumus) Sacrificium, præter rationem Orationis, habet insuper rationem cultûs excellentissimi Religionis, cui gravem videtur ille irrogare irreverentiam, qui, dum profitetur, se actu religioso Deum colere, voluntariè distrahitur.

« 3. Ex devotione leve aliquid in Missa, etiàm dum 411
» secretò orat, addere, v. gr. Orationem Dominicam,
» vel Psalmum aliquem; vel in Canone nominibus
» Sanctorum nomen Patroni loci, Tamb. l. 5. exped.
» sacrif. c. 5. Dixi leve: quia notabiliter addere, esse
» mortale vult idem Tamb. l. cit. ex Bonac. art. 4.
» quæst. ult. »

Certum est apud omnes, esse mortale addere aliqua in Missa, animo introducendi novum Ritum. Vide Suar. d. 83 sect. 1. Pal. p. 11 n. 1. et alios passim. Hinc rectè P. Conc. p. 510 n. 5 dicit, eum peccare graviter, qui adderet in Missa novas publicas preces. Si verò ex importuna devotione addantur plures collectæ ex eodem Missali, vel *Credo*, aut *Gloria*, *Pater*, *Ave*, vel quid simile, id non excedit culpam venialem; ità communiter Conc. l. c. Sporer n. 428. Pal. d. n. 1, cum Conc. et Mazzotta t. 3 p. 210. cum Suar. et Gob. Rationabiliter tamen censet Aversa apud Croix n. 429 esse mortale addere *Gloria*, et *Credo* in Missa *de Requiem*, quia hæc videtur satis gravis inordinatio.

Probabiliter autem dicunt Concina num. 5. et Croix n. 429, cum Pasqual. quod, licet satiùs sit servare Rubricam, non tamen sit vetitum ex aliqua causa, vel ex devotione addere unam Collectam; Adduntque Gobat, et Pasqara apud Croix ib. hoc fieri posse etiàm

in Festo secundæ Classis, si adsit peculiaris causa. Collecta autem pro publica necessitate potest esse tertia ad libitum, vel addi pro quarta, Croix loc. cit. communior verò opinio est, *ibid.* quod omittenda sit in Festo 1 et 2. Classis. Notandum hîc ex Decreto S. C. Rit. ap. Croix n. 452. quod, cum expositum est SS. Sacramentum, adhùc in Missa duplici, possit de eo fieri commemoratio; tunc tamen Præfatio debet esse communis, vel propria illius Missæ, ut ex aliis Decretis ejusdem S. C. apud Pitton. n. 1214 et n. 1643. In Missis autem votivis pro re gravi, et causa publica, semper dicitur Gloria; Croix n. 464. Et in Missa solemni pro re gravi, aut causa publica, v. g. 40 horarum, dicitur etiàm Credo, Croix n. 466. in Oratione Acunctis non vetatur nominari quivis sanctus canonizatus, et etiàm duo, sed non plures; Croix n. 462. Vetitum est verò addere in Confessione, et tantò magis in Canone nomen alicujus Sancti, ut benè advertit Tamb. c. 5 § 3 n. 9. Et ità etiàm vetitum est addere nomen aliorum Sanctorum in Litaniis publicis coram populo, ex Decreto S. C. 22 Martii 1671 apud Gav. Man. Episc. v. Litaniæ n. 5.

412 « 4. Celebrare antè dictum Matutinum, ut contra » Azor. et Regin. docent Sylvest. Valent. Suar. Vasq. » Less. Fagund. Laym. etc. quorum plerique tamen » cum Palao dicunt esse veniale si fiat sine causa: li- » cet et hoc Tamb. l. 1 art. 7 § 1 de exped. sacrif. in » dubium vocet. * (*De hac quæstione, an liceat cele-* » *brare antè dictum matutinum et laudes? Vide dicta* » *n.* 347.

» 5. Quæ altâ voce dicenda præscribuntur, adeò » submissâ dicere, ut adstantes audire non possint: » Tamb. de exped. sacrif. lib. 2 c. 9 quidquid dicat » Navar. apud Sa v. Missa. Imò notat idem Tamb. ex » Card. de Lugo d. 24 sect. 2, à timoratis passim sine » scrupulo voce pressâ legi. »

413 Antè omnia hîc notandum id, quod habetur in Rubrica part. 1 tit. 16 ubi dicitur: *Sacerdos autem maximè curare debet, ut ea, quæ clara voce dicenda sunt, dis-*

tinctè et appositè proferat, non admodùm festinanter, ut advertere possit quæ legit; nec nimis morosè (notent qui in Missa indiscretam devotionem protrahunt), *ne audientes tædio afficiat: neque etiàm voce nimis elatâ* (et in hoc plures errant), *ne perturbet alios, qui fortassè in eadem Ecclesia tunc temporis celebrant, neque tàm submissâ, ut à circumstantibus audiri non possit, sed mediocri et gravi, quæ et devotionem moveat, et audientibus ità sit accommodata, ut quæ leguntur intelligant, quæ verò secretè dicenda sunt, ità pronuntiet, ut et ipsemet se audiat, et à circumstantibus non audiatur.*

Dubitatur 1. An peccet, qui ità submissè pronunciat verba, ut nè seipsum quidem audire possit? Tamb. c. 9 § 5 n. 2. ex Nav. dicit, hunc non peccare, quià, ut oratio sit vocalis, sufficit, ut exteriùs proferatur. Alii verò, ut Croix n. 438. Gav. p. 1 tr. 16 lit. g. Conc. p. 511 n. 6. Pal. de Hor. Can. d. 2 p. 3 n. 6. Suar. de Rel. l. 4 c. 7 n. 6. et alii dicunt, hunc peccare mortaliter, quia verba, quæ non audiunt, vocalem orationem non constituunt. Attamen probabiliter sentit Tournely p. 842 v. Verùm, id non esse mortale, cum satis sit probabilis opinio enunciata (nempè ad orationem externam non esse necessarium, ut orans se audiat), quam tenent Laym. Azor. Sylvius; Salm.; et alii plures, quos adduximus l 4 n. 163. cum Tourn. l. c. qui hanc asserit esse communem; Et hoc facit id, quod habetur in lib. 1 Regum c. 1 ubi dicitur: *Anna... oravit ad Dominum... dicens Domine, etc.* En oratio vocalis: deindè additur: *Porrò Anna loquebatur in corde suo, tantùmque labia illius movebantur, et vox penitùs non audiebatur.* Sed rectè Tourn. ait, in Missa hoc non excusari à culpa veniali, cum in Rubrica suprà allata expressè præcipiatur, ut Celebrans *ità pronunciet, ut ipsemet se audiat.* Benè verò dicit Quarti p. 1 tit. 16 dub. 1, non excusari à mortali eum, qui sic proferret verba Consecrationis. Ratio, quia, cum opposita sententia Palai, et aliorum, ut suprà, sit etiàm probabilis, exponeretur Sacramentum periculo nul- 414

litatis, quod certè illicitum est ex Propos. 1 damnata ab Innoc. XI.

415 Dubitatur 2. An peccet, qui recitat submissè, quæ altâ voce recitanda præcipiuntur? Videtur omninò negare Tamb. c. 9 § 1 n. 1 dum asserit, à viris timoratis voce omninò depressa Missam sine scrupulo recitari. E converso Nav. et Cajet. ap. Tourn. p. 841. Resp. ad 3 dicunt, esse mortale. Sed meliùs sentio dicendum cum Tourn. l. c. id non esse mortale, cum non videatur gravis materia; sed minimè posse excusari à veniali, cum oppositum expressè Rubricâ præcipiatur. Dicunt autem Ronc. c. 3 q. 2 R. 1 Croix n. 439. Mazzotta t. 3 p. 211 et Wigandt tr. 15 n. 76. non peccare eum, qui altè dicenda submissè recitat, si excedat modum secretæ recitationis: Sed hoc nec mihi satisfacit, nam juxtà Rubricam non semper sufficit excedere modum secretæ orationis; præter ea enim, quæ in Missa submissè dicenda sunt, alia recitanda sunt voce alta, et alia voce mediocri, et omnia hæc ità elatè recitari debent, ut à circumstantibus audiantur; quàmvis benè censeat P. Conc. p. 511 n. 6. non jam oportere, ut omnis populus vocem audiat, sed sufficere, ut adstantes attenti, nempè qui propè altare sunt, percipere valeant quæ leguntur.

416 Dubitatur 3. An sit mortale altè recitare, quæ submissè dicenda sunt? Communiter dicunt DD. nullum esse peccatum, si verba à solis Ministris audiantur; ità P. Conc. p. 501 n. 7. Gav. p. 1, tit. 6 lit. g. et Croix n. 440. cum Gob. E converso putant Gav. l. c. et Quarti p. 1 tit. 16 dub 1, eum peccare mortaliter, qui legit elata voce totum Canonem, vel, ut addit Quarti, notabilem partem ejus, aut aliarum precum, quæ submissè recitari debent. Ratio (ut dicunt), tum quia hæc Sacrosancta verba assiduitate aurium vilescerent; tum quia Sacerdos sic verba proferens videretur velle novum ritum inducere, ideòque facilè ex hoc contemptu scandalum oriretur. Et consentit Croix quòad verba Consecrationis, quia Populus (ut ait), sciendo verba illa, postmodum temerè, et ad jocos eisdem

uteretur; deindè asserit, communem esse sententiam, esse tantùm veniale, si præfata verba Consecrationis audiantur tantùm ad 6 vel 8 passus; mortale verò, si ad 40. Sed ipse censet, esse mortale etiàm ad 10 passus, si intrà tale spatium magna pars populi adest; quod tamen P. Conc. non audet approbare: Dicam circà hæc, quid sentiam: Nullum dubium, quin nequeat excusari à veniali, qui altè in Missa profert, quæ submissè dicenda sunt, cum sit contra Rubricam, quæ ut suprà præscribit, ut Sacerdos *se audiat*, *et à circumstantibus non audiatur.* Facilè insuper assentirem, eum posse peccare mortaliter, qui verba Consecrationis vel Canonis in magna parte ità altè proferret, ut audiri possent ad 40 passus, hic enim tunc deberet toto conatu vocem elevare, ut ad 300 ferè palmos audiretur, et hoc videretur grave scandalum, sapiens reverà aliquem contemptum verborum et ritûs. Sed quis, nisi mente captus, hoc facturus est? Extrà hunc casum autem, agnoscere non valeo in hoc grave peccatum, cum rationes allatæ minimè convincant: non enim video, undè oriri possit in hoc grave scandalum, præsertim si Celebrans devotè verba proferat: nec moveor ex eo, quia verba illa vilescerent, aut audientes temerè iis uterentur, nam si hoc esset, etiàm Evangelium S. Joannis, quod dicitur quotidiè, ne vilesceret, secretò dici deberet.

« 6. Mutare Missam, et die Dominico, vel festo 417
» duplici, v. gr. vel iis diebus, quibus prohibetur
» fieri de festo duplici, v. gr. infrà octavas Epiphaniæ, Paschatis, etc. Feriâ IV. Cinerum, infrà hebdomadam majorem, Vigiliâ Nativitatis Domini,
» sine gravi causa legere votivam; vel pro defunctis,
» vel de alio Sancto in numerum Sanctorum relato.
» Suar. Dian. Lugo l. c. Escob contra Quint. qui t. 7
» s. 4 putat, in hebdomada sancta licere legere votivam, quod refutant Gavant. Dian. p. 9 t. 8 R. 53
» ex declarat. Card.

» Dixi 1. *Sine gravi causa*: talis autem censetur, 1.
» Quæ spectat ad bonum Reipublicæ, vel Principis,

» v. g. necessitas pluviæ, ingruentis belli, vel pestis, » vel similis mali universalis: (Ità etiàm Spor. n. 430 et » Tamb. c. 6 § 1 n. 4.)* ? Item solemnis gratiarum actio » solemnis expositio Eucharistiæ, v. g. diebus Anteci» neralibus.*(Vide de hoc dicenda n. 421. infrà n. III.)* » 2. Quandò cadaver præsens est in Ecclesia, ubi » usus obtinuit. Gav. p. 1 t. 5. 3. Si quis celebret in » Ecclesia, in qua agitur dies festus loci proprius: » hunc enim non tantùm posse, sed debere ex con» gruitate conformare se loco, notat Gavant. Vide » Tamb. l 2 c. 6. qui § 2 et 4, addit, etiàmsi Sacer» dos accepto stipendio, homini promiserit votivam, » vel pro defunctis. etiàm in altari privilegiato, non » solùm posse, sed debere celebrare Missàm curren» tem diebus, quibus istæ prohibentur. * (*Hoc intel» ligendum, quandò Missa pro illa die promissa est.* » *Certum autem est hodiè, post Decretum allatum n.* » 339. *v. Quær.* 1. *quod indulgentiæ altaris privilegiati* » *benè etiàm percipiantur, quandò dicitur Missa duplex* » *diei currentis. Hic quoque notandum quod, cum multæ* » *Missæ votivæ sint acceptæ, et non sufficiant dies non* » *impediti, possint applicari Missæ currentes, ut decla-* » *ravit S. C.* 19 *maji* 1614. *ex gratia speciali Pontificis* » *apud Merati p.* 116.)* Imò etsi Deo per votum tales » Missas promiserit, non tamen ad eas obligari istis » diebus, eò quod votum non obliget, quandò impedit » bonum majus, quale esse dicit conformitatem Officii » cum Missa: secùs diebus aliis.

» Dixi 2. *in numerum Sanctorum relato:* quia si sit » beatificatus tantùm, de quo certis Sacerdotibus, » v, gr. quorum Ordinis fuit, concessum sit Missam » legere, docet Gran. 2. 2. cont. 1 c. 7 d. 4 s. 2. et » Escob. contra Palaum, non licere aliis Sacerdoti» bus, etsi nullum aliud sit festum, de eo legere: eo » quod sic expressè determinârit sacra Rituum Con» gregat. apud Gavant. Vid. Escob. n. 41, et Tamb. » l. c. cap 6, ubi Palaum sequens dicit, contrarium » esse probabilius, ac magis pium: imò de Sanctis » Societatis certum esse, si celebrent in templis ejus-

» dem Societ. ex concessione Pontificum. Idem tenet
» Quint. tom. 7. sing. l. c.
» 7. Si quis violet rubricam spectantem ad essen-
» tiam, vel quasi essentiam Missæ, vel si nullam planè
» servet, peccat mortaliter. Escob. ex Fagund. p. 1
» lib. 3 cap. 21 n. 9. »

418 Sermo hîc de *Missis votivis*, nempè quandò dici possint. Ex Rubrica tit. 4 n. 3. Missæ votivæ prohibentur in Dominicis, et in omni Festo duplici. Item intrà Octavas Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, die Cinerum, in Hebdomada majori, et in Vigiliis Nativitatis Domini, et Pentecostes, ex Decr. S. C. Rit. 28 aug. 1627. ap. Gavan. p. 1 tit. 4 n. 3. Item infrà Octavam Corporis Christi, ex Decreto ejusdem S. C. 21 jun. 1670. approbato à Clem. X. ap. Croix l. 6 p. 2 n. 498. item 2055. Decr. 19. Idem tantò magis dicendum de Missis Defunctorum, quæ insuper nec dici possunt in expositione SS. Sacramenti 40. Horarum, et in Ecclesia, ubi celebratur de Festo duplici, etiàmsi illæ ex præscripto testatorum essent celebrandæ, ut in Decr. 7 maji 1746.

Exceptis autem his diebus, semper dici possunt Missæ votivæ, vel *de Requiem*. Advertendum verò 1. 419 id, quod habetur in Rubrica tit. 4 n. 3 ubi dicitur: *Missæ votivæ... in Missis privatis dici possunt pro arbitrio Sacerdotum, quocumque die Officium non est duplex, aut Dominica... Id verò passim non fiat, nisi rationabili de causa, et quòad fieri potest, Missa cum Officio conveniat.* Nota to *nisi rationabili de causa;* undè ait Mer. p. 116 n. 3, non sufficere pro causa ad passim Missas votivas celebrandas, ut Sacerdos citò se expediat, vel alia similis levis occasio. Verùm sine dubio petitio facta à dante eleëmosynam alicujus Missæ votivæ, erit justa causa illam celebrandi. Necnon probabiliter etiàm censet Tamb. lib. 2 c. 2 §. 1 n. 3, sufficientem esse causam specialem devotionem ergà aliquod Mysterium, vel Sanctum, hoc enim (ut ait) faciunt viri timorati sine scrupulo. Imò Ronc. c. 4 q. 2. R. 1 ex Gav. p. 1 tit. 4 lit. p. *in fine*, putat, præfatam Rubricam esse

tantùm de consilio, et nullo modo obligare, ità ut etiàm ad passim Missas votivas dicendas nulla causa requiratur; nam aliàs fortè, ut dicit, videretur Rubrica sibi contradicere, cum anteà dixerit, Missas votivas celebrari posse *pro arbitrio Sacerdotum*, arbitrium autem non limitatur ad causam; huic tamen opinioni non acquiesco, si quis passim vellet sine ulla causa Missas votivas recitare; Rubrica enim per illa verba, *id verò passim non fiat*, restringit arbitrium, ità ut ipsæ passim nequeant celebrari, nisi adsit rationabilis causa. Advertendum 2. quod Missæ conventuales omninò semper debeant concordare cum Officio diei ex Decretis S. C. 16 Maji 1626 et 16 Jan. 1627 apud Merati in Ind. n. 198 et 204. Aliàs Canonici non lucrantur distributiones, ex Decr. 25 junii 1611 et 28 Jan, 1612 apud Gavant. p. 1 tr. 4 n. 3.

420 Quæritur I. An sit mortale celebrare Missam votivam, vel *de Requiem*, præfatis diebus vetitis? Affirmant Ang. *v Missa* n. 33 et Barth. ab Ang. §. 466. Sed communiter negant, secluso scandalo et contemptu, Suar. d. 83 sect. 3. Bon. p. 7 § 3 n. 2 et 3. Lug. d. 20 n. 105. Fill. de Euch. n. 156. Roncaglia c. 4 q. 2. R. 2. Sporer n. 429 cum Laym. et Tamb. Salm. c. 4 n. 114 cum Hurt. Gran. Dian. Vill. Mirando, etc. ac Escob. l. 21 n. 512 cum Soto, Sylv. Henr. Med. et Reg. Ratio, quia non videtur in hoc adesse notabilis perversio ritùs. Verùm Escob. in Festis solemnibus (licet oppositum etiàm putet probabile ob DD. auctoritatem) id censet mortale; et idem sentit Ronc. l. c. Saltèm in Missa publica dicerem hoc difficulter posse excusari à gravi scandalo. Item ait Ronc. l. c. R. 3 non excusari à mortali dicere Missas *de Requiem* diebus vetitis, quia hoc districtè prohibetur Decreto S. C. 5 Aug. 1662) apud Merati Ind. n. 396.) approbato ab Alex. VII. ubi dicitur: *Districtè præcipitur, ut Missas privatas de Requiem in duplicibus nullatenùs celebrare audeant. . . Et curent Ecclesiarum Rectores etc. ut hujusmodi Decretum inviolatè servetur.* Cæterùm omnes conveniunt, posse celebrari Missas votivas, vel *de Re-*

quidem ob causas graves. Quænam autem hæ sint, vide in sequenti quæsito.

Quæres II. Quænam sint causæ, ob quas possint 421
dici Missæ votivæ, vel pro Defunctis etiàm diebus vetitis? Resp. I. Si urgeat publica necessitas, ut suprà dictum est apud Bussemb. II. Si in aliqua Ecclesia celebretur Festum duplex, quod facilè accidere potest in Ecclesiis Regularium, ibi enim debet Sacerdos Missam Festo conformem celebrare, ut rectè notant Gav. p. 3. tit. 10 n. 16 v. *Non tamen*, et Tamb. c. 6 §. 1 n. 14. Et de hoc adest Decretum S. C. 10 Nov. 1622. apud Croix n. 2055 Decr. 263. Declaravit autem eadem S. C. 24 Julii 1683 apud Merati Ind. n. 117, professionem Religiosorum, aut Monialium nemerari non posse sub gravi, ità ut cantari possit Missa votiva solemnis de Spiritu Sancto; et consuetudinem in contrarium abusum dixit. III. Si fit expositio SS. Sacramenti in Oratione 40 horarum. In illa autem servandum est id, quod statuit Clemens XII. in Constit. 9. (Bullar. p. 2 §. 10) editâ 1 Sept. an. 1730 (apud Merati p. 686 n. 10.) Ibi Pontifex præscribit, ut in altari, ubi fit expositio Eucharistiæ, celebretur Missa votiva solemnis de SS. Sacramento cum *Gloria*, et *Credo*, proùt celebrantur Missæ pro re gravi; exceptis tamen Dominicis, et Festis 1. et 2. Classis, nec non feriâ 4. Cinerum, et feriis 2. 3. et 4. Hebdomadæ majoris, diebus infrà Octavas Paschatis, et pentecostes, Vigiliis Nativitatis Domini, et Pentecostes, et diebus Octavæ Epiphaniæ; his enim diebus statuit cantandam esse Missam communem cum Oratione SS. Sacramenti sub una conclusione; quam commemorationem voluit fieri etiàm in Missis privatis; quæ si celebrantur de SS. Sacramento diebus permissis, erunt votivæ sine Gloria, et Credo. IV. in die obitus præsente cadavere (etiàmsi alicubi non esset usus, contra Gavant. ap. Busemb., ut suprà) potest dici Missa *de Requiem*, adhùc in Dominicis et Festis duplicibus ex Decreto S. C. 23 Maji 1603 apud Mer. Ind. n. 16 exceptis verò Festis 1. Classis ex Decreto 5 Julii 1698 ib. n. 525. Cum

autem primùm habetur notitia de obitu alicujus personæ procùl defunctæ, potest cantari Missa de diè obitûs, etiàm in Festo duplici, non tamen de præcepto; tunc enim differenda est ad sequentem diem, ex Decr. 4 Maji 1686 apud Croix l. 6 p. 2 n. 2055 Decr. 82. Hæc autem omnia Decreta intelligenda sunt de Missis solemnibus, non privatis, ex Decr. 10 Jan. 1693 apud Merati in Ind. n. 505 contrà id, quod dicit Wig. tr. 5 n. 68. Decreto verò, quod affert Gav. p. 1 tit. 5 n. 2 lit. a die 1 Sept. 1607 ubi dictum fuit, *posse tolerari Missas de Requiem in duplici Festo, quod non est de præcepto, ut testatorum voluntates adimpleantur* dicit Merati p. 159 derogatum esse aliis Decretis, et præsertim Decreto edito 5 Aug. 1662 in Ind. n. 396. Insuper alio Decr. 2 Nov. 1662. In Ind. n. 422 dictum fuit, in Festo duplici etiàm majori non de præcepto posse dici Missas anniversarias solemnes relictas ex dispositione testatorum, ut quotannis dicantur in die ipsorum obitûs. Idem dicitur de die tertio, septimo, et trigesimo: Missas verò privatas dicendas esse in die, non differendas. Item eadem S. C. Rit. 19 Junii 1700 in Ind. n. 547 declaravit, posse dici Missas cantatas *de Requiem* in Festo duplici minori, si Parochiani sæpiùs petant per annum pro aliquo defuncto, dummodò hoc fiat in die anniversaria obitûs. Quod si accidat anniversarium, vel dies tertius, septimus, et trigesimus in festo de præcepto, debet transferri in sequentem diem, ex Decr. 23 Maji 1603. Ind. n. 20. Anniversarium autem tunc potest etiàm anticipari, et tunc dicitur Missa proùt in Anniversario, Decr. 5 Julii 1698. Ind n. 529.

422 Quæritur III. An obligatus, ut dicat Missam votivam de B. Virgine Maria, vel *de Requiem*, ratione eleëmosynæ, vel Capellaniæ, diebus, quibus permittitur celebrare eas, satisfaciat celebrando Missam currentem? Negant Lay. c. 1 q. 5 et Tam. l. 2 c. 2 §. 2 n. 6, quia Sacerdos tenetur exequi voluntatem rationabilem præstantis stipendium. Sed affirmant communissimè, et etiàm probabiliter Suar. dict. 85 sect. 3. Azor. p. 1 l. 10 c.

32 q. 5. Bon. p. 7 §. 2 n. 4 Croix n. 371. Pal. p. 14 n. 10 cum Nav. Henr. Barb. etc. ac Salm. c. 4 n. 125 cum Sa, Garzia, Dict. etc. Ratio, quia, licet tunc Ecclesia permittat Missas votivas, decentiùs tamen est, te conformari universali ejus præscripto, tunc enim preces Missæ votivæ satis compensantur ab Ecclesia eo diè precibus præscriptis, et voluntas dantis eleëmosynam compensatur executione voluntatis Ecclesiæ (quam semper decet præferri) præscribentis Missam assignatam; et ideò Rubrica loquens de Missis votivis, eas permittit, sed in fine subdit: *Quòad fieri potest, Missa Officio conveniat.* Necnon hoc valere dicunt Salm. l. c. *in fin.* cum Ant. à Sp. S. etiàmsi Sacerdos expressè Missam promisisset; et etiàmsi (addunt Croix n. 371 et iidem Salm. n. 127 cum Panorm. Suar. et Grazia) Sacerdos vovisset illa die Missam legere votivam, cum tale votum non sit de meliori bono. Omninò tamen excipiendum est, si Missa dicenda sit in altari privilegiato, quæ diebus permissis necessariò celebranda est *de Requiem*, ut diximus n. 339 *v. Quæres* 1.

Quæritur IV. Quænam sint advertenda circà modum celebrandi Missas votivas? Advertendum I. Quod in Missis votivis non sit opus dicere Orationes impares numero; ut ait Merati p. 135 n. 42. Omninò tamen dicendæ sunt tres Orationes in Missa privata, sed in solemni dicitur una tantùm, Merati n. 44 Advertendum II. Quod non debeant dici Missæ votivæ, seu collectæ Missarum Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paschatis, Assumptionis Beatæ Mariæ, et omnium similium festorum, etiàm Sanctorum, quæ proprios habent Introitus et Collectas, ut declaravit Paulus V. apud Mer. pag. 121 n. 17. In aliis verò missis votivis, in quibus veritas et ritus verborum non violatur, nihil prohibet, quin ipsæ dici possint, licet meliùs sit dicere Missam votivam, quæ habetur in Missali: ità Merati ib. qui pag. 122. cum Gavant. Guyeto, etc. addit, quod, si possit omitti verbum *Hodiè* ubi reperitur, vel mutari in Oratione verba *Natalitia*, *Festivitas*, etc. dicendo *Commemoratio*, aut *Memoria*, tunc Missa illa possit recitari. 423

Advertendum III. Quod benè possint dici Missæ votivæ de quocumque Sancto, modò de ejus Canonizatione constet ex Martyrologio, vel aliundè; vide Merati p. 119 n. 15. ex Gav. Bellarm. etc. Non verò de iis, qui non coluntur publico, et universali Ecclesiæ cultu. Undè Missæ de Beatis concessæ alicui Religioni, aut loco, non possunt celebrari ab aliis personis, Ecclesiis, et diebus, quàm quibus conceduntur in Diplomate, ut contra Pal. et Vasq. rectè tenent Escob. l. 21 n. 535. cum Molf. Aversa, Gran. et Diana, ac Merati p. 119 n. 16, cum Quarti; Bisso, Guyeto, et communi, ex Decreto S. C. edito die 10 sept. 1625. et alio apud Croix n. 2055. Decr. 227.

Advertendum IV. id, quod præscribitur Rubricâ circà Missas votivas particulares; et 1. In Missa votiva de *SS. Trinitate*, quandò dicitur pro Gratiarum actione, cum prima Oratione dicitur alia Oratio tantùm, *Deus cujus misericordiæ, etc.* sub una conclusione, hoc tamen procedit in Missa solemni pro re gravi, vel publica causa Ecclesiæ, non verò in privatis, in quibus secunda Oratio erit diei, et tertia de Gratiarum actione: ità Merati p. 125 n. 24. cum Gav. Bisso, Guyeto, etc. 2. *In Missa de Angelis* dicitur semper *Gloria*, quacumque die celebretur, secunda Oratio erit diei, et tertia illa, quæ alioquin esset secunda in Missa currente. Si autem petatur Missa votiva S. Michaëlis Archangeli; poterit dici Missa de ejus Dedicationis die, 29 septembris, et sic etiàm Missa de Angelis Custodibus die 2 octobris, ità Merati. 3. In Missa *de Spiritu S.* secunda Oratio erit de die, tertia *A cunctis*, vel *Concede* pro temporum varietate, Merati p. 127 n. 28. cum Quarti, et Tournel. Et sic etiàm dicuntur Missa de SS. Sacramento (Merati ib. n. 29). Missa *de Passione*, *et de Apostolis*. 4. in Missa *de B. Maria Virgine* secunda Oratio erit de die, tertia de Spiritu S. et in ferialibus secunda de Spiritu S. tertia Ecclesiæ vel pro Papa. Hìc notandum, quod Missa votiva solemnis de B. Maria possit celebrari cum *Gloria et Credo* ob publicam causam ratione concursûs populi, ex Decr. S. C. 8 junii

1658. ap. Mer. pag. 117. Item notandum, quod, si dicas Missam votivam de B. Virgine in Festo alicujus sancti semiduplici infrà aliquam Octavam B. Virginis, tunc non sit dicenda Missa votiva communis de B. V. sed de ejus Octava, sine *Gloria* tamen, et *Credo*, ex Decr. apud Croix lib. 6 p. 2 num. 503 et ap. Mer. ind n. 474. Si autem petitur Missa de SS Rosario, vel de Monte Carmelo, non potest dici Missa concessa Dominicanis, vel Carmelitis, ex Decretis ap. Mer. Ind. n. 189 et 229 sed benè potest dici Missa de die Festo, Merati p. 129 n. 30. 5. In Missa *pro Defunctis* non dicitur Psalmus *Judica*, celebrans cum incipit Introitum non signat se cruce, sed librum, non dicit, *Jube Domine benedicere*, non osculatur librum post Evangelium, non benedicit aquam, nec dicit *Gloria Patri* in Psalmo *Lavabo*, ad *Agnus Dei* non dicit *Miserere*, sed *Dona eis requiem*, non dicitur Oratio pro pace, nec *Ità Missa est*, nec *benedicamus Domino*, sed *Requiescant in pace*, nec datur Benedictio.

Hic autem ultimo loco operæ pretium est annotare 224
aliqua Decreta S. C. Rit. majoris momenti ad celebrationem Missæ pertinentia, excerpta ex plurimis, quæ affert Croix l. 6 p. 2 n. 2055.

1. Missa conventualis canenda est quotidiè in Collegiatis, quarum Clerus est numerosus, et reditus non tenues. 14 Januarii 1603.

2. Tenentur omninò Canonici ad cantandam Missam de die, ut lucrentur distributiones. 28 janua. 1612.

3. Sacerdos, qui celebrat Missam conventualem, in qua Chorus tenetur cantare Symbolum, non potest illam prosequi tempore, quo à choro cantatur Symbolum prædictum 17 Dec. 1695.

4. Missæ, ad satisfaciendum eleëmosynis alicui Ecclesiæ traditis, non sunt celebrandæ per exteros, ubi commodè potest iis satisfieri per Sacerdotes ejusdem Ecclesiæ. 28 Jan. 1606.

5. Inferiores Episcopo non debent sumere de altari paramenta pro Missa. 7 Jul. 1712. *Hoc tamen intelligendum, ut advertit Gavant. ne ponantur paramenta in*

medio altaris more Episcoporum ; nam si ponantur in angulo , id permittit ipsa Rubrica p. 2 tit. 12 n. 6. ubi dicit : Si verò (*Sacerdos*) sit dimissurus paramenta apud altare ubi celebravit, finito Evangelio... ibidem illis se exuit. Saltèm ait Croix n. 2072. *hoc permittendum, ubi non est commoditas ea alibi deponendi.*

6. Altare portatile ligneum cum ara lapidea permitti debet, non obstante constitutione synodali, dummodò habeat solitum Reliquiarum repositorium. 19 Januarii 1614.

7. Solus Episcopus potest habere fenestras in Ecclesia, per quas in eam prospectus haberi possit. 19 Januarii 1614.

8. Non licet in Ecclesiis, in quibus non asservatur SS. Sacramentum, celebratio Missæ in Cœna Domini ; nec ejus asservatio in Sepulchro. 24 Junii 1659.

9. Non permittitur ad altare majus celebratio Missæ, dum dicuntur in Choro Matutinum, et Horæ. 15 Sept. 1664.

10. Potest fieri commemoratio de SS. Sacramento, si expositum sit, etiàm in Missa de festo duplici, quod non sit 1 vel 2. Classis. 2 Decemb. 1684.

11. Si in die commemorationis omnium defunctorum occurrerit Dominica... Officium cum Missa defunctorum transferantur in sequentem diem etiàm Festo duplici impeditum. 5 Octob. 1688.

12. Sacerdos in Sacrificio Missæ congruentiùs utitur cingulo lineo, quàm serico. 22 Jan. 1701.

13. Habens indultum à Sede Apostolica erigendi Oratorium privatum in propria domo, si quis voluerit ibi ædificare altare ligneum, non indiget facultate Apostolica, dummodò altare ligneum cum sacro lapide parieti colligatum amovibile non sit, et altaris portatilis imaginem non præseferat. 3 Dec. 1671 ap. Merati Ind. 393 *eo autem colligatum latè videtur intelligendum, ità ut altare parieti adhæreat, et nullum inter ipsum et parietem intercedat spatium ; sic enim verificatur, quod altare non præseferat imaginem altaris portatilis, idque saltèm sic usus interpretatus est.*

14. Non potest prohiberi celebratio Missæ in Oratorio ruri ædificato per laicum, antequàm celebretur Missa Parochialis. 31 Martii 1629 (apud Merati Ind. n. 242.)

15. S. C. sæpiùs censuit, constitutiones Synodales disponentes, ut diebus festis Missæ celebrari non debeant in aliis Ecclesiis, nisi celebratâ Missâ in Ecclesia Parochiali, esse observandas; ità tamen, ut Missa in Ecclesia Parochiali horâ opportunâ celebretur. 25 Maji 1652 (apud Bened. XIV. Notif. 44 n. 12.) De rigore juris non posse prohibere (*scilicet Parochum*), ut Missæ non celebrentur antè Missam à Parocho non celebratam. 27. Junii 1641. (ap. eumd. Bon. l. c.)

Refert hîc ultimo loco aliqua obiter adjicere circà Eucharistiæ expositionis usum, quem doctissimus Christianus Lupus p. 1 tom. 11 c. 9 jamdiù in Ecclesia fuisse probat; magnopere ipse promovet, dicens, ex frequenti hujusmodi Sacramenti expositione populum retrahi à vanis oblectamentis, concursum Ecclesiarum augeri, et fideles magis ad devotionem excitari. Verùmtamen S. Carolus Borromæus in sua Synodo XI. Diœcesana hæc præscripsit: *Ne quâvis causâ Eucharistia palam . . . . . proponatur, sed publicâ tantùm, atque gravi; aliis verò de causis Orationem licebit instituere, sed non Sacramento apertè exposito.* Item Benedictus XIV. (in sua Notif. 30 n. 11.) refert, S. C. Concilii die 17 Aug. 1630 in una Neapolitana sic præscripsisse: *S. C. censuit, non licere Regularibus, etiàm in eorum propriis Ecclesiis, SS. Eucharistiæ Sacramentum publicè adorandum exponere, nisi ex causa publica, quæ probata sit ab Ordinario; ex causa privata posse, dummodò SS. Sacramentum è tabernaculo non extrahatur, et si sit velatum, ità ut ipsa sacra hostia videri non possit.* Idque confirmatum fuit à nostro P. Ben. XIV per aliud Decretum datum 16 Aprilis 1746 (Vide in ejus Bullar. t. 2.) ubi dicitur: *Non licere exponi publicè divinam Eucharistiam, nisi causa publica, et Episcopi facultas intervenerit.* Ex his igitùr omnibus Decretis certum videtur, non licere exponere SS. Sacramentum ob litis victoriam, ob valetudinem alicujus

(nisi sit persona publica, cujus salus communitatis bono sit expediens), et sic pro aliis privatis causis. Num autem id liceat ob specialem devotionem alicujus particularis? Dubitat P. Concina. Ego dicam, quid sentiam. Dico 1 quod, si quis privatus hanc expositionem fieri procurat ad publicam devotionem promovendam, tunc ista potius publica, quàm privata causa esse videatur. Dico 2 cum Concin. in hoc spectandum, an in illis locis, in quibus fit expositio, devotio et cultus Sacramenti magis augeatur, vel minuatur, et juxtà hanc regulam censeo expositionem faciendam vel omittendam; ubi enim viget devotio et cultus augetur, debitâ semper obtentâ Ordinarii licentiâ, nescio, præsertim juxtà præsentem nostrarum Religionum frequentem usum, cur potiùs non sit laudanda, quàm improbanda hujusmodi SS. Sacramenti expositio; modò (exciperem) non sit nimis frequens, nimia enim frequentia esset quidem causa, ut reverentia ergà tantùm Sacramentum minueretur.

Hîc insuper notandum, quod etiàm respectu Ecclesiarum sæcularium adsit Decret. S. C. Episcop. et Regul. prohibens extrahi pyxidem è tabernaculo, cum illa ob privatam causam exponitur, his verbis: *Si quandocumque privata ex causa sacrosancta Eucharistia exponenda videbitur, à tabernaculo numquàm extrahatur, sed pyxide velatâ in aperto ejusdem tabernaculi ostiolo, cum assistentia alicujùs Sacerdotis, stolâ et superpelliceo induti; et cum sex saltèm luminibus cereis collocetur. Quod idem in Ecclesiis sæcularium servari mandamus.* Die 9 Decemb. 1602 ità apud Card. Lambert. Notif. 30 n. 27. Benedict. autem XIV. in sua Bulla, *Cum ut rectè nosti* (in Bullar. tom. IV. p. 317 § XIII.), mentionem faciens de præfatis Decretis, dicit, quod pro causa privata numquàm possit extrahi pyxis, nec etiàm ad populum benedicendum: *Si autem* (sunt ejus verba) *non debet à tabernaculo educi, facilè intelligitur, in designatis casibus non esse illud afferendum ad Ecclesiæ januam, nec cum eodem Benedictionem impertiendam.* Hîc verò obiter adver-

tendum id, quod in prædictâ Bullâ (ibi § XIII.) idem Pontifex subdit: *Neque enim fas cuique esse debet privatâ auctoritate novum ritum inducere*. Profertque ibi ad hoc Canonem 13. Tridentini sess. 7, quo vetitum fuit immutare consuetos ritus circà administrationem Sacramentorum, et declarat, Canonem illum procedere etiàm quoad cultum SS. Eucharistiæ. Loquens autem de ritibus alicubi jam introductis, sic inquit: *Et quoties aliquem ritum ejusmodi induci contingit, etsi nihil continentem pietati oppositum, Apostolica Sedes eumdem interdicere non dubitavit ex quibusdam extrinsecis circumstantiis nullatenùs prævisis, vel neglectis ab eo, qui ritum invexit.*

Notandum etiàm, quod ex Decreto Innocentii XII. 1 Septembr. 1730 (relato apud Merati pag. 581.) prohibeantur apponi statuæ, reliquiæ Sanctorum, ac Imagines animarum Purgatorii in altari, in quo fit expositio. Ad illud autem; *Panem de cælo etc.* non est addendum Alleluja, ex Decreto S. C. apud Merati t. 1 in Indice Decret. 523.

Hîc ultimo loco operæ pretium est quærere et videre, quibus in Ecclesiis asservari possit Eucharistiæ Sacramentum? Docet Cardinalis Petra in suis Commentaris t. 3 ad Constit. 1 Urbani IV n. 15 et 29 cum Barbosa, Riccio, Genuensi, etc. ac pluribus decisionibus S. C. Certum esse, tantùm in Ecclesiis Parochialibus asservari posse, quia in hoc tantùm Sedes Apostolica dispensare potest, non autem Ordinarii: asservatur etiàm in Cathedralibus, quia ipsæ dicuntur Parochiæ, verùm ibi non est asservandum in altari majori, sed in alia capella, propter functiones Pontificales necessariò peragendas ab Episcopo retrorsum ad altare majus. Permittitur etiàm asservari Sacramentum in Ecclesiis Regularium, propter necessitatem præbendi ibidem Communionem infirmis, ut dicunt Pelliz. Man. Reg. tr. 3 c. 6 n. 1 et 6. Petra loc. cit. n. 18. cum Glossa in c. *Permittimus de sentent. excomm.* verbo *Excommunicatis*. Idem permittitur in Ecclesiis Monialium viventium in Clausura, Decreto

S. C. Concilii in Ulyssiponensi anni 1585 apud Petr. n. 19. Censuit etiàm eadem S. C. in Mexicana 15 Maji 1700, concedendum Patribus Oratorii Indultum asservandi Eucharistiam intrà claustra pro quatuor anni temporibus, quibus fiunt Exercitia ab Ordinandis. Non permittitur autem in Collegiis solius Ordinarii auctoritate constitutis, ut sunt Conservatoria, quæ non approbantur, sed tantùm à Sede Apostolica tolerantur, et in quibus jura Parochialia præservantur Parocho, ut decrevit S. C. Concilii in Salernitana 19 Augusti 1702 et in Neapolitana 4 julii 1707: ubi specialiter declaratum fuit, asservationem Eucharistiæ non licere Conservatoriis absque Apostolica auctoritate; vide Petram n. 21. Idem decrevit S. C. respectu ad Grancias Regularium; ibi n. 23. Idem respectu ad Ecclesias Collegiatas, nisi asservatio Eucharistiæ ibi esset pro servitio suarum Parochiarum, n. 24. Idem quòad Ecclesias Confraternitatum, et Hospitalium, n. 30. Idem quòad Ecclesias Rurales, aut alias intrà fines Parochiæ, n. 30 et 31. nisi esset aliqua Ecclesia filialis Parochiæ, et adesset ibi consuetudo asservandi SS Sacramentum, ac necessitas ad consulendum saluti animarum, ut ait et probat Petra n. 28. Tandem declaravit Bened. XIV. in Bulla, *Quàmvis justo etc.* data 30 Aprilis 1749 § 24 (vide in Bullar. Tom. 3) jus retinendi Eucharistiam privativè pertinere ad Pontificem, ut Canonica, (ait) *docet disciplina, juxtà quam Eucharistia in Ecclesiis, quæ Parochiales non sunt, retineri non potest absque Apostolico indulto, vel consuetudine immemorabili* (seu centenaria, non verò quadragenaria, ut probat Petra n. 35.), *quæ hujusmodi indulti præsumptionem inducit.* Advertit autem Petra n. 32. quod, licet adsit immemorabilis consuetudo in aliqua Ecclesia asservandi Sacramentum, ipsa tamen non suffragetur, si constet ab initio fuisse asservatum ex sola licentia Ordinarii: possessio enim illa minimè valet, cum proveniat ex titulo infecto; et ità decrevit S. C. Concilii in Neapolitana 28 Julii 1708. Insuper sciendum, quod à Sede Apostolica hujusmodi licen-

tiam numquàm concedatur pro Oratoriis privatis, et pro Capellis ruralibus, nisi esset alicubi populi concursus, et distantia à Parochia; ità Petra n. 37 et 38. Qui demùm advertit, jus retinendi claves tabernaculi privativè spectare ad Parochum; idque non permittendum Monialibus, neque laicis, etiàm in feria quinta Cœnæ Domini, nisi adsit in aliquo loco immemorabilis consuetudo, quam tolerandam esse censet Pignatellus, et testatur sic servari in Hispanis, et in Regno Siciliæ, ac etiàm Neapolitano; vide Petram ib. n. 39. ad 44.

Insuper notandum ex Decreto S. C. Rituum sub die 15 Septemb. 1737 apud Merat. quod in Communione ministranda Monialibus non sit danda benedictio cum Pyxide e fenestella, sed tantùm cum dextera manu, etiàmsi ibi sit præsens Sacramentum. Item, quod Sacerdos, descendendo ab altari cum Pyxide, non per laterales gradus, sed anteriores descendere debeat. Præterea advertendum, quod regnans Pontifex Clem. XIII. præceperit, omnibus Dominicis in Missa dicendam Præfationem de SS. *Trinitate*, modò non adsit præfatio propria illius diei.

TRACTATUS IV.

DE SACRAMENTO PŒNITENTIÆ

CAPUT I.

DE ESSENTIA HUJUS SACRAMENTI.

DUBIUM I.

Quæ sit ejus materia, et forma?

425 *De materia, et forma hujus Sacramenti. Vide, quæ de his habentur apud Busemb.*
426 *Monitum ad Confessarios.*
427 *De* materia *remota. Dub.* 1. *An mortalia commissa in susceptione Baptismi sint materia hujus Sacramenti?*

425 « Resp. materia remota, et necessaria est omne peccatum mortale, post baptismum commissum, et non confessum. * Dicitur verò commissum post Baptismum * (contrà Propos. 19 *inter damnatos ab Alexand. VIII. quæ pro peccato originali perpetuam agendam pœnitentiam asserebat*) * Materia sufficiens, et non necessaria est omne veniale post Baptismum commissum, vel etiàm mortale, aliàs ritè confessum. Materia proxima sunt actus pœnitentis, Contritio, Confessio, et Satisfactio; quarum ultima est integralis tantùm, ut patet in infirmo, qui, si ratione destituatur, solet absolvi absque satisfactione: duæ priores sunt essentiales, ut communiter docetur contrà Scotum, qui totam essentiam ponit in absolutione. Porrò peccata sunt tantùm materia, circà quam, actus verò pœnitentis materia, ex qua, Laym. d. 5 t. 6 c. 3. ex communi.

Undè resolves.

» Etsi peccatum mortale remissum quomodocumque sit, tenêris tamen confiteri, si non fecisti. Trident. sess. 14 c. 5.

» 2. Omitti possunt venialia, vel omnia, vel aliqua

» item mortalia semel ritè confessa, v. gr. in Confes-
» sione generali, ut docent Dian. p. 3 t. 4 res. 56.
» Card. de Lugo d. 16 n. 56, contra Vict. Ledesm. et
» alios. In qua etiàm non esse necessarium addere
» peccatum mortale, quod post ultimam confessionem
» sit commissum, docent Bonac. d. 5 qu. 5 sect. 2 p.
» 2. Dian. t. 2 tr. 4 res. 62 et t. 3 res. 65. Card. de
» Lugo d. 16 sect. 2 n. 47 et Sanch. et Conc. quod est
» probabile : nisi circumstantia aliqua, v. gr. speciem
» mutans, vel reservatio casûs, vel proxima peccandi
» occasio aliud requirat, et pœnitentia sufficiens im-
» ponatur. Card. de Lugo, Tamb. de exped. conf. lib.
» 2 c. 1. Tutius tamen est, nova ab antiquis secernere.
» 3. Ponenda semper est materia certa ; qualem esse
» negat Sancius in sel. d. 7 apud Dian. p. 3 t. 4 res. 52
» quod quis non responderit divinis inspirationibus,
» non fecerit bonum, quod potuit, et similes imper-
» fectiones. In quibus tamen exponendis non tenetur
» Confessarius impedire pœnitentem, ut docet Card.
» de Lugo l. c. n. 103 contrà Sanch. Quod si haberi
» certa non possit, pro ratione dubii danda est abso-
» lutio ; ut sub dubio, si materia prorsùs dubia sit :
» vel absoluta, si certa videatur. Ità Suarez, Laym.
» l. 5 t. 6 c. 3 et alii commun.

» Resp. 2. Forma Sacramenti pœnitentiæ sunt
» verba absolutionis : *Ego te absolvo à peccatis tuis ;*
» ubi, licet de essentia tantùm sit, *absolvo te*, debent
» tamen addi reliqua præsertim in articulo mortis ;
» secundùm quosdam sub mortali, secundùm alios
» sub veniali, ut vid. Gran. voce prolatâ in præsentem ;
» absentem enim Clem. VIII. absolvi prohibuit, sub
» pœna excommunicationis.

Undè resolves.

» 1. Invalidum est abslovere nutu, Signo, aut
» scripto, item absolvere absentem ; quod docuit *Alen-
» sis*, *Medin.* et alii, sed vetitum nunc, ut modò
» dictum.

» 2. Valida est absolutio, si reverentiæ causâ dicas : absolvo dominationem, excellentiam, vel majestatem vestram, etc. Quia non mutatur essentialiter, et sunt verba æquivalentia. Aversa. V. suprà tract. 1 c. 1 d. 2. Non valet autem, si dicas : absolvat te Deus, vel absolvat te Christus. Avers. q. 12 sect. 2.

» 3. Orationes præviæ, et subsequentes formam, ut *Misereatur tui, etc.* et *Passio Domini, etc.* quæ secundùm Trident. laudabiliter adduntur, non sunt necessitatis, et ex causa rationabili omitti possunt, v. gr. si breves sint Confessiones, vel multi confitentes, ut vid. Dian. p. 3 t. 4 R. 97. tunc enim sufficit dicere : *Absolvo te à peccatis tuis in nomine, etc.* vel si timeatur censura, *Absolvo te à vinculo excommunicationis; deindè à peccatis tuis*, V. Sa, v. *Ablutio.*

» 4. Elevatio manûs, ejusque impositio in caput, item formatio Crucis est libera. etsi debeat servari consuetudo. Ità Laym. cap. 5. ubi idem dicit de apertione capitis. Forma autem Clem. VIII. ut tradidit Sa, et Rituale Romanum, est hæc : quâ ut omnes utantur, suadet Paulus V. ideòque omnibus tenenda memoriter : *Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducat te ad vitam æternam, Amen :* deindè elevatâ manu pergit : *Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens et misericors Dominus, Amen. Dominus noster Jesus Christus te absolvat, et ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis* (quæ vox circà laicos omittitur), *et interdicti, in quantùm possum, et tu indiges : Deindè ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, et Filii, et Spiritûs Sancti, Amen. Passio Domini nostri Jesu Christi, merita B. Virginis, et omnium Sanctorum, et quidquid boni feceris et mali sustinueris, sit tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ, et præmium vitæ æternæ, Amen.* »

Acturi de hoc Pœnitentiæ Sacramento, quod Chris- 426
tus Dominus ad humanæ imbecillitatis remedium instituit, antè omnia monitum velim Confessarium, ut suas agnoscat partes, nempè Judicis, Patris, et Medici, ad munus suum æquâ lance exercendum; sicùt enim nimia benignitas iniquitatum fomentum est, sic nimia severitas fit pluribus via ad desperationem. Hinc Christus Dominus declaravit, non esse spiritûs sui eos, qui nimis rigidè cum peccatoribus agunt. Et SS. Patres non solùm invehunt in eos, qui falsâ pietate ducti indebitè peccatoribus indulgent, sed etiàm in eos, qui indiscretum rigorem cum pœnitentibus adhibent, ut conqueritur S. Ambrosius in Psalmi 118. Serm. dicens: *Sunt etiàm in nobis, qui timorem Domini habent, sed non secundùm scientiam, statuentes duriora præcepta, quæ non possit humana conditio sustinere.* Quâ de re sapienter advertit S. Bonaventura: *cavenda est conscientia nimis larga, et nimis stricta; nam prima generat præsumptionem, secunda desperationem; prima sæpè salvat damnandum, secunda contrà damnat salvandum.* Imò Honorius III. in cap. Ex parte de Transact. dixit, cæteris paribus, magis inclinandum in rebus dubiis ad benignitatem, quàm ad rigorem; cum enim ibi ageretur de modo procedendi contra quosdam, quorum aliqui celebrabant in Ecclesiis interdictis, alii furtivè Sacris initiabantur, etc. sic inquit: *In his verò, super quibus jus non invenitur expressum, procedens (æquitate servatâ) semper in humaniorem partem, declarando secundùm quod personas et causas, loca, et tempora videris postulare.*

Non dubito, quin majori quidem detrimento semper in Ecclesia fuerint confessarii nimis indulgentes, cum major hominum pars ad vitia proni sint: sed non modicè etiàm animarum saluti obsunt, qui nimiâ austeritate pœnitentes ità deterrent, ut ipsi vel peccata sua reticeant, aut sic arctati jugum disciplinæ abjiciant: laxisque habenis in vitiorum cœnum miserabiliter deindè se immergant.

Aggrediamur opus ad hunc tractatum de Sacramen-

to Pœnitentiæ exponendum, cui utique omni studio præ cæteris materiis sedulò incumbendum, cum in ipso totius Theologiæ Moralis summa, et quæstiones magis ad praxim spectantes contineantur; et ideò ego labori non peperci, ut desiderio Lectorum satisfacerem, utque ipsi omnia scitu necessaria hîc reperirent.

427 In hoc *Dubio* primo loco agitur de materia remota, et forma hujus Sacramenti. Quod ad *Materiam* pertinet, ad ea, quæ suprà dixit Busembaus, duo tantùm dubia addenda.

Dubitatur 1. An mortalia commissa in ipsa susceptione Baptismi sint materia hujus Sacramenti? Affirmant communissimè Suar. d. 28 concl. 4. Holzm. n. 454. Escob. l. 14 n. 18 cum Vasq. et Henr. Salm. c. 4 n. 15 ac. Elbel n. 8 cum S. Bonav. Scoto, Mastr. etc. ex D. Th. 3 p. q. 69 art. 10 et ex S. Augustino relato in cap. *tunc valere*. 42 de Consecr. dist. 3 ubi ait: *Tunc valere incipit ad salutem Baptismus, cum illa fictio veraci confessione recessit.* Ratio, quia hæc peccata, licet sint tempore simùl cum Baptismo, naturà tamen sunt ipso posteriora Ità AA. præfati, sed ratio, quam adducunt, videtur non convincere, saltèm solummodò probare videtur, pro peccatis, quæ Baptismum suscipiens post Baptismum patrare vellet, sed non pro peccato fictionis, nempè si ille susciperet Baptismum existens in mortali sine dolore. Nec D. Th. l. c. dicit, peccatum fictionis esse materiam Sacramenti Pœnitentiæ, sed tantùm ait, quod illud per pœnitentiam removeatur: per pœnitentiam autem ibi S. Doctor profectò non intelligit Confessionem, sed dolorem de peccato. Nec obstat textus D. Augustini, nam, ut explicat Glossa *v. ad Salutem*, illud *veraci Confessione* intelligit *cordis contritionem.*

Dubitatur 2. An sint materia sufficiens hujus Sacramenti peccata aliàs confessa? Dubium posset fieri ex eo, quod videatur, non posse esse materiam Sacramenti Pœnitentiæ peccatum jam remissum, cum culpa deleta non possit ampliùs deleri. Sed sententia affirmativa est certa apud omnes, proùt docet D. Th. in 4

dist. 17 q. 3 art. 3 qu. 5 ad 4 et dist. 18 q. 1 art. 3 q. 2 ad 4 quem communiter sequuntur Suar. 3 p. d. 18 sect. 4. Palaus tract. 23 d. un. p. 6 n. 5 cum Laym. et Salm. c. 4 n. 22 cum Con. Fill. et alii passim. Et clarè patet ex Extrav. 1 de Privil. (pag. mihi 238.) §. *verum*, *in fin.* ubi Bened. XI. dicit : *Licet de necessitate non sit iterùm eadem confiteri peccata, tamen, ut eorumdem peccatorum iteretur Confessio, reputamus salubre.* Idque confirmatur ex communi praxi fidelium. Nec obstat dicere, peccatum deletum non esse ampliùs peccatum; peccatum enim, etsi remissum, semper peccatum est commissum ; sufficit autem, ut Sacramentum habeat effectum in actu primo, nempè quod præbeat gratiam deletivam peccati, quàmvis per accidens in actu secundo peccatum non deleat.

Quòad *Formam* verò hujus Sacramenti plures hìc quæstiones discutere oportet. Quæritur I. An forma hujus Sacramenti essentialiter in verbis consistat? Respond. Affirmativè, cum forma non aliter quàm voce, non autem Scripturâ aut aliis signis, exprimi possit : ità commune et certum est apud omnes cum D. Thom. 3 part. qu. 84 art. 3 ad. 3. quem sequuntur Laym. Tract. 6 c. 3. Lugo d. 13 sect. 6. Bonac. qu. 5 p. 6. Elbel n. 27, et Salm. de pœnit. c. 3 n. 30. cum Cajet. Con. Suar. Val. et alii passim. Hinc Clem. VIII in Const. edita die 20 junii 1602 proscripsit Propositionem hanc, ut falsam et temerariam : *Licere per litteras, sive per internuntium Confessario absenti Sacramentaliter confiteri, et ab eodem absente absolutionem obtinere.* : præcepitque sub excommunicatione sibi reservata, et ipso facto incurrenda, ne hæc Propositio *umquam tamquàm aliquo casu probabilis defendatur... aut ad praxim quovis modo deducatur.* Ex quibus verbis rectè inferunt Salm. c. 3 n. 25. quod absolutio absenti in quocumque casu non solùm detur illicitè, sed etiàm invalidè ; nam si Pontifex tantùm illicitam eam intendisset declarare, ipsa aliquandò, urgente necessitate, validè, et licitè dari posset, cum leges Ecclesiasticæ non possint obligare cum gravissimo damno, et tantò

magis si illud est spirituale. Undè si Pontifex voluit, hujusmodi absolutionem in nullo casu esse licitam, consequenter declaravit, eam in nullo casu esse validam. Paulus autem V die 14 julii 1605 insuper damnavit interpretationem aliquorùm in præfatum Decretum, dicentium, posse absolutionem absenti conferri, modò Confessio in præsentia præcessisset: explicavit enim, Bullam Clementis esse disjunctivè, non copulativè, intelligendam:

429 Requiritur igitùr, ut Forma à Confessario voce proferatur, et ut pœnitens ibi tunc moraliter sit præsens. Hæc autem moralis præsentia reputatur illa, intrà quam homines communi voce, quàmvis altiori, loqui possunt et solent, ut dicunt Sporer n. 610. Tamb. lib. 5. de Sac. pœnit. c. 2 n. 11. Holzm. n. 573. v. Dixi, Elbel n. 29 qui cum Sporer, et aliis addit, talem præsentiam posse extendi ad 20. circiter passus, præsertim ubi pœnitens nondum est egressus ab aspectu Confessarii. Rectè verò advertit Sporer n. 615. cum Reg. Gob. etc. revocandum esse pœnitentem, quandò omnimodò revocari potest. Cæterùm censet cum Gob. et Bonac. sine scrupulo absolvi pœnitentem qui recessit è confessionali, si certò scitur, eum esse adhùc intrà paucos passus. Meritò autem Tamb. non approbat Leandrum, qui dicit, satis esse ad præsentiam moralem, si Sacerdos videat pœnitentem, aut alio sensu percipiat; præsentia enim pro absolutione majorem propinquitatem requirit, quàm pro audienda concione, vel Missa. Undè censet Tamb n. 13 quod, si quis aliquandò non posset nisi à longe absolvi, puta si rueret è tecto, tunc absolutio sub conditione danda esset. Ait Holzm. ibid. quod si Confessarius ob periculum infectionis, vel ob aliam causam non posset intrare in cubiculum ubi est infirmus, possit è janua eum absolvere. Rectè autem advertunt Sporer n. 610. Croix n. 1201. Elbel l. c. cum Stoz. non esse opus, ut pœnitens verba absolutionis audiat, et tantò minùs ut eadem intelligat, sufficit enim, ut Sacerdos illa verè proferat. Quinimo sapienter dicit Croix, consultum

esse ut in præsentia aliorum pœnitentium præfata verba submissè dicantur, ne, si aliquis dimittatur sine absolutione, id alii percipiant. Addit Tambur. benè posse absolvi pœnitentem, qui anteà sua peccata in scripto legenda dederit, et deindè præsenti Confessario dicat, *de his me accuso*. Quod tamen advertunt Salm. c. 7 n. 11. cum Cano, Pal. Pasq. Con. et aliis non permittendum, nisi ex gravi causa, nempè si quis ob angorem gutturis, impedimentum linguæ, aut si puella suprà modum verecunda in explicando voce sua peccata, valdè gravem difficultatem sentiat. Rationem adducunt Holzm. n. 558. et Spor. ex n. 488. quia licet nullo jure præceptum sit, ut Confessio fiat vocaliter, tamen, cum communi Ecclesiæ usu sit receptus modus sic confitendi, hic nunc obtinet vim præcepti, et proindè sine gravi causa foret illicita Confessio aliter facta.

Quæritur II. Quænam forma in hoc Sacramento 430
proferenda sit? Plures graves Auctores tenent, quod olim Ecclesia usa fuerit formâ deprecatoriâ (*Absolvat te Deus*) usquè ad medium sæculum XIII et quod etiàm hodiè hæc sit in usu apud Græcos; ità Tour. in Præl. Theol. q. 9 art. 1. Martene, Vitass. apud Croix de pœnit. to. 9 p. 528. Sed id negant Baronius, Gonet, et Nicol. ap. eumd. Concin. Imò communissimè nostri Theologi Morales, Suar., Soto, Lugo, Caj. Vasq. Val. et alii plurimi cum Salm. de pœnit. cap. 3 n. 17 et Croix lib. 6 p. 2 n. 639, censent, formam deprecatoriam esse invalidam, ex eo, quod Christus Dominus, hoc Sacramentum instituens (Joan. 20.), expresserit, sententiam proferendam esse à Sacerdote uti Judice, dicens; *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*. Undè compertum videtur, necessarium esse, ut peccata ab ipsis Sacerdotibus tàmquàm Christi vicariis remittantur, nec sufficere, quod ipsi Deum, ut remittat, deprecentur. Sed quidquid sit de hoc, hodiè certum est, et de fide, debitam formam esse formam Indicativam: ut declaravit Trident. sess. 14 cap. 3. his verbis: *Docet S. Synodus, Sacramenti Pœni-*

tentiæ formam, in qua præcipuè ipsius vis sita est, in illis Ministri verbis positam esse, Ego te absolvo, etc. *quibus quidem de Ecclesiæ Sanctæ more preces quædam laudabiliter adjunguntur.* At super hac forma plura occurrunt dubia.

Dubitatur 1. In quibus verbis hæc forma consistat? Certum est apud omnes, verba *Te absolvo* ad essentiam formæ pertinere. Sed sentiunt Lugo de pœnit. d. 13 n. 26. Wig. tr. 13 q. 3 res. 2. quod, si dicatur, *Absolvo à peccatis tuis*, non sit necessarium ad valorem formæ verbum *Te*, cum hoc satis exprimatur in verbo *Tuis*. Attamen communissimè huic opinioni contradicunt Suar de pœnit. d. 19 sect. 1 n. 17. Bon. q. 4 p. 1 n. 1. Holzm. n. 482. Concina to 9 p. 580 n. 5. et Pal. tr. 23 d. un. p. 5 n. 2. cum Vasq. Prima opinio, speculativè loquendo, spectatâ ratione, probabilior videtur; sed quia hæc secunda est etiàm probabilis, saltèm ob auctoritatem Doctorum, in praxi hæc omninò sequenda est, ex Prop. 2. damnata ab Innoc. XI.

Dubitatur 2. An dicendo, *Ego te absolvo*, requirantur verba *à peccatis tuis?* Negant communissimè P. Milante in propos. 1. Innoc. XI. Con. p. 580 n. 5. Holz. n. 482. Ronc. de pœnit. c. 2 q. 3. Sporer eodem tit. p. 244 n. 544. Pal. p. 5 n. 2. et Lugo d 13 n. 17. cum S. Anton. Sylv. Cajet. Navar, etc. ex D. Th. 3 p. q. 84 art. 3. et Catech. Rom. p. 2 n. 14. ubi dicitur: *est autem forma, Ego te absolvo*, et nihil aliud ibi additur. Omnes tamen hi AA. dicunt, quod, licet to, *A peccatis tuis*, non sit necessarium ad essentiam formæ; sit tamen mortale hæc verba omittere, cum sit contra consuetudinem Ecclesiæ. Alii verò tenent, ipsa pertinere ad essentiam, quòd Christus dixerit: *Quorum remiseritis peccata, etc.* sicùt quia dixit *quorum*, explicandum est *te*, ità quia dixit *peccata*, explicandum est *à peccatis*; sic Croix n. 633. cum Major, et Pasq. ac Mazzotta de pœnit. to. 3 p. 561. cum Gabr. Aversa, Gorm. etc. item Palud. P. Soto, et Gabr. ap. Salm. c. 3 n. 1. Nec obstare dicunt, quod

ex circumstantiis satis determinentur verba, *Ego te absolvo*, ad significandam etiàm absolutionem à peccatis; nam si hoc valeret, posset adhùc reticeri verbum *te*, quod ex circumstantiis satis etiàm percipitur. prima opinio est probabilior, sed in praxi neç recedendum à secunda, cum etiàm sit probabilis, ut benè advertunt Elbel de pœnit. num. 25. Salm. nu. 2. Holzm. et Ronc. ll. cc.

Dubitatur 3. An verba, *In nomine Patris*, *etc.* sint de essentia? Affirmant Durand. Major. etc. apud Lug. d. 13 n. 11. Sed communis et vera sententia negat, cum in institutione hujus Sacramenti nullam mentionem Christus fecerit de hac invocatione SS. Trinitatis, sicùt fecit in Sacramento Baptismi: ità Lugò n. 12. (qui dicit oppositam ab omnibus rejici) Ronc. c. 2 q. 3 n. 59. Bonac. p. 1 num. 2 cum Con. Vasq. Suar. etc. Croix num. 629 cum Arriaga, et Bosco, ac Salm. cap. 3 n. 3 cum Soto, Nav. et Cajet. Hanc autem omissionem putant Ronc. et Gran. apud Croix n. 637 esse mortalem: alii verò, ut Sotus, Val. apud Bon. loc. c. censent, nullum esse peccatum, secluso scandalo, et contemptu; sed hæc opinio non videtur satis probabilis, cum talis invocatio sit juxtà consuetudinem Ecclesiæ: hinc meliùs alii ferè communitèr dicunt, esse tantùm veniale, ut Bon. l. c. Elbel. n. 26 (qui dicit esse satis commune) Pal. p. 5 n. 3. Salm. l. c. Platell. Bosco, et alii apud Croix nu. 637 qui absolutè asserit, id esse commune.

Verba autem *Dominus Jesus Christus*, *etc.* putat Conc. p. 581 n. 10 non posse omitti sine culpa: verba autem *Misereatur*, *Indulgentiam*, *et Passio Domini nostri*, *etc.* dicit posse omitti; et huic videtur favere Rituale Romanum (*tit. de forma absol.*) dicens: *In Confessionibus autem frequentioribus... omitti potest*, Misereatur etc. *et satis erit dicere*, Dominus noster Jesus Christus etc. *usque ad illud*, Passio etc. *Urgente verò aliqua gravi necessitate in periculo mortis breviter dicere poterit*. Ego te absolvo ab omnibus censuris, et peccatis, in nomine Patris etc. Sed communiter DD.

dicunt, omnes has preces posse omitti sine ullo peccato; ità Lugo d. 13 n. 9 cum Nav. Holzm. pag. 491 cum Spor. Viva de pœnit. q. 7 art. 1 n 3. Mazott. t. 3 p. 163 item Sa, Bosco, Dicast. et Gob. Croix n. 638. Hocque videtur veriùs, cum Tridentinum dict. sect. 14 c. 3 dicat, quod hæ preces tantùm *laudabiliter, adjungantur*, verbum enim *laudabiliter* nullum utique videtur importare præceptum. Nemo tamen dubitat, quin convenientiùs sit saltèm in Confessionibus longioribus hujusmodi preces adjicere: maximè illas, quæ sequuntur: *Passio Domini*, *etc.* cum probabile sit cum D. Thoma, S. Antonino, et aliis, proùt infrà dicemus agendo *de Satisfactione*, quod per verba illa eleventur omnia bona opera pœnitentis ad satisfactionem Sacramentalem; saltèm consulit Holzm. ut ea verba dicantur, dum pœnitens recedit.

Dubitatur. 4. An per verba *te absolvo* possit Sacerdos validè absolvere pœnitentem tàm à peccatis, quàm à censuris? Communiter affirmant Pal. p. 5. Bon. p. 5 n. 10. Ronc. c. 2 q. 3. Salm. c. 3 n. 11. Viva q. 7 a. 2 n. 3. Holz. n. 482. v. Inst. Rituale. Ratio, quia nihil probibet, quin verba illa intentione Sacerdotis dirigantur ad absolutionem tàm à censuris quàm à peccatis. Meritò tamen advertunt Ronc. et Salm. ll. cc. cum Gran. et Leand. item Sotus, Coninchius, et Avila, id non excusari à culpa veniali, cum sit contra usum Ecclesiæ. Probabiliter verò Holzm. n. 491 et Viva ll. cc. cum Gran. id omninò excusant, si nulla adsit probabilis suspicio quod pœnitens aliquam censuram incurrerit. Cæterùm rectè ait P. Concina p. 618 n. 9, peccare mortaliter Sacerdotem, qui contrà prohibitionem Ecclesiæ vellet pœnitentem absolvere priùs à peccatis, et deindè à censuris? Quàmvis satis communis sit sententia, quod validè possit pœnitens absolvi (si ipse sit in bona fide) à peccatis, non præmissâ absolutione à censuris, ut docent Suar. tom. 4 de Rel. d. 31 sect. 3 n. 6. Sanch. Dec. l. 2 c. 8 n. 5. Lugo d. 14 n. 102 et Salm. de Sacram. c. 3 n. 11. Ratio, quia prohibitio Ecclesiæ nequit invalidare Sacra-

mentum, cujus valor pendet à jure divino, cum omnia ad illud requisita essentialia concurrunt.

Quæritur III. An possit validè et licitè dari absolutio sub conditione? Omnes conveniunt, ut diximus de Sacram. in genere n. 16, validam quidem esse absolutionem, quæ datur sub conditione de præterito, vel præsenti. E converso communiter dicunt DD. invalidam esse, si conditio sit de futuro, et hoc etiamsi dicatur, *Absolvo te, si Deus cognoscit, quod restitues*, aut simile, ut tenuimus n. 26. Difficultas est, an sit licitum absolvere sub conditione de præsenti, vel præterito? Resp. affirmativè cum communi DD. contra ali, juxtà sententiam allatam n. 28; dummodò justa adsit causa: nempè si, negatâ absolutione, notabile detrimentum immineret animæ pœnitentis. 431

Causæ autem justæ, secundùm Doctores infrà citandos, videntur hæ. I. Si Sacerdos prudenter dubitet, an absolverit vel ne: ità Lugo d. 13 num. 107. Croix l. 6 p. 2 n. 1770. Sporer n. 622. Ronc. de Sacram. c. 4 q. 6. R. 3. Bon de pœnit. p. 3 nu. 1 cum Suar. Fill. Molf. Reg. et Salm. eod tit. c. 3 n. 22 cum Vasq. Graff. Dicast. etc. II. Si Confessarius dubitet, an habeat jurisdictionem in pœnitentem; ità Spor. d. n. 622. Sed hoc non admitterem, nisi pœnitens diù deberet carere absolutione; et in hoc casu censeo tenêri Confessarium, patefacere pœnitenti, qui confessus sit mortalia, quòd ipse tantùm sub conditione absolutus sit, ut si postmodùm fortè notum fiat, quod Confessarius reverà careret jurisdictione, pœnitens iterum confiteatur peccata illa, ut debet. III. Si urgeat necessitas suscipiendi Eucharistiam, ut dicunt Mazotta, et Spor. ll. cc. Sed hîc obiter advertendum, quod, licet aliquis posset in hujusmodi necessitate sub conditione absolvi, quia talis necessitas sufficientem præbet causam Confessario absolvendi sub conditione, pœnitens tamen non posset accedere ad Communionem, nisi certò dispositus ad illam (vel saltèm probabiliter, juxtà alios citandos infrà n. 474 dub. 2.) 432

ad hoc, ut servet præceptum Apostoli, quod omnes accedant probati; undè in mero dubio negativo suæ dispositionis nemo potest Communionem suscipere.

IV. Si dubitetur, an pœnitens sit ritè dispositus per verum dolorem et propositum; ità Sporer l. c. Mazzotta to. 3 p. 168 et Pal. p. 5 n. 9. cum Vasq. etc. Sed huic doctrinæ sic generaliter traditæ nec valeo acquiescere: nam dico 1 non posse absolvi sub conditione peccatorem recidivum in culpas lethales, qui non probetur dispositus per signa extraordinaria, proùt infrà dicemus ex n. 459. nisi esset in periculo mortis; vel nisi (excipit Schilder. Croix 6 p. 1 n. 110.) prudenter timeatur; ut peccator ille ampliùs ad Confessionem redeat, et ne sic in peccatis suis tabescat. Dico 2 idem dicendum esse de recidivo in venialia, qui sufficientum habet usum rationis, quia, cum possit hic Confessarius brevi certum se reddere de pœnitentis dispositione per experimentum emendationis ei differendo absolutionem, non videtur adesse sufficiens causa absolvendi illum sub conditione. Dico 3, probabiliter posse absolvi puerum, vel semifatuum sub conditione, quandò dubitatur de ipsorum dispositione; et quidem, si urgeat periculum mortis, vel præceptum Paschale, communissimè dicunt DD. cum Less. Auct. v. Confessio cap. 6. Lugo. d. 17 n. 22. et aliis, tales esse absolvendos sub conditione, si dubiè sint dispositi, maximè si confessi sint aliquod dubium mortale, quo casu ait Lug. non videri de hoc dubitandum. Idque puto omninò dicendum (contra Lessium) etiàm extrà tempus mortis, vel præcepti, ut veriùs dicunt Sporer n. 622. Mazzot. t. 3 p. 568. et Laym. c. 5 n. 7. (qui ait saltèm posse absolvi) in eo enim casu non solùm adest justa causa utilitatis, ne pœnitens privetur gratiâ sacramentali, sed etiàm necessitatis, ne ille fortè maneat in mortali; in tantùm autem alii usu rationis præditi non debent absolvi, cum de ipsorum dispositione dubitatur, quia adest via et spes, fore, ut dilatâ absolutione brevi illi certè dispositi redeant, et absolvantur; sed

quòad hos semifatuos, et pueros, nondùm perfectè rationis compotes, deest hæc via et spes, fore, ut brevi afferant hanc certam dispositionem. Imò non improbabiliter dicunt Sporer, Mazzotta ll. cc., et Gob. Dian. et Schild. apud Croix n. 1797. posse absolvi sub conditione hujusmodi pueros, etiàmsi afferant peccata tantùm levia, ne diù priventur gratiâ sacramentali, et ne maneant in mortali, si fortè habeant, ut loquitur Lugo l. c. Dico 4, probabiliter posse sub conditione absolvi (ut censent Bonac p. 3 n. 1.) Pœnitentem pium, qui aliquas tantùm imperfectiones confitetur, de quibus dubitatur, an pertingant ad venialia; hoc tamen non admitterem sæpè, neque si ille posset materiam certam de vita anteacta præbere. Cæterùm, cum pœnitens non dat materiam certam, non tenetur Confessarius eam exquirere, ut absolvat; et casu, quo exquisierit, et non repererit certam materiam, ait Sporer n. 56. non teneri eum absolvere sub conditione, cum pœnitens tunc nullum jus certum habeat ad illam, quandò non affert materiam certam, aut saltèm dubiè necessariam.

DUBIUM II.

QUÆ CONTRITIO REQUIRATUR ?

443 *Vide, quæ habentur apud Busemb. de Dolore et Proposito.*

§. I.

De quæstionibus ad Dolorem pertinentibus

§ II.

De quæstionibus ad propositum.

» Suppono, quod Contritio in communi, sit dolor ac 433
» detestatio peccati commissi, cum proposito emendandi, ut habet Trident. sess. 14. Ubi eam dividit in perfectam, quæ absolutè sic dicitur; et in imperfectam, quæ attritio dicitur. Perfecta est, quæ elicitur ex motivo charitatis propter Deum summè dilectum: et hæc ex se sola mox justificat, etsi cum voto, et ordine ad confessionem, quam deindè facere tenêris. Imperfecta est, quæ ex inferiore motivo, supernaturali tamen, concipitur.

» Resp. Ad Sacramentum hoc sufficit, et requiritur saltèm attritio formalis, supernaturalis, efficax, et universalis, respectu mortalium concepta in ordine ad confessionem, vel saltèm absolutionem. Est communis. Vide Bon. d. 5 q. 5. et Schol. ac colligitur ex Trid. loc. cit. Undè resolves.

» 1. Non requiritur contritio existimata, ut voluit Gab.

» 2. Non sufficit 1. Attritio existimata tantùm; licet inculpabiliter; quià vera attritio est pars essentialis.

» 2. Nec desiderium absolutionis, sine affectu ad
» peccata: idque etiàmsi tantùm confitearis venialia,
» ut habet sententia communis contra Angles et quos-
» dam alios, quos sequitur Tamb. l. 1. exped. conf.
» cap. 3. Vide Dian. p. 9 t. 9 R. 31. Undè peccat gravi-
» ter, qui etiàm sola venialia, vel sola mortalia aliàs
» confessa sine omni formali dolore confitetur, quià
» non ponit materiam Sacramenti, et saltèm periculo
» sacrilegii se exponit. Ità Card. de Lugo d. 14 sect.
» 8 et commun. Vid. Dian. p. 3 t. 4 R. 116. Bon.
» d. 6 qu. 3 sect. 1 p. 3. Non tamen est necesse, ut
» dolor se extendat ad ómnia venialia, quorum sibi
» pœnitens est conscius, Sa, Laym. Lugo. Imò notat
» Tamb. l. c. satis esse de uno veniali dolere forma-
» liter, etsi plurium sis conscius, de quibus nec pro-
» positum emendandi habeas, sivè ea confitearis, sivè
» non.

» 3. Non absolvitur, qui dolet, licet intensissimè,
» tantùm propter infamiam, damna, aliasve pœnas
» temporales præcisè, etsi ex inculpabili ignorantia:
» Quià non est dolor supernaturalis; nec ignorantia,
» aut bona fides potest supplere defectum essentialem.
» Bonac. l. c. etc. Limitat tamen Regin. cum Tamb.
» de exped. conf. l. 1 c. 1 nisi doleas propter istas,
» ut à Deo inflictas, vel infligendas.

» 4. Ad attritionem non requiritur ulla intentio,
» vel duratio temporis, ut vult *Durand.*

» 5. Etsi debeat esse de omnibus peccatis mortali-
» bus, non requiruntur tamen singuli dolores de sin-
» gulis, ut vult *Angles*, sed sufficit unus actus de
» omnibus simùl sumptis, etiàm oblitis: ideòque pec-
» cat graviter, qui sciens prudens non atteritur uni-
» versaliter de omnibus mortalibus nondùm remissis.
» Bonac. etc. ll. cc.

» 6. Non sufficit dolere, quod non doleas, ut ha-
» bent Navar. et Sa, nec velleitas non peccandi. Ra-
» tio utriusque est, quia non est dolor de peccatis
» commissis, cum quo affectus ad ea stare potest.
» Henriq. Vasquez, Bon. loc. cit. n. 7. Ubi rectè no-

» tat, cum actu, quo quis dolet, se non dolere de
» peccatis, plerumque conjunctum esse dolorem de
» peccatis, etsi pœnitens eum non dignoscat.

» 7. Etsi hic dolor debeat esse summus appretia-
» tivè, ità ut nihil magis detesteris, quàm peccatum,
» malisque omnia mala hujus mundi perpeti, quàm
» mortaliter contrà Deum peccare; non tamen opus
» est, imò non expedit, particulares facere collatio-
» nes: v. g. mallem hoc, vel illud malum subire, quàm
» mortaliter peccare, quia periculosæ sunt. * (*Et hoc
» est commune apud omnes cum S. Th., Bonac. etc.
» apud Croix n. 731 nempè non expedire comparatio-
» nem explicitam inter peccatum et alia mala, se deter-
» minando, ad potiùs quàm peccatum eligenda hæc mala
» in particulari; et tantò minùs eligere infernum, quia
» secundùm præsentem Dei providentiam, cum infernus
» sit destinatus iis, qui sunt firmati in peccato per æter-
» num odium ergà Deum, incongruè homo ad vitandum
» peccatum eligeret infernum, in quo non posset manere
» sine peccato.*) *

» 8. Qui non vult occasiones proximas peccandi à
» se amoliri, vel non remittere ex animo, vel non
» restituere, aut satisfacere, quibus debet, vel non
» habet formale (licet probabiliter cum Lugo loc. c.
» sect. 5. Laym. Dian. aliqui dicant, virtuale in con-
» tritione universali inclusum sufficere, saltèm quan-
» dò non occurrit cogitatio de peccatis vitandis) pro-
» positum peccata mortalia, quandò talia confitetur,
» vitandi efficax, idest, cum quo non possit consistere
» affectus actualis ergà aliquod mortale, non est suffi-
» cienter attritus. Ratio est, quia non est dolor, et
» detestatio efficax, quippè cum quo possit stare vo-
» luntas peccandi, nec is se ex toto corde convertit
» ad Deum, detestans peccatum super omne detes-
» tabile. Suar. Fern. Laym. l. 5. tr. 6 c. 4. Diana
» p. 3 t. 4. R. 119 etc. commun. Et licet sola venia-
» lia confitearis, tenêris tamen sicùt dolorem, ità
» etiàm propositum saltèm virtuale circà illa habere.
» Card. de Lugo d. 14 sect. 8 et 9 et alii.

» 9. Redire sæpè cum eodem mortali non est cer» tum indicium, deesse attritionem; etsi sit magna » præsumptio, præsertim in iis, qui coguntur confiteri » à parentibus, magistris, etc. item in iis, qui aliquo» ties moniti concubinam non separant, aut restitu» tionem non faciunt, quibus proindè absolutio dif» ferenda est, nisi id actu præstent. quamquam pos» sint esse alia signa veri doloris, v. g. si media præ» scripta sint adhibita, occasiones vitatæ, si nume» rus peccatorum imminutus, si pœnitens omninò » asserat, cui plerumque credi debet, cum ipse sit » sui accusator, defensor, et testis; qua in re opus » est magnâ prudentiâ Confessarii, ne pœnitentem » severitate avertat, neque etiàm lenitate seducat, et » peccet, pereatque cum illo. Suar. in 3 p. d. 32 s. 2. » Sanch. l. 2 in dec. c. 32 et l. 3 c. 5. Card. de Lug. » l. c. n. 166 et 169 contrà quorum, aliorumque com» munem sententiam, docent apud Dian. Vivaldus, » et Joannes Sancius d. 10 n. 16, posse toties, quoties » confitetur, absolvi, etiàmsi nullus appareat profec» tus; eo quod sine illo possit esse verum propositum, » sicùt est in iis, qui venialia semper afferunt eadem. » Verùm id probare non ausim, *(ob damnatas nuper » ab Innoc. XI. Proposit. 60 et 61)* nec videtur esse » par ratio. Vide Conin. d. 2 dub. 14. Dian. p. 2 t. 7. » R. 55 et p. 2 t. 2 miscel. R. 45 et p. 3 t. 4.

» 10. Absolvendi sunt ii, qui ex officio, domo, vel » negotio, in quo propinquum peccati periculum im» minet, discedere nolunt, eo quod sine maxima dif» ficultate non possint, parati interim media præscri» benda adhibere. Ratio est, quia occasio, etiàm pro» pinqua, non necessitat ad peccatum, ideòque stare » potest cum proposito peccata vitandi. Nec refert, » quod quis putet, vel timeat, se unum vel plura pec» cata non vitaturum: quia propositum est actus vo» luntatis: existimatio autem illa est actus intellec» tûs, qui ex illo proposito, ob humanæ voluntatis » mutabilitatem, non necessariò consequitur. Interim » qui certus est, impossibile sibi esse in tali occasione

» peccata vitare, debet eam deserere, nisi velit perire.
» Ità Laym. l. c. Lugo l. c. n. 152.

» 11. Non requiritur dolor sensibilis; sufficit enim
» intellectivus: qui cum sit internus ac spiritualis, scru-
» pulosi non facilè debent angi, quasi sine dolore
» accedant ad Sacramentum, eo quod nullum sentiant.

» 12. Is, qui nihil cogitans de confessione, attritio-
» nem elicuit, non referens eam ad Sacramentum,
» non potest sine novo dolore ad id accedere, quia
» pars debet referri ad compartem. Ità Suar. d. 20 sect.
» 4. Bon. d. 5 q. 3 p. 2. Contrarium tamen videtur
» docere Card. de Lug. d. 14 sect. 4 n. 37 quod non
» est improbabile. Tamb. l. 1 c. 2.

» 13. Non sufficit ad Sacramentum dolor, qui se-
» quitur absolutionem, imò secundùm sententiam
» saltèm tutiorem, quam docet Laym. lib. 5 c. 4 et
» Coninc, debet antecedere etiàm confessionem, etsi
» contrarium etiàm probabiliter doceant Vasq. Fill.
» Fag. Card. de Lugo. de pœnit. d. 14 s. 2 et Gasp. Hur-
» tad. d. 6 diff. 5 apud Dian. et Escob. t, 7. R. 6. Un-
» dè pœnitentes initio ad dolorem excitandi: aut si
» post peccatorum narrationem fiat, repetant verbo
» confessionem, dicendo, se dolere de peccatis expo-
» sitis. Vide Laym. l. c.

» 14. Probabile est, eum, qui paulò antè confes-
» sus iterùm confitetur, vel eadem peccata, vel quæ
» exciderant, de quibus antè (explicitè, et in parti-
» culari) non doluit, non tenêri elicere novum dolo-
» lorem; Card. de Lugo d. 14 sect. 3. Dian. p. 9 t. 3.
» R. 5 et 51 et consequenter potest moribundus prop-
» ter periculum instantis mortis absolvi, audito tan-
» tùm uno alterove peccato, et deindè si superstes
» maneat, auditis reliquis iteratò absolvi in virtute
» doloris præcedentis, Tamb. »

Hîc plures occurrunt quæstiones magnoperè scitu necessariæ ad praxim, tum ad Dolorem, tum ad Propositum in Confessione requisitum pertinentes; Undè distinctè de iis agere oportet.

§. I.

De quæstionibus circà Dolorem.

434 Antè omnia oportet advertere, quod pœnitentia duplici sensu accipiatur; nempè ut Virtus, et ut Sacramentum: Ut *Virtus* definitur: *Virtus tendens in destructionem peccati in quantum est Dei offensa, medio dolore, et satisfactione.* Ut *Sacramentum* verò definitur: *Sacramentum consistens in actibus Pœnitentis; et Sacerdotis legitimè absolventis in modum judicii.* Pœnitentia quidem ut Virtus fuit omni tempore necessaria necessitate medii ad Salutem; in Lege autem Evangelica ut Sacramentum est pariter necessitate medii necessaria omnibus lapsis in mortale post Baptismum, saltèm in voto, si non possit suscipi Sacramentum in re.

435 Quær. I. An Contritio consistat in dolore, vel in detestatione? Alii dicunt, eam consistere in dolore, qui præsupponat detestationem, ut Gonet. d. 7 n. 6 etc. apud Croix l. 6 p. 2 n. 657. Alii verò dicunt, eam consistere in detestatione, quam sequitur dolor; et hæc sententia est satis communis, et verior videtur cum Suar. de pœnit. d. 4 sect. 1 n. 7. Spor. n. 67. Holzm. n. 493 ac Nav. Cajet. Reg. Gob. etc. apud Croix l. c. ex D. Th. 3 p. q. 87 art. 1 ubi docet: *Exigitur...ad remissionem...ut...homo actualiter peccatum...commissum detestetur.* Ratio, quia non quidem dolor est causa detestationis, sed detestatio est causa doloris; et dolor ideò est utilis, quia procedit à peccati detestatione; quæ principaliter est abolitio culpæ, cum sit velle non peccàsse. Cæterùm, ut rectè dicunt Frassen t. 10 p. 529 cum Vega, et Holzm., Sporer ac Croix l. c. cum Con. non dubitandum, quin in Contritione utrumque requiratur, tàm dolor, quàm detestatio; et quod reverà in uno alterum exercitè contineatur; qui enim suum detestatur peccatum, necessariò de ipso dolet; et contra, qui de peccato dolet, illud necessariò detestatur.

Quær. II. Ex quo motivo debeat elici actus perfectæ Contritionis? *Prima* sententia, quam tenent plures, dicit, illum posse elici ex motivo cujuscumque Attributi Divini offensi, Justitiæ, Sapientiæ, Misericordiæ, etc. Et meritò hanc probabilem putant Suar. d. 2 sect. 2 n. 13 et Lugo d. 5 n. 4. Ratio, qui ille qui diligit Divinam Justitiam, vel Misericordiam propter Deum, jam Deum diligit, cum Misericordia et Justitia Divina sint ipse Deus; ergò qui dolet de peccato ob Dei Misericordiam, vel Justitiam offensam, non jam ex motivo concupiscentiæ, sed propter Deum dolet. *Secunda* verò sententia communis et probabilior, quam tenent Suar. l. c. Vasq. q. 85 art. 2 n. 45 (qui vocat oppositam erroneam) et Croix n. 722 cum Arriaga, Dic. et aliis passim, docet, Contritionem debere omninò procedere ex solo motivo Charitatis; nempè Divinæ Bonitatis offensæ, quatenùs hæc complectitur omnes Dei perfectiones. Ratio, quia ex Trid. sess. 14 c. 4 requiritur, ut Contritio sit Charitate perfecta, idest informata; objectum autem Charitatis, ut communiter docent DD. utque diximus l. 2 n. 24 *v. Objectum*, est Deus quatenùs est infinita Bonitas, nempè radix et aggregatio omnium perfectionum. 436

Quær. III. Quandò obliget præceptum Contritionis? Per se loquendo, certum est apud omnes, id obligare in articulo mortis; vide Salm. de pœnit, c. 1 n. 31 et alios passim. Per accidens verò, communiter dicunt DD. obligare I. Quandò aliquis esset in mortali, et deberet Sacramenta ministrare, vel aliquod Sacramentum vivorum suscipere, ità Bon. d. 5 quæst. 5 sess. 1. p. 2. cum Vasq. Val. et Fill. ac Salm. cum Pal. et Laym. etc. communiter. II. Quandò quis graves pateretur tentationes, quas vitare non posse putaret, nisi actum Contritionis eliceret Laym. c. 2 n. 1. et Salman. n. 32. cum Cano Pal. Fill. Med. etc. III. Quandò quis tenetur elicere actum Charitatis ergà Deum, tunc enim, occurrente memoriâ peccati, tenetur suum peccatum detestari. ut rectè ait Holzm. pag. 131 n. 518. 437

Dubitatur. 1. An extrà periculum mortis obliget umquam præceptum Contritionis, et ejus dilatio sit speciale peccatum? *Prima* sententia affirmat, quam tenent Juen. t. 9 p. 416. Ron. de pœni. c. 1 q. 3 R. 2. Antoine p. 498. Conc. t. 9 p. 51 n. 5. cum Carden. Vit. et Merch. item Ales. et Gab. apud Salm. c. 1 n. 46. Probatur 1. ex illo: *Non tardes converti ad Dominum, et ne differas de die in diem, subitò enim veniet ira illius.* Eccli. cap. 5 v. 8 et 9. Probatur 2. ex præcepto Charitatis, quod sine dubio obligat per se sæpiùs in vita, ergò etiàm sæpiùs obligat præceptum Contritionis. *Secunda* verò sententia negat, et hanc tenent Navar. c. 1 p. 2 num. 5. v. Dixi, item Cajet. et Durand. apud Pal. p. 3 n. 9. qui probabilem putat. Censeo autem, has sententias facilè posse conciliari. Per se loquendo peccator differens pœnitentiam extrà periculum mortis, probabiliter non committit speciale peccatum cum secunda sententia. Ratio, quia præcepta affirmativa, ut docet D. Th. in 4 dist. 17 q. 3 art. 1 q. 4. debent habere tempus determinatum, in quo debeant impleri; nullibi autem constat, quale tempus sit determinatum ad huic præcepto Contritionis satisfaciendum: Undè idem S. Doctor 2. 2 qu. 14 art. 2. dixit impœnitentiam finalem non esse peccatum speciale, his verbis: *Impœnitentia non quidem eo modo, quo dicit permanentiam in peccato usque ad mortem.... sic non esset speciale peccatum, sed quædam peccati circumstantia, etc.* Id tamen sanè intelligendum, præciso præcepto positivo: nam ex præcepto annuæ Confessionis ab Ecclesia præscriptæ quisque procul dubio tenetur ad pœnitendum, saltèm semel in anno. Hoc tamen est per se loquendo, sed per accidens puto nullo modo excusari eum à mortali, qui existens in mortali per notabile tempus differret pœnitentiam. Tum quia peccaret contra præceptum Charitatis ergà Deum, quod saltèm pluries in anno quemcumque obstringit, juxtà dicta lib. 2 num. 8. Tum quia insuper peccaret contra Charitatem ergà seipsum, cum se exponeret proximo periculo novarum culparum,

tentationibus succumbendo : ratio patet ex eo, quod docet D. Thom. 1. 2 quæst. 109 art. 8. (quem sequuntur Gonet, et Roncagl.) ubi ait : Sine gratia justificante, *quod diù maneat absque peccato mortali, esse non potest.* Undè D. Gregor. super Ezech. Hom. 11 dixit : *Peccatum, quod mox per pœnitentiam non deletur, suo pondere ad aliud trahit.* ¡Quale autem sit hoc notabile tempus, valdè DD. discrepant. Conc. putat, esse hebdomadam ; idem videtur sentire Ronc. dicens, esse spatium multorum dierum ; sed Salmant. cap. 1 n. 55. Pal. p. 3 n. 9. cum Laym. et Elbel. n. 54 cum Lugo, Henno, etc. putant excusari, qui satisfacit Confessioni annuali : et huic opinioni videtur adhærere D. Th. in l. c. in 4 Sent. Sed ego non omninò acquiesco, spatium enim satis notabile mihi videtur, ut quis per tantùm temporis existens in mortali possit vitare periculum in alia facilè relabendi. Nec obstat dicere, quod Ecclesia pro omnibus, indistinctè determinaverit tempus anni, nam Ecclesia hoc tempus solùm determinavit ad obligationem Confessionis, non autem pœnitentiæ. Non nego tamen, quod peccatores, præsertim rudes, ab hoc peccato dilatæ pœnitentiæ ob inadvertentiam ut plurimùm, imò ferè semper excusari possint.

Dubit. 2. An, qui in articulo mortis susceperit Sacramentum Pœnitentiæ cum Attritione (supposito, quod Attritio sine Charitate prædominante sit sufficiens dispositio, juxtà dicenda in quæst. V.), teneatur insuper elicere actum Contritionis ? *Prima*, sententia affirmat, et hanc tenent Suar. d. 14 sect. 6 n. 18. Sanch. Dec. t. 1 l. 1 c. 1 n. 34. Bon. qu. 5 p. 2 n. 5. Concina tom. 9 pag. 56 n. 5. Antoine pag. 498 R. 2 et Val. Fill. etc. apud Salm. c. 1 n. 35. Ratio, quia ex lege charitatis quilibet in articulo mortis tenetùr tutiora quærere remedia, ut ab omni periculo se liberet æternæ damnationis. *Secunda* verò sententia negat, et hanc tenent Lugo d. 7 n. 163. Laym. c. 11 n. 7. Pal. p. 3 n. 5. Roncag. cap. 1 qu. 4. Sporer n. 174. Holzm. n. 546. Escob. lib. 14 n. 130. et Salm. cap. 1

n. 39. cum Conc, Becano, Salas, Fag. Turr. et aliis pluribus, valdèque probabilem putat Suarez. Ratio, quia, posito quod sit moraliter certa sententia, quod simplex Attritio sufficiat in Sacramento ad Gratiam consequendam, nullum in hoc adest mortale periculum salutis: Homo autem quocumque tempore, sivè vitæ sivè mortis non tenetur nisi ad eligenda media salutis tuta, non autem tutiora. Utraque sententia est probabilis, sed prima omninò est consulenda, cum agatur de summo salutis negotio, cujus periculum est irreparabile. Imò dico, illam debere omninò sequi eum, qui esset in actuali articulo mortis: tunc enim quisque tenetur elicere actum Charitatis (ut tenendum cum Suar. n. 4. Holzm. n. 141. et Spor. n. 35. cum March. etc.), cui nemo potest satisfacere, si occurrente memoriâ peccati, ex eodem Charitatis motivo peccatum non detestetur.

Dubit. 3. An diebus festis obliget præceptum Contritionis? Affirmant Marsilius, P. Soto, etc. ap. Salm. c. 1 n. 49. quia observantia Festi ideò instituta est, ut Animæ sanctificentur. Sed negant communiter Canus, Dom. Soto, Armill. Suar. Vasq. Bon. Reg. etc. cum Salm. loc. c. quia finis præcepti non cadit sub præcepto. Vide dicta l. 3 n. 264.

Dubit. 4. An votum Confessionis in Contritione debeat esse explicitum. Certum est ex Trident. sess. 14 c. 4, peccata non remitti nisi ex voto Sacramenti Pœnitentiæ: dubium est, an hoc votum explicitè sit habendum? Affirmant Canus p. 4 qu. 2 et Tourn. in Prælect. Theol. t. 9 p. 104 quia illa, quæ de necessitate medii sunt necessaria, explicitè proponenda sunt eis, quibus lex jam est manifestata. Negant verò communiter probabiliùs Bon. p. 3 n. 8 Gonet art. 5 et Salm. c. 2 n. 23. cum Scoto, Suar. Soto, Navar. Alensi, Adriano, Fill. Med. et aliis. Ratio 1 quia ex ipso Trident. habetur, votum hoc includi in Confessione, dum sess. 14 c. 5 sic dicitur: *Reconciliationem* (quæ per contritionem perfectam obtinetur) *ipsi Contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscri-*

bendam. Quod in alio includitur, implicitum est, non explicitum. Ratio 2, quia illi, qui habet notitiam Confessionis, non est necesse, ut dum conteritur, Confessionis recordetur, sed sufficit, ut illam non excludat; ergò ad Contritionem non est essentiale ad remissionem peccati, quod votum Confessionis sit explicitum.

Quær. IV. An ad consequendum justificationem requirantur ad singula peccata singuli actus doloris? 438
Affirmant Sylv. in 3 part. q. 2 art. 6 concl. 1 et Angles apud Busemb. ut suprà. Alii autem, ut Sotus, Canus, Med. apud Suar. d. 4 sect. 8 n. 4. dixerunt, saltèm requiri unum actum doloris, qui detestetur omnia peccata distinctè cognita. Verùm omninò tenendum oppositum cum sententia communi, quàm tradunt Suar. n. 8. Laym. c. 6 n. 3. Coneina pag. 66 n. 7. Juenin. de Sacram. Pœnit. Cajet. 1. 2 qu. 113 art. 5 et 3 p. qu. 87 art. 1. Holzm. n. 449. Sporer n. 89. Croix n. 737. et Elbel p. 215 n. 79. cum Soto, Mastr. et aliis passim. Omnes hi docent, non esse quidem opus adhibere ad singula peccata singulos actus doloris, quod Cajet. dicit fore ridiculum; nec requiri, ut dolor referatur ad peccata distinctè recogitata, sed sufficere de omnibus universaliter pœnitere; et hanc sententiam D. Thomas, licet contrarium (ut infrà dicemus) videatur indicare, tamen in Op. de Veritate q. 29 art. 5 ad 4 expressè docet, sic dicens: *Omnia peccata conveniunt in aversione à Deo, ratione cujus gratiam impediunt; undè ad justificationem non requiritur, quod in ipso justificationis momento aliquis de peccatis singulis cogitet, sed sufficit, quod cogitet de hoc, quod per culpam suam est aversus à Deo. Recogitatio autem singulorum peccatorum debet vel præcedere, vel saltèm sequi justificationem.* Intellige in ordine ad justificationem, ut rectè explicant Suar. Croix, et alii. Idem docuit Catechis. Roman. § 3 ubi, quàmvis antecedenter hortetur, ut peccator sua crimina singulatim detestetur, tamen ibidem sic subdit: *Is enim* (Deus), *cum nostræ salutis cupidissimus*

sit, nullam moram ad tribuendam veniam nobis interponit, sed peccatorem paternâ charitate complectitur, simùl atque se collegerit, et universè peccata sua detestatus, quæ deindè alio tempore (si facultas erit) singula in memoriam reducere (idest ad confitendum) *ac detestari in animo habeat, ad Deum se converterit.*

Hæc sententia probatur 1 ex illo: *Impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit. Ezech.* 33 v. 12. Undè dixit S. Leo Epist. 82 c. 4. *Apud Deum nullas patitur moras vera conversio.* Et S. Jo. Chrys. Epist. 5. *Deum quantulamcumque, quamlibet brevi tempore gestam pœnitentiam non respuere.* Probatur 2 rationibus. Ratio prima est illa, quam suprà affert D. Thomas, nempè, cum peccata consistant in aversione à Deo, sufficit ad gratiam repetendam, ut peccator per unum contritionis actum convertatur ad Deum; si enim peccator per primam conversionem gratiam non recuperaret, sequeretur, quod eodem tempore ipse esset conversus, et aversus. Prætereà, cum peccator per primum actum se convertit ad Deum, nihil ei obstat, quominùs veniam saltèm illius peccati consequatur, peccata autem mortalia nequeunt remitti unum sine alio; undè necesse est, ut ad primum actum una simùl omnia remittantur. Ratio secunda, quia magnis peccatoribus, qui habitualiter per multum temporis versati fuissent in peccatis, impossibile esset statim converti ad Deum, cum impossibile sit brevissimo tempore singula peccata detestari, aut singula in memoriam revocare: sed oppositum constat ex Scripturis; nam plures peccatores, etsi multis peccatis gravati, tamen subitò justificati fuerunt; ità accidit Magdalenæ, Latroni, Paulo, et præsertim Davidi, qui statim ac dixit, *peccavi Domino,* respondit Propheta, *Dominus quoque transtulit peccatum tuum.* 2 Reg. 12 v. 13. Ratio 3, aliàs quia quisque à peccatis occultis non posset per dolorem universalem mundari, sed Trident. sess. 14 c. 5 docet oppositum, dicens: *Reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eâdem Confessione inclusa esse intelliguntur, pro quibus fideliter cum Propheta dici-*

mus : Ab occultis meis munda me Domine. Si ergò dolor universalis valet delere peccata occulta, cur non delebit etiàm peccata non singulatim ? Ratio 4 et intrinseca est, quia (ut benè docet P. Suarez), cum quis dolet de suis criminibus ex motivo universali, quod pugnat cum omni peccato, tunc virtualiter peccata sua singula detestatur ; actus enim ille doloris ad omnia et singula se extendit. Et hæc ratio est ejusdem D. Th. in 4 dist. 17 q. 2 art. 3 q. 5 ad 2, ubi dicit ; *In Contritionis motu subitaneo, quàmvis non actualiter distinctio inveniri possit, tamen invenitur secundùm quod singula peccata ordinem habent ad illud, de quo in illa contritione generali contrito dolendum occurrit, scilicet de offensa Dei*, Undè addit, quod, sicùt qui aliquam communitatem diligit, virtute singulos diligit ; ità qui dolet de omnibus peccatis, de singulis doleat. Nec obstat illud, quod dicit D. Thom. 3 p. q. 87 art. 1 ubi quærens, utrùm peccatum veniale possit remitti sine pœnitentia, respondet : *Exigitur autem ad remissionem peccati mortalis perfectior pœnitentia, ut scilicet homo actualiter peccatum mortale commissum detestetur, quantùm in ipso est, ut scilicet diligentiam adhibeat ad rememorandum singula peccata mortalia, ut singula detestetur.* Etenim sapienter Cajet. explicat eo loco, quomodò intelligendus sit S. Doctor. « (Hoc potest inquit) dupliciter intelligi, vel quod, quot fuerint peccata, tot oporteat esse detestationes, et hoc est ridiculum asserere ; vel, quod quodlibet peccatum terminet detestatio ; et hic est sensus litteræ, ità ut, sicùt in Confessione, dum peccator dicit, peccavi millies in fornicatione, iste unicus Confessionis actus terminetur actualiter ad singulas mille fornicationes ; ità quòad actus interiores, dum peccatori displicent mille fornicationes, actualiter detestatur singulas illo uno et eodem actu.) Illud autem, quod dicit D. Thomas : *Diligentiam adhibeat ad rememorandum singula peccata mortalia, ut singula detestetur ;* necessariò intelligi debet de rememoratione necessaria ad Confessionem ; nam non benè detesta-

retur peccata, qui illorum sigillatim non curaret reminisci, ut ea confiteretur; id enim patet ex alio textu ejusdem S. Doctoris suprà allato, ubi loquens de remissione peccatorum extrà Sacramentum, dicit: *Recogitatio autem singulorum debet vel præcedere, vel saltèm sequi justificationem.* Si igitùr recogitatio singulorum peccatorum potest sequi justificationem, consequenter non est necessaria ad ipsorum remissionem; sed tantùm ad Confessionem, in qua singulatim cum detestatione peccata explicari debent.

Cæterùm benè advertit P. Conc. l. c. consultum esse peccatorum deformationem meditari, ut faciliùs detestationem concipiamus, exceptis tamen peccatis luxuriæ, ut omnes admonent, ne eorum fœtor maleficus animam inficiat. Dicit autem Tamb. Meth. Conf. l. 1 c. 1 § 2 n. 5. non esse inculcandum peccatori, ut specialiter doleat de peccato, cui magis adhæret, ne ex inductione ad illud magis detestandum, Pœnitentem periculo exponat illi magis adhærendi, sed meritò Conc. ait p. 237 n. 13. hanc doctrinam non esse sanam; quia pœnitens, qui majori passione afficitur ergà aliquod peccatum, nisi inducatur ad specialem illius detestationem, remanente affectûs radice, de facili ad vomitum redibit.

439 Quær. V. An ad consequendam gratiam in Sacramento Pœnitentiæ præter dolorem requirantur etiàm explicitè actus fidei, et spei? Affirmant Concina pag. 166 n. 30. Hurt. d. 6 diff. 8 et Torres de Fide d. 32 dub, 3 et alii, quia ex Trid. peccatores se parant ad justificationem, *credentes, vera esse, quæ divinitùs revelata et promissa sunt... fidentes, Deum sibi propter Christum propitium fore.* Negant verò Bon. d. 3 in præc. 1 q. 2 p. 2 n. 9. Azor. l. 8 c. 7 q. 6 et Escob. l. 14 n. 103 cum Fill. et Mald. quia, ut dicunt, nullâ sufficienti ratione probatur, actus fidei, et spei in Confessione explicitè requiri. At ipse Escob. et Lug. rectè dicunt (has sententias optimè conciliando) quod, cum quis accedit ad Confessionem verè pœnitens, necessariò eliciat explicitè (non jam reflexè, sed qui-

dem exercitè) actus fidei, et spei; cum enim accedit ad recipiendam remissionem suorum peccatorum, procul dubio explicitè etiàm credit, virtute Sacramenti illà sibi remittenda, et explicitè sperat, per Sacramentum Deum remissurum sibi peccata propter merita Christi.

Quær. VI. An ad ritè suscipiendum Sacramentum poenitentiæ requiratur contritio, vel an sufficiat attritio? Certum et commune est apud DD. non requiri contritionem perfectam, sed sufficere attritionem. Quæstio magna est, an sufficiat attritio sine amore inchoato, qui oriatur à charitate prædominante, quàmvis remissâ? *Prima* sententia negat, et hanc tenent Juenin. de Sacr. Pœn. qu. 2 c. 4 nu. 2 § 1 et 2. Merbes. p. 38. Cons. 3. Morin. lib. 8 c. 4 n. 2. Habert de pœnit. c. 4 § 4. Antoine p. 500. Reg. et Con. to. 9 p. 68 ex n. 1 cum aliis. Rationes hujus sententiæ patebunt ex objectionibus ad secundam sententiam, quam sequimur. *Secunda* sententia ferè communis affirmat, et hanc tenent Canus Relect. de pœnit. p. 1. Gonet Man. t. 6 p. 410 (Petrocor. t. 4 p. 103 qui asserit, illustriores ex antiquis Theologis huic adhæsisse) Tour. in Prælect. Theol. t. 9 p. 126. Frassen. t. 10 p. 563. q. 2. Wigandt. tr. 13 n. 44. Cabass. Th. J. c. 6 ex n. 11 cum Val. Viguer. Tol. et Nav. Suar. de pœnit. d. 15 s. 14 n. 12. Laym. c. 3 ar. 2. Abelly c. 5 s. 10 (cum communi ut ait) Lugo d. 7 n. 273 (qui dicit, contrariam post Trid. non esse ampliùs probabilem) Pal. p. 3 num. 3. Bon. q. 1 p. 2. Anacl. pag. 505 num. 47. Holzm. n. 575 (qui vocat moraliter certam) Roncag. c. 4 q. 1. Elbel. n. 60. Salm. cap. 1 n. 22. Viva qu. 3 art. 3 n. 7 et Croix ex n. 873 cum aliis innumeris. Hi dicunt, sufficere attritionem, quæ oriatur ex motivo honesto et supernaturali, nempè ex metu gehennæ, aut omissionis æternæ beatitudinis, aut consideratione turpitudinis peccati lumine fidei cognitæ, non tamen sine aliquo initiali Dei amore, absque eo, quod sit prædominans. Huic sententiæ apertè favet D. Th. in Quod l. 4 art. 1 ubi, postquàm dixit, *quod per solam*

contritionem dimittitur peccatum, antequàm absolvatur; addit: *Quandoque contingit, quod aliqui non perfectè contriti virtute clavium gratiam contritionis consequuntur.* Distinguit ergò S. Doctor, proùt pariter distinguit Trid, (ut mox videbimus), inter contritionem perfectam, quæ extrà Sacramentum justificat, et imperfectam quæ justificat in Sacramento, et hæc non alia quidem debet intelligi, quàm attritio, sicùt intelligitur, et appellatur à Trid.

Prob. 1 ex eodem Trid. sess. 14 c. 4 ubi sic dicitur: *Docet prætereà, etsi Contritionem hanc aliquandò charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliari priusquàm hoc Sacramentum actu suscipiatur; ipsam nihilominùs reconciliationem ipsi contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam: illam verò contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, et pœnarum metu communiter concipitur; si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, declarat non solùm non facere hominem hypocritam, et magis peccatorem: verùm etiàm donum Dei esse, et Spiritus S, impulsum, non adhùc quidem inhabitantis, sed tantùm moventis, quo pœnitens adjutus viam sibi ad pœnitentiam parat. Et quamvis sine Sacramento pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit.*

Objiciunt adversarii, quod Concilium (ut refert Card. Pallavicin.) post magnam disceptationem deleverit verbum *sufficit*, anteà in Decreto positum, et substituerit verbum *disponit;* ideò dicunt, Attritionem sine charitate disponere quidem, sed non sufficere ad gratiam in Sacramento suscipiendam. Sed respondetur 1 cum Gonet Man. l. c. quod illud *disponit* idem significet ac *sufficit*, nam ea dispositio non potest intelligi de dispositione remota, cum Attritio etiàm sine Sacramento, quatenùs est Dei donum, remotè quidem disponat ad Gratiam, sicùt disposuit Ninivitas ad impetrandam remissionem pœnæ, ut dicit Concilium; ergò necessariò intelligenda est de dispositione proxi-

ma ad Gratiam in Sacramento recipiendam. Et hoc patet, ut rectè advertit Auctor Theol. pro usu Sem. Petrocor. de pœnit. c. 5 q. 3 ex illis verbis, ut suprà: *Et quàmvis sine Sacramento per se ad justificationem perducere nequeat, etc.* Ergò cum Sacramento benè perducit; aliàs, si Concilium intellexisset de sola dispositione remota, incongruenter et ineptè protulisset, quod Attritio, quàmvis sine Sacramento nequeat justificare, tamen cum Sacramento ad justificandum disponat; sed potiùs dicere debuisset, quod Attritio, licet sine Sacramento non disponat ad Gratiam impetrandam, disponat tamen cum Sacramento. Verùm patet, Tridentinum hîc loqui de dispositione proxima, dum distinguit duplicem dispositionem ad Gratiam recipiendam, unam extrà Sacramentum, quæ est Contritio perfecta, cujus priùs meminit, et aliam in Sacramento, quæ est Attritio, et de qua posteriùs loquitur: Si ergò Concilium assignat Contritionem perfectam ut proximam dispositionem ad Gratiæ consecutionem extrà Sacramentum, pariter assignat hîc Attritionem pro dispositione proxima ad Gratiam in Sacramento obtinendam. Prætereà Concilium distinguit inter Attritionem extrà Sacramentum, et hanc esse dicit donum Spiritûs Sancti, viamque parare ad justitiam, ac consequenter esse dispositionem remotam ad Gratiam (sicùt est quivis actus bonus) licet non sufficiat ad justificationem; et inter Attritionem intrà Sacramentum, et hanc vocat dispositionem ad gratiam in Sacramento recipiendam: ergò hanc supponit dispositionem proximam, aliàs inutiliter distinxisset. Prætereà Contritionem, quæ est animi dolor ac detestatio de peccato commisso, Tridentinum dicit esse materiam, vel quasi materiam hujus Sacramenti; deindè, licet hanc Contritionem in perfectam et imperfectam dividat, attamen, cum utrique competat Contritionis definitio et utramque ut materiam assignet, sequitur, quod etiàm Contritio imperfecta proximè disponat ad Gratiam consequendam.

Id confirmatur patenter ab eodem Concilio, eodem

c. 4. ubi post relata verba statim subditur : *Quamobbrem falsò quidam calumniantur Catholicos Scriptores, quasi tradiderint, Sacramentum Pœnitentiæ absque bono motu suscipientium Gratiam conferre.* Nequàquam autem Hæretici calumniabantur Scriptores Catholicos illos, qui dicebant, Sacramentum Pœnitentiæ Gratiam conferre contritis, sed eos tantùm, qui dicebant conferre attritis; eo quod, ajebant, hi pœnitentes non carerent bono motu ac sufficienti dispositione ad Gratiam in Sacramento impetrandam. Sic enim Lutherus loquebatur (apud Frassen. t. 10 p. 564): *Tristitià ob fœditatem peccatorum, amissionem æternæ Beatitudinis, etc. facit hypocritam, imò magis peccatorem, et tales indignè absolvuntur.* Et deindè ibidem improbabat eos, *qui vocant attritionem hanc proximè disponentem ad contritionem.* Verùm S. Synodus declarat, falsò his Scriptoribus ad Hœreticis calumniam inferri : ergò horum sententiam Concilium consequenter apertè ab illorum calumniis vindicando approbavit. Hinc testatur noster SS. Papa Bened. XIV. de Synodo l. 7 c. 13 ex n. 6, post Tridentinum omnes Scholas nostram sententiam plausu excepisse. Quapropter non immeritò Cardenas, Salm. Viva, et Croix cum Tanner. Coninch. Præp. Prado, Salas, Suar. Less. Raynaud. Palao, Sporer Filliuc. et aliis eam vocant moraliter certam, et oppositam post Concilium dicunt omnem probabilitatem amisisse. Hîc autem advertendum, quod Alexander VII. die 5 Maji 1667 prohibuerit sub excommunicàtione Sedi Apostolicæ reservata, ne quis *audeat alicujus theologicæ censuræ, alteriusve injuriæ aut contumeliæ notâ taxare alterutram sententiam, sivè negantem necessitatem aliqualis dilectionis Dei in attritione ex metu gehennæ conceptâ, quæ hodiè inter Scholasticos communior videtur, sivè asserentem dictæ dilectionis necessitatem.* Hoc tamen Decreto non prohibetur, quominùs Patroni alterutrius sententiæ vocent suam veram, sivè certam; Imò dicunt Lugo de Fide d. 20 n. 104. Carden. in 1 Crisi d. 9 n. 297. Croix cum Hurtat. Viva in Prop. 15 Alexand. VIII. n. 33.

in fin. et Holzm. n. 542. v. Dixi, non prohiberi, quin opposita possit dici improbabilis, et falsa, quia improbabilitas, et falsitas non sunt censuræ Theologicæ. Præterquamquod Pontifex, dicendo, sententiam negantem dilectionis necessitatem in attritione esse communem inter scholasticos, videatur (ut appositè advertit P. Viva in d. Propos. 15 n. 33.) non solùm illam tolerâsse, sed etiàm quodammodo approbâsse, saltèm magnum pondus ipsi utique tribuit; cum enim ageretur de sententia, quæ pertinet ad valorem Sacramenti, et testetur Alexander, Scholasticos eam communiùs excepisse, consequenter testatur, in scholis ipsam communiùs haberi pro moraliter certa; neminem enim latet, in materia Sacramentorum illicitum esse sequi opinionem, quæ non sit vel tutior, vel moraliter certa: Saltèm Pontifex, si aliter intendisset, id simpliciter asserendo, magnam dedisset ansam errandi in re tàm gravi, et ad praxim spectante, proùt est materia proxima hujus Sacramenti, undè tot animarum pendet salus.

Probatur 2 ratione, quia Sacramenta id quidem efficiunt, et actu efficiunt, quod significant; cum autem hoc Sacramentum ex Christi institutione sit Sacramentum *Mortuorum*, et per se primam valeat conferre gratiam, oportet (ut docet D. Th. p. 3 q. 84 art. 3 ad 5.) ut Sacerdos Pœnitentem absolvens ostendat, illum absolutum non solùm significativè, sed etiàm effectivè, idest, ut, ipso proferente formam absolutionis, verba illa non solùm significent, sed etiàm efficiant remissionem peccati. Hinc dicimus, quod, si attritio ad remissionem non sufficeret, et requireretur contritio, quæ èxtrà Sacramentum hominem justificat, omnes pœnitentes deberent justificati accedere ad hoc Sacramentum. Nec obstat dicere, quod etiàmsi pœnitentes semper justificati accederent, semper vi Clavium peccata remitterentur, cum doceat Tridentinum, Contritionem charitate perfectam non justificare sine Sacramenti voto (intellige explicito; vel implicito); Nam respondetur, quod, si hoc esset,

numquàm verificaretur, Sacramentum Pœnitentiæ actu efficere quod significat, scilicet absolutionem peccatorum.Ettereà respondetur ex c. si Presbyter, 12. te c. Agnovimus. 13. Caus. 29 q. 6, quod Julianus, et Cælestinus Papæ dicant, Sacerdotem negantem absolutionem morienti eam postulanti causam esse illius damnationis; ergò supponunt Pontifices, quod, esto moriens haberet votum Sacramenti, et dispositus esset ad absolutionem, tamen ob ejus negationem damnaretur; ergò absolutio actu peccata remittit.

41 Hoc non quidem negant ipsimet adversarii, sed dicunt (et signanter Sylv. in Supp. D. Th. q. 5 art. 1) quod peccatum extrà Sacramentum remittatur tantùm per contritionem perfectam, nempè quæ oritur ex charitate intensa, non autem per contritionem, quæ oritur ex charitate remissa, sivè per attritionem ortam ex amore inchoato, qui, licet sit prædominans, sit tamen remissus. Sed respondetur, quod omnis dolor, qui oritur ex charitate prædominante, sit contritio justificans hominem extrà Sacramentum, ut communiter docent DD. citati, ex D. Th. qui pluribus in locis id non obscurè docet, etenim in Supp. q. 5 art. 3 sic ait: *Contritio ut sæpè dictum est* (q. 1 art. 2 ad 1 et q. 3 et 4 art. 1), *habet duplicem dolorem; Unum rationis, qui est displicentia peccati commissi, et hic potest esse adeò parvus, quod non sufficiet ad rationem contritionis, ut si minùs displiceret ei peccatum, quàm debeat displicere separatio à fine: sicùt etiàm amor potest esse ità remissus, quod non sufficit ad rationem charitatis; Alium dolorem habet in sensu, et parvitas hujus non impedit rationem contritionis; quia non se habet per se ad contritionem, sed quasi ex accidente ei adiungitur; et iterùm non est in potentia nostra.* Deindè sic concludit: *Sic ergò dicendum, quod quantumcumque parvus sit dolor, dummodò ad contritionis rationem sufficiat, omnem culpam delet.* Ergò ex D. Th. ille, cui displicet separatio à fine, jam habet contritionem sufficientem ad peccatum delendum; illi autem, qui habet contritionem ortam ex charitate prædominante, jam magis

displicet peccatum, quia est separatio à fine; ergò jam hic consequitur remissionem peccati. Nec obstat dicere, quod S. Doctor loquatur hîc de dolore requisito in Sacramento Pœnitentiæ; quàmvis enim hîc loquatur de partibus hujus Sacramenti, tamen loquendo de Contritione generaliter de ipsa loquitur tamquàm virtute, proùt faciunt Auctores, qui agendo de dolore requisito ad Sacramentum Pœnitentiæ, agunt etiàm de contrione in genere. Undè S. Th. ibi proponit quæstionem, *utrùm parva contritio sufficiat ad deletionem magnorum peccatorum?* Et indè resolvit: *Quælibet contritio est gratia gratum faciens informata; ergò quantumcumque sit parva delet omnem culpam.* Nullum hîc, neque in toto articulo verbum facit S. Doctor de Sacramento Pœnitentiæ; cur ergò ipsius doctrina est restringenda ad contritionem in Sacramento? Deindè, quod ipse loquatur de contritione in genere, patet ex quæstionibus, quas antecedenter proponit, nempè: *An contritio sit dolor pro peccatis assumptus cum propositio confitendi? An sit actus virtutis? An contritio debeat esse de peccato originali? An tota vita sit tempus contritionis. An in alia vita animæ conterantur de peccatis?* Subjecta horum Dubiorum reduci quidem non possunt ad contritionem uti materiam Sacramenti. Præthereà, quod S. Th. fuerit pro hac sententia, nempè quod omnis contritio deleat peccatum extrà Sacramentum, patet ex illo quod dicit in 3 p. q. 86 art. 3 ubi: *requiritur ad rationem veræ pœnitentiæ*, ut detestetur peccatum, *quia est contra Deum super omnia dilectum.* Item ex textu suprà allato in *Quod* l. 4 art. 1 ubi (ut retulimus) ait, *quod per solam contritionem dimittitur peccatum . . . sed si antequàm absolvatur, habeat hoc Sacramentum in voto, jam virtus clavium operatur in ipso, et consequitur remissionem culpæ.* Ergò semper ac loquitur S. Doctor absolutè de dolore, qui ad rationem contritionis pertingit, semper intelligit per ipsum remitti peccatum extrà Sacramentum.

Quod autem quævis contritio orta ex charitate prædominante, licet remissâ, deleat peccatum, probatur 442

1 ex Trid. ex eod. c. 4 sess. 14 ubi dicitur : *Etsi contritionem hanc aliquandò charitate perfectam essè contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquàm hoc Sacramentum actu recipitur*, *etc*. Ergò dolor charitate perfectus jam peccatorem justificat antè susceptionem Sacramenti. Adversarii tamen legunt contritionem, non *charitate perfectam*, sed *Charitatem perfectam*, ex quo inferunt, Concilium loqui de charitate intensa. Sed ego et Petroc. Frassen. ac Lugo legimus in pluribus exemplaribus. *charitate perfectam*. Et sic verosimiliùs legendum videtur, nam Tò *perfectam* respicit propriè non charitatem, sed contritionem, cum hîc dividat Concilium contritionem in perfectam, et imperfectam, prout legenti patet. Imò, esto Tò *perfectam* respiceret charitatem, non sequitur, quod Conc. ad justificationem extrà Sacramentum requirat charitatem intensam; nam charitas prædominans, adhùc remissa, etiàm est perfecta charitas, quàmvis intensa sit perfectior; Perfectio enim aut imperfectio charitatis, ut benè ait Tourn. t. 9 p. 74 non sumitur ex intensione aut remissione, sed ex motivo, ex quo oritur: hinc perfecta charitas est, quæ oritur ex motivo Bonitatis Dei, imperfecta autem ex motivo boni à Deo consequendi. Ergò si Concilium dixisset *charitatem*, non *charitate*, utique vocâsset *charitatem perfectam* ad distinctionem imperfectæ, sivè inchoatæ, quæ ut infrà dicemus) non pertingit ad charitatem prædominantem. Hinc Facultas Paris. ann. 1560 ut refert Tour. t. 9 p. 95 damnavit hanc Propositionem : *Per contritionem*, *non adhibito realiter Sacramento*, *non dimittitur peccatum extrà casum Martyrii*, *aut necessitatis*. Item Clerus Gallicanus in Comitiis Generalibus an 1700. (apud eumd. Tourn. p. 102) declaravit : *Hæc duo ex S. Synodo Tridentina monenda, et docenda esse : primum, ne quis putet in Sacramento requiri ut præviam Contritionem illam, quæ sit charitate perfecta, et quæ, antequàm suscipiatur, hominem Deo reconciliat*. Item eadem Facultas Paris: anno 1638 notavit censurâ librum cujusdam Claudii Seguenotii, dicens : *Quæ tradit Auctor de attritionis insuffi-*

tientia, et contritionis ex perfecta charitate absolutâ necessitate ad recipiendum Sacramentum Pœnitentiæ; et quæ addit de absolutione, quod nihil aliud sit, quàm declaratio peccati jam remissi, damnavit Facultas, et censuit, illas Propositiones esse praxi Ecclesiæ contrarias, efficaciæ Sacramenti Pœnitentiæ imminutivas, et insuper temerarias, et erroneas. Ut autem notat Tour. dic. p. 102 prædictus Auctor non jam loquebatur de contritione intensa, sed tantùm de remissa ex motivo charitatis, cum hanc distinguebat à dolore ex motivo gehennæ.

Quod autem omnis contritio deleat peccata, probatur, quia actus contritionis est formalis actus charitatis ergà Deum, sivè intrinsecè conjunctus cum charitate, ut communiter docent Salm. de Pœnit. c. 1 n. 13 cum S. Bonav. Scoto, Palud. Alensi, etc. Croix l. 6 p. 2 n. 727 cum Lugo, Aversa, Bosco, et Gorm. ex D. Th. 3 p. q. 85 art. 6 et q. 86 art. 3. Nec videtur de hoc posse dubitari; nam peregregiè loquitur P. Frassen. t. 10 p. 534 dicens, quod in substantia contritio non sit imperfectior charitate, utraque enim tendit in Deum, sed diverso modo: charitas tendit in Deum per modum consecutionis, ut summum Bonum; Contritio verò per modum fugæ, quatenùs homo detestatur peccatum, ut summum malum, utpotè Deo oppositum. Charitas tendit immediatè in Deum, et mediatè in odium peccati; contritio autem immediatè in odium peccati, et mediatè in amorem Dei. Undè concludit, quod contritio sit actus formalis charitatis, cum propter Dei dilectionem homo odit peccatum. Prætereà, cum contritio ex solo motivo charitatis oriatur, non potest contritio existere, nisi præcedat, simùlque coexistat charitas; nam contritio nihil aliud est, quàm dolor de peccato, quatenùs offensa Dei summè dilecti; undè qui conteritur, necesse est, ut exercitè, etsi non reflexè, actum charitatis eliciat, et ideò S. Thomas 3. parte quæst. 85 art. 6. dixit: *Actus et habitus charitatis simùl sunt tempore cum actu et habitu pœnitentiæ.*

Posito igitùr, quod contritio sit etiàm vera charitas, sivè necessariò cum charitate conjuncta, necessariò

etiàm dici debet, quod remittat peccatum. Patet minus luculenter ex Divinis Scripturis, quod, qui Deum diligit, jam particeps sit amicitiæ Dei, proùt Proverb. 8. *Ego diligentes me diligo.* Joann. 14. *Qui diligit me, diligetur à Patre meo.* 1. *Petri* 4. *Charitas operit multitudinem peccatorum.* 1. Joan. 4. *Omnis qui diligit, ex Deo natus est.* Hinc D. Augustinus, (tr. 9. in Joann.) dixit: *Timor medicamentum, charitas sanitas est.* Et l. 1 contra 2. Epistol. Pelag. cap. 2. *Charitas efficit filium Dei.* Item Serm. 35. de Prov. c. 12. *Deum non vides, ama, et habes.* Et tr. 9. in Joann. agens de charitate dicit: *Quam cum habere cœperit homo, Spiritum S. habebit.* S. Joann. Chrysost. *Ubi charitas est, omnia sublata sunt mala.* Et apertiùs id docent S. Th. 2. 2 q. 45 ar. 4. ubi ait; *Charitas... non potest esse cum peccato mortali.* Et quod hîc S. Doctor non loquatur de charitate intensiva,sed de sola charitate prædominante, patet ex eo, quod ipsemet dixi qu. 24 art. 12. ad quam se remittit, ubi inquit: *Quilibet actus peccati mortalis contrariatur charitati secundùm propriam rationem, quæ consistit in hoc, quod Deus diligatur super omnia.* Undè immeritò P. Concina dicit, quod S. Doctor illam charitatem intelligat non posse esse cum peccato, quæ est in gradu intenso, cum dicat S. Th. in Suppl. q. 5 art. 3. *Amor potest esse ità remissus, quod non sufficit ad rationem charitatis.* Nam respondetur, quod hîc D. Th. nihil aliud velit intelligere, nisi quod, si amor est ità debilis; ut nondùm attingat objectum charitatis, scilicèt nondùm diligat Deum super omnia, hæc non sit vera charitas, sed initium charitatis; Si verò sufficit ad rationem charitatis, quæ consistit in dilectione Dei super omnia, (ut suprà explicavit dict. q. 24 art. 12. ubi: *Quilibet etc.*), hæc quantumcumque sit remissa, est vera charitas, et hanc dicit non posse esse cum peccato mortali. Et ratio evidens est, quia sicùt quæcumque aversio à Deo tamquàm à fine ultimo, etiàm in gradu remisso, sufficit ad amittendam Dei amicitiam, ità quæcumque vera conversio sufficit ad eam recuperandam, ex illo: *Convertimini ad me; et*

convertar ad vos. Zach. 1. Et alio : *Impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit.* Ezech. 33. Undè Bellarminus to. 4 p. 347. ait : *Actus dilectionis Dei super omnia opponitur peccato, et expellit illud efficienter; undè sine miraculo non potest post actum dilectionis Dei super omnia manere peccatum.*

Id clarè confirmatur ex Prop. 32. Michaelis Baji, damnata à Gregorio XIII. quæ dicebat : *Charitas illa, quæ est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.* Certum est apud omnes, quod charitas requisita ad implendam legem, non oporteat, ut sit intensa, sed sufficiat, si pertingat, ad diligendum Deum super omnia. Quidquid enim dicat Juenin. Instit. Th. to. 6 p 333. requirens charitatem intensam ad implendum præceptum amoris, ex illo : *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, etc.* Communiter tamen Theologi oppositum tenent cum D. Th. 2. 2. quæst. 44 art. 8 ad. 2. qui explicans illud *ex toto corde,* quomodò sit intelligendum, sic ait; *Cum mandatur, quod Deum ex toto corde diligamus, datur intelligi, quod Deum super omnia debemus diligere.* Et ibid. qu. 24 n. 8. dicit : *Ad veram charitatem satis esse, quod habitualiter aliquis totum cor suum ponat in Deum, ità scilicet quod nihil cogitet vel velit quod Divinæ dilectioni sit contrarium; et hæc perfectio communis est omnibus charitatem habentibus.* Ergò perfectio charitatis in hoc consistit, quod homo diligat Deum super omnia, et nihil velit contrarium divinæ dilectioni; ut patet ex illo 1. Joan. 2. 5. *Qui servat verbum Christi* (scilicet legem implet), *vere in hoc charitas Dei perfecta est.* Hinc certum est, charitatem prædominantem, licet remissam, legem implere, ut communiter cum D. Th. ut suprà, docent Suar. de pœnit. d. 4 n. 7. Sanch. Dec. l. 2 c. 3 et 5. Bon. de 1. præc. d. 3 qu. 4 p. 1 n. 2. cum Val. et Reg. et ipse Habert t. 3 p. 632. v. Distinguo, esto ipse sit contrariæ sententiæ quòad sufficientiam attritionis, hoc tamen non negat, nempè sufficere ad impletionem præcepti charitatem remissam, modò sit prædominans, cum nullum sit præcep-

tum (ut ait) de intensione charitatis; nam aliàs Deus præciperet rem impossibilem, cum non sit in nostra potestate intensam charitatem habere; Nisi dicere velis cum Continuat. Tournely to. 3 p. 271. vers. Antequàm, et clariùs p. 273. vers. Neque, quod, quisquis habet amorem Dei prædominantem, necessariò habeat etiàm amorem intensivum (rationalem, non jam sensitivum) prædominantem, qui benè sufficit ad implendum præceptum. Sed si intensio amoris sic intelligatur, quæstio est tantùm de nomine. Cæterùm certè præceptum implet, qui habet charitatem appretiativè prædominantem. Et hanc charitatem dicebat Bajus posse esse conjunctam cum peccato, et hoc damnatum est. Ajebat enim Bajus: *Charitas illa, quæ est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.* Ergò, ut rectè dicit Magister meus Illustrissimus et doctrissimus Episcopus Tornus, propositio opposita tenenda est, nempè: *Charitas illa, quæ implet legem, semper est conjuncta cum remissione peccatorum.* Nec obstat dicere, quod propositio fuerit proscripta respectu ad charitatem habitualem, nempè cum quis est in gratia, non verò respectu ad Charitatem actualem: nam benè respondet Lugo d. 5 n. 101. quod Bajus loqueretur de charitate quæ est plenitudo legis, de qua loquebatur Apostol. ad Rom. 13. Hinc non dubitandum, quin Bajus locutus fuerit non de habitu charitatis, sivè de gratia justificante, sed de actu dilectionis; per solum enim habitum non impletur lex, sed per actum, cum lex habitum non præcipiat, sed actum charitatis, ut DD. communiter dicunt, quia habitus non cadit sub præcepto, et præcepta non implentur nisi per actus. Id confirmatur ex Propos. 70 damnata ejusdem Baji, quæ dicebat: *Homo existens in peccato mortali... potest habere veram charitatem; et charitas etiàm perfecta potest consistere cum reatu æternæ damnationis.* Bajus igitùr hîc distinguebat charitatem veram à perfectà; per to *etiàm perfecta* (nota sedulò illud additum *etiàm*) utique intelligebat charitatem intensam; et per to *veram*, charitatem

remissam, quæ sine dubio vera charitas est, cum majus et minus non varient speciem; et utraque pars Propositionis damnata est. Nescio, quomodò his responderi possit.

Ex his omnibus congestis patet, oppositam sententiam, quæ dicit, contritionem cum charitate remissa non justificare extrà Sacramentum, esse omninò improbabilem et falsam; undè dicit Lugo d. 5 n. 99. eam ab omnibus Theologis communiter rejici, imò apud ipsum n. 115. Coninch. vocat erroneam, Vasq. contra sententiam Catholicam, Alphonsus Curiel parùm tutam in fide, alii verò temerariam, et scandalosam: temerariam, quia in re gravissima discedit ab omnibus Theologis, et communi sensu SS. Patrum: Scandalosam verò, quia removet homines à sæpiùs procuranda contritione. Et ideò testatur Gonet d. 3 n. 27, quod Sylvius, licet priùs oppositam sententiam tutatus fuisset, posteà tamen se retractaverit: *Eò quod* (ait Gonet.) *apertissimè talis sententia contradicat variis Scripturæ, et conciliorum, ac SS. Patrum testimoniis.*

Objiciunt autem I. contra nostram sententiam de sufficientia attritionis: Peccator aversus à Deo non potest ad Deum converti, nisi per charitatem formalem et actualem. Respondetur: Hoc siquidem requiritur extrà Sacramentum, et ratio est, quia sicùt per peccatum, quod est actualis contemptus Dei, homo avertitur à Deo, ità per amorem actualem debet se ad Deum convertere. Aliud verò dicendum de remissione peccatorum intrà Sacramentum, quia, cum Sacramentum virtutem habeat delendi peccatum, et nonnisi per infusionem gratiæ, quæ est ipsa charitas habitualis, sufficit ad gratiam obtinendam, ut peccator per attritionem sit dispositus ad Sacramentum recipiendum, virtute cujus sine charitate actuali convertitur ad Deum, proùt extrà Sacramentum per charitatem converteretur. Et sic intelligitur, quomodò peccator ex attrito fiat contritus, nempè quia virtute clavium æquivalenter contritus redditur, proùt di-

tunt fautores nostræ sententiæ communiter, ex D. Thoma in cit. Quod lib. 4 ar. 1 ubi docuit: *Aliqui non perfectè contriti virtute clavium gratiam contritionis consequuntur*:

Objiciunt II. Qui dolet de peccato propter pœnam, magis odit pœnam quàm peccatum; undè, si non habeat charitatem, non potest Dei gratiam adipisci. Respondetur distinguendo: Qui actu magis odisset pœnam quàm culpam, ex timore, qui dicitur serviliter servilis, adeò ut ille peccare vellet, si non esset puniendus; hic non solùm non eliceret actum bonum, sed positivè malum, quia non excluderet à suo dolore voluntatem peccandi. Qui verò odit culpam propter pœnam, et excludendo omninò voluntatem peccandi, dolet, se offendisse Deum propter metum Inferni, iste jam elicit actum bonum, qui oritur ex charitate ordinata ergà seipsum (ut declaravit Tridentinum, et confirmavit Alexander VIII. damnando Prop. 15 quæ dicebat: *Attritio, quæ gehennæ et pœnarum metu concipitur sine dilectione benevolentiæ Dei propter se, non est bonus motus ac supernaturalis*); et ideò jam se dispositum reddit ad gratiam in Sacramento consequendam.

Objiciunt III. Ad quamcumque justificationem omninò requiritur saltèm principium dilectionis; proùt declaravit Tridentinum sess. 4 c. 6 ubi dixit, quod peccatores, dum ad justificationem disponuntur, *Deum...tamquàm omnis justitiæ fontem diligere incipiunt, ac proptereà moventur adversùs peccata per odium aliquod, et detestationem.* Respondetur, Non negamus, ad justificationem requiri initium amoris; nec negamus, illud requiri etiàm in Sacramentis mortuorum, dum Concilium ibi agit præsertim de justificatione per Baptismum. Sed qualis, quæso, amor à Concilio requiritur? Numquid perfecta charitas? vel an tantùm initium charitatis? Hîc refert advertere id, quod testatur Card. Pallavic Hist. Trident. l. 8 c. 13 nempè quod aliqui Patres Concilii, vice to *diligere incipiunt*, contenderent, ut adderetur, *per actum charitatis*: sed huic Concilium restitit, et confirmavit, ut pone-

retur tantùm *diligere incipiunt.* Cur restitit? nisi quia judicavit, non requiri ad justificationem in Baptismo (sivè in Sacramento Pœnitentiæ, hæc enim Sacramenta pari passu procedunt) actum perfectæ charitatis. Hoc autem initium amoris, ut benè docent Gammach. in 3 part de pœnit. c. 9. Frassen to. 10 p. 563 qu. 2. Petrocorens. tom. 4 p. 114 quæst. 3. et Tourn. Præl. Theol. tom. 9 p. 126, jam habetur in attritione, quam suprà descripsimus: Primò per timorem divinæ vindictæ, juxtà illud Eccl. 25. 16. *Timor Dei initium diiectionis ejus.* Secundò per spem veniæ, cum in ipso Tridentinum dicatur loc. c. quod benè se disponant ad gratiam, qui Deum incipiunt diligere *tamquàm omnis justitiæ fontem*, idest tamquàm justificationis omnis auctorem. Tertiò per spem beatitudinis æternæ, cum doceat D. Thomas 1. 2 qu. 40 art. 7 loquens de spe theologica, eam esse quidem initium amoris ergà Deum, his verbis? *Ex hoc... quod per aliquem speramus nobis posse provenire bona, movemur in ipsum, sicùt in bonùm nostrum, et sic incipimus ipsum amare.* Undè idem S. Doctor 2. 2 quæst. 17 art. 8 inquit: *Perfectus quidem amor est, quo aliquis secundùm se amatur....imperfectus....quo quis amat aliquid.... sed ut illud bonum sibi ipsi proveniat.* Hæc autem omnia (ut dicunt AA. citati, et alii) necessariò in attritione includuntur, dum qui cum illa, et spe veniæ ad Sacramentum accedit, jam Deum ut suum liberatorem, justificatorem, et glorificatorem diligere incipit.

Nec obstat dicere, quod ille, qui diligit Deum propter bonum suum, seipsum diligat, non Deum; nam sapienter respondet S. Franciscus Salesius de amore Dei cap. 17 dicens, quod, si quis diligeret Deum propter suum bonum, et ità affectus esset, ut si à Deo nihil speraret, eum nullo modo diligeret; hic utique peccaret, quia positivè excluderet charitatem; tunc enim non se converteret ad Deum, sed reverà ab illo se magis averteret, cum perversè ordinaret Deum ad seipsum tamquàm ad finem ultimum. Qui verò amat Deum tamquàm sibi summum bonum, et excludit

omnem voluntatem petendi, tunc elicit actum bonum supernaturalem; et licet non habeat charitatem perfectam, illam tamen non excludit, eamque jam incipit habere, et aliquo modo ad Deum se convertit.

Cæterùm, quis neget, esse omninò expediens, ut pœnitentes pro viribus conentur elicere actum contritionis perfectæ, utque Confessarii studeant semper eos ad illam excitare, ut tutiùs illi divinam gratiam consequantur? Verùm nostra sententia utique proderit, ut, si quis accedat cum sola attritione, non se retrahat ab hoc Sacramento, et Confessarius eum non rejiciat tamquàm indispositum.

443 — Quæritur VII. An in Confessione sufficiat attritio ex metu pœnarum temporalium proùt infliguntur à Deo? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent Lugò dist. 5 n. 137. Suar. dist. 7 sect. 2 n. 15. Spor. n. 242. Anacl. n. 42. Viva in Proposit. 15. Alexandr. VIII. n. 12. Elbel n. 59. qui cum Gob. vocat moraliter certam, item Gran. Reg. Mojo, Aversa, etc. cum Croix n. 884. qui vocat probabilissimam. Ratio, quia Trident. sess. 14 c. 4 inter motiva attritionis ad Sacramentum sufficientis dicit, *ex metu gehennæ, et pœnarum*: ubi per to *gehennæ* intelligitur pœna æterna, per to autem *pœnarum* videtur intelligi pœna temporalis, cum ibi Concilium adducat exemplum pœnitentiæ Ninivitarum, quæ concepta fuit ob metum excidii suæ civitatis; sicùt enim Deus comminatur pœnas æternas, sic temporales ad peccatores absterrendos. *Secunda* verò sententia negat, et hanc tenent Concina pag. 236 n. 11. Canus Relect. de Pœnit. part. 3 item Hurtad. Pasqualigo apud Dian. p. 9 tr. 9. Resol. 51. Et Carden. in Proposit. 1 Innoc. XI. n. 72. dubitat, an prima sententia sit moraliter certa. Ratio, quia licet Tridentinum dicat ex metu *gehennæ, et pœnarum*, non tamen distinguit gehennæ, vel pœnarum; undè probabiliter ponit utrumque pro eodem; cum enim pœna peccati mortalis sit æterna, de malo æterno pœnitens timere debet. Prima sententia videtur probabilior; nam gehenna cunctas complectitur

æternas poenas; et ideò, dicente Concilio, *et pœnarum*, aliquid aliud, præter pœnam æternam intelligendum est. At, cum secunda non careat suâ probabilitate, saltèm extrinsecâ, puto tutiùs in praxi eam servandam esse.

Quæritur VIII. An possit dari Sacramentum Pœnitentiæ validum et informe? Casus esset, si quis duo mortalia commiserit, unum furti, alterum perjurii; deindè memor tantùm furti ipsum dumtaxat confitetur, dolens non ex motivo universali, sed ex motivo speciali turpitudinis supernaturalis, quam habet furtum; quæritur, an hic, licèt gratiam non recipiat, validè tamen confiteatur, ità ut Sacramentum, sublato obice, nempè detestato peccato oblito, reviviscat ad causandam gratiam, nec posteà sit obligatio repetendi peccatum jam confessum, sed solùm omissum? *Prima* sententia negat, et hanc tenent Elbel n. 82. Conc. p. 351. Felix Potest. de Pœn. n. 2082. cum Scoto, Holz. n. 506. cum Bosco, Sporer, Mastrio, Gallensi, et Scotistis; Communiter item Vasq. Laym. Con. Sa, etc. apud Croix n. 672. Ex istis autem alii (ut Vasq. Potest., et Elbel) dicunt, tale Sacramentum esse validum et formatum, idest cum effectu gratiæ. Ratio, quia, cum pœnitens doleat, ut divinam recuperet amicitiam, licet doleat ex speciali motivo turpitudinis furti, tamen ejus dolor virtualiter se extendit ad omnia mortalia oblita, utpotè opposita reconciliationi cum Deo intentæ; ac proindè, si dolet de turpitudine specificâ, debet etiàm dolere de genericâ, quæ talem reconciliationem impedit. Alii verò è converso (ut Holzmann, etc.) dicunt, tale Sacramentum esse non solùm informe, sed etiàm invalidum. Ratio, quia in Trident. Sess. 14 c. 5 habetur, quod dolor dicatur pars hujus Sacramenti, quatenùs operatur remissionem peccatorum; ergò, si dolor ille particularis remissionem non causat, numquàm erit materia apta ad Sacramentum, ac proindè Sacramentum erit semper invalidum. *Secunda* verò sententia probabilior affirmat, et hanc tenent Lugo disp. 14 ex n. 65 Suar. d. 22 sect. 4 n. 26 item Tolet.

Val. Fill. Bonac. Tann. Escob. etc. cum Croix d. n. 672. ac Gonet d. 10 art. 1 cum aliis Thomistis communissimè, ex D. Th. Suppl. qu. 9 art. 1 et in 4 dist. 17 qu. 3 art. 4 quæst. 1 cujus verba retulimus n. 87. Hi enim AA. dicunt, talem pœnitentem non consequi gratiam, quia ex una parte unum mortale non potest remitti sine alio; et ex altera, cum peccator doleat tantùm ex motivo particulari turpitudinis furti, non potest obtinere remissionem perjurii, cujus non meminit, nec dolet. Dicunt tamen, hujusmodi Sacramentum esse validum, quia nulla deest pars essentialis ad valorem: non Confessio, cum fiat integra eorum peccatorum, quæ memoriæ occurrunt: non dolor, cum jam adsit circà peccatum confessum, nec absolutio ut supponitur; undè nihil obstat, quominùs tale Sacramentum validum dici possit. Ad primam autem rationem respondetur, quod ille virtualis dolor, qui supponitur quoad perjurium oblitum (inclusus in illa detestatione specifica furti confessi), non sit sufficiens materia Sacramenti, cum nullo modo tunc fiat sensibilis, neque per Confessionem, neque aliundè. Ad secundam rationem respondetur, quod Concilium loquatur de eo, quod per se, et ordinariè contingit, non autem de eo, quod per accidens et rarò evenit. Cæterùm semper consultum est, ut dolor eliciatur ex motivo generali; imò et necessarium, casu, quo homo advertit, se posse habere in anima alia mortalia oblita.

445 Quæritur IX. An actus doloris debeat præcedere non solùm absolutionem, sed etiam Confessionem? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent Laym. c. 4. n. 3. Pal. part. 7 n. 11 item Conc. et Bonasp. apud Conc. pag. 232 n. 3. Ratio, tum quia dolor tamquàm materia hujus Sacramenti debet esse sensibilis, nec aliàs, nisi per Confessionem, sensibilis efficitur; ergo, si Confessionem subsequitur, non est materia apta, tum quia Confessio non debet esse simplex narratio, sed accusatio dolorosa, directa ad remissionem peccati obtinendam, et ideò oportet, ut sit à dolore in-

formata. *Secunda* verò sententia communior negat, eamque tenent Suar. dist. 20 sect. 4 nu. 30. Bonac. part. 4 n. 18. Lugo dist. 15 n. 13. Nav. Man. cap. 1 num. 22. Holzm. num. 508 item Dic. Tol. Fill. Major. Henr. Fag. etc. apud Salm. cap. 5 n. 24 et Conc. l. cit. Valdè probabilem putat, fatetque Rituale Rom. de Sacram. pœn. dicens: *Auditâ Confessione* (Confessarius) *ad dolorem efficacibus verbis adducere conabitur*, etc. Ex hoc videtur Rituale supponere, quod sufficiat, dolor post Confessionem elicitus. Sed rectè ajunt Salm. tract. 6 de Pœnit. c. 5 n. 26 quod hæc secunda sententia sensu, quo eam explicant Suarez et Dicastillus, à prima non discrepet; Layman enim, Coninchius, et Palaus nihil aliud exigunt, nisi quod Confessio non sit mera peccatorum narratio, sed sit accusatio sui ipsius ad absolutionem obtinendam. En verba Laymanni, quem sequitur Palaus; *Requiritur, ut dolor aliquo modo antecedat confessionem, quià externa peccatorum Confessio debet procedere ab interna pœnitentia, eamque significare; quandoquidem materia Sacramenti non est mera peccatorum explicatio, sed accusatio sui ipsius tendens ad absolutionem, ut explicat Coninch.* Deindè ipse Layman cum Palao, sententiam Suarii sectando, addit: *Ad hoc verò* (nempè ut Confessio sit sacramentalis) *necessarium est, ut dolor animi post peccatorum narrationem habitus, aliquo signo declaretur, saltèm humiliando se coram Sacerdote, et absolutionem petendo, seu expectando; tale enim signum relatum ad peccata paulò antè explicata veram rationem sacramentalis accusationis habet.* Non igitur hæ sententiæ sunt duæ, sed una; in tantùm enim Layman cum aliis requirit, ut Confessio sit dolorosa, sivè ut dolor Confessionem præcedat, in quantùm exposcunt, ut Confessio non sit mera peccatorum narratio, sed habeat rationem accusationis sacramentalis; et ad hoc sufficit, ut Confessio fiat animo obtinendi absolutionem, et deindè dolor manifestetur saltèm per petitionem, seu expectationem absolutionis; sic etenim Confessio sacramentalis evadit. Addunt verò

Salmanticenses, quod tantùm ad sedandos scrupulos soleant Confessarii, si de interna dispositione pœnitentis dubitent, excitare illum ad dolendum de peccatis paulò antè explicatis, quod fit, si dicatur : *De peccatis narratis doleò, et me accuso.*

446 Quæritur X. Per quantum temporis spatium actus doloris moraliter perduret ad validè suscipiendum Sacramentum? Suar. dist. 20 sect. 4 num. 29 et Escob. lib. 14 num. 121 cum Soto, Hurt. et Candido censent, sufficere dolorem, qui longo tempore Confessionem præcesserit, modò non sit retractatus. Sed meritò hos non approbat P. Conc. pag. 233 n. 4. Alii autem, ut Carden in prop. 1. Innoc. XI. p. 65 n. 88. Holzm. n. 510 et Diana part. 5 tr. 14 R. 67 cum Præp. et Gran. dicunt, sufficere dolorem præcedentem per unum diem, modò fuerit elicitus in ordine ad Confessionem : cum enim Confessio sit effectus illius doloris, dolor virtualiter perseverat. Consentit Roncag. c. 3 quæst. 2 R. 2 etiàmsi dolor præcesserit per aliquot dies, dummodò (ut hic auctor ait) virtualiter perseveret in aliquibus mediis, puta si pœnitens ex vi concepti doloris perstiterit in frequenti oratione, fuga occasionum, pœnitentiis, etc. Sed Croix n. 706 sentit, quod, si post dolorem elicitum pœnitens ad diversa se converterit, vel per moram notabilem animo ad alia distractus fuerit, in praxi breviter dolor sit renovandus. Hoc tamen videtur potiùs ut consilium sequendum, quàm ut præceptum, cum communiter doceant DD. cum P. Concin. esse aliquam analogiam inter forum civile, et sacramentale; undè quidem potest intercedere aliquod spatium inter discussionem causæ, et sententiam, sed non tanta, quanta in foro civili.

447 Quæritur XI. An, ut dolor sit materia apta, debeat esse elicitus cum intentione Confessionis? Negant Lugo dist. 14 n. 37 item Sporer, Moya, Gob. etc. apud Conc. p. 232 n. 2 ac probabile putat Tambur. l. 1 c. 2. Ratio, tum quia ex Trid. sess. 14 cap. 4 illa attritio dicitur disponere ad impetrandam gratiam in Sacramento, quæ voluntatem peccandi excludit, cum

spe veniæ, quæ omnia verificantur in casu nostro. Tum quia tunc dolor, licet non fuerit ordinatus ad Confessionem relatione antecedenti, ordinatur tamen relatione consequenti, eò quod tunc adhùc verificetur, dolorem patifieri per Confessionem. Affirmant verò Bus. suprà n. 12. Bon. q. 3 part. 2 n. 17. Conc. l. c. (citatur etiàm pro hac sententia P. Suarez dist 20 s. 4 n. 29 sed Lugo loc. cit. ostendit, quod Suar. sit potiùs pro sua sententia.) Ratio, quia, sicùt minister aut etiàm suscipiens alia Sacramenta debet per intentionem ordinare materiam ad Sacramentum, proùt ablutionem ad Baptismum, vel tactum materiæ ad Ordinationem, ità etiàm suscipiens Sacramentum Pœnitentiæ debet ad illud ordinare dolorem, qui est hujus Sacramenti materia. Prima sententia est probabilior, sed cum secunda etiàm sit probabilis, antè susceptionem Sacramenti tutiùs docet Carden. Prop. 1. Innoc. XI. hanc sequi oportere.

Quæritur XII. An, si quis statim post absolutionem 448
confitetur peccatum oblitum, teneatur novum elicere dolorem? *Prima* sententia communior negat, et hanc tenent Lugo dist. 14 n. 27. Anacl. num. 72. Viva q. 3 art. 3 n. 8 cum Perez, Henr. et communi, Roncaglia c. 3 q. 3, qui vocat moraliter certam. Sporer nu. 300. Elbel p. 214 nu. 75 putat probabilissimam cum Gob. Dic. Henr. Bosc., etc. item apud Croix n. 707. Led. Salas, Escob. et Moya, qui dicit, esse indubitatam apud omnes, sed immeritò, ut videbimus. Ratio, quia prior dolor se extendit etiàm ad peccata oblita, quæ dum pœnitens immediatè confitetur, fit unus moraliter; rectè enim potest una materia proxima partialis plura constituere Sacramenta; undè sicùt cum una aqua plures possunt fieri Baptismi, ità cum uno dolore, qui adhùc perseveret (ut hìc supponitur) plura possunt constitui Sacramenta Pœnitentiæ. *Secunda* verò sententia affirmat, et hanc tenent Bonac. part. 4 n. 1. Vasq. quæst. 92 art. 3 dub. 5 n. 10. Fill. tr. 6 n. 77. Ratio, quia per primam absolutionem jam completum est judicium; ergò si impertienda est

nova absolutio, nova requiritur materia proxima. Et quamvis dolor in se moraliter perseveret, non tamen perseverat in ordine ad secundam absolutionem; ut enim suprà diximus in præcedenti Quæst. X. probabiliter ad valorem Sacramenti requiritur, ut dolor non solùm sit elicitus, sed etiam elicitus in ordine ad absolutionem. Cum ergò hæc secunda sententia sit probabilis, imò probabilior, in praxi omninò sequendam esse dicunt Croix n. 712 et Conc. pag. 234 n. 5 saltem tutiùs censeo tenendam.

449 Quæritur XIII. Quomodò eliciendus sit dolor in Confessione venialium? Certum est, quod, etsi extrà Sacramentum *sufficit aliquis motus gratiæ vel charitatis ad ejus remissionem*, ut docet D. Th. 3 p. q. 87 art. 2 in Sacramento tamen omninò requiratur dolor formalis, nec sufficiat virtualis, ut communiter docent DD. cum Ronc. c. 2 qu. 2. Conc. pag. 235 n. 6 et Croix nu. 682 (contrà paucos) ex D. August. Epist. 48, ubi scripsit: *Nec quemquam putes à quocumque seu magno seu parvo peccato ad correctionem sine pœnitentia posse transire.*

Sed dubitatur 1. an sit mortale confiteri veniale sine ullo dolore? Negant Natalis Alex. de Pœnit. art. 7 reg. 20 p. mihi 69. Juenin. de Sacram. in Sacr. Pœn. q. 4 § 2 et Genettus t. 4 q. 8 in fine p. 81 et dicunt, non esse, nisi veniale, suscipere Sacramentum sine certo dolore, quandò materia tantùm levis affertur in Confessione, et abest animus profanandi Sacramentum; quia, ut supponunt, frustrare Sacramentum in materia levi, non est nisi levis irreverentia. Sed quantumvis huic opinioni acquiescere conatus sim, non potui, cum hæc sententia opposita sit communi Theologorum, ut videre est apud Croix n. 681. Antoine pag. 501. qu. 7. et Lugo dist. 14 sect. 8. n. 118. qui primam sententiam vocat omninò falsam, et ratio nimis urget, nam tota malitia culpæ in hoc casu consistit in injuria, quæ irrogatur Sacramento, illud suo effectu frustrando; sivè ergò Sacramentum frustretur, ex materia gravi, sivè ex levi, nihil refert, quia semper eadem irreverentia Sacramento infertur.

Dubitatur 2. an in Confessione venialium sufficiat dolere de uno peccato sine alio? Negant aliqui apud Suar. dist. 20 sect. 6 n. 7. Sed oppositum est tenendum cum communi sententia, quam docent Suar. l. c. Con. p. 235 n. 7. Ant. p. 501 q. 7. Lug. dis. 14 n. 118 cum Hen. et Fag. et Esc. l. 14 n. 166 cum Hur. et Dian. Hinc sufficit de uno tantùm veniali pœnitere, et proponere emendationem, cum venialia non sint materia necessaria, sed tantùm sufficiens. Dicunt autem Lugo ex n. 133. Tam. l. 1 c. 3 n. 9 et 10. Pal. ac Sporer apud Cr. n. 910, sufficere etiàm, si quis doleat de multitudine, aut frequentia venialium, etsi non doleat de singulis in particulari; quia, ut dicunt, sicùt quis potest dolere de excessu distractionis in precibus, vel comestionis, ità de multitudine venialium. Et videtur favere D. Th. 3 p. q. 87 ar. 1 ad 1 ubi dicit sufficere *propositum se præparandi ad peccata venialia minuenda.* Ergò sufficit dolor de ipsorum multitudine; propositum enim dolorem sequitur. Contradicunt tamen Arriaga, et Dicast. apud Croix l. c. dicentes, dolorem, et propositum non tantùm debere esse circà multitudinem emendandam; sed etiàm circà ipsa venialia, quæ frequentiam constituunt. Sed hæ sententiæ facilè videntur posse conciliari; cùm impossibile sit dolere de multitudine, et non dolere saltèm de illis posterioribus culpis, per quas constituitur multitudo, quia circumstantia hæc excessus abstrahi non potest à culpis ipsis: tunc enim in obliquo saltèm doleres de culpis, in recto et principaliter de excessu. Rectè etiàm dicit Croix n. 913 cum Suar. et Tan. (contrà Bosco, etc.) quod quidem quisque possit dolere de venialibus deliberatis, et proponere omnia illa vitare; de semideliberatis autem sufficiat dolere, quod ea commiserit, et imposterùm velit attendere ad ipsa vitanda quantùm humanæ fragilitati permittitur. Et hæc sunt juxtà doctrinam D. Th., qui d. qu. 87 ar. 1 ad 1 sic ait: *Pœnitentia de peccatis mortalibus requirit, quod homo proponat abstinere ab omnibus et singulis... sed ad pœnitentiam peccatorum venialium requiritur, quod homo proponat abstinere à*

nova absolutio, nova requiritur materia proxima. Et quàmvis dolor in se moraliter perseveret, non tamen perseverat in ordine ad secundam absolutionem; ut enim suprà diximus in præcedenti Quæst. X. probabiliter ad valorem Sacramenti requiritur, ut dolor non solùm sit elicitus, sed etiàm elicitus in ordine ad absolutionem. Cùm ergò hæc secunda sententia sit probabilis, imò probabilior, in praxi omninò sequendam esse dicunt Croix n. 712 et Conc. pag. 234 n. 5 saltem tutius censeo tenendam.

449 Quæritur XIII. Quomodò eliciendus sit dolor in Confessione venialium? Certum est, quod, etsi extrà Sacramentum *sufficit aliquis motus gratiæ vel charitatis ad ejus remissionem*, ut docet D. Th. 3 p. q. 87 art. 2 in Sacramento tamen omninò requiratur dolor formalis, nec sufficiat virtualis, ut communiter docent DD. cum Ronc. c. 2 qu. 2. Conc. pag. 235 n. 6 et Croix nu. 682 (contrà paucos) ex D. August. Epist. 48, ubi scripsit: *Nec quemquam putes, à quocumque seu magno seu parvo peccato ad correctionem sine pænitentia posse transire.*

Sed dubitatur 1. an sit mortale confiteri veniale sine ullo dolore? Negant Natalis Alex. de Pœnit. art. 7 reg. 20 p. mihi 69. Juenin. de Sacram. in Sacr. Pœn. q. 4 § 2 et Genettus t. 4 q. 8 in fine p. 81 et dicunt, non esse, nisi veniale, suscipere Sacramentum sine certo dolore, quandò materia tantùm levis affertur in Confessione, et abest animus profanandi Sacramentum; quia, ut supponunt, frustrare Sacramentum in materia levi, non est nisi levis irreverentia. Sed quantumvis huic opinioni acquiescere conatus sim, non potui, cum hæc sententia opposita sit communi Theologorum, ut videre est apud Croix n. 681. Antoine pag. 501. qu. 7. et Lugo dist. 14 sect. 8 n. 118. qui primam sententiam vocat omninò falsam, et ratio nimis urget, nam tota malitia culpæ in hoc casu consistit in injuria, quæ irrogatur Sacramento, illud suo effectu frustrando; sivè ergò Sacramentum frustretur, ex materia gravi, sivè ex levi, nihil refert, quia semper eadem irreverentia Sacramento infertur.

Dubitatur 2.: an in Confessione venialium sufficiat dolere de uno peccato sine alio? Negant aliqui apud Suar. dist. 20 sect. 6 n. 7. Sed oppositum est tenendum cum communi sententia, quam docent Suar. l. c. Con. p. 235 n. 7. Ant. p. 501 q. 7. Lug. dis. 14 n. 118 cum Hen. et Fag. et Esc. l. 14 n. 166 cum Hur. et Dian. Hinc sufficit de uno tantùm veniali pœnitere, et proponere emendationem, cum venialia non sint materia necessaria, sed tantùm sufficiens. Dicunt autem Lugo ex n. 133. Tam. l. 1 c. 3 n. 9 et 10. Pal. ac Sporer apud Cr. n. 910, sufficere etiam, si quis doleat de multitudine, aut frequentia venialium; etsi non doleat de singulis in particulari; quia, ut dicunt, sicut quis potest dolere de excessu distractionis in precibus, vel comestionis, ità de multitudine venialium. Et videtur favere D. Th. 3 p. q. 87 ar. 1 ad 1 ubi dicit sufficere *propositum se præparandi ad peccata venialia minuenda*. Ergò sufficit dolor de ipsorum multitudine; propositum enim dolorem sequitur. Contradicunt tamen Arriaga, et Dicast. apud Croix l. c. dicentes, dolorem, et propositum non tantùm debere esse circà multitudinem emendandam; sed etiam circà ipsa venialia, quæ frequentiam constituunt. Sed hæ sententiæ facilè videntur posse conciliari; cum impossibile sit dolere de multitudine, et non dolere saltem de illis posterioribus culpis, per quas constituitur multitudo, quia circumstantia hæc excessûs abstrahi non potest à culpis ipsis: tunc enim in obliquo saltèm doleres de culpis, in recto et principaliter de excessu. Rectè etiam dicit Croix n. 913 cum Suar. et Tan. (contrà Bosco, etc.) quod quidem quisque possit dolere de venialibus deliberatis, et proponere omnia illa vitare; de semideliberatis autem sufficiat dolere, quod ea commiserit, et imposterùm velit attendere ad ipsa vitanda quantùm humanæ fragilitati permittitur. Et hæc sunt juxtà doctrinam D. Th., qui d. qu. 87 ar. 1 ad 1 sic ait: *Pœnitentia de peccatis mortalibus requirit, quod homo proponat abstinere ab omnibus et singulis...sed ad pœnitentiam peccatorum venialium requiritur, quod homo proponat abstinere à*

singulis, non tamen ab omnibus, quia hoc infirmitas hujus vitæ non patitur. Debet tamen habere propositum se præparandi ad venialia minuenda.

§ II.

De quæstionibus pertinentibus ad propositum.

46. Quæritur I. An in sacramento Pœnitentiæ sufficiat propositum virtuale, sivè implicitum, inclusum in dolore? *Prima* sententia negat, et hanc tenent Suar. dist. 2 sect. 4 n. 34. Bellarm. lib. 2. de Pœnit. c. 6 et 7. Bonac. q. 5 part. 8 n. 2. Conc. pag. 237 n. 15, cum Scoto, Cajet. Cano, etc. item Val. Tolet Reg. Henr. et apud Croix n. 894, qui ait, oppositam non esse certam. Ratio, quia, licet dolor includat necessariò propositum, Tridentinum tamen sess. 14 c. 4. requirit propositum formale; dicens, *cum proposito non peccandi de cætero. Secunda* sententia affirmat, dummodò dolor eliciatur ex motivo universali, et hanc tenent Lugo dist. 14 n. 52. Carden. in prop. 1. Innoc. XI. (qui vocat moraliter certam) Laym. c. 4 n. 6. Anacl. n. 49. Viva quæst. 3 art. 3 n. 1. Elbel n. 87, cum Mastrio, Sporer, Gobat. etc. ac Salm. c. 5 n. 54, cum Nav. Fill. Vill. etc. Ratio, quia Concilium loc. cit. subdit, quod attritio, si voluntatem peccandi excludit cum spe veniæ, disponat hominem ad impetrandam gratiam in Sacramento; ergò quoties has requisitas conditiones habuerit attritio, jam sufficienter disponit ad Sacramenti valorem. *Tertia* verò sententia, quam tenet Holzmann n. 401 v. Debet 2. asserens, hanc esse communem cum Suarez, Bellarm. et Bon. dicit, quod, si pœnitens cogitet de vita futura, debeat formaliter proponere emendationem, quia (juxtà Tridentinum) quisque per pœnitentiam debet novam inchoari vitam; undè non videtur satis de peccatis dolere qui cogitans de vita futura, expressè non proponit se emendare Neque huic obstat dicere cum Viva, quod Concilium tres tantùm partes Sacramenti assignet,

scilicet contritionem, confessionem, et satisfactionem, undè, si requireretur etiàm propositum formale, partes non tres, sed quatuor essent. Nam benè respondet P. Concina, quod contritio duobus constet; nempè dolore, et proposito explicito. Secùs verò si pœnitens nihil cogitet de futuro, puta si quis sit in extremo vitæ constitutus; reverà enim in quocumque dolore propositum necessariò continetur, patetque, quod taciti et expressi eadem sit efficacia. Hæ duæ ultimæ sententiæ sunt quidem probabiliores, sed, quia prima non caret suâ probabilitate, in praxi antè factum tutiùs est eam sequi, ut rectè dicunt Bon. Croix loc. cit. Dico antè factum, nam dicunt Croix n. 680. Viva in prop. 65. Innoc. XI n. 16. Elbel de Pœnit. pag. 216 n. 84. Gob. et Bon. ibid. cum Bellarm. Suar. Vasq. Reg. Henr. quod, si bonâ fide cum vero dolore confessus fueris sine proposito formali, non tenearis Confessionem repetere; quia, esto communiùs non liceat Sacramentum suscipere cum opinione, quæ non sit moraliter certa, ne Sacramentum exponatur periculo frustrationis; tamen non teneris repetere Confessionem; si probabiliter validè es jam confessus, cum præfatum periculum tunc non ampliùs adsit. Nihilominùs nec etiàm valeo huic sententiæ acquiescere; ratio, quia cum prima opinio sit sufficienter probabilis, pœnitens, qui gravem culpam et certam perpetravit, tenetur de ea Confessionem explere, non tantùm probabiliter, sed etiàm certè validam.

Quæritur II. Quænam sint conditiones necessariò requisitæ ad propositum? Hìc antè omnia advertendum, rem valdè difficilem esse, quod peccatores frequenter ex consuetudine in mortalia labentes cum vero proposito ad Confessionem accedant; quapropter in hoc Confessarius sedulò incumbere debet, maximè si Pœnitens alicui vitio magnam habuerit adhæsionem. Tres autem sunt conditiones veri propositi, nempè ut sit firmum, universale, et efficax. 450

I. Propositum *firmum* importat, ut pœnitens habeat voluntatem omninò deliberatam non recidendi, et

sit animo ità dispositus, ut nullius mali timore, et nullius boni cupidine peccatum in posterùm admittere velit.

Sed hîc dubium fit, an prudenter credi possit, quod firmum habeat propositum pœnitens, qui asserit, se nolle ampliùs relabi, sed certò credit se relapsurum? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent Nav. Man. c. 9 n. 18. (qui asserit communem) Laym. cap. 4 n. 8. Sporer p. 204 n. 310. Pal. part. 2 n. 15. item Suar. Sylvest. Con. Henr. Vega, Dic. apud Salm. c. 5 n. 53. Ratio, quia propositum voluntatis non relabendi benè consistere potest cum judicio intellectûs de lapsu futuro ex cognita fragilitate. Sed pace tantorum DD. omninò sequendam puta oppositam sententiam, quam tenent Busemb. suprà n. 10. Concina pag. 255 n. 3. et Croix lib. 6 part. 2 n. 1822. v. Objic. Non nego, quod speculativè loquendo benè posset consistere firmum propositum voluntatis cum cognitione relapsûs; sed cum quis certò credit, se relapsurum, practicè certam suspicionem præbet, propositum suæ voluntatis non esse satis firmum; impossibile est enim, ut quis firmiter proponat se emendare, sciens, quod Deus suam gratiam coadjuvantem non deneget facienti quantùm in se est, et his non obstantibus credat certò se ad sua peccata rediturum. Undè rectè ait Croix l. c. quod talis pœnitens priusquàm absolvatur disponi debeat, ut speret, non per vires suas, sed per Dei auxilium à peccatis se liberatum iri. Secùs verò dicendum, si pœnitens ex sua præterita fragilitate timeret relapsum, communiter enim dicunt DD. cum Nav. cap. 3 n. 13. Croix lib. 6 p. 2 n. 1733. et aliis, quod ad serium propositum non requiratur, ut credatur nullus relapsus secuturus, sed satis esse, nunc adesse seriam voluntatem non relabendi; nam benè potest consistere voluntas resipiscendi cum timore lapsûs ex mutatione voluntatis. Hinc rectè inquit Gerson. tr. 8 super Magnif. part. 3. quod pœnitens Confessario interroganti: *Credis tu quod numquàm cades in tale peccatum? respondeat, ego fragilis formido lapsum, non tamen*

solo nunc casum; de futuro misericordiæ Dei me commendo, deprecans, ut me custodiat à peccato, quod si ceciderit fragilitas mea, deprecor, ut resurgam.

II. Requiritur, ut propositum sit *universale* circà peccata mortalia; quidquid enim dicant Aversa, Dic. Hurtad. et Platell. apud Croix num. 898. asserentes, quod, sicùt sufficit dolor particularis, ità etiàm sufficiat particulare propositum, modò excludat positivam peccandi voluntatem; oppositum tamen omninò est tenendum cum sententia communi, quam docent Laym. c. 4 n. 20. Pal. p. 2 n. 16. Lugo dist. 14 n. 52. Conciua p. 259 n. 10. Mazzotta tom. 7 pag. 343, et Croix l. c. cum Nav. Con. Tamb. Escob. et aliis passim, ex D. Th. 3 p. q. 87 art. 1 ad 1. ubi ait: *Pænitentia de peccatis mortalibus requirit, quod homo proponat abstinere ab omnibus, et singulis.* Ratio. quia licet dolor particularis, puta, si concipiatur ex turpitudine speciali (ut diximus n. 443.) alicujus criminis. satis sit ad valorem Confessionis, cum dolor respiciat tantùm peccata commissa, quæ pœnitens detestari debet; non tamen sufficit propositum particulare, cum quisque teneatur absolutam, et positivam habere voluntatem omnia mortalia vitandi. Undè Tridentinum sess. 14 c. 4 loquens de contritione in genere, dicit, *est animi dolor ac detestatio de peccato commisso*, non dicit de omnibus peccatis; loquens verò de proposito, dicit, *cum proposito non peccandi de cætero*; particula autem *non* utique importat propositum universale vitandi omnia mortalia. Secùs verò est de proposito circà venialia, in his enim sufficit (ut docet idem D. Th. l. c.) quod pœnitens proponat abstinere ab aliquo, absque eo, quod proponat abstinere ab omnibus.

III. Requiritur, ut propositum sit *efficax*, idest aptum efficere quod proponitur; et ideò oportet, quod pœnitens non solùm proponat peccatum vitare, sed etiàm media adhibere ad peccatum vitandum, et signanter occasiones proximas peccandi, ut communiter docent DD. Vide Sporer p. 205 n. 313. Non

semper autem verum est, tunc solùm propositum esse efficax, quandò efficitur id, quod proponitur; aliàs, quoties pœnitens recideret, toties teneretur repetere Confessiones; relapsus enim non semper est signum propositi infirmi, sed sæpiùs tantùm signum est mutatæ voluntatis; nam benè potest accidere, quod quis verum habeat amorem Dei prædominantem; et firmùm propositum numquàm peccandi, et nihilominùs statim peccet, proùt D. Petrus verè proposuit potiùs mori, quàm Christum negare, et tamen ad primam ancillæ vocem negavit, id sanè probatur ex D Gregorio (*Hom.* 30 *in Evan.*) qui dixit: *In quorumdam corda venit* Deus, *et mansionem non facit.... ad perpetranda peccata redeunt, ac si hæc minimè planxissent.* Confirmatur ex Rituali Rom. ubi dicitur: *In peccata facilè recidentibus, utilissimum fuerit consulere. ut sæpè, puta semel in mense, vel certis diebus solemnibus, confiteantur, et si expediat, communicent.* Principalis autem efficacia propositi (ut suprà innuimus) consistit in avellendis occasionibus proximis peccandi, aut in mediis debitis adhibendis, ut ipsæ, si sint necessariæ, ex proximis fiant remotæ. Undè hîc diligenter de his agere oportet.

452 Quæritur III. Quomodò se gerere debeat Confessarius cum iis, qui sunt in occasione peccandi? Et hîc dubitatur 1. Quotuplex sit occasio, et quotùplex periculum peccandi? Occasio distinguitur 1. in proximam, et remotam. Occasio *remota* est illa, in qua homines constituti regulariter ut plurimùm non peccant. Occasionem verò *proximam* alii, ut Nav. Man. cap. 3 n. 14. Bon. de Matr. dist. 4 p. 14 n. 11. Laym. de Pœn. c. 4 n. 9. Conc. p. 260 n. 13 et Spor. num. 323 definiunt esse illam, in qua creditur pœnitens numquàm vel rarò à peccato abstinere. Sed definitio hæc non placet; meliùs dicendum cum Sanchez Dec. l. 1 c. 8 n. 1. Holzm. n. 500. Lugo d. 14 num. 149. Suar. d. 32 s. 2 n. 4. Contin. Tourn. tom. 2 p. 255. Wigandt. tract. 5 n. 50. Croix lib. 5 n. 252. Viva de Pœn. quæst. 3 art. 4 n. 5. P. Segneri Conf. inst. c. 5.

et Ronc. c. 4 q. 1 R. 1 quod occasio proxima *per se*, sit illa, in qua homines communiter ut plurimùm peccant: proxima autem *per accidens*, sivè respectiva est illa, quæ, licet per se respectu aliorum non sit proxima, eò quod non sit apta de sua natura communiter inducere homines ad peccatum, tamen respectu alicujus est proxima; vel quia hic in illa occasione, etsi non ferè semper, nec frequentiùs, frequenter tamen cecidit; vel quià, spectatâ ejus præteritâ fragilitate, prudenter timetur ipsius lapsus. Undè perperam dicunt Nav. c. 3 n. 17. Lug. dist. 14 num. 150 et Viva q. 3 art. 4 n. 5 cum aliis, non esse in occasione proxima adolescentes, qui laborando cum fœminis peccant consensu, verbis, aut tactibus, eò quod (ut dicunt) non ferè semper in talibus occasionibus peccant; nam, ut diximus, ad occasionem proximam constituendam sufficit, ut homo frequenter in ea labatur. Notandum verò, quod aliquandò occasio, quæ respectu aliorum communiter est proxima, respectu hominis valdè pii et cauti poterit esse remota, ut benè advertunt Holzm. et Croix l. c.

Distinguitur 2. occasio in voluntariam, et necessariam. *Voluntaria* est, quæ facilè dimitti potest: *necessaria*, quæ physicè, vel moraliter non potest avelli.

Periculum autem proximum aliud est formale, aliud materiale. *Formale* est illud, quod est proximè conjunctum cum peccato, ità ut homo in eo constitutus probabiliter peccaturus sit, sivè in peccatum consensurus; et hoc periculum semper vitandum est. Intelligendum tamen hoc (ut benè advertit Croix l. 5 num. 254), si periculum sit consensûs, non autem simplicis tentationis, aut motuum. *Materiale* verò est illud, quod cum peccato non est proximè conjunctum, sed tantùm remotè, ratione necessitatis et mediorum, quæ homo adhibet ad peccatum vitandum; undè tunc accidet, quod occasio de se sit proxima, et periculum remotum: proùt evenire potest in Chirurgo, qui in medendis partibus secretioribus puellæ utique esset in occasione proxima peccandi, sed ratione necessi-

tatis, et officii, si debitas adhibeat cautiones piarum cogitationum, precum, protestationis de non consentiendo, benè poterit à culpa excusari; quia tunc divinâ adjuvante gratiâ, periculum fit remotum et materiale. Vide Croix l. 5 n. 254.

Ex præmissis infertur, esse in occasione proxima eum, qui domi retinet mulierem, quâcum sæpè peccavit. Et hîc notandum, quod, si quis non habet ad suam dispositionem mulierem, quâcum peccet, sed cum ea peccet semper, àc accedit in illius domum, tunc illuc accedere sit futurum occasio proxima, etiàmsi semel in anno accederet, et peccaret. 2. Qui in ludo frequenter labitur in blasphemias, vel fraudes. 3. Qui in aliqua domo, caupona, aut conversatione incidit in ebrietatem, rixas, verba aut gestus lascivos. Hujusmodi pœnitentes non sunt absolvendi regulariter, nisi priùs occasionem deseruerint. Pariter non possunt absolvi illi, qui, licet in occasione non peccent, aliis tamen scandalum præbent, ut communiter docent Palaus tr. 2 dist. 2 part. 9 n. 19. Bon. de Matr. dist. 4 part. 14 n. 12 et Salm, c. 5 n. 62 cum Nav. Graff. Candido, Lop. etc. Addunt Croix l. 5 n. 269 et Tourn. t. 2 p. 257 cum Cabassut. quod, cum occasio externa conjungitur cum passione; aut tentatione vehementi, vel habitu vitioso, vel forti tentatione, peccet qui eam non relinquit, etsi necdum cesserit tentationi; quia raró accidet, quod talis se contineat, si ab occasione non separetur: undè ait Tournely, quod ancilla vividè sollicitata ab hero teneatur ab illius domo discedere; qui enim liberè commoratur, ubi tàm periculosè ad malum allicitur, non potest rationabiliter sperare victoriam tentationis; nisi auxiliis gratiæ extraordinariis, quæ sperari sine temeritate nequeunt ab eo, qui liberè periculum vitare potest, et non vitat. Hæc tamen intelligenda sunt, si hujusmodi persona sit fragilis, et parùm devota; nam si esset pietati dedita, et cauta, et opportuna adhiberet remedia ad tentationes repellendas ac passioni obviandum, tunc eam non obstringerem ad occasionem auferendam.

Dicit autem Ronc cap, 5 quæst. 8, non esse negan-

dam absolutionem juveni et puellæ, qui aliquo tempore se invisant animo Matrimonium contrahendi; nemo enim (ait) tenetur ducere personam ignotam, sed per aliquod tempus potest experiri, quibus moribus alter sit præditus. Hæc assertio speculativè loquendo videtur rationabilis; sed ego experientiâ doctus vix semel vel iterùm permitterem sponso ad domum sponsæ accedere, vel sponsæ aut parentibus illum in domo excipere, rarò enim reperi, qui in tali accessu non peccaverit, saltèm verbis aut cogitationibus, cum omnes aspectus, et colloquia inter hujusmodi sponsos sint incentiva ad peccandum, et moraliter impossibile sit, ipsos invicem tractare, et stimulos turpes non sentire ad ea, quæ tempore conjugii inter se futura erunt. In his autem omnibus, præsertim ubi turpium lapsuum periculum imminet, advertat sedulus Confessarius, quod numquàm crudeliùs se gessurus sit cum pœnitente, quàm benigniùs agendo, et quò majorem severitatem adhibeb t, eò meliùs illius saluti consulturus sit. D. Th. à Villanova (Fer. 6 post Dom. 4 Quad.) vocat Confessarios *impiè pios*, *qui ne confitentem contristent*, *illum in sua nequitia manere permittunt.* Nec Confessarius turbari debet, si pœnitens dicat, in hujusmodi casibus scandalum oriri, si post Confessionem ampliùs non accedat ad illam domum, si mulierem expellat, aut aliud simile effugiat periculum; nam illi suadere debet; quod reverà potiùs scandalo sit futurum, si post Confessionem occasionem non auferat: aut enim alii ejus peccatum aut periculum ignorant. et tunc nihil mali suspicabuntur, puta si quis famulam dimittit, vel si ab accessu in aliquam domum abstinet; vel jam alii id animadverterunt, et tunc famam potiùs recuperabit, quàm amittet.

Ex his omnibus concludo, quod, ordinariè loquendo, numquàm absolvi debeat pœnitens, qui versatur in occasione proxima voluntaria, etiàmsi extraordinaria signa doloris afferat, antequàm occasionem removeat; occasio enim extrinseca, præsertim ubi agitur de vitio turpi, quandò præsens est, ità mentem excæcat, ut

tatis, et officii, si debitas adhibeat cautiones piarum cogitationum, precum, protestationis de non consentiendo, benè poterit à culpa excusari; quia tunc divinâ adjuvante gratiâ, periculum fit remotum et materiale. Vide Croix l. 5 n. 254.

Ex præmissis infertur, esse in occasione proxima eum, qui domi retinet mulierem, quâcum sæpè peccavit. Et hîc notandum, quod, si quis non habet ad suam dispositionem mulierem, quâcum peccet, sed cum ea peccet semper, àç accedit in illius domum, tunc illuc accedere sit futurum occasio proxima, etiàmsi semel in anno accederet, et peccaret. 2. Qui in ludo frequenter labitur in blasphemias, vel fraudes. 3. Qui in aliqua domo, caupona, aut conversatione incidit in ebrietatem, rixas, verba aut gestus lascivos. Hujusmodi pœnitentes non sunt absolvendi regulariter, nisi priùs occasionem deseruerint. Pariter non possunt absolvi illi, qui, licet in occasione non peccent, aliis tamen scandalum præbent, ut communiter docent Palaus tr. 2 dist. 2 part. 9 n. 19. Bon. de Matr. dist. 4 part. 14 n. 12 et Salm, c. 5 n. 62 cum Nav. Graff. Candido, Lop. etc. Addunt Croix l. 5 n. 269 et Tourn. t. 2 p. 257 cum Cabassut. quod, cum occasio externa conjungitur cum passione; aut tentatione vehementi, vel habitu vitioso, vel forti tentatione, peccet qui eam non relinquit, etsi necdum cesserit tentationi; quia raró accidet, quod talis se contineat, si ab occasione non separetur: undè ait Tournely, quod ancilla vividè sollicitata ab hero teneatur ab illius domo discedere; qui enim liberè commoratur, ubi tàm periculosè ad malum allicitur, non potest rationabiliter sperare victoriam tentationis; nisi auxiliis gratiæ extraordinariis, quæ sperari sine temeritate nequeunt ab eo, qui liberè periculum vitare potest, et non vitat. Hæc tamen intelligenda sunt, si hujusmodi persona sit fragilis, et parùm devota; nam si esset pietati dedita, et cauta, et opportuna adhiberet remedia ad tentationes repellendas ac passioni obviandum, tunc eam non obstringerem ad occasionem auferendam.

Dicit autem Ronc. cap. 5 quæst. 8, non esse negan-

dam absolutionem juveni et puellæ, qui aliquo tempore se invisant animo Matrimonium contrahendi; nemo enim (ait) tenetur ducere personam ignotam, sed per aliquod tempus potest experiri, quibus moribus alter sit præditus. Hæc assertio speculativè loquendo videtur rationabilis; sed ego experientiâ doctus vix semel vel iterùm permitterem sponso ad domum sponsæ accedere, vel sponsæ aut parentibus illum in domo excipere, rarò enim reperi, qui in tali accessu non peccaverit, saltèm verbis aut cogitationibus, cum omnes aspectus, et colloquia inter hujusmodi sponsos sint incentiva ad peccandum, et moraliter impossibile sit, ipsos invicem tractare, et stimulos turpes non sentire ad ea, quæ tempore conjugii inter se futura erunt. In his autem omnibus, præsertim ubi turpium lapsuum periculum imminet, advertat sedulus Confessarius, quod numquàm crudeliùs se gessurus sit cum pœnitente, quàm benigniùs agendo, et quò majorem severitatem adhibeb t, eò meliùs illius saluti consulturus sit. D. Th. à Villanova (Fer. 6 post Dom. 4 Quad.) vocat Confessarios *impiè pios*, *qui ne confitentem contristent*, *illum in sua nequitia manere permittunt.* Nec Confessarius turbari debet, si pœnitens dicat, in hujusmodi casibus scandalum oriri, si post Confessionem ampliùs non accedat ad illam domum, si mulierem expellat, aut aliud simile effugiat periculum; nam illi suadere debet; quod reverà potiùs scandalo sit futurum, si post Confessionem occasionem non auferat: aut enim alii ejus peccatum aut periculum ignorant. et tunc nihil mali suspicabuntur, puta si quis famulam dimittit, vel si ab accessu in aliquam domum abstinet; vel jam alii id animadverterunt, et tunc famam potiùs recuperabit, quàm amittet.

Ex his omnibus concludo, quod, ordinariè loquendo, numquàm absolvi debeat pœnitens, qui versatur in occasione proxima voluntaria, etiàmsi extraordinaria signa doloris afferat, antequàm occasionem removeat; occasio enim extrinseca, præsertim ubi agitur de vitio turpi, quandò præsens est, ità mentem excæcat, ut

omnia proposita è memoria deleat; et ad peccata ità impellit, ut aliquis, etiàmsi certam suam damnationem ab illo crimine secuturam cognosceret, adhùc à peccato non desisteret. Vide mox infrà Dub. 3 n. 454.

453. Dubitatur 2. An absolvi possit, qui se exponit probabili periculo peccandi? Affirmant Mendo, Gob. et Caram. apud Viva in Prop. 41 damn. ab Alex. VII. et Hozes, Lumb. etc. apud Croix lib. 5 n. 257 et consentit Spor. n. 324, modò adsit rationabilis causa; quia (ut ajunt), cum probabile sit, quod ille peccaturus sit, et probabile quod non sit peccaturus, potest sibi formare conscientiam certam, et proindè judicium practicum, se non peccaturum. Sed hanc opinionem jam refutavimus l. 5 n. 63 cum Busemb. Croix, Carden. Eliz. etc. Hîc addo auctoritatem D. Th. 2. 2 qu. 10 art. 9, ubi id expressè reprobat, dicens; *Infirmi in fide, de quorum subversione probabiliter timeri possit, prohibendi sunt ab infidelium communione.* Ratio est, quia, cum adsit probabilitas labendi, jam adest formale periculum lapsûs, quod (ut diximus) omninò est fugiendum, quandò occasio est voluntaria; secùs verò, si necessaria (ut diximus l. 5 n. 63 de Medico et Parocho). Imò rectè sentiunt Palaus t. 1 tr. 2 d. 2 p. 2 §. 3 n. 9 cum Suar. et Soto, Bann. apud Tourn. t. 3 p. 277 v. *Major.* itèm Salm. Val. et Azor. citati l. 2. n. 26. v. *Pariter*, quod in necessitate extrema spirituali proximi non solùm possis sed tenearis illi succurrere cum tali periculo probabili. quia tunc necessitas efficit, ut periculum evadat remotum; undè, si potes, tenêris; idque docet idem D. Th. l. mox cit. ubi, postquàm dixit, prohibendos esse à communione infidelium eos, de quorum salute probabiliter timetur, addit, nisi urgeat necessitas. Dicit tamen Tourn. l. c. cum Sylvio, quod, si periculum sit tale, ut probabilior sit lapsus, tunc nullò modò possis, nec debeas illi te exponere, quia quisque plus suam quàm aliorum salutem respicere debet. Sed huic responderi posset, quod in tali casu extremæ necessitatis, modò lapsus non sit moraliter certus, licet sit probabiliter, teneris te fortiùs præmunire orationibus, et operibus piis,

et deindè fidere de majori auxilio Dei; rationabiliter enim tunc esset sperandum, fore, ut Deus augeat auxilium, ubi major urgebit necessitas.

Dubitatur 3. An pœnitens, qui versatur in occasione 454
proxima voluntaria, possit umquam absolvi? Hìc antè omnia oportet animadvertere quatuor propositiones proscriptas in hæc materia. I. Propositio 41 damnata ab Alex VII. dicebat: *Non est obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinarii (vulgò regalo), dum, deficiente illa, nimis ægrè ageret vitam, et aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, et alia famula nimis difficilè inveniretur.* II. Propositio 61 damn. ab Inn. XI. dicebat: *Potest aliquandò absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest et non vult omittere, quinimo directè et ex proposito quærit, aut ei se ingerit.* III. Propos. 62 ab eodem Innocent. damn. *Proxima occasio peccandi non est fugienda, quandò causa aliqua utilis aut honesta non fugiendi occurrit.* IV. Prop. 63. *Licitum est quærere directè occasionem proximam peccandi, pro bono spirituali vel temporali nostro, vel proximi.* Sed dubium fit, an, qui non adhùc occasionem proximam removerit, possit primâ vel secundâ vice absolvi? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent plures auctores, proùt Suar. d. 32 sect. 2 n. 3. Pal. t. 2 tract. 2 dub. 2 p. 9 §. 3 n. 18. Sporer n. 325. Elbel n. 108. Mazzotta t. 3 p. 577. Viva in Prop. 41 damn. ab. Alex. VII. n. 16 (citans Cajet et Cordub. sed P. Milante negat, hos AA. esse pro hâc sententia) et Holzm. t. 2 p. 148 n. 584 cum Tamb. ac communior ut asserit: et consentit Roncag. c. 4 q. 2 pro prima vice, casu, quo pœnitens nondùm advertit ad obligationem removendi occasionem. Ratio, quia (ut ajunt) talis pœnitens potest esse benè dispositus ad absolutionem, etiàm nondùm occasione dimissâ, si verè proponat dimittere. Sed hìc distinguendum cum S. Carolo Borromæo (*in Instruct.* suis Confessariis tradita) inter occasiones, quæ *sunt in esse*, proùt cum aliquis concubinam domi detinet, vel dùm aliqua famula peccat cum hero, quoties ab eo tentatur, et inter occasiones,

quæ *non sunt in esse*, ùt si quis loquendo prolabitur in blasphemias, aut versando in cauponis prorumpit in rixas et ebrietates, aut convivando cùm sociis ruit in verba et cogitationes obscœnas, etc. In occasionibus hujus secundæ speciei, quæ *non sunt in esse*, rectè docet S Carolus. quod, si pœnitens firmè proponat ab eis cavere, possit per unam aut duas, etiàmque tres vices absolvi. Quod, si postmodum emendatio non apparet, differri ei debet absolutio, donec ille cum affectu occasionem derelinquat. In occasionibus verò prioris speciei, quæ *sunt in esse*, ait S. Carolus, pœnitentem neque primâ vice absolvendum (quascumque promissiones proferat), nisi priùs occasionem amoveat. Et hanc sententiam censeo (saltèm ordinariè loquendo) omninò sequendam; eamque tenent Cardenas in Prop. 61 dam. ab Innoc. XI. cum Bon. Villal. et Candido, Tourn. t. 2 p. 257. Reg. 1 Conc. p. 658 n. 1. P. Segneri Instr. Conf. c. 5 Auctor libr. cui titulus: Instruz. per li Confessori Novelli t. 1 n. 227. item Nav. Man. c. 16 n. 20 ubi ait: *Concubinarius cohabitans concubinæ non debet absolvi, antequàm ab ea separetur. Coninch. d.* 8. *de Pœnit. de* 17 *n.* 113. ubi: *Eos, qui vivunt in concubinatu, nullo modo extrà casum gravis necessitatis expedit absolvere, antequàm de facto separentur Azor. p.* 8. *l.* 3 *c.* 3 *q.* 2 *Resp. non posse licitè eum absolvi, antequam ab ea* (scilicet concubina) *separetur;* item Rodr. Sylv. Fernand. Margarita, etc. apud Pal, dict. n. 18 ex D. Augustino in c. Satisfactio, de Pœnit. Dist. 3. ubi sic dicit: *Satisfactio pænitentiæ est peccatorum causas excidere, neque eorum suggestionibus aditum indulgere.* Ergò tenetur pœnitens antè absolutionem occasionem auferre, aliàs suggestionibus aditum non præcluderet. Ratio 1. hujus sententiæ (ut ait Card.) videtur esse, quia prima sententia videtur dam. in præfata Pr. 61 ab Inn. XI. Sed hæc ratio non convincit; nam aliud est posse absolvi eum, qui occasionem *non vult omittere*, ut dicebat propositio, aliud, eum, qui licet non velit omittere antè absolutionem, benè tamen vult omittere statim post absolutionem. Ratio 2. quia præceptum

tollendi occasionem voluntariam est negativum, id est non permanendi in occasione (proùt est præceptum non retinendi alienum), et hoc obligat semper et ad semper; undè qui potest occasionem statim removere, et non removet, est in actuali transgressione præcepti, et ideò indispositus. Sed hæc ratio neque omninò satisfacit, vel saltèm intelligenda est in solo casu, quo pœnitens nolit statim post absolutionem tollere occasionem, et tantùm promittat auferre in futurùm; at si pœnitens in actu Confessionis firmè proponeret occasionem removere statim ac domum redit, non video, cur dicendus esset hic indispositus, et quod præcepto contraveniat. Ratio potior et vera hæc mihi videtur esse: ablatio occasionis est res magnoperè ardua, et non fit nisi quis magnam vim sibi inferat, ut avellatur ab illa occasione, ad quam propter præteritam sui animi adhæsionem remanet valdè propensus; et ideò, si occasio non aufertur antè absolutionem, pœnitens de facili post absolutionem se decipiet, falsò sibi suadendo, quod tentationibus restiturus sit; et sic, occasione non dimissâ, profectò redibit ad vomitum. Qua de re, si talis vellet absolvi, antequàm occasionem deserat, esset indispositus, quia se constitueret in probabili periculo infringendi propositum: ac propter eà Confessarius, qui eum absolveret, ipsum relinquendo in tali periculo, utique peccaret tàm contra officium Judicis, quàm Medici, quia absolveret indispositum, non applicando illi remedium ejus saluti necessarium.

Dices: Pœnitens, qui habet pro se opinionem probabilem, debet absolvi, quia, cum sit dispositus, habet jus ad absolutionem, juxtà dicta l. 1 n. 25. et dicenda n. 604. Ergò si quis efformaret sibi conscientiam probabilem, juxtà primam sententiam, teneretur Confessarius eum absolvere. Respondetur 1 quod illicitum sit (ut diximus mox suprà n. 453 dub. 2) se voluntariè exponere probabili periculo peccandi, undè peccat pœnitens, qui vult absolutionem recipere, antequàm occasionem dimittat, cum se immit-

tat in probabile periculum infringendi propositum, et ideò tamquàm indispositus nullum jus habet ad absolutionem. Respondetur, 2. Dato et non concesso, quod pœnitens possit absolvi semel vel iterùm antè dimissam occasionem, tamen, ut communiter dicunt DD. et ipsi adversarii concedunt, pœnitens non habet jus ut statim absolvatur; et propterea benè potest (et, si potest, tenetur Confessarius, ut partes sui muneris rectè agat) tamquàm Medicus differre illi absolutionem, usquedum occasionem auferat.

Dixi tamen *ordinariè;* nam meritò excipiendus est 1 cum Lugo d. 14 n. 151. Holz. n. 586. et Sporer n. 325. casus, quo pœnitens afferat extraordinaria signa doloris, quia tunc propter hujusmodi signa Confessarius prudenter potest judicare, non adesse in pœnitente periculum illud proximum infringendi [illegible] ant, pœnitentem uberiorem recepisse gratiam, quâ magis constanter se geret in occasione removenda. Nihilominùs, ait Ronc., quod ipse etiàm in hoc casu absolutionem differret, usquedum occasio auferretur, si absolutio commodè differri posset; et ità etiàm ego agerem.

Excipiendus 2 cum Viva loco suprà cit. casus, quo pœnitens, si absolutio differatur, non possit ad Confessarium redire; vel nonnisi post longum tempus: tunc enim, si ille jam fuerit confessus peccata sua, et Confessarius prudenter judicare valeat, eum firmam habere voluntatem tollendi occasionem statim ac poterit, tunc potest et debet ipsum absolvere, quia tunc pœnitens habet jus, ut statim absolvatur. Nec obstat dicere, quod ipse tunc remaneret in eodem periculo (ut mox dictum est) infringendi propositum. Nam, respondetur, quod hoc casu tale periculum de proximo fiat remotum: sicùt enim ratione gravis damni (ut infrà dicetur) non tenetur pœnitens occasionem auferre, eo quod periculum per se proximum ratione illius necessitatis evadat remotum; ità in casu nostro periculum illud infringendi propositum fit remotum ratione magni oneris, quod pœnitens deberet subire, iterùm

repetendi Confessionem apud alterum ; tunc enim est constitutus in morali necessitate recipiendi absolutionem, antequàm occasionem dimittat. Hoc tamen non admittendum, si pœnitens ab alio Confessario jam fuerit admonitus de occasione tollenda, et eam non abstulerit ; quia tunc habetur tamquàm recidivus, et minimè est absolvendus, nisi fortè afferat extraordinaria signa doloris, ut suprà.

Dubitatur 4. An possint absolvi, qui sunt in occasione proxima necessaria ? Ut suprà innuimus, illa quidem dicitur occasio necessaria, quæ non potest relinqui vel physicè, vel moraliter ; *physicè*, nempè si quis esset in carcere aut triremi, è quo discedere non posset ; vel si esset in articulo mortis, in quo non haberet tempus vel modum expellendi amicam : *moraliter* verò, nempè si occasio tolli non posset sine scandalo ; in his casibus absolvi potest ; occasione non sublatâ, cùm non teneatur pœnitens tunc illam auferre. Sed hìc dubium fit, an possit quis manere in occasione proxima, si aliter deberet pati notabile detrimentum temporale in vita, fama, aut fortunâ ? Negat Merbesius de Pœnit. diss. 4 n. 11. dicens, pro nullo damno temporali aliquem excusari à dimittenda occasione proxima ; et in parte consentit Wig. tr. 5 n. 50. ubi ait, esse obligationem auferendi occasionem, etiàmsi infamia sit subeunda. Communiter tamen affirmant DD. non teneri pœnitentem occasionem dimittere, si aliter grave damnum temporale passurus sit, dummodò interim sit paratus uti mediis præscriptis ; ità Nav. Man. c. 3 n. 20. Sanch. Dec. l. 1 cap. 8 n. 3. Lugo d. 14 n. 152. cum communi, Pal. tr. 2 d. 2 p. 9 § 3 n. 8. Tourn. tom. 2 p. 255 et 258. Reg. 3. Anacl. p. 619 n. 46. Holzm. n. 580. v. Dixi, Bonac. de Matr. q. 4 p. 14 n. 11. Viva qu. 3 a. 2 n. 6. Elbel n. 104. Laym. c. 4 n. 9. Renzi c. 2 sect. 1. qu. 15. Sporer n. 326. (qui tamen n. 328. cum Palao non excusat aliquem mediocriter divitem, qui, ne patiatur damnum centum ducatorum, occasionem non vellet deserere) et consentit Concina p. 265 n. 17. si pœ- 455

nitens ex dimissione occasionis deberet pati infamiam; aut gravissimum detrimentum. Ratio, quia occasio peccandi non est in se peccatum, neque affert necessitatem peccandi; quapropter benè potest cum ea consistere vera detestatio peccatorum, et firmum propositum non relabendi, ac adhibendi debita remedia. Et quàmvis præceptum vitandi occasionem proximam per se obliget ad non permanendum in occasione, tamen illud intelligendum est obligare, cum quis voluntariè in occasione persistit, non verò si maneat ex necessitate; moraliter autem hæc necessitas intervenit, quandò sine magno detrimento, aut incommodo nequit occasio dimitti; etenim tunc periculum formale et proximum, opportunis adhibitis mediis ad non relabendum, fit materiale et remotum; non enim, qui est in periculo, sed *qui amat periculum* (ut dicitur in Eccles. 3) *peribit in illo*; non autem amat periculum, qui id invitus subit. Hinc optimè S. Basilius (in Const. Mon. c. 4.) dixit: *Qui urgenti aliquâ causâ, et necessitate, se periculo objicit, vel permittit se esse in illo, cum tamen aliàs nollet, non tàm dicitur amare periculum, quàm invitus illud subire: et ideò magis providebit Deus, ne in illo pereat.* Idem satis confirmatur ex c. Laudabile de Frig. et Mal. ubi sic habetur: *Quod si ambo* (sermo est de conjugibus ab initio impotentibus) *consenserint simùl esse, vir eam, etsi non uxorem, saltèm habeat ut sororem.* Ergò (ut notat Sanch.) ne ipsi infamiam patiantur, eis permittitur, ut simùl habitent cum periculo tactuum. Remedia autem his, qui reperiuntur in occasione proxima præsertim peccati turpis, sunt, major oratio, frequentior usus Sacramentorum, quotidiana antè imaginem Crucifixi renovatio promissionis non ampliùs peccandi, vitandique, ne versetur solus cum sola, fugiendi ab aspectu complicis, et similia.

Hinc dicunt Sporer n. 322. cum communi, Bus. ut suprà casu 10. Mazzotta t. 3 p. 574 Pal. l. c. n. 12. cum Graff. Fernand. etc. Laym. c. 4 n. 9. cum. Nav. cap. 3 n. 11. Sanchez, Sa Henr. Cajet et Philiarch,

quod ii, qui ab officio, negotiatione, aut domo, in qua peccant, discedere nolunt, quia sine magna difficultate non possunt, absolvendi sunt, si sint parati remedia adhibere. Idem dicit Viva qu. 3 a. 4 n. 9. de Chirurgis, qui in medendis mulieribus, et de Parochis, qui in excipiendis earum Confessionibus pluries peccant, si aliter ipsi non possent vivere juxtà suum statum. Vide dicta l. 5 n. 63 vers. Quæritur.

Hæ sententiæ probabilissimæ sunt; verùm in praxi 456 omnes conveniunt, expedire, ut iis, qui versantur in occasione proxima, etiàm necessaria, differatur absolutio. Imò, ut ego, quid sententiam in hac re, ingenuè dicam: numquàm absolverem eum, qui est in occasióne proxima extrinseca (nam de intrinseca aliter infrà loquar), præsertim si occasio sit de materia turpi, semper ac absolutio commodè differri posset. Censeo enim, quod Confessarius tamquàm Medicus teneatur aptare suo pœnitenti remedia opportuniora, ut ille suam operetur salutem; reorque, nullum aliud aptius antidotum ministrari posse ei, qui est in occasione proxima, quàm dilationem absolutionis; dum experientia docet, quod pœnitentes, postquàm absoluti discedunt, ut plurimùm negligant media præscripta adhibere, et sic facillimè recidant. Cum è converso, quandò ipsis absolutio denegatur, vigilantiùs satagunt remedia exequi, et tentationibus resistere, impulsi quidem timore, ne cum ad Confessarium redibunt, iterùm sine absolutione dimittantur. Et casu, quo pœnitens priùs admonitus ab alio Confessario media præscripta neglexerit, et eodem modo fuerit relapsus, dico, eum omninò dimittendum esse sine absolutione, nisi fortè extraordinaria signa doloris exhibeat. Et etiàm huic adhùc extraordinariâ compunctione donato, ordinariè loquendo, absolutionem denegarem, quandò commodè absolutio posset differri. Fortassè alicui hæc tradens nimis rigidus videbor; sed ego, cum pœnitentes offendissem hujusmodi occasionum laqueis irretitos, sic semper egi, et semper agam; hac enim viâ incedens non me rigidum, sed maximè ergà eos

benignum esse puto, quandoquidem nullus isto aptior modus mihi videtur, ut ipsi à peccatis et ab æterna damnatione eripiantur, et è contrario crederem, quod, si benignè agendo absolutionem, quam petunt, eis præstarem, causa essem, quod miserè in vitiis marcescerent. Quisque in suo sensu abundet. Utinam verò omnes Confessarii cum hujusmodi pœnitentibus ità se gererent, multò quidem minora crimina committerentur, et longè plures animæ perditionem vitarent! Ego sentio, et dico, quod, ubi agitur de liberando pœnitente à peccato formali, licet permittatur ei, ut maneat in materiali, tunc Confessarius curare debeat, in quantùm christiana prudentia concedit, uti opinionibus benignioribus, gravi tamen fundamento roboratis. Ubi verò opiniones benignæ propinquiùs movent ad periculum peccati formalis, ut accidit in hac materia occasionis proximæ, dico, quod Confessario uti expediat sententiis rigidioribus; sic enim magis consulet suorum pœnitentium saluti.

457 Dubitatur. 5. An, qui in occasione necessaria, etiàm adhibitis remediis, semper eodem modo relabitur, possit absolvi, nisi priùs occasionem deserat? *Prima* sententia, quam tenent Lugo de Pœnit. d. 14 n. 152. Pal. t. 2 d. 2 p. 9 n. 3. Holzm. de Pœn. n. 583 item Gob. Fabri, Pallav. et alii apud Croix l. 5 n. 261 et probabilem putant Tamb. in Meth. Conf. l. c. n. 10 dicit, posse eum absolvi toties quoties, modò habeat sufficientem dolorem et propositum. (Advertit tamen Lugo n. 160, quod, cum aliquis semper immediatè post Confessionem facilè recidit, is censeatur carere vero dolore et proposito, et ideò non sit absolvendus.) *Secunda* tamen verior sententia, quam tuentur Bus. suprà n. 499. Ronc. de Pœn. c. 4 q. 3. Tourn. tom. 2 p. 258. Reg. 3. Viva in prop. 41. Alex. IIV. num. 17 cum Suar. Nav. et Reg. Mazzotta t. 3 p. 577, qui vocat communem; item Cajet. Tann. Carden. et alii cum Croix l. c. qui vocat veram, tenet, hunc non posse absolvi, nisi occasionem deserat, etiam cum jactura vitæ, si opus sit, quandò nulla emendatio, nec pro-

babilis spes emendationis apparet. Ratio, quià homo tenetur cum omni jactura vitare periculum proximum peccati formalis. Et licet aliquandò ob justam causam possit permitti periculum peccati, numquàm tamen potest permitti peccatum: cum autem nulla spes apparet emendationis, periculum utique fit formale, et à peccato sejungi non potest, et ideò omninò est vitandum cum quocumque damno temporali etiàm vitæ. Hìc enim currit illud Marc. 9. 46. *Quod si oculus tuus scandalizat te, ejice eum. Bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quàm duos oculos habentem, mitti in gehennam ignis.* Et aliundè Lucæ 9. 25. *Quid enim proficit homo, si lucretur universum mundum, se autem ipsum perdat, et detrimentum sui faciat?*

Dices cum Lugo: ergò iste neque primâ vice poterat absolvi, cum ideò adfuerit periculum. Respondeo, quod dispar sit ratio, nam, cum occasio est necessaria, ope mediorum periculum materialiter proximum fit formaliter remotum; at cum adhibitis remediis non adest spes emendationis, periculum evadit formaliter proximum, et ideò omninò vitandum cum quocumque incommodo. *Sin autem* (ait S. Carolus in Instruct. Confess. loquens de puella, quæ domi haberet occasionem necessariam) *post similes precautiones comperiat Confessarius, pœnitentem in illud peccatum relabi, deneganda prorsus est absolutio, donec deseruerit proximam peccandi occasionem, quidquid tandem evenire debeat.* Hinc. c. Falsos 6 de Pœnit. dist. 5 etc. Fratres 8 ib. dicitur, debere dimittere sua officia milites, negotiatores, curiales, etc. qui nôrint, se illa non posse exercere sine peccato; sic enim loquitur S. Gregor. VII in cit. c. Falsos: *Ideoque quicumque miles, vel negotiator, vel alicui officio deditus, quod sine peccato exercere non possit* (*difficultas notatur*, advertit Glossa, *non impossibilitas*), *si culpis gravioribus irretitus ad pœnitentiam venerit, recognoscat, se veram pœnitentiam non posse peragere, nisi negotium, aut officium, deserat.* Idem clariùs confirmat Innoc. II. in dict. c. Fratres, dicens: *Falsa enim fit pœnitentia, cum pœnitens ab officio vel curiali, vel*

negotiali non recedit, quod sinè peccato agi nulla ratione prævalet.

Secùs verò dicendum cum Holzm. d. n. 583. Laym. de Pœn. c. 4 n. 10 et Sporer num. 326. cum Sanch. Nav. et aliis communissimè, si in præsenti hujusmodi pœnitens afferat extraordinaria signa doloris; tunc enim jam effulget spes emendationis.

458 Hîc pro complemento hujus puncti refert adjicere ea, quæ tradidit D. Carolus Borromæus in Instruct. Confess. (Act. Mediolanen. p. 4 pag. 653) ubi distinguens inter occasiones proximè de se inductivas ad peccatum, ut est domi retinere concubinam, et occasiones proximas peccandi ob pravum habitum alicujus, sic dixit: *Pœnitentem in aliqua ex his occasionibus versantem; si urgens sit illa occasio, ut qui concubinam aleret, non debet sine dubio Confessor absolvere* (intellige, ne prima quidem vice), *nisi hanc occasionem anteà sustulerit. Pro aliis verò occasionibus* (minus impellentibus), *quales sunt aleæ vacatio, aspectus minùs pudici, colloquia, gestus, etc. non absolvatur, nisi eas dimittere pœnitens polliceatur. Quod si jam aliàs pollicitus sit, nec emendatus fuerit, absolutio differatur, donec emendationem agnoverit.*

Deindè hac addidit: *De operibus quæ ad malum inclinant, ut saltationum publicarum, improborum hominum, cauponarum frequentatio, et alia hujusmodi, quorum occasione si homo peccare consueverit, nequaquam debet absolvi, nisi primum eam omninò dimiserit. Quod si Confessori visum fuerit ex prima aut secunda pœnitentis pollicitatione, et non amplius ipsum occasionem hanc dimissurum, poterit eum absolvere; absolutionem autem differat, si promissis non steterit, donec emandatam omninò fuisse occasionem agnoverit.*

Et quia potest contingere, ut pœnitens cum his omnibus à Confessore propositis occasionem non possit dimittere sine periculo intellige damni vitæ, famæ, vel bonorum), *aut scandalo, debet adhibere remedia; et primo differatur absolutio*) intelligendum etiàmsi pœ-

nitens ille prima vice confiteatur peccatum (*donec emendationis signa dederit. Quod si indè infamiæ periculum pœnitenti acciderit* (nempè si incurrat infamiam, nisi tunc communicet), *et Confessor talia contritionis in eo signa perspexerit*, (ut predenter dispositum judicet), *debitamque ad excipienda remedia dispositionem observaverit, tunc poterit absolvi. Quod si tamen non emendatur pœnitens fuerit* (scilicet etiàm adhibitis remediis), *non absolvatur*, *donec occasio illa sublata fuerit.*

Quæritur IV. An possint absolvi illi, qui in peccatis 459
sunt consuetudinarii, aut recidivi? Distinguendum est inter consuetudinarium sivè habituatum, et recidivum. *Consuetudinarius* intelligitur hic qui primà vice suum pravum habitum confitetur, et iste potest absolvi, etiàmsi nulla emendatio præcesserit, modò eam seriò proponat, ut cum sententia communissima dicit Croix l. 6 p. 2 n. 1820. Ratio, quia talis pœnitens ex una parte non est præsumendus malus, ità ut velit indispositus ad Sacramentum accedere; ex alia benè præsumitur dispositus dum peccata sua confitetur, cum ipsa spontanea confessio sit signum contritionis, nisi obstet aliqua positiva præsumptio in contrarium; omnes enim conveniunt, quod dolor per Confessionem manifestetur. Vide Juenin. Instit. Theol. t. 7 p. 408. Salm. de Sacram. in gen. c. 1 n. 11. Nec obstat dicere, quod eadem prava consuetudo sit signum indispositionis; nam licet pravus habitus reddat peccatorem propensiorem ad peccatum, non tamen dat præsumptionem ejus infirmæ voluntatis. Attende quæ docet Catechismus Rom. de Pœnit. n. 60. *Si*, *auditâ Confessione*, *judicaverit* (Sacerdos) *neque in enumerandis peccatis diligentiam*, *nec in detestandis dolorem pœnitenti omninò defuisse*, *absolvi poterit.* Nota *omninò defuisse.*

Recidivus autem est ille, qui post Confessionem in eadem peccata relapsus est. Hîc dubitatur, an possit absolvi? Adsunt tres sententiæ, *Prima* quam tenent Sylvest. Henr. Tanner. Sancius, etc. apud Salm. tr.

quæ *non sunt in esse*, ùt si quis loquendo prolabitur in blasphemias. aut versando in cauponis prorumpit in rixas et ebrietates, aut convivando cum sociis ruit in verba et cogitationes obscœnas, etc. In occasionibus hujus secundæ speciei, quæ *non sunt in esse*, rectè docet S Carolus. quod, si pœnitens firmè proponat ab eis cavere, possit per unam aut duas, etiàmque tres vices absolvi. Quod, si postmodum emendatio non apparet, differri ei debet absolutio, donec ille cum affectu occasionem derelinquat. In occasionibus verò prioris speciei, quæ *sunt in esse*, ait S. Carolus, pœnitentem neque primâ vice absolvendum (quascumque promissiones proferat), nisi priùs occasionem amoveat. Et hanc sententiam censeo (saltèm ordinariè lequendo) omninò sequendam; eamque tenent Cardenas in Prop. 61 dam. ab Innoc. XI. cum Bon. Villal. et Candido, Tourn. t. 2 p. 257. Reg. 1 Conc. p. 658 n. 1. P. Segneri Insr. Conf. c. 5 Auctor libr. cui titulus: Instruz. per li Confessori Novelli t. 1 n. 227. item Nav. Man. c. 16 n. 20 ubi ait: *Concubinarius cohabitans concubinæ non debet absolvi*, *antequàm ab ea separetur. Coninch. d. 8. de Pœnit. de 17 n.* 113. ubi: *Eos*, *qui vivunt in concubinatu*, *nullo modo extrà casum gravis necessitatis expedit absolvere*, *antequàm de facto separentur Azor. p.* 8. *l.* 3 *c.* 3 *q.* 2 *Resp. non posse licitè eum absolvi*, *antequam ab ea* (scilicet concubina) *separetur;* item Rodr. Sylv. Fernand. Margarita, etc. apud Pal, dict. n. 18 ex D. Augustino in c. Satisfactio, de Pœnit. Dist. 3. ubi sic dicit: *Satisfactio pænitentiæ est peccatorum causas excidere*, *neque eorum suggestionibus aditum indulgere.* Ergò tenetur pœnitens antè absolutionem occasionem auferre, aliàs suggestionibus aditum non præcluderet. Ratio 1. hujus sententiæ (ut ait Card.) videtur esse, quia prima sententia videtur dam. in præfata Pr. 61 ab Inn. XI. Sed hæc ratio non convincit; nam aliud est posse absolvi eum, qui occasionem *non vult omittere*, ut dicebat propositio, aliud, eum, qui licet non velit omittere antè absolutionem, benè tamen vult omittere statim post absolutionem. Ratio 2. quia præceptum

tollendi occasionem voluntariam est negativum, id est non permanendi in occasione (proùt est præceptum non retinendi alienum), et hoc obligat semper et ad semper; undè qui potest occasionem statim removere, et non removet, est in actuali transgressione præcepti, et ideò indispositus. Sed hæc ratio neque omninò satisfacit, vel saltèm intelligenda est in solo casu, quo pœnitens nolit statim post absolutionem tollere occasionem, et tantùm promittat auferre in futurùm; at si pœnitens in actu Confessionis firmè proponeret occasionem removere statim ac domum redit, non video, cur dicendus esset hic indispositus, et quod præcepto contraveniat. Ratio potior et vera hæc mihi videtur esse: ablatio occasionis est res magnoperè ardua, et non fit nisi quis magnam vim sibi inferat, ut avellatur ab illa occasione, ad quam propter præteritam sui animi adhæsionem remanet valdè propensus; et ideò, si occasio non aufertur antè absolutionem, pœnitens de facili post absolutionem se decipiet, falsò sibi suadendo, quod tentationibus restiturus sit; et sic, occasione non dimissâ, profectò redibit ad vomitum. Qua de re, si talis vellet absolvi, antequàm occasionem deserat, esset indispositus, quia se constitueret in probabili periculo infringendi propositum: ac propterea Confessarius, qui eum absolveret, ipsum relinquendo in tali periculo, utique peccaret tàm contra officium Judicis, quàm Medici, quia absolveret indispositum, non applicando illi remedium ejus saluti necessarium.

Dices: Pœnitens, qui habet pro se opinionem probabilem, debet absolvi, quia, cum sit dispositus, habet jus ad absolutionem, juxtà dicta l. 1 n. 25. et dicenda n. 604. Ergò si quis efformaret sibi conscientiam probabilem, juxtà primam sententiam, teneretur Confessarius eum absolvere. Respondetur 1 quod illicitum sit (ut diximus mox suprà n. 453 dub. 2) se voluntariè exponere probabili periculo peccandi, undè peccat pœnitens, qui vult absolutionem recipere, antequàm occasionem dimittat, cum se immit-

tat in probabile periculum infringendi propositum, et ideò tamquàm indispositus nullum jus habet ad absolutionem. Respondetur, 2. Dato et non concesso, quod pœnitens possit absolvi semel vel iterùm antè dimissam occasionem, tamen, ut communiter dicunt DD. et ipsi adversarii concedunt, pœnitens non habet jus ut statim absolvatur; et proptereà benè potest (et, si potest, tenetur Confessarius, ut partes sui muneris rectè agat) tamquàm Medicus differre illi absolutionem, usquedum occasionem auferat.

Dixi tamen *ordinariè;* nam meritò excipiendus est 1 cum Lugo d. 14 n. 151. Holz. n. 586. et Sporer n. 325. casus, quo pœnitens afferat extraordinaria signa doloris, quia tunc propter hujusmodi signa Confessarius prudenter potest judicare, non adesse in pœnitente periculum illud proximum infringendi propositum; signa enim illa indicant, pœnitentem uberiorem recepisse gratiam, quâ magis constanter se geret in occasione removenda. Nihilominùs, ait Ronc., quod ipse etiàm in hoc casu absolutionem differret, usquedum occasio auferretur, si absolutio commodè differri posset; et ità etiàm ego agerem.

Excipiendus 2 cum Viva loco suprà cit. casus, quo pœnitens, si absolutio differatur, non possit ad Confessarium redire; vel nonnisi post longum tempus: tunc enim, si ille jam fuerit confessus peccata sua, et Confessarius prudenter judicare valeat, eum firmam habere voluntatem tollendi occasionem statim ac poterit, tunc potest et debet ipsum absolvere, quia tunc pœnitens habet jus, ut statim absolvatur. Nec obstat dicere, quod ipse tunc remaneret in eodem periculo (ut mox dictum est) infringendi propositum. Nam, respondetur, quod hoc casu tale periculum de proximo fiat remotum: sicùt enim ratione gravis damni (ut infrà dicetur) non tenetur pœnitens occasionem auferre, eoquod periculum per se proximum ratione illius necessitatis evadat remotum; ità in casu nostro periculum illud infringendi propositum fit remotum ratione magni oneris, quod pœnitens deberet subire, iterùm

repetendi Confessionem apud alterum ; tunc enim est constitutus in morali necessitate recipiendi absolutionem, antequàm occasionem dimittat. Hoc tamen non admittendum, si pœnitens ab alio Confessario jam fuerit admonitus de occasione tollenda, et eam non abstulerit ; quia tunc habetur tamquàm recidivus, et minimè est absolvendus, nisi fortè afferat extraordinaria signa doloris, ut suprà.

Dubitatur 4. An possint absolvi, qui sunt in occasione proxima necessaria ? Ut suprà innuimus, illa quidem dicitur occasio necessaria, quæ non potest relinqui vel physicè, vel moraliter ; *physicè*, nempè si quis esset in carcere aut triremi, è quo discedere non posset ; vel si esset in articulo mortis, in quo non haberet tempus vel modum expellendi amicam : *moraliter* verò, nempè si occasio tolli non posset sine scandalo ; in his casibus absolvi potest ; occasione non sublatâ, cùm non teneatur pœnitens tunc illam auferre. Sed hìc dubium fit, an possit quis manere in occasione proxima, si aliter deberet pati notabile detrimentum temporale in vita, fama, aut fortunâ ? Negat Merbesius de Pœnit. diss. 4 n. 11. dicens, pro nullo damno temporali aliquem excusari à dimittenda occasione proxima ; et in parte consentit Wig. tr. 5 n. 50. ubi ait, esse obligationem auferendi occasionem, etiàmsi infamia sit subeunda. Communiter tamen affirmant DD. non teneri pœnitentem occasionem dimittere, si aliter grave damnum temporale passurus sit, dummodò interim sit paratus uti mediis præscriptis ; ità Nav. Man. c. 3 n. 20. Sanch. Dec. l. 1 cap. 8 n. 3. Lugo d. 14 n. 152. cum communi, Pal. tr. 2 d. 2 p. 9 § 3 n. 8. Tourn. tom. 2 p. 255 et 258. Reg. 3. Anacl. p. 619 n. 46. Holzm. n. 580. v. Dixi, Bonac. de Matr. q. 4 p. 14 n. 11. Viva qu. 3 a. 2 n. 6. Elbel n. 104. Laym. c. 4 n. 9. Renzi c. 2 sect. 1. qu. 15. Sporer n. 326. (qui tamen n. 328. cum Palao non excusat aliquem mediocriter divitem, qui, ne patiatur damnum centum ducatorum, occasionem non vellet deserere) et consentit Concina p. 265 n. 17. si pœ- 455

nitens ex dimissione occasionis deberet pati infamiam; aut gravissimum detrimentum. Ratio, quia occasio peccandi non est in se peccatum, neque affert necessitatem peccandi; quapropter benè potest cum ea consistere vera detestatio peccatorum, et firmum propositum non relabendi, ac adhibendi debita remedia. Et quàmvis præceptum vitandi occasionem proximam per se obliget ad non permanendum in occasione, tamen illud intelligendum est obligare, cum quis voluntariè in occasione persistit, non verò si maneat ex necessitate; moraliter autem hæc necessitas intervenit, quandò sine magno detrimento, aut incommodo nequit occasio dimitti; etenim tunc periculum formale et proximum, opportunis adhibitis mediis ad non relabendum, fit materiale et remotum; non enim, qui est in periculo, sed *qui amat periculum* (ut dicitur in Eccles. 3) *peribit in illo*; non autem amat periculum, qui id invitus subit. Hinc optimè S. Basilius (in Const. Mon. c. 4.) dixit: *Qui urgenti aliquâ causâ, et necessitate, se periculo objicit, vel permittit se esse in illo, cum tamen aliàs nollet, non tàm dicitur amare periculum, quàm invitus illud subire: et ideò magis providebit Deus, ne in illo pereat.* Idem satis confirmatur ex c. Laudabile de Frig. et Mal. ubi sic habetur: *Quod si ambo* (sermo est de conjugibus ab initio impotentibus) *consenserint simùl esse, vir eam, etsi non uxorem, saltèm habeat ut sororem.* Ergò (ut notat Sanch.) ne ipsi infamiam patiantur, eis permittitur, ut simùl habitent cum periculo tactuum. Remedia autem his, qui reperiuntur in occasione proxima præsertim peccati turpis, sunt, major oratio, frequentior usus Sacramentorum, quotidiana antè imaginem Crucifixi renovatio promissionis nòn ampliùs peccandi, vitandique, ne versetur solus cum sola, fugiendi ab aspectu complicis, et similia.

Hinc dicunt Sporer n. 322. cum communi, Bus. ut suprà casu 10. Mazzotta t. 3 p. 574 Pal. l. c. n. 12. cum Graff. Fernand. etc. Laym. c. 4 n. 9. cum. Nav. cap. 3 n. 11. Sanchez, Sa Henr. Cajet et Philiarch,

quod ii, qui ab officio, negotiatione, aut domo, in qua peccant, discedere nolunt, quia sine magna difficultate non possunt, absolvendi sunt, si sint parati remedia adhibere. Idem dicit Viva qu. 3 a. 4 n. 9. de Chirurgis, qui in medendis mulieribus, et de Parochis, qui in excipiendis earum Confessionibus pluries peccant, si aliter ipsi non possent vivere juxtà suum statum. Vide dicta l. 5 n. 63 vers. Quæritur.

Hæ sententiæ probabilissimæ sunt; verùm in praxi 456
omnes conveniunt, expedire, ut iis, qui versantur in occasione proxima, etiàm necessaria, differatur absolutio. Imò, ut ego, quid sententiam in hac re, ingenuè dicam: numquàm absolverem eum, qui est in occasione proxima extrinseca (nam de intrinseca aliter infrà loquar), præsertim si occasio sit de materia turpi, semper ac absolutio commodè differri posset. Censeo enim, quod Confessarius tamquàm Medicus teneatur aptare suo pœnitenti remedia opportuniora, ut ille suam operetur salutem; reorque, nullum aliud aptius antidotum ministrari posse ei, qui est in occasione proxima, quàm dilationem absolutionis; dum experientia docet, quod pœnitentes, postquàm absoluti discedunt, ut plurimùm negligant media præscripta adhibere, et sic facillimè recidant. Cum è converso, quandò ipsis absolutio denegatur, vigilantiùs satagunt remedia exequi, et tentationibus resistere, impulsi quidem timore, ne cum ad Confessarium redibunt, iterùm sine absolutione dimittantur. Et casu, quo pœnitens priùs admonitus ab alio Confessario media præscripta neglexerit, et eodem modo fuerit relapsus, dico, eum omninò dimittendum esse sine absolutione, nisi fortè extraordinaria signa doloris exhibeat. Et etiàm huic adhùc extraordinariâ compunctione donato, ordinariè loquendo, absolutionem denegarem, quandò commodè absolutio posset differri. Fortassè alicui hæc tradens nimis regidus videbor; sed ego, cum pœnitentes offendissem hujusmodi occasionum laqueis irretitos, sic semper egi, et semper agam; hac enim viâ incedens non me rigidum, sed maximè ergà eos

benignum esse puto, quandoquidem nullus isto aptior modus mihi videtur, ut ipsi à peccatis et ab æterna damnatione eripiantur, et è contrario crederem, quod, si benignè agendo absolutionem, quam petunt, eis præstarem, causa essem, quod miserè in vitiis marcescerent. Quisque in suo sensu abundet. Utinam verò omnes Confessarii cum hujusmodi pœnitentibus ità se gererent, multò quidem minora crimina committerentur, et longè plures animæ perditionem vitarent! Ego sentio, et dico, quod, ubi agitur de liberando pœnitente à peccato formali, licet permittatur ei, ut maneat in materiali, tunc Confessarius curare debeat, in quantùm christiana prudentia concedit, uti opinionibus benignioribus, gravi tamen fundamento roboratis. Ubi verò opiniones benignæ propinquiùs movent ad periculum peccati formalis, ut accidit in hac materia occasionis proximæ, dico, quod Confessario uti expediat sententiis rigidioribus; sic enim magis consulet suorum pœnitentium saluti.

457 Dubitatur. 5. An, qui in occasione necessaria, etiàm adhibitis remediis, semper eodem modo relabitur, possit absolvi, nisi priùs occasionem deserat? *Prima* sententia, quam tenent Lugo de Pœnit. d. 14 n. 152. Pal. t. 2 d. 2 p. 9 n. 3. Holzm. de Pœn. n. 583 item Gob. Fabri, Pallav. et alii apud Croix l. 5 n. 261 et probabilem putant Tamb. in Meth. Conf. l. c. n. 10 dicit, posse eum absolvi toties quoties, modò habeat sufficientem dolorem et propositum. (Advertit tamen Lugo n. 160, quod, cum aliquis semper immediatè post Confessionem facilè recidit, is censeatur carere vero dolore et proposito, et ideò non sit absolvendus.) *Secunda* tamen verior sententia, quam tuentur Bus. suprà n. 499. Ronc. de Pœn. c. 4 q. 3. Tourn. tom. 2 p. 258. Reg. 3. Viva in prop. 41. Alex. IIV. num. 17 cum Suar. Nav. et Reg. Mazzotta t. 3 p. 577, qui vocat communem; item Cajet. Tann. Carden. et alii cum Croix l. c. qui vocat veram, tenet, hunc non posse absolvi, nisi occasionem deserat, etiam cum jactura vitæ, si opus sit, quandò nulla emendatio, nec pro-

babilis spes emendationis apparet. Ratio, quià homo tenetur cum omni jactura vitare periculum proximum peccati formalis. Et licet aliquandò ob justam causam possit permitti periculum peccati, numquàm tamen potest permitti peccatum: cum autem nulla spes apparet emendationis, periculum utique fit formale, et à peccato sejungi non potest, et ideò omninò est vitandum cum quocumque damno temporali etiàm vitæ. Hìc enim currit illud Marc. 9. 46. *Quod si oculus tuus scandalizat te, ejice eum. Bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quàm duos oculos habentem, mitt in gehennam ignis.* Et aliundè Lucæ 9. 25. *Quid enim proficit homo, si lucretur universum mundum, se autem ipsum perdat, et detrimentum sui faciat?*

Dices cum Lugo: ergò iste neque primâ vice poterat absolvi, cum ideò adfuerit periculum. Respondeo, quod dispar sit ratio, nam, cum occasio est necessaria, ope mediorum periculum materialiter proximum fit formaliter remotum; at cum adhibitis remediis non adest spes emendationis, periculum evadit formaliter proximum, et ideò omninò vitandum cum quocumque incommodo. *Sin autem* (ait S. Carolus in Instruct. Confess. loquens de puella, quæ domi haberet occasionem necessariam) *post similes precautiones comperiat Confessarius, pœnitentem in illud peccatum relabi, deneganda prorsus est absolutio, donec deseruerit proximam peccandi occasionem, quidquid tandem evenire debeat.* Hinc. c. Falsos 6 de Pœnit. dist. 5 etc. Fratres 8 ib. dicitur, debere dimittere sua officia milites, negotiatores, curiales, etc. qui nôrint, se illa non posse exercere sine peccato; sic enim loquitur S. Gregor. VII in cit. c. Falsos: *Ideoque quicumque miles, vel negotiator, vel alicui officio deditus, quod sine peccato exercere non possit* (*difficultas notatur*, advertit Glossa, *non impossibilitas*), *si culpis gravioribus irretitus ad pœnitentiam venerit, recognoscat, se veram pœnitentiam non posse peragere, nisi negotium, aut officium, deserat.* Idem clariùs confirmat Innoc. II. in dict. c. Fratres, dicens: *Falsa enim fit pœnitentia, cum pœnitens ab officio vel curiali, vel*

negotiali non recedit, quod sinè peccato agi nulla ratione prævalet.

Secùs verò dicendum cum Holzm. d. n. 583. Laym. de Pœn. c. 4 n. 10 et Sporer num. 326. cum Sanch. Nav. et aliis communissimè, si in præsenti hujusmodi pœnitens afferat extraordinaria signa doloris; tunc enim jam effulget spes emendationis.

458 Hîc pro complemento hujus puncti refert adjicere ea, quæ tradidit D. Carolus Borromæus in Instruct. Confess. (Act. Mediolanen. p. 4 pag. 653) ubi distinguens inter occasiones proximè de se inductivas ad peccatum, ut est domi retinere concubinam, et occasiones proximas peccandi ob pravum habitum alicujus, sic dixit: *Pœnitentem in aliqua ex his occasionibus versantem; si urgens sit illa occasio, ut qui concubinam aleret, non debet sine dubio Confessor absolvere* (intellige, ne prima quidem vice), *nisi hanc occasionem anteà sustulerit. Pro aliis verò occasionibus* (minus impellentibus), *quales sunt aleæ vacatio, aspectus minùs pudici, colloquia, gestus, etc. non absolvatur, nisi eas dimittere pœnitens polliceatur. Quod si jam aliàs pollicitus sit, nec emendatus fuerit, absolutio differatur, donec emendationem agnoverit.*

Deindè hac addidit: *De operibus quæ ad malum inclinant, ut saltationum publicarum, improborum hominum, cauponarum frequentatio, et alia hujusmodi, quorum occasione si homo peccare consueverit, nequaquam debet absolvi, nisi primum eam omninò dimiserit. Quod si Confessori visum fuerit ex prima aut secunda pœnitentis pollicitatione, et non amplius ipsum occasionem hanc dimissurum, poterit eum absolvere; absolutionem autem differat, si promissis non steterit, donec emandatam omninò fuisse occasionem agnoverit.*

Et quia potest contingere, ut pœnitens cum his omnibus à Confessore propositis occasionem non possit dimittere sine periculo intellige damni vitæ, famæ, vel bonorum), *aut scandalo, debet adhibere remedia; et primo differatur absolutio*) intelligendum etiàmsi pœ-

nitens ille prima vice confiteatur peccatum (*donec emendationis signa dederit. Quod si indè infamiæ periculum pœnitenti acciderit* (nempè si incurrat infamiam, nisi tunc communicet), *et Confessor talia contritionis in eo signa perspexerit*, (ut predenter dispositum judicet), *debitamque ad excipienda remedia dispositionem observaverit, tunc poterit absolvi. Quod si tamen non emendatur pœnitens fuerit* (scilicet etiàm adhibitis remediis), *non absolvatur*, *donec occasio illa sublata fuerit.*

Quæritur IV. An possint absolvi illi, qui in peccatis 459 sunt consuetudinarii, aut recidivi? Distinguendum est inter consuetudinarium sivè habituatum, et recidivum. *Consuetudinarius* intelligitur hic qui primâ vice suum pravum habitum confitetur, et iste potest absolvi, etiàmsi nulla emendatio præcesserit, modò eam seriò proponat, ut cum sententia communissima dicit Croix l. 6 p. 2 n. 1820. Ratio, quia talis pœnitens ex una parte non est præsumendus malus, ità ut velit indispositus ad Sacramentum accedere; ex alia benè præsumitur dispositus dum peccata sua confitetur, cum ipsa spontanea confessio sit signum contritionis, nisi obstet aliqua positiva præsumptio in contrarium; omnes enim conveniunt, quod dolor per Confessionem manifestetur. Vide Juenin. Instit. Theol. t. 7 p. 408. Salm. de Sacram. in gen. c. 1 n. 11. Nec obstat dicere, quod eadem prava consuetudo sit signum indispositionis; nam licet pravus habitus reddat peccatorem propensiorem ad peccatum, non tamen dat præsumptionem ejus infirmæ voluntatis. Attende quæ docet Catechismus Rom. de Pœnit. n. 60. *Si, auditâ Confessione, judicaverit* (Sacerdos) *neque in enumerandis peccatis diligentiam, nec in detestandis dolorem pœnitenti omninò defuisse, absolvi poterit.* Nota *omninò defuisse.*

Recidivus autem est ille, qui post Confessionem in eadem peccata relapsus est. Hîc dubitatur, an possit absolvi? Adsunt tres sententiæ, *Prima* quam tenent Sylvest. Henr. Tanner. Sancius, etc. apud Salm. tr.

17 de Juram. c. 2 n. 169. dicit, hunc absolvendum esse toties quoties confitetur, nisi ex aliqua circumstantia judicetur indispositus; aliàs semper dispositus est censendus, utque talis jus habet ad absolutionem. Sed hæc sententia falsa est, ut infrà dicemus. *Secunda* sententia omninò opposita, quam tenent Merbes. de Pœn. pag. 141. Reg. 2 et 3. Juen. Instit. Theol. de Pœnit. t. 7 c. 1 art. 1 q. 3, et Genett. t. 4 c. 7 quæst. 15, dicit, numquàm peccatorem habituatum censendum esse dispositum ab absolutionem, nisi diù conversionem suam per emendationem probaverit. Et idem sentit P. Concina p. 360 § 4. *per totum;* quàmvis alibi pag. 722 n. 24 et p. 719, sic in praxi temperet suam doctrinam, dicens: *Et ut errandi periculum declines, si vides binâ vel trinâ absolutione te posse infirmum curare, esto in misericordia dives. Emendatio peccatoris securior omnibus regulis est norma vel impertiendi vel denegandi absolutionem. Tertia* sententia communis, quam sequimur, et tenent Sanch. Dec. l. 2 c. 32 n. 45 et l. 3 c. 5 n. 13. Pal. tr. 18 de Juram. d. 1 p. 9. num. 3. Bonac. eodem tit. 2 d. 4 qu. 1 pag. 3 in fine, Lugo d. 14 n. 166. Petrocor. to. 4 de Pœn. c. 7 q. 9. Spor. eod. tit. c. 2 n. 332. Azor. tom. 2 l. 11 c. 3 q. 4 Viva de 2. Præc. q. 7 art. 7 n. 4. Laym. c. 4 num. 10. Holzm. p. 149 n. 589. Anacl. p. 62 n. 49. P. Milante in d. prop. 60. Exerc. 35. Wigandt tr. 13 num. 98 et Salm. l. c. cap. 5 n. 68 cum Suar. Sayr. Hurt. Prado, Rodr. Lop. etc. docet, quod peccator recidivus rediens cum eodem habitu pravo non possit absolvi, nisi afferat extraordinaria signa suæ dispositionis.

Prima pars est contra primam sententiam dicentem, quod recidivi debeant absolvi semper ac ad Sacramentum accedunt. Et probatur ex Prop. 60 damnata ab Innoc. XI. quæ dicebat: *Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio; dummodò ore proferet se dolere et proponere emendationem.* Ratio est, quia, ut Con-

fessarius possit pœnitentem absolvere, debet esse moraliter certus de ejus dispositione; undè, quàmvis peccator primâ vice confitens censendus sit dispositus, eo quod (ut diximus) nulla ei obstet præsumptio in contrarium, tamen, quandò jam in alia Confessione ipse fuit admonitus, et eadem modo cecidit, nullo adhibito conatu, et nullo impleto ex mediis à Confessario præscriptis, frequens ille relapsus signum præbet, vel saltèm prudentem dat suscipionem, quod ejus pœnitentia non sit vera: qui enim firmiter proponit (benè ait Lugo d. 14 n. 160) rem sibi moraliter possibilem, non ità facilè sui propositi obliviscitur, sed saltèm per aliquod tempus perseverat, et difficiliùs aut rariùs cadit. Hinc S. Isidorius l. 2. Sentent. c 16 sic ait: *Ille pœnitentiam dignè agit, qui sic præterita mala deplorat, ut futura iterùm non committat.* Et S. Augustinus ap. eumd. Isidor. sic optimè scripsit: *Qui pectus suum tundit, et se non corrigit, solidat peccata, non tollit.* Ideò S. Carolus Borrom. in sua Instruct. ad Confess. (In Act. Synod Mediol. t. 2 p. 653.) benè docuit: *Proroganda est absolutio eis, qui à multis annis in iisdem peccatis perseverârunt, nec ut emendarentur laborârunt.* Et hoc ait Lugo loc. cit. accidere posse etiàm in Confessione venialium, in quibus pœnitens sit habituatus. Nam licet communiter dicant DD. quod faciliùs absolvi possint qui in eadem recidunt venialia, quia ipsorum occasiones sunt frequentiores, quas evitandi non adest obligatio tàm stricta; tamen meritò dicit Elbel pag. 229 n. 112, sæpè timendum esse, ne sint nullæ et sacrilegæ Confessiones illorum, qui propositum de prædictis venialibus vitandis nimis generaliter concipiunt. Undè benè advertit cum Spor. n. 339. quod hujusmodi pœnitentes potiùs, quàm se vexent, ut omnia sua venialia exactè confiteantur, attendant ad illa clavibus subjicienda, de quibus noverint, se verum habere dolorem, et propositum.

Dicunt verò Sanch. Laym. Lugo, Pal. Viva, Spor., cum aliis, locis c. quod his non obstantibus, benè poterit absolvi recidivus usque ad tertiam vel quartam

vicem, etiàmsi eodem modo relapsus fuerit, et nullum adhibuerit remedium. Veneror tantorum DD. auctoritatem, sed ego eorum opinioni numquàm acquiescere potui; etenim cum pœnitens jam fuerit in alia Confessione admonitus, et eodem modo reinciderit, nullumque ad se emendandum conatum adhibuerit, eadem suspicio utique recurrit, quà fit, ut Confessarius non possit habere de ejus dispositione moralem certitudinem, sufficientem respectivè ad hoc Sacramentum, ut infrà explicabitur.

Secunda verò pars est contra secundam sententiam, quæ cum intolerabili rigore dicit, numquàm absolvi posse consuetudinarium, nisi per longam experientiam constet de ipsius emendatione. Ratio nostræ sententiæ est, quia relapsus, tametsi præbeat aliquam suspicionem, non tamen certum exhibet signum dispositionis; benè enim contingere potest, quod pœnitens verè habuerit firmam voluntatem non relabendi, et tamen vi pravi habitus sit relapsus, ut advertit S. Anselmus (de Simil. c. 189.) dicens, quod consuetudinarii, *pravo usu irretiti, nolentes in eadem vitia dejiciantur.* Undè quoties pœnitens affert signa extraordinaria doloris, per ea tollitur suspicio illa de indispositione, et tunc Confessarius prudenter judicare poterit, suum pœnitentem satis esse dispositum. Undè rectè ait P. Milante in prop. 60. damn. ab Innoc. XI. suprè relata t. 2 p. 386. quod ibi *non excludatur absolutè consuetudinarius utcumque talis, sed qui nullam dat emendationis spem. Igitùr consuetudinarius, qui dat aliquam emendationis spem; modò hæc sit solida et fundata, potest absolvi.* Tot autem auctoritates SS. Patrum, quas adducunt adversarii, nihil aliud probant, quàm magnam illam difficultatem, quæ adest in extirpando pravo habitu; sed benè docet Lugo d. 14 n. 166. cum Suar. Sanch. Reg. Henr. et aliis communiter, quod *Dispositio sufficiens sit dolor et propositum præsens, non emendatio futura, atque ità pœnitens poterit absolvi, licet judicetur relapsurus.* Nec verum est, quod sola temporis probatio unicum sit signum mu-

tatæ voluntatis ; nam voluntatis mutatio pendet à divina gratia, quæ tempore non indiget, sed in instanti operatur, et ideò non solùm per experimentum temporis, sed etiàm per alia quidem signa patefieri potest. Imò aliquandò alia signa præsentis dispositionis multò meliùs manifestant mutationem voluntatis, quàm experientia temporis ; nam signa illa directè indicant dispositionem pœnitentis, experientia verò tantùm indirectè ; adeò ut non raró evenire poterit, quod aliquis etiàm longo tempore se à vitiis pro mundi hujus honestate contineat, ut ait D. Gregor., et nihilominùs non sit ritè dispositus. Propthereà, quoties pœnitens affert vera signa doloris et propositi, toties benè absolvi poterit, ut clarè colligitur ex c. Septies 23 dist. 3. ubi D. Hieronymus sic inquit : *Septies cadit justus. Si cadit, quomodò justus? Si justus, quomodò cadit? Sed justi vocabulum non amittit, qui per pœnitentiam semper resurgit. Non solùm septies, sed septuagies septies delinquenti, si convertatur ad pœnitentiam, peccata donantur.* Et D. Joann. Chrysost. Hom. 14 in 2. ad Cor. scripsit : *Temporis moram non quæro, sed animæ correptionem ; hoc itaque fac demonstres, sintne compuncti, sintne in melius immutati, et res tota confecta est.* Hinc Auctor Libri Romæ editi, cui titulus (Instruct. per li Novelli Confess. p. 1 c. 15 n. 356.) sic inquit : *Se la ricaduta nasca dalla propria fragilità, senz' altra causa estrinseca volontaria è quasi temerità il dire, che ogni ricaduto sia indisposto.* Ac ideò in c. 9 n. 213. dicit, quod peccator relapsus propter mali habitûs vim statim absolvendus sit, si firmam habeat voluntatem adhibendi media ad se emendandum : additque : *E giudichiamo, che il fare, altrimenti sia troppo rigore, et che il Confessore facendolo s' allontanerebbe dale vero spirito della Chiesa, e del Signore, e dalla natura del Sacramento, il quale non solamente è giudizio, ma è medicina salutare.*

Sed rogabis, quænam sint hæc signa extraordinaria 460
doloris, cum quibus recidivus statim possit absolvi? Plura hujusmodi signa traduntur ab AA. suprà alla-

tis, *locis citatis*, quæ sunt videlicet: I. Major dolor patefactus per lacrymas, suspiria, aut cordialia verba, ait Lugo, Laym. Milante Holzm. Croix, Tamb. Lohner, Renzi, et Salm. de Pœnit. cap. 5 n. 65. Dicit autem Gonettus t. 4 c. 5 q. 19, non esse sæpè credendum lacrymis peccatorum, nam sæpè lacrymæ proveniunt ab humano affectu. *Loco non sæpè*, meliùs hic Auctor dixisset *non semper*; nam reverà, ut benè ait P. Milante, hujusmodi lacrymæ, præsertim in mulieribus et rudibus, non semper sunt signa veræ pœnitentiæ; quandoque enim proveniunt ex aliqua passione, quam pœnitentes exponunt; vel ex motivo negatæ absolutionis, vel damni passi aut imminentis. Cæterùm lacrymæ pœnitentium, ut plurimùm oriuntur ex compunctione cordis, maximè si effundantur post auditam concionem vel monitionem Confessarii præbentis aliquod compunctionis motivum. Hinc S. Leo Epist. 82. Theodor. Episcop.) sic docuit: *In dispensandis Dei donis non debemus esse difficiles, nec accusantium se lacrymas gemitusque negligere, cum ipsam pœnitendi affectionem credamus ex Dei inspiratione conceptam.* Nota *cum credamus*, quapropter ordinariè, nisi aliud percipiatur oppositum, credendus est pœnitens ex inspiratione Dei lacrymas effundere. Hîc etiàm facit illud, quod attulimus D. Joannis Chrysostomi mox suprà, ubi dixit, compunctionem signum esse veri doloris.

II. Minor numerus peccatorum, ut dicunt Busemb. Wigandt, Laym. Sporer, Anacl. P. Segneri, Lohner, Gob. Mazzotta, Tamb. et Renzi. Hoc tamen intelligendum, cum pœnitens fuerit in eisdem occasionibus et tentationibus peccandi: aut si ille post ultimam Confessionem diù se continuerit, v. gr. per 20 vel 30 dies, cum anteà assuetus fuerit prolabi pluries in hebdomada: vel si relapsus fuerit post magnum conflictum, ut rectè ajunt Croix et Anacl. III. Studium adhibitum ad emendationem: Lugo. Laym. Sporer, Salm. Mazzotta: aut si pœnitens adhibuerit jejunia, eleëmosynas, orationes et Missas, ut bonam faceret

Confessionem, et ad absolutionem se disponeret. Fuga spontanea occasionum; Croix, et Mazotta. Impletio mediorum præscriptorum à Confessario: Wigandt, Busemb. et Mazzotta. IV. Si pœnitens quærat media ad se emendandum; Laym., Lugo Salm. Maz. Wigandt, Holzmann, Milante, etc. Aut si promittat se remedia adhibiturum; vel anteà præstita meliùs executurum; Lugo, Segneri, Croix et Maz.; maximè (ait Lugo) si numquàm admonitus fuit de mediis adhibendis; sed hujusmodi promissionibus puto non omninò fidendum, cum pœnitentes facilè promittant, ad absolutionem obtinendam, se omnia executuros, quæ Confessarius imponit, sed non raròposteà negligunt. V. Spontanea Confessio, ut dicunt Laym. P. Segneri, Tamb. et Mazz.; dummodò pœnitens non confiteatur ex obligatione præcepti Paschalis, vel impulsus à parentibus, pœdagogo, aut domino; nec propter quemdam usum peccata confitendi in aliquibus Festis, nempè Nativitatis Domini, Assumptionis B. V. Mariæ etc. sed accedat omninò spontè, et verè lumine divino inspiratus, sòlummodò, ut adipiscatur Dei gratiam, Præcisè hæc spontanea confessio signum esset dispositionis, si pœnitens, ut accederet ad Sacramentum, notabilem conatum adhibuit, scil. longum iter est aggressus, abstinuit à lucro illius diei, magnum conflictum internum sivè externum superavit, et similia. VI. Si accedit ductus aliquo extraordinario motivo, nempè concionis auditæ, mortis alicujus amici, vel timore terræmotûs elluvionis, pestis, etc. P. Milante et Croix. VII. Si pœnitens confiteatur peccata priùs culpabiliter omissa; Croix. VIII Si pœnitens priusquàm accedit, restituerit ablatum, vel reparaverit famam proximè læsam. Milante, IX. Addo cum Milante, si post peccata pœnitens ad monitionem Confessarii significet, se adeptum fuisse novam cognitionem suæ iniquitatis, vel periculi suæ damnationis. Addit Cr. n. 1821. esse etiàm signa extraordinaria, si pœnitens dicat, se pœnituisse statim post peccatum, si cupiat satisfacere, si magnam pœnitentiam bono animo acceptet, si protestetur ex se-

ipso, malle se mori, quàm relabi. Hæc signa dico saltèm deservire posse ad alia signa dispositionis adjuvanda.

Hæc autem signa dispositionis recidivorum Auctores præfati non casu tradiderunt, sed experientiâ docti. Undè puto nequaquàm errare eum, qui se dirigit juxtà sententias communiter receptas ab hujusmodi DD. non humilis notæ. Dicere autem, quod ipsi scripserint passione affecti, ut suæ doctrinæ cum plausu exciperentur, vel propter aliquid hujusmodi, non videtur carêre aliquâ labe temeritatis. Quod si hoc non sit censendum, non debet credi, hos tàm graves DD. à Deo lumine suo fuisse destitutos in re, quæ directionem respicit conscientiarum totius populi Christiani; tantò magis, quod circà tales sententias nulla Ecclesiæ proscriptio intercesserit. Nec officit, quod plures opiniones, quæ circumferuntur, nonsint ab Ecclesia damnatæ, et tamen ab aliis communius ut laxæ reputentur; nam Ecclesia non omnes opiniones, quæ casus particulares respiciunt, damnat, quàmvis non approbet; sed sententias, quæ ad universalitatem conscientiarum spectant, Ecclesia nec approbat, nec tacet, ut dixit S. Aug. *Ep.* 119. *Ecclesia Dei multa tolerat, et tamen quæ circà fidem sunt, bel bonam vitam, nec approbat, nec tacet.*

461 Cæterum, ut ad propositam materiam redeam, certum est 1. Quod Confessarius teneatur differre absolutionem, usque dum fiat moraliter certus de dispositione sui pœnitentis, saltèm per experimentum temporis, vel mediorum, si pœnitens sufficiens nondùm præbeat signum suæ dispositionis. Vide Salm. de pœnit. c. 5 n. 66. Attamen notandum est (proùt diximus de Sacram. in gen. n. 57.), quod in aliis Sacramentis, cum materia sit physica, physica requiratur certitudo; sed in hoc Sacramento pœnitentiæ, cum materia sit moralis, proùt sunt actus pœnitentis, sufficiat certitudo moralis, sivè respectiva. Sic enim docuit D. Thom. 1. 2 quæst. 91 art. 3 ad 3. *nec oportet, quod omnis mensura sit omninò infallibilis... sed secundùm quod est possibile in genere suo.* Et 2. 2 quæst. 47

ar. 9 ad 2 *Certitudo non est similiter quærenda in omnibus, sed in unaquaque materia, secundùm proprium modum; quia verò materia prudentiæ sunt singularia contingentia, circà quæ sunt operationes humanæ, non potest certitudo prudentiæ tanta esse, quod omninò sollicitudo tollatur.* Undè quod ad nostrum propositum spectat, sufficit, quod Confessarius habeat prudentem probabilitatem de dispositione pœnitentis, et non obstet ex alia parte prudens suspicio indispositionis; aliàs vix ullus posset absolvi, dum quæcumque signa pœnitentium non præstant nisi probabilitatem dispositionis, ut rectè docet P. Suarez de Pœnit. d. 32 s. 2 n. 1. ubi ait, quod oporteat, et sufficiat, ut *Confessarius prudenter, et probabiliter judicet, pœnitentem esse dispositum.* Et hoc videtur satis exprimi in Catech. Rom. de Pœnit. n. 60. ubi dicitur: *Si auditâ Confessione* (Sacerdos) *judicaverit, neque in enumerandis peccatis diligentiam, nec in detestandis dolorem pœnitenti omninò defuisse, absolvi poterit.* Ergò semper ac Confessario positivè non innotescat, pœnitenti omninò defuisse dolorem; ipsum absolvere potest. Hinc Auctor sup. cit. (Instruz. per li Nov. Conf. p. 1 c. 15 n. 360.) cum Esparsa sic loquitur: *Donde noi fermiamo qui per ultimo la conclusione, ch' è la chiave di tutta questa materia; non ricercarsi altro per amministrare la Penitenza, che un giudizio prudente probabile della dispozizione del penitente. Onde se le circostanze non fondano un dubbio prudente, ch' egli non sia sufficientemente disposto, non dee il Confessore inquietare se stesso, nè il penitente per averne l' evidenza, che non è possibile.* Et huic conducit textus in c. A nobis 2 de Sentent. Excom. ubi dicitur: *Judicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur, semper innititur, judicium autem Ecclesiæ nonnumquàm opinionem sequitur, quàm et fallere sæpè contingit, et falli.*

Certum est 2 et commune apud omnes, quod possit 462 Confessarius differre absolutionem pœnitenti etiàm disposito, et etiàm sine ejus consensu, semper ac prudenter judicet, dilationem esse utilem ejus emendationi. Ità

Sal. de Pœn. c. 5 n. 68. Lugo d. 14 n. 168. Holz. n. 587. Ronc. c. 4 q. 5 R. 1. Croix n. 1764. Viva in Prop. 60 damn. ab Innoc. XI. n. 13. Carden. in eamd. Prop. n. 24. cum Suarez, Sa, Sanch. et aliis passim, contra paucos. Ratio, quia pœnitens, quamvis habeat jus ad absolutionem ratione Confessionis peractæ, non tamen habet jus ut statim absolvatur, Confessarius enim, cui non solùm Judicis, sed etiàm Medici competit munus, benè potest, imò meo judicio (ut suprà dixi) tenetur differre absolutionem, quandò judicat, tale remedium esse necessariò utile saluti sui pœnitentis.

463 Magnum dubium, quod vertit, est, an hoc remedium dilatæ absolutionis sæpiùs expediat adhibere, vel ne, pœnitenti jam sufficienter disposito ad absolutionem sine ejus consensu? Commune est apud DD. nullo modo expedire absolutionem differre, quandò dilatio magis obfutura, quam profutura censetur; ità Viva in prop. 60 damn. ab Innoc. XI n. et Salm. c. 5 n. 67. Lugo d. 14 n. 168. Sanch. Dec. l. 2 c. 33 n. 45. et Mazzotta t. 3 p. 577 cum aliis communiter. Idem dicendum, cum ex dilatione absolutionis pœnitens pateretur notam infamiæ, ità Croix n. 1764. et Mazzotta l. c. cum Sanch. Pal. Tourn. Concina, Anacl. Laym. Bon. Holz. Sporer, et aliis, quos attulimus n. 455. Extrà hos autem casus sentit Hurtadus Res. 21 n. 206. semper expedire differre absolutionem consuetudinariis; imò Concina p. 719 n. 19. ac Juenin, et Merbes loc. cit. dicunt, tale remedium ipsis esse necessarium, ut ipsis operibus suam conversionem comprobent. Quinimo Juenin in opere *de Sacr. tract. de Pœn.* sic rigidissimè loquitur: *Qui mortaliter peccârunt, non debent absolvi, nisi ad viri prudentis judicium tempore operibus conversionem probârint..... Toti antiquitati persuasum fuit, contritionem non esse unius diei opus, sed multorum mensium, imò et nonnumquam annorum*: Et in Instit. Theol. to 7 de pœnit. cap. 1 art. 1 qu. 3 addit, hoc servandum esse, etiàmsi pœnitens semel patraverit aliquod enor-

me peccatum, ut perjurium, adulterium, homicidium, et similia. Loquens verò de peccatore habituato inquit, *numquàm ipsum censeri dispositum ad absolutionem, nisi diù conversionem per emendationem probaverit.* Alii verò, ut Busembaus infrà dub. 5 n. 1. Viva in prop. 60 damn. ab Innoc. XI. Dicast. d. 10 dub. 29 Croix n. 1768. Salm. cap. 5 n. 67. etc. dicunt, raro expedire, quod pœnitenti disposito differatur absolutio. Meliùs dicendum, quod certa regula in hoc statui non possit, sed Confessarius ex circumtantiis occurentibus se dirigere debeat, et postquàm Deo se commendavit, ut erit à Deo inspiratus, absolutionem differat, vel impertiatur. Undè sapienter Episcopi Belgii Bruxellis congregati, in Decreto ad suos, ann. 1697 sic statuerunt. *Confessarius à quibusvis peccatoribus gravioribus, etiàm recidivis, statâ lege non exigat, ut per notabile tempus prævié exercuerint opera pœnitentiæ; sed cum SS. Patribus expendat, Deum in conversione peccatoris, non tàm considerare mensuram temporis, quàm doloris.* Vide ap. Croix l. 6 p. 2 n. 1824.

Ut autem hîc meum proferam judicium, dico, quod, si pœnitens relapsus sit ob causam seu fragilitatem intrinsecam, ut accidit in peccatis pollutionis, delectationis morosæ, odii, blasphemiæ, et similium; raro putem differendam esse absolutionem, recidivo sufficienter disposito per signum extraordinarium. Et casu quo dilatio videatur expedire (quidquid dicant Juenin, et Merbes. requirentes dilationem per menses et annos), veriùs dicendum, absolutionem non differri debere plusquàm ad octo, vel ad decem dies, proùt dicitur ab Auctore libelli, cui titulus *Instruz. per li Confessori, di Terre, e Villaggi* c. 1 §. 4 approbati Neapoli à doctissimo et Illustr. Episcopo D. Julio Torno, (ibique citatur Ludovic. Habert in Praxi S. Pœnit. tr. 4 p. 417) et ab alio Auctore jam citato (libri Instru. per li Novelli Confess. c. 9 n, 225) Hi censent, dilationem mensis esse excessivam et periculosam, quia post tantùm temporis difficulter pœnitentes redibunt. Et

huic favet N. SS. P. Ben. XIV. in sua Epist. Ency. quæ incipit, *Apostolica*, (in Bullar. t. 3 p. 143) §. 2 ubi alloquens Confessarios, qui ex justa causa differunt pœnitentibus absolutionem, sic hortatur, *Illos quantocitiùs, ut revertantur, invitent; atque animos addant, ut antè reditum ea, quæ illis agenda præscribuntur, ritè perficiant. ex quo fiet, ut ad Sacramentale forum regressi absolutionis beneficio donentur.* Ad summum dico, absolutionem differendam usque ad quindecim dies. Dixi 1. si pœnitens sit relapsus ex causa intrinseca; nam si reinciderit ex occasione extrinseca, dico, absotionem omninò differendam esse usquedum tollatur occasio, si sit voluntaria; si verò necessaria, donec periculum recidendi ex proximo fiat remotum. Et ad hoc, ordinariè loquendo, certè non sufficiet dilatio 10 vel 15 dierum. (Vide quæ diximus de hoc puncto suprà n. 452. Quæst. III.) Dixi 2. raro, nam regulariter censeo, non discedendum à sententia communi, quam tradunt Sanch. Dec. l. 2 c. 32 n. 45. Laym. c. 6 n. 10. Lugo d. 14 n. 106. Fill. tr. 7. Instruct. c. 3 Abelly de Pœn. c. 5 s. 20 n. 3. Dicast. d. 10 dub. 29. Nav. c. 3 n. 21. Croix n. 1822 cum communi ut asserit, Salm. c. 5 n. 68. Sporer c. 2 n. 130. Tol. l. 5 c. 13 nempè non esse differendam absolutionem pœnitenti, qui relapsus est ex intrinseca fragilitate, quia in tali pœnitente magis sperandum, profuturam fore gratiam Sacramenti, quàm dilationem absolutionis.

Sed dices, cur differenda est absolutio pœnitenti,
464 qui est in occasione extrinseca, et non illi, qui relapsus est ex parva consuetudine, cum eodem modo impellat ad peccandum occasio extrinseca, ac prava consuetudo? Respondetur: Alio quidem longè diverso modo ad peccatum impellit occasio extrinseca, quàm pravus habitus; occasio enim per objecti præsentiam, quæ vividas excitat cogitationes, vehementer movet sensus pronos ad peccandum, affectumque ad peccatum reddit intensiorem; et ideò pœnitens maximam sibi vim inferre debet, non solùm ad superandam tentationem, sed etiàm ad conandum, ut periculum

per fugam familiaritatis cum persona complicis ex proximo fiat remotum. Prava autem consuetudo, cum non habeat objectum extrinsecum præsens, non ità utique sicùt occasio ad peccandum impellit; undè fit, ut pœnitens minorem vim sibi inferre debeat ad abstinendum à peccato. Præterea, cum pravus habitus sit quid intrinsecnm et inseparabile à persona, extirpatio habitûs minùs, quàm remotio occasionis, pendet à propria voluntate; et ideò magis sperandum, fore, ut Deus bonam voluntatem per majora auxilia adjuvet ad perseverandum. His positis, imprudenter agit Confessarius, si absolvit eum, qui est in occasione extrinseca, saltèm antequam experiatur, quod illà per fugam reddat periculum remotum; nam aliàs eum relinquit in probabili periculo infringendi propositum, eo quod talis pœnitens post obtentam absolutionem facilè neglecturus sit fugam necessariò adhibendam, et sic sine dubio relapsurus sit. E converso prudenter absolvitur recidivus ex causa intrinseca, si verè est dispositus per signum extraordinarium doloris, quia periculum in eo, infringendi propositum, est magis remotum, cum ex una parte non adsit causa extrinseca ad peccatum impellens, et ex alia majora Deus præbiturus sit auxilia pœnitenti ad extirpandum pravum habitum, qui ipsi nolenti ac detestanti inest; hinc magis sperandum, fore, ut ille emendetur per auxilium gratiæ in Sacramento susceptæ, quàm per dilationem absolutionis. « Sæpè » juvat (ait doctus P La Croix, qui egregiè tractat » de hoc Sacramento Pœnitentiæ) relapsis absolutio, » tum ob auxilia gratiæ, quæ confert Sacramentum, » et quibus potest muniri absolutus, quia pia exerci» tia ab efficacitate Sacramenti habebunt majorem » vim, eruntque Deo gratiora et efficaciora, utpotè » facta ab amico Dei, et ex institutione Christi inerit » eis major vis satisfactoria; tunc etiàm spes est, usu» rum ferventiùs mediis præscriptis, nam dilatio mul» tos offendit, quia non redeunt, sed redduntur ob» durati) » Idque expressè approbatur à D. Th. Suppl. q. 25 art. 1 ad 4 ubi inquit : *Dicendum, quod majus*

remedium præbetur contra peccata vitanda, ex Gratia, quàm ex assuetudine nostrorum operum. Hinc rectè dicunt Salm. c. 5 n. 67 *in fine : Cur de peccatore non habente gratiam per dilationem, quàm de constituto in amicitia Dei per absolutionem melius sperandum est ?* Et præsertim quòad peccatum pollutionis Toletus l. 5 c. 13 sic inquit : « Vix puto, esse aliud efficax reme» dium, quàm frequentissimam Confessionem adhi» bere ; est enim hoc Sacramentum maximum fræ» num, et qui hoc non utitur, non sibi promittat » emendationem, nisi per miraculum) ». Hocque remedio frequentis Confessionis pro recidentibus in tale vitium legimus D. Philippum Nerium (in ejus Vita c. 6 n. 2) maxime usum fuisse. Et huic doctrinæ alludit id, quod habetur in Rituali Romano de Sacram. Pœnit. ubi : *In peccata facilè recidentibus utilissimum fuerit consulere, ut sæpè confiteantur, et si expediat, communicent.* Ergò Rituale, dum dicit, remedium frequentis Confessionis utilissimum esse facilè recidentibus in peccata, supponit, pravum habitum ab eis non adhùc esse avulsum ; sed, hoc non obstante, docet, gratiam Sacramenti multùm conferre ad emendationem.

Quidam rigiditatibus addicti, qui per unicum rigoris tramitem animas conducunt, nimis generaliter loquentes, asserunt, omnes recidivos perversiores fieri, cum absolvuntur antequàm emendentur. Sed hos magistros meos rogarem, numquid recidivi, cum sine absolutione dimittuntur, gratiâ Sacramenti carentes, omnes validiores fiunt, et emendantur ? Quot miseros ipse cognovi, qui ob denegatam absolutionem dejecti fuêre in desperationem, et perplures annos à Sacramentis aversi aberrârunt? Cæterùm unusquisque in hoc puncto impertiendæ vel differendæ absolutionis dirigere se debet juxtà lumen à Deo sibi donatum. Hoc certum est, quod in hac materia tàm errent, qui æquo sunt faciliores, quàm qui æquo rigidiores sunt in absolvendo ; utrumque extremum perniciosum; multi enim Confessarii ob nimiam facilitatem absolvendi in causa sunt, ut plures animæ in perditionem abeant; sed alii ob ni-

miam rigiditatem non minoris sunt detrimenti. Undè haud scio, utrùm Confessario minori scrupulo debeat esse indispositos absolvere, quàm dispositos dimittere. Tandem, ut meæ conscientiæ dictamen exponam, sic concludo: Aliquandò poterit alicui recidivo prodesse dilatio absolutionis. Semper quidem proderit deterrere hujusmodi relapsos ex intrinseca fragilitate, negationem absolutionis minando. Ordinariè verò loqendo magis proderit eis absolutionem inpertiri, cum dispositi accedunt per signum extraordinarium doloris. Utinam dico et omnes Confessarii absolverent recidivos, cum solùm signa extraordinaria illi afferunt! Sed quod dolendum est, maxima pars Confessariorum undiquè, nullo prorsùs signo extraordinario exhibito, indiscriminatim sine ulla admonitione, nulloque præstito remedio, hujusmodi relapsis semper absolutionem impertiuntur, et hoc est, undè ruina tot animarum emanat.

DUBIUM III.

QUALIS CONFESSIO REQUIRATUR.

ARTICULUS I.

An debeat esse integra materialiter?

465 « Resp. Ad confessionem, per se, et ordinariè requiritur integritas materialis, sita in eo, ut postquàm diligentiùs te excusseris, et conscientiæ tuæ sinus, et latebras (ità loquitur Trident. sess. 14 c. 5) exploraveris, confitearis omnia mortalia memoriæ occurrentia, nondum confessa, eorumque numerum. et circumstantias, quæ speciem mutant. Patet ex Trid. l. c. et est certum. Ratio est, quia aliàs nec judicium sacramentale rectè administrari, neque æquitas in pœnis statuendis servari potest.

» Dicitur 1. *Per se, et ordinariè:* quia per accidens et extraordinariè sufficit integritas formalis. v. dub. seq.

466 » Dicitur 2. *numerum*, intellige certum, qui, si non constet, dic probabilem, addendo plus, minùs. Quod, si deindè deprehendas te erràsse, non teneris iterùm confiteri, nisi notabiliter fuerit major. Fagun. Sanch. Hurt. contra Regin. Fill. et Sa, qui dicunt, verba illa, *plus*, *minùs*, tantùm extendi ad unum, vel duo suprà numerum indicatum * (Lugo d. 16 nu. 97. Cabass. T. J. c. 10 num. 8. Tamb. et Roncagl. *dicunt, illud plus minùs sic sumi: Circà ter, intelligi bis vel quater: Circà* 10. *intelligi* 8 *vel Circà triginta*, 27 *vel* 33. *Circà centum*, 95 *et* 105. *Circà mille*, 950 *et* 1050.)* Sed quàmvis hoc sit verum in numero parvo, denario v. gr. non tamen id aliis, v. gr. centenario, millenario, etc. quia verba illa non habent sensum absolutum, sed respectivum, ad numerum, cui adduntur, qui quantò fuerit major, tantò etiàm major verbis illis

» intelligetur, dummodò tamen sit parvus respectu
» alterius, cui adjungitur; quod prudentis arbitrio
» æstimandum est. Ità Diart. p. 3 t 3 R. 194 et Nav.
» Item Card. de Lugo d. 16 dist. 94. Quod si autem
» nec probabilis haberi potest, dicenda est consue-
» tudo peccandi, tempus, et frequentia in die, sep-
» timana, mense, vel anno. V. Fill. t. 7 c. 4 n. 82.
» Diana p. 3 t. 4 R. 94. Gasp. Hurt. d. 9 diff. 5. Lugo
» dist. 16 n. 79. »

Benè hîc advertit Spor. de Pœnit. t. 3 p. 224 num. 451. Confessarium non debere esse nimis anxium circà exquirendum numerum peccatorum in pœnitente consuetudinario, quia sæpè est impossibile talem numerum certum habere; plures enim ad importunitatem Confessarii solùm divinando respondent centies, millies; sed quis prudens eis fidem præstabit? Undè meliùs faciet Confessarius, si diligenter statum conscientiæ exquirat; et exindè interrogando pœnitentem de lapsibus plus minùsve in die, vel hebdomada, vel mense, saltèm in confuso numerum peccatorum apprehendat durante consuetudine commissorum, quin certum judicium faciat, cum periculo errandi.

« Dicitur 3. *quæ speciem mutant:* quia etsi probabile 467
» sit, quod docent Suar. Con. et alii, etiàm eas, quæ
» notabiliter in eadem specie aggravant (hoc est quæ
» juxtà cujusque conscientiam excedunt ordinarium
» peccandi modum) esse explicandas, ob rationem
» allatam in responsione: contraria tamen sententia,
» quam ex D. Th. Sylv. Nav. docent Vasq. Reg. Bon.
» Lugo d. 16 s. 3, etiàm probabilis est, et tuta: sal-
» tèm si excipias 1. Gradus consanguinitatis in in-
» cestu. 2. Quantitatem furti, injuriæ, etc. quæ
» egent satisfactione. 3. Quandò uno actu plures sunt
» occisi, vel infamati, vel apud plures. 4. Odium
» diuturnum; quia tunc solent plures actus fieri. Vide
» Regin. l. cit. * (*Odium diuturnum, sicùt etiàm con-*
» *cupiscentia carnalis in mulierem necessariò sunt ex-*
» *primenda in Confessione, non tàm ratione circum-*
» *stantiæ aggravantis, quàm propter numerum pecca-*

» *torum, quæ in illa diuturna mora possent interveni-*
» *re, ut dicunt* Salm. de Pœn. c. 8 n. 14 et alii com-
» munissimè; vide dicta lib. 5 de Pecc. num. 37) *
» 5. Peccatum inter Confessarium, et pœnitentem.
» Vide Fill. de imped. matr. c. 5 q. 5. 6. Si circum-
» stantia invehat censuram, vel reservationem, vel
» ad necessariam pœnitentis directionem à Confessa-
» rio prudenter interrogetur. »

468 Quærit. I. An circumstantiæ peccatorum mortalium notabiliter aggravantes sint necessariò confitendæ? Adsunt tres sententiæ omnes valdè probabiles. *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent Suar. d. 22 s. 3 n. 5. Soto in 4 d. 18 q. 2 art. 4. Sanch. Dec. l. 2 c. 23. Gonet Man. t. 6 p. 440. Juenin. t. 7 p. 446. Genett. t. 4 c. 6 q. 3. Conc. p 303. Croix l. 6 p. 2 num. 977. Antoine p. 504. Wigandt tr. 3 n. 26 item Estius, Canus, Heur. Fag. ap. Salm. c. 8 n. 22 et Alens. Sylv. Caj. Major., Con. et alii apud Dian. p. 1 tr. 7 R. 1. Probatur 1. ex Rituali Rom. de Sacr. Pœn. ubi dicitur: *Quod si pœnitens numerum, speciem, et circumstantias explicatu necessarias non expresserit, Sacerdos eum interroget.* Ergò non solùm sunt explicandæ circumstantiæ speciem mutantes, sed etiàm notabiliter aggravantes; hoc enim significant verba illa, *speciem, et circumstantias.* Id confirmatur ex Catech. Rom. p. 2 c. 5 § 47, ubi dicitur, circà mortalia explicandas esse circumstantias, *quæ pravitatem valdè augent, vel minuunt.* Probatur 2. ratione, quia eadem ratio, quæ suadet circumstantias speciem mutantes esse confitendas, urget etiàm pro circumstantiis notabiliter aggravantibus, cùm utræque judicium Confessarii notabiliter mutent. Nec officit, quod Trident. sess. 14 c. 5 tantùm primas docuerit confitendas; nam respondet P. Suarez, quod Concilium tantùm voluerit definire id, quod certum erat, hanc verò quæstionem in opinione Theologorum indecisam reliquerit. *Secunda* sententia, quam tenent Sporer de Pœn. c. 3 § 3 nu. 410 citans pro se Laym. et Suar. (adhæretque Bus.) dicit, necessariò esse confitendam circumstantiam

quid, quæ scilicet attingit integritatem substantialem peccati in individuo, prout est quantitas furti. Ratio quia aliàs Confessarius non poterit efformare debitum judicium de substantia peccati. *Tertia* sententia mihi probabilior negat, esse obligationem confitendi circumstantias aggravantes, et hanc tenent S. Anton. 3 p. tit. 14 c. 19 § 7 et tit. 17 c. 17 § 5. S. Bernar. Sent. t. 3 de Confess. vers. De tertia parte lit. E. S. Bonav. in 4 d. 17 p. 3 art. 2 q. 3. Soto in 4. D. 17 q. un. Cabassut. Theor. Jur. c. 10 n. 15, asserens, hanc esse communiorem, cum Palaus Navarr Vasq. Val. etc. Pal. tr. 23 d. un. p. 9. Bon. qu. 5 s. 2 p. 2 § 5 diff. 3 n. 5. Tolet. l. 3 c. 7 nu. 7. Holzm. n. 471. Salm. c. 8 n. 23. Conc. c. 2 q. 6 (qui primam sententiam revocavit (Lugo d. 16 sect 3 cum Scoto, Nav. Adri. Reg. et probabilem putant Suar. l. c. n. 15. Abel. p. 137 vers. *Quæres*, et plurimi alii cum Dian. loc. cit.

Probatur 1. ex D. Th. in 4 d. 16 q. 3 art. 2 qu. 5. qui suâ auctoritate magnum quidem pondus huic sententiæ præstitit; oportet autem hîc ejus textum integrum transcribere, ut pateat, S. Doctorem pro hâc sententia certè fuisse; ibi sic docet: *quidam enim dicunt, quod omnes circumstantiæ, quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt, confiteri necessitatis est, si memoriæ occurrant. Alii verò dicunt, quod non sint de necessitate confitendæ, nisi circumstantiæ quæ ad aliud genus peccati trahunt: et hoc probabilius est; sed addendum est, quæ ad aliam speciem mortalis trahunt: cujus ratio est, quod venialia non sunt de necessitate Confessionis, sed solùm mortalia, quæ quantitatem infinitam quodammodo habent: et quia circumstantiæ aggravantes, quæ aliam speciem peccato non tribuunt, vel quæ tribuunt quidem, sed non mortalis peccati, non sunt de necessitate Confessionis; tamen eadem confiteri perfectionis est, sicùt de venialibus dictum est.* Communiter conveniunt AA. D. Thomam in hoc loco nostram sententiam tenuisse, et signanter Canus in Recoll. de Pœn p. 2 §. Sed enim, p. 559 ubi ait: *B. Thomas expressè tenet, solas cir-*

cumstantias, quæ speciem mutant, esse confitendas. Idem sentit S. Antonin. ut infrà videbimus. Idem Sotus ap. Juenin. loco. cit. p. 468 ubi dicit: *D. Th. sententiam mutâsset, si vitam usque ad finem suæ Summæ produxisset.* Hæc tamen prophetia est P. Soti, non verò sententia D. Thomæ. Attamen P. Conc. p. 303 n. 4 aliter explicat præfatum textum, et dicit, quod S. Doctor non loquatur ibi de circumstantiis, quæ adjiciunt malitiam constituentem peccatum mortale, sed de iis, quæ confinia peccati venialis non transiliunt; idque deducit ex ratione, quam S. Thomas ibi subdit: *Cujus ratio, quia venialia non sunt de necessitate Confessionis, sed solùm mortalia, quæ quantitatem infinitam quodammodo habent.* At veniâ tanti viri, non videtur hæc interpretatio locum habere; nam respondetur 1. quod quæstio, quæ à T. Th. ibi proponitur, sit signanter de circumstantiis, *quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt:* Illud autem *notabilem quantitatem* non potest quidem intelligi circà peccatum veniale, sed circà mortale, primò, quià nullus umquam de hoc dubitavit; quis enim dixit aut censeri potest dixisse, circumstantias peccati venialis esse necessariò confitendas, cum apud omnes compertum sit, ipsa venialia non esse de necessitate confitenda? Secundò, quia D. Thomas ibi loquitur de circumstantiis, quæ notabilem quantitatem peccato addunt, hæc autem notabilis quantitas necessariò, debet intelligi de circumstantia peccati mortalis, non autem venialis. Et quod ità sit, clarè patet ex ratione illâ quam subdit S. Doctor, *quod venialia non sunt de necessitate Confessionis;* quæ quidem ratio non jam respicit suam principalem sententiam, ut intelligit. P. Conc., nempè quod non oporteat confiteri circumstantias notabiliter aggravantes, utpotè quia sunt venialia: sed respicit illud, *Addendum est* (quod immediatè præcedit), *quæ ad aliam speciem peccati mortalis trahunt.* Quibus verbis apertè D. Th. significat, quod circumstantiæ peccati mortalis mutantes speciem certè sint confitendæ, quia hæ quantitatem infinitam quodammodo habent; non verò circumstan-

tiæ peccati venialis; etiàmsi sint diversæ speciei, et de hoc rationem reddit, *quod venialia non sunt de necessitate Confessionis.* Deindè id clariùs confirmat, addens: *Et quia circumstantiæ aggravantes, quæ aliam speciem peccato non tribuunt, vel quæ tribuunt quidem, sed non* (nota) *mortalis peccati, non sunt de necessitate Confessionis.* Ergò S. Doctor distinguit inter circumstantias, quæ tribuunt aliam speciem, sed non peccati mortalis, et inter circumstantias, quæ non tribuunt novam speciem (idest peccati mortalis, ut sine dubio intelligendum, alias comparâsset peccatum veniale cum veniali), et utrasque circumstantias dicit, non esse de necessitate Confessionis. Hinc S. Ant. dict. § 7. D. Thomam sequens dicit: *Et illas quidem circumstantias, quæ trahunt peccatum in aliam speciem, de necessitate oportet confiteri, secundùm Th.; alias circumstantias confiteri, cum non sint venialia de necessitate confessionis, perfectionis est, et non necessarium.* Deindè postquàm alias species circumstantiarum exposuit, inquit: *Tertiæ sunt, quæ important disconvenientiam, ut furari multùm* (puta, proùt inferiùs addit) *furari centum florenos, multò gravius est, quàm furari unum; et istas, quæ peccatum aggravant, confiteri est perfectum, sed quia non mutant speciem, nec aggravant in infinitum, non est necessarium eas confiteri, secundùm Thomam:* Additque, *Petrum de Palude* asserere, hanc esse communem sententiam. Undè concludit S. Archiepiscopus, confitendas tantùm circumstantias, quæ mutant speciem, et aggravant in infinitum, adducens exemplum de furto in loco sacro.

Probatur 2. rationibus. Ratio 1. quia in Trident. sess. 14 cap. 5 sic dicitur: *Eas circumstantias in confessione explicandas, quæ speciem peccati mutant, quod sine illis peccata ipsa neque à pœnitentibus integrè exponantur, neque judicibus innotescant, et fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè censere possint, et pœnam quam oportet pro illis pœnitentibus imponere,* quibus verbis videtur non obscurè Concil. excludere obligationem confitendi alias circumstantias, quàm

mutantes speciem : quia has sufficere satis innuit ad hoc, ut Confessarius rectum efformet judicium de gravitate criminum, et de pœna imponenda. Ratio 2. quia aliàs pœnitentes semper inter angustias defluctuarent, cum semper dubitare possent de integritate suarum Confessionum, in determinando, quæ circumstantiæ sint vel ne notabiliter aggravantes : et ideò dicit D. Th. l. c. q. 5 ad 2. *Determinata quantitas peccati non potest Sacerdoti innotescere, quia nec ipse peccator scit ; undè sufficit, quod cognoscat quantitatem, quæ ex specie peccati consurgit.* Undè hujus sententiæ Lugo assignat rationem à priori, dicens, quod Christus nihil aliud præceperit, quàm Confessionem peccatorum ; qui autem explicat circumstantias mutantes speciem peccati, jam verè confitetur et explicat essentiam peccati, cum peccati quidditas sivè essentia sumatur ex ipsius ratione specifica. Ratio 3. quia, si teneremur manifestare circumstantias notabiliter aggravantes, teneremur etiàm confiteri notabiliter minuentes, nempè si quis peccavit ex ira, metu, intensiori passione, ex inductione aliorum, et similibus ; quam obligationem etiàm adversarii negant. Ratio ultima et potior, quam tradunt doctissimus Cabassutius, Lugo Salm. et Roncag. est, quia nemo tenetur servare legem dubiam, ut fusè probatum est in Dissert. de opin. prob. l. 1 n. 53 cum communi DD. ex S. Isidoro in c. Erit autem dist. 4 et cùm jure 31. de Offic. et Pot. Jud. del. et c. Suas. de Simon. et ex D. Thom. Quod lib. 14 de Verit. q. 17 art. 3 ubi ait : *Nullus ligatur per præceptum aliquod, nisi mediante scientiâ illius præcepti.* Scientia autem, ut certum est apud omnes, et docet idem D. Th. p. 1 q. 1 art. 2, est certa notitia alicujus rei ; undè cum lex confitendi circumstantias aggravantes sit valdè dubia, ad illam non tenemur, et ideò (benè ait Lugo) Tridentinum non explicavit hanc obligationem illas confitendi, quia non satis Concilium id colligere potuit ex Christi verbis, et Sacramenti institutione.

Nec obstat 1 : Rituale Rom. dicens, esse obligationem

confitendi *speciem*, *et circumstantias explicatu necessarias*. Nam resp. quod aliquando etiàm adsit obligatio confitendi circumstantias notabiliter aggravantes, ut rectè dicunt Lugo d. 16 n. 121 et Salm. c. 8 n. 27, quandò scilicet inducunt censuram, vel reservationem, aut quandò (ut diximus) Confessarius interrogat, putatque necesse id scire ad medicinam, vel restitutionem imponendam. Quòad auctoritatem Catechismi oppositam, videtur, quod illa nimis probet, nam videtur imponere obligationem explicandi circumstantias non solùm aggravantes, sed etiàm minuentes, quod non est credibile; quis enim umquam dixit, quod, si quis confiteretur homicidium, et taceret, se illud commisisse ex vehementi passione, vel in rixa, sacrilegam faceret Confessionem! Undè debemus fateri, hîc mentem Catechismi non satis intelligi.

Non obstat 2 dicere, quod circumstantiæ notabiliter aggravantes debeant explicari, ut Confessarius debitam pœnam imponat. Nam benè respondet Lugo, in pœnitentia injungenda non requiri omnimodam, sed tantùm quamdam æqualitatem, quæ utique servari potest, si manifestetur species peccati, licet non explicentur circumstantiæ aggravantes. Hinc D. Th. l. cit. ad 2 ubi hanc quidem objectionem sibi efformat, sic respondet: *Sufficit, quod Sacerdos cognoscat quantitatem, quæ ex specie peccati consurgit.* Non obstat 3 dicere, quod prima opinio saltèm sit tutior, et ideò omninò servanda in materia Sacramenti ex Prop. 1 damn. ab Inn. XI. Nam benè respondent Carden. in 2 Crisi, d. 2 n. 107. et Croix n. 978. quod, qui sequitur secundam sententiam, non exponat Sacramentum periculo nullitatis, cum ad valorem Sacramenti sufficiat Confessio formaliter integra, quæ jam probabiliter habetur in Confessione peccatorum, etsi non explicentur circumstantiæ aggravantes. Undè etiàm infertur, quod quælibet opinio probabilis negans aliqua peccata differre specie, non subjaceat damnationi, quia, si fortè antè Deum est falsa, nihilominùs jam adest Confessio formaliter integra. Hinc probabiliter dicunt S. Anton. l. c. Lugo d. 16 n. 12, et Salm. c. 8

n. 23. cum Pal. et Dicast. quod per se loquendo pœnitens non teneatur quantitatem furti explicare. Dicitur *per se loquendo*, nam aliundè, quia ut plurimùm Confessarius inquirere debet de quantitate furti, ad hoc, ut sciat quomòdò se gerere debeat circà absolutionem impertiendam, et obligationem restitutionis imponendam; ideò ut plurimùm tenetur pœnitens confiteri in furto circumstantiam quantitatis.

469 Quær. II. Utrùm qui commisit incestum, explicare debeat qualitatem, atque gradum? Duo hîc vertunt dubia: Dubitatur 1. An incestus cum consanguineis differat specie ab incestu cum affinibus? Affirmat Lessius l. 4 c. 3 n. 79. Salm. de 6 Præc. c. 5 n. 30. Roncaglia de 6. Præc. c. 5 q. 2 Croix l. 6 p. 2 n. 1074. et alii. Ratio, quia, ut dicunt, licet omnes incestus eamdem reverentiam sanguini debitam offendant, diversâ tamen difformitate eam lædit incestus cum consanguineis, quàm incestus cum affinibus; nam inter consanguineos conjunctio provenit ex vinculo intrinseco, idest ab identitate ejusdem sanguinis per generationem accepti, conjunctio autem inter affines provenit ex vinculo extrinseco, nempè ex copula habita cum ipsorum consanguineis. Alii tamen probabiliùs negant differre incestum cum consanguineis ab incestu inter affines, ut Lug. d. 16 n. 313 et 316. Sanc. de Matr. d. 16 n. 7 et 8. Tam. in Meth. Conf. c. 7 § 7 n. 48 cum Megala, Soto, et Cajet. in 2. 2 qu. 154 art. 9. Ratio quia (ut ait Lugo) materialiter se habet, quod conjunctio oriatur ex sanguine, aut ex Matrimonio, cum ex eodem motivo prohibetur copula cum consanguineis, quo cùm affinibus. Et pro hac sententia sine dubio est D. Th. 2. 2 q. 154 art. 9 ad 2 ubi sic docet: *Persona affinis conjungitur alicui propter personam consanguinitate conjunctam, et ideò quia unum est propter alterum ejusdem rationis, inconvenientiam facit consanguinitas, et affinitas.*

Benè tamen excipiendum puto incestum inter privignum et novercam, interque socerum et nurum, ut dicunt Salm. l. cit. et indicat Lugo n. 316. Ratio, quia debitum reverentiæ, quod est motivum speciale pro-

hibendi congressum parentum cum filiis, est etiàm motivum prohibendi copulam inter novercam et privignum, vel socerum et nurum. Inces us autem cum affinibus, extrà primum gradum, commune est inter DD esse ejusdem speciei.

Dubitatur 2. An in Confessione sint explicandi omnes gradus incestûs commissi cum consanguineis usque ad quartum gradum. *Prima* sententia affirmat cum Nav. cap. 7 n. 4. et Angel. Vasq. Suar. et ap. Salm. de 6. Præc. c. 5 n. 33. Ratio, quia est specialis reverentia inter unum gradum consanguinitatis, et alium. Idem tenet Bon. de Matr. q. 4 p. 16 n. 7. cum Laym. Con. Valent. sed alià ratione ducti, quia aliàs non explicaretur substantia sivè individuum peccati. 47

Secunda sententia docet, solum incestum cum consanguineis in primo gradu, tàm lineæ rectæ quàm transversalis, specie differre ab aliis gradibus. Quòad primum gradum lineæ rectæ, hæc sententia videtur omninò tenenda (contra Tamb. tamquàm communis cum Salm. n. 3. Caj. Lug. Ronc. etc. Ratio, quia cuique patet, hujusmodi incestum longè esse diversum ab aliis; imò rectè Lugo de Pœn. d. 16 n. 314. et Tourn. t. 3 p. 490. Concl. 2. docent explicandum, an pater peccârit cum filia, vel cum matre filius, cujus culpa habet diversam malitiam ratione specialis reverentiæ matri debitæ. An autem differat incestus in primo gradu lineæ rectæ ab aliis ejusdem lineæ gradibus? Affirmat Croix cum Bonasp. sed negat probabiliùs Lugo n. 315. Majus dubium est, an incestus cum consanguineis in primo gradu lineæ transversalis, nempè cum fratre aut sorore, differat specie ab aliis gradibus? Affirmant Less. l. 5 c. 3 n. 79. Lugo n. 143. Salm. c. 8 n. 28. 31 et 33. Ronc. de 6. Præc. c. 5 q. 2. Croix l. 6 p. 2 n. 1074. et Sanch. de Matr. l. 7 d. 52 n. 11. Ratio, quia reverentia, quæ debetur fratribus vel sororibus, est diversæ rationis ab ea, quæ debetur aliis consanguineis; coitus enim cum sorore videtur ipso jure naturæ interdictus. Quòad cæteros verò gradus consanguinitatis dicunt Less. n. 90.

Ronc. l. c. et Salm. n. 31. eod. loc. et de Sacr. Pœnit. c. 8 n. 31, non differre specie incestum; sed gradum propinquiorem inducere circumstantiam tantùm aggravantem.

Tertia sententia, quam tenent Cajetan. in S. Th. 2. 2 q. 154 ar. 9. Bonac. loc. c. n. 6. Pal. d. 4 part. 7 n. 11. Pontius cap. 32 n. 3. Tamb. c. 7 § 7 n. 48. cum Megala, Diana, etc. item Palud. Gabr. Vict. Nav. Arm. Vega, Henr. Led. Scotus, Abul. Soto, ac alii multi apud Sanch. l. c. (qui cum Fill. vocat valdè probabilem) censet, omnes incestus inter consanguineos, excepto tantùm primo gradu in linea recta, esse ejusdem speciei. Ratio 1 quia, excepto primo gradu lineæ rectæ, alii gradus tantùm constituunt circumstantiam aggravantem, quam explicandi valdè probabile est (ut vidimus suprà n. 468) non esse obligationem. Ratio 2 quam affert Cajetanus, est, quia commixtio conjugalis inter consanguineos, præterquàm cum parentibus, est tantùm vetita ab Ecclesiâ, non verò de jure naturali, olim enim jam licitum fuit filiis Adam suis sororibus copulari. Nec obstat dicere, quod sivè malitia talium incestuum oriatur ex lege naturali, sivè ex prohibitione Ecclesiæ, semper hujusmodi incestuosi peccent contra reverentiam, quæ conjunctis debetur; Ecclesia enim, cum aliquid præcipit, ponit materiam præceptam in ea specie virtutis, ratione cujus illud præcipit, Ecclesia autem propter eamdem reverentiam sanguini debitam jubet ab his congressibus fideles abstinere. Nam respondetur, quod, licet Ecclesia, prohibendo commixtionem propinquorum usque ad quartum gradum, elevaverit hujusmodi abstinentiam ad virtutem pietatis naturaliter debitæ sanguine junctis, non per hoc tamen effecerit, quod propinquitas horum graduum induceret diversitatem specificam naturalem; naturalis enim diversitas specifica graduum tantùm est desumenda ex difformitate per se naturali, quæ probabiliter non adest inter gradus consanguinitatis (præter primum lineæ rectæ, ut diximus), magis enim et minus non

variant speciem. Et pro hac sententia videtur indubitanter esse (ut non dubitat Cont. Tourn. t. 3 p. 490 *in fine* licet hic Auctor sit pro contraria sententia) etiàm D. Th. 2. 2 q. 154 art. 9 ad 3 ubi sic ait : *In commixtione personarum conjunctarum aliquid est, quod est secundùm se indecens et repugnans naturali ratione, sicùt quod commixtio fiat inter parentes et filios, quorum est per se et immediata cognatio , nam filii naturaliter honorem habent parentibus...Aliæ verò personæ quæ non conjunguntur secundùm seipsas, sed per ordinem ad parentes, non habent ità ex seipsis indecentiam, sed variatur circà hoc decentia vel indecentia secundùm consuetudinem, et legem humanam , vel divinam*, idest positivam de jure divino. Et idem videtur docere D. Augustinus (ap. D. Thom. in eod. art. 9) dicens : *Commixtio sororum et fratrum quantò fuit antiquior compellente necessitate, tantò posteà facta est damnabilior religione* (idest Ecclesiâ) *prohibente.* Prima sententia est minùs probabilis ; secunda, et tertia æquè probabiles videntur.

« 1. Ad integritatem Confessionis prærequiritur 471
» diligens examen , pro capacitate pœnitentis , temporis morâ , et cæteris circumstantiis. Ad id autem sufficit diligentia mediocris, qualem vir prudens in arduis negotiis adhibet, qualem moraliter loquendo docti, et timorati adhibere solent , etiàmsi quis putet, majori diligentiâ plura sè reperturum. Bon. t. 1 d. 5 qu. 1. Laym. lib. 5 tr. 6 c. 8. Post mediocrem autem istam diligentiam non tenetur de anteacta vita ulteriùs cogitare ; et si quid occurrat, quod videatur non esse in Confessione explicatum , potest sibi persuadere, cum cæteris id memoratum fuisse. Dian. p. 3 t. 4 R. 107. ex Sanch. Animadverte tamen propos. 11 inter proscriptas ab Alex. VII.

» 2. Examen hoc à Confessario potest suppleri , quod tamen Suarez reprobat in Confessionibus longis diligentiorum , eò quod impossibile ferè sit, ut quis repentè rogatus omnia recordetur ; et tantùm

» admittit in rudibus *(*Adverte id quod habetur circà*
» *hoc in Catech. Rom.* part. 2 c. 5 n. 60 ubi : *Si Sa-*
» *cerdos hujusmodi homines prorsùs imparatos cogno-*
» *verit, humanissimis verbis à se dimittet, hortabitur-*
» *que, ut ad cogitanda peccata aliquod spatium sumant,*
» *ac deindè revertantur. Quod si fortè affirmaverint, se*
» *in eam rem omne studium contulisse, quoniam Sacer-*
» *doti maximè verendum est, ne semel dimissi ampliùs*
» *non redeant, audiendi erunt, præsertim si emendandæ*
» *vitæ studium aliquod præseferant, adducique possint,*
» *ut negligentiam suam accusent, quam se alio tempore*
» *accurata meditatione compensaturos promittant.*)*
» Quos etiàm monet Sa, *verb. Confessio*, bonâ fide
» confessos non nimis rogandos de Confessionibus præ-
» teritis, nisi intelligatur aliquid necessarium defuis-
» se. Vide Fagund. Dian. p. 3 t. 4. R. 89. *(Vide di-
» cenda n. 505.
» 3. Non est necessarium peccata scribere, ne me-
» moriâ excidant, ut contra Bon. docent Suar. Vasq.
» et alii. Imò Sotus dicit id non consulendum, ob
» periculum evulgationis. Meliùs tamen Laym. Con.
» et alii asserunt, suadendum esse, dummodò vitetur
» anxietas nimia, propter quam scrupulosis prohi-
» beri potest
» 4. Invalida est Confessio non integra, ex igno-
» rantia, vel negligentia moraliter culpabili, ut ve-
» riùs docent Suarez, et alii communiter, contra Sot.
» quia Trident. requirit diligens examen.
» 5. Non officit integritati, per se loquendo, si
» quis subindè graviùs lapsus, id alteri priùs confi-
» teatur, et deindè ordinario suo venialia tantùm
» (qui imprudenter id ægrè feret, prohibebit, aut
» reprehendet); nisi tamen eâ occasione maneat in
» morali occasione peccandi, aut ideò circumeat,
» ut liberiùs peccet; tunc enim graviter peccabit, et
» ob defectum attritionis Confessio erit nulla. Ità
» Filliuc. Laym. l. 5 t. 6. Card. de Lugo d. 16 n. 57.
» 6. Ex circumstantiis minuentibus illæ tantùm
» explicandæ sunt, quæ vel omninò tollunt malitiam,

» vel ex mortali faciunt veniale, ut parvitas materiæ,
» indeliberatio, etc. (v. gr. si die Veneris ignorans
» comedisset carnes); vel alioqui notabiliter mutant
» judicium Confessarii; saltèm quoad speciem.
» 7. Ad servandam integritatem Confessionis, pec- 422
» cata mortalia dubia ut dubia, loquendo de dubio
» propriè dicto, sunt aperienda, ut docent Suarez in 3
» p. t. 4 d. 22 sect. 9 n. 7. Sanchez, Dian. Card. de Lugo
» d. 16 n. 63. Bon. d. 3 qu. 5 sect. 1 part. 2 diff. 4. et
» alii commun. contra Conin. Ratio est, tum quia
» peccata, quæ sunt in conscientia, debent manifes-
» tari; at dubia ut dubia sunt in conscientia: tum
» quia in negotio salutis, et medio ad hanc necessa-
» rio, non tàm habet locum illud axioma: Melior
» est conditio possidentis, quàm hoc: In dubio tu-
» tior pars eligenda est (Excipiuntur tamen scrupu-
» losi, et ii. quibus diù post patratum peccatum
» suboritur aliquod dubium, si aliàs soliti sint solli-
» citè Confessionem instituere: quia non est dubium
» prudens). Quod si postmodùm accipiat notitiam
» certam, idem rursùs esse confitendum, tamquàm
» certum, docent Tur. et Sanchez 1. mor. c. 10 n. 69.
» Dubitat tamen Card. de Lugo d. 16 sect. 2 n. 79
» et 92. suadetque id ut securius. V. Diana par. 3
» tom. 4. Res. 60 et 107. Si verò peccatum confessus sit
» ut certum, et posteà de eo dubitet, an fecerit, non
» tenetur iterum confiteri ut dubium. Lugo et Tam-
» burin. exped. conf. d. 1 c. 1. qui idem censent,
» etsi postmodùm certò comperiat, se non fecisse.
» Monent autem Suar et Tamb. l. c. si quis sola pec-
» cata dubia confiteatur, monendum, ut addat aliquod
» certum ex aliàs confessis; quod si id haberi non
» possit, absolvendum sub conditione. »

Quærítur igitur, an sit obligatio confitendi peccata 423
mortalia dubia, vel in dubio, an fuerint confessa? Tres quæstiones hìc occurrunt discutiendæ, valdè scitu necessariæ ad praxim. Dubitatur 1. an teneamur confiteri mortalia positivè dubia, nempè si utrimque adsint rationes probabiles, quod peccatum mortale fuerit

vel non fuerit commissum? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent Merb. de Euc. p. 348 q. 5. Hab. t. 6 p. 244 q. 6. Con. t. 9. p. 329 n. 10. et alii Antiprobabilistæ, qui dicunt, in opinionibus æquè probabilibus tutiorem sequendam esse. *Secunda* verò sententia communissima negat, eamque tenent Sanch. l. 1. Dec. c. 10 n. 76. Suar. in 3. p. t. 4 d. 22 sect. 9 num. 6. (ubi hanc tuetur, etiàmsi probabilius sit peccatum esse commissum). Sylvest. v. Confessio 2 qu. 1 § 3. Sylvius in 3 part. qu. 6 art. 4 ad. 3. Roncaglia c. 2 q. 7. Anacl. p. 606 n. 55. Escob. tr. 15 n. 182. Bonac. d. 4 qu. 4 part. 1. Holzm. p. 112 n. 458. cum communi, Viva de Euch. qu. 4 art. 7 n. 9. (pariter asserens esse communem) Tambur. Meth. Comm. c. 1 § 9 n. 65. (dicens hanc esse certam apud omnes) Fill. tr. 7 c. 4 n. 109. Diana part. 4 tr. 3 R. 5. Sporer de Pœnitent. n. 389. et Salm. de Euch. c. 7 n. 29. cum Gerson. Henr. Dicast. et alii Probabilistæ communiter. Ratio, quia quisque potest licitè se conformare opinioni verè probabili. Rectè verò advertunt Holzm. n. 463. et Viva loc. c. n. 5. cum Sanch. Henr. et aliis, quod in articulo mortis, si quis dubitet, an peccatum grave patraverit, vel an illud confessus sit, sciens, se numquàm Sacramentum Pœnitentiæ post tale peccatum suscepisse, tunc ad effugiendum damnationis periculum teneretur, non jam peccatum illud positivè dubium confiteri, sed vel absolutionem sacramentalem suscipere, vel saltèm actum contritionis elicere. At hîc dices: Contritio necessariò includit votum Confessionis; undè cum possit fieri Confessio, non sufficit contritio. Respondet Holzmann n. 462. quod contritio reverà ex se habeat vim delendi peccatum, et in tantùm non deleat mortalia certa sinè voto confitendi, in quantùm, cum adsit præceptum divinum illa confitendi, non verè contereretur, qui, cum posset, hanc obligationem nollet implere. Sed hoc currit ubi peccatum mortale est certum, et ideò materia necessaria Confessionis; non verò si peccatum est dubium; tunc enim, cum illud non sit materia necessaria, sicùt contritio sinè

votò Confessionis delet venialia, ità et mortalia dubia.

Dubitatur. 2. An teneamur confiteri mortalia negativè dubia? *Prima* sententia communior affirmat, et hanc tenent Busemb. ut suprà, Sanch. l. c. n. 66. Suar. n. 7. Lugo d. 16 sect. 2 § 3. Pal. part. 9 n. 17. cum Nav. Sylve. et Laym. Anacl. p. 606 n. 54. Diana par. 10 tr. 12 n. 2. Escob. l. 15 n. 176. Tamb. Meth. Conf. l. 2 c. 1 § 3 n. 14. Laym. de Consc. c. 5 § 4 n. 37. Roncagl. cap. 2 qu. 7 R. 1. Sporer n. 392. Salm. de Pœn. c. 8 n. 35. ex D. Th. in 4 d. 21 quæst. 1 art. 3 ad. 3. ubi sic ait: *Et similiter periculo se immittit qui de hoc, quod dubitat esse mortale, negligit confiteri. Non tamen debet asserere, illud esse mortale, sed cum dubitatione loqui, et judicium Sacerdotis expectare, cujus est discernere inter lepram et lepram.* Ratio 1. est, quia in Trid. ses. 14 c. 5. sic habetur: *Oportère à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri.* Si ergò ex Concilio confitenda sunt omnia mortalia, quorum conscientia habetur; etiàm sunt confitenda mortalia dubia, quorum dubia habetur conscientia. Ratio 2. quia lex Confessionis est in possessione, undè in dubio peccatum est confitendum. Ratio 3. quia hæc videtur universalis, et inveterata praxis fidelium, et ideò supponitur emanâsse ex Christi institutione, et per traditionem usque nunc fuisse observatam. *Secunda* verò sententia negat, quam tenent Merb. p. 348 q. 5. Habert to. 6 p. 244 q. 6. ubi sic ait: *Qui dubitat absque ratione probabili, dubium deponere debet.* Coninck. tr. 2 d. 7 dub. 8. Holzm. p. 113 n. 459. March. in Trib. tr. 4 tit. 6 q. 5. Sa v. Eucharistia, n. 23. Mazzotta tr. 1 d. 1 q. 3 cap. 5. et probabilem vocat Laym. l. c. n. 37. in fine, Viva de Pœn. qu. 2 art. 2 n. 7. citans S. Antonin. Palud. Less. Tap. Præp. Amic. Haunol. etc. item Boss. Henr. Ferrantin. de Januar. etc. ap. Guimen. ac Croix l. 6 part. 2 n. 609. qui vocat probabiliorem ex rationibus intrinsecis. Et reverà, licet prima sententia sit valdè probabilis, et Magnâ auctoritate roborata, hæc tamen

secunda non videtur suâ probabilitate destituta. Ratio 1. quia Tridentinum loc. cit. non obligat pœnitentes nisi ad confitenda *omnia peccata mortalia*, *quorum conscientiam habent*. Non dicit, uti sunt in concientia, nempè vel ut certa, vel ut dubia, sed quorum conscientiam habent, quod importat habere notitiam certam peccati; concientia enim (ut ait S. Bernard.) nihil aliud est, *nisi cordis scientia*, et judicium practicum de peccato commisso. Conscientia autem dubia neque est scientia, neque judicium, sed suspensio judicii, undè minimè dici potest habere conscientiam peccati, qui nullam rationem habet, quod illud commiserit; et sic respondetur primæ rationi oppositæ. Id confirmatur ex eodem Trid. ibid., ubi additur: *Constat enim, nihil aliud in Ecclesia à pœnitentibus exigi, quàm ut, postquàm quisque diligentiùs se excusserit... ea peccata confiteatur, quibus se... Deum suum mortaliter offendisse meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eâdem Confessione inclusa intelliguntur.* Ergò sicùt pœnitens non tenetur confiteri venialia, ità nec peccata dubia, cum dicat Concilium, pœnitentem nihil aliud confiteri debere nisi mortalia, quorum meminit; dubitare autem non est quidem meminisse, imò potiùs est non meminisse. Ratio 2. quia non est pro delicto dubio onus certum imponendum: nec in dubio, an lex existat, adest legis obligatio (ut sapienter ait Bened. XIV. Notif. 80 n. 19); nam licet sit lex confitendi certa mortalia, et ideò qui certus est de mortali commisso, et dubitat negativè (nam si dubitet positivè, mox infrà dicemus) tenetur confiteri, non tamen existit certa lex confitendi mortalia dubia. Et sic respondetur secundæ rationi oppositæ.

Nec obstat auctoritas D. Thomæ allata; ibi enim S. Doctor reverà non loquitur de eo, qui post diligentiàm efformat sibi judicium, quod peccatum suum sit dubiè mortale, et ideò dubium deponit ex regula præfata, nempè quod non detur certa obligatio, ubi delictum est dubium; sed loquitur de eo, qui certus

est de sua actione mala, et nescit discernere, an fuerit vel ne mortalis, hic utique tenetur diligentiam adhibere, ut dubium deponat; undè cum nescit illud deponere, tenetur stare judicio Confessarii, cujus est discernere inter lepram et lepram. Neque obstat praxis fidelium, ut opponitur; nam respondet Holz. et Elbel cum Herinex, quod meritò dubitetur, an fideles confiteantur mortalia dubia ex persuasione obligationis, vel an ob majus conscientiæ levamen; propter hoc enim fideles solent confiteri etiàm peccata dubia positivè, quorum Confessionis obligationem ipsi etiàm adversarii ferè omnes non agnoscunt. Item ait Holzmann, quod præfata praxis fortè sit continuata ex errore, qui non potest inducere consuetudinem obligatoriam.

Hinc referunt Henriq. l. 8 c. 45 n. 2. Sa v. Euchar. n. 23. et Gran. Leand. et alii apud Goimen. de 473
Euch. prop. 3 n. 2. non tenêri ad Confessionem, qui vult communicare, et negativè dubitat, an peccaverit mortaliter, tum quia non magis urget præceptum præmittendi Confessionem Communioni, quàm præceptum servandi integritatem Confessionis, utrumque enim est de jure divino; tum quia præceptum Tridentini præmittendæ Confessionis (Sess. 13 c. 7) non obligat nisi eum, *qui est sibi conscius mortalis peccati*, nequit autem dici conscius de suo peccato, qui de illo dubitat. Sed huic obstat magna difficultas, nempè quod accedens ad Communionem cum mortali negativè vel positivè dubio, se exponat periculo frustrandi effectum Sacramenti. Huic difficultati aliquis respondere posset cum Sanch. Pontio, Vasq. Perez, Hozes, et aliis citatis l. 1 n. 32. non esse illicitum suscipientibus Sacramenta uti opinione probabili, ad differentiam Sacramenta conferentium, qui nequeunt ea ministrare nisi cum sententia tutiori vel saltèm moraliter certa: sufficit autem ad Sacramenta suscipienda, ut quis accedat probabiliter dispositus. Si quis autem nolit hac responsione uti, debet dicere cum Holzm. oportere, ut eo casu communicaturus

conteratur, vel absolutionem sacramentalem recipiat (quàmvis peccatum illud reticeat), ut obicem auferat peccati illius, si fortè adfuit.

426 Cæterùm in praxi (ordinariè loquendo) omninò suadenda est pœnitentibus Confessio mortalium tàm negativè, quàm positivè dubiorum, cum id ordinariè prosit ad conscientiæ tranquillitatem. Dixi *ordinariè*, nam scrupulosi omninò eximi debent ab obligatione confitendi peccata dubia, ipsi enim tantùm confiteri tenentur certa mortalia, et de quibus certè numquam sint confessi (vide mox dicenda in dub. 3 seq. in fine), ut communiter docent Sanch. d. c. 10 n. 85. Laym. n. 37 et Croix n. 611 cum Bus. Con. Aversa, Stoz, Cajet. Med. Henr., Navar. Rodr. etc.

Item eximi debent ab obligatione confitendi peccata mortalia dubia ii, qui sunt timoratæ conscientiæ, et non solent deliberatè lethaliter peccare; hi enim in dubio rationabiliter, imò moraliter certò credere possent, se non consensisse, quia præsumptio sumitur ex communiter contingentibus; ità Croix num. 612. Bon. de Pec. d. 2 q. 2 part. 3 n. 19 et Sayr. Reg. Bosco, et Herincx ap. Croix l. 1 n. 615 ac Habert. t. 3 de Consc. c. 2 in fine, ubi sapienter ait · *Si vir probatæ pietàtis anxius sit, an consenserit delectationi venereæ, moraliter certus esse debet non consensisse, quia moraliter fieri nequit, ut voluntas tàm firma in bono proposito mutetur, quin dilucidè advertat.* Idem docent Salm. Scholast. tr. 13 d. 10 n. 193 dicentes: *Qui habet animum satis firmum in bono, proindè numquàm aut rarò in aliquod grave consensit, et sensualitatis motus fastidio sunt, non est cur ex qualibet permissione aut non resistentia statim consensum pertimeat; ea namque animi dispositio videtur sufficienter periculum auferre.* Ratio hujus à priori est, quia is, qui habitualiter Deo adhæret, et valdè timet, ne divinâ gratiâ privetur, si contingat aliquandò ab eo averti, magnam sibi vim inferre debet, ut remorsum conscientiæ contemnat, ne in peccatum deliberatè se projiciat: id autem non potest agere, nisi certò advertat malum

quod amplectitur, nam ut ait doctissimus P. Alvarez (apud Croix lib. 1 n. 547) : *Plenus consensus in mortale est tanta iniquitas, ut celari aut ignorari non possit, sed in recenti facilè agnoscatur.* Hinc Dominus dixit S. Theresiæ; *Nemo me amittit, nisi certò id cognoscat.* Ad præsumendum autem, quod non adfuerit plenus consensus in homine pio, maximè prosunt hæ sequentes conjecturæ, quas tradit Croix l. 1 n. 547: nimirùm : si talis serium animum et sæpè repetitum propositum habuerit numquàm peccandi mortaliter, et nesciat illud certò se revocâsse : si cum advertit malum, terreatur, et illicò tentationem repellat, statimque dubitet, an consenserit : si meminerit, se timidè processisse : si nesciat, an in vigilia, vel somno aliquid egerit, vel cogitaverit, si enim fuisset vigilans, jam id advertisset, et sciret. E converso oppositum est censendum de eo, qui est assuetus de facili in peccata mortalia prolabi, quia in dubio præsumitur iste consensisse : si enim obstitisset, utique recordaretur conatûs illius, quem sibi intulisset ad tentationem repellendam. Undè rectè concludit Croix l. 6 p. 2 n. 612. quod vix umquam in hujusmodi hominibus, tàm primi quàm secundi generis, detur dubium merè negativum, præsumptio enim (ut aiunt cum Soto, Sanch. Moya, etc. (probabilitatem fundat consensûs præstiti, vel dissensûs.

Dubitatur 3. an teneatur quis confiteri aliquod peccatum mortale certè commissum, in dubio, an illud fuerit vel ne confessus? Respondetur : Si dubium est negativum, equidem tenetur illud confiteri, ut communiter docent Sanch. l. 1 c. 10 n. 71 et Nav. Suarez Dic. ac alii passim cum Salm. c. 8 n. 34. Contra verò si dubium est positivum, ità ut ille probabiliter credat, se peccatum illud confessum; jam confessum fuisse adest sententia, et eum non tenêri ad illud confitendum, et hanc tuentur Suar. Nav. Sylvest. Bonac. Lugo. Salm. Croix etc. Verùm, sicùt mihi probabilis minimè visa fuit opinio alibi relata eorum Auctorum, qui dicebant, non esse obligationem implendi vota, quæ pro- 477

babiliter impleta sunt, ità nec valeo hanc approbare sententiam quòad peccatum probabiliter confessum, cum obligatio Confessionis sit certa, et satisfactio dubia. Non autem reprobo id, quod iidem citati Auctores tradunt, nempè quod ille, qui diligens fuit in sua peccata confitendo, si posteà dubitat, an aliquod peccatum omiserit, postquàm multum elapsum sit tempus à quo illud patravit, non teneatur ad confitendum, cum possit credere eo casu moraliter certè jam illud se confessum fuisse. Et subjungit P. Conc. p. 338 n. 43, quod, si quis priùs ex prava consuetudine in plura peccata lapsus fuerit, et posteà sit verè conversus per constantem vitæ integritatem, si tunc dubitet, an omiserit in Confessione generali vel particulari factâ cum debita diligentia, aliquod peccatum vel circumstantiam, Confessarius prohibeat illum, ne recogitet quidem de præterita vita, sed potiùs imponat ei, ut piis meditationibus tempus impendat. Scrupulosi autem minimè tenentur peccata præterita confiteri, nisi certi sint, quod illa numquàm confessi fuerint, ut communissimè dicunt Caj. Nav. Med. Hurt. Becan. Reg. etc. cum Croix n. 611. Adduntque ib. Sa, Stoz, et alii, scrupulosum non tenêri confiteri, nisi quæ potest jurare fuisse mortalia, et se numquàm fuisse confessum. Vide dicta de hoc lib. 1 n. 87 v. 2. *Quod nihil.*

478 Dubitatur 4. an, qui confessus est aliquod peccatum mortale uti dubium, teneatur posteà illud repetere, quandò uti certum agnoscit? *Prima* sententia negat, et hanc tenent Tamb. Method. Conf. l. 2 c. 1 § 4 n. 24. Holzm. n. 489. Sporer t. 3 pag. 216 cum Arriag. Pell. et Escob. l. 15 n. 17. Elbel p. 248 n. 167 cum Bosco, Stoz, Herincx, etc. et hanc patrocinatur Lug. d. 16 n. 78. Ratio, quia peccatum illud jam explicatum fuit, uti erat in conscientia tempore Confessionis, jamque directè remissum fuit. *Secunda* verò sententia communis (quam sequimur) affirmat, et hanc tenent Bus. ut suprà, Bon. d. 5 q. 7 p. 4 n. 15. Sanch. l. 1 c. 10 n. 69. Roncag. c. 2 q. 8. Conc. pag.

337 n. 39. Viva q. 2 art. 3. Dian. p. 10 tract. 16 R. 79 cum aliis communiter, Card. d. 51 cap. 2 in Select. qui vocat oppositam improbabilem; et Lugo l. cit. quàmvis primam sententiam tutatus fuerit, tamen sic concludit: *Cæterùm, quia in re morali non est facilè recedendum à communi sententia, nolo in hoc puncto aliquid definire, sed securiorem partem consulere.* Ratio hujus sententiæ est, quia, licet peccatum fuerit directè remissum, non tamen fuit expositum uti erat in conscientia, proùt præcipit Tridentinum, nec explicata fuit substantia peccati, quæ consistit in ejus cognita gravitate; ideòque ad supplendam integritatem Confessionis, opus est illud ut certum manifestare. Nec obstat id, quod opponit Sporer, nempè quod, si quis confiteretur, se fornicatum fuisse decies plus minùs, si posteà certò adverteret, se undecies peccasse, teneretur iterùm confiteri. Nam respondetur cum Roncag. Diana, et aliis, quod dispar currat ratio inter primum et secundum casum; in hoc enim secundo casu non ità notabiliter judicium Confessarii variatur sicùt in primo, nam hîc error numeri moraliter non est circà substantiam, quià juxtà humanum modum loquendi numero decimo, additâ illâ dictione *plus minùs*, moraliter includitur undecimus, et ideò sic habet communis praxis fidelium, qui non putant se esse obligatos ad explicandum modicum numerum, quandò illum cum incertitudine, dicendo *plus minùs*, exposuerunt. In primo verò casu, quandò quis confessus est peccatum ut dubium, et deindè certum agnoscit, error est circà substantiam, quia in accusatione dubia nullo modo includitur certa, nec humana modo umquam dubia accusatio delicti tamquàm certa accipitur.

Probabilissimè autem dicunt Sanch. l. 1 c. 10 nu. 69 Bon. d. nu. 15 et Salm. c. 9 n. 27 cum Suarez, Con. Num. Dic. Valer. Cordub. Vict. etc. communissimè, quod, si quis confitetur peccatum, quod nec ipse, nec Confessarius sciebat esse mortale, et posteà novit esse mortale ex genere suo, non teneatur iterùm

illud confiteri. Ratio, quia hoc casu jam pœnitens exposuit Confessario suum peccatum, uti in sua conscientia erat tunc, et nunc est, et in præsenti nihil novi occurrit, nisi quod cognoscat nunc, materiam illius peccati esse gravem, quod priùs nesciebat.

ARTICULUS II.

Quando sufficiat Confessio integra formaliter?

479 *Quæ sit integritas formalis? et quis censeatur physicè impotens ad integritatem materialem? I. Mutus. An hic teneatur confiteri scripto, aut per signa? II. Surdus. III. Ignarus idiomatis, An hic teneatur confiteri per interpretem. IV. Moribundus.*
480 *An absolvendus moribundus qui dat signa doloris Sacerdoti præsenti, quin possit ullum peccatum explicare.*
481 *An absolvendus infirmus sensibus destitutus, qui per testimonium adstantium ostendit desiderium absolutionis? An tunc absolutio danda sit absolutè, vel conditionatè?*
482 *Quid, si nullum dederit signum pœnitentiæ?*
483 *Quid, si fuerit destitutus in actu peccati?*
484 *Quandò sufficiat integritas formalis ob periculum mortis?*
485 *An in periculo contagii possit Confessarius absolvere, audito uno peccato?*
486 *An tempore conflictûs, vel naufragii.*
487 *Quis censeatur moraliter impotens? Et quid, si peccatum non possit explicari sine violatione sigilli?*
488 *Quinam igitùr excusentur ab integritate materiali?*
489 *An sit obligatio confitendi peccatum, si non possit dici sine informatione complicis?*
490 *Ex quibus causis liceat manifestare complicem Confessario, qui eum noscit?*
491 *Bulla Benedicti XIV. prohibens exquirere à pœnitente nomen complicis peccati.*
492 *Sententia Auctoris, quod hoc nullo casu sit futurum licitum.*

479 « Resp. Etsi ad hoc Sacramentum requiratur sem-
» per aliqua confessio, non tamen semper opus est,
» ut ea sit integra materialiter, modò sit talis forma-

» liter, seu moraliter, idest quantùm, moraliter lo» quendo, hîc et nunc potest fieri, etsi posteà de» beas, si possis, supplere defectum, non statim, » sed quandò rursum confiteri obligaberis, aut voles. » Porrò, quandò talis Confessio sufficiat, sequentes » regulæ docent.

» Prima. Quandocumque quis ad materialiter in» tegrè confitendum physicè est impotens, sufficit » integritas formalis, quia præceptum divinum non » obligat ad impossibile. Undè possunt in sequen» tibus casibus absolvi. I. Mutus, etsi unum tan» tùm, vel alterum peccatum per nutus significave» rit, nisi tamen scripto possit Confessario exhibere, » ad quod tunc eum tenêri probabiliùs est, ut » communiter docetur, contrà Cajetan. Navarr. » et alios. »

Quæritur, an mutus teneatur confiteri per scripturam, si aliter non possit? *Prima* sententia negat, et hanc tenent Pal. p. 8 n. 11 et Soto, Nav. Led. Vict. Val. Barb. etc. ap. Salm. c. 7 n. 17. Quia, ut dicunt, modus sic confitendi semper est obnoxius periculo manifestationis. *Secunda* verò sententia probabilior et communior affirmat, et hanc tenent Lugo d. 5 n. 87. Croix n. 1194. Anacl. p. 603 n. 38. Bonac. d. 5 s. 2. p. ult. Elbel p. 237 n. 134 cum Henno, Cleric. Ron. c. 1 q. 1 R. 2 cum Fag., et Salm. n. 16 cum Vasq. Bec. Hurt. Henr. Gran. etc. ex D. Th. in 4 dist 17 q. 3 art. 4 q. 3 ad 2. Ratio, quia qui tenetur ad finem, tenetur etiàm ad media non difficilia. Id tamen intelligendum (ut benè advertunt Bonac. et Salm. cum Dic.), si in tali Confessione per scripturam moraliter absit manifestationis periculum, aut grave incommodum extraordinarium. Mutus autem non solùm in periculo mortis tenetur sic confiteri, sed etiàm tempore præcepti paschalis, ut meritò docent Pal. p. 8 n. 10 Laym. c. 6 n. 4 Ronc. l. c. et Salm. c. 7 n. 15. cum Cajet. Nav. Tol. Soto, Sa, etc.

« II. Surdus, qui non potest omnia explicare Laym. l. 5 t. 6 c. 8. III. Ignarus idiomatis, tempo-

» ris præcepti, vel alterius necessitatis, etsi non integrè
» intelligatur, si neque Confessarius linguæ gnarus, ne-
» que interpres haberi possit, imò etsi adsit interpres,
» non enim tenetur per eum confiteri, ut docent Suar.
» Vasq. Dian. nisi fortè in periculo mortis, in quo ali-
» qua minora confiteri sufficit, * (*Sed etiàm tempore*
» *mortis probabile est eum non tenêri, ut Salm. c. 7 n. 21*
» *cum Cajet. Sot. Pal. etc. Nisi infirmus dubius sit de*
» *contritione, ut Viva q. 4. Ar. 3 n. 10. Sufficit tamen tunc*
» *dicere aliqua venialia, Salm. d. l. n. 23 et Viva cum*
» *communi. Quid tempore pestis, vel contagii? Vide*
» *n. 489.*) * Vide Card. de Lugo d. 15 n. 63. IV.
» Moribundus usu linguæ subitò destitutus, si pe-
» tat absolvi, ac det signa doloris, vel antè dederit
» coram aliis: modò id fecerit in ordine ad Sacramen-
» tum, quod de quovis in eo statu præsumendum vi-
» detur. Quo casu si (saltèm coram ipso infirmo)
» sivè ab uno, sivè pluribus, mediatis, vel im-
» mediatis testibus detur testimonium, Sacerdotem
» non tantùm posse, sed probabiliter etiàm tenêri
» absolvere (saltèm sub conditione) docent Diana,
» et Lug. d. 17 num. 84 etc. ex multis aliis: item
» Bon. citans declarationem Cardinalium pro se: et
» Præp. q. 4 d. 5 etc. eo quod sic et ægri necessitati,
» et reverentiæ Sacramenti consulatur. Dixi *Saltèm*
» quia Tamb. l. 2 exp. confess. citans Conin. Præp.
» et Lugo docet, posse, et debere absolvi absolutè,
» etsi sit absens, qui de signo coram se dato testatus
» fuit. Denique, si nullum signum dederit, nullo
» modo absolvendus est, cum actus judicialis non
» exerceatur, nisi præcesserit accusatio. Licet enim
» recentiores quidam, ut Tamb. de exped. conf. l. 2
» cap. 10 citans Homobonum, et Molf. item Phil.
» Servius in amico fideli, pag. 1 c. 1. Anton. de lit.
» Barth. de S. Fausto, etc. censeant posse, imò de-
» bere absolvi sub conditione, dummodò aliàs probè
» et christianè vixerit, eo quod præsumi possit inte-
» riùs elicuisse contritionem, idque Dian. p. 4 t. 4
» R. 92 et p. 9 t. 6 R. 20 ex aliis duodecim judicet

» probabile : ab aliis tamen meritò rejicitur, ut Suar.
» Vasq. Coninc. Mercer. Cardin. de Lugo d. 17
» s. 3. Malder. etc. ipsoque Dian. l. c. et aliis 12
» apud Aversam; quia deest omnis externa confessio,
» quam esse partem essentialem hujus Sacramenti,
» constat ex Trid. sess. 14 can 9; et ex nullo signo
» rationabiliter præsumi potest, ut suppono. Vide
» Card. de Lugo l. c. Aversam q. 10 s. 18, ubi notat,
» absolutionem, quæ iis, qui inscripti sunt in Socie-
» tatem Rosarii, solet in infirmitate impendi sine
» omni confessione, non dari tamquàm Sacramenta-
» lem, nec in ordine ad conficiendum Sacramen-
» tum, sed ad indulgentiam, et remissionem pœnæ
» consequendam. »

Circà absolutionem moribundo impertiendam, plura sunt notanda : et certum est, quod moribundus, qui signa dat pœnitentiæ Sacerdoti præsenti, absolutè sit absolvendus. Ex expedit illum toties absolvi, quoties nova ipse præstat signa doloris : Tambur. in Meth. Confess. l. 2 c. 10 §. 1 n. 7. Et Auctor. de Offic. Conf. insertus in Oper. La Croix l. 1. q. 31 cum Laym. et Lugo. Objiciunt Sotus, Canus, ac Ledesma, et dicunt: Si deficit materia, ubi cadet absolutio? Non cadet quidem (ut ajunt) directè super peccata infirmi, aliàs ipse non teneretur postmodùm ea confiteri; non indirectè, cum nullum peccatum explicetur, et directè absolvatur. Resp. absolutio cadet directè super omnia peccata illius sub ratione generica peccati, ut accidit in naufragio, bello, etc. talis autem Confessio in casu nostro satis habetur in illo signo præstito doloris, sivè in petitione absolutionis; his enim actibus infirmus jam se peccatorem fatetur : indirectè autem super peccatis particularibus, et ideò pœnitens tenetur posteà illa in particulari explicare. Falsum autem est dicere, quod absolutio tunc ferretur causâ incognitâ, quia potiùs dicendum, quod eo casu feratur causâ cognita, meliori modo quo potest, licet non plenè cognitâ, ut ait Croix l. c. Et hoc est certum ex mox dicendis. 480

481 Dubit. 1. An possit impertiri absolutio moribundo sensibus destituto, qui per testimonium adstantium desiderium ostendit absolutionis, dando signum doloris, vel absolutionem postulando? Negant pariter Canus, Ledesma, et Alvarez, Turrian. etc. apud Dianam t. 3 tr. 3. R. 4. Sed oppositum omninò affirmandum cum sententia communi, quam tenent Suar. d. 25 sect. 1 §. de eo qui Conf. petit, Tol. l. 3 c. 8 n. 2. Laym. c. 6 n. 4. Lugo d. 17 sect. 4 et 5. Elbel p. 258 n. 201. Conc. p. 344 n. 1. Holzm. n. 595. Moya disp. 6 q. 1. Auctor apud Croix l. c. p. 32. Salm. de Pœn. c. 8 n. 148 cum Bellarm. Sylv. Palud. Tolet. Lugo, Valent. Suar. Vasq. Laym. Sa, Gonet. et aliis pluribus comm. Id tenet etiàm Scotus apud Ludov. Caspensem de Pœn. Disp. 4 sect. 22 et S. Th. Opusc. 65 de Sacram. Unction. ubi sic ait: *Si...infirmus, qui petiit Unctionem, amisit notitiam, vel loquelam, antequàm Sacerdos veniret ad eum, ungat eum Sacerdos; puta in tali casu debet etiàm baptizari, et à peccatis absolvi.* Idem sentit *S. Antoninus*, cujus verba referuntur in Sacerdotali Romano (apud Lugo d. 17 num. 36) ubi dicitur, *Infirmus, etiàmsi malus et obstinatus diù perseverans in peccatis, et diù non confessus, si petiit Sacerdotem, ut confiteretur, et intereà faciente aliquo Confessionem generalem pro eo, Sacerdos faciat absolutionem ab omni peccato.* Probatur ex Concilio Arausicano in c. Qui recedunt. 26 q. 6 ubi sic habetur: *Subito obmutescens...pænitentiam accipere potest, si voluntatis aut præteritæ testimonium aliorum verbis habet, aut præsentis in suo nutu.* Item ex Concil, Carthag. III. Can. 34 ubi: *Ægrotantes si per se respondere non possunt, cum voluntatis eorum testimonium, hi, qui sui sunt, periculo proprio dixerint, baptizentur. Similiter de pænitentibus agendum est.* Rursus Concil. Carthag. IV. Can. 76 sic statuit: *Is qui pænitentiam in infirmitate petit, si casu dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit, dent testimonium, qui eum audierunt, et accipiat pænitentiam, Et si continuò creditur moriturus, reconcilietur per manûs impositionem, et infundatur ori ejus Eucharistia,*

Probatur etiàm ex S. Leone Papa in c. Is qui, causa 26 qu. 6 et in Epist. 89 ubi sancivit: *Si aliqui ægritudine itâ fuerint aggravati, ut, quod paulò antè poscebant, sub præsentia Sacerdotis significare non valeant, testimonia eis fidelium, et circumstantium prodesse debebunt, ut simùl et pœnitentiam et reconciliationis beneficium consequantur.* Probatur etiàm ex Rituali Romano de Sacram. Pœn. §. Ordo ministrandi, ubi: *Quod si inter confitendum, vel etiàm antequàm incipiat confiteri, vox et loquela ægro deficiat; nutibus et signis conetur, quòad fieri poterit, peccata pœnitentis cognoscere, quibus utrumque vel in genere, vel in specie cognitis, vel etiàm si confitendi desiderium, sivè per se, sivè per alios ostenderit, absolvendus est.* Perperam autem opponunt adversarii, hoc Rituale Romanum fuisse ab aliquo privato Doctore confectum, etsi approbante Pontifice; undè dicunt, hoc non excedere privatam auctoritatem, cum non habeat auctoritatem, sed tantùm approbationem Pontificiam. Verùm rectè eos confutant Lugo d. 17 n. 48 et Dian. l. c. nam Paulus V. in Bulla exprimit, hoc Rituale auctoritate Sedis Apostolicæ prodiisse, his verbis: *Postquàm Pius Papa V. Breviarium et Missale edenda censuit, restabat, ut sacri Ecclesiæ Catholicæ Ritus Apostolicæ Sedis* (nota) *auctoritate prodirent.* Deindè subdit: *Quapropter hortamur in Domino Episcopos, Parochos, etc. ut in posterùm Romanæ Ecclesiæ auctoritate constituto Rituali in s cris functionibus utantur, et in re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, et ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolatè observent.* Hancque nostram sententiam probabiliter ait Croix n. 1159 cum Lugo, Dicast. etc. locum habere, etiàmsi adsit unicus testis, et mediatus, testans signa data ab infirmo; per tale enim testimonium satis fit sensibiliter nota Confessario Confessio infirmi.

Neque obstat Decretum Clementis VIII. quo damnavit Confessionem factam absenti per epistolam, vel nuncium; nam, ut refert Coninch. l. de Abs. Morib. ex testimonio Petri Lombard. et Card. Bellarmini,

idem Clemens interrogatus posteà de prædicto casu moribundi, respondit, minimè voluisse eum comprehendere, sed talem moribundum omninò absolvendum esse. Idemque testatur Suarez apud Tanner q. 9 n. 16 ex ore ipsius Clementis VIII. et Pauli V. Idem dicit Elbel n. 207.

Utrùm verò tunc absolutio danda sit absolutè, vel conditionatè? Communiùs censent DD. absolutè, quia tunc (ut ait Tamb. in Meth. Conf. l. 2 c. 10 n. 8.) Sacerdos ex assensu probabili rectè operatur; ità etiàm Lugo d. 17 n. 90. Spor. n. 540 cum Vasq. Fill. etc. et idem sentit Viva in Append. ad Prop. damn. §. 11 dicens, quod in casu necessitatis (aliàs semper quærenda est certitudo moralis) Sacramenta absolutè sint administranda, semper ac habetur probabilitas de materia: conditionatè verò, ubi habetur tantùm dubium prudens. Sed Croix quàmvis idem asserat l. 6 p. 2 n. 1769 scilicet quod absolutio danda sit absolutè, cum habetur probabilitas de materia; in præsenti tamen casu n. 1156 d. l. dicit, absolutionem dandam esse conditionatè; et idem censent Wig. tr. 13 n. 93. Bon. de Pœnit. Qu. 5 sect. 2 p. 2 § 4 n. 8 et Suar. d. 23 sect. 1 n. 12 cum Ang. Sylvest. S. Antonin. et communi, ut ipse asserit. Et hoc tutius videtur, præcipuè ubi prudenter dè signis datis dubitatur, ut de facili dubitari potest, præsertim si infirmus sit rusticus.

482 Dubitat. 2. Quid, si nullus adsit testis de signo pœnitentiæ præstito ab ægroto, et æger sensibus destitutus nullum pariter det signum, an hic absolvi possit? *Prima* sententia negat, et hanc tenent Bus. ut suprà. Lugo d. 17 sect. 3. Suar. d. 23 sect. 1. Petr. to. 4 p. 169 q. 10. Abelli p. 139 n. 2. Laym. c. 8. Roncag. c. 3 q. 7 et Diana p. 3 tr. 3. R. 8 cum Henr. Naldo etc. Ratio brevis, sed valdè urgens est, quia tunc deest materia Sacramenti, quæ debet esse sensibilis. *Secunda* verò sententia communior affirmat, eum posse et debere absolvi, dummodò infirmus christianè vixerit, et hanc tenent Merbes. de Pœnit. t. 2 p. 232 q. 85. Morinus l. 10 c. 10. Genetus t. 4 p. 296 q. 5. Holz.

p. 151 n. 594. Sporer n. 245. Elbel n. 208. Viva l. c. Salm. c. 8 n. 157. Tamb. c. 10 n. 12. Croix n. 1162 cum Carden. et probabilem putat Conc. p. 349. n. 15 cum Salmer. Juenin, Pontio, Vanroy, Raynaud. Hen. à S. Ign. Mach. Pell. etc. quos citat n. 4. Idem docet D. Antoninus, cujus verba adducuntur in cit. Sacerdotali Romano (apud Lugo d. 17 n. 36) ubi dicitur: *Infirmus, qui amisit loquelam, vel usum rationis, si benè vivebat, quàmvis non petierit Sacramenta, quia ex insperato talia acciderunt... debet præsupponi contritus; et Sacerdos faciat absolutionem ab omni peccato*. Id clarè confirmatur à D. Aug. l. 1 de Adul. conj. c 26 ubi habetur: *Catechumenis in hujus vitæ ultimo constitutis, si morbo aut casu aliquo sic oppressi sunt, ut petere Baptismum non possint, prosit eis quod eorum in fide christiana nota voluntas est, ut eo modo baptizentur quo baptizantur infantes, quorum voluntas nulla patuit. Etiàmsi voluntas ejus incerta est, multò satiùs est nolenti dare, quàm volenti negare, ubi velit an nolit sic non apparet.* Deindè pergit S. Doctor eod. lib. c. 28 et docet, eamdem rationem esse habendam Baptismatis, et Pœnitentiæ, dicens: *Quæ autem Baptismatis, eadem reconciliationis est causa, si fortè pænitentes finiendæ vitæ periculum præoccupaverit; nec ipsos enim ex hac vita sine arrha suæ pacis exire velle debet Mater Ecclesia.*

Sed dices, ubi hîc habetur materia Sacramenti (nempè Confessio et contritio) quæ debet esse sensibilis? Respondent Genettus, et Juenin, quod, si in peccatore moribundo, ut diximus, signum simplex doloris datum efficit, ut ipse præsumatur dispositus, quantò magis id efficiet bona vita anteaeta? Sed hæc responsio non satisfacit; nam ad impertiendam absolutionem non sufficit præsumptio doloris interni, sed requiritur externa manifestatio peccatorum, quâ deficiente, deficit materia Sacramenti. Nec satisfacit alia responsio Juenin, nempè quod actus pœnitentis, juxtà Scotum et alios, non sint materia *ex qua* constat Sacramentum Pœnitentiæ, sed tantùm materia *circà quam*, hoc est dispositio ad recipiendum Sacramen-

tum; dispositio autem non debet necessariò esse sensibilis; nam huic obstat, quod hoc Sacramentum fuerit à Christo Domino (ut docet Tridentinum) institutum in modum judicii, undè omninò requiritur peccatorum accusatio saltèm generica, ut sententia absolutionis proferri possit. Meliùs igitùr respondent Viva, et Salm. ll. cc. cum Aversa, Molf. et aliis, quod eo casu adsit prudens dubium, quod moribundus vel antè destitutionem noverit suæ damnationis periculum, vel post destitutionem ad illud advertat in aliquo lucido intervallo, in quo præsumitur velle et petere absolutionem signis verè sensibilibus, nempè per suspiria, motus corporis, saltèm per anxiam respirationem, quàmvis tunc ista signa Confessarius non percipiat: sufficiunt enim talia signa in tanta necessitate, saltèm ex prudenti dubio præsumpta, ad dandam absolutionem sub conditione; quidquid dicat Genettus, dandam esse absolutè; cum enim nullum signum certum adsit, benè advertunt Petrocorens. et Salm. Spor. Holzm Croix, Elbel, Viva, etc. absolutionem omninò præstandam esse sub conditione, quæ Sacramenti injuriam reparat, si fortè desit materia Sacramenti. Hæc sententia est satis probabilis, non solùm extrinsecè ex auctoritate tot gravium auctorum, sed etiàm intrinsecè: saltèm ob rationem, quia in casu extremæ vel urgentis necessitatis licitum est uti materiâ dubiâ, ex principo maximè apud Theologos probato, ut ait Juenin Inst. Theol tom. 7 pag. 554 et 557. Hoc casu enim possumus uti opinione adhùc tenuis probabilitatis, ut rectè ajunt Sanch. l. 2 de Matrim. d. 36 n. 8 et Dec. l. 1 c. 9 n. 25. Viva dict. § 11 vers. Ratio, et Croix num. 1162 cum Gobat. et fusè probat Carden. in Prop. damn. ab Innocentio XI. Diss. 4 c. 7 n. 48 cum Nav. Soto, et Filguera. Ratio, quia necessitas efficit, ut licitè possit ministrari Sacramentum sub conditione in quocumque dubio; per conditionem enim satis reparatur injuria Sacramenti, et eodem tempore satis consulitur saluti proximi. Et maximè hîc advertendum, quod sacerdos, quandò

potest, teneatur sub gravi absolvere infirmum, ut dicunt Mazzotta t. 3 p. 364 et Suar. Vasq. Con. Sylvest. Cajet. cum communi apud Viva l. c. Utque colligitur ex c. *Si presbyter*, ubi dicitur : *Si presbyter pœnitentiam negaverit moribundo, reus erit animarum.* Benè tamen advertit hîc Roncag. de Pœn. c. 3 in fine, non esse sæpiùs absolvendum moribundum destitutum intra breve spatium temporis sine novo signo certo, nisi bis vel ter ; servatâ proportionatâ distantiâ, quia reverà tunc cessat necessitas quæ adfuit in antecedentibus absolutionibus præstitis. Secùs verò dicendum, si destitutio perseverat per longum tempus.

Dubit. 3. An possit absolvi qui fuerit sensibus destitutus in actu peccati, puta adulterii, duelli ? Negant Genettus p. 300 q. 6. Habert to. 6 p. 468 Juen. to. 7 p. 555 et Conc. p. 349 n. 15. Sed affirmant Holzm. p. 152 n. 594. v. Sed, Auctor de Offic. Confess. (apud Croix) l. 1 q. 34 et probabilem putat Elbel p. 261 n. 211. cum Pontio, Carden. Gormaz, et Stoz. Hi dicunt, talem infirmum etiàm absolvendum esse sub conditione, modò constet fuisse catholicum. Hacque opinione dicunt Merb. to. 2 pag. 238 v. Summa, et Dupasq. to. 8 p. 225 quemlibet Sacerdotem posse uti, saltèm appositâ conditione : probatque Merbesius auctoritate D. Augustini loc. c. de Adul. conjug. c. 28 qui dicit : *Ego non solùm alios catechumenos, verùm etiàm ipsos, qui viventium conjugiis copulati retinent adulterina consortia, si desperati, et intra se pœnitentes jacuerint, nec pro se respondere potuerint, baptizandos puto. Quis enim novit, utrùm fortassis adulterinæ carnis illecebris usque ad Baptismum statuerant retineri? Quæ autem Baptismatis, eadem Reconciliationis est causa, si fortè pœnitentem finiendæ vitæ periculum præoccupaverit.* Objicit *Petrocorensis*, S. Doctorem loqui hîc de eò tantùm, qui signum dederit pœnitentiæ, quod infert ex illis verbis, *si intrà se pœnitentes jacuerint;* undè (dicit) supponitur, quod tales pœnitentes jam aliquod suæ pœnitentiæ signum dederint; aliàs quomodò possent nosci intrà se pœniten- 483

tes? Rectè respondet Merbesius, quod illud, *intrà se pænitentes*, non debeat intelligi absolutè, sed dubitanter, nempè si fortè pœnitentes jacuerint: et hoc fit manifestum ex verbis sequentibus S. Doctoris: *Quis enim novit, utrùm fortassis adulterinæ carnis illecebris usque ad Baptismum statuerant detineri?* Cum ergò D. Aug. dixerit, *Quis enim novit*, supponit, hujusmodi peccatores nullum conversionis signum præbuisse, aliàs jam notum esset, ipsos statuisse adulterina consortia non detinere. Et hæc sententia satis probabilis mihi est ob eamdem rationem, quæ adducta est in præcedenti Dubio; si enim licitè absolvi potest et debet ægrotus sensibus destitutus, qui nullum dederit pœnitentiæ signum, si christianè vixerit, eo quod de ipso prudenter præsumi possit, quod in extremo vitæ, si aliquod lucidum intervallum habet, velit absolutionem sacramentalem recipere; sic etiàm potest et debet absolvi (intellige semper sub conditione) homo catholicus, etiàmsi in actuali peccato sensibus destituatur; pro hoc enim etiàm meritò præsumi potest, quod ipse in proximo periculo suæ damnationis constitutus cupiat omni modo suæ æternæ saluti consulere. Dixi *homo catholicus*; nam secùs dicendum de hæretico, ut rectè advertit Holzm. n. 594. Hæretici enim, etiàmsi in eo casu dent signa pœnitentiæ, non debent absolvi, nisi expressè absolutionem petant, quia tales numquàm præsumi valent ea signa præbere in ordine ad Confessionem, à qua summoperè abhorrent.

« Secunda. Quandò vel pœnitenti, vel Confessario
484 » imminet periculum vitæ, quod nec illum integrè » confiteri, nec hunc audire patiatur, sufficit integritas formalis. Ratio est, quia tunc materialis non » est possibilis moraliter, quod valet seq. cas.

» 1. Si pœnitens, v. gr. infirmus, uno, alterove » peccato dicto, deficiat, vel sit grave periculum, » ne deficiat.

» 2. Si infirmus volens confiteri, dum ei fertur » Viaticum, deprehendatur multas Confessiones fe-

» cisse invalidas, et gravitas morbi non patiatur dila-
» tionem absolutionis. Gran. Dian. p. 5 t. 3 R. 75.
» * (Vide dicta n. 260.) *

» 3. Si ipse Sacerdos in periculo constitutus videa-
» tur antè moriturus, quàm pœnitens absolvatur.

» 4. Si tempore pestis, prudentum judicio, morali-
» ter certum periculum sit, ne Confessarius inficia-
» tur, qui si tamen totam audire velit, tenebitur ad
» eam pœnitens. »

Similiter docet Concina p. 339 n. 2. Wigandt tr. 485
13 n. 102. Abelly p. 139 Bon. de Pœn. D. 5 q. 5 sect. 2 punct. 2 n. 13. cum Vasq. Con. etc. quod, quandò infirmus laborat morbo contagioso, et Confessarius nequit absque periculo, etiàm à longè, ipsum audire diutius immorando; tunc Confessarius, audito aliquo peccato, possit eum statim absolvere. Sic etiàm probabiliter excusat Roncag. c. 3 qu. 1 R. 2. à Confessione materialiter integra, si hæc sit valdè prolixa, cum gravi nota pœnitentis, dum urget necessitas communicandi, vel celebrandi, et non suppetit tempus. Cæterùm minimè quidem est excusandus is, de quo ob prolixitatem Confessionis facilè alii suspicarentur ipsum multis esse culpis gravatum.

« 5. Si immineat conflictus, vel sit multitudo 486
» moribundorum, v. gr. in naufragio, nec possint
» omnes audiri. In quo casu possent etiàm omnes
» simùl, dicto uno peccato, quod minùs infamat
» (vel etiàm secundùm quosdam, si aliter fieri non
» possit, dicendo in genere se esse peccatores) absolvi,
» dicendo : *Ego vos absolvo*, *etc*. Vide Sa v. Absolu-
» tio, et Conin. de sacr. d. 7 dub. 9. * (*Non erit autem*
» *impotentia sufficiens*, *si multus fuerit ad eumdem*
» *Confessarium concursus*, *ut volebat* prop. 36. *inter*
» *damnatas ob* Innocentio XI.) *

» Tertia. Quando ex confessione certi peccati, vel
» circumstantiæ timetur meritò grave damnum pro- 487
» prium, vel alienum, sivè Confessarii, sivè alterius,
» corporale, vel spirituale. potest id reticeri. Ratio
» est, quia præceptum divinum de integritate non

» obligat cum tanto incommodo, quod tantùm esse
» posset, ut peccares confitendo, v. g. I. Si Sacerdos
» certum peccatum sit revelaturus (intellige cum Con.
» Card. de Lugo art. 26 n. 527, quod pœnitens ipse
» non teneatur revelare). II. Si sciat, v. gr. mulier,
» ex certo peccato, sibi, vel Confessario fore pericu-
» lum ruinæ. III. Si pœnitenti indè immineat grave
» damnum, vel periculum vitæ, vel famæ. In his
» tamen casibus videtur requiri necessitas confitendi,
» v. gr. ob Communionem annuam, vel si longo tem-
» pore alioqui esset differenda *(Dicunt Lugo, Henr.
» etc. apud Salm. de Pœn. c. 8 n. 123, *sufficientem*
» *etiàm habere necessitatem dimidiandi Confessionem,*
» *qui esset in peccato mortali, et deberet per duos, vel*
» *tres dies alium Confessarium expectare.*)* Vide Fill.
» t. 27 c. 6. Card. de Lugo l. c. Ubi monet, talia
» damna, aut pericula non facilè fingenda esse; et
» quidem in Religioso vix posse locum habere.
» Quarta. Si quis aliquod peccatum, vel circum-
» stantiam non possit confiteri sinè violatione sigilli,
» v. gr. si invalidè absolvisses simoniacum, nec posses
» confiteri, nisi illi, qui facilè indè posset conjicere,
» quisnam ille esset.
488 » Ex omnibus suprà dictis sequitur, excusari etiàm
» sequentes ab integritate materiali; I. Qui habent
» casum reservatum, de quo infrà, et Laym. l. 5 t. 6
» c. 12. *(*Sed circà hoc vide* n. 265. v. Qu. II.)*
» II. Scrupulosum, qui perpetuò angitur de oblitis.
» *(*Ità etiàm* Holzm. n. 550. cum comm. et Elbel
» n. 150. cum Laym. Ills. et Stoz.)* III. Quem Sacer-
» dos absolvit antè finem, nolens omnia audire, ut
» habet Bon. hîc. IV. Quem fallit memoria, ità ut
» dicat, se scire in genere, quod peccaverit mortali-
» ter, non occurrere autem speciem peccati: etsi
» tunc veniale aliquod addere sit consultum. Ità Conin.
» et Laym. l. c. contra Sot. et Medinam. V. Eum, qui
» extremè rudis, vel simplex dicit, se dolere de pec-
» catis, nullum tamen in specie, ne veniale quidem,
» sciat dicere: qui etsi, speculativè loquendo, posset

» absolvi, practicè tamen non expedit, sed datâ benedictione permittatur communicare. Ità Laym. l. » c. VI. Qui aliquod peccatum non potest confiteri » sinè complicis infamatione, v. g. si peccâsses cum » matre, vel sorore, quam Confessarius nosset, tunc » enim, si alium Confessarium non potes habere, » quem aliàs adire tenereris, sufficeret, imò deberet » dici, quod animo cum ea, vel in genere, cum aliqua » fornicationem, vel incestum commisisses, reticendo » gradum primum, vel secundum, quòad licebit sinè » manifestatione complicis, cum proposito confitendi integrè Sacerdoti alteri proximâ occasione. Ità probabiliter Nav. cap. 7. Bonac. Conin. » Valent. Præp. hîc dub. 6, Gomaz etc. Ratio est, » quia quandò duo præcepta divina concurrunt, naturale, et positivum, quæ simùl servari non possunt, præferendum est naturale, quia strictiùs » obligat. Etsi probabiliùs contrarium doceant Filliuc. » Suar. Vasq. Less. Card. de Lugo art. 16 n. 394. » Hurt. Con. et alii commun. Undè talis saltèm non » tenebitur tacere id peccatum, ne complicem infamet, nisi commodè possit (quod Card. de Lugo » extendit etiàm ad non complicem, sine cujus manifestatione peccatum explicari non potest; ideoque » Confessario curandum; ne nominentur personæ, » nisi ad pœnitentis directionem opus essset; tunc » enim infamia ista non tanti æstimatur, eamque sibi » imputet, qui peccavit. Conferendum tamen est » commodum directionis cum infamia. Ratio suprà-» dictorum omnium est, quia in his casibus moraliter » non potest fieri confessio materialiter intega. Laym. » c. 8 Fagund p. 1 c. 3. Vide Dian p. 3 t. 4. Res 64 et » 131 et p. 1, t. 7. Res. 49 Les. l. 2 c. 11 d. 11 Tam. de exp. » conf. l. 2 c. 9 § 2, ubi docet, probabile esse, quod » talis pœnitens propter solam consolationem, quam » sentit ab amico, vel docto Confessario, possit ei » confiteri, etsi alium habere possit. »

An sit obligatio confitendi peccatum mortale, quod non possit explicari sinè manifestatione complicis? 489

Prima sententia negat, et hanc præter Nav. et alios ap. Busemb. ut suprà, tenent Hostiens. et Innoc. in c. Omnis de Pœn. et Rem. ac Diana p. 1 tract. 7 R. 49. cum Soto, et Petig. Ratio, quia (ut dicunt) præceptum naturale servandi famam proximi præferendum est positivo servandi integritatem Confessionis; et hanc probabilem putant Busemb. et Mazzotta t. 3 n. 368. cum Bon. Med. etc. *Secunda* verò sententia communis, quam sequimur, affirmat, et hanc tenent Gonet D. 10 q. 4. Pal. p. 11 n. 7. Conc. p. 341 n. 6. Juenin. t. 7 p. 469. et Salm. cap. 8 n. 128. cum S Bonav. S. Anton. Cajet. Suar. Lugo, Laym. Sylv. Tol. Vasq. Ang. Con. Pontio, et aliis plurimis, ex D. Th., qui Opuscul. 12 q. 7. sic ait: *Si speciem peccati* (pœnitens) *exprimere non possit, nisi exprimendo personam cum qua peccavit, puta si cum sorore concubuit, necesse est, ut exprimendo peccati speciem exprimat personam. Sed si fieri potest, debet quærere talem Confessorem, qui personam sororis non cognoscat.* Et idem docet S. Bernard. in Form. Hon. vitæ, dicens: *De nullo sinistrè loquaris, nisi in Confessione, ubi non potes aliter manifestare peccatum tuum.* Ratio est, quia præceptum integrè confitendi servari debet semper ac licitè servari potest; satis autem licitè in casu nostro servari potest, cum manifestatio alieni criminis non sit illicita, quandò fit ex rationabili causa; ut docet idem D. Th. 2. 2 qu. 63 ar. 2. ergò servari debet; et sic respondetur rationi oppositæ primæ sententiæ. Ultraquam, quod complex consentiendo in peccato jam amiserit jus ad suam famam in ordine ad Confessionem illius peccati: Diximus *peccatum mortale;* nam ob peccatum veniale explicandum, aut mortale aliàs confessum, non licet grave crimen alterius manifestare. ut rectè dicunt Lugo d. 16 n. 412 et 413. Viva q. 5 ar. 7 n. 5. Tamb. l. 2 c. 9 § 2 n. 15. et Roncag. cap. 3 q. 3 R. 1. contra Renzi, et Verric.

Tenetur verò pœnitens, quandò commodè potest, alium petere Confessarium, cui incognita sit persona complicis, ut ejus fama servetur; nec satis probabi-

Iis videtur opinio, quam tenent Tourn. Præl. Theol. t. 9 pag. 207 v. Dixi, Renzi cap. 2 sect. 2 qu. 10 cum Fag. qui citat Suarez (sed non benè, ut mox videbimus), item Med. et Gerson. ap. Lugo d. 16 num. 392 nempè quod hoc sit tantùm de consilio ; nam communiter hoc esse de præcepto dicunt Suar. d. 34 sect. 2 n. 1 ubi : *Si Pœnitens possit ei confiteri, qui non cognoscit personam complicis, tenetur id facere : et in hoc omnes conveniunt.* Laym. c. 8 n. 12 cum communi, Antoine p. 607. n. 59. Ronc. c. 4 q. 3 R: 2. Viva q. 5 art. 7 n. 5, qui tenet ùt certum, ac Lugo loc. cit. cum Vasq. et Con.

Dixi, *quandò commodè potest*, nam juxtà plurimorum sentențiam excusant pœnitentem ab exquirendo alium Confessarium sequentes causæ, nempè I. Si urgeat periculum mortis, aut præceptum annualis Confessionis vel Communionis, ità Sporer p. 226 n. 472 et Viva dict. art. 5. II. Si pœnitens non celebrando vel communicando incurreret infamiæ notam, ità Suar. d. 34 sect 2 n. 13. Lugo d. 16 n. 416. Ronc. et Renzi l. c. III. Si quis existeret in peccato mortali, et deberet expectare ultrà biduum, ut Suar. l. c. n. 8. Viva l. c. et Renzi, cum Fagund. Sed mihi videtur durum esse ei, qui est in mortali, manere sine absolutione etiàm per diem ; et huic non videtur dissentire Antoine c 2 q. 13 R. 3 ubi dicit, absolutè non tenêri ad expectandum, qui est in statu culpæ mortalis, et Lugo n. 416 putat, talem minùs obligari ad differendam Confessionem, licet posteà sic subdat : *Non parùm hic faciet, si per biduum differt Confessionem.* Et Herincx, ac alii apud Salm. c. 8. n. 123 nimiam putant dilationem bidui, vel tridui. IV. Si credatur complex cessisse juri suæ famæ, puta si frater peccavit cum sorore, quam scit sejungi non posse à comitatu matris, ut alium adeat Confessarium, Ronc. loc. c. V. Si alicui solito quotidiè celebrare vel communicare gravè esset omittere celebrationem, vel Communionem, Lugo d. 16 n. 416. VI. Si quis difficulter alteri, quàm consueto Confessario conscientiam ape-

riret. Ronc. ib. VII. Si aliàs privaretur Jubilæi, vel indulgentiæ beneficio; Renzi l. c. cum Cotonio, et Fagund. ap. Lugo d. n. 416. VIII. Sæpè excusantur matres et uxores manifestantes peccata filiorum et virorum Confessario, qui hos novit; id enim communiter faciunt ad consilium petendum, vel ad leniendum dolorem; alioquin ipsis nimis durum foret novos Confessarios adire; Croix l. 6 p. 2 n. 1145. IX. Si quis propter consolationem, quam sentit ab amico vel docto Confessario, nollet alium quærere, cum plures DD ut Nav. Less. Azor. Cajet., et Tann. (vide dicta l. 3 n. 973 v. Sed). dicant, non esse plus, quàm veniale manifestare crimen proximi uni vel alteri viro probo; undè ait Tamb. satis excusari ab hujusmodi culpa veniali, qui ob præfatam causam crimen complcis cogniti Confessario prudenti patefaceret.

491 Hìc autem sedulò advertenda est Bulla N. SS. P. Bened. XIV. incipiens, *Ubi primum* quam reperies in fine hujus Theol. mor. Dec. IV. ubi Pontifex rigorosè prohibet, ne confessarii, exquirant à pœnitentibus nomen complicis peccati. Ibi enim maximè detestatur praxim illorum, *qui à pænitentibus*... (verba Bullæ) *complicis nomen passim exquirerent, atque ad illud sibi revelandum, non inducere modò suadendo conarentur, sed, quod detestabilius est, denuntiata quoque, nisi revelarent, absolutionis sacramentalis negatione, prorsùs adigerent atque compellerent.* Deindè Pontifex contravenientibus sequentes pœnas imponit, dicens: *Statuentes insuper..., ut quicumque... ausus... fuerit docere, licitam esse hujusmodi praxim, proùt ea in relato nostro Brevi..... reprobatur, vel scribere aut loqui præsumpserit in ejusdem damnatæ praxis defensionem, vel ea, quæ in dicto Brevi contrà eamdem praxim decreta sunt, impugnare, aut in alienos sensus temerè detorquere seu interpretari, incidat ipso facto in excommunicationem, à qua non possit... nisi à nobis absolvi.* Loquens autem de confessariis exquirentibus nomen complicis *eidem pænitenti, si manifestare renuerit, Sacramentalem absolutionem denegando;* dicit, *Noverint sese, ultrà peccati lethalis*

incursum, suspensioni ab Officio audiendarum Confessionum, aliisque etiam gravioribus pœnis fore subjiciendos. Et inferiùs addit Pontifex, quod quicumque non ex Confessione sua, sed aliundè aliquem noverit Confessarium exquirentem nomen complicis eum denegatione absolutionis, teneatur illum intrà solitum terminum denunciare sub pœnis consuetis. Excipit tamen casum, quo Confessarius ex simplicitate hoc faceret, dicens: *Quàmvis imprudens et malus, simplex tamen quidam et nudus actus fuerit, idest iis circumstantiis destitutus, quæ de prava credulitate, vel de mala adhæsione ad praxim in... nostro Brevi reprobatam tamquàm ad licitam, eumdem Confessarium suspectum reddant.*

Rectè autem dicunt P. Conc. p. 693 num. 21 et Auctor Commentar. ap. Antoine p. 506 quod hic Pontifex tantùm damnaverit illorum abusum Confessariorum, *qui cum procurandæ complicis* (ut loquitur Bulla) *correctionis, aliorumque bonorum specioso prætextu colorare, tum emendicatis quibusdam Doctorum opinionibus defendere non dubitarent.* Cæterùm Confessarii possunt et tenentur, ad integritatem Confessionis servandam, éxquirere circumstantias necessarias, nempè vel quæ speciem mutant, vel exquirendæ sunt, ut pœnitentis conscientiæ consulatur, puta si Confessarius exquirat, an persona complicis sit in primo vel secundo gradu, si ligata voto, si sit ancilla, si habitet in eadem domo, licet veniat in cognitionem complicis.

Prætereà, ultrà necessitatem explicandi circumstantias peccati, Mazz. t. 3 p. 369. n. 1. ex Lugo, Soto, Armilla, Diana, Aversa, etc. loquens de præfata Bulla, sic ait: « (Si gravia damna timerentur à complice, quæ solus Confessarius posset impedire, esset ei manifestandus complex). » Auctor autem citatus Comment. in Antoine l. c. sic dicit: » (Accidere interdum potest, ut adigendus sit pœnitens ad revelandum complicem, cum nempè agitur de gravibus malis vitandis, quæ in perniciem Reipublicæ vergere 492

possunt. Ut impediatur malum, si fieri potest, obligatur pœnitens ad exquirendum consilium Confessarii, qui pro sua prudentia aut per se, aut per ipsum pœnitentem remedia conquirat, et nisi revelare velit pœnitens, minimè est absolvendus; nam ex lege non minùs justitiæ quàm charitatis, tenetur ille pro virili curare, ut in tuto sit publica salus. De damno vitando, quandò privatæ alicui personæ imminere potest, non loquor, nam ferè semper suppressis complicum nominibus consilium præbere potest Sacerdos). » Ità præfati AA. Hìc tamen quid de hoc sentiam, mihi lubet exponere. Nulli dubium, quin aliquandò teneatur pœnitens complicem manifestare ad aliquod grave damnum impediendum; sed spectatâ tàm rigorosâ (ut vidimus) Pontificis prohibitione, ad finem vitandi proximi infamiam, Sacramenti injuriam, sigilli violationem, scandalum, etc. proùt exprimitur in Bulla, non est licitum Confessario nomen complicis exquirere ad finem faciendæ correctionis. Undè, casu quo pœnitens verè teneatur complicem patefacere, tantùm poterit Confessarius pœnitenti imponere in genere, ut complicem revelet alicui, qui scandalum possit impedire, sed numquàm licebit Confessario dicere, revela mihi. Si verò pœnitens ex se, et spontè suà, rogaret Confessarium, ut complicem corrigeret, tunc Confessario multâ prudentiâ opus est, nam ordinariè loquendo non expedit, ut se immittat in hujusmodi rem; ipsi enim tantùm incumbit curare damnum sui pœnitentis, non alienum, et solummodò intrà Confessionem, non extrà; et ex alia parte Confessarius difficulter assumet hoc munus corrigendi sine periculo scandali, et offensionis sacri ministerii.

ARTICULUS III.

Quæ sint reliquæ conditiones Confessionis?

493 *Confessio debet esse vocalis. Quandò liceat, aut sit obligatio confitendi scripto?*

494 *Debet esse secreta.*
395 *Debet esse vera.* 496. *Quandò mendacium in Confessione sit veniale?* 497. *Quandò mortale?*

« Resp. Præter integritatem sunt hæ tres : Prima, 498
» *ut sit vocalis*, scilicet ordinariè, idque propter usum, » et praxim Ecclesiæ graviter obligantem, nisi sub» sit justa causa, ut impotentia, sivè physica, sivè » moralis, quæ si adsit, potest fieri nutu, scripto, » aliove signo : v. g. si quis ob anxietatem loqui non » possit, aut puella suprà modum verecunda aliter » se non possit explicare, quàm scripto, quo à Con» fessario lecto, addat voce, de his me accuso. Suar. » Vasquez, Card. de Lugo, Laym. l. 5 t. 6 c. 6 n. 3. » * (Ità etiàm Salm. de Pœn. c. 7 n. 11. cum Vasq. » Cau. Pal. Con. etc. *Idque expressum habetur in* Ex» trav. Inter cunctos, de Privil. *ubi dicitur* : Nisi arti» culus necessitatis occurrat, sanctificanda est oris » confessio. *Idem dicunt præfati AA. de eo, qui ob » impedimentum linguæ valdè gravem difficultatem in » confitendo voce experitur. Idem sentit Tamb. de scru» puloso, qui putat scripto meliùs se explicare*) *. Imò » qui aliter non potest, tenetur juxtà communem » sententiam confiteri per nutus, aut scriptum tem» pore præcepti : etsi id quòad scripturam non ad» mittant Nav. Tol. Sot. Val. Dian. extrà articulum » mortis * (Vide dicta n. 429. in fin. et n. 479.) * » Vide C. de Lugo d. 15 n. 87. Similiter suaden» dum esse surdis, ut confiteantur scripto (licet ad » id non teneantur), ne ab aliis audiantur : eamdem» que ob causam eos non interrogandos, nisi de planè » necessariis, ex Possev. docet Dian. p. 3 t. 4 R. 127 » et p. 5 t. 6 R. 5.

Undè resolves.

» Is, qui extrà necessitatem totam Confessionem » facit nutu vel scripto, mortaliter peccat, ac con» sequenter non absolvitur. Dian. p. 3 t 4 R. 127. ex

» Sylvio. Vide Fill. to. 1 tr. 7 c. 1. Conc. d. 5 dub. 1.
» Suar. d. 21 sect. 3 n. 5.

494 » Secunda conditio, *ut sit secreta*, id est, ut fiat » soli Sacerdoti, non quidem ex necessitate, sed usu » Ecclesiæ. Publica autem, qualis in naufragio, prælio, hospitali. ubi alii adjacent, vel per interpretem » fit, non obligat (saltèm respectu peccatorum oc- » cultorum), nisi ex charitate sui, eum, qui in arti- » culo mortis dubitat de contritione; ac tum adhùc » sufficit ea confiteri, quæ minorem pariunt infamiam. » Ità Suar., Fagund. Dian. p. 3 tr. 4 R. 29 etc.

Undè resolves.

» Si quis peccata in prioribus Confessionibus obli- » tus esset, non tenetur etiàm in articulo mortis ea » confiteri publicè, vel per interpretem: quia pecca- » torum oblitorum confessio tantùm obligat ex præ- » cepto positivo divino, quod hoc in casu cessat. V. » Laym. c. 6. Dian. p. 3 t. 4 R. 128 et 129.

495 » Tertia conditio, *ut sit vera:* quod requiritur es- » sentialiter in materia substantiali, et necessaria; » quia aliàs in re gravi deciperetur judex, neque esset » Confessio integra, ideòque irrita. Non tamen in » materia libera, tùm quia falsitas signi in accusatione » circà materiam accessoriam non facit sententiam » irritam: tùm quia talis tantùm peccat venialiter, » cum non sit graviter injurius Sacerdoti, nec Sacra- » mento. Ità Navarr. Suar. etc.

Undè resolves.

496 » 1. Non est mortale, nec irritat Sacramentum I. » Si in confessione mentiaris leviter circà res non per- » tinentes, aut non necessarias ad Sacramentum: v. » gr. si historiam falsam narres, vel si neges veniale, » vel mortale, quod non teneris confiteri. »

An peccet graviter, qui negat Confessario peccatum aliquod veniale commissum, aut mortale aliàs confes-

sum? Affirmant Cajet in 2. 2. D. Thomæ q. 69 art. 1. Armilla apud Renzi c. 2 sect. 2 q. 3. Quia (ut dicunt) hic videtur gravem irreverentiam Sacramento irrogare: et de hoc valdè dubitat P. Con. p. 281 n. 6 ex D. Th. l. c. qui ait : *Si confiteri noluerit veritatem, quam dicere tenetur, vel si eam mendaciter negaverit, mortaliter peccat.* Undè P. Concina non excusat à mortali qui hoc advertenter faceret, eo quod se exponeret, periculo gravis culpæ. Sed omninò tenendum oppositum cum sententia communi, quam tenent Busemb. ut suprà, et Lugo d. 16. n. 98. Laym. c. 8 n. 5. Antoine p. 511 qu. 13. Anacl. p. 600 n. 17. Holzm. n. 556. Roncag. c. 5 qu. 5. R. 1. Renzi l. c. et Bonac. p. 2 §. 2 n. 12 cum Suar, Sanch. Reg. et aliis passim : ratio, quia, cum illa non sit materia necessaria Sacramenti, tunc minimè decipitur Confessarius in re gravi. Ad textum autem D. Thomæ clara est responsio ; ibi enim S. Doctor tantùm loquitur de nolente in judicio civili fateri veritatem, quam dicere tenetur : sed in foro sacramentali certum est ex Tridentino nullam esse obligationem confitendi venialia ; undè negatio venialis commissi, vel mortalis jam confessi non excedit malitiam simplicis mendacii.

« II. Si falsò te accuses de veniali ; quod tamen » mortale grave erit, si id facias non dando aliam ma» teriam, cum sic formam reddas irritam, et Sacra» mentum : nisi tamen facias ex scrupulo, perturba» tione. Ità Suarez, Fill. t. 1 tr. 7 c. 4. Laym. lib. 4 » t. 6 c. 8. Dian. p. 3 t. 4. Res. 96.

» 2. Sacrilegium est, et absolutio nulla. 1. Si mor- 497
» tale, quod confiteri teneris, et putas esse, neges, » aut tegas, ne intelligatur. 2. Ut communiter doce» tur contrà Sylv. si mortale tibi falsò imponas, nisi » tamen fiat ex simplicitate, et scrupulo, etc. 3. Si » neges, vel mentiaris circà peccata aliàs ritè absoluta, » quandò Confessarius, ut Judex, vel Medicus de iis » aliquid, ut necessarium ad præsentem Confessio» nem interrogat. Card. de Lugo d. 14 sect. 10. Tamb. » lib. 2 c. 10 §. 2. secùs si ad præsentem Confessionem » non faciat, ibid. »

Si quis affirmat peccatum mortale, quod non fecit, vel negat, se fecisse, quod fecit, duplex mortale committit, unum sacrilegii contrà virtutem Religionis ob reverentiam Sacramento debitam, alterum mendacii sibi graviter perniciosi contra virtutem veracitatis; ità rectè Holzm. n. 554 et Sporer n. 482 cum aliis passim.

ARTICULUS IV.

Quando confessio sit invalida, et quomodo iteranda?

498 *An valeat Confessio apud Confessarium excommunicatum?*
499 *An apud surdum, indoctum etc. An apud non audientem aliquod peccatum?*
500 *De judicio peccatorum efformando à Confessario.*
501 *Quandò Confessio sit invalida ex parte pænitentis?*
502 *Quomodò iteranda Confessio facta eidem Confessario?*
503 *Quid, si Confessarius recordetur tantùm in confuso? Dub. 1. Quid, si Confessio fuerit invalida? Dub. 2. Quid, si recordetur tantùm pænitentiæ injunctæ? Dub. 3. Quid, si tantùm, quod pænitens sit confessus.*
504 *Quid de rusticis, qui numquàm explicârunt species, neque numerum?*
505 *Non est obligatio repetendi Confessiones, nisi constet de ipsarum nullitate.*

498 » RESP. 1. Id contingit ex duplici capite. Primò, ex » parte Confessarii, si jurisdictionem non habuit, » vel certè impeditam per censuram * (*Semper ac per » ipsam sit vitandus, secùs si sit toleratus;* Salm. de » Pœnit. c. 9 n. 18. Roncag. c. 1 qu. 1 et alii passim)*; » vel si formam substantialiter vitiavit, vel non in» tendit absolvere, vel peccatum nullum intellexit.

499 » Dico, *nullum;* quia si ob surditatem, somnum, » vel distractionem, aliqua, licet mortalia, non in» tellexerit, sine culpa pœnitentis, probabilius est, » valuisse absolutionem, ac posteà tantùm repetenda » esse non audita, ut contrà Sylv. Anton. Navar. et alios docent Henriq. Laym. lib. 5 tr. 6 c. 9. Dian.

» p. 4 t. 4. R. 198. Addo, *sine culpa:* quia si semidor-
» mienti malâ fide confitearis, peccas, et Confessio
» est invalida, ideòque repetenda, Tamb. l. 2 c. 10 §. 3.
» Deniquè addunt aliqui cum Tol. si Confessarius in-
» doctus non potuit discernere mortale, et veniale,
» invalidam esse. Verùm id Suarez, Laym. et alii pas-
» sim rejiciunt, et quidem etiàmsi Confessarius pu-
» tâsset esse veniale, quod fuit mortale; ideòque con-
» fessionem bona fide tali factam non esse opus repe-
» tere. Ità Henr. Sanch. 1 mor. c. 10 n. 69. Dian. part.
» 3 t. 4. R. 121 contrà Vasq. Dixi, *bonâ fide*, quia, si
» malâ fide, v. g. quia quæsivisti talem Confessarium,
» qui tibi mederi non possit, debes repetere: cum
» enim actu peccaveris, dum confitereris, non fuisti
» ritè dispositus, ideoque nec absolutus. Tamb. l. 2
» c. 10 §. 3 *(*Tunc igitùr debet repeti Confessio ob ig-*
» *norantiam Confessarii, quandò pœnitens jam novit*
» *eum insufficientem; vel quandò clarè videt, Confessa-*
» *rium non percipere gravitatem sui peccati.* Salm. de
» pœnit. c. 9 n. 26 et 29. Suar. d. 28 sect. 2 n. 12 et
» Lugo d. 16 n. 602 cum Gabr. Henr. Med. Sylvio,
» Hurt. etc.) Deniquè si finitâ confessione intelligas,
» Confessarium aliqua non percepisse, sivè propter
» somnum, sivè distractionem, nescias autem, quæ
» sint illa, teneris repetere Confessionem, si brevis
» fuerit quia de singulis prudenter potes dubitare: si
» autem longa fuerit, ait Tamb. l. c. te non tenêri ob
» rationem contrariam; et satis esse confiteri, quod
» dubites, an aliquod ex tuis peccatis Confessor per-
» ceperit. *(*Sic etiàm tenent* Salm. c. 9 n. 24 cum Di-
» cast. et Leand. *qui dicunt, Christum D. non præsumi*
» *imposuisse præceptum integritatis cum tanto onere,*
» *scilicet omnia peccata repetendi in tali casu; et idem*
» *docet* Lugo d. 16 n. 609. cum Sanch. etc. commu-
» niter) * ».

Rectè notant Salm de Pœnit. c. 9 n. 26 cum Lug. et 500
Pal. quod Confessarius non teneatur de singulis pecca-
tis certum formare judicium, sed tantùm de obviis, et
claris. Et idem ajunt Tamb. cum Sylv. et Holzm. n. 727

cum Spor., et communi. Deindè dicunt Salm. d. c. 9. n. 26 cum Suar. Lug. etc. quod, si pœnitens confitetur pecatum, quod nec ipse, nec Confessarius noverit esse mortale, si posteà noverit certò fuisse mortale, non teneatur iterùm confiteri. Vid. dicta n. 479 *in fine*.

Eodem loco docent Salm. cum Soto Suar. Con. Lug. Pal. Bon. etc. non esse similiter iterandam Confessionem factam bonâ fide Confessario nescienti discernere species, et numerum: neque mortale, et veniale etiàm in casibus obviis. Ratio, quia, etsi debita pœnitentia non imponatur, absolutio utique valida est, dum ex utraque parte concurrunt jam requisita ad valorem Sacramenti. Sic enim censendum est, Christum Dominum hoc Sacramentum instituisse, cum talis defectus passim contingant. Hoc tamen dico intelligendum, nisi constet, numerum, vel species explicatas non fuisse; aliàs integritas Confessionis certò supplenda est, ut rectè advertunt cum communi Lugo dist. 22 n. 77. Elbel p. 276 n. 254 et iidem Salm. c. 12 n. 49 cum Gabr. et Dicast. Quia, licet prior Confessio fuerit valida, Confessio tamen præsens facienda est cum debita integritate.

501 » Secundò. Invalida est ex parte pœnitentis, si fuit » excommunicatus, de quo infrà: si mortale tacuit; » vel de eo se falsò accusavit; si mortaliter negligens » fuit in examinanda conscientia: item si non fuit » attritus (quod patêre solet indè, si spontè quæsierit » Confessarium surdum, indoctum, cæcum, etc. Vide » Sanch. l.c.): si nolit tollere occasiones, etc. V. Dian. » p. 4t. 4 R. 201. quibus addi potest ut plurimùm, si » peccatum carnale confessus sit suo complici. * (*Hoc » hodiè certum est ex Bulla Bened. XVI. sub pœna ex- » communicationis in absolventem Papæ reservatæ. » Vide Decret. I. Bened. XIV. in fine hujus Theol.*, *et » vide dicenda ex n.* 555.

» Resp. 2. Si confessio apud eumdem Confessarium » iteretur, sufficit uno verbo in communi se accusare » de peccatis antè illi cognitis, dummodò eorum » recordetur, saltèm in confuso, aut statûs, ac vitæ

». hominis in communi, aut pœnitentiæ à se impositæ,
» ut docent Vasq. Tol. Laym. Sa, Dian. p. 3 tr. 4
» R. 123. Imò si nihil horum, sed tantùm quod sibi
» confessus fuerit, recordetur, validè, etsi illicitè,
» absoluturum putat Laym. et Dian. l. c. Idem abso-
» lutè docent Granad. et Mercerus in 3 p. q. 9 n. 1.
» cum quibus Dian. p. 5 t. 14 R. 51. se retractans,
» probabile censet, quod etiàm licitè possit absolvere.

Quæritur, an sit repetenda Confessio, si Sacerdos oblitus fuerit peccata audita, antequàm absolutionem impertierit? Commune est apud DD. non esse repetendam Confessionem factam eidem Confessario, quandò illa fuit prolixa, aut absolutio fuisset dilata, et Confessarius recordatur saltèm in confuso statûs pœnitentis. Ità Nav. Sylv. etc. quos citat et sequitur Suar. d. 22 sect. 6. in fine, Laym. c. 9 n. 6 Con. d. 7 dub. 11 n. 109 Bonac. qu. 5 sect. 2 p. 3 n. 15. Croix n. 1216. cum communi. 502

Dubium 1. est, an repetenda sit Confessio apud eumdem Confessarium, quandò Confessio fuit invalida? *Prima* sententia probabilis, quam tenent Suar. l. c. n. 7. et Con. l. cit. distinguit, et dicit, quod, si Confessio fuit nulla defectu alicujus partis essencialis in Sacramento, nempè quia defuit dolor, aut integritas in pœnitente, aut juridictio in Confessario, tunc tota repetenda sit. Ratio, quia eo casu Confessio non fuit sacramentalis. Et huic sententiæ consentiunt in parte Palud. Adrian. Moya, et Ills. apud Croix n. 1216. scilicet casu, quo Confessio fuit irrita defectu jurisdictionis in Confessario, quia tunc fuit facta non judici. Secùs verò, si Confessio fuit invalida ex parte Confessarii, ratione tantùm sui muneris, nempè quia ipse non benè pronunciavit formam, vel non habuit intentionem absolvendi. Et hoc est commune apud omnes (ut ait Croix l. cit.), modò Confessarius reminiscatur statûs pœnitentis.

Secunda verò sententia communior, et non minùs probabilis, quam tenent Nav. c. 9 n. 19. Lugo d. 16 n. 638. Tamb. l. 3 c. 2 n. 9. Diana p. 3 tr. 4 R. 123

cum communi, Laym. cap. 9 n. 6. cum Sa, S. Anton. Sylvest. Med. Vasq. item Bon. Val. Aversa, et alii ap. Croix d. n. 1216. dicit, quod, undecumque defectus evenerit, sivè ex parte Confessarii, quia defuit jurisdictio, sivè ex parte pœnitentis, quia defuit dispositio aut integritas, non sit opus repetere Confessionem, sed sufficiat si Confessarius recordetur statûs pœnitentis, vel resumat notiam ejus in confuso, et pœnitens in communi se accuset de omnibus priùs confessis. Ratio, quia, licet prima Confessio non fuerit sacramentalis utpotè sacrilega, vel facta non judici, tamen ratificatio illius, dum pœnitens deindè in generali se accusat de culpis confessis, conjuncta cum notitia antecedenter habita à Confessario, sufficiens reputatur. Item, quia (ut probabiliter censet Croix l. c.) talis Confessio, cum facta fuerit in ordine ad absolutionem recipiendam, sufficienter dicitur etiàm sacramentalis, quatenùs ipsa etiàm ad sigillum sacramentale obstringit.

Non autem placet sententia Lugonis n. 638, quam sequitur Aversa apud Croix n. 1217. nempè quod, si pœnitens ex mera narratione dixerit Confessario peccata sua, et posteà de illis in communi se accuset, tunc pariter sufficiat, quod Confessarius de ipsis in confuso recordetur. Sed veriùs dicendum cum Croix loc. cit. tunc omninò repetendam esse Confessionem. Ratio, quia nulla Confessio tunc adfuit sacramentalis, nec prima; nec secunda: non prima, quia peccata non fuerunt manifestata in ôrdine ad absolutionem, ità ut de illis Confessarius non teneretur ad sigillum sacramentale: non secunda, quia peccata non sunt sigillatim confessa, ut requiritur in Tridentino, ubi dicitur, quod in Confessione sacramentali debeant explicari omnia et singula peccata.

Dubitatur 2. Quid, si Confessarius ne confusè quidem recordetur statûs pœnitentis, sed tantùm pœnitentiæ injunctæ? Hoc sufficere ad absolvendum dicunt Nav. c. 9 n. 19 et Busemb. ut suprà cum Vasq. Tol. Laym. Sa, etc. Et ratio videtur esse, quia ex ipsa no-

titia pœnitentiæ poterit Confessarius efformare judicium de statu pœnitentis.

Dubitatur 3. Quid, si Confessarius nec meminerit statûs pœnitentis, nec pœnitentiæ injunctæ, sed tantùm, quod pœnitentiam imposuerit? Adhùc hoc casu dicunt Suar. et S. Anton. Sylvest. Pal. apud Croix n. 1216. sufficere, si memoretur, se imposuisse pœnitentiam. Sed huic non acquiesco, quia Sacerdos, dum sententiam profert, debet efformare judicium saltèm de statu conscientiæ pœnitentis. Casu verò, quo Confessarius non imposuisset pœnitentiam, nec haberet nunc notitiam saltèm confusam statûs pœnitentis, non poterit quidem licitè absolutionem impertire, ut rectè dicunt Lugo n. 642. Croix num. 1218. et Laym. cum aliis suprà cit. quia tunc non posset convenientem imponere pœnitentiam. Si tamen tunc absolveret, factâ Confessione in communi, validè absolveret, ut Laym. c. 9 n. 6, in fine, et Croix l. c. cum Aversa, Illsung, et Diana.

« Resp. 3. Raró obest defectus ex parte Confessarii, 503
» si pœnitens eum inculpabiliter ignorat; quia in con-
» fessione sequenti absolvetur etiàm ab iis, à quibus
» se bonâ fide absolutum putabat.

Undè resolves.

« Is, qui à puero peccatum aliquod grave, v. gr.
» mollitiem, inculpabiliter omisit, ùt quia putavit
» leve esse, vel nullum, non ideò tenetur repetere
» alia peccata (vel confessiones intermedias.), sed
» hoc tantùm, ut docent Bon. Sanch. t. 1 l. 1 c. 16.
» Vasq. in 1 p. t. 4 q. 92. Sanchius, Laym. hîc cap. 9.
» addens, si simplex rusticus, qui totâ vitâ tantùm
» fecit confessiones generales, nihil confitens in spe-
» cie, nec aliter instructus sit, etsi validè is sit abso-
» lutus, cum onere, ut cum meliùs cognoverit, om-
» nia subjiciat clavibus; si tamen veniat, quandò
» ingens est copia pœnitentium, ut tunc disponi non
» possit ad omnia repetenda, posse eum absolvi, au-

» ditis tamen peccatis ab ultima confessione factis, » cum obligatione, ut meliùs faciat. Ità Laym. l. c. » c. 9 n. 4. Vid. Dian. p. 3 t. 4 R. 108. ubi addit ex » Nav. Sylv. Becan. Vasq. Regin. t. 1 l. 6 c. 5 sect. 4 » num. 153. et Joan. Sancio; etsi ex errore culpabili » mortaliter, peccatum tale, v. gr. mollitiei, vel » numerum aliamve circumstantiam necessariam omi» seris, non ideò tenêris repetere confessiones inter» medias bonâ fide, et legitimè factas (in quibus ex » naturali oblivione defectum illum non fueris con» fessus), cum validæ fuerint, et maneant validæ. »

Opinio suprà enunciata apud Busemb. nempè quod possit dimidiari Confessio ob copiam pœnitentium (quàmvis Laym. l. c. hanc non absolutè teneat) est proscripta ab Innoc. XI. in Prop. 59. quæ dicebat: *Licet sacramentaliter absolvere dimidiatè tantùm confessos, ratione magni concursûs pœnitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis aut Indulgentiæ.*

504 Quod autem ad Confessionem rusticorum pertinet, dicit I. Tamb. Meth. Confess. l. 3 c. 2 n. 9. cum Hurt. quod rustici, et pueri, qui bonâ fide confessi sunt, omittendo explicandas species, et numerum suorum peccatorum, non sint cogendi ad Confessiones repetendas; sed hoc omninò est improbabile, quia, licet hujusmodi rustici non teneantur repetere integrè Confessiones præteritas, cum illæ satis fuerint validæ, ut dicunt communiter et meritò Pal. p. 12 n. 3. et Salm. cap. 9 n. 26. cum Suar., Sylvio, Soto, Lugo, Conc., Adriano, Bon. Gabr. Dic. Præpos. Hurt. Fill. Vill. etc. (quidquid dicant Vasq. Turr. et ib. n. 25.) quia talibus Confessionibus jam adfuerunt omnia essentialiter requisita; formalis enim Confessio est de essentia, non materialis; tenentur tamen explicare species, et numerum omissum, ut saltèm Confessionem præsentem integram faciant; ità Lugo d. 22 n. 77. Bonac. q. 5 sect. 2 p. 3 n. 6. et Salm. c. 9 n. 13. et c. 12 n. 49. cum Sylvest. Nav. Vasq. Reg. et alii passim.

Dicit II. P. Segneri (Instruct. Confes. c. 1) citans

Perez, et Lugonem d. 16 n. 585 (sed hunc non benè, ut infrà videbimus) quod si rusticus in Confessionibus præteritis dixerit peccata sua modo rudium in confuso, non debet Confessarius eum obligare, ut Confessiones repetat, quia peccata illa jam fuerunt directè absoluta. Sed neque hoc placet, nam quàmvis Confessiones illæ fuerint validæ ob integritatem formalem, et peccata directè absoluta fuerint, tamen ipsæ fuerunt deficientes quòad integritatem materialem, quæ semper supplenda est. Et Lugo l. cit. dicit, huic difficultati difficulter responderi posse; tantùm ibi ait; quod ob solam probabilitatem extrinsecam posset quis opinionem contrariam sequi, utendo sententiâ illorum AA. qui dicunt, non esse obligationem iterùm explicandi peccatum priùs confessum ut dubium, si posteà noscatur ut certum. Sed hanc opinionem jam reprobavimus cum communi num. 476.

Dicunt III. Salm. c. 9 n. 13, cum Henr. Fag. Diana, et Dic. quod rustici, qui sine culpa omiserint explicare numerum peccatorum, non teneantur repetere Confessiones, casu quo uniformem rationem vivendi tenuerint præteritis annis, ità ut ex Confessione unius anni Confessarius possit alias conjicere. Hoc ità genericè assertum neque satisfacit; nam id tantùm censeo posse admitti, quandò in principio Confessionis pœnitens patefecit Confessario præsenti, quod annis præteritis semper confessus sit malè, numerum omittendo, et Confessarius ab initio, Confessionem excipiendo illius anni, efformet simùl judicium de annis præteritis. Secùs verò dicendum, si Confessarius post Confessionem exceptam illius anni, advertat, pœnitentem omisisse numerum explicare superioribus annis; tunc enim, si ex Confessione præsenti habeat distinctam notitiam peccatorum, poterit quidem (quin repetantur priores Confessiones) formare simùl distinctum judicium de annis præteritis; sed si ex Confessione præsenti habeat tantùm confusam notitiam de culpis confessis, ut sæpiùs accidit in Confessionibus longioribus et implicatis, eo casu

(ut benè ait Lugo d. 16 n. 640.) tenetur sumere distinctam notitiam specierum, et numeri omissi in Confessionibus præteritis, nec sufficit tunc ad absolvendum notitia illa confusa statûs pœnitentis de annis præteritis, cum ex una parte teneatur pœnitens aliquandò peccata sua confiteri singillatim, quod numquàm fecit; et ex altera tenetur confessarius aliquandò distinctum efformare judicium de peccatis.

505 Cæterùm hîc sedulò advertendum, non esse cogendos pœnitentes ad repetendas confessiones, nisi moraliter certò constet, eas fuisse invalidas, ut rectè dicunt Croix l. 6 p. 2 n. 1221. Gobat. tr. 7 n. 275. Holzm. p. 179 n. 683 v. Resp. Mazzotta tom. 3 p. 362 et Elbel p. 281 n. 273. cum Fill. et communi (contra Antoine p. 511 q. 12. qui inter rigidos Auctores nostri temporis non infimum habet locum). Ratio, quia possessio stat pro valore Confessionum præteritarum, quamdiù de earum nullitate non constat. Dices: Quandò extat præceptum, et dubitatur de ipsius impletione, prævalet obligatio præcepti; ergò in dubio de valore Confessionum præteritarum adest obligatio eas repetendi. Sed respondetur, quod regula præfata tum currat, cum adest præceptum, et dubitatur, an actus impletionis fuerit positus vel ne; cum verò talis actus jam bonâ fide fuerit positus, et posteà dubitetur, an fuerit validus vel invalidus, tunc ille ut validus est reputandus; tunc enim currit aliud principium, nempè quod in dubio standum sit pro valore actûs, ut communiter tradunt DD. cum Laym. l. 1 c. 5 n. 32, ex Glossa in l. In contrahenda, D. de Reg. Jur. Croix l. 1 n. 91. Sporer tr. 1 c. 7 n. 78. Mazzotta t. 1 n. 74, qui asserit communem, et Nav. Man. c. 26 n. 287, ubi dicit: *Præsumptio pro actûs valore præponderat aliis.*

Et quòad obligationem repetendi Confessiones recidivorum, de quarum valore sæpè dubitari potest, hanc regulam optimè tradit Habert t. 6 p. 465, sic dicens: « (Si pœnitens aliquamdiù post Confessionem dignos pœnitentiæ fructus fecit, hoc est strenuè

adversùs tentationes, et peccandi occasiones pugnaverit, Confessarius judicabit validam fuisse Confessionem. Secùs si paulò post Confessionem, seu datâ primâ occasione, lapsus fuerit.) » Tunc enim, ego addo, reverà moraliter certum est, Confessiones fuisse nullas, nam ille, qui in Confessione verè dolet et proponit emendationem, saltèm per aliquod tempus à peccato abstinet, saltèm aliquem conatum adhibet antè relapsum; undè qui post suas confessiones ut plurimùm cito et sine aliqua resistentia iterum cecidit, certè censendus est, nullum, vel nimis tenuem habuisse dolorem vel propositum. Aliter verò dicendum, si per aliquod tempus perseveraverit, vel antè casûm aliquam saltèm resistentiam præstiterit.

DUBIUM IV.

DE SATISFACTIONE.

ARTICULUS I.

Quæ ejus necessitas, et quantitas.

506 « Resp. 1. Satisfactio, seu Pœnitentia à Confessario » data, est necessaria necessitate non Sacramenti, » sed præcepti; ideoque à Confessario regulariter » imponenda est, secundùm Suarez, et Reg. t. 1 l. 7 » n. 12. sub mortali; tamen Card. de Lugo concedit, » ex parvitate materiæ posse venialiter peccari, ut » d. 25 n. 47. v. gr. si ob peccata venialia levis pœ» nitentia esset injungenda; ejus enim voluntariam » omissionem venialem tantùm esse. * (Et probabi» lem putant Salm. cap. 10 n. 19. cum Dic. etc.) » Ità etiàm Dian. part 6 t. 9 Res. 44. Et quidem pro» portionata tum peccatis, tum facultati pœnitentis. » Ratio prioris est, quia est pars Sacramenti, non es» sentialis, sed integralis tantùm, habens effectum » ex opere operato, et majorem vi Sacramenti, quàm

» sine eo. Ratio posterioris est, tum ex Trident. sess.
» 14 can. 8, tum quia Sacerdos tenetur curare inte-
» gritatem Sacramenti, et tàm vindicare, quàm me-
» deri. Bonac. t. 1 d. 5 qu. 5 § 3 p. 2.

Undè resolves.

» 1. Excusatur aliquandò Confessarius, si levissi- 507
» mam (vel etiàm nullam) pœnitentiam injungat
» v. gr. I. Si pœnitentem vehementissimè contritum,
» aut aliter satisfecisse advertat. Cajet. Nav. Suar. Reg.
» Bon. de Pœn. d. 5 qu. 5 sect. 3 p. 2 n. 1 et 2. Esc.
» c. c. 6 n. 41. Cum verò id raro, vel numquàm con-
» stare satis possit, tutius est * (Imò necessarium ex
» Salm. n. 22. cum Pal. et Coninck) aliquam semper
» injungere; ut rectè monet C. de Lugo d. 23 sect. 4
» n. 48. II. Si pœnitens sit mentis impos, aut aliter
» impotens, aut morti proximus, aut valdè debilis,
» cui tamen prudenter injungi levem saltèm pœni-
» tentiam, v. gr. percussionem pectoris, invocatio-
» nem nominus JESU (saltèm corde) aliosve pios
» motus, vel ut per hæredes Sacrificia, eleëmosynas,
» et similia opera pia curet, monent Suarez, Laym.
» et Bonac. loc. cit. et Navar. qui addit, posse in-
» jungi, ut patienter ferat infirmitatem, et quod ta-
» men Bonac. loc. cit. non probat; cum fieri possit,
» ut id valdè angat infirmum, timentem, ut ritè sa-
» tisfaciat. *(*Nota hic quod habetur in Rituali Romano:*
» *Ægris non esse injungendam gravem...pœnitentiam,*
» *sed indicendam tantùm illam, quam, si convaluerint,*
» *opportuno tempore peragant. Et idem dicitur in cap.*
» *Ab infirmis.* 26 qu. 8. Dicunt autem Salm. c. 10
» n. 21. et Dicast. d. 14 dub. 2 n. 14. *quod, si infirmus*
» *potest satisfacere per eleëmosynas, imponendæ sint*
» *à Confessario*) *. III. Quandò scrupulosus sæpiùs
» intrà eamdem horam redit cum novis culpis; quia
» supponitur satis imposita in præcedentibus. Tamb.
» l. 4 c. 1 ex Fagund.

» 2. Etsi Confessarius peccet ex communi, si pr

» magnis peccatis valdè parvam pœnitentiam impo-
» nat, excusari tamen eum posse putat Diana part. 3
» t. 4 res. 92, si addat illud: *Quidquid boni feceris, etc.*
» Verùm hæc regula universaliter admitti non po-
» test, ut benè notat Card. de Lugo d. 25 n. 57 Con.
» Tanner. Palaus, etc. contra quos Diana pro se citat
» Bauni. et Leand. part. 6 t. 7 Res. 5. et part. 9 t. 9.
» Resol. 54; et ab aliis non immeritò rejicitur, eo quod
» verba, utpotè merè deprecatoria, non habeant vim
» elevandi omnia opera bona ad efficaciam sacramen-
» talem. Aversa q. 13 sect. 7. »

Utrùm per illa verba: *Quidquid boni feceris etc.* eleventur ad effectum satisfactionis sacramentalis omnia bona opera pœnitentis, licet non imposita? Negat Viva q. 6 ar. 1 n. 3. quia virtus clavium tum elevat pœnitentis opera, cum ligat; quapropter, cum verba illa ad nihil obligent in particulari, non ligat, et consequenter nec opera elevari possunt. Sed longè probabiliùs et communiùs ex D. Thoma affirmant Nav. c. 26 n. 24. Fill. tr. 8 c. 2. Salm. c. 10 n. 35. Elbel. n. 238. Sporer n. 569. Holzm. n. 610. cum Reg. et Stoz. et probabile vocat ipse Viva l. c. Ratio, quia Ecclesia non frustra, sed ad hoc quidem verba illa proferri præscripsit, ut omnia bona opera pœnitentis, quàmvis ex ejus electione fiant, ad satisfactionis sacramentalis meritum eleventur. Id omne docet D. Th. in Quodl. 3 a. 28 ubi sic ait: *Et hæc, quæ præter injunctionem expressam* (pœnitens) *facit, accipiunt majorem vim expiationis culpæ præteritæ ex illa generali injunctione, quâ Sacerdos dicit:* Quidquid boni feceris etc. *Et quantum ad hoc, talis satisfactio est sacramentalis, in quantum virtute clavium est culpæ commissæ expiativa.*

508 « 3. Minor justo licitè datur ex causa: qualis, v.
» gr. est, I. Magna contritio. * (*Nisi pænitentia sit*
» *necessaria ad medicinam*) *. II. Fragilitas animi,
» vel corporis, ob quam timetur, ut majorem imple-
» at. III Tempus Jubilæi, vel Indulgentiæ plenariæ.
» Ità Suar. Henriq. Laymann. »

Certum est, Confessarium tenêri ut Judicem, et ut Medicum imponere pœnitentibus satisfactionem, per se loquendo, peccatis condignam; ut Judici enim incumbit infligere pœnas delictis commensuratas, et ut Medico præscribere pharmaca idonea tàm morbis contractis curandis, quàm in posterùm vitandis: ità ex Trident. sess. 14 cap. 8 ubi dicitur: *Debent ergò Sacerdotes Domini, quantùm spiritus, et prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, et pœnitentium facultate salutares, et convenientes satisfationes injungere; ne si fortè peccatis conniveant, et indulgentiùs cum pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantùm ad novæ vitæ custodiam... sed etiàm ad præteritorum peccatorum vindictam, et castigationem.* Ergò tenetur pœnitens tàm ad integrandum Sacramentum, quàm ad satisfaciendum divinæ justitiæ exigenti reparationem injuriæ sibi illatæ, pœnalem satisfactionem Deo exhibere

Hinc benè advertit Catechismus Rom. p. 2 c. 5 n. 79. *Ut pœnitentes suorum scelerum pravitatem magis agnoscant, operæ pretium erit eis interdum significare, quæ pœnæ quibusdam delictis ex veterum Canonum præscripto (qui pœnitentiales vocantur) constitutæ sint.*

Diximus, *per se loquendo;* nam per accidens Confessarius minuet pœnitentias propter justas causas, 509 mox suprà à Busemb. descriptas, et signanter (proùt communiter DD. docent) propter animi infirmitatem, quâ laborat pœnitens, et ob quam censetur satisfactionem proportionatam non impleturus. Ità D. Thom. suppl. quæst. 18 art. 4 (cujus verba inferius referentur) Suar. d. 38 sect. 4 n. 4. cum communi, Navar. cap. 16 n. 21. Anacl. pag. 634 n. 25. Tol. lib. 3 cap. 11 n. 8. Abelly pag. 206. vers. 3 Elbel n. 248. Laym. cap. 15 n. 12. Pal. p. 20 n. 10. Salm. c. 10 n. 46. ac alii passim, etiàm rigidioris sententiæ sectatores, ut Habert de Pœn. cap. 10 § 7. Petrocor. c. 2 quæst. 2 et Natal. Alex. cap. 6 art. 6 reg. 5. Ratio, quia tametsi

juxtà divinæ justitiæ rationem exigatur satisfactio peccatis adæquata, tamen ex divina clementia habenda est ratio virium pœnitentium tàm corporis, quàm animi. Ideò dicitur in Tridentino: *Divinam clementiam decere, ne nobis absque ulla satisfactione peccata dimittantur.* Nota illud *absque ulla satisfactione;* ergò Deus non omnimodam satisfactionem, sed aliqualem ex sua clementia tantùm exposcit. Et hùc facit id, quod dixit D. Thomas Quodlib. 3 art. 1. *Si contingat quod Sacerdos mitiorem satisfactionem imponat... nihilominùs pœnitens ad aliquid ulterius obligatur; quod si in hac vita non perficiet, in Purgatorio exsolvet.*

Nec obstat, quod in Trident. loc. cit. præscribatur pœnitentia injungenda pro qualitate criminum; nam ibidem simul dicitur, ut suprà relatum est, satisfactiones imponantur, *quantùm prudentia suggesserit pro qualitate criminum, et pœnitentium facultate salutares et convenientes.* Nota *to pro pœnitentium facultate*, idest spectatâ illorum infirmitate corporis, et animi: et nota to *salutares*, *et convenientes*, undè rectè ait Auctor de Offic. Conf. apud Croix lib. 1 qu. 50 «: (Salutares...non sunt satisfactiones, quibus præ gravitate subeundis vix pares esse pœnitentes videantur, adeò...ut in eorum perniciem...vertant): Sic etiàm explicat Abelly p. 206 verbum illud Salutares: «(Idest, ait, utiles.... ad salutem pœnitentium; Confessarius enim...debet hoc solum ob oculos habere...ut pœnitentis saluti consulat)». Appositè etiàm Antoine, quàmvis hic Auctor meritò numeretur inter Scriptores rigidiores nostri temporis, tamen art. 3 de satisf. sic dicit: « Satisfactiones vindicativæ, ut sint salutares et convenientes, debent esse proportionatæ non solùm multitudini et gravitati peccatorum, sed etiàm facultati, conditioni et dispositionibus pœnitentis...neque enim salutares sunt pœnitentiæ tàm graves ac diuturnæ, ut spectatâ pœnitentis fragilitate, periculum sit, ne eas omittat; nam tunc in ejus exitium verterentur. In hoc autem Sacramento magis intenditur emendatio et salus pœnitentis, quàm satisfactio pro pœna. Si ergò expediat

ad bonum spirituale pœnitentis, potest imponi levior pœna, quàm mereatur. Quare S. Antonin. 3 p. tit. 16 c. 21 ait : *Debet Confessarius dare talem pænitentiam, quam credat verisimiliter pænitentem implere, ne ipsam violando deterius ei contingat.* Et Rituale Parisiense dicit : *Confessarius pænitentem interroget, an possit pænitentiam sibi injunctam peragere, alioquin eam pro sua prudentia immutet, aut minuat.*) » Ità Antoine. Idem sentit Gonet to. 6 p. 463 Collig. 2 ubi inquit « : (Ex rationabili causa potest interdùm Confessarius leviorem pœnitentiam injungere, ut si pœnitens gravi morbo sit oppressus, vel si sit periculum, quod à Confessione deterreatur, aut pœnitentiam injunctam non adimpleat. Undè Gerson in Regula mor. p. 2 c. de Pœn. dicit : *Tutius esse cum parvu pænitentia, quæ spontè suscipitur, et verisimiliter adimpletur, ducere confessos ad Purgatorium : quàm cum magna non implenda præcipitare in Infernum.* Et Cajet in Summa *v. Satisfactio*, ait : *Debiliter disposito pænitenti danda est satisfactio, ut parvulus ignis foveatur, et ne apposita palea suffocetur appositis lignis desuper.*) » Item Scotus d. 15 q. 1 art. 5 loquens de pœnitente, qui animo est infirmus, ait : *Si adeò est delicatus, quod non velit jejunium adimplere, imò si nullam pænitentiam vult recipere, absolvendus est, et non respuendus, ne cadat in desperationem.* Et sic demùm concludit : *Illud sibi imponendum, quod libentiùs recipit, et quod creditur impleturus.*

Idque confirmatur ex Rituali Rom. de Sacram Pœnit. ubi dicitur : *Postremò* Confessarius *salutarem et convenientem satisfactionem, quantùm spiritus et prudentia suggesserit, injungat, habità ratione statùs, conditionis, sexùs, et ætatis, et item dispositionis pænitentium.* Nota to *dispositionis.*

S. Carolus Borrom. in Instruct. Confess. apud Con- 51
cinam p. 346 n. 14 sic præscripsit : *Canonum pænitentias, ut tempora ferunt, pro charitate et prudentia sua* (Sacerdos) *minuet, proùt peccatorum circumstantiæ requirent, in quibus rationem habebit contritionis... Nec*

verò putent sua peccata levia esse, quia parva illis pœnitentia data est, sed hoc factum esse, ne eam, quæ pro culparum ratione injungenda erat (nota) *desererant cum periculo salutis suæ. Proindè pœnitentes ideò hortandi erunt, ut præter opera imposita, plura etiàm alia præstare conentur.* Additque idem S. Archiepiscopus: *Talem imponat pœnitentiam, qualem à pœnitente præstari posse judicet. Proindè aliquandò, si ità expedire viderit, illum interroget, an possit, anve dubitet pœnitentiam sibi injunctam peragere; alioquin eam mutabit, aut minuet.*

S. Joannes Chrysost. Hom. 43 in cap. 28. Matth. sic ait: *Etsi erramus modicam pœnitentiam imponentes, nonne melius est propter misericordiam rationem reddere, quàm propter crudelitatem?* Item hom. 44. *Sicuti enim, si fascem super humeros adolescentis, quem non potest bajulare, posueris, necesse est aut fascem abjiciat, aut sub pondere confringatur: sic et homini* (nota) *cui grave pondus pœnitentiæ imponis, necesse est, aut ut pœnitentiam suam rejiciat, aut suscipiens, dum sufferre non potest, scandalizatus ampliùs peccet.* Idque confirmat S. Doctor ex eo, quod scribit Apostolus (2 Cor. 2. c. 2 v. 6 et 7.) *Sufficit illi, qui ejusmodi est, objurgatio hæc, quæ fit à pluribus, ità ut è contrario magis donetis, et consolemini, ne fortè abundantiori tristitiâ absorbeatur, qui ejusmodi est.* Undè Chrysostomus sic prosequitur: *Ex ea re docemur, quod non solùm ad peccatorum naturàm, verum etiàm ad mentem, habitumque peccantium oporteat moderari pœnitentiam.* Hom. 4 in 2 ad Cor.

Confirmat D. Thomas (cujus regulam dicit Conc. p. 395 n. 12 servandam esse in imponendis pœnitentiis) Supplem. qu. 18 art. 4 dicens: *Pœnæ satisfactoriæ in Canone determinatæ non competunt omnibus, sed variandæ sunt secundùm arbitrium Sacerdotis... Sicùt ergo Medicus aliquandò prudenter non dat medicinam ità efficacem, quæ ad morbi curationem sufficiat, ne propter debilitatem naturæ majus periculum oriatur; ità Sacerdos divino instinctu motus, non semper totam pœnam, quæ uni peccato debetur, injungit, ne infirmus ex magnitudine pœnæ

desperet, et à pœnitentia totaliter recedat. Et quod hîc S. Doctor non solùm loquatur de imbecillitate corporis, sed etiam animi pœnitentis, patet ex contextu ejusdem articuli; et clarius ex *Quod* l. 3 art. 28 ubi dicit: *Videtur autem satis conveniens, quod Sacerdos non oneret pœnitentem gravi onere satisfactionis, quia sicùt parvus ignis à multis lignis suppositis de facili extinguitur, ità posset contingere, quod parvus affectus contritionis in pœnitente nuper excitatus, propter grave onus satisfactionis extingueretur, peccatore totaliter desperante; undè melius est, quod Sacerdos pœnitenti indicet, quanta pœnitentia esset sibi pro peccatis injungenda, et injungat sibi nihilominùs aliquid quod pœnitens tolerabiliter ferat: ex cujus impletione assuefiat, ut majora impleat, quæ etiàm Sacerdos injungere non attentâsset. Et hæc, quæ præter injunctionem expressam facit, accipiunt majorem vim expiationis culpæ præteritæ, ex illa generali injunctione, quâ Sacerdos dicit: Quidquid boni feceris sit tibi in remissionem peccatorum.* Et idem Angelicus Opusc. 65 §. 4 postquàm dixit: *Sacerdos non imponat pœnitentiam ità gravem, ut pœnitens totam dimittat.... nec ità levem, ut contemnat peccatum.* Deindè addit: *Tamen tutiùs est imponere minorem debito, quàm majorem, quia meliùs excusamur apud Deum propter multam misericordiam, quàm per nimiam severitatem, quia talis defectus in Purgatorio supplebitur.*

Idem fortiùs insinuat S. Antoninus 3 p. t. 16 c. 20 *sub initio*, ubi ait; «Est autem satis rationabilis causa non dandi hujusmodi pœnitentias, indispositio pœnitentium, etiàm quia aliquandò non sufficeret tempus vitæ; nam (ut dicunt Raymund. et Hostiens.) debet Confessor dare talem pœnitentiam, quam credat verisimiliter illum implere, ne ipsam violando deterius contingat. Quod si magna peccata commisit, et dicit se pœnitere, sed non posse aliquam duram pœnitentiam agere, animet eum ad hoc Confessor, ostendendo ei gravitatem peccatorum, et per consequens pœnarum, et sic tandem injungat ei pœnitentiam, quam libenter suscipiat. Et si Sacerdos non potest gaudere

de omnimoda purgatione ejus, saltèm gaudeat, quod liberatum à gehenna transmittat ad Purgatorium. Itàque (ut inquit Host.) Confessor nullo modo debet permittere, ut peccator desperatus recedat à se, sed potiùs imponat ei unum Pater noster, vel aliud leve, et ut alia bona, quæ fecerit, et mala quæ toleraverit, sint ei in pœnitentiam, concordante S. Th. Hoc tamen sanè intellige, videlicet, quia si aliàs ipsum pœnitet, et paratum dicit se, ad faciendum, quod debet, sed onus pœnitentiæ dicit non posse sufficere, tunc propter hoc, quantumcumque deliquerit, non debet dimitti sine absolutione, ne desperet.)» Hucusque S. Antoninus. Ex quo sequitur, quod Confessarius non debeat permittere, ut pœnitens recedat sine absolutione, eo quod nolit acceptare debitam pœnitentiam, sed potiùs imponat satisfactionem, quam ille libenter suscipiat, et verosimiliter impleat. Hinc probabiliter dicunt Salm. c. 10 n. 46. Croix n. 1255 et Lugo l. c. ex D. Antonino, ut suprà, quod sit causa etiàm satis justa minuendi pœnitentiam, ut pœnitens majori amore afficiatur ergà hoc Sacramentum. Sic pariter loquitur Auctor Petrocor. t. 4 p. 131 qu. 3 *in fine* «: (Studendum maximè est, ut pœnitentes necessarias pœnitentias sine magno incommodo, et absque confusione adimplere possint; experientiâ quippè quotidianâ docemur, importunas, et nimis onerosas satisfactiones pœnitentium animos frangere, et ab earum executione removere:)» Et Card. de Lugo de 25 n. 60 sic ait; « (Pœnitentia debet esse salutaris et conveniens, hoc est, primo loco attendi debet ad utilitatem pœnitentis, ne scilicet laquei ei injiciantur, ut nova peccata committat; ex quo potissimùm capite excusari potest hodierna praxis, quâ leves pœnitentiæ imponuntur pro gravissimis peccatis; id enim sæpè fit propter spiritualem infirmitatem pœnitentium, quia gravioribus pœnitentiis scandalizabuntur, et vel Confessionem fugient, vel certè Confessarios imperitos adibunt. Monendi tamen sunt pœnitentes de insufficientia satisfactionis injunctæ.)» Quapropter sapienter

advertit S. Thomas de Villanova (Serm. Fer. VI. post Dom. Lætare): *Hoc judicio meo ità perficies, si facilem unam* (pœnitentiam) *injunxeris, acriorem consulueris*. Optima praxis.

Ex his omnibus colligitur, quàm imprudenter se gerant Confessarii, qui magnas imponunt pœnitentias, quas prævident pœnitentes non impleturos. O quàm plures Confessarii indocti inveniuntur (loquor experientiâ doctus in Missionibus, in quibus ferè triginta annos sum versatus), qui non dubitant, quin absolvant eos, qui vel sunt in proxima occasione peccandi, vel recidivi indispositi, et insipienter putant ipsos curare graves eis imponendo pœnitentias; ex quo fit, quod illi, etsi pœnitentiam acceptent, ut absolutionem carpant, tamen post absolutionem obtentam, quia nullum eis remedium præscribitur, quo præserventur, brevi miserè relabantur, pœnitentiam non impleant, et ab ejus gravitate deterriti, deindè à Confessione abhorreant, et sic in peccatis diutiùs tabescant. Cæterùm hîc animadvertendum puto, quod (extrà casum gravissimæ infirmitatis, aut vehementissimæ contritionis, ut suprà dictum est n. 507) non benè ageret Confessarius, si pro culpis mortalibus injungeret pœnitentiam per se levem, quæ levem inferat obligationem. Licet enim, si expedierit, imponatur opus, quod respectivè ad peccata sit leve, tamen regulariter semper injungenda est aliqua pœnitentia gravis, quæ gravem inducat obligationem.

« 4. Non potest injungi, 1. ingressus religionis, 511
» ut docet Sa, *v. Satisfactio*, quia id nimis durum videtur. 2. Pœnitentia publica, si sit periculum revelandæ Confessionis, aliàs interdùm pro publico peccato potest, et expedit. »

Quod ad primum spectat, commune est apud DD. non posse imponi in pœnitentiam ingressum in Religionem. Ità Laym. c. 15 n. 11 et Escob. l. 17 n. 166 cum Nav. Sa., Sylv. et Henr. ex D. Th. 2. 2 quæst. 62 art. 2. An autem possit alicui imponi, ut recipiat Sacramentum Matrimonii? Affirmat Leand. D. 9 q. 35. cum quibus-

dam, casu, quo Confessarius noverit, Matrimonium esse illi remedium necessarium. Sed meliùs hoc reprobant Laym. l. c. et Escob. n. 167. cum Fagund. quia Matrimonium omnimodam requirit libertatem.

512 Quod ad secundum spectat; pœnitentiam publicàm certum est non posse pro peccato occulto imponi, ut ajunt communiter Pal. p. 21 § 2 n. 5. Croix num. 1265. Elbel nu. 236 et alii passim; quia, ut docent S. Thomas, Nav. Suar. Vasq. etc. apud Elbel, per hoc indirectè revelaretur sigillum, Idque expressè prohibet Rituale Rom. dicens: *Pro peccatis occultis, quantumvis gravibus, manifestam pœnitentiam non imponant.* Pro peccato autem publico dubitatur, an possit publica imponi pœnitentia? Negant Nav. Sa, Reg. et Vega apud Pal. loc. cit. § 3 n. 5 quia hæc esset manifestatio Confessionis, et violatio sigilli. Sed communiter posse affirmant Pal. l. cit. Suar. d. 37 sect. 6 n. 3. Bon. p. 2 n. 14. Croix n. 1264. Roncaglia c. 1. quæst. 7. Antoine p. 517 R. 2. Salm. c. 10 num. 39. Holzm. n. 609. Elbel. nu. 238 et Escob. l. 17 n. 154 cum Con. Vasq. Henr. Idque expressè docuit D. Th. in 4 d. 14 q. 1 art. 5 quæst. 1 ubi dixit, oportere, *ut peccatum publicum publicam habeat medicinam.* Probatur 1. ex cap. *Manifesta.* 1. de Pœnit. et Rem. ubi dicitur: *Manifesta peccata non sunt occultâ correptione purganda.* Et ex Trident. sess. 24. de Ref. cap. 8 ubi: *Huic* (idest publico peccatori) *condignam pro modo culpæ pœnitentiam publicè injungi oportet.* Et loco hoc loqui Concilium etiàm de foro sacramentali intelligunt plurimi ex AA citatis contrà Nav. qui intelligit nón sine aliquo quidem fundamento, ut, mox infrà dicetur de foro externo. Nec obstat dicere, quod talis publica pœnitentia esset manifestatio Confessionis; nam, cum illa imponatur de consensu pœnitentis, necessariò præstando, si vult absolvi: manifestatio illa potiùs proveniit ex libera actione pœnitentis, quàm ex præcepto Confessarii. Hinc dicunt Pal. Salm. Roncag. et Escob. locis cit. ex D. Th. ut suprà, Confessarium non solùm posse, sed etiàm aliquandò tenêri hanc publi-

eam pœnitentiam imponere. Hoc tamen rectè advertunt Ronc. cap. 1. Reg. in prax. 6 et Salm. n. 39 cum Con. et Aversa, locum habere in solo casu, quo aliter non posset nisi per illam publicam pœnitentiam scandalum reparari; puta publicè restituendo honorem alicui publicè deshonorato. Cæterùm, si publica pœnitentia non sit ità necessaria, meritò dicunt præfati AA. non debere Confessarium illam imponere reluctanti, cum aliter possit salus obtineri pœnitentis, et scandalum reparari, nempè per publicam frequentationem Sacramentorum, visitationes Ecclesiarum, auditionem Missarum, ingressum in aliquam Congregationem, ubi pietatis opera exercentur, et similia. Hinc Fagnanus in d. cap. *Manifesta*, refert, quod S. C. noluerit declarare, an in foro sacramentali pro publicis peccatis publicæ Pœnitentiæ essent imponendæ.

« 5. Etsi possit, et aliquandò ob fragilitatem pœni- 513
» tentis etiàm expediat, injungi opus aliàs debitum,
» seu præceptum, verb. grat. Missæ auditionem die
» festo, etc. ut docent Suarez, Vasquez, Laym. l. 5
» tract. 6 c. 15. et alii. (Undè si scrupulosus sæpiùs
» redeat ad Confessarium, intrà breve tempus semper
» nova confitendo, non semper necesse est imponere
» pœnitentiam novam, cum opus antè debitum possit
» injungi. Bon. Henr. Card. de Lugo, Dian. p. 6 t. 7
» R. 6 contrà Suar. Regin. et Bann.) Si tamen Con-
» fessarius non exprimat, censetur imperâsse opus
» liberum. ut docent iidem, et Dian. p. 3 tract. 4 R.
» 84, Vide Con. d. 10 dub. 8 et Dian. pag. 4 tom. 4
» R. 241. »

Dubitatur igitùr 1. An possit pro pœnitentia imponi opus aliàs debitum? Negant Pal. Scoto, Capreol. etc. ap. Renzi cap. 2 sect. 3 q. 5 et consentit Antoine pag. 517 q. 3 ubi dicit, semper esse imponendum aliquod opus superogatorium; quia opus aliundè præceptum præstandum est à pœnitente, etiàmsi non confiteatur. Sed communiter et meritò affirmant Lugo d. 25 n. 67. Sanch. Dec. l. 1 c. 14 p. 5. Suar. d. 38 sect. 6.

Bon. q. 5 sect. 3 p. 2 nu. 12. Anacl. p. 635 num. 28. Holzm. n. 607. Laym. cap. 15 n. 10. Elbel num 246. Escob. l. 17 n. 170. Spor. n. 504. Dian. p. 3 t. 4 R 83 cum Vasq. Turr. Duard. Vill. etc. Pal. p. 21 § 1 nu. 10 cum Nav. Soto, Henr. Ronc. c. 1 qu. 6 R. 2 cum Con, et Candido, ac Salm. cap. 10 n. 28 cum Aversa. Victor etc. Ratio, quia opus illud jam præceptum, cum sit satisfactorium, benè potest per claves elevari ad meritum etiàm satisfactionis sacramentalis, undè sicùt, qui die festo audit Missam, etiàm ex voto debitam, duplex habet meritum ; ità qui implet opus aliàs præceptum, injunctum, simùl in pœnitentiam. Hoc tamen non faciendum benè advertunt Suar. Laym. et Sporer loc. cit. nisi spectatâ fragilitate pœnitentis. Communiter autem dicunt DD. quod, nisi expressè Confessarius imponat opus aliàs præceptum, intelligatur impositum opus supererogatorium. Vide Palaus loc. cit. qui citat Sanch. et Bon. Si verò Confessarius imponat auditionem Missæ per mensem, non est obligatio audire duas Missas in festo, ut satis communiter docent *Con*. d. 10 dub. 8. Laym. n. 9. Sanch. nu. 6. Pal. tom. 1 tr. 3 d. 19 p. 1 n. 4. Croix n. 1281. Elbel n. 235. Spor. n. 564 et Salm. n. 30 cum Bon. Mercero, et Diana.

Dubitatur 2. An, si pœnitens statim post absolutionem deferat aliud peccatum, sufficiat illi eamdem imponere pœnitentiam? Affirmant Bonac. q. 5 p. 2 n. 3 et Croix n. 1239 ex eadem ratione, ut suprà. Sed meritò id reprobant Palaus p. 21 § 2 n. 10 et Roncag. c. 1 q. 6 R. 2 cum Candido; nam licet opus alias præceptum benè possit injungi in pœnitentiam, ut suprà dictum est, non tamen opus præceptum eodem titulo satisfactionis sacramentalis.

514 « 6. Etsi etiàm possit injungi opus internum, uti » contrà Merat. et alias docent Con. Hurt. et Dian. » p. 4 t. 4 resp. 241, communiter : tamen debet esse » externum, et afflictivum, v. gr. oratio, jejunum, » eleëmosyna. Nam avaris eleëmosyna, luxuriosis » afflictio corporis convenit. Utrùm verò licitè impo-

» nantur preces recitandæ pro defunctis, dubitari
» potest Vega t. 2 c. 64 et Joan. Sanch. d. 16 num. 1
» negant: affirmant probabiliùs Turr. de pœnit. d.
» 37 dub. 4. Card. de Lugo d. 25 sect. 5. Vide
» Dian. t. 4 p. 3 res. 54. »

Advertendum hîc, quod tàm oratio, quàm eleëmosyna, et quodcumque aliud bonum opus injunctum in Sacramento Pœnitentiæ valeat pro opere pœnali et afflictivo, proùt communiter docent Doctores, quia respectu ad nos per naturæ lapsæ statum quæcumque virtuosa actio rationem habet pœnæ, ex eo, quod, amissâ originali justitiâ, omnes ad terrena et propria commoda proni simus. Ità Valent t. 4 d. 7 q. 14. punct. 3. Castrop. d. un. p. 21 § 3 n. 1. Laym. tr. 6. de Sacr. Pœnit. c. 15 n. 9. Pitigiam. 2. p. dist. 15. q. 1. art. 3. concl. 1. et Salm. tr. 6. de Pœnit. c. 10 n. 26. cum aliis, et Busemb. ut suprâ. Idem scripsit novissimè doctus auctor libri, cui titulus (Istruz. per li Nov. Confess. part. 1 cap. 16 n. 373.) ubi dixit: *Ma qui s' avverta che noi non chiamiamo, nè stimiamo inutile la penitenza qualunque ella si sia, che s'ingiunge nel Sagramento, essendo certo, che anche un semplice segno di Croce congiunto con esso Sagramento è efficace per soddisfare; tanto più che nello stato presente della natura caduta ogni opera buona è in qualunque modo afflittiva e penale.* Id benè confirmatur à S. Francisco Salesio in suà Philothea cap. 23. pag. 201. ubi: *L'uno ha della pena a digiunare, l'altro a servire gl' infermi, a confessare, predicare, assistere agli sconsolati, e fare orazione, e simili esercizj: questa pena* (id est orandi, etc.) *vale più che quell' altra* (idest jejunandi); *perciocchè, oltre che egualmente doma il corpo, ella fa frutti molto più desiderabili.* Præsertim confirmatur à S. Thoma, qui dicit: *Quælibet oratio habet rationem satisfactionis, quia quàmvis habeat suavitatem spiritùs habet tamen afflictionem carnis, (ut dicit Gregorius super Ezech. homil. 14.) Dum crescit in nobis fortitudo amoris intimi, infirmatur procùl dubio fortitudo carnis* (*S. Th. Suppl. q.* 15 *à* 1.)

Dubitatur hîc 1. An possit imponi opus internum? Negant Sancius d. 16 n. 1 et Alens. ac Almain apud Suar. d. 38 sect. 6 num. 2 quia pœnitentia, cum sit pars Sacramenti, debet esse sensibilis. Sed meritò cum communi sententia affirmant Suarez Lugo d. 25 n. 67. Pont. de Matr. l. 1 cap. 7 n. 4. Layman. c. 15 quæst. 1. Bonac. p. 2 n. 10. Escob. n. 148. Sporer n. 563 et Salm. cap. 10 n. 27 cum Con. Reg. Hurt. Aversa, etc. Ratio, quia tale opus jam per se est meritorium, et satis fit sensibile per impositionem Sacerdotis, ac acceptationem pœnitentis, proùt contritio fit sensibilis per Confessionem; et sic respondetur rationi oppositæ.

Dubitatur 2. An possit imponi opus applicandum defunctis? Negant Sancius d. 36 num. 1 et Vega c. 64 cas. 4 quia tunc opus non proderit pœnitenti ad satisfaciendum pro seipso, ut tenetur. Sed communiùs affirmant, et probabiliùs Pal. p. 20 § 3 num. 5. Lugo d. 25 n. 62 cum Turr. Anac. p. 635 num. 30. Sporer n. 570. Elbel. n. 246. Holzm. n. 608. Salm. cap. 10 n. 37 cum Aversa, Hurt. Busemb. etc. in Cath. Rom. ubi dicitur: *igitur universæ satisfactionis modum culpæ ratio temperabit. Sed ex omni satisfactionum genere maximè convenit pœnitentibus præcipere, ut certis aliquot et definitis diebus orationi vacent, ac pro omnibus, præsertim pro iis, qui ex hac vita in Domino decesserunt, preces Deo faciant.* Ratio, quia quælibet eleëmosyna est verè meritoria, et licet satisfactio illius operis tunc applicetur defunctis, satisfactio tamen bonæ voluntatis pœnitentis, quâ opus applicat, ipsimet cedit.

« 7. Potest etiàm aliquandò injungi cessatio ab ali-
» quo bono opere (v. g. nimiâ corporis afflictione, vel
» abstinentia aliquâ vice à Communione, ad promo-
» vendum majus bonum pœnitentis, si prudens Con-
» fessarius ad eum finem expedire judicet. Salas,
» Card. de Lugo, Dian. etc. cum Aversa q. 13 sect. 3.
» contra Joannem Sancium. »

Dubitatur, an possit imponi cessatio ab aliquo bono opere, nempè à Communione, jejunio, etc.?

Negat Sancius d. 33 quia hoc non esset opus meritorium. Sed communiter rectè affirmant cum Busemb., et aliis Lugo d. 25 n. 64. Sporer n. 573 cum Suarez, et Salm. c. 10 n. 36 cum Mol. Rod. Gabr. etc. Ratio, quia hujusmodi cessatio potest aliquandò esse actus virtutis, saltèm ad servandam obedientiam Confessario. Rectè verò advertit Lugo, regulariter non expedire hujusmodi pœnitentiam imponere; imò nec possè imponi, quandò omissio illius operis sit fortè occasio aliis judicandi, quod à Confessario in pœnitentiam fuerit injuncta, juxtà dicta n. 512.

« 8. Etsi possit immediatè post absolutionem adhùc » injungi * (ut communissimè dicunt Salm. cap. 10 » n. 42. Viva. q. 6 art. 1 in fine cum Diana, et Spor. » n. 576 cum communi) *; debet tamen fieri antè, » ut servetur ordo judicii. Vide Dian. p. 3 t. 4 resp. » 136 et p. 5 t. 13 res. 36 ubi ex cap. finali, et Och. » docet, etsi consuetudo habeat, ut ità fiat, illam » tamen non induxisse obligationem.

» Resp. 2. Pœnitens communiter tenetur sub gravi 519 » obligatione pœnitentiam, si rationabilis sit, acceptare et implere; ut habet communis contra Cajet. » Sylv. Nav. quorum sententia ad hoc saltèm serviet, » ut neminem non absolutum dimittas, si vel levissimam subire velit, ut notat Sotus et Reg. lib. 7 » cap. 2. Dian. p. 3 t. 4 R. 51 et p. 2 to. 15 R. 52. » * (*Sed huic non asquiesco, juxtà id, quod dixi nu.* » 510 *in fin.*) *

» Dixi 1. *communiter*: quia probabile est, quod » docet Laym. l. 4 t. 6 d. 15. Suar. et Diana p. 3 t. 4 R. » 136 contra Con. Henriq. et alios, pœnitentiam sub » veniali tantùm obligare sequentibus casibus: I. Si » imposita sit pro solis venialibus. Ità citati contrà » Henr. Fagund. II. Si pro mortalibus aliàs Confessis. III. Omissionem partis non gravis, in Confessione mortalium; vel etiàm omissionem totius, si » levis sit, v. gr. unum *Miserere*. Con Fagund. cum » Dian. p. 3 t. 4 R. 102 et p. 6 t. 8 R. 45. * (*Levem* » *esse omittere unum* Miserere, *dicunt etiàm Pal. pag.*

» 21 § 4 *n.* 11 *et Lugo d.* 25 *n.* 74. *Rosarium verò B. Vir-*
» *ginis, etsi quinque decadum, minimè dici potest ma-*
» *teria levis*) * IV. Si confessarius noluit obligare sub
» mortali; quia, cum possit imponere pœnitentiam
» liberè, et sine omni obligatione, ut probat Suarez
» hîc d. 38 sect 7. Henr. Fill. Fag. Tan. Coninch. de
» Sacr. d. 10 dub. 8 n. 65. contra Turr. et Vasq.
» potest etiàm sub levi tantùm imponere. (*Et sic*
» *insinuat agendum P. Segneri in suo Parocho Instr.*
» ac Croix l. 6 p. 2 num 1249. *si pœnitens non accep-*
» *taret penitentiam impositam.*) Vide Dian. p. 3 t. 4 R. 241.
» et p. 4 t. 4. R. 82. V. Eum, qui lucratur indulgen-
» tiam plenariam, liberari ab onere pœnitentiæ) nisi
» sit medicinalis docet Dian. part. 5 t. 12 R. 3 et p. 9
» t. 6. R. 36 et Tann. Gran. C. de Lugo etc. contra
» Val. March. et Avers. (*Vide de hoc n.* 519.) *

» Dixi 2. *Si rationabilis sit*; quià si justo sit gravior
» ac difficilior, nec Confessarius eam moderari velit,
» non peccabit graviter pœnitens, si sine absolutio-
» ne discedens alterius Sacerdotis judicio peccata sub-
» mittat, ut docent Suar. Conin. Laym. Imò ad eam
» non obligatur, si omninò injustam esse constet,
» aut si pœnitens eam non possit implere; vel illius
» sit oblitus. Nec tunc ad aliud quidquam tenetur,
» etsi expediat, ut is, qui sivè culpabiliter, sivè sine
» culpa oblitus est, in sequenti confessione similem
» sibi injungi petat. Ità Conin. Laym. Dian. p. 4 t. 4
» R. 241, contra Richard. et Sylv. qui putant talem
» Confessionem esse repetendam: quod præter cita-
» tos negat etiàm Card. de Lugo n. 78, ex Vasq. do-
» cens, talem satisfacere, si confiteatur illud pec-
» catum oblivionis culpabilis. »

516 Hîc plura dubia occurrunt discutienda. Dubitatur 1. an pœnitens teneatur acceptare justam pœnitentiam, quam imponit Confessarius? Tres sunt sententiæ. *Prima* negat, quam tenet Cajet to. 1. Opusc. tr. 6 qu. 2 ad 2. et probabilem putant Sporer n. 548 et Tamb. c. 2 n. 7, quia non tenetur acceptare, qui vult eam solvere in Purgatorio. *Secunda* sententia, quam tenent

Nav. cap. 26 n. 29, item Sotus, Med. Gabr. ap. Lugo d. 25 n. 68 et Soto, Zerola, Vill. etc. ap. Renzi c. 2 sect. 3 qu. 12. dicit, eum posse non acceptare, sed si acceptet, tenêri ad eam exequendam. *Tertia* sententia communis et vera, quam tenet Suar. d. 38 sect. 7 n. 2. (qui oppositas vocat temerarias, Lugo l. c.) ubi nostram sententiam vocat certam cum Vasq. et Victor. (qui post Tridentinum dicunt, eam esse de fide) Elbel n. 227 et Salm. c. 10 n. 52, cum S. Thoma, Palu d. et P. Soto, dicit peccare eum, qui pœnitentiam non acceptat, vel non vult implere, et absolutionem vult recipere. Ratio, quia, ut docet Benedictus XIV. in Epist. Encycl. Inter præteritas. (in Bullar. tom. 3 p 170 § 67.) sicùt Confessarius justam tenetur injungere pœnitentiam, ità pœnitens tenetur illam acceptare.

Probabile tamen est, quod, si pœnitenti videatur pœnitentia illa justo gravior, aut nimis onerosa respectu ad suam imbecillitatem, tunc si confessarius nollet eam moderari, posset saltèm sine culpa gravi discedere absque absolutione, et alium adire Confessarium, ut dicunt cum Busemb. et Con. suprà, Suar. d. 38 sect. 7 n. 4. Laym. cap. 15 n. 6. Elbel n. 228. Holzmann. n. 601 et Spor. n. 550. Hoc tamen intelligendum, si pœnitentia illa verè sit irrationabilis, vel impar debilibus viribus pœnitentis; nam si contrà pœnitentia facilè posset ab eo impleri, et nollet ex mera desidia illam acceptare, ac cum levi absolvi vellet, non videtur posse excusari à peccato gravi, quia (ut benè ait Lugo n. 69.) sicùt peccaret Sacerdos imponendo levem pœnitentiam sine justa causa pro gravibus culpis, ità peccaret pœnitens volens sine causa recipere absolutionem cum pœnitentia justo leviori.

Dubitatur 2. An pœnitens peccet graviter, si omit- 512
tat implere pœnitentiam gravem, impositam pro venialibus, aut mortalibus confessis? Commune est, quod, si injungatur pœnitentia levis, non sit obligatio illam implendi sub gravi, etiàmsi tota omittatur; Pal. p. 21 § 4 n. 11. Lugo d. 25 n. 74. Renzi cap. 2

sect. 3 qu. 14. Suar. d. 38 sect. 7 n. 5. Croix n. 1278. cum Aversa, et aliis passim. Ratio, quia materia levis non est capax gravis obligationis. Nec obstat, quod Sacramentum maneat incompletum, nam illud jam est completum essentialiter; completio autem integralis per materiam levem non obligat nisi leviter secundùm materiam. Dubium vertit, quandò materia pœnitentiæ sit gravis. *Prima* sententia probabilis et communior dicit esse peccatum grave illam omittere, ità Lugo, et Pall. ll. cc. Bon. qu. 5 sect. 3 p. 4 n. 4. Roncaglia cap. 2 q. 2 R. 2. Concina p. 423 n. 11. Salm. cap. 10 n. 62. Escob. lib. 17 n. 206. cum Henr. Con. Fag. et Nunno. Ratio, quia gravitas vel levitas hujus obligationis non sumitur ex gravitate causæ, nempè peccati confessi, sed ex materia præcepta, scilicet pœnitentiæ impositæ. *Secunda* verò sententia satis probabilis negat hanc obligationem esse gravem, ità Nav. cap. 21 n. 43. Suar. loc. cit. Laym. cap 15 n. 7. Diana p. 3 tract. 4 R. 136. Spor. n. 544. et probabilem putant Lugo n. 76. Mazzotta to. 3 p. 381. Tamb. cap. 2 n. 4. cum Henr. et Croix n. 1279. cum Soto Palud. Fill. Led. et Aversa. Ratio, quia hoc casu materia satisfactionis impositæ non est necessaria in quantùm est gravis; undè sicùt Confessarius non tenebatur, imò nec poterat illam imponere sub gravi, ità nec pœnitens sub gravi adimplere. Nec obstat dicere, quod pœnitentia non sit commensuranda cum peccato, sed cum pœna temporali ob peccatum debita; nam respondetur 1 quod si hoc esset, utique deberet pro quolibet veniali gravis imponi pœnitententia, cum unicuique veniali gravis, imò gravissima debeatur pœna. Resp. 2 quod ex Tridentio pœnitentia injungenda sit *pro qualitate criminum*, non autem pœnæ. Sentio tamen dicendum cum Roncaglia (cui consentit etiàm Laym. l. c.) quod si per accidens peccata illa venialia valdè disponerent pœnitentem ad mortale, tunc posset Confessarius gravem ei imponere pœnitentiam, ut ipsum removeret à periculo peccandi mortaliter; et tunc tenebitur pœnitens, si velit ab-

solvi, illam acceptare et adimplere. Præterea censeo, quod, si pœnitens pro mortalibus confessis condignam non egerit pœnitentiam, tunc si iterùm eadem peccata clavibus subjiciat, benè poterit Confessarius gravem injungere pœnitentiam; et pœnitens, si acceptet, teneatur eam implere.

An autem circumstantias pœnitentiæ impositæ teneatur pœnitens implere sub mortali, nempè ad recitandam coronam flexis genibus, brachiis extensis, et similia? Res. nulli dubium, quin omissio circumstantiæ saltèm venialis sit futura quandò verò sit futura vel ne mortalis, pendet ex molestia levi aut gravi, quam affert circumstantia, vel per se, vel respectivè ad pœnitentem, proùt significaverit Confessarius pœnitentiam imponens; ità communiter Sanch. Dec. l. 4 c. 12 n. 8. Lugo d. 25 n. 93. Viva q. 5 ar. 2 n. 4. Renzi c. 2 sect. 3 q. 16. Tamb. l. 4 c. 2 n. 14. et Croix n. 1280. cum Dicast. Aversa etc.

Dubitatur 3. An Confessarius pro culpis gravibus possit imponere pœnitentiam gravem, sed sub obligatione levi? *Prima* sententia negat; quam tenent Renzi cap. 2 sect. 3 qu. 14 et Bonac. quæst. 5 sect. 3 p. 4 n. 4. cum Coninch. et Nunno. Ratio, quia, licet possit legislator in materia gravi obligare tantùm sub levi, tamen in hoc Sacramento Confessarius non reputatur ut legislator, sed ut simplex minister, cum ibi agat nomine Dei, undè non potest materiam per se gravem sub levi imponere. *Secunda* sententia communior affirmat, quam tenent Busemb. ut suprà cum Henr. et Fagundez, Suar. d. 38 sect. 7 n. 5. Filliuc tr. 8 n. 54. P. Segneri Instruct. ad Conf. cap. 3 Tamb. lib. 4 cap. 2 n. 6. Dicast. apud Croix n. 1249. et probabilem vocat Viva qu. 6 art. 1 n. 2. cum Medina, et Diana. Ratio, quia reverà (ut ipsi adversarii concedunt, utque dictum est lib. 1 n. 143.) quilibet legislator potest gravem materiam præcipere sub levi. Nec obstat ratio opposita; nam Confessarius in hoc Sacramento non tantùm fungitur vice Christi, sed etiàm est à Christo constitutus verus judex et legis-

lator, qui ex potestate sibi tradita solvit remittendo peccata, et ligat præcepta imponendo circà obligationem satisfactionis implendæ: undè hujus obligationis gravitas oritur non ex vi Sacramenti, sed ex præcepto Confessarii. Hæc secunda sententia per se loquendo valdè probabilis mihi videtur, sed non probarem, si Confessarius ex hac doctrina vellet pro peccatis gravibus totam pœnitentiam imponere sub levi, excepto casu gravis ægritudinis, aut intensissimæ contritionis, vel alio casu rarissimo, in quo omninò videretur expedire ad salutem pœnitentis; censeo enim ex præcepto Tridentini teneri semper Confessarium injungere aliquod grave opus sub obligatione gravi (ut jam dixi n. 510. *in fine*); licet sit leve respectivè ad numerum et gravitatem peccatorum. Præfata ergò sententia deservire poterit ad hoc tantùm, ut Confessarius, postquàm imposuit aliquam pœnitentiam gravem, aliam graviorem injungat sub levi, ut si pœnitens illam implebit, sacramentaliter satisfaciat; si verò negliget, non gravetur culpâ gravi. Et sic puto rectè se gerere Confessarium; cum enim spectatâ pœnitentis imbecillitate possit Confessarius primam tantùm gravem pœnitentiam imponere sub præcepto, et graviorem sub consilio præscribere, meliùs consulet bono pœnitentis, imponendo illam graviorem sub levi, ut omnia opera injuncta eleventur ad meritum satisfactionis sacramentalis. Minimè autem approbo id, quod dicunt Medina apud Suar. et alii apud Busemb. ut suprà, nempè quod Confessarius possit aliquandò injungere pœnitentiam sine ulla obligatione; hoc dico est omninò improbabile; nam legislator potest ferre et non ferre legem, sed si ferat, non potest quidem eam ferre sine obligatione, cum lex debeat necessario saltèm sub levi obligare; lex enim, quæ non obligat, non est lex, sed consilium.

519 Dubitatur 4. An tempore Jubilæi, vel Indulgentiæ plenariæ possit Confessarius absolutionem impertiri nullâ injunctâ pœnitentiâ? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent Lugo d. 27 n. 21. Suar. d. 38 sect. 10 n. 10.

Pal. p. 21 n. 9. cum Toleto, et Sa, Viva qu. 6 art. 1 n. 1. v. Quinto (limitant tamen Salm. et Viva nisi pœnitens indigeat aliquâ pœnitentiâ medicinali): et idem docuit D. Th. Suppl. qu. 25 ar. 1 ad 3 ubi ad objectionem, quod non possit Sacerdos remittere pœnitentiam, cum hæc sit pars Sacramenti, respondet: *Prò eo faciens Indulgentias, solvit pœnam quam debuit, de bonis Ecclesiæ communibus*. Subdit verò ad 4. *Tamen consulendum est eis, qui Indulgentias consequuntur, ne propter hoc ab operibus pœnitentiæ injunctis abstineant.* Ratio hujus sententiæ est, quia pœnitentia principaliter imponitur ad satisfaciendum pœnæ temporali, quæ jam tota remittitur per Indulgentiam. Sed his non obstantibus, tenendum est oppositum cum Concin. pag. 407 num. 6. Roncaglia cap. 2 quæst. 7 et Croix num. 1273. cum Filliuc. Rod. Dicast. Et hodiè non est ampliùs de hoc dubitandum dum noster SS. Pontifex Bened. XIV. in cit. Epist. Encycl. Inter præteritas. (Vide in Bullar. to. 3 p. 170 § 65) sententiam contrariam tamquàm laxiorem reprobat, dicens, non posse putari verum pœnitentem, qui Indulgentias consequi cupit, si hujus prætextu se vult eximere à pœnitentia sacramentali adimplenda. Ratio 1 quia, ut Pœnitens posset per Indulgentias liberari à pœnitentia certè debita, certus esse deberet, se illam lucrari: sed patet hoc valdè incertum esse; undè non potest debito certo satisfacere per incertam absolutionem. Ratio 2 quia, licet certò quis Indulgentias lucraretur, deberet tamen semper aliquam pœnitentiam (quæ est integralis pars Sacramenti) implere, ne Sacramentum mutilum maneat.

Dixi aliquam pœnitentiam; nam communiter et probabilissimè, præter AA. citatos pro prima sententia, dicunt Nav. cap. 26 n. 21. Tol. lib. 3 cap. 11 n. 8. Sporer n. 258. Elbel n. 248. Holzm. n. 612. et Laym. cap. 15 n. 12. cum Soto, et Henr. causâ Indulgentiarum benè posse à Confessario pœnitentiam diminui, modò aliqua imponatur, quia per eam jam integratur Sacramentum, et contrà per Indulgentias

probabiliter satisfit pœnæ temporali de bonis communibus Ecclesiæ, ut docet D. Thomas loc. cit.

520 Dubitatur 5 an, si pœnitens oblitus sit pœnitentiæ injunctæ, teneatur repetere Confessionem, ut aliam pœnitentiam accipiat? *Prima* sententia, quam tenent S. Anton. p. 3 tit. 14 cap. 19 § 19. et Bonac. q. 5 sect. 3 p. 3 n. 9. cum Sylv. et aliis, dicit, hunc teneri saltèm præcipua repetere peccata, ut condigna pœnitentia ei imponatur: quia pœnitens curare debet, quantùm commodè potest, ut Sacramentum fiat integrum; qui enim tenetur ad finem, tenetur etiàm ad media. *Secunda* verò sententia communis, quam tenent Lugo d. 25 n. 87. Pal. p. 21 n. 19. Sporer n. 552. cum communi, Croix n. 1275. Ronc. c. 2 qu. 7. Holzm. n. 617. Viva qu. 6 art. 2 n. 6. Diana to. 4 tract. 4 R. 241. Elbel p. 272 n. 244. cum Nav. Soto, Aversa, et Salm. c. 10 n. 83. cum Suar. Vasq. Laym. Conc. Vict. Candido, Vivald. etc. negat obligationem hanc, etiàmsi pœnitens culpabiliter oblitus fuerit pœnitentiam; ut specialiter notant Salm. Sporer, Holz. Elbel, Lugo cum Vasq. et Croix cum Nav. Soto, et aliis; Ratio, quia ex una parte non tenetur amplius ad pœnitentiam, cum illius impletio facta sit ei impossibilis; ex alterà non videtur extare hæc obligatio repetendi Confessionem, ut integretur Sacramentum, cum nemo videatur tenêri repetere sua peccata, semper ac ipsa directè fuerint remissa; hoc enim gravissimum esset onus. Utraque sententia est probabilis. Meritò autem advertunt Coninck. d. 10 dub. 9 n. 86. Pal. n. 18. Diana, Elb. Spor. ll. cc. et Salm. n. 83. cum Cajet. Soto, Nav. et Med. quod talis pœnitens teneretur utique, cum commodè posset, adire Confessarium suum, si putaret illum adhùc memorem esse pœnitentiæ, quam injunxit; tunc enim ejus impletio est ei adhùc moraliter possibilis.

521 « Is, qui pœnitentiam implet in statu peccati mor-
» talis, probabiliter quidem satisfacit præcepto, cum
» impleat ejus substantiam; peccat tamen, sed veni-
» aliter, ut docent Suarez, Laym. Dian. loc. cit. quia

» Sacramenti partem suscipit indignè, et obicem po-
» nit effectui, scilicet remissioni pœnæ (quem ta-
» men, obice remoto, recuperari docent Nav. Tol.
» Caj. Dian. p. 3 t. 4 R. 85 Fagund. Suarez, etc.)
» undè quamprimùm est implenda, potestque gra-
» viter etiàm peccari nimiùm differendo, quod ex
» variis circumstantiis judicandum. V. Dian. part. 2
» t. 15 res. 53 et p. 5 t. 13 R. 38. Non esse autem
» grave, seu mortale, si non differat ultrà octiduum,
» docet Hurt. apud Dian. Imò posse differri per an-
» num (hoc est quamdiù non tenetur ad novum Sa-
» cramentum pœnitentiæ) vult ipse (Dian. part. 9
» t. 7 res. 57 ex Amico, et Leand. etc. nisi tamen
» pœnitens dubitet, an posteà possit implere; eo
» enim casu tenêri quàm primum commodè potest.
» * (*Hoc meritò communiter rejicitur cum* Salm. c. 10
» n. 65. Tamb. lib. 4 c. 2 n. 9. et Croix n. 1288. *qui*
» *probabiliter tamen excusat à mortali, si dilatio sit ad*
» *mensem, si pœnitentia sit tantùm vindicativa. Ron-*
» *caglia verò damnat de mortali si differatur pœnitentia*
» *per* 15 *dies, sed hoc videtur nimis regidum; non re-*
» *putatur enim gravis dilatio, quæ non affert grave*
» *præjudiciem rei præceptæ, ut ait Lugo dub.* 25
» *num.* 91. *qui addit num.* 92. *dilationem, ut sit gra-*
» *vis, debere esse ad longum tempus. Renzi autem*
» *q.* 18. *cum Cotonio, et Gloss. in l. fin. C. de Cens.*
» *dicit, non esse gravem dilationem infrà sex menses;*
» *sed hoc videtur nimis benignum.*) * Similiter non
» esse mortale, si obligatus jejunare feriâ 6 differat
» in diem sequentem: vel obligatus communicare
» singulis mensibus differat ad 6 vel 8 dies, affirmat
» Dian. loc. cit. ex Palao, præsertim ex causa aliqua,
» tametsi levi. * Dicunt Salm. c. 10 n. 65. *non esse*
» *mortale differre obligationem confessionis per* 4 *dies, si*
» *justa causa excuset.* Item Palaus punct. 21 § 4 n. 12.
» Spor. n. 577. Holzm. n. 605. cum Suar. Conc. *et*
» *aliis censent, non esse mortale differre Communionem*
» *per* 6 *vel* 8 *dies, quandò quis tenetur communicare*
» *per singulos menses. Et consentit* Roncag. c. 2 q. 6

» R. 1 *modò (rectè monet) pœnitentia non sit medicinalis, ità ut illà dilatà periculum sit relabendi. Putat autem* Croix n. 1277. cum Gob. et Steph. *quod ex decem communionibus omittere unam, non sit mortale, sed huic non acquiesco.)* * »

522 Dubitatur 1. An, qui existit in mortali, possit implere pœnitentiam impositam. *Prima* sententia negat, et hanc tenent Tabiena, Alens. Anchid. apud Salm. c. 10 n. 70. Et citant pro se D. Thomam, qui Suppl. q. 14 art. 2 ad 2 sic ait: *Oportet...quod opera satisfactoria sint Deo accepta, quod dat eis charitas, et ideò sine charitate opera facta non sunt satisfactoria.* Ratio hujus sententiæ est, quia peccator injuriam irrogat Sacramento, dum obicem ponit satisfactioni in Sacramento impositæ. *Secunda* sententia, quàm tenent Tournely Prælect. Theol. t. 9 p. 245. R. 3. Juenin. t. 7 p. 490 art. 3. Antoine p. 519, etiam negat eam impleri, si impleat habens actualem affectum ad peccatum mortale; secùs si tantùm existat in mortali; ità præfàti Auctores. Ratio, quia ad satisfaciendum Deo non requiritur status gratiæ sanctificantis, sed sufficit voluntas Deum placandi, quæ contrà deest in eo, qui habet actualem affectum ad peccatum. *Tertia* sententia communis et probabilior universè affirmat, et hanc tenent Suar. d. 38 sect. 8 n. 1. Nav. c. 3 n. 7. Salm. c. 10 n. 69. Conc. p. 359 n. 3. Roncag. c. 2 q. 5. Lugo d. 25 n. 30 cum Palud. Cajet soto, Sylv. et Bon. sect. 3 p. 4 n. 15 cum Sa, Tol. Val. Vasq. Con. Fill. etc, Ratio, quia ad implendum præceptum satisfactionis sufficit, ut ponatur opus præcepti, licet præcepti finis non obtineatur. Respondetur autem ad textum D. Thomæ, quod ibi S. Doctor non loquatur de adimpletióne satisfactionis injunctæ, sed tantùm de ejus merito, quod non potest haberi sine charitate.

523 Dubitatur 2. An peccet, qui implet pœnitentiam impositam, existens in mortali? Conveniunt DD. hunc non peccare mortaliter; alii verò, ut Lugo d. 25 n. 32 ac Aversa, Dicast. Stephan. etc. apud Salm. c. 10 n. 70, qui putant probabile, dicunt, eum nullo modo pec-

care; quia, ut ajunt, nulla est culpa obicem ponere soli remissioni pœnæ. Alii tamen probabiliùs tenent, hunc peccare venialiter, quia ponere obicem effectui partiali Sacramenti non potest ab aliqua culpa excusari; ità Suar. d. 38 sect. 8 n. 7. Laym. c. 15 n. 15, Wigand. tract. 13 n. 129. Bon. p. 4 n. 15 et Salm. l. c. etiàm probabile censent. Dicunt autem Wig. Salm. et Antoine, quod, recedente fictione, tunc pœnitentia habeat effectum satisfactionis; contrà Scotum, Medin. Bon. et Vasq. qui censent habere effectum, cum impletur.

« 2. Pœnitentiam (etiàm medicinalem) impositam 524
» sub conditione hac, si iterum labatur, nec tenêri
» acceptare, nec implere, eò quod Confessarius nec
» Judex sit, nec Medicus peccatorum committendo-
» rum, docet Diana part. 6 t. 7. Res. 49. ex Palao,
» Trull. etc. Sed contrarium probabiliùs cum Suarez
» tenet Aversa q. 13 sect. 4, quia non imponit eam pro
» peccatis committendis, sed commissis sub conditio-
» ne reincidentiæ. » * (Et sic tenendum cum Suar. de Rel. l. 3 c. 8. Laym. c. 15 n. 11. Bon. p. 2 n. 26. Salm. c. 10 n. 38 cum Aversa, et aliis. *Id tamen intelligendum, modò imponatur proportionata pœnitentia pro peccatis confessis.*) *

» 3. Qui non implevit intrà tempus præscriptum, 525
» non ideò deobligatur.

Dicit Henriq. apud Renzi c. 2 sect. 3 qu. 18 quod, si assignetur dies ad pœnitentiam implendam, transacto illo, non sit ampliùs obligatio implendi; sed omninò tenendum est oppositum cum Busemb. et Diana p. 5 tract. 13. R. 37. Renzi l. c. ac Croix n. 1290 cum Aversa, et Mendo. Dicunt autem ibid. Sporer, Con. et Gob. quod, si alicui sit injunctum jejunium die Sabbati in honorem B. M. V. transacto eo die, non teneatur in alio. Sed hæc opinio nec mihi arridet, tum quia semper principaliter intenditur à Confessario jejunium, et accessoriè dies; tum quia, quandò materia est divisibilis, qui non potest implere totum, tenetur ad partem.

526 » 4. Potest satisfacere per alium, cui Confessor id » concedit, vel qui per se non potest, ut docent Reg. » Fagund. Dian. p. 4 t. 4. Res. 141. * Sed adverte hîc » Prop. 15 damnatam ab Alex. VII. quæ dicebat: » *Pœnitens propriâ auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius pœnitentiam adimpleat.*) * Hic » tamen non tenetur, nisi Confessor voluerit. An verò » satisfaciens pro alio, simùl pro se possit, alii ajunt, » alii probabiliùs negant, ut habet Sa.

» 5. Non necessario impletur antè Communionem.
527 » *(Hîc advertantur quatuor Propositiones damnatæ » ab Alexandro VIII. nempè Prop. 16. Ordinem præ» mittendi satisfactionem absolutioni induxit non Po» litia, aut institutio Ecclesiæ, sed ipsa Christi lex, et » præscriptio, natura rei idipsum quodammodò dic» tante. Prop. 17. Per illam praxim mox absolvendi, » ordo pœnitentiæ est inversus. Prop. 18. Consuetudo » moderna quoad administrationem Sacramenti pœ» nitentiæ, etiàmsi eam plurimorum hominum sus» tentet auctoritas, et multi temporis diuturnitas con» firmet, nihilominùs ab Ecclesia non habetur pro » usu, sed pro abusu. Prop. 22. Sacrilegi sunt judi» candi, qui jus ad Communionem percipiendam præ» tendunt, antequàm condignam de delictis suis pœ» nitentiam egerint.) *

528 » Quæres: Quis pœnitentiam possit commutare, » et quomodò?

» Res. 1. Ex justa causa quivis Sacerdos id potest, » si quis de novo ei confiteatur, ut habet communis » sententia, contrà Sotum, et Vasq., saltèm si peccata » non sint reservata: imò etiàm probabiliter, etiàmsi » talia fuerint, ut habet Fernand.

» Resp. 2. Sine nova Sacramenti administratione » potest id solus Sacerdos, qui injunxit, si adhùc re» cordetur statum pœnitentis, et hic ad eum recurrat » tempore tàm brevi, ut moraliter idem judicium cen» seri possit, v. g. intrà hebdomadam. Hen. et alii 4. » imò etsi post longius intervallum. Card. de Lugo, » Aversa, et Dian. p. 7 t. 6 res. 46 et p. 9 tr. 6. R. 57

» contrà Pal. etc. Ratio, quia judex, incognitâ causâ, » non potest ferre sententiam. Ità Sylv. Suar. Con. » Laym. Fill. Reg. Fag. et Card. de Lugo, contrà Nav. » Henr. Tol. Sa, Rodr. Bejam, Val. Dian. p. 3 t. 4 » res. 53 et p. 2 t. 1 misc. R. 53, qui dicunt, etiàm » alium posse, non repetitis peccatis. Quæ sententia, » etsi non ex ratione, ex principio tamen extrinseco » videtur esse in praxi probabilis (Dian. enim l. c. pro » ea adducit 14. Auctores, dicitque, esse usum, sivè » praxim Confessariorum), et Confessariis posse ser- » vire, quandò pœnitens difficulter adduci potest ad » repetenda peccata, vel tempus id non fert; præser- » tim si ex confessione (nam in ea, et non extrà, de- » bet fieri) aliorum peccatorum, et ex præsenti statu » pœnitentis, ipsiusque testimonio habeant aliquam » confusam notitiam peccatorum præteritæ confes- » sionis. Ità Fag. part. 2 l. 9 c. 4 n, 22. Card de Lugo » d. 25 sect. 6 n. 107 et 109.

» Resp. 3. Ipse pœnitens non potest commutare pœ- » nitentiam, etiàm in evidenter meliorem, ut docent » Sanchez 6 mor. Conin d. 10 art. 12 n. 13 Regin. et » alii: etsi contrarium probabile dicat Dian. p. 3 t. 4. » R. 53 et p. 5 tract. 14 res. 73 ex Porc. et Vill. Sed » hoc Turr. temerarium, Card de Lugo communi » Theologorum, et fidelium sensui repugnare dicit » d. 23 sect. 6 n. 95. »

Dubitatur 1. An pœnitens optans pœnitentiam in- 519
junctam sibi commutari, teneatur Confessionem factam repetere? Resp. si confitetur eidem Confessario, non erit opus eam repetere, dummodò Confessarius adhùc confusè recordetur statûs ejus conscientiæ. Si verò confitetur alteri, duplex est sententia: *Prima* sententia affirmat, esse obligationem repetendi, et hanc tenent Laym. c. 5 n. 16. Lugo d. 25 n. 107. Pal. p. 21 §. ult. n. 13. Concina p. 434 n. 20. Roncag. c. 3 q. 3. Holzm. p. 158 n. 616. Croix n. 1295. Elbel p. 171 n. 243. Sporer p. 243 n. 588. Tamb. l. 4 c. 3 n. 22 et Salm. c. 10 n. 79 cum Suar. Soto, Sylv. Vasq. Conc. Reg. Molf. etc, Ratio 1. quia Confessarius non potest

pœnitentiam commutare, nisi in judicio sacramentali; hoc autem judicium non potest exercere nisi pœnitens sua deferat crimina. Ratio 2. quia pœnitentia, ut docet Tridentinum, non solùm debet esse punitiva, sed etiàm medicinalis, nempè ut non tantùm sit in vindictam vitæ anteactæ, sed etiàm in custodiam futuræ; nequit autem Confessarius convenientem medicinam pœnitenti applicare, nisi culparum ejus notitiam habeat. *Secunda* verò sententia satis probabilis negat esse hanc obligationem, eamque tenent Nav. Man. c. 26 n. 22. Tolet. l. 3 c. 11 n. 12. Bonac. qu. 5 p. 3 n. 8. Sa, *v. Satisfactio*, n. 5. Dian. p. 2 tr. 15. R. 53 cum Henr. Vill. Rodr. Victor. Vivald. Portell. Valer. etc. et hanc probabilem putant Busemb. ut suprà, Lugo n. 109. Anacl. p. 532 n. 17. Sporer n. 589 et Laym. Salm. Holzm. ac Tamb. l. c. Ratio, quia in hac secunda Confessione non agitur de judicio ferendo super culpis delatis in Confessione præcedenti, ubi judicium jam fuit efformatum, sed tantùm agitur de pœnitentis impotentia sivè imbecillitate ad pœnitentiam implendam, et sic respondetur ad primam rationem. Difficiliùs est respondere ad secundam; sed responderi potest, quod Confessarius commutando pœnitentiam in æqualem vel minorem, possit præbere medicinam peccatis aliàs confessis, vel imponendo pœnitentiam æquivalentem, vel pœnitentiam datam minuendo juxtà dispositionem pœnitentis. Cæterùm iidem AA. primæ sententiæ (ut Palaus, Salm. Roncag. Elbel, et Croix) fatentur, eo casu non esse opus singula peccata repetere, sed tantùm præcipua, quantùm sufficit ad notitiam confusam habendam statûs pœnitentis. Adduntque probabiliter Nav. c. 56 n. 22. Sporer l. c. et Tamb. n. 23 quod, si Confessarius advertat pœnitentem non implevisse pœnitentiam, nec facilè impleturum, etiàm, eo non petente, poterit ei illam commutare.

Dubitatur 2. An Confessarius inferior possit commutare pœnitentiam à Superiore impositam ob casus reservatos? *Prima* sententia communior negat, et hanc tenent Gonet d. 13 n. 36. Suar. dist. 38 sect 10 n. 24,

Lugo dist. 25 n. 104. Holzm. n. 616. Sporer n. 5185. Conc. p. 433 n. 16. Renzi c. 2 sect. 3 qu. 27 item Con., Valent. Reg. Vega, Molf. etc. apud Salm. c. 10 n. 72. Ratio, quia accessorium sequitur naturam principalis: sicùt ergò reservatum erat Superiori judicium in causa principali, scilicet in absolvendis reservatis, ità reservata manet impositio pœnitentiæ, quæ ad idem judicium pertinet. *Secunda* verò sententia affirmat, eamque tenent Palaus p. 21 §. ult. n. 7 et Elbel n. 242 cum Sanch. Bon. et Hen. ac probabilem vocant Spor. et Salm. ll. cc. cum Vasq. Nav. Sa, Dic. Gabr. Fernand. etc. Ratio, quia cum pœnitens à pecatis jam fuerit à Superiore absolutus, est omninò ablata reservatio, et remanent illa peccata communia; undè si pœnitens illa iterùm subjiciat inferiori, potest hic novum de eis formare judicium, ac proindè pœnitentiam commutare. Nec obstat, ut dicunt, quòd inferior potestatem non habeat in sententiam superioris, nam quandò sublata est reservatio, uterque eamdem habet potestatem. His tamen non obstantibus, prima sententia mihi arridet: nam licet inferior hîc et nunc possit novum formare judicium super illa peccata, si rursùs ei deferantur, tamen nullam ipse habet facultatem mutandi sententiam superioris in judicio priùs ab eo lato; principium enim certum est, quod inferior nihil possit in legem superioris. Probabile autem puto id, quod dicunt Bonac. part. 3 n. 6 et Renzi l. c. cum Suarez, Henr. Victor. Med. Fagund. etc. quod secunda sententia posset locum habere, si gravis accederet causa, et non esset facilis accessus ad Superiorem; quia tunc inferior licitè posset pœnitentiam commutare ex præsumpta Superioris conniventia.

Dubitatur 3. An Confessarius possit commutare pœnitentiam extrà Confessionem? Certum est, quod alter Confessarius nequeat extrà Confessionem mutare pœnitentiam etiàm injustam à primo impositam, ut cum communi sententia dicunt Diana p. 2 tract 15 R. 53 (contra Valer. et Victorell.) Salm. c. 10 nu. 74 et Croix n. 1293 cum Lugo, qui meritò oppositam vo-

cat improbabilem. Si verò sit idem Confessarius qui pœnitentiam imposuit, senset Coninck. n. 46. Dub. 8. in fine, eum posse pœnitentiam commutare extrà Confessionem, sed non ultrà quam infrà eumdem diem; Sporer verò n. 586 cum Sot., et Val. extendit ad biduum; Bus. et Dian. l. c. cum Hen. Led. Viva. etc. extendunt ad hebdomadam; imò Lug., Aver., Gab. etc. apud Salm. l. c. id permittunt adhùc per longius intervallum. At veriùs puto dicendum cum sententia communiori, quam tenent Bon. p. 3 n. 7. Conc. p. 433 nu. 17 et Salm. ib. cum Suar, Nav. Sylv. Vega, Reg. Præpos. et Dic. id tantùm posse admitti, si fiat statim post absolutionem antequàm pœnitens discedat, quia tunc tantùm videtur moraliter perseverare idem judicium.

530 Cum autem valdè proficuum possit esse pœnitentibus, ut faciliùs inducantur ad majorem pœnitentiam acceptandam, et fortiùs à peccatis abstineantur, eis indicare pœnitentias, quæ olim in Canonibus pœnitentialibus errant præscriptæ pro aliquibus criminibus, ut monent Catechismus Romanus, D. Antoninus, et D. Carolus Borromæus; ideò hîc operæ pretium duxi adjicere aliquos principaliores ex dictis canonibus secundùm ordinem Decalogi, videlicet :

Circà I. Præceptum. 1. Qui à fide desciverit, pœnitentiam aget annis decem. 2. Qui auguriis, et divinationibus servierit, quive incantationes diabolicas fecerit, pœnitens erit annis septem. 3. Respiciens furta in astrolabio, pœnitens erit annis duobus. 4. Si quis ligaturas, aut fascinationes fecerit, pœnitens erit duos annos. 5. Qui magos consuluerit, in pœnitentia erit annos quinque.

Circà II. Præceptum. 1. Quicumque sciens pejeraverit, 40 dies in pane et aqua, et septem sequentes annos pœniteat, et numquàm sit sine pœnitentia; et numquàm in testimonium recipiatur, et post hæc Communionem percipiat. 2. Qui perjurium in Ecclesia fecerit, pœnitentiam aget annos decem. 3. Si quis Deum, vel B. Virginem, vel aliquem Sanctum publicè blasphemaverit, præ foribus Ecclesiæ diebus

Dominicis septem, in manifesto, dum Missarum solemnia aguntur, stet, ultimoque ex illis die, sine pallio, et calceamentis, ligatus corrigia circà collum; septemque præcedentibus feriis sextis in pane et aqua jejunet, Ecclesiam nullo modo ingressurus. Singulis jam illis septem diebus Dominicis tres, aut duos, aut unum pauperem pascat, si potest, alioquin aliâ pœnitentiâ afficiatur. Recusanti Ecclesiæ ingressus interdicatur, et in obitu ecclesiasticâ careat sepulturâ. 4. Qui votum simplex violaverit, pœniteat tribus annis.

Circà III. Præceptum. 1. Qui opus aliquod servile die Dominico festove fecerit, pœnitentiam aget tres dies in pane et aqua. Si quis jejunia à S. Ecclesia indicta violaverit, pœnitentiam aget dies viginti in pane et aqua. 3. Qui in Quadragesima jejunium violaverit, pro uno die pœnitentiam aget dies septem. 4. In Quadragesima carne sine inevitabili necessitate vescens, in Pascha non communicet: ac prætereà à carne abstineat.

Circà IV. Præceptum. 1. Qui parentibus maledixerit, quadraginta dies pœnitens sit in pane et aqua. 2. Qui parentes injuriâ affecerit, tres annos. 3. Qui percusserit, annos septem. 4. Si quis contra Episcopum, Pastorem, et patrem suum insurrexerit, in Monasterio omnibus diebus vitæ suæ pœnitentiam aget. 5. Si quis Episcopi, aut Ministrorum ejus, vel Parochi sui præcepta contempserit, vel irriserit, pœnitentiam aget dies 40 in pane et aqua.

Circà V. Præceptum. 1. Qui Presbyterum occiderit, pœniteat 12 annis. 2. Si quis patrem, aut matrem, fratrem, aut sororem occiderit, toto vitæ suæ tempore non suscipiat corpus Domini, nisi obitu, abstineat à carne, et vino, dum vixerit, jejunet secundâ, et quartâ, et sextâ feriâ. 3. Si quis hominem occiderit, ad januam Ecclesiæ semper erit, et in obitu Communionem recipiet. 4. Qui homicidii auctor fuit, ob consilium, quod dedit, pœnitentiam aget 40 dies in pane, et aqua, cum septem sequentibus annis. 5. Si qua mulier spontè abortum fecerit, pœnitentiam aget an-

nos tres; si nolens, Quadragesimas tres. 6. Qui nolens filium oppresserit, pœnitentiam aget dies 40. in pane et aqua, oleribus ac leguminibus: abstinebit ab uxore dies totidem. Deindè pænitens erit tres annos per legitimas ferias: tres præterea quadragesimas in anno observabit. 7. Qui sceleris occultandi causâ filium necavit, pœnitentiam aget annos decem. 8. Si quis per iram subitam, aut per rixam hominem necârit, pœnitentiam aget annos tres. 9. Si quis aliquem vulneraverit, vel ei aliquod membrum præciderit pœnitentiam aget uno anno per legitimas ferias. 10. Si quis ictum proximo dederit, nec nocuerit, tridui pœnitentiam agat in pane et aqua.

Circà VI. Præceptum. 1. Si laicus solutus cum fœmina soluta concubuerit, pœnitens erit annos tres. Qui turpiloquio, aspectuque polluitur negligens... pœnitentiam aget 20. dies. 3. Qui cum uxore sua turpiter concubuerit, pœnitens erit 40 dies. 4. Qui cum duabus sororibus fornicatus fuerit, aut filiam spiritualem violaverit, perpetuam pœnitentiam aget. 5. Qui incestum fecerit (non ità enormen) pœnitens erit 12. annos. 6. Qui Monialem violaverit, pœnitens sit annos decem. 7. Si qua mulier cerussâ, aliove pigmento se oblinit, ut aliis viris placeat, pœnitentiam aget annos tres. 8. Si presbyter cognovit filiam suam spiritualem, quam scilicet baptizavit, vel quæ sibi confessa fuit, debet pœnitentiam agere duodecim annos. Et si crimen sit manifestum, debet deponi, et peregrinando 12. annos pœniteat, et posteà Monasterium intret, totâ vitâ suâ moraturus ibidem. 9. Pro adulterio septennii et decennii pœnitentia imponitur. Pro osculo seu amplexu impudico triginta dierum pœnitentia statuitur.

Circà VII. Præceptum. 1. Si quis furtum de re minori... fecerit, pœnitentiam aget annum unum. 2. Qui furatus est aliquid de Ecclesiæ supellectili, vel thesauro, vel pecuniam ecclesiasticam, oblationesve Ecclesiæ factas; pœnitens erit annos septem. 3. Qui decimam sibi retinuerit, aut dare neglexerit, quadru-

plum restituet, et pœnitentiam aget dies 20. in pane et aqua. 4. Qui usuras accipit, rapinam facit... pœnitentiam aget annis tribus, uno in pane et aqua.

Circà VIII. Præceptum. 1. Qui falso testimonio consenserit, pœnitens erit annos quinque. 2. Falsarius in pane et aqua pœnitentiam agat, quamdiù vivit. 3. Si quis facilè detraxerit, pœnitens erit dies septem in pane et aqua.

Circà IX. et X. Præceptum. 1. Rem alienam nefariè concupiscens, avarusque, pœnitens erit tribus annis. 2. Si quis concupiscit fornicari, si Episcopus, pœnitens erit annos septem: si Presbyter, quinque: si Diaconus, vel Monachus, tres.... si Clericus, aut laicus, annos duos.

ARTICULUS II.

DE SATISFACTIONE PER INDULGENTIAS.

§ I.

Quid sit indulgentia, et quid ad eam requiratur?

531 *Quid sit Indulgentia?*
532 *Quæ causa requiratur ad Indulgentiam lucrandum?*
533 *Quæ requirantur conditiones?*
534 *Vide Resolutiones. Et signanter n. 9. An omnia opera fieri debeant in gratiæ statu? Et n. 10. An requiratur status gratiæ ad lucrandum Indulgentiam pro Defunctis? Et n. 19. An peccatum veniale non remissum impediat, quominùs lucretur quis Indulgentiam quoad alia remissa?*

« Resp. 1. Indulgentia est gratia, quâ certo aliquo 531
» opere, quod concedens præscribit, præstito, debita
» Deo pœna temporalis (non autem culpa) extrà Sa-
» cramentum, sacrificium, et martyrium, per appli-
» cationem satisfactionum Christi, et sanctorum re-
» mittitur: idque vel per modum absolutionis ergà
» subditos Ecclesiæ; vel nudæ solutionis ergà non
» subditos, ùt defunctos et catechumenos, quibus

» proindè tantùm dantur indulgentiæ per modum » suffragii. Suar. Conin. Fil. Sanctarell. Bon. d. 6 q. » 1 p. 1.

532 » Resp. 2. Ad valorem Indulgentiæ requiritur causa » pia, et rationabilis, eaque, ùt habet sententia com» munior Suar. et aliorum, proportionata effectui, » et quantitati Indulgentiæ, sàltèm secundùm con» cedentis prudentem æstimationem, petendam non » ex operis tantùm difficultate, sed fine intento, et » operis ad ipsum utilitate. Ratio desumitur ex natura » dispensationis bonorum, quæ sinè causa ab infe» riore facta non valet, et est dissipatio. Ità Auct. cit. » *(*Communis est sententia, concessionem Indulgentia» rum sine causà esse illicitam, et invalidam*; vide » Lug. d. 27 n. 139. et Wigandt tr. 14 n. 91. *An verò » causa debeat esse proportionata?* Negant aliqui apud » Suar. dist. 54. sect. 3 n. 1. sed veriùs affirmant Suar. » n. 5. et Lugo num. 141. cum Adr. Caj. et communi. » Nec obstat D. Thomas in 4 d. 28 qu. 1, art. 3 qu. 2. » *quem contrarii pro se laudant; nam ibi S. Doctor ne» gat requiri æqualitatem operum cum pœna debita cul» pis, non autem proportionem cum culpà.* Idem sentit » Bellarm. de Indulg. lib. 1 cap. 12 tom. 2. *Sed benè » advertit, non esse subditorum judicare, utrùm causa » justa sit vel non, debent enim simpliciter existimare » justam esse.*) *

533 » Resp. 3. Ad lucrandas Indulgentias requiruntur » hæ conditiones. I. Ut sit baptizatus. II. Ut sit sub» ditus concedentis. III. Ut non sit ligatus excom» municatione majore, ùt habet communis; quia » hæc privat communione bonorum spiritualium. IV. » Ut sit in gratia saltèm tunc, quandò opus præscrip» tum completur, quia pœna non remittitur antè » culpam. *(Vide infrà n. 9. ap. Busemb.) V. Ut » opus injunctum moràliter totum, et integrè implea» tur. VI. Ut opus præscriptum sit honestum, saltèm » ex objecto: nam sufficit vitiatum ex fine inhonesto ve» niali, vel ex alia circumstantia pravà (ùt docent Suar., » et alii communiter contra Conc.) saltèm si nihilo-

» minùs conducat ad finem Pontifici propositum, ut
» limitat Laym. Ratio prioris est; quia illud opus ple-
» rumque complet causam Indulgentiæ, quæ debet
» esse pia. Ratio posterioris; quia ratio injuncti operis
» est assecutio finis intenti à Pontifice V. Laym. Bon.
» d. 6 qu. 1 p. 5. * (Alii distinguunt ut Mazzotta t. 1
» p. 244. et Bon. d. 6 qu. 1 p. 5 n. 15. cum Nav. Val.
» Conc. Reg. et cap. *communiter*, *quod si culpa ve-*
» *nialis afficit substantiam operis, puta si quis oret, vel*
» *det eleëmosynam ob vanam gloriam, tunc non lucra-*
» *tur Indulgentiam, vide n.* 536. *n. XVIII. Secùs si non*
» *est circà substantiam, ut si quis oret distracte*; ità Maz-
» zotta l. cit. cum Suar. etc. ut suprà communiter;
» contra Wigandt tr. 14 n. 93. *qui id negat, si Indul-*
» *gentia sit data ad Deum placandum.*) *

» 1. Indulgentiis etiàm frui potest, qui eas con-
» cessit.

» 2. Non expirant morte concedentis, cum sint 534
» gratiæ, nec, ut habet Sa, antè notitiam revocatio-
» nis.

» 3. Et intelligendæ sint, ut sonant; cum tamen
» sint gratiæ, largè sunt interpretandæ, (nisi sint
» de pœnitentiis injunctis, ut ex Henriq. etc. notat
» Amicus d. 20 n. 77.) servatâ tamen verborum pro-
» prietate. Undè censendæ sunt perpetuæ, si datæ
» sunt sine temporis restrictione.

» 4. Etsi data pro articulo mortis, secundùm Sa,
» expiret, quandò semel est accepta; contrarium
» tamen est probabile, ob rationem datam. Illa autem
» non requirit applicationem Confessarii, aut alte-
» rius ministerium. Quintan. in append. t. 9 d. 4.
» Expedit tamen, moribundos ad invocationem nomi-
» nis JESU, et MARIÆ sæpiùs excitare simùlque in
» memoriam revocare intentionem lucrandi istas In-
» dulgentias ibid. d. 4. Probabile enim est, si habeat
» plures imagines, grana, rosaria, etc. benedicta,
» posse, sivè intuitu ejusdem concessionis, sivè di-
» versarum, toties lucrari, quoties nomen *JESU* re-
» petierit, vel præstiterit opus requisitum, ibid. d. 6

» ex Suar. Gran. etc. Sufficit autem ad eas lucrandas
» quodvis tempus, in quo verificatur mortis articu-
» lus, etsi pluribus diebus ab ipsa morte absit. ibid.
» d. 5.

» 5. Possunt moribundi plures Indulgentias ple-
» narias, ob plures titulos concessas, simùl lucrari,
» verbi gratiâ, quia habent plura rosaria, vel grana,
» cruces, imaginesve; quibus sunt applicatæ; vel
» titulo suæ Religionis, Confraternitatis, etc. dum-
» modò non requirant certa opera pro speciali neces-
» sitate applicanda. Quintan. in append. t. 9 d. 4
» idque, etiamsi eas, vel earum aliquas ignorent, aut
» non recordentur, ibid. ex Lugo, Diana, et aliis 6
» contra Rodriq. Trull. etc.

» 6. Requiritur autem, ut moribundus crucem, gra-
» num, imaginem, etc. secum habeat in articulo mor-
» tis, ut ratione illius lucretur: et quidem, ut tutiùs
» ac certiùs obtineat, ejus habeat dominium, seu pos-
» sessionem, et apud se teneat. Non tamen est necesse,
» ut colle appensa, brachio obvoluta, manuve ap-
» prehensa sint (etsi aliquo horum modorum habere
» sit tutius), sed sufficit esse in lecto, vel juxtà mo-
» ribundum; licet ipse nec videat, nec tangat, nec
» sciat, aut recordetur se habere (nisi aliud exprima-
» tur). Sufficiet etiàm habere commodata, seu quòad
» usum (præsertim si id in ipso indulto exprimatur,
» ut in Caroli Borromæi, et quinque Sanctorum fit.)
» Neque necesse est retinere, donec expiret (etsi et
» hoc sit tutius), sed sufficit in aliquo mortis articulo
» habere, in eoque nomen JESU (si hoc requiritur)
» invocare. Ibid. d. 6.

» 7. Concessæ vivis non possunt applicari defunc-
» tis, nisi id exprimatur; quia pendent à voluntate
» concedentis.

» 8. Probabile est, concessam pro certo tempore
» posse sæpiùs obtineri, repetendo opera præscripta,
» verbi gratiâ, eadem die, nisi addita sit restrictio
» quia favores sunt ampliandi. Ità Henriq. Rodriq.
» Contrarium tamen videtur probabilius, ob volun-

» tatem concedentis contrariam rationabiliter præ»
» sumptam. Vid. Card. de Lugo d. 27 sect. 6. à n. 95.
» 9. Etsi consultum sit, ut opera omnia fiant in
» gratia: id tamen non videtur simpliciter necessa-
» rium. Laborandum tamen est Concionatoribus et
» Confessariis, ut, cum Indulgentiæ promulgantur,
» populum ad seriam confessionem excitent. »

Quæritur, an ad lucrandum Indulgentiam omnia opera debeant fieri in statu gratiæ? Affirmant Nav. Cajet. et Comit. apud Croix n. 1410. Alii verò, ut Bellarm. l. 1 de Indulg. cap. 12 et Wigandt tract. 14 n. 92. distinguunt: affirmant, si Indulgentia est indicta ad Deum placandum, secùs si ad alium finem, puta ad subsidium pauperum, ædificationem templi. Alii tandem communiùs et probabiliùs dicunt sufficere, si ultimum opus fiat in gratia, ità Concina, pag. 450 n. 34. cum communi. Suar. d. 52 sect. 5 Pal. p. 5 Croix l. cit. et Viva de Jub. qu. 6 art. 2 n. 6. cum Bon. Boss. et Ratio, quia talia opera saltèm disponunt ad Deum placandum, et vim habent saltèm de congruo. Et huic sententiæ adhæsit N. P. Benedictus XIV. in sua Constit. *inter præteritos*, ubi dixit: *A fructu Indulgentiæ minimè excludendos illos existimavimus, qui non præmissâ Confessione, visitationem incipiunt, dummodò, quandò opus ultimum perficiunt, in statu gratiæ sint.*

« 10. Ut quis lucretur pro defunctis, probabiliter
» non requiritur, ut sit in gratia; quia tantùm ponit
» opus tamquàm conditionem, quo posito, Pontifex
» applicat defuncto Indulgentiam, sivè satisfactiones
» Christi, et Sanctorum. Ità Escob. tom. 7 E. 5 c. 7
» n. 45. ex Suar. Præp. in 3 part. q. 14 dub. 10 n. 93.
» Contrarium tamen docet Card. de Lug. d. 17. n. 75.
» requirens statum gratiæ, saltèm in fine operis: quæ
» sententia tutior est. * (*Et hæc verior mihi videtur*
» *cum* Wigandt tract. 14 n. 96. R. 3, *quia nemo potest*
» *alteri applicare Indulgentiam, nisi priùs eam fecerit*
» *suam. Hic autem notandum cum eodem* Wig. n. 97.
» *quod, licet effectus Indulgentiarum pro vivis sit infalli-*

» *bilis, non sit tamen infallibilis pro defunctis, cum eis*
» *nulla adsit promissio, undè Deus ipsas acceptat tan-*
» *tùm ad suum beneplacitum.)*

» 11. Opus præscriptum dum fit, debet esse utile
» ad finem à concedente intentum; qualis est v. gr.
» eleëmosyna præscripta pro redemptione captivo-
» rum, etsi fiat cum, aut in peccato, modò aliud
» opus ei injunctum, et præscriptum in gratia fiat
» (V. Lugo dist. 27 n. 84.) non autem oratio præs-
» cripta ad placandum Deum, si ipsamet sit peccatum
» ex mala circumstantia; uti nec jejunium, si te ine-
» bries, item nec visitatio Ecclesiarum sine ulla de-
» votione. Ità Laym. Bon. et alii.

» 12. Possunt uno et eodem opere plures Indul-
» gentiæ, diversis viis concessæ, lucrifieri, si opus
» sit æquè utile ad finem utriusque Indulgentiæ; nec
» sit iterabile intrà idem tempus, uti jejunium,
» vel communio. Ità Præpos. et Laym.

» 13. Non lucrantur Indulgentias I. Qui ex impo-
» tentia, vel ignorantia sivè totum opus præscriptum,
» sivè notabilem ejus partem omittunt; v. gr. si puer
» vel senex non jejunet; nisi tamen ob gravem diffi-
» cultatem hoc opus ei in aliud est commutatum.
» Henriq. Cajet. Bon. p. 5 n. 16. II. Qui opera in-
» juncta alio loco, tempore, vel ordine, perfecit,
» quàm præscriptum est; vel per alium, qui fuerit
» causa principalis, ut si per alium jejunârit, Eccle-
» sias visitârit. Nav. Reg. l. 7 Bonac. l. cit. III. Qui
» famulo tradidit eleëmosynam erogandam, quam is
» retinuit, ùt habet Bonac. ex multis, contra Sa. IV.
» Qui aliquid omittit, quod secundùm sententiam
» probabilem, vel etiàm probabiliorem, non est ne-
» cessarium, si tamen sit necessarium re ipsa; quia
» communis error non supplet defectum. Ità Bonac.
» ex Suar. Sanch. et aliis.

» 14. Non obstat effectui Indulgentiæ I. Etsi ex
» opere requisito modicum quid omittatur, v. gr.
» cæremonia in sacro, vel si parùm comedas in jeju-
» nio; quia opus ponitur moraliter integrum. II. Si

» opus requisitum præstes per alium habentem se ut
» instrumentum, v. gr. in eleëmosyna danda. Bonac.
» loc. cit. III. Si eleëmosynam des exiguam, nisi ta-
» men in Bulla exprimatur, dandam esse pro cujus-
» que facultate: tunc enim major danda est à divite,
» quàm ab alio. Ità Fill. Suar. Sa, et alii. IV. Si Ec-
» clesiam visitandam non possis ingredi ob hominum
» multitudinem, dummodò oratio fiat antè fores, vel
» in cœmeterio. Bonac. V. Etsi in opere præstito non
» habueris intentionem consequendi Indulgentias,
» ut docent Salas, Bonac. et alii contra Suar. Et vi-
» detur certum; saltèm si habueris interpretativam,
» ut habet Laym. * (Et Wigandt tract. 14 n. 95. Viva
» qu. 6 art. 4 n. 4. Croix n. 1325. cum Lugo, Molin.
» Poll. Gab. etc. et alii.) * VI. Etsi opera fuerint
» aliundè debita, v. gr. ex præcepto Ecclesiæ. Ità
» Laym.

» 15. Quandò datur potestas commutandi opera
» præscripta in alia, id non necessariò fit in confessio-
» ne et à confessario, qui audit confitentem: sed potest
» fieri extrà, et ab alio idoneo. Ità enim declarat Greg.
» XIII (uti et in Bulla Indulgentiæ, nomine Confessarii
» intelligi quemvis approbatum) apud Henriq. lib.
» 7 c. 10 n. 8. et Præpos. qu. 14 d. 10 n. 88.

» 16. Probabilius est, eum, qui tantùm partem
» operis præscripti facit, non lucrari partem Indul-
» gentiæ, nisi tàm parùm desit, ut censeatur morali-
» ter integrum. Ità Bon. p. 5 ex Nav. Suar. Conc. etc.

» 17. Cum præscribitur, ut visitentur aliquot al-
» taria, sufficit ad illa se orando convertere eodem
» loco, ut habent Sa, Bonacin. p. 1. Suar. Rodriq.
» Dian. Limitat autem Lugo n. 98, si sit tali loco,
» et situ, ut moraliter censeri possit orare ad illa al-
» taria.

» 18. Cum Confessio præscribitur, nisi in Bulla
» exprimatur, venialium, probabilius est, non requiri
» ut conditionem, sine qua non, sed ut dispositio-
» nem ad statum gratiæ. Bon. l. c.

» 19. Nemo consequitur plenariam Indulgentiam

» peccatorum omnium, nisi omni culpâ, etiàm
» veniali liber sit, quandò ultimum opus explet.
» Undè consultum est, ut communio sit ultimum.
» V. Laym. »

Certum est, peccatum veniale non remissum quòad culpam, non posse remitti quòad pœnam. Ità S. Th sup. q. 27 art. 1 quem sequuntur Viva q 6 art. 2 n. 2. Sporer pag. 234 n. 8. et alii passim. Illud tamen veniale non impedit, quominùs remittatur pœna debita aliis peccatis jam remissis. Viva, et Sporer ll. cc. ac Wigandt tr. 14 n. 94. et Renzi c. 2 sect. 4 q. 17. cum Laym. et Pelliz. Nec obstat, Indulgentiam plenariam concessam fuisse sub ratione totalis remissionis, ità ut, si pœnam non tollat illius venialis non remissi, nullam tollat. Nam respondetur, quod, sicùt non repugnat culpam alicujus venialis remitti, quin remittatur culpa aliorum, ità et pœna; Pontifex autem concedendo Indulgentiam plenariam, non præsumitur velle eam restringere tantùm ad eos, quibus remittuntur omnia venialia, sed potiùs illam concedere juxtà capacitatem subjecti, ut remittatur saltèm pœna venialium illorum, quorum culpa remissa est. Notandum hîc, quod ad Indulgentias lucrandum requiratur Confessio peccatorum etiàm venialium, si in diplomate legatur: *Qui verè pœnitentes, confessi, etc.* Ità ex Decreto S. C. Indulg. approbato à Clem. XIII. qui id publicari mandavit die 19 Mart. 1759. Declaravit autem S. C. Confessionem posse etiàm expleri in vigilia festivitatis. Sic refert P. Ferraris Bibl. t. 8 Append. n. 4.

§. II.

Quotuplex Indulgentia, et quomodò differat à Jubileo.

535 *Vide quæ habentur apud Busemb.*
536 *Annotantur sancita à Bened. XIV. circà Jubilæum.*
537 *Qu. An ad lucrandum Jubilæum omnia opera perfici debeant in una hebdomada? Qu. II. An per Confessio-*

nem invalidam in Jubilæo auferatur reservatio censurarum, et peccatorum? Qu. III. An peccet graviter, qui absolutus à reservatis, posteà alia opera non implet? Qu. IV. An, qui confessus est in Jubilæo, et oblitus peccati reservati, possit deindè à quocumque absolvi? Et an obtinere commutationem votorum? Qu. V. An confessus animo lucrandi Jubilæum, maneat absolutus à reservatis oblitis, si posteà id non lucretur? Qu. VI. An possit absolvi, qui commisit peccatum reservatum in confidentiam Jubilæi? Qu VII. An possit dari absolutio antè satisfactionem partis, vel juramentum ejusdem? Qu. VIII. à quibus casibus, et censuris possit absolvi in Jubilæo? Dub. 1. An possint absolvi publicè excommunicati? Dub. 2 An possit dispensari in irregularitate?

538 *IX. Qui veniant nomine infirmorum, captivorum, et itinerantium? Qu. X. An sufficiat ad Jubilæum lucrandum oratio mentalis, aut modica vocalis? Qu. XI. An modica eleëmosyna? Qu. XII. An satisfaciat pro jejuniis injunctis, implens jejunia aliàs debita?*

» Resp. 1. Indulgentia alia est totalis, sivè plena, 535
» pleuior, plenaria, pleuissima, quæ non tantùm pœ-
» nitentiam injunctam per Confessarium, vel Cano-
» nes, aut secundùm hos injungi debitam, sed etiàm
» omnem Purgatorii pœnam tollit. Nec differt à Ju-
» bilæo, nisi accidentaliter, Privilegiis quibusdam,
» ùt quod in Jubilæo licita sit dispensatio in certis vo-
» tis, absolutio à reservatis, et censuris, et quod Con-
» fessarius quivis approbatus possit eligi. V. Sa, *v. In-*
» *dulgent.* Bon. d. 6 q. 1 p. 2.

» Indulgentia alia est partialis, qualis est unius,
» vel aliquot annorum; item septenæ, quadragenæ,
» carenæ, etc. Item tertiæ partis peccatorum, per quas
» non significatur tolli tantam durationem Purgatorii,
» sed tantam pœnam remitti, quanta deleretur per
» jejunium unius, aut aliquot annorum, aut quadra-
» ginta dierum in pane, et aqua; secundùm Canones
» olim imponi solitum. Porrò quandò Indulgentiis
» plenariis adduntur aliquot anni, vel remissio tertiæ
» partis peccatorum, id secundùm deversas senten-

» tias, vel ad diversos concedentes referendum est; » vel facit ad cautelam, ut, si fortè causa Indulgentiæ » non fuerit sufficiens, saltèm valeat ad illos annos » lucrandum, vel ut adjuncta concedatur pro alio tem- » pore, actione, et loco; vel denique, ut ea per mo- » dum suffragii possit aliis applicari. V. Bell. c. 9.

» Resp. 2. Circà Jubilæum notanda sequentia. 1. » Anno Jubilæi in urbe durante, suspendi solent tan- » tisper extrà urbem omnes Indulgentiæ plenariæ, » quòad vivos, etiàm in carceribus (non tamen in » periculo mortis constitutos, ut contrà Laym. l. 5 t. » 7 c. 8 n. 2 docet Bon. d. 6 q. 1 n. 2 ex declaratione » Urb. VIII. facta anno 1625 neque quòad defunctos); » itemque aliæ facultates, v. gr. absolvendi à casibus » Bullæ Cœnæ, commutandi vota, dispensandi etc. » concessæ in ordine ad lucrandas plenarias In- » dulgentias. Non suspenduntur aut Indulgentiæ per- » sonis particularibus, aut ab alio, quàm Papa con- » cessæ, nec privilegia Religiosorum; v. gr. absolven- » di à reservatis, etc. quia tantùm suspenduntur fa- » cultates concessæ in ordine ad Indulgentias. Ità » Sanch. Henr. etc. apud Diana t. 1 t. de Bulla Cruc. » Fill. Bon. l. c. Benzon. et denique Lugo n. 20 sect. » 8 n. 145 ex declarat. Urb. VIII. anno 1625. Simili- » ter neque suspenditur facultas concessa Episcopis » per Trident. sess. 24 c. 6 absolvendi, et dispensandi » cum suis subditis, in omnibus casibus Sedi Apos- » tolicæ reservatis, item nec dispensandi in irregula- » ritatibus, in impedimentis Matrimonii, aut petendi » debitum, etc. quæ ex jure communi illis competunt. » Zerol. *v. Annus Sanctus*, §. 4. Quintan, in Append. » t. 3 d. 16.

» 2. Etsi probabile sit quod docet Nav. sæpiùs lu- » crifieri posse Indulgentias intrà Jubilæum extensum » ad duas septimanas: contrarium tamen verius est; » quod Congr. Card. declaravit, ut habet Bonac. ex » Suar. Sanch. l. 6 q. 1 p. 5 n. 32 qui tamen affirmat, » in Anno Sancto posse obtineri toties, quoties opera » præscripta præstantur: idque ex declaratione Ur- » bani VIII.

» 3. Satisfacere tunc, 1. qui Sabbato antè primam
» Dominicam confitetur, ut habet Laym. Bon. et praxis
» fidelium. Item qui confitetur, et communicat ultimâ
» Dominicâ claudente Jubilæum. Cætera tamen opera
» debere fieri antè, et quidem intrà unam hebdoma-
» dam, docet Lugo d. 27 n. 105 contrà Bonac. p. 1
» q. 5. 2. Qui ordinem intrà opera præscripta non
» servavit. 3. Si quis intrà illud tempus cœperit con-
» fessionem, quam materialiter imperfectam oporteat
» differri longiùs, potest tunc absolvi à reservatis, et
» commutari vota: posteà verò extrà tempus Jubilæi
» absolvi ab omnibus, etiàm quæ oblitus est, reser-
» vatis, ac in oblitis etiàm dispensari: imò potest
» posteà omnia facere Confessor finitâ confessione,
» quæ antè, quia, cœptâ causâ, manet potestas de-
» legati, donec finiatur. Ità Sa, Less. l. 2 c. 40 d. 16.
» Bon. Laym. Sanch. l. 4 c. 54. Dian. t. 2 misc. R. 11.
» 4. Qui neglexit lucrari Jubilæum in patria, potest
» alibi, dum ibi durat, lucrari, Sanch. Ugol. Dian.
» p. 3 t. 4. R. 151. Imò etiàm in patria, si tempore
» publicationis ex invincibili ignorantia notitiam illius
» non habuit. Bonac. Dian. l. c.
» 5. Quandò duobus diebus immediatis occurrunt
» duo Jubilæa, quorum singula Confessionem, et com-
» munionem requirunt, non opus est bis confiteri, et
» communicare, dummodò perseveres in gratia; alia
» tamen opera repetenda sunt. Tur. p. 2 d. 32 d. 64.
» Vide Diana p. 4 t. 4. R. 166.»

Antè omnia refert hîc annotare sancita à N. SS. P. 536
Bened. XIV. in sua Constitutione, *Inter præteritos*, edita 3 Decemb. 1749 pro Jubilæo Anni Sancti (in Bullar. t. 3 p. 140); de qua præcedenter locutus in Allocutione Consistoriali habita die 5 Maji eod. an. (vide in Bullar. p. 125.) hic dicit: *Difficultatés* (circà facultates Jubilæi) *in unum congerere, et quæstiones omnes de medio tollere non prætermittemus.* Addens ibi: *Ideò Doctores Constitutiones aliorum Pontificem falsò interpretâsse, quia non benè verba ipsarum perpenderunt.* Deindè in prædicta Constit. *Inter præteritos*, sic sancivit.

I. Per verba, verè *pœnitentibus et confessis*, intelligi debet actualis Confessio. (In dicta Constit. Inter prætertos, §. 5). II. Omnes visitationes Ecclesiarum debent perfici non die, incipiendo diem à media ad mediam noctem, vel à vespera ad vesperam §. 13. III. Per clausulam. *Ad beneplacitum nostrum*, *et Sedis Apostolicæ*, non cessant Indulgentiæ morte Pontificis: secùs si tantùm dicatur, *Ad beneplacitum nostrum* §. 18. IV. Circà suspensionem Indulgentiarum, quandò in Indulto dicitur, *omnes et singulæ*, etiàm plenariæ suspenduntur. § 22. V. Indulgentiæ pro vivis non possunt applicari defunctis. § 23. VI. Tempore Jubilæi Anni Sancti manent suspensæ facultates Regularium absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, et reservatis Sedi Apostolicæ, et vota commutandi, sivè sint concessæ intuitu indulgentiarum, sivè ob alias causas. § 26 et 32. VII. Vi Jubilæi nequit absolvi ab hæresi externa. § 38 VIII. Quandò dicitur: *Commutatio votorum fiat dispensando*, principaliter debet attendi ad commutationem, ità ùt materia subrogata non sit exorbitanter minor: secùs si dicatur, *Dispensatio fiat commutando*, § 45. IX. Facultas dispensandi non includitur in facultate commutandi. § 47. X. Quod ad irregularitates pertinet, quidquid sit de controversia, num sub nomine censuræ irregularitas ex delicto comprehendatur, datur facultas dispensandi ab occulta irregularitate ob violationem censurarum dumtaxat. § 50. XI. facultas commutandi pia opera non intelligitur data circà confessionem, et communionem (præterquàm cum pueris), aut orationem necessariam in visitatione. Nec commutatio fieri potest ad opera aliundè debita. Nec Jubilæum acquiri potest per opus aliàs debitum (puta si quis ex legato teneatur dare eleëmosynam pauperi), nisi, qui Indulgentiam concedit, nominatim dicat, quod per prædictum opus acquiri possit; id enim sæpè contingit, cum inter injuncta opera trium dierum jejunium præscribitur, dies nominatim indicando, ex. g. dicitur, quod esse debeant tres dies quatuor temporum Septembris. § 53. Item

commutatio fieri debet in opera ejusdem naturæ. § 55. XII. Præter excommunicationem majorem Pontifici reservatam in Constit. *Apostolici muneris*, impositam Sacerdoti complici in peccato turpi, qui extrà mortis articulum Confessionem excipit pœnitentis, eumque absolvit; vel qui in articulo mortis absolvit, cum alius Sacerdos non desit; sivè, cum alius sit Sacerdos, sibi fingit, quod si pœnitens illi confiteatur, infamia aut scandalum indè oriturum sit, et ideò Confessionem ejus excipit, aut absolvit: imponitur hîc inhabilitas in quocumque Jubilæo absolvendi complicem pœnitentem. § 59 et 60. XIII. Cum omnes, quæ tribuuntur facultates ad Jubilæi consecutionem, directæ ac veluti ipsius præparatio sunt, clarè indè sequitur, illarum usui minimè locum esse, nisi cum eo, qui et ad consequendum Jubilæum præparatus sit, et certum habeat propositum adimplendi opera injuncta. § 62. XIV. Confessarii tantùm in foro sacramentali, et Ecclesiis designatis possunt absolvere, et vota commutare. § 63. XV. Tempore Jubilæi, vel Indulgentiarum omninò imponenda est pœnitentia à Confessario, ne mutilum maneat Sacramentum. § 65. XVI. Nomine partis læsæ non intelligitur Judex, sed qui damnum est passus. § 66. Et itidem declaratur, non posse commutari vota in præjudicium tertii, sicùt votum perseverantiæ in aliqua Congregatione, quod naturam assumat contractûs et reciprocæ obligationis inter voventem et Congregationem. XVII. Si quis post Confessionem prolabitur in lethale, debet iterùm confiteri, ut ultimum opus fiat in gratia. § 73. XXIII. Opera facta in peccato valent ad lucrandum Jubilæum, modò fiant animo exhibendi honorem Deo; non autem ex fine vano, et modò ultimum opus impleatur in gratia. § 75 et 76. XIX. Nomine *Incolæ* veniunt omnes qui sunt Romæ, animo ibi morandi per majorem anni partem, et omnes qui Romæ alicujus muneris aut negotii causâ morantur. Confessio est necessaria ad lucrandum Jubilæum, etiàmsi quis habeat sola venialia. § 77. XX. Pro aliis verò Indulgentiis, si Con-

fessio præcipitur ùt dispositio, non requiritur Confessio venialium; secùs si injungitur ùt opus præscriptum. § 78. XXI. Si quis post Confessionem labatur in mortale, licet non teneatur iterare visitationes, tenetur tamen iterùm confiteri. § 79. XXII. Non est opus in visitatione Basilicarum ad Indulgentiam consequendam ingredi aut egredi per Portas Sanctas, licet hujusmodi ingressus pro opere supererogationis æstimandus sit. § 81. XXIII. Si quis antè publicationem Indulti visitavit Basilicas, et complet visitationes ipso die publicationis, potest gaudere Jubilæo, modò aliam visitationem quatuor Basilicarum totam illo die perficiat. § 83. XXIV. Sufficit oratio vocalis: qui autem solâ mente orare voluerit laudandus est, aliquam tamen vocalem orationem adjungat. § 83. XXV. Potest quis iterùm lucrari Jubilæum, si reiteret opera injuncta; verùm tantùm primâ vice potest facultatibus gaudere. § 84. Hoc tamen non intelligendum quoad lucrandum Indulgentiam concessam iis, qui præscriptis diebus Ecclesiam visitaverint, tunc unica tantùm Indulgentia acquiri potest, ibid. XXV. in concessione facultatis absolvendi à censuris Bullæ Cœnæ non includitur facultas absolvendi ab hæresi externa. § 85 XXVII. Qui, factâ confessione, est absolutus à censuris, et alias gratias votorum recepit, si mutat propositum implendi reliqua, manet dispensatus à votis, nec reincidit in censuras. § 86.

Hîc addendum, quod in Constit. Celebrationem (in Bullar. t. 3 p. 268 § II.), edita die 1 Jan. 1751 idem Ben. XIV. declaraverit, facultatem priùs datam Monialibus, et earum novitiis in Constitut. Benedictus Deus (in Bullar. t. 3 p. 262) emanata 25 Decemb. 1750 § 4 eligendi sibi tempore Jubilæi quemcumque Confessarium, intelligendam esse de quolibet Confessario approbato ab Ordinario loci pro quocumque Monasterio loci illius. Demùm hîc notandum, quod tempore Jubilæi Regulares possint Confessionem explere apud quemcumque Sacerdotem approbatum ab Ordinario, etiàm sæcularem, ut declaravit Greg. XIII.,

et Alex. VII. in Constit. Unigenitus. Ità refert P. Ferrar. Bibl. v. Approbatio ar. 2 n. 21. Possuntque absolvi ab illo etiàm à casibus in eorum Ordine reservatis.

Quæritur I. An ad lucrandum Jubilæum debeant omnia opera perfici in una hebdomada? Ad respondendum refert hìc priùs annotare verba solita apponi hujusmodi Indultis, quæ sunt: *Qui processioni interfuerint, vel Ecclesias designatas visitaverint, et feriâ quartâ, sextâ, ac Sabbato alterius ex duabus hebdomadis jejunaverint, pariterque sua peccata confessi, et SS. Communione refecti fuerint, eleëmosynamque tribuerint, etc.* Hoc posito, negativè respondent ad quæsitum Pal. tr. 24 p. 12 § 3 n. 19. Bonac. de Pœnit. d. 6 q. 1 p. 5 n. 34. item Præpos. et Naldo apud Renzi cap. 2 sect. 5 q. 1 ac Rodr. Sa, Diana, Lohn. et Graff. et consentit Laym. de Pœnit. c. 13 n. 10. si adsit causa. Ratio, quia, cum dicatur in indulto, opera implenda esse in altera ex duabus hebdomadis, non est cur impletio restringi debeat ad unam hebdomadam. *Secunda* verò sententia, cui adhæreo affirmat: et hanc tenent Sanch. l. 4 c. 4 n. 28. Lugo d. 27 n. 105. (qui contrariam falsam vocat) Sporer suppl. p. 263 n. 173. Viva de Jubil. q. 8 art. 2 n. 3. cnm Ugolino, Reg. et Fausto, Holzm. n. 569. cum Henr. Gobat et aliis passim ut asserit Renzi l. cit. cum Nunno, ex Sanctorell. Ratio, tum quia hæc est praxis communis fidelium, ut fatetur etiàm Laym. tum quia id patet ex verbis relatis Indulti, ubi non dicitur utriusque hebdomadæ, sed *alterius ex duabus*, quod importat, opera implenda esse vel in prima, vel secunda hebdomada.

Et idem sentio dicendum de Confessione, et Communione cum Lugo, Holzm. Renzi, et aliis mox suprà citatis, contra Palaum, et alios AA. primæ sententiæ, qui dicunt, quod is, qui in prima hebdomada fecisset opera præscripta, posset tamen in secunda absolvi à reservatis. Sed opposita apparet verior ex verbis illis, quæ adduntur in Indulto, *pariterque peccata sua confessi*, *etc.* ergò sicùt jejunia debent impleri in

una hebdomada, ità pariter Confessio, et Communio. Nec obstat dicere cum Palao, quod illud *pariter* respiciat obligationem operum, non temporis; nam reverà particula *pariter* importat annexionem operum, non solùm quòad substantiam, sed etiàm quòad circumstantiam temporis.

Probabilissimè autem dicunt Lugo n. 107. v. Adverto, Bonac. et Holzm. ll. cc. quod, si quis impleverit alia opera in prima hebdomada, benè poterit ex consuetudine communi perficere Communionem Dominicâ immediatè suquenti. Et idem de Confessione probabiliter dicunt Diana p. 1 tract. 1 Misc. R. 28 et Lugo d. n. 107. cum Soto, Nav. Sa, Henr. Reg. et aliis communiter, qui dicunt, hoc olim declaratum etiàm fuisse à Gregorio XIII. Ex quo sequitur (ut benè notat Holzm.) Dominicam mediam esse communem, et pertinere ad utramque hebdomadam.

Quæritur II. An per Confessionem invalidam in Jubilæo absolvatur à censuris reservatis, et auferatur reservatio peccatorum? Si Confessio fuerit culpabiliter nulla (quidquid dicant Cajet. Henriq. etc. apud Croix n. 1449.) omninò negandum cum Lugo d. 20 n. 113. et Viva de Jubilæo qu. 11 art. 6 n. 2. (qui meritò id negat, contra Lugo, etiàmsi quis in illa Confessione habuerit animum posteà validè confitendi). Ratio est, tum quia nulli sua fraus patrocinari debet; tum quia facultates conceduntur in Confessione, ut per illam fideles Jubilæum lucrentur; undè qui sacrilegè confitetur, cum reverà nolit per talem Confessionem Jubilæum lucrari, non potest facultatibus gaudere. Et de hoc hodiè non videtur ampliùs dubitandum post declarationem N. P. Bened. XIV. ut suprà notavimus n. 536. infrà num. XIII.

Si autem Confessio fuerit nulla defectu doloris, et bonâ fide fuerit facta, idem sentiunt Bonac. d. 5 q. 7 p. 5 § 5 n. 9 cum Rodr. et Croix n. 1449. cum Tamb. Reg. Aversa etc. Ratio, tum quia facultates in Jubilæo non conceduntur absolutè, sed pro veris pœnitentibus; qui autem invalidè confitetur non est verè

pœnitens, tum quia facultas absolutionis concessa est sub conditione lucrandi Jubilæum, quod utique acquiri nequit deficiente Confessione validâ. Alii verò censent, per hujusmodi Confessionem inculpabiliter nullam tolli reservationem, ità Lugo dist. 20 n. 110. Viva l. c. cum Conc. Henr. et Comit. item Dic. et Gob. ap. Croix l. c. qui n. 1475. id probabile putat. Ratio, quia, ut dicunt communiter (loquendo verò extrà tempus Jubilæi) ipse Bonac. l. c. Pal. tr. 23 p. 15 § 6 et Salm. c. 13 n. 41. cum Suar. Cajet. Lugo, Con. Dic. et aliis passim, peccata reservantur, ut in Confessione deferantur habenti jurisdictionem in illa, sivè ordinario, sivè delegato, utque ipse judicet imponendo pœnitentiam, et absolutionem ferendo: quod jam fit in casu nostro; undè ad hoc, ut Confessarius possit reservationem auferre, sufficit, ut pœnitens habeat verum animum lucrandi Jubilæum. Sed his non obstantibus, probabilior mihi videtur prima sententia, quia, cum Pontifex concedit facultatem absolvendi à reservatis, ut fideles Jubilæum lucrentur, non præsumitur illam concedere iis, qui nequeunt illâ Confessione Jubilæum lucrari. Idque videtur confirmari ex verbis Bened. XIV. in dicta Const. *Inter præteritos*, ubi dicit, facultates tribui velùt præparationes ad consecutionem Jubilæi; ergò non præsumitur velle, ut facultatibus fruatur ille, cui facultates non sunt præparatio ad Jubilæum lucrandum.

Quæritur III. An peccet graviter, qui postquàm est absolutus à reservatis, non implet posteà opera injuncta? *Prima* sententia affirmat, quam tenet Viva de Jubil. qu. 11 art. 4 n. 2. cum Suar. Vasq. et Fill. et hanc sententiam dicit Bened. XIV. in præfata Const. Inter præteritos. § 86 fultam esse subsistenti ratione, quia in materia gravi ille contraveniret intentioni Pontificis, qui facultates concessit tamquàm medium ad Jubilæum lucrandum. Sed negant communiùs Sanch. Dec. l. 4 c. 44 n. 53. cum Henriq. Pal. tr. 24 p. 12 § 3 n. 13. Bonac. dist. 5 qu. 7 part. 5 § 1 n. 18. Lugo dist. 20 n. 100. Sporer p. 269 n. 215. et Salm.

c. 13 n. 57. cùm Naldo, Diana, Portel. etc. Ratio, quia hujusmodi obligatio non inspicitur imposita neque ex natura Jubilæi, neque ex Pontificis, aut Confessarii præcepto; et in dubio de præcepto, nemo ad illud tenetur. Communiter autem dicunt Nav. Vas. Lay. Henr. etc. apud Croix n. 1448. contra Ugolin. talem pœnitentem qui negligit opera complere, minimè reincidere in reservationem, vel censuras. Hocque definitum est ab eodem Bened. XIV. in d. Constit. § 86.

Quæritur IV. An, qui confessus est tempore Jubilæi, et oblitus fuit confiteri peccata reservata, aut ex causa illa omisit, possit deindè à quocumque Confessario ab eis absolvi? Omnes affirmant, si tempore Jubilæi Confessarius habuerit expressam intentionem absolvendi etiàm à reservatis. Si verò hanc non habuerit, negant Bon. p. 15 § 3 n. 3. cum Vasq. et Sylv. Rosel. ac Sayr. apud Sanch. de Matrim. l. 8 dist. 15 n. 17. cum Sa, et Henr. Pal. tr. 24 p. 12 § 3 n. 9. Sed probabiliùs affirmant Busem. ut suprà, Sanch. loc. cit. Suar. dist. 31 sect. 4 n. 24 et Viva q. 11 art. 4 n. 2. cum Reg. Nàv. Gabr. et Diana, Croix n. 1449. cum Aversa, Pelliz. Dic. etc. Ratio, tum quia pœnitens vi Jubilæi jus acquisivit ad favorem Pontificis, ut ex eo tempore à quolibet Confessario possit absolvi, tum quia primus Confessarius præsumitur per suam absolutionem velle conferre suo pœnitenti omne beneficium quod potest, undè sicùt indirectè remittuntur peccata illa oblita, ità indirectè tollitur reservatio. Omnes autem conveniunt, quod si quis cœpit Confessionem intrà Jubilæum, possit deindè absolvi ab omnibus reservatis. Ità Nav. c. 26 n. 13. Laym. c. 13 n. 9. cum Palud. Henr. Rodr. Bonac. loc. cit. et alii passim. Et hoc probabiliter extendunt Sanch. loc. cit. et Viva cum Bossio, et communi, etiàm ad illa reservata, quæ pœnitens committit transacto tempore Jubilæi, quia pro eo perseverat adhùc idem favor facultatum.

An autem, qui confessus fuerit tempore Jubilæi,

possit posteà à quocumque Confessario obtinere commutationem votorum? Negant Layman. c. 13 num. 9 et Suar. Bon. ac Fill. ap. Croix n. 1473. Ratio, quia absolutio facta virtute Jubilæi non potuit comprehendere vota, quorum commutatio tunc non fuit quæsita. Sed communiùs affirmant Less. l. 2 c. 40 n. 109. Pal. c. c. Viva q. 12 art. ult n. 3. Sporer p. 272 nu. 237 cum Gob. Portel. et Sanctorell., idemque tenet Sanch. l. c. n. 18 etiàmsi pœnitens tempore Jubilæi memor fuerit sui voti. Ratio, quià (ut dictum est) pœnitens vi Jubilæi, quod lucratus est, jus adeptus est ad talem commutationem. Utraque sententia est probabilis. Rectè autem advertunt Suar. de Voto l. 6 c. 19 n. 10 et Holzm. n. 645 cum communi, quod pro commutatione præfata votorum non requiratur specialis causa, sed sufficiat causa illa communis, quâ Pontifex motus est ad Jubilæum indicendum.

Quæritur V. Si pœnitens tempore Jubilæi confessus sit cum intentione illud lucrandi, et posteà non lucretur, eò quod non impleat opera requisita, an tunc pro oblitis tollatur reservatio? Negat Conc. pag. 574 n. 17 cum Vasq. et probabile putat Suar. d. 31 sect. 4 n. 23. Ratio, quia privilegia conceduntur ad Jubilæum lucrandum, et ideò donec illud non sit obtentum, pœnitens non potest illis gaudere. Sed probabiliùs affirmant Suar. n. 24. Sanch. Dec. lib. 4 c. 54 n. 45 et de Matr. l. 8 d. 25 num. 21 cum Manuel. Ratio quia tempore Jubilæi conceditur facultas absolvendi à reservatis omnes, qui habent animum illud lucrandi, et patet ex dictis n. 536 n. XXVI. Undè cum Confessarius absolutionem impertitur, tunc reservatio absolutè aufertur, non verò dependenter ab eventu futuro: nam in Jubilæo nihil conceditur sub conditione futuri eventûs, et ideò, cum ablatio reservationis jam sortita fuerit effectum suum, pœnitens non reincidit in eam, si posteà opera non compleat.

Quæritur VI. An possit absolvi à reservatis, qui peccatum commisit spe obtinendi absolutionem vi Jubilæi? *Prima* sententia valdè probabilis negat, et

hanc tenent Covar. Lopez, et Menoch. ap. Pal. p. 12 § 3 n. 15 quia non præsumitur Pontifex velle fovere iniquitatem. Idque confirmatur ex illo Tridentini. s. 24 de Reform. c. 5 ubi statuitur, quod habens copulam cum consanguinea spe obtinendi dispensationem difficiliùs ei concedatur, et ipse debebit Pontifici exprimere, se crimen patrâsse ex hac confidentia. *Secunda* verò sententia communior, et satis probabilis affirmat, eamque tenent Suarez lib. 4 de voto cap. 54 num. 18 et Palaus loc. cit. num. 16 cum Henriquez, Graff. Vega, Rodrig. etc. Ratio, quia facultas generaliter concessa non est limitanda. Nec obstat dicere, quod Pontifex sic foveret iniquitatem: nam, si hoc esset, Christus Sacramentum Pœnitentiæ instituens adhùc diceretur iniquitatem fovisse; non autem dici debent fovere iniquitatem remedia, quæ à Superioribus peccantibus præparantur.

Quæritur VII. An vi facultatis concessæ in Jubilæo absolvendi à censuris occultis, quas propter damnum alicui datum quis incurrit, sub conditione, ne pœnitentes absolvantur, nisi impletâ parte, vel saltèm præstito juramento satisfaciendi, possit dari absolutio antè satisfactionem, vel juramentum? Si pœnitens possit statim satisfacere, debet, aliàs illicitè et invalidè absolveretur; ità Suar. d. 7 de Censur. sect. 5. Sporer p 209 n. 214 et Viva q. 10 art. 2 n. 9 cum Vasquez, Gob. Con. et Fill. contra Avil. Bon. Bardi, Dian. etc. ibidem, qui negant id fieri invalidè, cum illa sit potiùs monitio, quàm conditio. Sed verior mihi videtur sententia Suarii, et aliorum ut suprà, quia illa est vera conditio, quâ non impletâ, facultas non conceditur. Dicit autem F. Theodor. à Spir S. c. 9 § 4 n. 3 sufficere ad absolvendum satisfactionem fidejussoriam, aut juratoriam, semper ac Confessarius judicet, quod absolutio sit profutura pœnitenti, nec eum retardatura à satisfaciendo. Verùm hæc opinio magis speculativè quàm practicè est probabilis: hinc veriùs dicendum cum Croix n. 1453 et Viva q. 10 art. 2 n. 9, non posse eo casu absolutionem à censuris impertiri, nisi realiter

præmittatur satisfactio : idquè expressum est à Benedict. XIV. in Const. *Convocatis* (in Bullar. t. 3 p. 160 n. 27) ub dicitur : *Ab occultis censuris ob partem læsam incursis* (Confessarii) *non priùs absolvant, quàm parti læsæ pœnitens satisfecerit ; vel si priùs pœnitens, nequeat, non eum absolvant, nisi juret se satisfacturum cùm primum poterit.* Rectè tamen dicunt Croix l. c. et Viva num. 3 cum Sanch. Henr. Boss. et aliis. benè censeri satisfactum parti, si absolvendus ità rem disponat, ut satisfactio sit certò moraliter implenda : proùt si pœnitens det Confessario, aut deponat apud alium quod restituere debet. Et idem ait Viva, si pœnitens ex consensu partis obtineat dilationem. Antequàm autem satisfiat Fisco, vel Judici, potest impertiri absolutio, ut dicunt Tamb. et Suar. apud Croix ibid.

Si verò pœnitens sit impotens ad satisfaciendum, tunc validè et licitè absolvi potest cum veriori et communiori sententia, quam tenent Sporer p. 269 n. 214. F. Theodor. loc. cit. Renzi c. 2 sect. 5 qu. 24. cum Fill. et Viva n. 4. cum Suar. Laym. Bon. et aliis (contra Sotum, Nav. et Cordub. ib. qui dicebant, non esse absolvendum, qui satisfacere non potest, cum satisfactio sit conditio sine qua non.) Ratio nostræ sententiæ est, quia non præsumitur Pontifex impossibilem conditionem postulare. Nec tunc requiri fidejussionem, vel pignorationem, aut juramentum dicunt Sporer l. c. et Viva n. 6. eo quod (ut ajunt Suar. sect. 10 n. 4 et Nav. Laym. Henr. Boss. etc. ap. Viva) istæ cautiones solùm exiguntur pro foro externo. Sed juxtà verba Pontificis suprà relata, tunc omninò saltèm exigendum est juramentum de satisfactione implenda, cum præcipiatur Confessariis : *Non eum absolvant, nisi juret se satisfacturum.* Rectè verò dicunt Tamb. et Belleg. ap Croix n. 1454 non esse opus tali juramento, si pœnitens reverà esset perpetuò impotens ad satisfaciendum. Præfatus autem F. Theodor. n. 4. subdit damnificantem absolvi posse. I. Si pars læsa acceptet satisfactionem, vel eam remittat, licet adfuerit damnum

publicum, ut dicit Glossa in cap. Quàmvis de pactis in 6. Hinc si quis percusserit Clericum, sufficit ei, quod se submittat, vel quod offensus injuriam remittat, autità se gerat, ut prudenter præsumatur omnem offensam remisisse. Rectè verò advertit Croix n. 1456 cum Bonac. et Fill. (contra Vivam. Tamb. Dian etc.) non sufficere remissionem Monachi offensi, si injuria in totam redundaverit communitatem: et hanc testatur Filliucius esse praxim S. Pœnitentiariæ. II. Si pars renuat justam satisfactionem oblatam, quia tunc per ipsum non stat; ità præfatus Auctor l. c. cum Candido. III. Si pœnitens præstet partem quam potest, et pignus, aut juramentum de reliquo. IV. Si debitor non possit tunc satisfacere, nisi cum magno damno, aut incommodo, nisi pars læsa idem damnum ex dilatione subiret. Ità idem Auctor cum Navar. et Avila, qui addit, quod, cum creditor sit distans, possit absolvi debitor, si deponat pecuniam in loco tuto.

Utrùm autem absolutus à censuris sub promissione satisfaciendi, reincidat in eas, si posteà non satisfaciat? Affirmant Nav. Rodr. et Vega apud Vivam nu. 7. Sed probabiliùs negant Sporer l. c. et Viva cum Sa, Gob. Boss. et Pasq. quia ex cap. *Ad reprimendam de Offic. Ordin.* reincidentia non incurritur, nisi de jure exprimatur.

Quæritur VIII. A quibus casibus et censuris possint Confessarii absolvere tempore Jubilæi? Communiter dicunt Suar. d. 7. de Censur. c. 5. Holzmann p. 163 n. 638. Sporer p. 268 n. 212. Viva q. 11 art. 2 n. 1. item Vasq. Laym. Henr. Reg. Diana, et alii apud Croix n. 1451. in Jubilæo, quandò conceditur facultas absolvendi à reservatis Pontifici, dari etiàm facultatem absolvendi à reservatis Episcopo, quàmvis id non exprimatur. Item, licet nequeant absolvi hæretici, absolvi tamen possunt proferentes blasphemiam hæreticalem, et fautores aut receptatores hæreticorum: necnon legentes, retinentes vel imprimentes libros hæreticos; ità Croix n. 1451 cum Lug., Gob. Dian., et Bell. ac Viva q. 11 art. 1 n. 6 cum Suar., Sanc. Hen. et Boss., contra Azor. Rodr. et alios. Ratio, quia hujusmodi

crimina, esto concernant, non tamen sunt propriè hæresis formalis.

Sed hîc dubitatur 1. an possint absolvi publici percussores Clericorum, et alii nominatim excommunicati, vel suspensi? Affirmant communiùs Sporer p. 268 n. 213. Holzm. p. 164 n. 740. Viva q. 11 art. 1 n. 5 et Croix n. 1457. cum Sanch. Henr. Sa, Sayr. Lez. Diana, Gob. etc. (contra Vasq. Con. et Avila). Ratio, quia cum Indultum non distinguat inter publicas et occultas censuras, non est restringenda facultas ad sola occulta. Idque expressè concessit N. SS. P. Bened XIV. in Const. Convocatis n. 5 in Jubilæo Anni Sancti, dicens: absolvi posse pœnitentes *à censuris jure latis etiàm sedi Apostolicæ reservatis, quàmvis publicæ in partibus sint; et quàmvis deductæ aut nominatim declaratæ ac denunciatæ in iisdem partibus sint per locorum Ordinarios, aut alios Judices*. Additur verò ibi n. 6. *A censura ab homine, seu à quocumque Judice de partibus nominatim lata absolvere valeant ad effectum dumtaxat Indulgentias præsentis Jubilæi consequendi etc.* Et de absolutione ab hujusmodi censurâ prohibentur ibidem dare Confessarii ullum testimonium.

Dubitatur 2. an tempore Jubilæi possit dispensari in irregularitatibus? Affirmant Bannes, et Salon. apud Vivam q. 10 art. 1 n. 1 et probabile vocant Henr. Salas. Rodr. Diana, et Boss. Et consentiunt Soto 4. D. 22 q. 3 cum Med. quòad irregularitates ex delicto, quia tales irregularitates habent rationem censuræ. Sed negant communiùs Suar. de Censur. d. 1 sect. 3 Mol. d. 80. Holzm. p. 164 n. 641 cum communi, ut asserit, et Viva l. c. n. 2 cum Fill. Trull. Reg. et Moja, qui censent nomine censuræ non venire irregularitates, sed de hac quæstione fusiùs agemus infrà in tract. de Censur. n. 351. Cæterùm Bened. XIV. in dicta Const. Convocatis, n. 12 loquens de irregularitatibus (præscindendo ab hac quæstione), tantùm indulsit, *dispensari posse super occulta irregularitate ob violationem censurarum dumtaxat.*

Quæritur IX. Qui veniant nomine infirmorum, captivorum, et itinerantium, quibus vi Jubilæi possunt 538

commutari aliqua ex operibus injunctis? Dicitur *aliqua*, quià Confessio, et Communio numquàm commutari possunt, ut communiter dicunt DD. cum Lugo d. 27 n. 118 et certum est ex relata Constit. Inter præteritos §. 53. Nomine *infirmorum* veniunt omnes valetudinarii, qui absque notabile detrimento aut difficultate nequeunt opera illa præstare. Et tales existimantur etiàm senes, ità Holzm. n. 663 et Viva q. 7 art. 2 n. 2. Captivi autem dicuntur, qui contra propriam voluntatem alicubi detinentur, his conceditur commutatio, vel prorogatio operum ad lucrandum Jubilæum; Holzm. et Viva ll. cc. Demùm *itinerantibus* prorogantur opera injuncta usque ad reditum; et non tenetur quis suum iter differre (intellige, si commodè differre nequit); ità Holzm. ibid cum Gob. et Croix n. 1434, qui rectè id extendit etiàm ad illum, qui primâ hebdomadâ non est Jubilæum lucratus, et potuit lucrari. Dicit etiàm Lugo d. 27 n. 126 quod, si quis in itinere perveniat ad locum, ubi Jubilæum promulgatur, poterit illic incipere opera, et prosequi in itinere.

Quæritur X. An ad implendas preces in Jubilæo injunctas sufficiat oratio mentalis, et vocalis modica? Communior sententia apud Croix n. 1421. et Holzm. n. 648 requirit orationem vocalem, quia Ecclesia, cum sit sensibilis et externa, quandò injungit, ut suo nomine oretur, externam intendit orationem. Sed probabiliter dicunt sufficere mentalem Mazzota t. 1 p. 244 et Viva q. 8 art. 5 n. 7. cum Nav. Fill. Trull. et communi, ut asserit; et probabile putat Lugo d. 27 n. 111, quia oratio mentalis, est vera oratio; et licet Ecclesia nequeat præcipere actus merè internos, potest tamen eam injungere, ut medium ad Jubilæum lucrandum. Utrùm autem sufficiat modica oratio vocalis? Affirmant Suar. d. 52 sect. 8 n. 9 et Mazzotta l. c. cum Fill. Item Boss. Diana, et Leand. apud Concina p. 451 n. 38, quia quælibet oratio jam sufficiens est adimplendam conditionem Indulgentiæ. Sed probabiliùs Concin l. c. ac Holzm., et Viva ll. cc. dicunt, requiri aliquam orationem, nempè quinque *Pater et Ave*, ut ait Mazzotta : vel sex cum *Credo et Gloria*, ut dicit Sporer n. 174 vel septem *Pa-*

ter et Ave, ut vult Holzm. n. 648. Attende insuper id, quod super his protulit N. P. Benedictus XIV, in relata Constit. §. 83 sic dicens : *Licet oratio brevis cum sensu ferventis pietatis adhibita satisfacere possit, plerumque tamen orationis brevitas ex modico pietatis studio proficisci solet. Nos itàque declaravimus, vocalem orationem piè adhibitam ad consequendum Jubilæum sufficientem esse, et laudandum eum, qui mente ac spiritu orat, dummodò vocales aliquas preces orationi illi adjungat.* Undè videtur Pontifex admittere, cum fiat oratio mentalis, satis esse adjicere orationem vocalem, etsi per se non notabilem.

Hîc autem notandum id, quod docent plures graves AA. nempè quod pro visitatione Ecclesiæ præscripta sufficiat ad lucrandum Indulgentiam orare antè ostium, vel in cœmeterio ; si præ hominum multitudine illam nequeas ingredi : ità Suar. dist. 52 sect. 1 n. 7 et Bon. dist. 6 qu. 1 p. 5 n. 26 cum Rodr. Cord. Graff. etc. Imò addunt Mazzotta t. 1 p. 247 et Croix n. 1433 cum Lugo, si ores antè ostium Ecclesiæ, quandò illud est clausum.

Quær. XI. An pro eleëmosyna injuncta in Jubilæo sufficiat dare quamlibet summam? In hoc præcipuè attendenda sunt verba Indulti ; nam si in eo dicatur : *Quantùm pro sua cuique facultate visum fuerit ;* tunc quantitas oportet proportionetur cujusque facultatibus, undè sufficiet pauperi dare obolum, non diviti. Si verò dicitur : *Prout unicuique suggeret devotio, vel quantùm quisque pro arbitrio judicaverit*, tunc Pasq. q. 133 dicit eleëmosynam erogandam juxtà cujusque facultates. Sed F. Theodor. à Spir. S. de Jubil. c. 6 §. 5 n. 2 tenet sufficere quamlibet etiàm modicam quantitatem. Si tandem dicitur simpliciter : *Qui dederit eleëmosynam*, distinguendum, si Papa eam postulet tantùm ad exercendam misericordiam in pauperes, tunc sufficit (ut dicit præfatus Auctor cum Suar. Corduba, et Leandro) dare quamlibet summam ; secùs si eleëmosyna exposcitur in subsidium alicujus operæ piæ ; idem Auctor cum Passer. ex D. Th. Supplem. qu. 25 art. 2 ad 3, ubi expressè id docet.

Dubitatur hîc 1. an pauperes ad Jubilæum lucrandum teneantur facere eleëmosynam? Negant Nav. Henr. et Leand. apud eumdem Auct. ib. n. 4. Sed probabiliùs affirmant idem Auctor, et Viva qu. 8 art. 6 n. 2 cum Boss. Gob. et Pasq. etc. quia nemo est tàm pauper, quin saltèm obolum dare possit. Pro Religiosis verò, filiisfamilias, uxoribus, et servis, sufficit, ut ab eorum superioribus detur eleëmosyna, ipsis scientibus; ità Lugo dist. 27 n. 115; Viva l. c et Sporer p. 264 n. 280. Quod si superior nolit dare, dicunt Boss. et Dian. apud Vivam posse subditum clam ab eo surripere; sed meliùs censet Viva, tunc petendam esse commutationem.

Dubit. 2. An lucretur Jubilæum qui dat eleëmosynam distribuendam, si posteà non distribuatur, vel distribuatur post tempus Jubilæi? Negant Lugo dist. 27 n. 112. Sporer n. 180 et Viva qu. 8 art. 6 n. 3 cum Bon. Cord. Rodr. etc. quia deficit opus injunctum, vel non impletur intrà tempus præcriptum. Sed affirmant Sa *v. Indulgentia*, et Vega, Lezana, ac Pasq. ap. Vivam, quia ex æquitate præsumitur Pontifex contentus esse, ut ille talis abjecerit à se, in quantùm ad se pertinebat, dominium rei datæ. Concedunt autem Lugo n. 113. et Sporer n. 181. non fraudari ab Indulgentia qui dederit eleëmosynam pauperi ficto.

Quær. XII. An satisfaciat Jubilæo, qui implet jejunia injuncta aliàs debita ex voto? Affirmant Sporer p. 264 n. 168 et Lugo d. 27 n. 110 cum communi, ut asserit (sed immeritò, ut mox videbimus); quia eodem opere potest satisfieri duplici præcepto. Sed communiùs negant Sanch. Dec. l. 1 c. 14. Sylv. *v. Indulgentia*, qu. 6. Tab. qu. 10. Armill. §. 16 et Viva qu. 8 art. 1 n. 2. F. Theodor. c. 10 art. 6 et Passer. qu. 41. Ratio, quia unâ solutione nequit satisfieri duplici debito oneroso, proùt est opus, sivè conditio apposita Indulto. Et sic hodiè tenendum ex dictis à N. P. Ben. XIV. in Constit. pluries cit. 53. V. suprà n. 536 infrà n. XI.

FINIS TOMI QUINTI.

INDEX

TRACTATUUM ET CAPITUM TOMI V.

LIBER VI.

Tractatus III. — *De Eucharistia.*

MONITUM.

Ne juniores Theologi in errorem inducantur, observent, in Editione Bassanensi Anni 1816, numero 444, legi seqq.: *undè nihil obstat, quominùs tale Sacramentum invalidum dici possit.* Errorem corrigent, legendo *validum.* Conferant et verba Salmanticensium in hoc Tomo n. 521 citata, cùm editione Bassanensi etc. et videbunt, quàm rectè sint allegata.

In hoc Tomo iterùm plurimi Textus malè citati, vel allegati, cùm ex Conciliis Arausicano, Carthaginensi, et Trid., SS. Patribus, Doctore Angelico, Ill. D. Abelly, R. P. Antoine, Missali et Rituali Rom. Decretis P. P. et S. R. C., tùm ex Scriptura S. fuère correcti numeris 189. 190. 192. 196. 199. 202. 206. 208. 209. 210. 223. 249. 251. 254. 256. 262. 266. 269. 273. 274. 279. 281. 283. 287. 289. 295. 296. 297. 301. 305. 306. 309. 310. 311. 312. 313. 316. 318. 322. 331. 342. 343. 345. 357. 372. 385. 399. 400. 419. 421. 430. 437. 438. 440. 441. 442. 449. 451. 453. 457. 459. 461. 468. 469. 470. 474. 481. 508. 510. 511. 514. 519. 522.

Textus ex Epist. 89. (meliùs 91.) S. Leonis num. 481 citatus, sic legatur: *Si aliqui vi ægritudinis etc. fidelium circumstantium etc. ut simùl et pœnitentiæ etc.*

